

Kommuneplani 2014-26 | Kommuneplan 2014-26

SIUNNERSUUT | FORSLAG

Imai

Tikilluarit	5	Qasigiannnguit	233
Takorluukkat aamma pingaarnertut iluseq ..9		Qeqertarsuaq.....	245
Killiffiup allaaserinera	12	Kangerluk	259
Anguniakkat	20	Upernavik.....	263
Sammivilersuutit pingaarnertit.....	40	Aappilattoq	279
Nunaminertanik agguaassisarneq.....	65	Innaarsuit.....	285
Illoqarfiit nunaqarfillu pilersaarutaat	81	Kangersuatsiaq.....	291
Aalajangersakkat nalinginnaasut	82	Kullorsuaq	297
Asi	97	Naajaat.....	303
Aasiaat.....	111	Nutaarmiut/Ikerasarssuk.....	307
Akunnaaq	123	Nuussuaq.....	311
Ikamiut.....	127	Tasiusaq.....	317
Kitsissuarsuit.....	133	Upernavik Kujalleq	321
Ilulissat	137	Uummannaq	327
Ilimanaq	155	Ikerasak.....	341
Oqaatsut	161	Illorsuit.....	347
Qeqertaq.....	165	Niaqornat.....	351
Saqqaq.....	169	Nuugaatsiaq	357
Kangaatsiaq	173	Qaarsut	363
Attu	185	Saattut	369
Iginniarfik.....	189	Ukkusissat.....	373
Ikerasaarsuk	193	ILANNGUSSAQ 1	
Niaqornaarsuk	197	Illoqarfinni nunaqarfinnilu nunaminertat	
Qaanaaq	201	ILANNGUSSAQ 2	
Qeqertat.....	215	Nunaminertat Asimiittut	
Savissivik	221		
Siorapaluk.....	227		

Indhold

Velkommen	5	Qasigiannguut	233
Vision og hovedstruktur	9	Qeqertarsuaq.....	245
Statusbeskrivelse	12	Kangerluk	259
Målsætninger	20	Upernavik.....	263
Overordnet hovedstruktur	40	Aappilattoq.....	279
Arealtildelinger.....	65	Innaarsuit.....	285
By- og bygdeplaner	81	Kangersuatsiaq.....	291
Generelle bestemmelser	82	Kullorsuaq	297
Det åbne land.....	97	Naajaat.....	303
Aasiaat.....	111	Nutaarmiut/Ikerasarssuk.....	307
Akunnaaq	123	Nuussuaq.....	311
Ikamiut.....	127	Tasiusaq.....	317
Kitsissuarsuit.....	133	Upernavik Kujalleq	321
Ilulissat	137	Uummannaq	327
Ilimanaq	155	Ikerasak.....	341
Oqaatsut	161	Illorsuit.....	347
Qeqertaq.....	165	Niaqornat.....	351
Saqqaq.....	169	Nuugaatsiaq	357
Kangaatsiaq	173	Qaarsut	363
Attu	185	Saattut	369
Iginniarfik.....	189	Ukkusissat.....	373
Ikerasaarsuk	193	BILAG 1	
Niaqornaarsuk	197	Delområder for byer og bygder	
Qaanaaq	201	BILAG 2	
Qeqertat.....	215	Delområder for det åbne land	
Savissivik.....	221		
Siorapaluk.....	227		

Tikilluarit

Kommunalbestyrelsen, Qaasuitsup Kommuniata kommuneplanissaatut ataatsimoortumik siunnersuusiaq siulleg, akuersissutigereernikuuaa. Kommuneplanikkut allaaserineqarput kommunip, ukiuni tulluuttuni 12-ni 2026-ip tungaanut, ineriartornissaanut takorluukkagut anguniak-kagullu.

Kommuneplani tassaavoq Qaasuitsup Kommuniata kommuneplania siullerpaaq, tassanilu, kommuniusimasut arfineq pingasut pilersaarutaat, ataatsimoortinneqarput. Imaappoq, pilersaarut manna, suliamik annertooujus-suarmik tunuliaqutaqarpoq. Aallaavik ataatsimoortumilla tunngavissaq akuersissutigineqarpoq Pilersaarummut suleriaaseq 2010'kkut, tassani kommuni tamakkerlugu takorluugaq ataani takuneqarsinnaasoq akuersissutigineqarluni:

Qaasuitsup Kommuniani inunnut, misigisassanut, ineriartornernullu assigiinngitsorpassuarnut inissaqarpoq.

Inuuniarnernitsinni tunngavigisagut ataqqillugit – pinngortitaq kusanartorsuaq, pinngortitap pissarititai, kulturi assigangitsoq – inooriaatsimut nutaamut, ataatsimoorussanut nutaanut, imminut nammattumik nutaaliaasumik ineriartornermut, immitsinnullu inissaqartitsisumik pilersitsivugut.

Takorluukkap oqaasinaaraa: Inuunermut inissaqarpoq.

Maannakkut kommuneplanimut siunnersuut sapaatip akunnerini arfineq pingasuni tamanut ammasumik tusarniutigineqartussaannorlugu nassiunneqarpoq. Piffissap taassuma iluani kikkulluunniit – innuttaasut, suliffeqarfiit, pisortat sullissivii, peqatigiiffiit allallu – oqaaseqaateqarsinnaallutillu siunnersuutininik saqqummiussaqaarsinnaap-put. Tamanut ammasumik tusarniaanerp ingelnerani innuttaasunik ataatsimiititsinerit arlallit ingerlanneqartussaapput. Tamakkua, annertunerusumik atuarsinnaavatit, immikkoortumi "Maannakkut pisut". Tamanut ammasumik tusarniaaffissaatitaasoq naammassippat, kommunalbestyrelsen, oqaaseqaataasimasinnaasut allannguutissatullu siunnersuutit, suliarissavai, tamatumalu kingorna siunnersuut inaarutaasumik akuersissutigalugu.

Velkommen

Kommunalbestyrelsen har vedtaget et forslag til den første samlede kommuneplan for Qaasuitsup Kommunia.

Kommuneplanen beskriver vores vision og målsætninger for udviklingen af kommunen de næste 12 år, frem til 2026.

Kommuneplanen er den første kommuneplan for Qaasuitsup Kommune, og den forener de planer, der var gældende for de 8 tidligere kommuner. Der ligger således et omfattende arbejde bag dette forslag. Afsættet og det fælles udgangspunkt blev vedtaget i Planstrategi 2010, hvor den følgende vision blev vedtaget for hele kommunen:

I Qaasuitsup Kommunia er der plads til mange forskellige mennesker, oplevelser og udvikling.

I respekt for vores livsgrundlag den storslåede natur, de naturlige ressourcer, den unikke kultur skaber vi plads til nyt liv, nye fællesskaber, en bæredygtig moderne udvikling og hinanden.

Visionen har sloganet: Plads til at leve.

Forslaget til kommuneplanen sendes nu i offentlig høring i 8 uger. I den periode kan alle borgere, virksomheder, institutioner, foreninger m.fl. fremsætte bemærkninger og ændringsforslag. Der afholdes en række borgermøder i offentlighedsperioden, som du kan læse mere om under menupunktet Aktuelt. Efter offentlighedsfasen kan kommunalbestyrelsen behandle eventuelle indsigelser og ændringsforslag, og derefter vedtage forslaget endeligt.

Kommuneplani sunaava?

Kommunalbestyrelsi kommunimi nunaminertat atorqeqarnissaat pillugu pilersaarusiortussaavoq, inatsisil-iornikkullu aaliangersarneqarpoq, kommuneplanip immik-koortut sisamat tulliuuttut imarissagai:

- Kommunip ineriartornissaanut siunniussat, anguniak-kallu, nassuiaataat
- Kommuni tamakkerlugu, aamma illoqarfiit nunaqarfiil-lu tamakkerlugit, sammivilersuutit pingaarnerit, kiisalu asip atorqeqarnissaanut aaliangersakkat.
- Nunaminertat atorqeqarnissaannut, sanaartornermut, nunaminertanullu ataasiakkaanut aaliangersakkat pingaarnerit
- Nunaminertanik agguuassisarneq pillugu aaliangers-akkat

Aaliangersakkat pingaarnerit **ilassuserneqarsinnaapput** sanaartorfinnut, aqqusinernut aqqusineeqqanullu, pilersuiner-mut, nunaminertanut sanaartorfigeqqusaanngitsunut il.il., immikkuualuttunut aaliangersakkanik.

Kommunalbestyrelsi pisussaavoq kommuneplani ataavartumik malinnaavigissallugu, kommunalbestyrelsillu ukiut sisamakkaarlugit isummerfigisassavaa, kommuneplani kommunimut qinigaaffup atuuttup iluani allannngortin-neqartariaqarnerisq.

Atuarnissaanut ilitsersuut

Kommuneplani immikkortunut sisamanut agguuavoq, soorlu qulaani imarisaanut takussutissat ersersikaat:

Takorluuqaq aamma sammivilersuutit pingarnerit kommunimut tamarmut sammisuupput. Tassani takusinnaavatit pilersaarummut allamut attuumassuteqarto-qarneranut nassuiaat, aamma killiffiup allaaserineqarnera, ukiuni kingullerni ineriartorsimanermik oqaluttuartaq.

Illoqarfinnut nunaqarfinnullu pilersaarutit imaraat, kommunimi inoqarfiit 40-sut allaaserineri, innuttaasunut, illoqarnermut, inuussutissarsiutinut, angallannermi periarfissanut pilersuiner-mullu, pisortat namminersortullu sullissinerannut, kiisalu kulturimut sunngiffimmullu, tunngatillugu. Inoqarfinni tamani anguniakkat ineriartornerlu allaaserineqarput. Illoqarfinnut nunaqarfinnullu pilersaarutit imaraat aaliangersakkat pingaarnerit, aamma inoqarfinni nunaminertanut immikkuualuttunut aaliangersakkat, taakkuuppullu nunaminertat inuussutissarsiortornermut illuliornermullu atugassat, nunaminertat qitiusoqarfiit, nunaminertat pisortat sulineranni atugassat allallu. Aaliangersakkat atuinnissamut, sanaartornermi pissutsinut, aqqusinernut aqqusineeqqanullu il.il., tunngasuusinnaapput. Aammattaaq illut nunaminertallu eriagisariallit toqqartorneqarput

Hvad er en kommuneplan?

Kommunalbestyrelsen skal tilvejebringe en plan for arealanvendelsen i kommunen, og lovgivningens fastslår, at kommuneplanen skal indeholde følgende fire afsnit:

- En redegørelse for forudsætninger og mål for kommunens udvikling
- En hovedstruktur for hele kommunen samt for alle byer, bygder og disponeringen af det åbne land.
- Overordnede bestemmelser for arealanvendelse og bebyggelse i de enkelte delområder
- Bestemmelser for arealtildeling

De overordnede bestemmelser **kan** suppleres med detaljerede bestemmelser for bebyggelse, veje og stier, forsyning, friarealer mv. Kommunalbestyrelsen er forpligtet til at foretage en løbende ajourføring af kommuneplanen, og hvert fjerde år skal kommunalbestyrelsen tage stilling til, om kommuneplanen skal revideres inden for den kommunale valgperiode.

Læsevejledning

Kommuneplanen er inddelt i 4 afsnit, som menu-punkterne øverst på siden viser:

Vision og hovedstruktur omfatter hele kommunen under ét. Her kan du også finde en redegørelse for forholdet til anden planlægning og en statusbeskrivelse, der beskriver udviklingen de seneste år.

By- og bygdeplaner indeholder en beskrivelse af kommunens 40 bosteder i forhold til befolkning og boliger, erhverv, infrastruktur og forsyning, offentlig og privat service samt kultur og fritid. Der beskrives mål for udviklingen af hvert bosted. By- og bygdeplanerne indeholder både generelle og detaljerede bestemmelser for bostedernes delområder, dvs. erhvervs- og boligområder, centerområder og områder til offentlige formål mm. Bestemmelserne kan vedrøre anvendelse, bebyggelsesforhold, veje og stier osv. Bevaringsværdige bygninger og bevaringsområder udpeges også.

Det åbne land omfatter områder uden for byer og bygder. Disse områder er inddelt i 5 forskellige typer og der fastsættes generelle bestemmelser for de enkelte områder.

Asi tassaavoq nunaminertat illoqarfiit nunaqarfiillu av-
ataanniittut. Nunaminertat tamakkua assigiinngitsunut tal-
limanut immikkoortiterneqarput, immikkoortullu ataasiak-
kaat tamanut atuuttunik aaliangersaavigineqarlutik.

Nunaminertanik agguaassineq, pingaarnertut piler-
saarusiaq tunngavigalugu nunaminertanik agguaassiner-
mut malittarisassanik, aaliangersagartaqarpoq.

Inatsisitigut sunniutit

Inatsisitigut sunniutaagallartut

Kommuneplani imaluunniit kommuneplanimut ilassut
tamanut ammasumik saqqiunneqarpat, taava nunamin-
ertat, illuliat sanaartukkallu, siunnersuummi ilaasut,
sanaartorneqaratilluunnit allatut atorineqassanngillat,
kommuneplanip imaluunniit kommuneplanimut ilassutip
inaarutaasumik imarisassaanut sunniuteqarsinnaanerit
ulorianaateqarpat.

Oqaaseqaateqarnissamut, allannguutissanilluunnit siun-
nersuuteqarnissamut, piffissaliussap naanerani, takuuk
Pilersaarusiornermut inatsimmi § 23, imm. 3, piffissaq
eqqorlugu naammagittaalliutit takkuttoqarsimann-
gippat, kommunalbestyrelsen akuerisinnaavaa, nunamin-
ertaq, kommuneplanimut siunnersuummi imaluunniit
kommuneplanimut ilassutissatut siunnersuummi ilatin-
neqartoq sanaartorfigineqarsinnaasoq, imaluunniit allatut
atorineqarsinnaasoq, kommuneplanimut imaluunniit kom-
muneplanimut ilassummut naapertuuttumik.

Aaliangersakkat qulaaniittut kommuneplanimut siun-
nersuutip imaluunniit kommuneplanimut ilassutissatut
siunnersuutip, tamanut ammasumik saqqummiunneqar-
issaata tungaanut atuupput, takuuk § 25, taamaattorli
sivisunerpaamik ukiumi ataatsimi, siunnersuutip nassiu-
neqarfia aallartiffigalugu.

Inatsisitigut sunniutit

Kommuneplanip imaluunniit kommuneplanimut ilassutip
inaarutaasumik aaliangiiffigineqarnera pisortatigoortumik
nalunaarutigineqareerpat, pissutsinik, inatsisitigoortitanik
imaluunniit iliutsinik tigussaasunik kommuneplanip aal-
iangersagartaanut akerliusunik, ingerlatsisoqassanngilaq.

Kommunalbestyrelsen kommuneplanip atortinneqarnis-
saanik suliaqassaaq, matumani nunaminertanik agguaass-
inermut tunngasunik, takuuk Pilersaarusiorneq aamma
nunaminertat atorineqartarnerat pillugit Inatsisartut inatsi-
saat nr. 17, 17. november 2010-imeersumi kapitali 8.

Kommuneplanip aaliangersagartaanii immikkortoq,
takuuk Pilersaarusiornermut inatsimmi § 14, imm. 2, nr. 3,
aamma § 14, imm. 3, qaqugukkulluunniit, illumik piginnit-
tumut imaluunniit nunaminertamik atuisuusumut, inatsisi-
tigut pituttuisuupput.

Arealtildeling fastsætter regler for tildeling af
arealer på baggrund af den overordnede plan-
lægning.

Retsvirkninger

Midlertidige retsvirkninger

Når et forslag til en kommuneplan eller et kom-
muneplantillæg er offentliggjort, må arealer,
bygninger og anlæg, der er omfattet af forslaget,
ikke bebygges eller i øvrigt udnyttes på en måde,
der skaber risiko for en foregribelse af den en-
delige kommuneplans eller kommuneplantillægs
indhold.

Såfremt der efter udløbet af fristen for fremsæt-
telse af bemærkninger og ændringsforslag, jf. §
23, stk. 3 i Planloven, ikke er indkommet rettidige
indsigelser, kan kommunalbestyrelsen tillade, at
et areal, der er omfattet af kommuneplanforsla-
get eller forslaget til kommuneplantillæg, bebyg-
ges eller i øvrigt udnyttes i overensstemmelse
med kommuneplanen eller kommuneplantillæg-
get.

Ovenstående bestemmelserne finder anvendelse
indtil kommuneplanforslaget eller forslaget til
kommuneplantillæg er offentligt bekendtgjort, jf.
§ 25, dog højst 1 år regnet fra forslagets frem-
læggelse.

Retsvirkninger

Når der er foretaget offentlig bekendtgørelse af
den endelige vedtagelse af en kommuneplan
eller et kommuneplantillæg, må der ikke retligt
eller faktisk etableres forhold i strid med kom-
muneplanens bestemmelsesdel.

Kommunalbestyrelsen skal virke for kommune-
planens gennemførelse, herunder ved tildeling
af arealer, jf. kapitel 8 i Inatsisartutlov nr. 17 af 17.
november 2010 om planlægning og arealanven-
delse.

Kommuneplanens bestemmelsesdel, jf. § 14, stk.
2, nr. 3, og § 14, stk. 3 Planloven, er retlig bin-
dende for den til enhver tid værende ejer af en
ejendom eller bruger af et areal.

Kommunalbestyrelsen kan nedlægge forbud
mod, at der etableres forhold, som kan hindres
ved tilvejebringelse af bestemmelser for et
delområde efter § 14, stk. 2, nr. 3 og § 14, stk. 3 i

Kommunalbestyrelsi inerteqqummik aaliangersaasinnaavoq, pissutsinik pilersitsisoqassanngitsoq, nunaminertat aaliangersagartaat malillugit unitsinneqarsinnaasunik, pilersaarusiornermut inatsimmi § 14, imm. 2, nr.3 aamma § 14, imm. 3 malillugit.

Inerteqqut, ukiumi ilivitsumi atorunnaarsinneqarallarsinnaavoq, ataasiaannarlunili. Inerteqqut tamanut ammasummik nalunaarutigineqassaaq.

Naalakkersuisut, kommunalbestyrelsi isumaqatiginia-reerlugu, kommuneplanip suliarineqarneranut piffissalius-sanik aaliangersaasinnaavoq.

planloven.

Forbuddet kan nedlægges for et tidsrum af indtil 1 år og kun én gang. Forbuddet skal offentligt bekendtgøres.

Naalakkersuisut kan efter forhandling med kommunalbestyrelsen fastsætte tidsfrister for gennemførelsen af kommuneplanlægningen.

Takorluukkat aamma pingaarnertut iluseq

Kommuneplanip immikkoortuata matuma imarai, silarsuarmi kommunit annersaata pilersaarusiortfiginerani toqqammavissat pingaarnarpaat ilaata allaaserinera, mak-kuninnga imaqqartoq:

- **Pilersaarummut nassuiaat**, pilersaarutit allat allaaserinerannut tunngassutilik – matumani nuna tamakkerlugu pilersaarusiortnermut, aningaasaqarneq pillugu pilersaarusiortut kiisalu, pilersaarup kingullermik allannortinneraniit, kommunip pilersaarutaanut (sumiiffit ataasiakkaat pilersaarusiortfigineri, kommuneplanimut ilassutit il.il.), tunngasortai.
- Qulequttat pingaarutillit soorlu makkua, innuttaasut, inoqarfiit, inuussutissarsiutit, sanaartornerup il.il., ineriartorneri pillugit **killiffiit allaaserineri**.
- **Takorluugaq** pingaarneq, Qaasuitsup Kommuniata ineriartornissaani siunnerfimmik tikkuussisoq.
- Kommunalbestyrelsip, Qaasuitsup Kommuniata ineriartornissaanut nunaminertallu atorineqarnissaannut, piviusorsioqumik **anguniagai**

Takorluugaq

Inuunermut inissaqarneq ...

Pilersaarutit aallarnisaataata ilaatut suliarineqarpoq pilersaarummut suleriaaseq – Suleriaaseq 2020 – tassani ilaatigut allaaserineqarput kommunip ineriartornissaanut sammivik pingaarneq, taamaatullu suliamut sammisumik suliniutit aaliangersimalluinnartut.

Suleriaaseq 2020-mi takorluugaq imatut nipeqarpoq:

Qaasuitsup Kommuniata inunnut, misigisassanut, ineriartornernullu assigiinngitsorpasarnut inissaqarpo. Inuunit-sinni tunngavigut – pinngortitaq kusanartorsuaq, pisuus-sutit pinngortitamiittut kulturilu immikkuullarilluinnartuq ataqqillugit – inuusaatsimut nutaamut, ataatsimoorutinut nutaanut, ineriartornermut nutaaliaasumut imminut nam-mattumut, aamma – minnerunngitsumillu – tamatsinnut inissamik nutaamik pilersitsivugut.

Silarsuarmi kommunit annersaanni tamakkununga inis-saqarluarpoq taamaalillunilu inuunerinnissamut inissaqar-luni. Imaappoq Qaasuitsup Kommunia kommuniuvoq inissaqarluartoq – piviusumik aammali inuppalaartumik. Takorluugaq tassaavoq kommunita ineriartornerani tu-naartassaq, tassaallunilu kommunimi politikimik suliallat allat suliniutaasullu siunnerfissaat, pineqartoq tassa kom-muneplani. Takorluukkap tunngavimmigut imarai, suut Qaasuitsup Kommuniata nappassutigissanera siunissa-milu pingaartillugit, qanorlu iliorluni nukiit kommunimiit-tut pitsaanerpaamik kattutsinneqarsinnaanersut – aamma

Vision og hovedstruk-tur

Denne del af kommuneplanen omfatter en beskrivelse af de vigtigste forudsætninger for planlægningen i verdens største kommune, herunder:

- **En planredegørelse**, der beskriver forholdet til anden planlægning – herunder plan-lægningsmæssige forhold på nationalt plan, økonomisk planlægning og kommunens planlægning (lokalplaner, kommuneplanti-læg mv.) siden seneste planrevision.
- **En statusbeskrivelse** af udviklingen inden for vigtige temaer som befolkning, bosæt-ning, erhverv, byggeri mv.
- En overordnet **vision**, der angiver retningen for udviklingen i Qaasuitsup Kommunia
- Kommunalbestyrelsens konkrete **målsæt-ninger** for udviklingen og arealanvendelsen i Qaasuitsup Kommunia.

Vision

Plads til at leve ...

Som en del af den indledende planproces er der udarbejdet en planstrategi – Strategi 2020 - der beskriver såvel den overordnede kurs for kom-munens fremtidige udvikling, som helt konkrete og handlingsorienterede indsatser.

Visionen i Strategi 2020 lyder:

I Qaasuitsup Kommunia er der plads til mange for-skellige mennesker, oplevelser og udvikling. I respekt for vores livsgrundlag – den storlåede natur, de naturlige ressourcer og den unikke kultur – skaber vi plads til nyt liv, nye fællesskaber, en bæredygtig moderne udvikling og – ikke mindst – hinanden.

I verdens største kommune er der god plads til alt dette og dermed plads til det gode liv. Qaasuitsup Kommunia er således en rummelig kommune – både på et fysisk men også et menneskeligt plan. Visionen er den røde tråd i udviklingen af vores kommune og dét som andre kommunale politikker og indsatser skal sigte mod, herunder kommuneplanen. Visionen handler grundlæggende om, hvad Qaasuitsup Kommunia skal leve af og prioritere i fremtiden og hvordan man kan bedst muligt kan forene kommunens kræfter – også i den fysiske plan-lægning.

piviusumik pilersarusiornermi.

Pingaartillugit naleqartitat sisamat ...

Takorluugaq pingaartitanik sisamaasunik toqqammaveqar-poq, Qaasuitsup Kommuniata immikkuullarissusianut ilisarnaataasunik:

- Ataatsimuussuseq
- Ilikkagaqarneq
- Amerlassuseq
- Tikiffikkuminartuuneq

Ataatsimuussuseq kulturikkut kinaassutsitta ilagaa. Tassami ataatsimooruitsigut, toqqissisarpugut, akisussaasutsimillu tigusinissatsinnut piumassusinittarluta.

Ataatsimoorneruvoq, imaattoqaraangat

- kikkut tamarmik inuiaqatigiinni pimoorullugu peqataagaangata
- tamatta suleqataagaangatta akisussaasutsimillu tigusilluta
- ataatsimoorluta kivitseqatigiikkaangatta

Ilikkagaqarneq pingaartinneqassaaq, siunissami periarfissarpasuit pilersinneqartussat iluaqutigineqassappata. Ilinniagaqarneq ilisimasaqarnerlu tassaavoq kommunip ungasissumut qulakkeerinnilluni ineriartornissaanut matuersaat pingaarutilik.

Ilikkagaqartoqartarpoq, imaattoqaraangat

- ammasuugaangatta, alapernaalluta nutaanillu ilinni-arusussuseqarluta
- inuit ilisimasaat atoraangatsigit
- paasigaangatsigu, kulturittigut ilisimalersimasagut kinguaariinniit kinguariinnut ingerlateqqinneqartartut

Kalaallit-Nunaata kitaata avannaata nukittoqutaa amerlassutsimiippoq - pinngortitami immikkuullarissumi, ukiup nikerarnerini, nunap pissarititaani, misigisassarpassuarni, inuiaqatigiinni kulturikkut pikialaartuni. Tamanna siunissami paaralugulu attatinnaasavarput.

Amerlassuseq pisarpoq, imaattoqaraangat

- assigiinngissutsinut inissaqarneq
- inuuneq assigiinngitsorpasuarunik isikkoqarsinnaatil-lugu
- kommunitisinni sumi tamaani assigiinngissutsit immikkuullarissutsillu erligaagut

Tikiffikkuminartuuneq pingaartillugu, avannaamiut qangaaniilli inussiarnernerat, kialaarnarat ammasuunerallu alliaartortissavarput.

4 kerneværdier ...

Visionen bygger på fire værdier, der kendetegner det særlige ved Qaasuitsup Kommunia:

- Fællesskab
- Læring
- Mangfoldighed
- Gæstfrihed

Fællesskab er en del af vores kulturelle identitet. Det er igennem fællesskab, at vi får tryghed og motiveres til at tage ansvar.

Det er fællesskab, når

- alle tager aktivt del i samfundet
- vi er engagerede og tager ansvar
- vi løfter i flok

Der skal være fokus på *læring*, for at kunne drage nytte af de mange muligheder fremtiden vil bringe. Uddannelse og viden er en vigtig nøgle til en langtidssikret udvikling af kommunen.

Læring er, når

- vi er åbne, nysgerrige og har lyst til at lære nyt
- vi gør brug af menneskers viden
- vi sikrer, at viden om vores kultur overleveres fra generation til generation

Nordvestgrønlands styrke ligger i *mangfoldigheden* - vores enestående natur, årstidernes skiften, de naturlige ressourcer, oplevelsesmulighederne, de levende kultursamfund. Den skal vi bevare og fastholde i fremtiden.

Mangfoldighed er, når

- der er plads til forskellighed
- livet kan have mange udtryk
- vi værner om forskellighederne og særprægene rundt om i vores kommune

Ved at fokusere på *gæstfrihed* kan vi bygge videre på den traditionelle nordvestgrønlandske venlighed, varme og åbenhed.

Det er gæstfrihed, når

- alle føler sig velkomne
- nyankomne ses som en ressource
- Qaasuitsup Kommunia er en attraktiv at bosætte sig i

Tikiffikkuminarneq pisarpoq, imaattoqaraangat

- kikkut tamarmik tikilluaqqusaasutut misigigaangata
- tikerlaat atorfissaqartinneqartutut isigineqaraangata
- Qaasuitsup Kommunian najugaqarfigilissallugu ornignartuuvoq

Pingaartillugit naleqartitat tassaapput nukittoqutigut, taakkualu atorlugit kommunip siunissaa qulakkeerlugulu ineriartortissavarput. Tamatumunnga, kommuneplani nunaminertanullu allattoqarfik, tassaapput qitiullutik sakkussat.

Kerneværdierne er vores styrke og med dem skal vi både sikre og udvikle fremtidens kommune. Til dette er kommuneplanen og arealadministrationen helt centrale værktøjer.

Killiffiup allaaserinera

Killiffiup allaaserinerani nassuiarneqarput qitiusumik paasissutissat pingaannerit, Qaasuitsup Kommuniata ineriartornerani pissusiviusunut pissutsinullu atuutileqqa-jaasartunut tunngasut, matumani inuttaasunut ineqarni-arnermullu tunngasut, nuuttarnerit ilusaat, inussutissar-sionerinnermi ilinniartitaanermilu pissutsit kiisalu inunnik isumaginninnermi isertitaqarnernullu tunngatillugu pissutsit.

Innuttaasut ineriartornerat

Innuttaasut

Kalaallit-Nunaata inuisa pingajorarterutingajaat Qaasuitsup Kommuniata najugaqarput. Ulloq 1.1.2013 kommunip illoqarfini nunaqarfiinilu najugaqarput inuit 17.498-t. Innuttaqassuseq 2012-mi 1 %-mik appariarpoq (inuit 189-t). Innuttaqassuseq 2003-miit ataatsimut isigalugu 7 %-mik appariarsimavoq. Appariaat inoqarfimmi sorlermi naju-gaqarneq apeqqutaatillugu assigiinngiaarppoq, illoqarfiilli ataatsimut isigalugit appariaat 4 %-uvoq, nunaqarfinnili appariaat 15 %-ngajaalluni. Siusinnerusuklut inunngorartut amerlassusaasa nunaqarfiit innuttaqassusiat allanngu-jaatsissimavaa, maannakkulli tassa appariartulersimavoq.

Piffissami tamatumani Kalaallit-Nunaat tamakkerluni 56.370-nik inoqarpoq. Nuna tamakkerlugu agguaqatigi-isillugu 2012-mi 0,7 %-mik appariaateqarsimavoq (inuit 379-t).

Ukiuni kingullerni tallimani (2008-2013) inoqarfiit pingasut – (imaappoq illoqarfiit nunaqarfillu) – innuttaqassutisimikkut qaffariaateqartoqarnera misigisimavaat, inoqarfiit sisamat innuttaqassusiat appariartuaarsimavoq taavalu inoqarfiit 17-t inuttaqassusiat annertuumik appariaateqarsimalluni. Inoqarfiit sinnerini piffissami tassani innuttaqassuseq allannguuteqarsimanngilaq.

Kommunip immikkortuinut 8-nut tunngatillugu qiviar-aanni, Ilulissat kisimik, 2000-miit innuttaqassutsimigut qaffariaateqarsimapput, Upernaviup eqqaa allannguute-qarsimanngitsoq. Qaasuitsup Kommuniata nunap immik-koortuisa sinneri 6-t innuttaqassutsimikkut appariaateqarsimapput. Taamaakkaluartorli 2012-mi illoqarfiit Upernavik Nuullu innuttaqassutsimikkut qaffariarfunerpaasimapput.

Kalaallit-Nunaat ataatsimut isigalugu innuttaasut amer-lussusissaannut missingersuutip (2014-2026) ilaatigut takutippaa, pingaartumik illoqarfiit, amerleriaateqarfigi-neqarumaartut – annermik Kalaallit-Nunaata qeqqani, Qeqertarsuullu Tunuani.

Statusbeskrivelse

I statusbeskrivelsen redegøres for de over-ordnede centrale oplysninger om de faktiske forhold samt udviklingstendenser i Qaasuitsup Kommunia, herunder befolknings- og bolig-mæssige forhold, flyttemønstre, erhvervs- og uddan-nelsesforhold samt sociale og indkomstmæssige forhold.

Befolkningsudvikling

Befolkning

Knap en tredjedel af Grønlands befolkning bor i Qaasuitsup Kommunia. Den 1.1.2013 boede 17.498 personer i kommunens byer og bygder. Indbyggertallet faldt med 1 % i 2012 (189 per-soner). Siden 2003 er indbyggertallet samlet set faldet med 7 %. Faldet er forskelligt alt efter bosted, men i byerne under ét er befolkningstal-et faldet med godt 4 %, mens det i bygderne faldt med knapt 15 %. Tidligere har en høj fød-selsrate stabiliseret bygdebefolkningen, men den er nu faldende.

På samme tidspunkt boede der 56.370 personer i Grønland som helhed. På landsplan er befolkn-ingstallet gennemsnitligt faldet lidt mindre - 0,7 % i 2012 (379 personer).

De seneste fem år (2008-2013) har 3 bosteder (dvs. både byer og bygder) oplevet en stig-ning i befolkningstallet, 4 bosteder har haft faldende befolkningstal og 17 bosteder et stærkt faldende befolkningstal. Befolkningstallet i resten af bost-ederne (15) har været uændret i perioden.

Set i forhold til kommunens 8 lokalområder, er det kun Ilulissat-området, der har haft befolkn-ingstilvækst siden år 2000, mens Upernavik-området har været uændret. De øvrige 6 områder i Qaasuitsup Kommunia har haft befolkningstil-bagegang. I 2012 var det imidlertid Upernavik by, der sammen med Nuuk oplevede den største stigning i indbyggertallet.

Befolkningsprognosen (2014-2026) for Grønland som helhed viser bl.a., at det primært er byerne, der vil opleve en tilvækst - især i Midtgrønland og Diskoregionen.

Suiaassutsinut ukiunullu agguaaneri

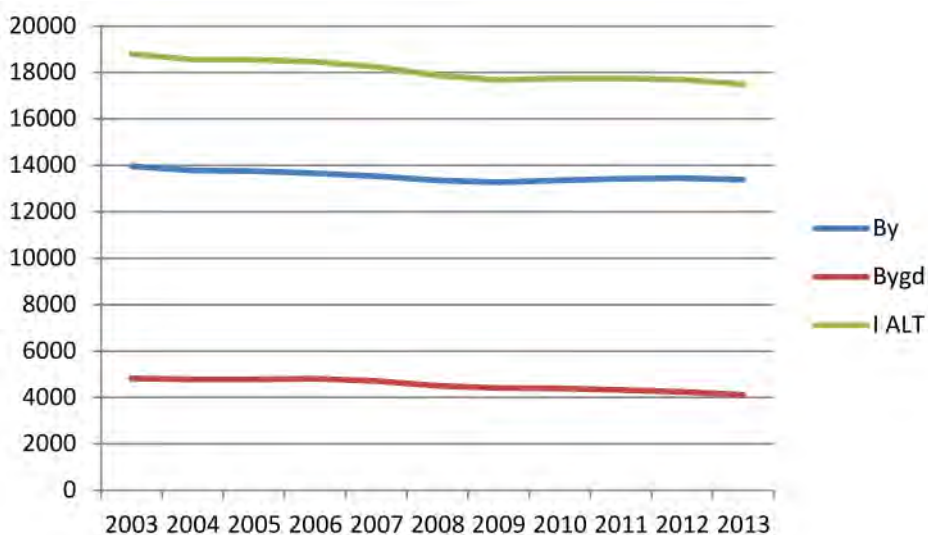
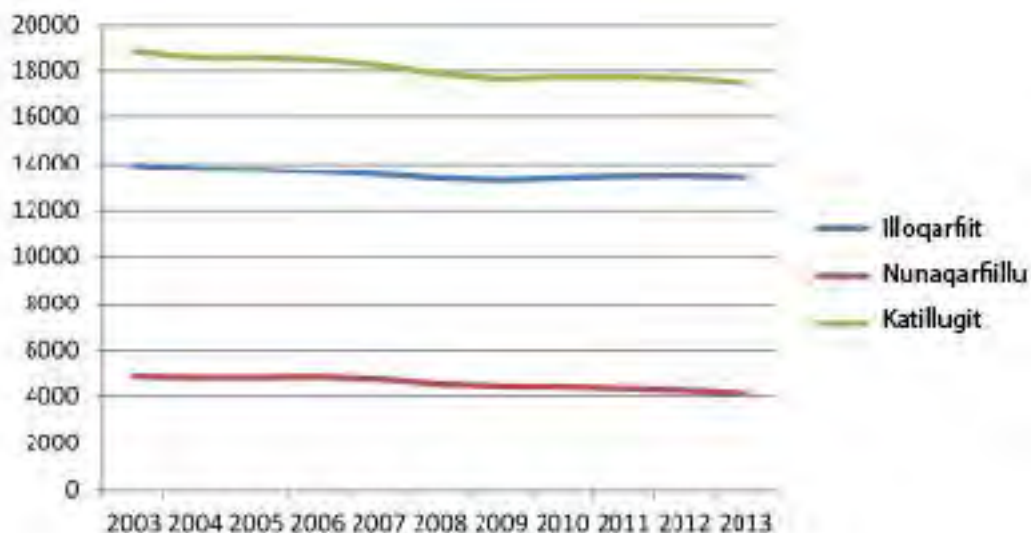
Kalaallit-Nunaata sinneranitulli, kommunimi angutit amerlanerupput agguaqatigiisitsinermi angutit 52,5 %-upput arnat 47,5 %-ullutik. Pingaartumik nunaqarfinni arnat ikipput.

Kommunip innuttaasa sisamararterutaat sinnerlugit 16-nit inorlugit ukioqarput taamallillutillu atuartuullutik. 66 %-t 17-64-nut ukioqarput, 8 %-t sinnillit 65-t sinnerlugit ukioqarlutik.

Kønsfordeling og aldersgrupper

Som i resten af Grønland, er der en overvægt af mænd i kommunen med en fordeling på 52,5 % mænd og 47,5 % kvinder. Det er især i byggerne, at der er en lav andel kvinder.

Over en fjerdedel af kommunens indbyggere er under 16 år og dermed i den skolesøgende alder.

Kommunimi ukiunut agguataarsimaneq ataatsimut isigalugu Kalaallit-Nunaata sinnerani agguataarsimanernut naapertuutikannerpoq, taamaattorli ukiuni kingullerni 10-ni innuttaasut sulisinnaassusillit ukioqqortunerulersimallutik aammattaaq 65-t sinnerlugit ukiullit amerleriarsimapput. Innuttaasut amerlassusissaannut missingersuut najoqqutarissagaanni ukiuni aggersuni utoqqaat amerliartussapput.

66 % er i alderen 17-64 år, mens godt 8 % er over 65 år.

Aldersfordelingen i kommunen svarer nogenlunde til den generelle fordeling i resten af Grønland, men de seneste 10 år er befolkningen i den erhvervsaktive alder blevet ældre og der er blevet flere over 65 år. Ifølge befolkningsprognosen vil gruppen af ældre vokse yderligere i de kommende år.

Innuttaasut ukioqassutsinut agguataarsimaneri imatut isikkoqarput:

- 0-5 ukiullit: Qaasuitsup Kommunia 8,6 %, nuna tamakkerlugu 8,6 %
- 6-16 ukiullit: Qaasuitsup Kommunia 17 %-ngajaat, nuna tamakkerlugu 16 %
- 17-64 ukiullit: Qaasuitsup Kommunia 66 %, nuna tamakkerlugu 68 %
- 65-99 ukiullit: Qaasuitsup Kommunia 8,4 %, nuna tamakkerlugu 7,4 %

Innuttaasut ukioqassutsinut agguataarsimaneri, Kalaallit-Nunaanni

Befolkningens fordeling i aldersgrupper er som følger:

- 0-5 årige: Qaasuitsup Kommunia 8,6 %, hele landet 8,6 %
- 6-16 årige: Qaasuitsup Kommunia knap 17 %, hele landet knap 16 %
- 17-64 årige: Qaasuitsup Kommunia 66 %, hele landet 68 %
- 65-99 årige: Qaasuitsup Kommunia 8,4 %, hele landet 7,4 %

Befolkningens fordeling i aldersgrupper, Qaasuitsup Kommunia

Inissiat inoqarfillu

Inissiat

Ulloq 1.1.2010 Qaasuitsup Kommuniani inissiat 6.072-upput. Inissiat sisamararterutingajaat Namminersorlutik Oqartussanit pigineqarput.

- Inissiat 71 %-ii illoqarfinniipput, 2010-mi agguaqatigiisillugu inissiami ataatsimi inuit 2,3-2,7 najugaqarput. Nuna tamakkerlugu agguaqatigiisitsineq 2,4-voq.
- Inissiat 29 %-ii nunaqarfinniipput, 2010-mi inissiami ataatsimi inuit 1,1-3,4 najugaqarput. Nuna tamakkerlugu agguaqatigiisitsineq 2,3-voq.

Ukiuni kingullerni inoqutigiit ikiliartorsimapput – pingaartumik nunaqarfinni – kisitsisilli takutippaat, illoqarfinni nunaqarfinnilu 39-ini inoqutigiit amerlassusaat annertoqisoq.

Inigisat amerlanersaat tassaapput ilaqutariit illui inissiallu quleriit – katillugit 88,5 %-t. Inissiat 7 %-erluinnanga-jaat ilinniartunut inissiaapput, inissiat 4 %-ii tassaallutik utoqqaat illui.

Qaasuitsup Kommuniani inoqarfimmiit inoqarfimmut ineqarnermi pissutsit assigiinngisitaarnerat atuuppoq, pingaartumillu nunaqarfinni pilersuinerup pitsaassusia appasippoq, amerlasuunilu ineqarniarneq, silataasigut aserfallataaliinermut tunngatillugu, tusiappoq.

Bolig og bosætning

Bolig

Pr. 1.1.2010 var der 6.072 boliger i Qaasuitsup Kommunia. Selvstyret ejer omtrent en fjerdedel af boligerne.

- 71 % af boligerne ligger i byerne, hvor den gennemsnitlige husstandsstørrelse i 2010 var 2,3-2,7 personer pr. bolig. Landsgennemsnittet ligger på 2,4.
- 29 % af boligerne ligger i bygderne, hvor der boede 1,1-3,4 personer pr. bolig (2010). Landsgennemsnittet ligger på 2,3.

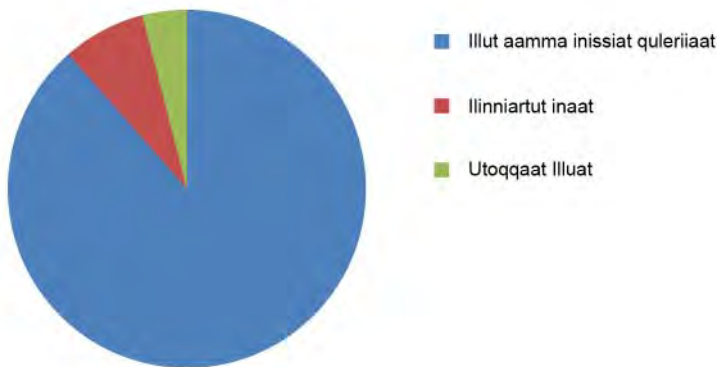
Husstandene er blevet mindre de senere år - især i bygderne - men som tallene viser, er der et stort spænd i husstandsstørrelsen blandt de 39 byer og bygder.

Boligerne udgøres hovedsageligt af enfamiliehuse og etageboliger – i alt 88,5 %. Godt 7 % af boligerne er kollegieværelser, mens 4 % er boliger i alderdomshjem.

For Qaasuitsup Kommunia gælder, at boligforholdene varierer meget fra bosted til bosted. Især er forsyningsstandarden lav i bygderne, og boligmassen halter mange steder i forhold til den udvendige vedligeholdelse.

Inoqarfiit

Qaasuitsup Kommuniata – nunarsuarmi kommunit anginersaattut – ilisarnaatigaa inoqarfippassuaqarnini – katillugit: illoqarfiit 8-t nunaqarfiillu 31-t. Ilami Kalaallit-Nunaanni nunaqarfiit tamakkeranni affaat sinnerlugit Qaasuitsup Kommunianiippat. Kommunip innuttai amerliartuinnartut illoqarfiit arfineq pingasuusut ilaanni ataatsimi nunas-siortorput. Ulloq 1.1.2013 innuttaasut 76 %-ii illoqarfimmi ataatsimi najugaqarput, nuna tamakkerlugu agguaqatigi-isitsinermi 85 %-t illoqarfinni najugaqartut. Nikingassut qularnanngitsumik nunaqarfiit amerlanerujussuannit tunngaveqarpoq.

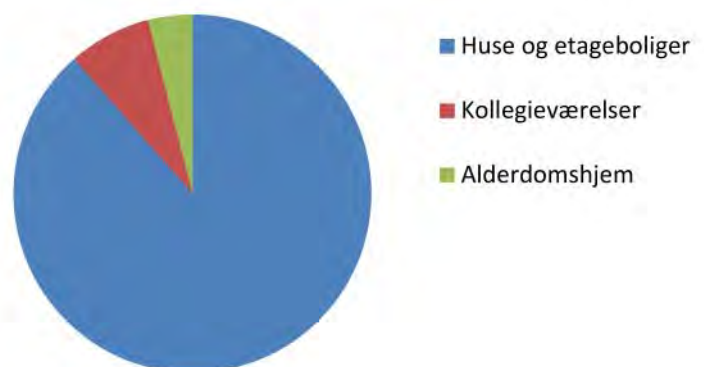

Ukiuni 35-ini kingullerni ileqqungajussimavoq, inoqarfiit (500 sinnerlugit innuttallit) illoqarfittut pisinnaati-taaffeqalertarnerat, nunaqarfiilli (500 ataallugit innuttallit) milliartorlutillu ikiliartorlutik. Ukiuni qulikkaarini kingullerni ingerlaatsip kingunerisimavaa, illoqarfiit siusinnerusuk-kut pingaruteqarsimagaluartut, soorlu Qeqertarsuaq (siusinnerusukut Avannaata aqunneqarnerani pingaarn-ersaasimagaluartuq) Qullissallu (aamaruutissarsiorfusi-masooq) pingaarutaarusimallutk, naak tamatumanerpiaq illoqarfiit allat pingaaruteqarnerusunik atuuffeqalersimas-ut. Taamaalliluni nunap aqunneqarfianiit ukiuni kingullerni illoqarfiit sisamat Kalaallit-Nunaanni ineriartorfittut pin-gaartinneqalersimallutik, taakkualu ilagaat Ilulissat. Taman-na aningaasaqarnermi pingaarnersiuiinikkut illoqarfimmi ingerlatanut sunniuteqarsimavoq, assersuutigalugu sanaartugassanut tungatillugu, taamaallilunilu alliartornis-saanut pitsaasumik tunngavissillugu.

Taaneqareersutut illoqarfiit nunaqarfiillu ilaat innuttaqas-sutsimikkut appariafusiapput, ilaalli nikeriarfusi-manatik alleriasimallutilluunniit. Ataatsimut isigalugu inuit nunaqarfinniit illoqarfinnut nutseriartuaalersimapput – soorluttaaq aamma nunarsuup sinnerani taamaattoq. Piartuaarneq, Qaasuitsup Kommuniani Kalaallit-Nunaanni sumiiffinni arlaqaqisuni takussaasutut, malunnartigingilaq. Piffissami 1977-2012-mut Qaasuitsup Kommuniani illoqarfinni najugallit 4 %-nik amerleriaateqarsimapput (72-miit 76 %-mut). Piffissami tassanerpiaq assersuutigalugu Kommuni Kujallermi qaffariaat 13 %-uvoq.

Bosætning

Qaasuitsup Kommunia er – som verdens største kommune - kendetegnet ved mange bosteder – i alt 8 byer og 31 bygder. Faktisk ligger mere end halvdelen af det samlede antal bygder i Grønland i Qaasuitsup Kommunia. En stigende andel af kommunens befolkning er bosat i én af de otte byer. Pr. 1.1.2013 boede 76 % af indbyggerne i en by, mens det for landet som gennemsnit gælder, at 85 % af befolkningen bor i byer. Afvigelsen hænger sandsynligvis sammen med det store antal bygder.

Tendensen gennem de sidste 35 år har været, at flere bosteder får status af by (over 500 indbyggere), mens bygderne (under 500 indbyggere) bliver mindre og færre. Udviklingen de sidste årtier har også ført til, at flere tidligere betydningsfulde byer, f.eks. Qeqertarsuaq (tidligere hovedsæde for Nordgrønlands administration) og Qullissat (nedlagt mineby), har mistet betydning, alt imens andre byer får en mere fremtrædende rolle. Således har der fra nationalt hold de senere år været fokus på 4 vækstbyer i Grønland, hvor Ilulissat er den ene. Det har haft betydning for den økonomiske prioritering af aktiviteter i byen, f.eks. i forhold til anlægsbevillinger, og giver den gode vækstbetingelser.

Som nævnt har en del byer og bygder haft nedgang i indbyggertallet, mens andre har stået stille eller er vokset. Generelt er tendensen, at folk flytter fra bygderne til byerne – som det også gør sig gældende globalt set. Tendensen er ikke helt så markant i Qaasuitsup Kommunia som mange andre steder i Grønland. I perioden 1977-2012 er andelen af byboere i Qaasuitsup Kommunia således steget med 4 % (fra 72 til 76 %). I samme periode er andelen i Kujalleq Kommunia f.eks. steget med 13 %.

Kommunens befolkning er især koncentreret omkring Ilulissat (28 %), Asiaat (19 %) og Upernavik

Kommunip innuttai annermik Ilulissani eqiterussimapput (28 %-t), Aasianni (19 %-t) Upernavimmilu (16 %-t). Kommunip innuttaanit katillugit 63 %-t immikkoortortani taakunani pingasuni najugaqarput.

Nuuttarnerit ilusaat

Qaasuitsup Kommunianut tassanngaanniillu kiisalu kommunip iluani nutsernerit amerlassusaat ataatsimut isigalugit amerliartorput. Kommunip iluani nutsernerit amerlanersaat illoqarfiup iluani pisarput, tulleralugit illoqarfiit akornanni nutsernerit. Kommunimiit nuuttarnerit, kommunimut nuuttartuniit amerlanerulaarput, tamatumalu Qaasuitsup Kommunianut nuuttartut katinneranni annaasaqartippaa. Taamaallilluni 2012-mi nuuttutigut amigartoorutit tassaapput innuttaasut 199-t.

(16 %). I alt bor 63 % af kommunens befolkning i de tre distrikter.

Flyttetendenser

Antallet af flytninger både til og fra Qaasuitsup Kommunian samt internt i kommunen er generelt stigende. De fleste interne flytninger sker inden for samme by og dernæst byerne imellem. Antallet af flytninger fra kommunen er lidt højere end antallet af flytninger til kommunen, hvilket giver Qaasuitsup Kommunian en negativ nettotilflytning. I 2012 var der således et flytteunderskud på 199 indbyggere.

Kommunimi immikkoortortaniit nutsernerit ataatsimut isigalugit Nuuk nutserfiunerpaavoq. Taakkununga ilaangilaq Kangaatsiaq, tassami tassanngaannit nutsertut amerlanersaat Sisimiunut Aasiannullu nuuttarput. Uummammiit Qasigiannguanillu nuuttut amerlanersaat Ilulissanut Nuummulluunniit nuussimapput. Qaanamiit Upernavimmut nutserneq Nuummut nutsernertulli annerutigaaq. Nuup nutserfigineqarneranut tulliullutik illoqarfiit Ilulissat, Aasiaat Sisimiullu nutserfiunerpaapput. Kommunimut nuuttartut amerlanersaat Nuummeersuullutillu Sisimiuneersuupput, ukiut kingullit qulit isigissagaanni.

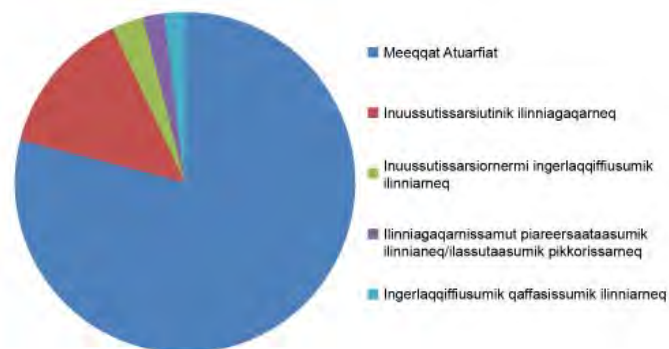
Nunaqarfinniit nutsernerit amerlanersaat illoqarfimmut qaninnerpaamut pisarput, taassuma saniatigut nunap immikkortortaani nunaqarfinnut allanut. Illoqarfinniit nunaqarfinnut nuunnerit amerlanertigut illoqarfimmiit nunap immikkoortoqatigisamiit pisarput.

Inuussutissarsiutit, ilinniartitaaneq isertitallu

Ulloq 1.1.2013 Qaasuitsup Kommuniani inuit sulisinnaasut 16-t 64-illu akornani ukiullit 11.574-upput. Taakkua ataatsimut isigalugit ukiumut 8.100 tiimini (naatsorsueriaaseq årsværk atorlugu) sulisimapput, tamanna ukiumut 2000-mut sanilliullugu appariaateqarfulaarpoq, taamani ukiumut 8.400 tiimini sulisoqarsimavoq.

Piniarneq aalisarnerlu kommunimi inuussutissarsiornermut annertuumik pingaaruteqarpoq, pingaartumik nunaqarfinni, inuussutissarsiutilli taakkua pingaarutaat appariaatorpoq, inuussutissarsiornermilu ingerlatat nutaat inangiiartorput.

Pisortat ingerlatsinerat kommunimi sullivinni annersaavoq, pingaartumik illoqarfinni, ukiumut tiimit suliffiusut affaasa ingerlanneqartarfigisaanni. Sullissiviit allat ukiumut tiimit suliffiusut sinnerisa annertunersaannik ingerlatsiviupput, sanaartorluni, assessorluni tunisassiornermilu ingerlatat ukiumut tiimit suliffiusut 10 %-ii sinnilaarlugit ingerlatsiffiusut.

Den største fraflytning fra distrikterne i kommunen sker generelt til Nuuk. Undtaget herfra er Kangaatsiaq, hvor den største fraflytning sker til Sisimiut og Aasiaat. Fra Uummannaq og Qasigiannguit flytter de fleste til Ilulissat eller Nuuk. I Qaanaaq er fraflytningen til Upernavik og Nuuk lige store. Næst efter Nuuk flytter de fleste til byerne Ilulissat, Aasiaat og Sisimiut. De fleste nye tilflyttere til kommunen kommer fra Nuuk og Sisimiut set over de seneste 10 år.

De fleste flytninger fra bygderne sker til nærmeste by og derudover primært til andre bygder i samme distrikt. Flytninger fra by til bygd sker fortrinsvist til bygder inden for samme distrikt som fraflytningsbyen.

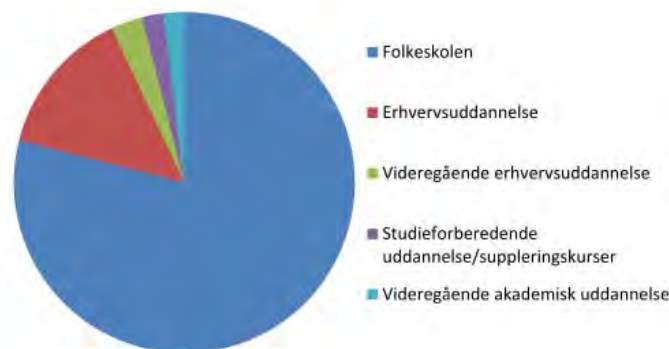
Erhverv, uddannelse og indkomst

Pr. 1.1.2013 var der 11.574 personer i den erhvervsaktive alder mellem 16 og 64 år i Qaasuitsup Kommunia. Denne gruppe udførte samlet set 8.100 årsværk, hvilket er en lille nedgang i forhold til år 2000, hvor der blev udført 8.400 årsværk.

Fangst og fiskeri spiller en betydelig rolle for kommunens erhvervsliv - især i bygderne - men vigtigheden af disse erhverv er faldende og nye erhvervsaktiviteter er på vej til at tage over.

Offentlig administration er den dominerende branche i kommunen, især i byerne, hvor halvdel af alle årsværk bliver udført. Øvrige servicefag udgør hovedparten af de resterende årsværk, mens byggeri, håndværk og industri blot udgør lidt over 10 % af alle årsværk i.

Hovedparten af kommunens befolkning har ikke gennemført en kompetencegivende uddannelse, og næsten 80 % af befolkningen har afsluttet folkeskolen uden at læse videre.

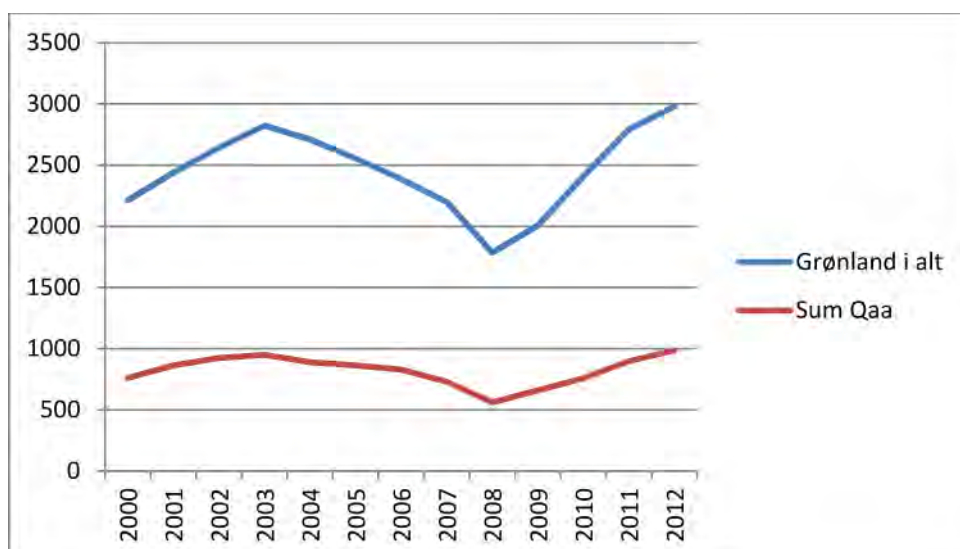
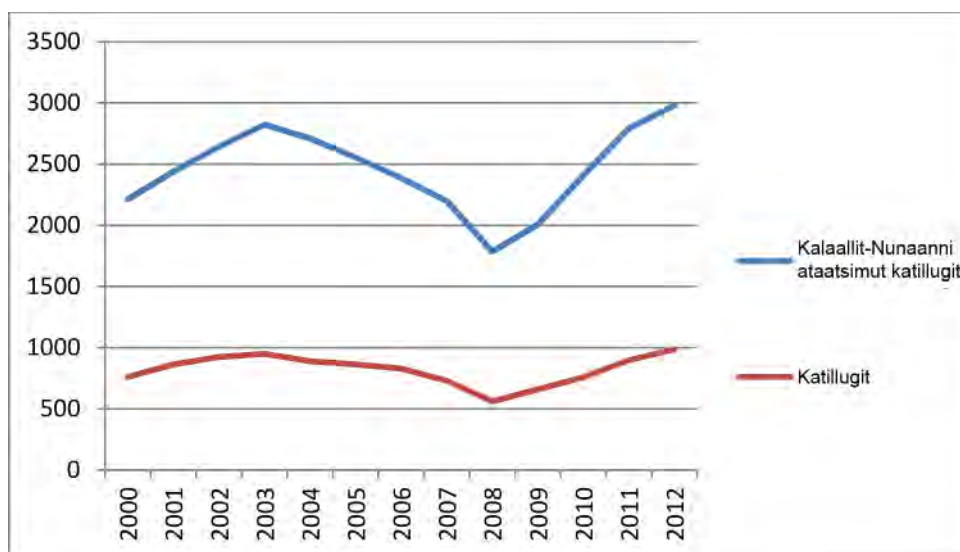

Kommunip innuttaasa amerlanerpaartaat ilinniakkanik akisussaaffinnik tigussisutaasinnaasunik naammassinnissimanngillat, innuttaasullu 80 %-ingajaat meeqqat atuarfiannik naammassinnissimapput ingerlaqqinnatillu.

14 %-it inuussutissarsiummik ilinniagaqarsimapput, 3 %-t ingerlaqqiffiusumik ilinniagaqarsimallutik. 2 %-nit ikinerusut ilinniarnissamut piareersarfiusumik naammassinnissimapput, imaluunnit tapiliussamik pikkorissarsimallutik. 2 %-t missingi ilinniagartuutut ilinniakkamik naammassinnissimapput. Tamanna Kalaallit-Nunaanni nuna tamakkerlugu kisitsisiniit annertungaatsiartumik nikingavoq, ataatsimut isigalugu ilinniarsimassutsip qaffasissusaa Qaasuitsup Kommunianiit qaffasinneruffiulluni. Kalallit-Nunaanni aningaasaqarnerup ilisarnaatigaa, innuttaasumut ataatsimut isertitat qaffasissusaasa, nunanit allanit pisuujulaartutut taneqarsinnaasuniit, appasinnerunerat. Aammattaq nunaqarfinni innuttaasut illoqarfinni innuttaasuniit isertitakkinnerupput. Nunaqarfinni agguaqatigiisillugu isertitat akileraarutaasussat 64.490-upput, illoqarfinni 110.594-usut. Akerlianik nunaqarfinni

14 % har gennemført en erhvervsuddannelse, og 3 % en videregående erhvervsuddannelse. Mindre end 2 % har gennemført en studieforbereende uddannelse eller taget suppleringskurser. Cirka 2 % har gennemført en videregående akademisk uddannelse. Dette adskiller sig en del fra de landsdækkende tal for Grønland, hvor uddannelsesniveaet generelt er højere end i Qaasuitsup Kommunia.

Den grønlandske økonomi er kendetegnet ved, at indkomstniveauet pr. indbygger er lavere end i andre relativt velstående lande. Desuden tjener indbyggere i bygderne mindre end indbyggere i byerne. Den gennemsnitlige skattepligtige indkomst i bygderne lå på 65.490, mens den i byerne lå på 110.594. Selvforsyningen i bygderne er til gengæld større end i byerne. Set i forhold til Grønland som helhed vurderes det, at indbyggerne i Qaasuitsup Kommunias bygder har en middel indkomst. Kun en enkelt bygd vurderes at have en decideret lav indkomst.

imminut pilersorneq illoqarfinniit annertuneruvoq. Kalaallit-Nunaanni pissutsit allaavigalugit ataatsimut naliliissa-gaanni, oqaatigineqarsinnaavoq Qaasuitsup Kommuniata nunaqarfiini innuttaasut akunnattumik isertitaqartut. Taamaallaat nunaqarfik ataaseq malunnavissumik appasis-sumik isertitaqarfiuvoq.

Inunnik isumaginninnermi pissutsit tunngavigalugit nunaqarfiit ataasiakkaat, "annertussusilerikkamik ikiorsiis-sutinut" siusinaartumillu soraarnerussutisianut tunngatil-lugu, qaffasissorujussuarmik inissisimapput, ataatsimut isigalugu pilersuinnermi nammatassaq annertuvoq, ilaati-gut meeraqqortuneq imaluunnit utoqqaat pissutigalugit.

Qaasuitsup Kommuniani Kalaallit-Nunaannilu suliffissaal-eqineq 2000-2012-mut qaffariarsimavoq, pineqartunut tunngatillugu 30 %-mik aamma 35 %-mik. Piartuaarneq illoqarfinni ersarippoq – pingaartumik illoqarfinni min-nerusuni, sumiiffiit ilaanni kisitsisit marloriaatinngorsimal-lutik. Kommunimi suliffissaaleqineq ataatsimut isigalugu 2008-mi inuit suliffissaaleqisut 562-niit 2012-mi 986-nut amerleriarsimapput. 2012-mi Qaasuitsup Kommuniani suliffissaaleqinerup procentia 8,5-uvoq (sulisinnaassusillit amerlassusaannut sanilliullugu).

Kisitsisit ukiup qanorilinera apeqqutaatillugu annertooru-jussuarmik nikittarput, tassami suliffissaaleqineq ukiup qaammataani annertunerpaasarpog aasamilu minnerpaal-luni.

I forhold til sociale forhold scorer enkelte bygder meget højt i forhold til "behovsvurderet hjælp" og førtidspension. Forsørgerbyrden er generelt stor, enten på grund af en høj andel af børn eller ældre.

Ledigheden i Qaasuitsup Kommunian og Grønland er i perioden 2000-2012 steget med hhv. 30 % og 35 %. Tendensen ses tydeligt i byerne – specielt i de lidt mindre byer, hvor antallet af ledige nogle steder er mere end fordoblet. Samlet set steg ledigheden i kommunen fra 562 personer i 2008 til 986 personer i 2012. I 2012 var ledighedsprocenten i Qaasuitsup Kommunian 8,5 (i forhold til den potentielle arbejdsstyrke).

Tallene dækker over store sæsonudsving, da ledigheden er størst i vintermånederne og mindst om sommeren.

Anguniakkat

Takorluuinermit suliaqarnermut

Kommunip politikkaa suliniutaalu tamakkerlutik takorluukap piviusunngortinnissaanut sammissapput, aammalu kommunip pingaartillugit naleqartitaanik sisamaasunik ersersitsissallutik: Ataatsimuussuseq, Ilikkagaqarneq, Amerlassuseq aamma Tikiffikkuminartuuneq. Tamanna aamma kommuneplanimut atuuppoq.

Kommuneplanip imarissavai, anguniakkami ineriartornermut nunaminertallu atorineqarnissaannut, siunniussat. Taamaalluni suliniuteqarfiit tamakkerlutik siunnerfeqarput, pilersaarusiernerup ingerlanneqalerneratigut aallartinneqartussanik. Kommunalbestyrelsi, siunniussat tamakua aallaavigalugit pilersaarusiortimmi 2026-p tungaanut, sulissaaq.

Suleriussissatut pilersaarummi, suliniuteqarfissatut pingaarutillit 10-t toqqarneqarput, Qaasuitsup Kommuniata pitsaasumik siunnerfimmullu naapertuuttumik ineriartorinissaata qulakkeernissaanut annertuumik pingaaruteqartussat, aammalu pilersaarusiortip ingerlanerani pingaarnersiuternut aaliangernernullu toqqammavissussat.

- Inuussutissarsiutinik ineriartortitsineq
- Ilinniartitaaneg
- Inoqarfiit aamma inigisat pitsaasut
- Kulturi kinaassuserlu
- Toqqissisimaneq inuunerinnerlu
- Peqqissuuneq pinaveersaartitsinerlu
- Angallannikkut periarfissat
- Silap pissusaa, avatangiiseq pinngortitarlu
- Siuaasaniit kingornussarsiat
- IT, tamat oqartussaaqataanerat oqaloqataanerlu

Suliniuteqarfissat ilarpassui pilersaarutip ingerlanneqalerneranut toqqaannartumik attuumassuteqarput, ilaali ileqqussamittut kommunip suliniuteqarfisa allat iluiniillutik. Taamaattorli eqqaamassallugu pingaaruteqarpoq, Qaasuitsup Kommuniata suliaasaataa suliarinissaat unammilligassaasalu sillimaffiginissaat pillugit, ilivitsuusut, kommunimilu ingerlatsiviit susaasaqarfiilu assigiinngitsut akimorlugit sulisoqartariaqarnera.

Pissutsinik, inatsisiliornermik allanik aqunneqartunik, ingerlatsineq

Qaasuitsup Kommunia qulequttanik assigiinngitsunik, ilaatigut kommuneplanimut ilanngunneqanngitsunik imalluunnit ilaannakortumik ilanngunneqartunik suliaqartarpoq, inatsisitigut, siunertamut tunngatillugu aaliangersakkatigut, malittarisassatigut nalunaarusiatigullu

Målsætninger

Fra vision til handling

Alle kommunens politikker og indsatser skal sigte mod at realisere visionen og afspejle kommunens fire kerneværdier: Fællesskab, Læring, Mangfoldighed og Gæstfrihed. Det gælder også for kommuneplanen.

Kommuneplanen skal indeholde målsætninger for den fremtidige udvikling og arealanvendelse. For hvert indsatsområde er der således opstillet en række mål, som kan iværksættes gennem den fysiske planlægning. Det er disse mål Kommunalbestyrelsen vil arbejde ud fra i planperioden frem til 2026.

I planstrategien blev der udpeget 10 strategiske indsatsområder, med stor betydning for at sikre en gunstig og hensigtsmæssig udvikling af Qaasuitsup Kommunia og som udgør grundlaget for prioriteringer og beslutninger i planperioden:

- Erhvervsudvikling
- Uddannelse
- Bosætning og gode boliger
- Kultur og identitet
- Tryghed og det gode liv
- Sundhed og forebyggelse
- Infrastruktur
- Klima, miljø og natur
- Kulturarv
- IT, demokrati og dialog

Mange af indsatsområderne har direkte sammenhæng med den fysiske planlægning, mens andre typisk ligger inden for kommunens andre arbejdsområder. Det er imidlertid vigtigt at huske, at for løse de opgaver og imødekomme de udfordringer, som Qaasuitsup Kommunia står overfor, er det nødvendigt at arbejde helhedsorienteret og på tværs af kommunens forskellige forvaltninger og fagområder.

Forvaltning af forhold der reguleres af anden lovgivning

Qaasuitsup Kommunia udarbejder lovbestemte og formålstjenelige regulativer, vedtægter og bekendtgørelser for flere forskellige emner, der enten ikke indgår i kommuneplanen eller som delvist indgår. I begge tilfælde skal disse emner koordineres med kommuneplanen, især deres

aaliangersaaffigineqareersimasunik. Taamannak pisoqartil-lugu qulequttat tamakkua kommuneplanimut ataqatigiis-saarneqartarput, pingaartumik piviusumik annertussusis-saannut, nunaminertanullu, tunngatillugit. Qulequttat akuttunngitsunik, illoqarfinni nunaqarfinnilu, illut akorni-nut tunngasuusarput.

Taamaattumik pilersaarusiortimmi atuutilersussami naat-sorsuutigineqarpoq, ilaatigut makkua suliarineqassasut:

- Nunaminertanut sunngiffimmi atorineqartartunut pilersaarut, taakkununga ilaallutik, pinnguarterfiit, qorsooqqinnersat aamma nunaminertat sanaar-torfgeqqusaanngitsut, allallu. Tamanna ingerlan-neqassaaq, kommuneplanip ilassutitigut, ataavartumik naleqqussartarneratigut.
- Qimneqarnermut malittarisassap suliarineqarneranut atatillugu, nunaminertat qimmilivittut atugassanngor-tinneqareersimasut, aamma nunaminertat qimmilivi-oreersut kommuneplanimut ilanngunneqassapput, nunaminertanik, siunertamut naleqquttunik atussal-lugillu illersorneqarsinnaasunik, atugassiisoqarnerati-gut.
- Umiatsianik inissiisarnermut maleruaqqusat suliar-ineqarnerannut atatillugu, nunaminertani pioreersuni, nunaminertanilu nutaani, umiatsianut inissiiffiusin-naasunik toqqaasoqassaaq.
- Angallassissutit motorillit atorineqartarnerat pillugu nalunaarusiap atorineqarneranut tunngatillugu, kom-munimi maleruaqqusakkut, angallannermi ingerlaarfis-sat aamma/imaluunniit asimi angallavissat killilikkat, eqqissisimatitsinermi soqutigisanut nunaminertanullu malussajasunut, ataqatigiissarneqassapput.

fysiske dimension og arealforhold. Ofte omhan-dler disse emner det der er mellem husene i vores byer og bygder.

I den kommende planperiode forventes det således, at der bl.a. skal udarbejdes:

- En plan for de rekreative områder, som omfatter, legepladser, grønne og friholdte områder mv. Dette vil ske ved en løbende justering af kommuneplanen gennem tillæg.
- I forbindelse med udarbejdelse af hunde-vedtægt skal de allerede udlagte hundeom-råder, og områder der anvendes til hunde-hold, implementeres i kommuneplanen, med udlæg af hensigtsmæssige og brugsmæssigt forsvarlige områder.
- I forbindelse med udarbejdelse af regula-tiv for bådoplag skal der udpeges arealer i eksisterende delområder og udlægges nye delområder, hvor der kan ske oplag af både.
- I henhold til bekendtgørelsen om anvendelse af motoriserede befordringsmidler, skal der i et kommunalt regulativ kan udpege trans-portkorridorer og /eller kørerzoner i det åbne land, som skal koordineres med beskyttelses-interesser og særligt følsomme områder.

Inuussutissarsiutinik ineriartortitsineq

Inuussutissarsiutit sulisoqarnerullu ataatsimoortin-neqarnerat nuna tamakkerlugu, nunap immikkoortuini kommuninilu, aaliangiisuulluinnartumik pingaaruteqarpoq kommunit immiut nammattumik, aningaasarsiorinikkullu patajaattumik inissisimallutik, ineriartornissaat qulak-keerneqassappat.

Aalisarneq Kalaallit-Nunaanni inuussutissarsiutit pin-gaarnersaraat – aamma Qaasuitsup Kommuniani. Ukiuni makkunani aalisarnermiit isertitat annertusarneqarnissaat sammeneqartorujussuuvog – minnerunngitsumik qaleral-lit eqqarsaatigalugit – immikkut isiginiarneqarput anin-gaasarsiornerup aalisagartassanillu piujuaannartitsinissap qulakkeerneqarnissaat. Maannakkorpiag ineriartorneq, annerusunik nutaaliaasunillu aalisariutinik inerisaanissa-mut sammivog, tamatuma umiatsiaararsorluni aalisarneq qangaaniilli ingerlanneqartoq tatineqartippaa. Tamakkua qaavisigut silaannaap pisusaata allanngoriartornera aalis-akktat sorliit nassaassaaneritut, pisarisinnaasat sumiiffiutit peqassutsimullu, sunniuteqassaaq. Ilami annikitsuin-narmilluunniit allanngortoqarnera inuussutissarsiummut annertuumik kinguneqarsinnaavog, aalisariutinik, aal-isarnermi atortunik nunamilu aalisakkerivinnik allanngor-titsinernik kinguneqaratarsinnaasumik. Illuatungaanili inuussutissarsiutinik isertitaqarfusinnaasunillu nutaanik takkuttoqarsinnaavog, eqqumaffigineqarnissamik sulin-uteqarfigineqarnissamillu pisariaqartitsisunik.

Ukiuni qulikkaani kingullerni Kalaallit-Nunaanni takor-nariaqarneq annertuumik ineriartorfusimavog. Qaas-uitsup Kommuniani nalunngilluinnarparput, Avannaani pitsaassutsinik periarfissanillu immikkuullarilluinnartunik peqarluta. Ilulissat Kangerluat UNESCO-mit eqqissisitaasog annertuumik nutsuisuuvog, Qeqertarsuullu Tunuani ukiut ingerlanerini takornarianik inuussutissarsiuteqarnermik annertuumik pitsaalluinnartumillu pilersitsisoqarsima-vog. Ineriartortitsinissamulli periarfissat sulii annertupput amerlallutillu. Silaannaap pissusaata allanngoriartornerata piffissaq takornariarfusartoq tallissinnaavaa, avannar-pasinnerusumilu misigisassanik ornitassanillu nutaanik inerisaanissaq periarfissaqartilerlugu, assersuutigalugu ilungersuanartumik takornariaqarneq aamma kaperlaap ataani takornariaqarneq.

Aatsitassarsiorneq kommunimi inuussutissarsiutit ineri-artortinneqarnissaannut aaliangiisumik pingaaruteqal-ersinnaavog, mannangaarluni uulia, gas, aatsitassarsiorneq, inuussutissarsiutillu taakkunannga aallaavillit nutaat, annertuumik isumalluarfigineqarput. Tunisassiornermi periarfissat allat tassaapput sermimik imermillu tunisas-siorneq. Silap pissusaata allanngoriartornera sermillu aak-kiartornera – nunami imaanilu - aatsitassaqaarfiit misissuiffi-giuminarnerulernerannik piaaffigiuminarnerulernerannillu kinguneqassaaq. Offshore-mik suliffeqarfiit nunaminertan-ik pisariaqartitsinerisa annertusiartornerat ilaatigut king-

Erhvervsudvikling

Et sammenhængende fokus på erhvervsliv og arbejdsmarked - på både nationalt, regionalt og kommunalt niveau - er altafgørende for at sikre en bæredygtig udvikling af kommunerne mod et solidt økonomisk fodfæste. Klimaændringer giver både udfordringer og nye muligheder i vores del af Grønland – ændringer som vi skal leve med og af inden for de primære erhverv: Fiskeri, turisme og råstofsektoren.

Fiskeriet er det vigtigste erhverv i Grønland – også i Qaasuitsup Kommunia. I disse år er der stort fokus på at øge indtjeningen i fiskeriet - især af hellefisk - med fokus på at sikre både økono-misk og ressourcemæssig bæredygtighed. Den aktuelle udvikling går i retning af større moderne fangstbåde, hvilket sætter pres på det tradi-tionelle jollefiskeri. Oveni vil klimaændringer få indflydelse på både forekomst af fiskearter, loka-lisering og bestande. Selv små ændringer kan få store konsekvenser for erhvervet, som eventuelt vil skulle omstille sig i forhold til flåde, redskaber og anlæg på land. Omvendt kan der også opstå nye udviklings- og indtjeningsmuligheder, som vil kræve opmærksomhed og handling.

Inden for de sidste årtier er der sket en stor ud-vikling af turismen i Grønland. I Qaasuitsup Kom-munia er vi bevidste om de helt unikke kvaliteter og potentialer, som er i Nordvestgrønland. Den UNESCO-fredede isfjord er et stort trækplaster og i området omkring Diskobugten er der igennem en årrække opbygget et både stort og profes-sionelt turisterhverv. Udviklingsmulighederne er imidlertid store og mange. Klimaændringerne kan forlænge turistsæsonen og gøre det muligt at opdyrke nye attraktioner og destinationer læn-gere mod nord, f.eks. i forhold til ekstremturisme og mørketurisme.

Råstofsektoren har potentiale til at få afgørende betydning for udviklingen af det kommunale erhvervsliv, og der er allerede nu store forvent-ninger til både olie-, gas- og mineralområdet og nye afledte erhverv. Andre råstofpotentialer er produktion af is og vand. Klimaændringer og afsmeltning vil betyde, at råstofforekom-sterne – både på land og på vand – lettere kan undersøges og udvindes. Den stigende are-alefterspørgsel fra offshore branchen har bl.a. betydet, at der i 2012 blev udlagt nye arealer til offshore relaterede erhverv i 8 byer og bygder på kysten i en helhedsorienteret planlægning og på baggrund af grundige forundersøgelser. De fysiske rammer for yderligere udvikling inden for

uneqarpoq, 2012-mi inuussutissarsiuteqarfinnut, offshore-mik misissuinernut attuumassuteqartunut, illoqarfinni 8-ni sinerissamilu nunaqarfinni ataatsimoortillugu pilersaarusiortoqarneranik, peqqissaartumik misissueqqartoqarsimaneranik toqqammavilimmik. Taamaalilluni inuussutissarsiutip iluani annertunerusumik ineriartortitsinissamut takussutissat piviusut ersereerput. Taamaattoqaraluartorli inuussutissarsiutip iluani nunaqavissut ilinniagallit sulissarsariarinnissat unammillernartuuvoq. Taamaattumik ukiuni aggersuni iliniartitaaneq ilinniagaqarnerlu sakkortuumik sammineqartariaqarput.

Namminersorluni inuussutissarsiutinut minnerusunut ilaatigut ilaatinneqarpoq piniartuuneq, tassaasoq kalaallit nunaqavissut qangaaniilli issittumi inuussutissarsiutaat. Piniartuuneq ukiuni untritolippassuarni Kalaallit-Nunaanni pingaaruteqarlunnartuusimavoq – aningaasarsiornermi, inuit inooqatigiinneranni, kulturimi kinaassutsimullu tunngatillugu. Illoqarfiit minnerusut nunaqarfiillu piniarnermik sulii pinngitsuuisinnaangillat, inuussutissarsiulli sakkortuumik tatineqariartorpoq, piniartullu, inuussutissarsiumminni atugassarititaasut ilungersunartut pissutigalugit, ikiliartuinnarlutik. Taamaattorli pingaaruteqarpoq, Qaasuitsup Kommuniani namminersorlutik inuussutissarsiutillit aallarnisaasullu ingerlatsiuarinnissat kaammattorneqartuarnissaallu. Tamanna uummarissarneqassaaq, kommunip Destination Avannaata, inuussutissarsiuteqarfiillu allat akornanni, ataatsimoorullugu immersuiffigineqarneratigut, assersuutigalugu illu aallarnisaavik, siuarsaanermut, siunnersuinerlutik, suleqatigiinnermut paasisanillu avitseqatigiinnermut, silittumik sinaakkutsiullugu.

Silap pissusaata allanngoriartornerata kinguneratut, Kalaallit-Nunaanni ullumernit allaanerusunik amerlanerusunillu nunalerinnermiit tunisassiaqalernissamut periarfissaqalerpoq. Periarfissaq tamanna, ilimanarpoq aamma Kalaallit-Nunaata kitaata avannaaniittoq, kommunip nangittumik misissuiffigerusuppaa pilerinarsarlugulu – ilaatigut nunaminertanik pilersaarusiorneq aqutigalugu.

branchen er således til stede. Det er imidlertid en udfordring at skaffe lokal kvalificeret arbejdskraft til branchen. Der skal derfor sættes kraftigt på uddannelse og læring i de kommende år.

De selvstændige mindre erhvervsdrivende tæller bl.a. fangererhvervet, der er det oprindelige grønlandske og arktiske erhverv. Fangerkulturen har igennem århundreder haft en meget vigtig rolle i Grønland - både økonomisk, socialt, kulturelt og identitetsmæssigt. De mindre byer og bygder er stadig afhængige af lokal fangst, men erhvervet er alvorligt under pres og antallet af fangere bliver stadig færre pga. de svære arbejdsbetingelser, bl.a. grundet klimaforandringer. Det er dog vigtigt, at der fortsat er engagement og motivation for selvstændige og iværksættere i Qaasuitsup Kommunia. Dette skal næres gennem et fællesskab mellem kommune, Destination Avannaq og erhvervslivet, hvor f.eks. et iværksætterhus kan danne en mangfoldig ramme for innovation, rådgivning, samarbejde og vidensdeling.

Klimaændringerne betyder, at det bliver muligt at dyrke andre og flere landbrugsprodukter i Grønland end hidtil. Det potentiale, som der måtte være i nordvestgrønland, ønsker kommunen fortsat at udforske og stimulere - bl.a. gennem arealplanlægningen.

Anguniakkat

- Suliniuteqarnejq makkununga sammitinneqassaaq, aalisarnejq aamma innussutissarsiutit ineriartortut soorlu takornariaqarnejq, aatsitassat aatsitassarsiorfiillu kiisalu sumiiffinni inuussutissanik tunissassianik nuna-nut allanut niueruteqarnejq, matumani imeq sermerlu.
- Qulakkiissallugu, mittarfiit umiarsualiviillu siunissami pisariaqartitsinermut ineriartorfiusinnaasunullu naap-ertuuttunngortinnissaat, matumani timmisartunik aalisariutinillu annerusunik, umiarsuarsuarnit takor-nariartaatinit kiisalu aatsitassanik tunisassiornermut atatillugu silaannakkut umiarsuillu atorlugit assartuin-ermi atorneqarsinnaanissaat.
- Kommuni Kalaallit-Nunaanni takornariaqarfittut annerpaatut inissisimanera attatiinnarneqassaaq nukittorsarneqarlunilu, ilaatigut nunaminertanik atugassiinikkut aamma angallannermi periarfissat pit-sanngorsarnerisigut kiisalu takornarianut inissiisarfiit ornitassallu pioreersut nutaallu annertusarnerisigut.
- Inuussutissarsiornejq siunnerfilimmik silittumillu ineri-artortinniarlugu nunaminertanik sinaakkuttanillu qul-akkeerinnittoqassaaq, akilersinnaasumik ingerlatsineq silallu pissusaanut naleqqusarnejq pingaernerutillugit. Tamanna ilaatigut pissaaq, kommunip illoqarfiini nunaqarfiinilu ataasiakkaani inuussutissarsiornerup ineriartortinneqanissaanut periarfissat nalunaar-sorneqarnerat, aallaavigalugu.
- Inuussutissarsiutit ineriartortinneqarnerannut sinaak-kutsiussat ilaatigut nukittorsarneqassapput, kommuni tamakkerlugu allaffissornerup eqaatsumik, pitsaalluin-nartumik assigiimmillu ingerlanneqarneratigut.
- Takornarianik inuussutissarsiateqarnerup ineriartortin-neqarnera asip pilersaarusiortfiginerani eqqarsaatigut ilanngunneqassaaq.
- Kommuneplani sinerissap avataani aatsitassarsiorner-millu inuussutissarsiutit ataavartumik ineriartortin-neqarneranni akuussaaq, matumani pinngortitamiit atortussiassanik atuineri nunaminertanik tunnius-saqarnermigut.
- Kommunalbestyrelsi illu aallarnisaavimmik uuliam-ullu allaffimmik pilersitsisinaanermut periarfissat mis-issorniarpai, ilaatigut aallarnisaasunik siunnersuineri qitiusussamik, kiisalu sinerissap avataani ingerlatanut attumassutillit ingerlanneqarneranni sullivissatut.
- Taamaalluni illu aallarnisaavimmi ingerlatat ilu-aqutaasumik ilinniagaqaqqinnermi ilinniakkanillu allannguinnermi ingerlatanut ilaatinneqarsinnaaner-at eqqarsaatigineqarsinnaavoq, sulisinnaasut pigin-naasallit amerlisarnissaat siunertaralugu, aamma – minnerunngitsumik nunaqarfinni – aallaaniarner-mik piniarnermillu inuussutissarsiutillit allamik sam-miveqalernissaat toqqammavissinniarlugu.
- Nunalerinermik misileraanermut nunaminertamik tun-niussaarsinnaaneq periarfissaajuassaaq.

Målsætninger

- Indsatsen koncentrerer sig omkring fiskeri samt væksterhverv som turisme, råstof- og miner-alområdet samt eksport af lokale fødevarer, herunder vand og is.
- At sikre, at lufthavne og havneanlæg kan imødekomme fremtidige behov og udvik-lingsmuligheder, herunder at kunne modtage større fly- og fiskefartøjer, krydstogtskibe samt luft- og skibstrafik relateret til råstofin-dustrien.
- Kommunens position som landets førende turismeregion skal fastholdes og styrkes, bl.a. gennem arealudlæg og en forbedret in-frastruktur til udbygning af både eksisterende og nye turistfaciliteter og attraktioner.
- Der skal sikres arealer og rammer for en mål-rettet og bred udvikling af erhvervslivet, med fokus på bæredygtighed og klimatilpasning. Dette skal bl.a. ske med afsæt i en kortlægning af de erhvervsmæssige udviklingspoten-tialer i kommunens enkelte byer og bygder.
- Rammerne for erhvervsudviklingen skal bl.a. styrkes gennem en smidig, kvalitetsfyldt og ensartet arealadministration i hele kom-munen.
- Udviklingen af turisterhvervet skal indtænkes i planlægningen af det åbne land.
- Kommuneplanen skal medvirke til at fremme en fortsat udvikling af offshore- og mineral-branchen, herunder arealer til udnyttelse af de naturgivne ressourcer.
- Kommunalbestyrelsen vil undersøge mu-lighederne for at etablere et iværksætterhus og et oliekontor, der bl.a. kan være knudep-unkt for rådgivning af iværksættere samt håndteringen af offshore relaterede aktiv-iteter.
- Funktionerne i et iværksætterhus kan med fordel samtænkes med efteruddannelses- og omskolingsaktiviteter med henblik på at øge udbuddet af kvalificeret arbejdskraft og danne fundament for omstillingen af jæger- og fangerhvervet – særligt i bygderne.
- Der skal fortsat være mulighed for are-aludlæg til forsøgslandbrug.

Ilinniartitaaneq

Ilinniartitaaneq tassaavoq suliniuteqarfiit pingaarnerpaat ilagisaat, aamma Kalaallit-Nunaata siunissaanut matuersaat. Ilinniartitaaneq ilinniakkanillu qaffassaaneq pinngitsoorneqarsinnaanngillat, innuttaasut, ullumikkut siunissamilu unammilligassanut, eqqortunik piginnaasaqarlutillu sakkussaqaassappata. Kommunalbestyrelsip ilinniartaanerup killingata qaffassarneqarnissaa sulissutiginiarpaa, taamaaliornikkut amerlanerungaartut akisussaassutsimik tigusinissamut ilinniagaqaleqqullugit, aningaasaqarniarnerullu ataatsimoorunneqarnerani peqataalerlutik. Ullumikkut sulisinnaassuseqartut ilinniagaqaaqqissinnaanerit ilinniakkaminillu qaffassaasinnaanerat annertuumik pingaartinneqassaaq – inuutissarsiutit nutaat sullinneqarnissaat piinnarnagu, kisiannili aamma sivikitsumik, sivisumillu, suliffissaaleqilertarnerit pinngitsoortinniarlugit.

Taamaattumik Qaasuitsup Kommunia nutaanik eqqarsariaaseqarluni sulissaaq, ilikkagaqarniarneq ilinniartitaanerlu ineriartortinniarlugit, taamaaliornikkut atuisuusut, tassalu meeqqat, inuusuttut, ilinniartitsisut inuussutissarsiuteqartullu, sinaakkutit tigussaasut atorlugit soqutiginnilersinniarlugit, taamaalillunilu ilinniartitaanerup killingata qafasinnerulernissaa tunngavissiorlugu.

Uddannelse

Uddannelse er et af de vigtigste indsatsområder og nøglen til Grønlands fremtid. Uddannelse og opkvalificering er nødvendig for at borgerne har de rigtige værktøjer, kompetencer og redskaber til at møde nutidens og fremtidens udfordringer. Kommunalbestyrelsen vil arbejde for at uddannelsesniveaueet hæves, så langt flere får en kompetencegivende uddannelse og kan bidrage til det økonomiske fællesskab. Efteruddannelse og opkvalificering af den nuværende arbejdsstyrke skal også prioriteres højt – ikke alene for at kunne servicere nye erhverv, men også for at hindre kortvarig og længerevarende ledighed.

Qaasuitsup Kommunia vil derfor arbejde med nye måder at tænke og udvikle læring og uddannelse på, så de fysiske rammer kan medvirke til at tiltrække, fastholde og inspirere brugerne – børnene, de unge, lærerne og de erhvervsaktive – og dermed lægge fundamentet til et højere uddannelsesniveau.

Anguniakkat

- Pinnguarnermi, ilikkagaqarniarnermi, ilinniarnermilu ingerlatat inissaqarluartunik siunnerfilinnillu pivi-usunik sinaakkutaqarnissaat, tamatigut qulakkerneqartas-saaq. Tamanna atuuppoq meeqqanik paaqqinnittarfinni, meeqqat atuarfianni, ilinniarnertuunngorniat ilinniartitinnit, inuussutissarsiutinik ilinniartitinnit, ilinniaq-qiffinni il.il.
- Ulluunerani paaqqinnittarfiit, atuarfiit, ilinniartut ineqarfisa il.il. illutamikkut pitsaasuunissaat qulakkeerneqassaaq, ilaatigut iluarsartuussinerit aqutigalugit.
- Ilinniagaqarfiit nutaat, aamma neqeroorutit – matumani aamma efterskolerit nutaat pineqarsinnaapput, kommunip illoqarfii 8-t eqqarsaatigalugit naleqquttumik inissisimanissaat isumagineqassaaq.
- Suliniummut ilaavoq inuussutissarsiutinik suleqateqarnerup nukittorsarneqarnera, ilaatigut siunertaralugu ilinniagaqarfiit, ilinniartullu inaasa, amerlisinnissaat, ilinniartitsinerimut nukiit nutaat allaanerisullu soqutiginnilersinnissaat, aammalu siunnerfilimmik pitsaasumillu inuusuttut siunnersuisoqarnissaat, qulakkeerniarlugu.
- Ilinniartitinnit nutaanik ineriartortitsinikkut pioreersunillu pitsanngorsaanikkut, ilinniakkat arlallit, ilikkagassallu ilusaasa, ataatsimoortinnerisigut periarfissat ammaanneqassapput, matumani init ilinniartitsiviit/illutallu, kiisalu nunaminertat avatangiisaasut ataatsimoorullugit atornerisigut.
- Avatangiisit ilinniartitsinerimut atornerartartut ineriartortinnerisigut, assigiinngitsunut atornerarsinnaaneri qulakkeerneqassapput, matumani ilinniartitsinerup saniatigut pisariaqartitanut allanut atornerarsinnaanngorlugit – assersuutigalugu ineqarfinnut atuomassutillimik, ataatsimoortarfittut, timersornermut, sullissivinnut il.il.
- Qaasuitsup Kommuniani nunaminertamik, nutaamik ilinniarnertuunngorniarfimmik aamma imaluunniit nunarsuarmioqatigiit højskoliannik sanasoqarnissaanut atugassamik, qulakkeerrinnittoqassaaq.
- Ataatsimut isigalugu, innuttaasut ilinniagaqartut inissaqarnissaat, qulakkeerneqassaaq, matumani ilinniartunut inissiat aamma ilinniartut illui pissutsinut naleqquttut.

Målsætninger

- Der skal altid sikres gode rummelige og målrettede fysiske rammer for leg, læring og uddannelsesaktiviteter. Dette gælder både børnepasningsområdet, folkeskolen, de gymnasiale uddannelser, erhvervsskolerne, efteruddannelser m.m.
- Daginstitutioner, skoler, kollegier osv. skal sikres en god bygningsmæssig standard, bl.a. gennem renovering.
- Nye uddannelsesfunktioner og -tilbud - herunder også eventuelle nye efterskoler - skal gives en strategisk placering i en af kommunens 8 byer,
- Indsatsen omfatter et styrket samarbejde med erhvervslivet, bl.a. med henblik på at øge antallet af lære- og elevpladser, trække nye typer ressourcer ind i undervisningen samt sikre en målrettet og kvalificeret rådgivning af de unge.
- Ved udvikling af såvel nye som ved forbedring af eksisterende uddannelsesfaciliteter skal mulighederne for at kombinere flere uddannelses- og læringsformer afdækkes, herunder fælles brug af lokaler/bygninger og udenomsarealer.
- I udviklingen af områder med uddannelsesfunktioner skal der sikres en større mangfoldighed af anvendelser, herunder dækning andre behov end uddannelse – f.eks. tilknyttede boliger, fællesarealer til sport, servicefaciliteter o.l..
- Der skal sikres areal til et nyt gymnasium og evt. en international højskole i Qaasuitsup Kommunia.
- Der skal generelt sikres boliger til borgere under uddannelse, herunder tidssvarende og velbeliggende kollegie- og studieboliger.

Inoqarfiit aamma inigisat pitsaasut

Qaasuitsup kommunia tassaavoq kommuni nunassiffikku-minartuq inuunerinnissamut sinaakkutsigissoq – taamaat-torli suli pitsaanerulerusuppugut. Toqqammavik tassaavoq ineqarnermut najugaqariaatsimullu politikki uummaaris-soq nukittoorlu, inuussutissarsiutinik ineriartortitsinermut, pilersuiner-mut, ilinniarnissamullu periarfissanut qanit-tumik attuumassutilik. Namminersorlutik Oqartussat kommunillu ullumikkut nuna tamakkerlugu inissianik annertunerpaamik piginnittuupput. Ukiut tusindtillit nikin-neranniit nammineerluni illuliorneq pisortaniit pingaartin-neqarsimavoq.

Qaasuitsup Kommunianiipput illoqarfiit nunaqarfillu katillugit 39-t inoqutigii 6.600 missiliortut. Illoqarfiit nu-naqarfillu tamarmik immikkut immikkuullarequtegarp-ut ilisarnaateqarlutillu, taamaattoqarneralu kommunip siun-nissami ineriartortinneqarnerani pitsaasumik atussavarput. Tamannalu aammattaaq, pinngitsoorneqarsinnaangit-sumik pingaarnersiuisoqartariaqarneranik, isumaqarpoq, assersuutigalugu illoqarfiit ineriartorfissaat nutaat to-qqarneqassatillugit. Pingaarnersiuineq najugaqariaatsimit aallaaveqarpoq, inoqarfiit immikkut pitsaqaqaannik periarfissaannillu, kisiannili aamma unammilligassanik to-qqqammaveqartumik. Imaappoq assigiinngissuseq tassaas-saq kommunip annertuup nukittoqutaasa ilaat.

Taamaakkaluartorli pissutsit imaapput, inissaqarniarneq tassaavoq aningaasaqarnerup ineriartornissaanut niker-arfisaqarnermullu kigaalaqutaasoq, tassami sumiiffinni amerlasuuni suliffissaaleqineq inissaaleqinerlu inuit nuttarnissaannut akornutaavoq. Tamanna naammassi-saqarsinnaanermut aningaasaqarnermullu sunniuteqar-poq – angerlarsimaffinni kommunimilu. Taamaattumik, inissaaleqineq nungusarneqassappat, pisariaqarpoq tamat atorsinnaasaannik inissialiortoqarnissaa nammineerlunilu illuliorsinnaanerp kaammattutiginissaa. Aallaavik tassa-voq, illuliorusuttut tamarmik, sanaartorfissaqartinneqarn-issaat.

Kommunimi inissiat pitsaassusaat neqeroorutillu, as-sigiinngiaartorujussuupput, ataatsimullu isigalugu iluar-saassisoqarlunilu aserfallattaaliisoqarnissa annertuumik pisariaqartinneqarpoq – silataasigut iluinilu. Tamanna nutaamik samminnittoqarnissaanik pisariaqartitsivoq, eriaqisariallit sanaartoriaatsillu pitsaasut annaaneqas-sanngippata. Taamaaqataanillu inoqutigii amerlassussat assigiinngiaaqaat – assigiinngissuseq, pisariaqartitanut nutaanut, ilaqutareaaatsinullu atugaaleriartortunut, naleqqussorinanngitsoq. Tassa imaappoq, siunissami pilersaarusiaraangatta inissianillu sanaartortilluta al-laanerusumik eqqarsartassaagut – sanalluagaanerusut, neqeroorutit assigiinngiaarnerusut, nukissiutinik atuini-nerusut il.il. Suliassaq taanna pingaartuuvoq, ataatsimoor-luta naammassisinnaallugulu naammassisariaqarput.

Bosætning og gode boliger

Qaasuitsup Kommunia er en attraktiv bosætning-skommune med rammer for det gode liv – men vi vil være endnu bedre. Grundlaget er en aktiv og udfarende bolig- og bosætningspolitik med tæt sammenhæng til erhvervsudvikling, servicefor-syning og uddannelsesmuligheder. Selvstyret og kommunerne står i dag som ejere af hovedparten af landets boliger. Siden årtusindeskiftet har det offentlige prioriteret opførelse af private boliger.

I Qaasuitsup Kommunia findes i alt 39 byer og bygder med ca. 6.600 husstande. Byerne og bygderne har hver deres særpræg og identitet, og det skal vi udnytte positivt i den fremtidige udvikling af kommunen. Det betyder også, at det er nødvendigt at prioritere, bl.a. når nye byvækstområder skal udpeges. Prioriteringen har sit afsæt i et bostedsmønster, der er baseret på bostedernes særlige kvaliteter og potentialer, men også udfordringer. Netop forskelligheden skal være med til at styrke mangfoldigheden i kommunen.

Situationen er imidlertid, at boligmarkedet er med til at dæmpe den økonomiske vækst og mobilitet, idet ledighed og boligmangel mange steder hindrer folk i at flytte. Det har en negativ indflydelse på produktiviteten og økonomien – både privat og kommunalt. For at komme bolig manglen til livs er der derfor behov for at opføre både flere almennyttige boliger og for at stimulere det private boligbyggeri. Udgang-spunktet er, at der skal være en et byggefelt til alle, der ønsker at bygge.

Boligstandard og -udbuddet i kommunen er meget varierende, og der er generelt et stort be-hov for istandsættelse og vedligeholdelse – både udvendigt og indvendigt. Det kræver fornyet fokus, hvis ikke bevaringsværdier og gode byg-getraditioner skal gå tabt. Tilsvarende er der stor forskel på husstandsstørrelserne – en forskel der ikke nødvendigvis passer til de nye behov og familieformer, som vinder frem. Det betyder, at vi i fremtiden skal tænke anderledes når vi plan-lægger og bygger boliger – mere kvalitet, større variation og udbud, lavere energiforbrug m.v. Det er en vigtig opgave, som vi både kan og skal løse i fællesskab.

Anguniakkat

- Qaasuitsup Kommuniani tamatigut, inissianut nutaanut innuttaasunullu nutaanut, inissaqartassaaq. Tamanna ilaatigut qulakkeerneqassaaq nutaamik tamanut sammisumik inissialiormut najugaqariaat-simmullu politikiliornikkut, kommunimut tamarmut atuuttumik silarsuarmilu kommunit annersaanni an-nertussutsimut naleqquttumik.
- Illoqarfiit nunaqarfiillu ataasiakkaarlutik pitsaaqutaasa ineriartornissamullu periarfissaasa nalunaar-sorneqarnerat, inissiaqarfiit pioreersut nutaassallu ulluinnarni pilersarusiorneranni ingerlatsinermilu, sakkutut pingaarutilittut atuutissaaq.
- Pitsaassuseq, allanngorarneq qinigassallu amer-lanerusut siunissami inissianut neqeroorutaasunut ilisarnaataassapput, taamaatullu nukissiutiniq atuineq, imminut akilersinnaassuseq, silaannaallu pissusaanut naleqqussarnek, nutaanik illuliornermi pingaartitanut ilaassapput.
- Immikkut pingaartinneqassaaq inissiat tamat atorsin-naasaasa amerlisarnissaat – ilaatigut utoqqarnut innarluutilinnullu naleqqussakkat aamma ilinniartunut inissiat.
- Inissialiormerup ineriartortinneqarnera avatangiisinut naapertuussarneqassaaq, matumani, nunaminertat ataatsimoorussat, illoqannginnersat alianaatsut, sullis-siviit, ineqarfigisallu ingerlatsiviisa allat tikikkuminartu-unissaat eqqarsaatigalugit.
- Illuliornermi sinaakkutissat ilaatigut nukittorsarneqas-sapput allaffissornikkut eqaatsumik, pitsaalluartumik assigiiartumillu ingerlatsisoqarneratigut.
- Inissiat pioreersut ilusaat pitsaanerulersinneqassapput ingutserineq nutarterinerlu aqqutigalugit, aamma illut ilusaannut politikki nutaaq toqqammavigalugu

Målsætninger

- Der skal altid være plads til nye boliger og nye borgere i Qaasuitsup Kommunian. Dette skal bl.a. sikres gennem en ny helhedsorien-teret bolig- og bosætningspolitik, som favner hele kommunen og understøtter mangfol-digheden i verdens største kommune.
- Kortlægningen af de enkelte byer og bygders særlige kvaliteter og udviklingspotentialer skal indgå som et vigtigt redskab i den daglige planlægning og administration af både eksisterende og nye boligområder.
- Kvalitet, variation og et større udbud skal kendetegne fremtidens boligudbud, lige-som energiforbrug, bæredygtighed og klima-tilpasning er fokusområder i nybyggeri.
- Der lægges særlig vægt på at øge udbuddet af almennyttige boliger – bl.a. ældre-, handi-capvenlige- og kollegieboliger.
- Udviklingen af boligområder skal sam-mentænkes med omgivelserne, herunder god adgang til fællesarealer, grønne områder, service og bostedets andre funktioner.
- Rammerne for boligbyggeriet skal bl.a. styrkes gennem en smidig, kvalitetsfyldt og ensartet arealadministration.
- Standarden af den eksisterende boligmasse skal forbedres gennem sanering og fornyelse samt med afsæt i en ny arkitekturpolitik.

Kulturi kinaassuserlu

Kommunip pingaartitai sisamaasut - Ataatsimuussuseq, Ilinniarneq, Amerlassuseq aamma Tikiffikkuminartuuneq – annertuumik kalaallit kulturiannut kinaassusiannullu attuumassuteqarpoq. Kulturi, kulturimik ingerlatsivinnuinnag samminani, aammali peqatigiiffilerinermut, sunngiffimmi sammisanut, sanalunnermut, qimussernermut, kalaallit oqaasiinut aamma kalaallit qangaaniilli ileqquinut, ataatsimoornermik nukittuumik toqqammaveqartunut, sammivoq. Tamanna innuttaasut ataatsimoorullugu ilisarnaatigaat – naak soorunalimi ataasiakkaat pigisaannik immikkoorteqartoqaraluartoq, silarsuarmilu kommunit annersaanni avannaaniit kujataanut assigiinngissuteqartoqaraluartoq.

Qaasuitsup Kommuniani kulturi pingaartitarilluinnarparput, tamatumalu ilisarnaatai tassaapput kulturi uumaasok nukittoorlu ammala peqatigiiffeqarneq, ineriartortuut. Ilisarnaat taanna pigiinnarneqassaaq annertusarneqarlunilu – immitsinnut pilluta, kisiannili aamma tassaammat inuunitsinni toqqammavitta pingaarutillit ilaat: Aalisarneq, piniarneq aamma takornariaqarneq. Ilutigisaannillu, kulturput tassaattarparput nunarsuarmioqatitsinnik qaaqqusinitsinni sakkussat pitsaanerpaat ilaat, taamaaliornitsigullu suleqatissanik oqaloqatissanillu nutaanik pilersitsisarluta.

Kulturi assigiinngitsorpassuarnik kiinaqarpoq sinaak-kuserneqarnissaminillu pisariaqartitsilluni – silami illullu iluani. Innuttaasunut annermik pingaaruteqarput ulluinnarni peqatigiiffilerinermilu sinaakkuttat, taamaattumillu taakkua immikkut sammineqartariaqarput. Takornarianut tikeraanullu allanut tunngatillugu, pingaartinneqartussat allaapput – matumani kommunip pinngortitami, kulturik-kullu misigisassartaasa immikkuullarissut nittarsaannerat "poortukkiarineqarlutillu".

Kultur og identitet

Kommunens fire kerneværdier - Fællesskab, Læring, Mangfoldighed og Gæstfrihed - hænger i høj grad sammen med den grønlandske kultur og identitet. Kulturen er dog ikke kun de kulturelle institutioner, men også forenings- og fritidsliv, kunsthåndværk, slædehunde, det grønlandske sprog og andre grønlandske traditioner båret af et stærkt sammenhold. Dette er et fælles træk for befolkningen – og så selvom der naturligt er individuelle særpræg og forskelle fra nord til syd i verdens største kommune.

I Qaasuitsup Kommune sætter vi kulturen højt og er kendetegnet ved et stærkt og levende kultur- og foreningsliv, der hele tiden udvikler sig. Dette kendetegn skal fastholdes og ud-bygges - både for vores egen skyld, men også fordi det er en vigtig del af vores eksistens-grundlag: Fiskeri, fangst og turisme. Samtidig ser vi kulturen som et af de bedste værktøjer til at invitere resten af verden indenfor og på den måde skabe nye samarbejder og dialog.

Kulturen har et mangfoldigt ansigt og det stiller krav til de fysiske rammer – både ude og inde. For borgerne er det især rammerne for det daglige by- og foreningsliv, der har betydning, og derfor bør gives særlig opmærksomhed. I forhold til turister og andre besøgende er det andre ting der tillægges betydning – herunder formidlingen og "indpakningen" af kommunens unikke natur- og kulturoplevelser.

Anguniakkat

- Kommunalbestyrelsi, illoqarfinni nunaqarfinnilu kulturi misigisassanillu periarfissat nukittorsarniarlugit, ataavartumik sulissaaq.
- Kulturikkut ingerlatsinerup pitsaanerpaanik tigussaasunillu sinaakkutserneqarnissaa qulakkeerneqassaaq, matumani peqatigiiffiit ineriartornissaannut ininik atugassaqartitsineq, katersugaasiviit, atuakkanik atorniartarfiit, katersortarfiit il.il.
- Kulturikkut ingerlatanut sinaakkusiat, illoqarfiit allanngortitserlugit ineriartortillugillu sulinermit qitiusumik pingaarutilittut, atorneqassapput.
- Immikkut pingaartinneqassaaq, pisortat inaataanni ataatsimiittarfiit isersimaartarfiillu, qassinik ukioqarneq apeqqutaatinnagu naapiffigineqarsinnaallutillu pu-laarfigalugit qasuersaarfusinnaasut, pitsaalluinnartu-unissaasa qulakkeerneqarnissaat.
- Illu aallarnisaavik aamma iluaqutaasumik kulturikkut neqeroorutitut ingerlatanullu sinaakkutarineqarsinnaavoq.
- Illut atorneqanngitsut allanngortillugit, kulturikkut sunngiffimmilu siunertanut atorneqarsinnaaneritut periarfissat, nalilersorneqassapput.
- Illoqarfiit nunaqarfiillu akimorlugit ataatsimoorussat nukittorsarneqarlutillu inerisarneqassapput – ajornanngippat nunagisat akornanni suleqatigiiffiit nutaat aqqutigalugit.
- Misigisassat aningaasalersorneqarnerat kommunip pilersaarusiornerani pissusisamisoortutut ilaassaaq.

Målsætninger

- Kommunalbestyrelsen vil løbende arbejde for at styrke kulturliv og oplevelsesmuligheder i byer og bygder.
- Der skal sikres de bedst mulige fysiske rammer for kulturlivet, herunder faciliteter og udviklingsmuligheder for foreninger, museer, biblioteker og forsamlingshuse mv..
- Rammerne for kulturlivet skal spille en central rolle i arbejdet med byomdannelse og byudvikling.
- Der lægges særlig vægt på at sikre kvalitetsfyldte møde- og opholdssteder i det offentlige rum, hvor generationerne kan mødes og besøgende kan tage sig et pusterum.
- Et iværksætterhus kan med fordel også danne ramme om kulturelle tilbud og aktiviteter.
- Mulighederne for omdannelse af tomme bygninger til kultur- og fritidsformål skal vurderes.
- Fællesskaber på tværs af byer og bygder skal styrkes og udvikles – gerne i gennem nye samarbejder mellem bostederne.
- Oplevelsesøkonomi skal være en naturlig del af den kommunale planlægning.

Toqqissisimaneq inuunerinnerlu

Toqqissisimaneq tassaavoq, ilikkagaqarniarnermi, ineriartornermi inuunerinnermilu, toqqammavik pingaarutilik. Toqqissisimaneq amerlanertigut ilaqtutanut ikinngutinullu attuumassuteqartarpoq, aammali avatangiisinut sinaakkuttanullu piviusunut annertummik pingaaruteqartarluni. Taamattumik pingaartuuvoq, nunagisatta aaqqissuuneqarsimanissaa, kikkut tamarmik nunagisami ulluinnarni inuunermi pissusissamisoortumik inooqataasinnaatillugit, katataqarani imaluunniit ataatsimoortuniit immikkoortitaasoqarani.

Anguniakkat

- Qaasuitsup Kommuniata toqqissimaneq pingaartip-paa, tigussaasumik pilersaarusiortnermi, innuttaasut tamarmik, sumi najugaqarneq apeqqutaatinnagu toqqissisimanartunik sinaakkutaqarnissaata, eqqarsaatitut ilanngunneratigut.
- Naapittarfiit pitsaasut, silami illullu iluani ataatsimoorneq toqqissisimanerlu, nukittorsartarpaat. Taamaattumik qulakkeerneqassaaq, inoqarfinni pitsaalluartunik qitiusumik illoqannginninnersaqarnissaa, nunaminertaqarluni, katersortarfeqarluni assigisaanilluunniit, innuttaasut qanoq ukioqassuseq apeqqutaatinnagu ataatsimoorfigisinnaasaannik.
- Meerartatta inuusuttortattalu toqqissisimasuunissaat nuannaartuunissaallu qulakkeerniarlugu immikkut iliuuseqartoqassaaq – assersuutigalugu pinnguartarfinnik ullutsinnut naaleqquttunik, timersuutiniq assigiinngitsunik ingerlatsiviusinnaasunik, timigissarfiusinnaasunik pinngortitamilu misigisassanik, pilersitsinikkut
- Toqqissisimaneq, ilaatigut illoqarfiit immikkoortortaasa, ataatsimoortarfiit, aqqusineeqqat, atuarfinnut aqqusernit il.il. ilusilersorneranni, pissusissamisoortumik uuttuutitut ilaatinneqartassaaq.
- Inissiat neqeroorutaasut ilusilersorneqarsimassapput, inuuneq naallugu illoqarfiup immikkoortortaani najugaqartoqarsinnaanngorlugu – tamanna toqqissisimanermik pilersitsisarpaq.

Tryghed og det gode liv

Tryghed er et vigtigt fundament for læring, udvikling og et godt liv. Tryghed er oftest forbundet med familie og venner, men omgivelserne og de fysiske rammer har også stor betydning. Derfor er det vigtigt, at vores bosteder er indrettet, så alle naturligt indgår i det daglige byliv og ingen går tabt eller isoleres fra fællesskabet.

Målsætninger

- Qaasuitsup Kommunia vil sætte fokus på tryghed i den fysiske planlægning ved at indtænke gode trygge rammer for kommunens borgere, uanset hvor de bor.
- Gode mødesteder ude og inde fremmer fællesskabet og giver tryghed. Det skal derfor sikres, at der i bostederne er kvalitetsfyldte torve, pladser, forsamlingshuse o.l. hvor borgerne kan mødes på tværs af generationerne.
- Der skal gøres en særlig indsats for at sikre, at vores børn og de unge er trygge og glade – f.eks. ved etablering af gode og tidssvarende legepladser og forskellige former for aktivitetsområder til sport, motion og naturoplevelser.
- Tryghed skal indgå som en naturlig parameter bl.a. i forhold til indretning af boligområder, fællesområder, stisystemer, skoleveje mv.
- Boligudbuddet skal indrettes, så det er muligt at bo i sit lokalområde hele livet – det skaber tryghed.

Peqqissuuneq pinaveersaartitsinerlu

Qaasuitsup Kommuniani innuttaasut peqqissuullutillu nuannaartuussapput. Tamanna ataatsimooqatigiinnermut, inuiaqatigiillu ataatsimut isigalugit, iluaqutaavoq. Ajoralu-artumik takussaaneruleriartorpoq, amerlignaluttuinnartut susaqaratik peqqinnangitsunillu nerisaqarlutik inuuneqarnerat, tamannalu pualavallaalernermik assingiisaanillu, inuusaatsip kingunerinik nappaatinik, kinguneqartarpoq. Tamatuma inuit ataasiakkaat taassumalu ilaqutai tarnikkut inuusaatsikkullu sunnertarpei. Tigussaasumilli pilersaarusiorneq, peqqinnartumik inuuneqalernissamut timimillu atuinerulernissamut, sinaakkutassanik pilersitsisarpoq.

Taamaattumik kommunalbestyrelsip kissaatigaa pinaveersaartitsinerup nukittorsarneqarnissaa – ilaatigut suliat akimorlugit siunnersuinerit, nereriaatsit, pujortartarnerup, atornerluinerup il.il. oqaloqatigiissutigineri aqqutigalugit – aammattaarli innuttaasut ulluinnarni timigissarnissamut allatullu timiminnik atuinissaannut periarfissaasa pimoortuvillugu samminerisigut. Peqqinnissaqarfiup pimoortuvillugu annertuumillu suliniuteqarfiginissaa, Qaasuitsup Kommuniata kommunitut najugaqarfigissallugu orniginartut nittarsaanissaani, sakkuuvoq pitsaasoq.

Anguniakkat

- Inoqarfiit, pinngortitaq avatangiiseq ataatsimoornerlu tassaassapput, Qaasuitsup Kommuniani peqqinnartumik uninngaannaranilu innuneqarnermut sinaakkuttat pitsaanerpaat.
- Illoqarfimmi illup iluani avatangiiserisamilu qasuersaarfiusinnaasumi – inuusuttunut utoqqarnullu, timigissarnermi aallutassanullu atortussat nutaat, eqqarsaatinut ilaatinneqalissapput.
- Timigissarneq peqqinnartunillu nerisaqarneq eqqarsartaatsimut ilaatinneqalissapput, ulluinnaap ilaattut pingaarutilittut, aamma kommunip atuarfiini ilikkagasatut. Tamanna atuarfimmi skematigut sinaakkuttanilu tigussaasuni takuneqarsinnaassaaq.
- Peqqinnissaq pillugu pinaveersaartitsineq siunnersuinerlu nukittorsarneqassapput, assersuutigalugulu peqqinnissaqarfiup, sullissiviit pisortat pigisaasa, atuarfiillu il.il. qaninnerusumik suleqatigiinnerisigut.
- Sukkilerarneq siuarsarneqassaaq, assersuutigalugu aqqusineeqqanik, sukkilerfissianillu pilersitsinikkut kiisalu pitsaannerusumik aputaajaasalernikkut.

Sundhed og forebyggelse

Borgerne i Qaasuitsup Kommunia skal være sunde og glade. Det gavner både fællesskabet og samfundet som helhed. Tendensen er desværre, at flere og flere lever et inaktivt liv med usunde kostvaner, hvilket resulterer i overvægt og lignende livsstilssygdomme. Dette påvirker desværre også den enkelte og dennes familie både psykisk og socialt. Den fysiske planlægning giver imidlertid mulighed for at skabe rammer, der fremmer en sund livsstil og fysisk aktivitet.

Kommunalbestyrelsen ønsker derfor at fremme den forebyggende indsats – dels gennem tværfaglig rådgivning og dialog om kostvaner, rygning, misbrug osv. – men også via et skarpt fokus på at forbedre borgernes muligheder for motion og anden fysisk aktivitet i dagligdagen. En aktiv og bred indsats på sundhedsområdet er også et stærkt redskab i forhold til at profilere Qaasuitsup Kommunia som en attraktiv bosætningskommune.

Målsætninger

- Bostederne, den omgivende natur og fællesskabet skal udgøre den bedst mulige ramme for et sundt og aktivt liv i Qaasuitsup Kommunia.
- Der skal indtænkes nye og flere faciliteter for motion og aktiviteter i byens rum og i de omgivende rekreative områder - både for unge og gamle.
- Motion og sund kost skal indtænkes som en vigtig del af dagligdagen og læringen i kommunens skoler. Dette skal afspejles i både skoleskemaet og de fysiske rammer.
- Forebyggelse og rådgivning om sundhed skal fremmes via et tættere samarbejde mellem sundhedsvæsenet og f.eks. institutioner, skoler osv.
- Cyklisme skal fremmes, f.eks. ved etablering af nye stier og cykelruter samt bedre snerydning.

Angallannermi periarfissat

Pitsaasumik ingerlalluartumillu angallannermi periarfissaqarneq, inueqatigiit ineriartornissaanni, tunngaviuvoq. Innuttaasut angalasinnaanerannut ulluinnannullu pingaaruteqarpoq, taamatullu suliffeqarfiit unammillersinnaassusiannut annertuumik aaliangiisuulluni.

Angallannermi periarfissat Qaasuitsup Kommunianut immikkorluinnaq pingaaruteqarput, isorartussuseq, silallu pissusai ilungersunartut, pissutigalugit. Timmisartunut mittarfiit umiarsualiviillu, pilersorneqarnermut, avammut niueruteqarnermut, takornariarpassuillu ukiut tamaasa tikeraartartut, sullinneqarnerannut, aaliangiisumik pingaaruteqarput. Angallannermi periarfissat ilagaattaaq aqqusernit nalinginnaasut aqqusineeqqallu, kiisalu amerlasuunik ataatsikkut angallassineq – tassalu ulluinnarni pitsaasumik tikiqqarsinnaanermik qulakkerinneq, taamaatumillu annertuumik pingaartinneqartoq.

Kommunalbestyrelsen ilisimaarilluinnarpaa, angallannermi periarfissat ataavartumik aningaasaliiffigineqartarnissaasa pingaaruteqassusiat, kisiannili aamma tamanna pisassasooq isumatusaartumik ilivitsussutsimillu paasinninnermik tunngaveqartumik. Taamaalluni ineriartorneq pissaaq, qanittumik suleqatigiinnikkut aamma inuussutissarsiutit pingaarnert ineriartornerat kiisalu inoqarfinni asimilu pilersarusiornerit, ilutigalugit. Pilersarusiorfimmi atuutilersussami, angallannermut aqqusinernullu immikkoortunut pilersaarummik suliaqartoqassaaq Ilulissani, Aasianni Upernavimmi, angallannermut aningaasaliissutissat ataqatigiissaakkamik, aaliangernermi tunngavissaqarnissaat, qulakkeerniarlugu. Illoqarfiit pingasut, ullumikkut timmisartunik sulusalinnik sullinneqanngitsut – Kangaatsiaq, Qeqertarsuaq aamma Qasigianniguit – pilersarusiorfiup atuutilersussap ingerlanerani mittarfiit inissinneqarfigisinaasaat pillugit misissuiffigineqassapput.

Umiarsuarsuit takornariartaatit ingerlattagaasa ineriartortinneqarnerannut atatillugu pilersarusiornermi tunngaviit nutarterneranni suliaq ilaatut, Ilulissat Oqaatsullu akornanni sumiiffinni immikkut toqqakkani, imaatigut misissuinnermik ingerlatsisoqarsimavoq paasissutissarsiniarlunilu uuttortaasoqarsimalluni. Pilersarusiorfiup atuutilersussap ingerlanerani, Ilulissat umiarsualivissaata nutaap, tunngaviumik pilersarusiornera, kommuneplanimut ilanngunneqassaaq. Ilulissat ullumikkut umiarsualiviannut atatillugu sumiiffit sisamat eqqartorneqartut tassaapput, Itisuarsuk, Paakitsoq/Oqaatsut aamma Tinussaraa. Inissinneqarfissaa, aamma umiarsualivittaassami ingerlatassat annertussissaat il.il., nassuiaasorsorluakkanik toqqammaveqarluni aaliangiiffigineqassapput, tamakkualu suliarineqassapput.

Teknikkikkut pilersuineq, kallerup inneranut, imermut, kiassarnermut, imermut igitassamut, eqqagassanullu kiisalu kommunip angallannermi periarfissaqartitsineranut tunngasoq, pingaarutilerujussuuvoq. Ukiuni aggersuni

Infrastruktur

En god og effektiv infrastruktur er en forudsætning for, at samfundet kan udvikle sig. Det er vigtigt for borgernes mobilitet og hverdag, ligesom det er en afgørende parameter for virksomhedernes konkurrenceevne.

I Qaasuitsup Kommunia spiller infrastrukturen en særlig vigtig rolle pga. de store afstande og vanskelige klimaforhold. Moderne lufthavne og havneanlæg er af vital betydning ift. forsyning og eksport samt servicering af de mange turister, der hvert år besøger os. Infrastrukturen omfatter også det almindelige vej- og stinet samt den kollektive trafikforsyning – alt det som sikrer god tilgængelighed i hverdagen og som derfor vægtes højt.

Kommunalbestyrelsen er meget bevidst om nødvendigheden af løbende at foretage investeringer i infrastrukturen men også, at det sker ud fra en rational og helhedsorienteret betragtning. Udviklingen skal således ske i tæt samspil og i takt med den overordnede erhvervsudvikling samt planlægningen af bostederne og det åbne land. I den kommende planperiode skal der udarbejdes sektorplaner for trafik og vejstrukturen i Ilulissat, Aasiaat og Upernavik for at sikre et koordineret beslutningsgrundlag for infrastrukturinvesteringer. Sektorplanerne skal indarbejdes i plangrundlaget og koordineres med arealplanlægningen. I de tre byer, som i dag ikke betjenes med fastvingede fly – Kangaatsiaq, Qeqertarsuaq og Qasigianniguit – skal der i den kommende planperiode udføres en lokaliseringsundersøgelse for placering af lufthavne.

Som led i arbejdet med opdatering af plangrundlaget for udvikling af krydstogsaktiviteter er der foretaget en søværts besigtigelse og orienterende pejling af udvalgte lokaliteter mellem Ilulissat og Rodebay. I den kommende planperiode skal plangrundlaget for en ny havn i Ilulissat indarbejdes i kommuneplanen. De fire lokaliteter der er i spil er i tilknytning til den eksisterende havn i Ilulissat, Hollænderhavnen, Bredebugt/Rodebay og Tinussaraa. Placering, omfang mv. for nye havnefunktioner skal besluttes på et veldokumenteret grundlag, som skal udarbejdes.

Teknisk forsyning ift. el, vand, varme, spildevand og affald er også en vigtig del af den kommunale infrastruktur. I de kommende år vil fokus være rettet mod bæredygtige og mere miljøvenlige løsninger, herunder nye innovative affaldsløsninger som erstatning for de eksisterende, der no-

imminut akilersinnaasumik avatangiisimillu mianerin-nittumik periaatsit sammineqartussaapput, matumani eqqaanermut periaatsit nutaaliortifusut, ullumikkut atugaasunut sumiffiit ilaanni toqqaannartumik inuuttaasut peqqissusaannik ulorianartorsiortitsisunut, taartaasussat. Aammattaaq kissaatigineqarpoq ataavartumik nukissiu-uteqarneq siuarsarneqassasoq.

Anguniakkat

- Angallannermi periarfissanik ineriartortitsineq pissaaq, isumatusaartumik ilivitsuussutisimik paasinninnermik tunngaveqartumik, aningaasat annertunerpaamik pisaarsissutigiumallugit.
- Angallannermi periarfissanut nutaanut aningaasali-nerit annertunerit pissapput Angallannermut Ataatsimiititaliarsuup innersuussutai aallaavigalugit, matumani Ilulissat mittarfia Atlantikoq qulaallugu mittarfinngortinneqarsinnaanerata annertunerusumik misissuiffigineqarnissaa, kiisalu Ilulissani Aasiannilu umiarsulivinni periarfissat pitsanngorsarneqarnissaat.
- Illoqarfiit nunaqarfiillu akornanni angallannermi periarfissat inerisarneqarnerisa innuttaasut suliffeqarfiillu angalasinnaanerata, aamma isumannaatsuuneq toqqissisimanerlu siuarsassavai.
- Imaatigut angallannermi pissutsit pitsangorsaav-igineqarnissaat tassaavoq suliniuteqarfissaq pingaarutilik, sumiiffiit toqqaarneqarsimasut, nutaamik umiarsualiveqarfinngorsinnaanerannut tunngatil-lugu, peqqissaarnerusumik, itissutsinik uuttortaasoqarneranik nunallu assinginik titakkanik toqqamaveqarluni, misissorneqartariaqartoq.
- Angallannermi isumannaallisaaneq angallattunut mi-anernarnerusunut pitsanngorsarneqassaaq – ilaatigut atuarfiit aqquserngisa aqqusineeqqallu suliniuteqarfiginerisigut.
- Kommunalbestyrelsen neriutiga angallannermi periarfissanut namminersortut aningaasaliisinnaalern-issaat ammaanneqassasoq, soorlu umiarsualivinnut mittarfinnullu tunngatillugu. Tamanna pisinnaavoq ilaatigut nammineerluni sanaartornissamut isumaqatigiissusiornikkut.
- Pilersaarusiornernikkut nunaminertanik immikkoortit-sineq qulakkeerneqassaaq, teknikkikkut pilersuiner-mi periaatsit imminnut akilersinnaasut nutaat ineriartor-tinneqarneranni atugassanik, assersuutigalugu eqqak-kat suliarineqartarnerannut ataavartumillu nukissiu-uteqarnermut tunngatillugu.
- Siunissami eqqakkanik suliarinneriaaseq atoqqiiner-mut/atueqqinnermut aamma sumiiffinni immikkoor-titerinnermut sammitinneqassaaq, aammattaaq nu-naminertanik eqqakkanik immikkoortiteriviliorfissamik atugassiisoqassaaq.

gle steder er til direkte fare for borgernes sundhed. Det er også et ønske at fremme vedvarende energiløsninger.

Målsætninger

- Udvikling af infrastrukturen skal ske ud fra en rationel og helhedsorienteret betragtning, så vi får mest muligt for pengene.
- Større investeringer i ny infrastruktur skal ske med udgangspunkt i Transportkommissionens anbefalinger, herunder nærmere undersøgelser af eventuel udvidelse af lufthavnen i Ilulissat til Atlantlufthavn samt forbedring af havnefaciliteterne i Ilulissat og Aasiaat.
- Udviklingen af infrastrukturen i og mellem byer og bygder skal fremme borgernes og virksomhedernes mobilitet, sikkerhed og tryghed.
- Forbedring af forholdene for bådtrafikken er et vigtigt indsatsområde, der kræver grundigere undersøgelser af de udpegede lokaliteter for nye havnefunktioner, med relevante søopmålinger og korttegning.
- Trafiksikkerheden for de bløde trafikanter skal forbedres – bl.a. via indsatser på skoleveje og stier.
- Kommunalbestyrelsen ønsker at åbne op for private investeringer i infrastrukturen, bl.a. i forhold til havne- og lufthavnsanlæg. Dette kan bl.a. ske ved indgåelse af frivillige udbygningssaftaler.
- Gennem planlægningen skal sikres arealudlæg til fremme af nye og bæredygtige løsninger for teknisk forsyning, f.eks. i forhold til affaldshåndtering og udbygning med vedvarende energi.
- Fremtidens affaldshåndtering skal have fokus på genbrug/genanvendelse og lokal kildesortering, ligesom der skal udlægges arealer til affaldssorteringsanlæg.

Silap pissusaa, avataniiseq pinngortitarlu

Kalaallit-Nunaat issittorlu, silap pissusaata allanngorartorneranit, nunarsuarmi sumiiffippaasuarnit allanit annertunerusumik sunnigaapput. Allanngornerit annikitsut malunnaatilimmik sunniupput: Kiannerulerpoq, sila unerisimanninnerulerpoq aamma nittaalaq sialullu annertunerulerput. Immap sikua aappoq, sermersuaq qumariartorpoq imarlu qaffalluni. Tamatuma kingunerisinaava immap sarfaasa allanngornerat, nunaviup silaanaanut malunnaatilimmik sunniteqartussaq. Ungasinerusoq eqqarsaatigalugu, naasoqarneq uumasogarnelru qularnanngitsumik allannguuteqassapput, naasut nutaat naasinnaalissapput, allalli tammarlutik. Amerlassuseqarnerup attatiinnarneqarnissaanut periarfissat pitsaapput.

Pisariaqarlunnarpoq imminut nammattumik ingerlatsinerup annertusineqarnissaa, taamatullu avatangiisip artorsartinneqannginnissaata tamaviaarluni sulissutiginnissaa, sumiiffinni nunarsuarlu tamakkerlugu. Suliffisuarnik, nukissiuutini annertuumik pisariaqartitsisunik, ineriartortitsinissamut periarfissanikkiartorpoq, ataavartumik nukissiuuteqarneq, pingaartumik erngup nukinga, tunngavigalugit. Taamaattorli aammattaaq kommunalbestyrelsip kissaatigaa ataavartumik nukissiuuteqarnerup allanik toqqammavillip annertusarneqarnissaa sulissutigineqassasoq, assersuutigalugu anorip seqernullu nukingieqqarsaatigalugit.

Ingerlatat kingunerannik avatangiisip sunnerneqaatigertarsinnaasai, peqqissaartumik misissorneqartassapput, suliarineqartassallutillu kommunip avatangiisimut pilersaarusorneranut ilagitillugit. Tamanna aamma, ataatsimut isigalugu illoqarfiit inuussutissartiutillu ineriartortinneqanerannut tunngatillugu – minnerunngitsumik – asimi ingerlatarineqarsinnaasunut, tunngavoq. Asi tassaavoq kommunimi ingerlatsivik nutaaq. Ataatsimut maleruagassat nutaat, Qaasuitsup Kommunia tamakkerlugu asip imminut atasumik pilersaarusiorfiginera, allaffissornikkullu ingerlaneqarnera, qulakkiissavaat. Tamaalliluta qulakkiissavarput, pinngortitap kusanartorsuup immikkuullarissup nunallu pissarititaasa innarlernerannginnissaat, aammali pinngortitaq tikikkuminarsarlugu – innuttaasunut takornarianullu, taamatullu aamma aallaaniarnermi piniariarnermilu.

Klima, miljø og natur

Grønland og det arktiske område er mere påvirket af klimaændringer end mange andre områder i verden. Små ændringer får en markant effekt: Temperaturen stiger, vejret er mere ustadigt og der kommer mere nedbør. Havisen smelter, indlandsisen skrumper og havet stiger. Som konsekvens kan havstrømmene ændre sig med mærkbar effekt på fastlandsklimaet. På sigt vil plante- og dyrelivet sandsynligvis ændre sig - nye arter vil kunne trives, mens andre forsvinder. Der er gode muligheder for at holde mangfoldigheden intakt.

Der er i høj grad behov for at øge fokus på bæredygtighed samt arbejde intensivt for at reducere miljøbelastningen både lokalt og globalt. Der tegner sig et udviklingspotentiale for energitung industri på baggrund af vedvarende energikilder, primært vandkraft. Kommunalbestyrelsen ønsker imidlertid også at arbejde for en udvidelse af den vedvarende energiforsyning på andre fronter, f.eks. i forhold til vind- og solenergi.

Eventuelle miljøpåvirkninger som følge af råstofaktiviteter vil blive undersøgt nøje og håndteret som et led i den kommunale miljøplanlægning. Det samme gælder konsekvenserne som følge af den generelle by- og erhvervsudvikling og – ikke mindst – eventuelle aktiviteter i det åbne land. Det åbne land er et nyt forvaltningsområde i kommunerne. Nye fælles retningslinjer skal sikre en sammenhængende planlægning og administration af det åbne land i hele Qaasuitsup Kommunia. På den måde kan vi sikre, at vores helt unikke naturkvaliteter og naturressourcer ikke lider overlast, men samtidig gøre naturen mere tilgængelig – både for borgerne og turisterne, men også til brug for jagt og fangst.

Anguniakkat

- Silap pissusaata allanngornera sillimmartaarfigineqassaaq imminut nammassinnaassuseq, silap pissusaanut naleqqussarneq ungasissumullu ataatsimoor-tumik aaqqiissutissat eqqarsaatiniitillugit. Suliniutini imminut nammassinnaasunik inuussutissarsiutinillu pingaarnersiuineq CO₂ –mik anniatitsinermik annikil-lisitseqataassaq.
- Asip pilersaarusiortfigineratigut pinngortitap artor-sartittaanera annikillisarneqassaaq, peqatigitillugulu innuttaasut asiarnissamut periarfissaat tikikkuminas-suserlu pingaartinneqassapput.
- Illoqarfiit nunaqarfillu ineriartortinneqarnerat, immi-nut nammassinnaassuseq aamma avatangiisimut sila-llu pissusaanut tunngasut eqqarsaatigalugit, pissaaq.
- Inuussutissarsiutit ineriartortinnerat, matumani takor-nariaqarneq, aallaaniarneq piniarnerlu, pissaaq silap pissusaa, avatangiiseq imminullu nammassinnaas-suseq sianigalugit, taamaaliornikkut kommuni "nittar-saallugu".
- Nutaanik sanaartornerit iluarsartuussinerillu, avatang-iisimut tunngatillugu imminut nammassinnaasut nukissiuutinillu atuinikitsut, pingaartinneqassap-put. Kommuneplanip, misileraataasumik nutaamillu eqqarsarluni sanaartorneq, periaatsinik atortussianillu nutaanik issittumi pissutsinik, issittumilu sanaartoriaat-simik aallaaveqartumik atuiffusoq, qulakkiissavaa.
- Ataavartumik nukissiuuteqarnermut periarfissat an-nertusarneqassapput assersuutigalugu makkua, anori, seqernullu kissaa, annertunerusumik misissuiffigi-neqassapput.

Målsætninger

- Klimaændringerne skal imødekommes ved at tænke i bæredygtighed, klimatilpas-ning og langsigtede helhedsløsninger. En opprioritering af bæredygtige tiltag og er-hverv skal medvirke til at reducere udledningen af CO₂.
- Planlægning af det åbne land skal minimere belastning af naturen, samtidig med at borgernes adgangsmuligheder og tilgængelighed tilgode-ses.
- Udvikling af byer og bygder skal ske ud fra bære-dygtige samt miljø- og klimamæssi-ge overvejel-ser.
- Erhvervsudviklingen, herunder turisme, jagt og fangst, skal ske under hensyntagen til klima, miljø og bæredygtighed for på denne måde at "brænde" kommunen.
- Nybyggeri og renovering, der er miljømæssigt bæredygtigt og energivenligt, skal fremmes. Kommuneplanen skal sikre mulighed for eksperimenterende og nytænkende byggeri, hvor der anvendes nye teknikker og materialer, og hvor der tages udgangspunkt i arktiske forhold og arktisk byggeskik.
- Mulighederne for at udbygge den vedvarende energiforsyning med f.eks. vind og sol skal under-søges nærmere.

Siuaasaniit kingornussarsiat

Siuaasaniit kingornussarsiat kinaassutsitsinnik suminganneernitsinnillu oqaluttuuppaatigut, taamaatumik siuaasaniit kingornussarsiat ullumikkut siunissamilu pingaaruteqarput. Inuit tassaapput issittup inoqqaavi, ukiuni tusindtilippassuarni pinngortitamut inuuffigisaminut, nunarsuarmilu pingortitap oqimaaqatigiissusaani mianernarnerpaat ilaannut, naleqqussarsimasut. Inuit kulturiat issittumilu inuusaaseq innarleruminarluinnartuupput, mannakkorpiaq inuiaqatigiit ineriartornerat silallu pisusaata allanngoriartornera aallaavigigaanni, taamaattorli Inuit kulturiat, kalaallit atuakkiortaasianni, eqqumiit-sulioriaasianni, nipilersortarneranni nereriaasiannilu suli uumavoq.

Qaasuitsup Kommuniani sumiiffippassuaqarpoq tamarmik immikkut siuaasaniit kingornussaqarfiusunik – tamanna tunngavoq, illunut eriagisarialinnut, kiisalu inoqarfinni asimilu kulturikkut naleqartitanut.

Siuaasaniit kingornussarsiat, inuit ingerlataasigut, pinngortitallu allanngoriartorneranit, ataavartumik sunnigaajuarput, taamaattumillu nakkutigineqartuartaqarlutillu illersorneqartuartaqarlutik. Pilersaarusiornikkukt siuaasaniit kingornussarsiaqut pimoorullugu paarisinnaavagut, aammali peqatigisaanik misigisassanik naleqartitanillu nutaanik pilersitsilluta, inuiaqatigiinnut iluaqutaasumik aammalu ataatsimut kinaassutsitsinnik pilersitsiviusumik.

Kommunalbestyelsip pingaartilluinnarpaa avannaani siuaasaniit kingornussarsiat illersorneqarnissaat – inoqarfinni sanaartorfiusimasuni, taamatullu asimi. Anguniaqagut tassaavoq – siunissami suliniutit ilaattut – innuttaasut pilersaarusiukkamik suliami akuutinneqariartuarnissaat. Innuttaasut pissusissamisoorutimik qitiusumik atuuffeqarput illunut eriagisarialinnut tunngatillugu, aammali ilutigisaanik nalituumik ikiuussinnaallutik, siuaasaniit kingornussarsiat oqaluttuaatillu, nalunaarsorneqarneranni.

Anguniakkat

- Kulturimut politikki uummaarissoq qulakkeerneqassaaq, siuaasaniit kingornussarsiatinnik kingulissatsinnut ingerlatitseqqinnitsigut.
- Siuaasaniit kingornussarsiaq takusassiarineqassaaq, illoqarfitsinnik nunaqarfitsinnillu paasinninnerup toqqammaviisa ilaattut, soorluttaaq siunissami ineriartornermut ilaatinneqassasoq. Taamaattumik siuaasaniit kingornussarsiat nittarsaanneqarnerat nukittorsarneqassaaq – asimut inoqarfinnullu tunngatillugu. Tamanna ilaatigut pissaaq IT attaveqaatillu nutaaliaasut aqqutigalugit.
- Tigussaasumik pilersaarusiorneq nunaminertanullu allattoqarfeqarneq ingerlanneqassapput siuaasaniit kingornussarsiat kulturimillu aallaavilimmik immikkut ilisarnaatsit, kommunip iluani sumiiffinni assigiinngitsuniittut, pingaartillugit.

Kulturarv

Kulturarven fortæller hvem vi er og hvor vi kommer fra, og derfor er kulturarven vigtig for nutid såvel som eftertiden. Inuit er den oprindelige befolkning i de arktiske områder, som i gennem århundreder har tilpasset sig den natur de lever i og af og som samtidig er et af jordens mest skrøbelige økosystemer. Inuitkulturen og den arktiske levevis er særlig sårbar set ift. den aktuelle samfundsudvikling og klimaændringerne, men kulturen lever stadig i grønlandernes litteratur, kunst, musik og madvaner.

I Qaasuitsup Kommunian er der mange forskellige lokaliteter med hver deres særegne kulturarv – det gælder fredede og bevaringsværdige bygninger og værdifulde kulturmiljøer i bostederne såvel som naturområder i det åbne land. Kulturarven er under konstant påvirkning af menneskelig aktivitet og naturens udvikling, og derfor kræver den løbende opmærksomhed og beskyttelse. Gennem planlægningen kan vi aktivt værne om kulturarven, men samtidig skabe nye oplevelsesmuligheder og værdier, som gavner samfundet og er med til at skabe identitet og fællesskabet.

Kommunalbestyrelsen lægger således stor vægt på at sikre den nordgrønlandske kulturarv – både i bebyggede og ubebyggede områder. Målet er – som en del af den fremtidige indsats – at borgerne mere systematisk inddrages i arbejdet. Borgerne spiller naturligt en central rolle ifm. bygningsmæssige bevaringsværdier, men kan samtidig yde værdifulde bidrag ifm. kortlægningen af kulturarv og historiefortællingen.

Målsætninger

- En aktiv kulturpolitik skal sikre, at vi videregiver vores kulturarv til de kommende generationer.
- Kulturarven skal synliggøres som en del af grundlaget for en forståelse af vores byer og bygder, ligesom den skal indgå i den fremtidige udvikling. Derfor skal formidlingen af kulturarven styrkes – både i det åbne land og i vores bosteder. Dette skal bl.a. ske ved brug af it og moderne kommunikationsplatforme.
- Fysisk planlægning og arealadministration skal ske under hensyntagen til kulturarv og kulturbårne særpræg i de forskellige egne af kommunen.

IT, tamat oqartussaaqataanerat oqaloqataanerlu

IT-p ineriartornera Qaasuitsup Kommuni inuunerinissamut periarfissanik nutaanik pilersitsivoq. Silarsuaq minneruleriasaarpoq ammanerulerlunilu. Kommunitsinni siammasissutsip pilersitaanik unammilligassatta immikkut ittut ilaat, IT-p periarfissarititai, kommunimi allaffissornermik, inoqarfinnik innuttaasunillu qaninnerulersitsut iluaqutigalugit, naammassineqarsinnaalerput. Aammattaaq nunarsuaq tamaat eqqarsaatigalugu, tamanna, suleqatigi- ilernernut, attaveqarfinnut, ilikkakkannut, ilisimasanillu avitseqatigiinnernut nutaanut periarfissaqalersitsivoq, inuussuutissarsiornermut iluaqutaasumik.

Taamaattumik pingaruteqarpoq, IT, kommunip sulinerani innuttaasullu ulluinnanni, sakkutut tunngaviusutut isigissallugu. Ammasuunerup, oqaloqataanerup teknologiimillu nutaaliaasumik atuinerup kommuni uumasooq qulakkiisavaa, innuttaasut tamat oqartussaaqataaneranni akuusutut misigiffigisaat. Taamaattumik IT-p, innuttaasut kommunillu ulluinnarni oqaloqatigiinneranni, tunngaviusumik pisariitsumillu sakkutut atugaanissaa qulakkeerneqassaaq.

Kommunalbestyrelsen vil løbende arbejde for at sikre den bedst mulige dialog og et højt kommunikationsniveau, f.eks. via et netværk af lokale webansvarlige rundt om i bostederne, via kommunens hjemmeside, informationskampagner og via et målrettet samarbejde med lokale og nationale medier. Borgerinvolvering og borgerinddragelse skal helt naturligt bruges som et redskab til at styrke demokratiet og fællesskabsfølelsen – også selvom det sker digitalt.

Anguniakkat

- Kommunip IT-mi angallannikkut periaasai ataavartumik annertusarneqassapput pitsanngorsarneqarlutillu, ilikkagaqarnermut, sullissinermut, kommunillu innuttaasunik oqaloqateqarneranut iluaqutaasumik.
- Innuttaasut akuutinneqarnerat oqaloqataanerallu annertusiartuinnartumik digital atorlugu pissaaq – minnerunngitsumik inoqarfinni avinngarusimanerpaani. Periaatsit nutaat misiligtuarneqarnissaa pingaartinneqassaaq.
- IT kommunimi meeqqat atuarfiini immaqalu aamma meeqquarivinni atuartitsinermi sakkortunerusumik atorneqalissaaq.
- Kommuneplanip imarisai tamarmik pissarsiarineqarsinnaassapput digital-imillu pitsaasumik nittarsarneqarlutik, kommunip quppersagaa aqutigalugu – immaqalu aamma innuttaasunut paasissutissiissutit aqutigalugit.

IT, demokrati og dialog

Udviklingen inden for IT skaber nye muligheder for det gode liv i Qaasuitsup Kommunia. Verden er på én gang blevet mindre og mere åben. Nogle af de særlige udfordringer vi har i kommunen på grund af den geografiske størrelse kan løses ved brug af IT – løsninger som kan binde kommunens administration, bosteder og borgere tættere sammen. Også i en global sammenhæng giver dette nye muligheder for samarbejder, netværk, læring og videndeling til gavn for erhvervslivet.

Derfor er det vigtigt, at det betragtes som et grundlæggende redskab i kommunens arbejde og borgernes hverdag. Åbenhed, dialog og brug af moderne teknologi skal sikre en levende kommune, hvor borgerne oplever at de er en del af demokratiet. IT-løsninger skal derfor sikres som et fundamentalt og let tilgængeligt redskab i den daglige dialog mellem borgere og kommune.

Kommunalbestyrelsen vil løbende arbejde for at sikre den bedst mulige dialog og et højt kommunikationsniveau, f.eks. via et netværk af lokale webansvarlige rundt om i bostederne, via kommunens hjemmeside, informationskampagner og via et målrettet samarbejde med lokale og nationale medier. Borgerinvolvering og borgerinddragelse skal helt naturligt bruges som et redskab til at styrke demokratiet og fællesskabsfølelsen – også selvom det sker digitalt.

Målsætninger

- Kommunens IT-infrastruktur skal fortsat udbygges og forbedres til gavn for læring, servicering og dialog med kommunens borgere.
- Borgerinvolvering og -dialog skal i stigende grad ske digitalt – ikke mindst i de mest isolerede bosteder. Der lægges vægt på løbende at afprøve nye metoder.
- IT skal bruges mere intensivt i undervisningen på kommunens folkeskoler og evt. også i institutionerne.
- Alle dele af kommuneplanen skal være tilgængelige og godt formidlet digitalt via kommunens hjemmeside – evt. også ved brug af de sociale medier.

Sammivilersuutit pingaarnerit

Qaasuitsup Kommunia, kaperlattartup killeqarfiata avannaatungaaniittoq, 660.000 kvadratkilometerinik annertususeqarnermigut Kalaallit-Nunaata kitaata avannaa tamakkeqqavaa. Kommuni nunarsuarmi kommunit annersaaraat 1.600 km takissusilimmik sinerialik, kommunip illoqarfiisa nunaqarfiisalu inissisimaffigisaannik.

Naak kommunip annerpaartaa sermersuarmit qallerneqarsimagaluartoq, silaanna, uumasooqassusia, naasoqarneralu avannaamiit kujammut assigiinngisitaqaaq, aamma taq kaperlattarnerata, sequeernullu kaviinnartarnerata, sivisussasaat assigiinngisaat. Issittumik silaannaqarnerata kinguneranik, ukiut amerlanersaanni Decembarimiit Apriili/Maaji-mut, imaq sikuusarpoq. Taamaattumik kommunip annersaani umiarsuit atorlugit angalaneq, piffissami tamatumani ajornarsisarpoq, taamaaligaangallu nassiussat ilaasullu timmisartuunneqartariaqalersarput. Pinngortitap piliaanik assigiinngissutsit saniatigut, avannaani Siorapalumiit kujammut Attumut, kulturikkut sumiorpaluut-sikkullu assigiinngissutsit annertoqaat.

Sammivilersuut pingaarneq allaaveqarpoq pilersaarutitut suleriaatsimik, aamma Kommunalbestyrelsip kommunip ineriartornissaa pillugu takorluugaanik, imarisaalu tas-saapput Qaasuitsup Kommuniiani ilisarnaatit pingaarnerit suleriaatsillu ataatsimut isigalugit allaaserineri, matumani illoqarfiit ilusaat, inuussutissarsiutit, angaallanermi periarfissat, ilinniartitaanermi ingerlanneqartut pingaarnerit, aamma imminut pilersorneq allallu. Sammivilersuut pingaarneq takussutissiisaaq, ullumikkut pissutsit qanoq innernerannut, aamma ineriartornerup siunissami isikkusaatut takorluukkanut.

Sammiviit piviusut pilersaarusiortfigineri, innuttaasut ineriartornerani sumut ingerlasoqaraluttualerneranik tikkuussissutitut, najugaqariaatsimut suliffissaqarnermullu qanimut attuumatillugit suliarineqartarput, taamalilluni imminut nammattumik, siunniussanullu naapertuuttumik ineriartortoqarnissaanut tunngavissat pisarsiarineqarsinnaasut pitsaanerpaat qulakkeerneqarlutik – ilaatigut silap pissussaasa allanngoriartorneri qissimigaarlugit.

Overordnet hovedstruktur

Qaasuitsup Kommunia, der ligger nord for polar-cirklen, dækker med et areal på 660.000 kvadratkilometer hele den nordvestlige del af Grønland. Kommunen er verdens arealmæssigt største og har en kyststrækning på godt 1.600 km, hvor kommunens byer og bygder ligger.

Selvom hovedparten af kommunen er dækket af indlandsis er der stor variation i klima samt dyre- og planteliv fra nord til syd, ligesom der også er stor forskel på længden af mørketiden og perioden med midnatssol. Det arktiske klima betyder, at havet de fleste år er tilfrosset fra december til april/maj. Derfor er skibsfart i store dele af kommunen ikke mulig i denne periode, hvorfor fragt af gods og passagerer i stedet må ske med fly. Udover de naturgivne forskelle er også stor variation i kultur og dialekt fra Siorapaluk i nord til Attu i syd.

Hovedstrukturen tager udgangspunkt i planstrategien og Kommunalbestyrelsens visioner for udvikling af kommunen og indeholder en beskrivelse af de overordnede karakteristika og strukturer i Qaasuitsup Kommunia set under ét, herunder bymønstre, erhvervs- og infrastruktur, hovedfunktioner inden for uddannelse og serviceforsyning mv. Hovedstrukturen skal både give et billede af, hvordan situationen er i dag og hvordan den tænkes udviklet i fremtiden.

De fysiske strukturer planlægges i tæt sammenhæng med tendenser i befolkningsudviklingen samt inden for bosætning og arbejdsmarked, så der sikres de bedst mulige betingelser for en både hensigtsmæssig og bæredygtig udvikling – bl.a. set ift. klimaforandringerne.

Siunissaq imannak isigaarput

Qaasuitsup Kommunia annertuunik periarfissaqarpoq – kommunip angissusianik tunngaveqartumik, aammali kulturit assigiinngitsut pinngortitamilu periarfissat asse-qanngitsut aallaavigalugit. Kommuni ataasiinnarmik inuussutissarsiuteqarfiusimagaluarluni – aalisarneq – marlunnut ingerlaqqissimavoq, taakkualu tassaapput aalisarneq takornariaqarnerlu. Taakkua saniatigut aatsitassanik tunisassiorneq – uuliamik, gas-imik aatsitassanillu tunngavilimmik – ukiut arlaqanngitsut iluanni, tassaalersinnaavoq inuussutissarsiutit pingaarnerit pingajuat.

Neriuutigineqartoq tassaavoq, ukiuni aggersuni ineriartorneq, siullertut pingaarnertullu, aatsitassarsiornermut inuussutissarsiutinnullu tamatuma malitsigisaanut tunngasuujumaartoq. Offshore-mik inuussutissarsiutit ineriartornerannut, nunaminertat ineriartornermilu atortoris-saarutit pilersaarusanut ilaatinneqareerput, tassaasut sineriammi nunaminertat 25-it illoqarfinni arfineq marlunni aamma nunaqarfinni.

Aalisarnermik inuussutissarsiuteqarnerup ineriartornera, umiarsualiveqarnermi periarfissat annertusarneqarsinnaanerannut, annertuumik tunngassuteqarpoq, matumani pineqarlutik talittarfiit anginerusut aamma aalisakkanik tunisassiornermi allilerinernut periarfissat, aammalu/imaluunniit tunitsiviit nutaat. Taamatullu aamma takornariaqarnerup ineriartorsinnaaneranut periarfissat, siunissami kommunimi angallannermi periarfissat qanoq ittuunerannut, attuumassutilerujussuupput, matumani pineqarlutik umiarsuit takornariaartaatit, ilaasartaatillu angalasarnerinut, umiarsualivinnilu tulaffigisinnaasaannut tunngasut, aamma aqqusinertigut attaviulersinnaasut kiisalu pinngortitamat asimilu sunngiffimi ornittakkanut angalanissamat periarfissat. Takornariaqarnerup annertusarnera, aamma sullissivinnut nutaanut unnuiffiusinnaasunullu, annertuumik attuumassuteqarpoq, taamatullu pinngortitami kulturimilu takusassaqqissunut atatillugu, iserfigineqarsinnaasunik nutaanik ineriartortitsinerit, assersuutigalugu Ilulissat Kangerluata eqqaani takusassarsiornermi misigisassarsiornermilu, qitiusumik sullissivik.

Qaasuitsup Kommunia ukiuni aggersuni utoqqarnik, meeqqanik inuussuttunillu, ataatsimut isigalugu appasisunik ilinniagalinnik, amerliartuinnartunik ilungersuuteqalersussaavoq. Suliassaq tamanna ingerlanneqartussaavoq, assersuutigalugu aatsitassarsiornermik tunisassiornerup ineriartornerata kingunerisaanik, ilinniartuarsimasunik sulisussarnerup annertuseruttorfiani.

Unammilligassat allat – periarfissallu allat – silaannaap pisuussasa allangornerisa kingunerattut takuttussat, kommunimi malunniulluarumaarput. Allanguutit, silap kiannerulerneranik, immap sikuata sersersuullu annikinerulerneranik, nunallu qeriuqaannartup tunuariartulerneranik, kinguneqassapput. Tamanna uumasooqassut

Sådan ser vi fremtiden

Qaasuitsup Kommunia har store potentialer – både pga. kommunens størrelse, men også båret af en mangfoldig kultur og unikke natursourcer. Kommunen har udviklet sig fra at have ét hovederhverv – fiskeri – til at have to, nemlig fiskeri og turisme. Herudover kan råstofindustrien – både inden for olie, gas og mineraler - blive et tredje hovederhverv inden for en årrække.

Forventningen er, at udviklingen i de kommende år først og fremmest vil være relateret til råstofindustrien og dennes følgeerhverv. Arealer og faciliteter til udviklingen af offshore-branchen indgår allerede i planlægningen i form af 25 delområder i 7 byer og bygder langs kysten. Delområderne, der er udlagt enten til hovedforsyningsbaser eller supplerende forsyningsbaser, forventes samlet at kunne dække arealbehovet til offshore- og offshore relaterede erhverv i hele planperioden frem til 2026.

Udviklingen af fiskerierhvervet er især afhængig af, at der kan ske en opgradering af faciliteterne i havne, herunder nye og større kajanlæg samt uvidelsesmuligheder og/eller nye indhandlingssteder for fiskeindustrien. Tilsvarende er også turismens udviklingsmuligheder afhængig af den kommunale infrastruktur, herunder besejlings- og anløbsforhold for krydstogt- og passagerskibe i havnene samt eventuelle vejforbindelser og øvrige adgangsmuligheder til natur- og fritidsfaciliteterne i det åbne land. En styrkelse af turismen er også tæt knyttet til nye servicefunktioner, overnatningsmuligheder og udvikling af nye faciliteter tilknyttet naturmæssige- og kulturelle seværdigheder, f.eks. et besøgs- og oplevelsescenter ved Isfjorden.

Qaasuitsup Kommunia vil i de kommende år være udfordret af et stigende antal ældre, mange børn og unge samt et generelt lavt uddannelsesniveau. Dette skal håndteres samtidig med, at udviklingen af f.eks. råstofindustrien vil øge efterspørgslen på mere veluddannet arbejdskraft.

Andre udfordringer – men også muligheder – følger i kølvandet på de klimaforandringer, som opleves tydeligt i kommunen. Forandringerne resulterer i stigende temperaturer med mindre hav- og indlandsis samt en vigende permafrost. Dette fører til konkrete ændringer i fauna og flora, herunder ændringer i fiskebestande og fangstmuligheder for fangererhvervet. Klimaændringerne udgør også en trussel for den kulturarven pga. risiko for øget erosion samt nedbryd-

naasoqassutillu, allaqquuttussaannngitsumik allangornerannik, kinguneqassaaq, tamakkualu ilagissavaat aalisagaqassutsip, aamma piniartut piniarnissamut periarfissaasa, allangornerat. Silaannap pissusaasa allangornerat, siuaasatsinniit kingornussarsiatsinnik navianartorsiortitsilissaaq, nunap nakkaassinnaanerata annertusineranik peqquteqartumik, kiisalu nunap qeriuannartup suujunnaanerata kinguneranik kulturikkut eqqaassutissat nunamiittut asiujartulissammata.

Illuatungaanili silap kissatikkiartornerata kinguneranik, Avannaani sumiiffiit arlallit ukiup ilangaatsiarsuani takornarianit tikikkuminarnerulissapput. Tamanna ataatsimut isigalugu takornariat siammarnarunissaannut perifissaqalersitsissaaq, aammalu takornariaatsinik allanik ineriartortitsinissamut periarfissaqalersitsilluni – ilaatigut inoqarfinnut avinngarusimanerpaanut iluaqutaasumik. Naasoqassutsip uumasooqassutillu allangornerat piniarnermi aalisarnermilu periarfissanik allanik pilersitsisutaasinnaapput, immaqalu aamma naatitsinikkut imminut pilersorsinnaaneq ikorfartorneqarsinnaalerluni. Taamaatumik pilersarusiormi, nunaminertat nunalerinermi misileraanermut atorneqarsinnaasut, ilaatinneqartuassapput.

ning af de jordfaste kulturminder i takt med at permafrosten forsvinder.

På den anden side kan stigende temperaturer betyde, at flere dele af nordvest Grønland vil være lettere tilgængelig for turister en større del af året. Det giver mulighed for generelt at udbrede turismen, men også for at udvikle nye former for turisme – bl.a. til gavn for nogle af de mere afsides beliggende bosteder. Ændringer i flora og fauna kan evt. fremme mulighederne for jagt og fiskeri og evt. dyrkning af grøntsager til understøtning af selvforsyningen. I planlægningen vil således fortsat indgå områder til forsøgslandbrug.

Illoqarfiit ilusaat aamma innuttaasut nikerarnerat

Illoqarfiit ilusaat

Kommunimi illoqarfiit ilusaat illoqarfinnut arfineq pingasunut nunaqarfinnullu 32-nut tunngavoq. Illoqarfiit – Kangaatsiaq, Aasiaat, Qasigiannnguit, Ilulissat, Qeqertarsuaq, Uummannaq, Upernavik aamma Qaanaaq – kommunitoqqani arfineq pingasuni pingaarnertut illoqarfittaasimapput. Ilulissat 4.600 missiliorlugit innuttaqartoq kommunimi illoqarfiit annersaraat Nunatsinnilu illoqarfiit anginerit pingajoralugu. Illoqarfiit nunaqarfiillu amerlanerit Qeqertarsuup (Disko) aamma Qeqertarsuup Tunuata kujasinne-rusortaani eqiterussimapput, inoqarfiit avannarliit Baffin-ip Kangerliumanersuani akuttunerullutik siassimasut.

Inuussutissarsiutit offshore-mut attuumassuteqartut ineriartortinnissaanik pilersarusiornermi, Qeqertarsuup Tunuani aamma Baffinnip Kangerliumanersuanni illoqarfiit arfineq marluk nunaqarfiillu pingaarutilimmik inissisimapput, siunissami uuliaqarfiit gas-eqarfiillu ineriartortinneqarnissaannut tunngatillugu – ilaatigut pilersuiffittut pingaarnertut (Aasiaat aamma Upernavik) ilaatigullu tapertaalluni pi-lersuiffittut (Qasigiannnguit, Qeqertarsuaq, Ilulissat, Qaarsut aamma Upernavik Kujalleq).

Ilulissat Nunatsinni takornariaqarnermi qitiusunut ilaavoq, ilaatigut pissutigalugit, Kangiata iluliarpassuallip pavaani inissisimanini, Qeqertarsuup Tunuanut isikkiviginnini, qimmerpassuaqarninilu tikeraanik nunaqarfinnut sermersuarmullu qimussiussinermi ator-neqartartunik. Ilulissat Kangerluata eqqaani takornaria-neq ataavartumik ineriartortinneqassaaq, Ilulissat Kangerluata Allaffiata akisussaaffigisaanik. Kissaatigineqarporlu, heliportitoqqap eqqaani ornittakkamik qitiusumik pilersitsisoqarnissaa. Aammattaaq Ilulissat annertuumik ingerlalluartumillu aalisarnermik inuussutissarsiuteqarfiuvoq, pingaarnertut qaleralinniarnermik raajarniarnermillu tunngaveqarluni ingerlasumik, kiisalu qitiusumik sullissivinnik arlalinnik tamaaniittoqarpoq, ilaatigut takornariarpassuarnik ukiut tamaasa tamaanga tikittartunik, sullissisartunik. Illoqarfik eqqaamiorisaminik sisamanik nunaqarfitta-qarpoq: Saqqaq, Qeqertaq, Ilimanaq aamma Oqaatsut.

Aasiaat, Qeqertarsuup Tunuata kujammuat kippasissor-taaniittoq, tassaavoq kommunimi illoqarfiup annerup tullia 3.100 missiliorluarlugit innuttalik. Inuussutissarsiut pingaarneq tassaavoq aalisarneq aalisakkanillu tunisasio-neq, aammali Aasiaat illoqarfittut ilinniartoqarfusutut pingaaruteqarput, kiisalu takornariaqarnermik inuussutis-sarsiorfittut annertusiartuaarlutik. Aasiaat nunaqarfittai tassapput Akunnaaq, Ikamiut aamma Kitsissuarsuit.

Uummannaq, Upernavik Qasigiannguillu illoqarfiupput akunnattumik angissusillit 1.200 missiliorlugit innuttaqar-tut. Uummannaq, Nuussuup Qeqertaasaata avaanaatun-

Bymønster og befolkningsudvikling

Bymønster

Kommunens bymønster omfatter 8 byer og 32 bygder. Byerne - Kangaatsiaq, Aasiaat, Qasigiannnguit, Ilulissat, Qeqertarsuaq, Uummannaq, Upernavik og Qaanaaq - var hovedbyer i de 8 gamle kommuner. Ilulissat er med sine ca. 4.600 indbyggere kommunens største by og den tredjestørste by i Grønland. Byer og bygder ligger mest koncentreret omkring Diskøen og Diskobugten mod syd, mens der er længere mellem de nordlige bosteder ved Baffin Bugten.

I planlægningen for udviklingen af offshore relaterede erhverv har 7 byer og bygder i Diskobugten og ved Baffin Bugten en central rolle i den fremtidige udvikling af olie- og gasforekomster - enten som hovedforsyningsbaser (Aasiaat og Upernavik) eller supplerende forsyningsbaser (Qasigiannnguit, Qeqertarsuaq, Ilulissat, Qaarsut og Upernavik Kujalleq).

Ilulissat er ét af knudepunkterne for turismen i Grønland, bl.a. på grund af placeringen lige ud til Kangia Isfjord med sine markante isbjerger, der tegner landskabet i Diskobugten og byens mange slædehunde, der tager gæsterne med på tur rundt til bygderne og til indlandsisen. Turismen omkring isfjorden udvikles løbende i regi af Ilulissat Isfjordskontor. Ønsket er, at få etableret et besøgscenter i området ved den gamle heliport. Ilulissat har desuden et stort og velfungerende fiskerierhverv primært baseret på fangst af hellefisk og rejer samt en lang række servicefunktioner, der bl.a. support erer de mange turister, der hvert år besøger regionen. Byen har 4 omkringliggende bygder: Saqqaq, Qeqertaq, Ilimanaq og Oqaatsut.

Aasiaat, ved den sydvestlige del af Diskobugten, er kommunens næststørste by med godt 3.100 indbyggere. Hovederhvervet er fiskeri og fiskeindustri, men Aasiaat har en vigtig rolle som uddannelsesby samt et voksende turisterhverv. Til Aasiaat hører bygderne Akunnaaq, Ikamiut og Kitsissuarsuit.

Uummannaq, Upernavik og Qasigiannnguit er middelstore byer med omkring 1.200 indbyggere. Uummannaq ligger på en ø nord for Nûgssuaq halvøen, mens Qasigiannnguit ligger i den sydøstlige del af Diskobugten. Upernavik ligger længere mod nord direkte ud til Baffin Bugten. Alle 3 byer har fangst og fiskeri som

gaani, qeqertami inissisimavoq, Qasigianniguit, Qeqertarsuup Tunuata kujammut kangisissortaani, inissisimasut. Upernavik avannarpasissumiippoq Baffin-ip Kangerliu-manersuanut ammaannartumi. Illoqarfiit taakkua pingasut tamarmik piniarnermik aalisarnermillu, pingaarnertut, inuussutissarsiuteqarfiupput, aammattaarli takornari-aqarnermi sunniuteqarlutik. Upernaviup nunaqarfittarai Ikerasaarsuk, Innaarsuit, Kangersuatsiaq, Kullorsuaq, Nutaarmiut, Nuussuaq, Naajaat, Tasiusaq, Upernavik Kujalleq aamma Aappilattoq, Uumannaq nuaqarfittai tassaasut Ikerasak, Illorsuit, Niaqornat, Nuugaatsiaq, Qaarsut, Saattut aamma Ukkusissat.

Kommunip illoqarfii minnerit tassaapput, Qeqertarsuaq, Qaanaaq aamma Kangaatsiaq. Qeqertarsuaq Qeqertarsuarmiippoq 850 missiliorlugit innuttaqarluni. Qaanaaq avanersuarmiippoq Ikerup avannamut sineriaani 650 missiliorlugit innuttaqarluni, Kangaatsiaq Davis'ip Imartorganut sammisoq kommunip illoqarfisa kujallersaat 550 missiliorlugit innuttaqartoq. Illoqarfiit taakkua aalisarnermik piniarnermillu inuussutissarsiuteqarfiupput, aammattaarli takornariaqarneq aqutitigalugu, qajartortitsinernik, qimussertitsinernik, qaqqani pisuttuatitsinernik, angallatinik angalaarnernik, umiarsuarnik takornariartaatinik, nunaqarfinni takusassarsiortitsinernik il.il., ingerlatsiviullarlutik. Qaanaaq aammattaq tassaavoq illoqarfik Thule Air Base-mut qaninnerpaaq.

Qeqertarsuup nunaqarfittaraa Kangerluk, Qanaap pingasunik nunaqarfittaqarpoq (Savissivik, Siorapaluk aamma Qeqertat), Kangaatsiaq sisamanik nunaqarfittaqarpoq (Attu, Iginniarifik, Ikerasaarsuk aamma Niaqornaarsuk).

Innuttaasut nikerarnerat

Naatsorsuutigineqarpoq kommunip innuttaqassutsimigut tunngavia annerpaaq illoqarfinnut anginernut attuumasuteqarumaartoq, matumani Ilulissat aamma illoqarfiit allat offshore-mik tunisassiornermut aamma suliffeqarfinnut offshore-mut attuumassutilinnut pilersuiffissatut periarfissallit. Naatsorsuutigineqarpoq nunaqarfiit innuttaasa amerlassusaat taamaginnalerumaartut imaluunnit anikitsuinnarmik appariaateqarumaartut, nunaqarfinnit illoqarfinnut nutsernerup ingerlarusaaginnarnissaa ilimagineqarmat. Tamatumunnga peqatigitillugu Qaasuitsup Kommunianiit, illoqarfinnut, nunallu immikkoortortanut kommunip avataaneersunut, annikinerusumik nuuttoqartarnera ingerlaannarumaartoq – pingaartumik Nuummot Sisimiunullu. Aammattaq takuuk kommuneplanip killiffiata allaaserinera.

Innuttaasut nikerarsinnaaneriniq ilimagisat Nunarput ataatsimut isigalugu naatsorsuutigisanit aallaaveqarput, aammattaarli sumiiffinni toqqarneqarsimasuni nunaminertat atugassanngortinneqarsimasut, tigussaasumik pilersaarusiorfiginerisa kingunerisassaattut, naatsorsuutaasu-

hovederhverv, men spiller også en rolle ift. turismen. Til Upernavik hører Ikerasaarsuk, Innaarsuit, Kangersuatsiaq, Kullorsuaq, Nutaarmiut, Nuussuaq, Naajaat, Tasiusaq, Upernavik Kujalleq og Aappilattoq, mens Ikerasak, Illorsuit, Niaqornat, Nuugaatsiaq, Qaarsut, Saattut og Ukkusissat hører til Uumannaq. Der er ikke tilknyttet bygder til Qasigianniguit.

Kommunens mindste byer er Qeqertarsuaq, Qaanaaq og Kangaatsiaq. Qeqertarsuaq ligger på Diskøen og har ca. 850 indbyggere. Qaanaaq ligger på nordkysten af Inglefield Fjord og har ca. 650 indbyggere, mens Kangaatsiaq ud mod Davis

nut ersiutaallutik. Taamaattorli, ineriartortoqarnissaanik naatsorsuutigisat annertussuserisinnaasaat erseqqissarni-assallugit, ajornakusoorpoq, tamakkua nunarsuaq tamak-kerlugu aningaasatigut qanoq inissisimasoqarneranut qanittumik, aammalu ilaatigut aatsitassarsiornerup iluani takornariaqarnermillu inuussutissarsiutit ineriartorneranut, kiisalu – minnerunngitsumillu – Namminersorlutik Oqartussat, assersuutigalugu mittarfinnut umiarsualivin-nullu, aningaasaliissutigisinnasaannut, attuumassuteqar-mata. Taamaakkaluartorli pilersaarusiornep pisussaaffi-gaa – atorsinnaallugillu – ineriartornermi periarfissatut ilimagineqartut naatsorsuutigisaasullu atornissaat.

Pilersaarusiornep ingerlanerani, illoqarfinni ataasiak-kaani nunaqarfinnilu ineriartornerup isikkorisinnaasaatut ilimagisat erseqqinnerusumik nassuiarnerat, illoqarfinnut nunaqarfinnullu sammivilersuutini takuneqarsinnaapput. Allaaserisap ilaatigut aallaavigai, sumiiffinni nukittoqutit immikkut ittut, aamma inoqarfinni ataasikkaani periarfis-sat.

Strædet er den sydligste by med ca. 550 indbyg-gere. Byerne er typiske fisker- og fangersam-fund, men nyder desuden godt af turismen og aktiviteter inden for kajak- og hundeslædeture, fjeldvandring, sejlads, krydstogter, bygdebesøg osv. Qaanaaq er endvidere nærmeste by ift. Thule Air Base.

Til Qeqertarsuaq hører bygden Kangerluk, mens Qaanaaq omfatter 3 bygder (Savissivik, Siora-paluk og Qeqertat) og Kangaatsiaq 4 bygder (Attu, Iginniarfik, Ikerasaarsuk og Niaqornaarsuk).

Befolkningsudvikling

Den største udvikling i kommunens befolknings-grundlag forventes at ske i de større byer, herunder Ilulissat og de øvrige byer med status som potentielle forsyningsbaser for offshore industrien og offshore relaterede erhverv. I bygderne forventes overvejende en stabilisering eller en mindre nedgang i befolkningstallet, idet tendensen med at fraflytte bygderne til fordel for byerne forventes at fortsætte. Sideløbende forventes der fortsat at ske en mindre nettoud-flytning fra Qaasuitsup Kommunia til byer og områder uden for kommunen – primært Nuuk og Sisimiut. Se endvidere redegørelsens status-beskrivelse.

Tendenserne i befolkningsudviklingen har afsæt i de generelle forventninger for Grønland som helhed, men afspejler samtidig de forventede resultater af den fysiske planlægning med kon-krete arealudlæg på udvalgte lokaliteter. Det er imidlertid vanskeligt at konkretisere omfanget og hastigheden af den forventede udvikling, da den er tæt forbundet med den globale økonomi og bl.a. udviklingen inden for råstof- og turis-mebrancherne samt – og i lige så høj grad – af beslutninger i Selvstyret om eventuelle invester-inger i f.eks. lufthavne og havne. Men planlæg-ningen skal – og kan – understøtte de forventede og potentielle udviklingsmuligheder. En nærmere redegørelse for de lokale udvikling-stendenser i de enkelte byer og bygder i plan-perioden findes under hovedstrukturen for byer og bygder. Beskrivelsen har bl.a. udgangspunkt i særlige lokale styrker og potentialer på de en-kelte bosteder.

Illoqarfiit aamma ineqarnerup ineriartornera

Pilersarusiorfiup ingerlanerani, kommunip, kommuneqarfiittut najugaqarfissaqqittutut inissisimanissaa, immik-kut pingaartinneqassaaq. Tamanna imannak paasineqassaaq, suliffissanik ilinniagaqarnissamullu periarfissanik, kiisalu inissiaqarfinnik pilerinartunik aamma sullissivinnik pitsaasunik, neqeroorteqartoqarsinnaasariaqarpoq – pis-sutsit ilaatigut nunaminertanut pilersarusiorneq aqqu-tigalugu qulaakkeerneqartussat.

Ukiuni aggersuni illoqarfiit ineriartortinneqarnerat illo-qarfinnut anginerusunut eqiterutsinneqassaaq – Ilulissat, Aasiaat aamma Upernavik – annikinnerusumillu illoqarfiit sinnerinut nunaqarfinnullu, inuussutissarsiutinut offshore-mut atuumassuteqartunut ingerlatsivinnullu taakkua malitsigisaannut nunaminertanik atugassiinikkut, takuuk immikkortoq "Aatsitassanik tunisassiorneq". Kommune-plani 2014-2026 nunaminertanik annertuunik atugas-siisoqarnissaanik imaqanngilaq, annermilli nunaminertat pioreersut atorineqarfissaat iluarsartuunneqarlutillu nalim-massarneqarput.

Oqartoqarsinnaaneruvoq illoqarfinnik allerineq pinnagu illoqarfinnik allanngortitserisoqartoq, assersuutigalugu illunik taartaasunik sanaartorneq aamma illunik nungul-larsimasunik isaterineq. Illoqarfinni unammilligassaaq annertooq taassaavoq, suliffissaqartitsinerup inissimaf-fiata, sumiiffimmi aningaasatigut nammattumik ingerlat-sinermik qulakkeerinnissutaasinnaasup, attatiinnarnissaa. Taamaattumik pingaartinneqarpoq, suliffissaqartitsinerup ikorfartorneqarnissaa, inoqarfinni ataatsiakkaani peri-arfissat nukittuffii aallaavigalugit. Suliffissat pitsaasumik ineriartornerisa pissusissamisoortumik malitsigissavaat illoqarfiit ineriartornissaanik pisariaqartitsineq, matumani nutaanik illuliorneq, nunaminertat illuliorfissatut atugas-siissutaareersut iluini inissaqarsinnaasutut naatsorsu-utaareersunik.

Kommunip illoqarfiini nunaqarfiinilu inissaqassasuseq ataatsimut isigalugu illut 4200 missinginut naapertuup-poq. Taakkua qaavannut ilineqassapput qitiusumiit sullis-sivinnut ataatsimoorlunilu ingerlatsivinnut assingusunut inissat missingi.

By- og boligudvikling

I planperioden vil der være særligt fokus på kom-munens rolle som en attraktiv bosætningskom-mune. I praksis betyder det, at der skal kunne tilbydes job- og uddannelsesmuligheder samt attraktive boligområder og gode servicefaciliteter – forhold der bl.a. sikres gennem arealplanlæg-ningen.

De kommende års byudvikling vil være koncen-treret i de største byer – Ilulissat, Aasiaat og Uper-navik – og i et mindre omfang de øvrige byer og bygder med arealudlæg til de offshore-relaterede erhverv og afledte funktioner, jf. afsnittet "Råst-ofindustri". Kommuneplan 2014-2026 omfatter ikke væsentlige nye arealudlæg, der er primært gennemført justeringer og tilpasninger af eksis-terende delområder og deres anvendelse.

Der er i højere grad tale om byomdannelse frem for ny byudvikling, f.eks. i forbindelse med erstat-ningsbyggeri og sanering af nedslidte boliger. Den store udfordring i bygderne er, at fastholde et beskæftigelsesniveau, som kan sikre en bære-dygtig økonomi lokalt. Fokus er derfor, at under-støtte beskæftigelsen med udgangspunkt i de særlige styrker og potentialer, som findes på det enkelte bosted. Med en gunstig udvikling inden for beskæftigelsen vil helt naturligt følge et byud-viklingsbehov, herunder ny boligbebyggelse, der forventes at kunne rummes inden for de eksister-ende boligområder.

Samlet set er der i alt en rummelighed svarende til ca. 4200 boliger i kommunens byer og bygder. Hertil kommer en rummelighed til centerfunk-tioner og lignende fællesfunktioner.

Inuussutissarsiutit aamma angallanner- mi periarfissat

Aalisarneq aamma umiarsuliveqarneq

Kommunimi umiarsuliviit tulaffiusartullu tamarmik Namminersorlutik Oqartussanit pigineqarput. Sanaartukkat taamaallutik nunatsinni inuiaqatigiinni pingaaruteqarluinnartumik inissisimapput, tassami inuussutissarsiutit pingaarnert soorlu aalisarneq takornariaqarneq kiisalu nioqqutissanik assartuneq, tamakkunannga pinngitsuusinnaangillat. Umiarsuliviit assigiinngisitaqaat, angissutsiminnut, atorineqarnerminnullu tunngatillugu, assigiinngitsunullu pingasunut immikkoortinneqarsinnaallutik: Umiarsuliviit imarpikkoortaatilik tulaffiqarsinnaasut, umiarsuliviit pajuttaatinik tulaffiusartut, aamma umiarsuliviit nunaqarfinnut an-gallassinermi atorineqartut.

Umiarsuliviit, umiarsuillu ingerlaarnerat, nunarsuup sinerani nunattalu iluani assartuinnermi, pingaaruteqarluinnartuupput. Assartueriaatsit assigiinngitsut marluusut tamarmik Royal Arctic Line A/S-mit ingerlatarineqarput. Nunatsinniit avammut assartuineq annerpaartamigut aalisakkanik tunisassianik toqqammaveqarpoq, nunatsinnulli assartorneqartut tassaanerullutik inissialionermut sanaartornermullu tunngassuteqartut, aamma nioqqutissat. Taamaattorli 2009-p kingornatigut assartorneqartut annertussusaat malunnaatilimmik appariaateqarsimapput, nunarsuaq tamakkerlugu aningaasaqarnerup iluani ajornartorsiuteqartoqarnerata kingunerisaanik.

Aalisarneq – pingaartumik raajarniarneq, qaleralinniarneq saattuarniarnerlu – tassapput inuussutissarsionermi sulitunngavinni pingaarnarpaataasut, nunattalu aningaasarsionerani aaliangiisumik pingaarutillit. Tamanna aamma Qaasuitsup Kommuniani atuuppoq, nunatta kitaani sinerisap annerpaataanik sineriaqartumi, aalisakkanillu tunisassionermi, tunisassiorfinnik tunitsivinnillu peqarnerpaaffiusumi.

Ukiuni kingullerni akitigut ineriartornerup, nunarsuarmi niuernerne akitigut appariaatorfiusup, ajoraluartumik, aalisarnermik inuussutissarsiummik, tatisisimavoq. Tamatuma kinguneranik, pisariaqarsimavoq aalisakkat pisaasartut amerlassusaasa qaffaavigissallugit, aamma, ataatsimut isigalugu, periaatsinik allanngortitsissalluni, ilaatigut tunisassiorfinnut tamatumunnga attuumassuteqartunut tunngatillugu. Royal Greenland – ingerlatsivittut annerpaatut – eqiterutsitsisariaqarsimavoq aammalu tunisassiorfinnik tunitsivinnillu matooraasariaqarsimalluni. Taamaalluni Royal Greenland ullumikkut, kommunip iluani summiiffinni arlalinni, 5-nik tunisassior-fiuteqarpoq 7-nillu tunitsiveqarluni. Aaliasarnermik inuussutissarsiuteqarnerup iluani allannguutit, aamma 2000-miilli sutigut tamatigut nukillaariartortoqarnera, malugineqarluarput, pingaartumik nunaqarfinni, tunitsivinnik matusiffiusimasuni, innuttaasut

Erhverv og infrastruktur

Fiskeri og havneanlæg

Alle havne og anløbssteder i kommunen er ejet og drives af Selvstyret. Anlæggene spiller en helt central rolle i det grønlandske samfund, da primære erhverv som fiskeri og turisme samt varetransporten er helt afhængige af disse. Havnene varierer meget ift. størrelse og funktion, og omfatter 3 hovedtyper: Havne med atlanttrafik, havne med feedertrafik og havne kun med bygdetrafik.

Havnene og skibstrafikken er et vigtigt led i godstransporten både ud i verden og internt i landet. Begge typer godstrafik udføres af Royal Arctic Line A/S. Godstrafikken fra Grønland omfatter overvejende fiskeprodukter, men godstrafikken ind i landet især er materialer til bygge- og anlægssektoren samt forbrugsvarer. Siden 2009 er godsmængderne imidlertid faldet markant som en følge af den globale økonomiske krise.

Fiskeriet – specielt af rejer, hellefisk og krabber – er fortsat det bærende erhverv med afgørende betydning for den grønlandske økonomi. Det gør sig også gældende i Qaasuitsup Kommunia, som dækker hovedparten af den vestgrønlandske kystlinje og den langt overvejende del af fiskeindustriens fabrikker og indhandlingsanlæg. De seneste års prisudvikling med faldende priser på verdensmarkedet har imidlertid sat fiskerierhvervet under pres. Det har betydet, at det dels har været nødvendigt at øge de fiskede mængder, og dels foretage generelle strukturændringer, bl.a. i forhold til de tilknyttede industrianlæg. Royal Greenland har – som den største operatør – gennemført en centralisering i form af sammenlægninger og lukninger af produktions- og indhandlingssteder. I dag har Royal Greenland således 5 fabrikker og 7 indhandlingssteder fordelt rundt om i kommunen. Ændringerne i fiskerierhvervet og den generelle afmatning siden år 2000 mærkes tydeligt, især når man ser på folketallet og beskæftigelsen i byggerne, hvor mange indhandlingssteder er lukket.

For fremadrettet at kunne imødegå den voksende globale konkurrence og effekten af klimaforandringer i de grønlandske farvande kræves store investeringer i fiskerierhvervet. Investeringerne knytter sig både til en fortsat modernisering af selve flåden af fiskefartøjer, men i lige så høj grad flere og forbedrede havneanlæg, herunder flere indhandlingsanlæg.

amerlassusaat sulisoqarniarnerlu qiviaraanni.

Nunarsuaq tamakkerlugu unammilleqatigiinneq annertu-siartuinnartup, silallu pissusaasa allanngoriartornerisa nun-atta imartaanut sunniutaat, siumut eqqarsarluni naaperi-arneqassappata, aalisarnermik inuussutissarsiutit iluanni, annertoruujussusarnik aningaalisuteqartoqarnissaa pisariaqartinneqarpoq. Aningaasaliissutaasut aalisariutit namminneq nutarterneqartuarnernannut sammitinneqar-lutillu, aamma minnerunngitsumillu talittarfinnut amer-lanerusunut pitsaannerusunullu, taakkunungalugu atatillugu tunitsivinnut amerlanerusunut, tunngapput.

Naggataatigut – minnerunngitsumillu – umiarsualiviit ilaasunik angallassinermut, umiarsuarsuillu atorlugit takornariartitsinermut, pingaaruteqarluinnarput. Im-aatigut angallassineq ukiup ingerlanerani sikusarnera apeqqutaatillugu allanngorartarpoq, aasaanerani angal-lattoqarnerusarluni. Ilaasunik angallassinermi angallassisut pingaarnerit tassaapput, Arctic Umiaq Line, Disko Line, aamma Royal Arctic Byg-deservice, tamarmik Qaasuitsup Kommuniani sullissisuusut. Silaannaap pissusaasa al-lanngorneri, takornariaqarnerulernalu, imaatigut angal-lassinermi atugassarititaasunut nutaanik piumasaaqate-qarfiulerput, umiarsuit amerlanerusut anginerusullu – assersuutigalugu umiarsuarsuit takornarianik ilaaso-qartartut – tulaffissaqarnissaannik, takuuk immikkoortoq ”Takornariaqarneq”.

Timmisartuussineq

Timmisartuussineq nunatsinni angallannermi qitiulluin-nartuuvoq, ullullu tamaasa nassiussanik ilaasunillu angal-lassinermi atorneqartarluni. Timminersartunut mittarfiit, heliportit, helistop-illu Qaasuitsup Kommuniani sumiiffii sammivilersuutit pingaarnerit pillugit nunap assiliornerani takuneqarsinnaapput. Sanaartukkat tamakkua Mittar-feqarfiit pigisaraat ingerlatalarugillu. Timmisartut mittarfi anginerit illoqarfinniikkajupput, nunaqarfilli amerlaner-saat heliporteqarlutilluunnit helistop-eqarput. Uumman-naq kisimi mittarfeqanngilaq. Mittarfik Qaarsuniippoq Nuussuarmi Uummannamiit 25 km missiliorlugit avannam-ut kippasinnerusumi. Nunaminertat timmisartuussinermut atugassiissutaasimasut tamarmik, isumannaallisaanermut killeqarfeqarput, makkua pillugit, isikkiviup, mikkiartor-tarfiullu akornusersuuteqannginnissaat il.il.. Isumannaal-lisaanermi killeqarfiit nunaminertat atorneqarnissaannut pituttuisuuppuut, makkununga tunngatillugu, sanaartuk-kat portussusissai taamaalluni aamma siunissami illoqarfi-it alliartorfissaannut.

Imarpik qulaallugu timmisartuussinermi mittarfik kissaati-gisani qaffasissumik inissisimavoq, nunarsuarmilu kommu-nit annersaata, siunissami ineriartornissaani aaliangiisuul-luinnartutut isigineqarluni. Ilulissani imarpik qulaallugu timmisartuussinermi mittarfiup, takornariaqarneq illo-qarfimmullu nutserneq annertusissavai, inuussutissar-

Sidst – men ikke mindst – spiller havnene en vigtig rolle i forbindelse med passagertransport og krydstogtturisme. Sejladsaktiviteterne varierer en del hen over året afhængigt af isforholdene, med primær aktivitet i sommerhalvåret. Hoved-operatørerne inden for passagertrafikken er Arc-tic Umiaq Line, Disko Line og Royal Arctic Bygde-service, der alle opererer i Qaasuitsup Kommunia. De klimatiske ændringer og en øget satsning på turismen stiller imidlertid nye krav til besejlings-forholdene, så både flere og større skibe – f.eks. moderne krydstogtskibe – kan lægge til, jf. afs-nittet om ”Turisme”.

Luftfart

Luftfart er et centralt element i Grønlands in-frastruktur og bruges dagligt til fragt af gods og passagerer. Placeringen af lufthavne, heliporte og helistops i Qaasuitsup Kommunia ses på hovedstrukturkortet. Anlæggene ejes og drives af Mittarfeqarfiit. De største lufthavne ligger typisk i byerne, mens de fleste bygder har enten heliport eller helistop. Kun Uummannaq har ikke lufthavn. Denne ligger i stedet ved bygden Qaarsut på Nuussuaq halvøen ca. 25 km nordvest for Uum-mannaq. Alle områder, der er udlagt til luftfart, er omfattet af klausulerede zoner ift. sikkerhed, indsig, hindringsfrie planer osv. Klausulerede zoner er bindende ift. arealernes anvendelse, højdebegrænsning og dermed også fremtidig byudvikling.

En international lufthavn står højt på den lokale ønskeliste og ses som en helt afgørende faktor i den fremtidige udvikling af verdens største kommune. En Atlantlufthavn i Ilulissat vil øge turismen og bosætningen, skabe nye erhvervs-muligheder og dermed øgede skatteindtægter. Kommuneplanen omfatter således mulighed for en udvidelse af det aktuelle lufthavnsområde.

En udvikling af infrastrukturen for luftfart ind-går generelt som en vigtig del af planerne for at kunne udnytte potentialerne i kommunens byer. I de tre byer, som i dag ikke betjenes med fastvingede fly – Kangaatsiaq, Qeqertarsuaq og Qasigiannguut - skal der i den kommende plan-periode udføres en lokaliseringsundersøgelse for placering af lufthavne.

Råstofindustri

I forbindelse med bl.a. de igangværende efterfor-skningsaktiviteter i tilladelsesblokkene i farvan-det vest for Diskøen og i Baffin Bugten blev der indarbejdet 25 nye delområder til offshore

siutitut nutaanut periarfissaqalersitsissalluni, taamaalilluni akileraarutitigut isertitat qaffariaateqartillugit. Taamaatumik mittarfiup pioreersup allineqarnissaa kommuneplanimi ilaatinneqarpoq.

Timmisartuussineq aqutugalugu angallannermi periarfisani ineriartortitsineq, kommunip illoqarfini periarfissat atorineqarnissaannik pilersaarutit ataatsimut isigalugit, pingaarutilittut inissisimavoq. Illoqarfinni pingasuni, ullumikkut timmisartunit suluusalinnit kiffartuussiveqanngitsuni – Kangaatsiaq, Qeqertarsuaq aamma Qasigiannugit – pilersaarusiortuup atuutilersussap ingerlanerani, sumiiffinni taakkunani, mittarfiit inissiffigisinnaasaat pillugit misissu-isoqassaaq.

relaterede erhvervs- og servicefaciliteter i 7 byer og bygder i Diskobugten og ved Baffin Bugten. Områderne er grupperet enten i forsyningsbaser eller i supplerende forsyningsbaser. Forsyningsbaserne omfatter - foruden erhvervsområder og havneanlæg - også arealer til eventuelle afledte funktioner som center- og boligområder.

Rummeligheden i de 25 delområder vurderes at være fuldt dækkende i planperioden. Udviklingsplaner i Ilulissat betyder imidlertid, at der inden for en kortere årrække kan blive behov for en ny havn og der er igangsat lokaliseringundersøgelser.

Aatsitassanik tunisassiorneq

Ilaatigut Qeqertarsuup Kitaata imartaani akuersissuteqarfi-usuni misissuinernut atatillugu, Qeqertarsuup Tunuani Baf-fin-illu Kangerliumanersuani illoqarfinni 7-ni nunaqarfinni-lu, nunaminertat nutaat 25-it, inussutissarsiutinut sullissinermilu ingerlatsivinnut offshore-mut attuumas-sutilinnut atugassat, ilanngunneqarput. Nunaminertat pilersuivigeqarfissatut imaluunniit tapertaallutik pilersuivieqarfissatut immikkoortinneqarput. Pilersuivieqarfis-sat iluiniipput – nunaminertat inuussutissarsiuteqarfinnut umiarsualiveqarfinnullu atugassat – aamma nunaminertat ingerlatsiviit pisisissamisoortumik malitsigisaanut, soorlu qitiusumik sullissiveqarfinnut inissiaqarfinnullu atugassat.

Efterforskningsaktiviteterne giver i sig selv en lang række beskæftigelsesmuligheder, f.eks. feltassistenter, køkkenassistenter, rengøringsas-sistenter, tømrere, VVS'ere, mekanikere, maskin-førere, lagerfolk, kranførere, IT-personale osv.. På længere sigt – i udbygnings- og produktionsfas-en – vil beskæftigelsesmulighederne være endnu større, herunder knyttet til en lang række afledte erhverv, bl.a. som un-derleverandører til råst-ofindustrien samt inden for bygge- og anlægs-branchen, serviceerhvervet osv.. Udfordringen kan blive at skaffe tilstrækkelig og tilstrækkeligt veluddannet arbejdskraft, hvilket både stiller krav til skole- og uddannelsessystemet, såvel som

Naatsorsuutigineqarpoq nunaminertani inissaqassuseq, pilersaarusiortup ingerlanerata iluani, tamakkiisumik naammassasoq. Taamaattorli Ilulissat ineriartornissaannut pilersaarutip kingunerissavaa, piffissami ukiut amerlaval-laangitsut ingerlaneranni, umiarsualivimmik nutaamik pisariaqartitsisoqalersinnaanera, inissiffusinnaasunillu misissuineq aallartinneqareerpoq.

Misissuinerimi ingerlatat namminneq, sulinissamut periarfissanik arlalinnik, kinguneqarnikuupput, soorlu misissuiffimmi namminermi ikiortit, igaffimmi ikiortit, eqqiasut, sanasut, ruujorilerisut, mekanikerit, maskinanik ingerlatitsisartut, quersualerisut, kraninik ingerlatitsisartut, IT-lerisut il.il.. Ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu – allierisoqarnerani tunisassiorqarneranilu – suliffusinnaasut suli amerlanerulissapput, matumani suliffiit malitigisaasut iluini, ilaatigut aatsitassanik tunisassiornermi annikinnerusumik pilersuisutut, kiisalu suliffeqarfinni illuliornermik, sanaartornermillu, ingerlatsivinni, sullissinermik inuussutisarsiuqarfinni il.il.. Unammilligassartaa tassaalersinnaavoq naammattunik amerlassusilinnik, aamma naammattunik ilinniagalinnik sulisussaqaarsinnaanissaq, tamannalu meeqqat atuarfiannut ilinniartitaanerullu aaqqissuussaan-eranut piumasaqaateqarfiuvoq, aammattaaq sulisinnaasunut nunaqavissunut qiniataarneqaarsinnaasunut tunngatil-lugu.

Aatsitassanik tunisassiornerup iluani ineriartortitsinissami ilaapput aatsitassarsiorfeqarnermut tunngasut, misissuiner- nikk arlalinnik ingerlatsiviusut, taamaallaalli Marmorilimmi (Inngili Qernertoq) 2008-mi ammaqqinneqartumi tunisassiorqarluni. 2010-mi Novembarimi aatsitassanik pii-aa-neq aallarteqqinneqarpoq ukiut 20-it uninngareer-luni. Inngili Qernertumi aatsitassarsiorneq ingerlallualerpat naatsorsuutigineqarpoq inuit 110 missingi suliso-rineqaarsinnaasasut. Naatsorsuutigineqarpoq zink-imik saviminissamillu piiasoqarnera ukiuni tulluuttuni 50-ni ingerlanneqaarsinnaasasoq. Suli, asimi nunaminertanik, aatsitassarsiorfissanik assingisaanilluunnit ingerlatsivis-sanik allanik, immikkoortitsisoqarnikuungilaq.

Kiisalu, inuussutissarsiut nutaatut oqaatigineqaarsinnaasoq, imermik puilasuneersumik iluliansuarnilluunnit, tunngavi-lik. Imeq pujaasaaqqanut immiullu, immiaaraliaralugu, sikuminertut il.il. tunisassiarineqaarsinnaavoq. Qaasuitsup Kommuniani Qeqertarsuarmi imermik tunisassiorfeqar-poq.

Takornariaqarneq

Qaasuitsup Kommunian ataatsimut isigalugu takornari-aqarnermi periarfissanik ulikkaarpoq – Nunatsinni an-nertunersaagunartumik. Taamaattumik takornariaqarneq, aningaasatigut imminut nammattumik ingerlalnissamut, qularnaatsumik matuersaataavoq, ilaatigut kommunip illoqarfiisa nunaqarfiisalu arlallit ingerlaannarnissaannut tunngavimmut ikorfartuutaasinnaalluni, aammattaarli Avannaani siumut sammisumik aningaasaliissuteqarnis-samut tunngavissamik pilersitsissutaasinnaalluni. Ilulis-

udbuddet af lokale arbejdskraft.

Udviklingsmuligheder inden for råstofindustrien omfatter også mineralområdet, hvor der er en lang række efterforskningsaktiviteter i gang, men egentlig produktion sker kun i Maamorilik (Den sorte engel), der blev genåbnet i 2008. I novem-ber 2010 begyndte råstofudvindingen igen efter en pause på 20 år. Det skønnes, at der er zink og jern i minen til de næste 50 års minedrift. Når minedriften er oppe i fulde omdrejninger for-ventes Den sorte Engel at beskæftige ca. 110 per-soner. Der er ikke afgrænset yderligere områder i det åbne land til minedrift o.l..

Endelig er en forholdsvis ny industri koncentreret om produktion af vand fra enten kilder eller ved tapning fra flydende isbjerge. Vandet bruges til produktion af drikkevand i flasker, øl, istern-inger osv.. I Qaasuitsup Kommunia er der bl.a. et produktionssted i Qeqertarsuaq.

Turisme

Qaasuitsup Kommunia har generelt et stort potentiale ift. turisme – nok det største i hele Grønland. Derfor er turismen en vigtig nøgle til at sikre et økonomisk bæredygtigt grundlag, som dels kan understøtte eksistensgrundlaget i kom-munens mange byer og bygder, men som også kan danne basis for fremadrettede investeringer i nordvestgrønland. Ilulissat og områderne i Disko-bugten vil fortsat være knudepunkt for turisterh-vervet i regionen, herunder udgangspunktet for mange af de arktiske oplevelser og attraktioner – bl.a. slædeture, krydstogter, hvalsafari, nordlys og bygdebesøg.

Udviklingspotentialet er stort, men hænger nøje sammen med udbuddet, herunder plac-eringen og kvaliteten, af havne og lufthavne, overnatningsmuligheder mv. En tilsvarende sammenhæng ses ift. udviklingen af offshore relaterede erhverv, bl.a. i forhold til distribution og forarbejdning af råstoffer samt rekruttering af arbejdskraft. Kommuneplanen omfatter en længere række uudnyttede arealudlæg, som vil kunne udgøre den nødvendige basis også for en fremadrettet udvikling af turisterhvervet.

Klimaændringer kan betyde, at områder i det åbne land generelt bliver lettere tilgængelige, ligesom nogle havne kan besejles større dele af året. Der opleves derfor en voksende interesse for at etablere turisthytter og lignende turistfaci-liteter på attraktive lokaliteter langs kysten, f.eks. i Diskobugten, hvor der i kommuneplanen er

sat, Qeqertarsuullu Tunua tamaani takornariaqarnermik inuussutis-sarsiornermi eqiteruffittut ingerlaqqissapput, matumani issittumi misigisassanut, alutornartunullu aallaavittut – ilaatigut qimusserneq, umiarsuarsuit takornariartaatit, arfernik takornariaerneq, arsarnerit aamma nunaqarfinnut tikeraarneq.

Ineriartortitsinissamut periarfissat annertoqaat, taamaattorli neqeroorutinut atuumalluinnaarlutik, matumani eqqarsaatigineqarput, umiarsualiviit, mittarfiit, unnuinissamut periarfissat il.il., sumut inissinneqarneri aamma pitsaasutsit. Attuumassuteqarnermut tunngasoq assingusoq alla tassaavoq, inuussutissarsiutit offshore-ip kingunerisaatut pilersimasut ineriartortinnerat, ilaatigut aatsitassanik siammarterinermut, suliareqqiinermut aamma sulisus-sarsiornermut tunngatillugu. Kommuneplanip iluaniipput nunaminertat atugassiissutigineqarsimasut arlalissuit, sulili atorineqanngitsut, aallaavittut pisarialittut atorineqarsinnaagaluartut, soorlu takornariaqarnermik inuussutissarsiuteqarnerup, siumut sammisumik ineriartortinneqarnerani.

Silap pissusaasa allanngornerat, ataatsimut isigalugu asimukarsinnaanerup ajornannginnerulerneranik, kinguneqassaaq, umiarsuliviillu ilaat ukioq kaajalallugu angallavigineqarsinnaalissallutik. Tamanna pissutigalugu, sinerissami sumiiffinni alianaatsuni, soorlu Qeqertarsuup Tunuani, kommuneplanikkut nutaanik illuaqqiorfissatut aasarsiortarfiorfissatullu nalunaaqutserneqarsimasuni – takuuk immikkoortortaq "Asi", takornariat illuaraannik, takornariallu unnuiffigissinnaasunut assingusunik, pilersitsiortornissamut soqutiginninneq annertusiartorpoq.

Aammattaaq kommuneplanimi ilaatinneqarput qimusit aqqutaat, aqqusineeqqat pisuttuarfissiallu, takornariaqarnermik inuussutissarsiuteqarnermut iluaqutaasut. Siunertarineqarpoq, aqqusineeqqat asimilu pisuttuarterfiit ataavartumik alleriffigineqarlutillu inerartortinneqartuasasut, qimussillu aqqutaat isumagineqarlutik.

Qimussit aqqutaat takornariartitsinermut atatillugu pingaarutilerujussuupput. Taamaattumik illoqarfiit nunaqarfiillu amerlanersaat nunaminertanik immik-koortitsinikkuupput, qimmilivittut atorineqartussanik – sumiiffiit ilaanni "qimmit qeqertaat" atugaapput. Siumut isigaluni, nunaminertat tamakkua pigiinnarneqarnissaat, aammalu sumiiffiit ilaanni periarfissanik allilerisoqarnissaa, pingaar-tinneqarpoq. Pilersarusiorfimmi atuutilersussami, kommunimut tamarmut qimmeqarnermut qitsuuteqarnermulu malittarisassanik suliaqartoqassaaq, kommuneplanimut immikkoortutut ilanngunneqartussamik.

Inuussutissarsiutit allat

Nunaminertat kommunip inuussutissarsiuteqarfii aamma umiarsualiveqarfii amerlasuut – aalisarnermut attuumassuteqartunik ingerlatsiviit sanaartukkallu ilanngullugit

afgrænset nye hytte- og sommerhusområder – jf. afsnittet "Det åbne land".

Endelig omfatter kommuneplanen en række slædespor, stier og vandreruter, der understøtter turismeerhvervet. Hensigten er, at der løbende skal ske en udbygning og udvikling af stinettet og vandreruterne i det åbne land, ligesom slædesporene skal sikres.

Slædehundene spiller en vigtig rolle i turistmæssigt sammenhæng. Derfor har langt de fleste byer og bygder friholdte områder, der anvendes til hundepladser – nogle steder i form af "hundedeør". Fremadrettet lægges vægt på at sikre de eksisterende pladser, ligesom der nogle steder skal findes udvidelsesmuligheder. I den kommende planperiode skal der udarbejdes en samlet hunde- og kattevedtægt for kommunen, som arealmæssigt skal indarbejdes i kommuneplanen.

Øvrige erhverv

Kommunens mange erhvervs- og havneområder skal - foruden fiskerirelaterede funktioner og anlæg – også rumme mange andre typer erhverv, f.eks. mindre håndværks- og serviceerhverv, lager, transportvirksomhed og produktion. I de mindre byer og bygder ligger områderne ved kysten, mens de lidt større byer har "rene" erhvervsområder andre steder inden for byområdet. Erhvervs- og havneområderne er typisk omfattet af afstandskrav ift. støj samt sikkerhedsmæssige forhold ved f.eks. tankanlæg og visse former for oplag.

Samlet set er der i alt en rummelighed til erhverv svarende til ca. 480 ha i kommunens byer og bygder. Dette vurderes at være tilstrækkeligt til at dække arealbehovet inden for kommuneplanens 12-årige tidshorisont. Kommuneplanen omfatter således ikke nye arealudlæg til erhverv.

Vejnettet

Kommunens vejnet ligger udelukkende i byerne og bygderne og omfatter et net af primære trafikveje, sekundære veje og øvrige veje.

Hensigten er, at vejnettet udbygges i takt med den generelle byudvikling – herunder nye bolig- og erhvervsområder samt – ikke mindst – havne, lufthavne og heliporte, der er rygraden i den grønlandske infrastruktur. På sigt kan ændringer i klimaet betyde, at det bliver muligt at anlægge veje mellem nogle af kommunens tættest beliggende byer og bygder og derved styrke borgernes mobilitet. Investeringer i større vejan-

– inuussutissartiunik allarpassuarnik ilaartorneqarsinnaap-put, soorlu assassorluni suliffeqarfinnik mikinerusunik, sullissinermik inuussutisarsiateqarfinnik, quersuarnik, as-sartuussivinnik tunisassiorfinnillu. Illoqarfinni mikinerusuni nunaqarfinnilu nunaminertat sissamut qanittumiipput, illoqarfinnili anginerulaartuni illoqarfiit iluini immikoortor-tani allani "inuussutissarsiateqarfinnuinnaq" atugassanik nunaminertaqarluni. Nunaminertani inuussutissarsiatutitut umiarsualivinnullu atorineqartuni nalinginnaavoq, nipilio-rfiuneri isumannaallisaanissarlu pissutigalugit, assersuuti-galugu, tankeqarfinnut peqqumaasiviillu ilaannut, ungasis-susissamik piumasaqaateqartoqartarnera.

Ataatsimut isigalugu kommunip illoqarfiini nunaqarfinilu inissaq inuussutissarsiatutitut atugassaq 480 ha-nut naaper-tuuppoq. Naatsorsuutigineqarpoq kommuneplanip ukiuni 12-ni atuuffigisassaani, pisariaqartitsinermut matussuti-gissallugu, naapertuuttoq. Taamaattumik kommuneplani inuussutissarsiatutitut atugassanik nunaminertanik nutaanik atugassaqtitsinngilaq.

Aqqusernit

Kommuni taamaallaat illoqarfinni nunaqarfinnilu aqqusineqarpoq, tassaasunik aqqusernit pingaarnerit an-gallaffiusut, aqqusernit pingaannginnerit aamma aqquser-nit allat.

Siunertaasoq tassaavoq, illoqarfiup ineriartorneranut atatillugu aqqusernit ineriartortinneqassasut – matumani illoqarfiup immikkoortortaa nutaaq, inuussutissarsiatutitut immikkoortortaq nutaaq – minnerunngitsumillu – umiar-sualivik, timmisartut mittarfiat aamma heliporte nutaaq, nunatsinni angallannermi pissutsinut tunngavippiaasut. Ungasinnerusooq eqqarsaatigalugu silannaap pissusaasa allanngornerat sunniuteqalersinnaavoq, kommunip iluani illoqarfiit nunaqarfiillu imminnut qaninnerusut akornanni aqquserniortoqarsinnaalerluni, taamaalillunilu innuttaasut nikerarsinnaanerit annertusarlugu. Kisiannili, aqquserni-assenut annertunerusunut aningaasartuutit, Namminer-sorlutik Oqartussanit isumagineqartarput.

Ullumikkut aqqusernit atuuttut, aqquserniassatullu pil-ersaarutaasimasinnaasut, illoqarfinnut nunaqarfinnnullu ataasiakkaanut sammivilersuutit pingaarnerit pillugit nunap assiliornerini takuneqarsinnaapput.

læg varetages imidlertid af Selvstyret.

Det eksisterende vejnet samt eventuelle plan-lagte veje ses på hovedstrukturkortet for de enkelte byer og bygder.

Sanaartukkat teknikkimut tunngasut aamma imminut nammassinnaassuseq

Qaasuitsup Kommunianni teknikkikkut qaffasinnerusumik pilersuineq Nukissiorfinnit Namminersorlutik Oqartussanit pigineqartunit isumagineqarpoq, taakkualu kommunip innuttaasa amerlanerpaartaannut, imermik, innaallagissamik, kiassarnernillu pilersuisuupput. Nukissiorfiit sumiiffinni innaallagissiorfiit aqutugalugit sullissippat makkunani, Qasigiannuguit, Ilulissat, Aasiaat/Kangaatsiaq, Qeqertarsuaq, Uummannaq, Upernavik aamma Qaanaaq.

Teknikkikkut pilersuineq

Ataatsimut isigalugu illoqarfinni nunaqarfinnilu ataasiakkaani pilersuinerup ilusaa assigiinngisitaartorujussuvoq, ilaatigut sumiiffinni periarfissat nunallu pissusai tunngavigalugit. Illoqarfinni nunaqarfinnilu ataasiakkaani sumiiffimmi pissutsit, maannakkorpiat atuuttut, sammivilersuutini pingaarnerni allaaserineqarnikuupput.

Innaallagissamik pilersuineq erngup nukinganik imaluunnit generatorimik dieselimik ingerlatilimmik tunngaveqarpoq. Kommunimi erngup nukinganik nukissiorfituaq Paakitsumiippoq, 50 km missiliorlugit Ilulissat avannamut kangiataunganniittumi, nutaanilli innaallagissiorfiliortogarnissaa pilersaarutaavoq Kuussuup Tasiata eqqaani Aasiaat Qasigiannugillu akornanni, aamma Qeqertarsuarimi illoqarfiup avannaani, takuuk immikkoortoq "Imminut nammassinnaassuseq". Kommunip innaallagissiorfiit pio-reersut pilersaarutaasullu, sammivilersuutit pingaarnert pillugit nunap assiliornerini takuneqarsinnaapput.

Kommunip illoqarfiini nunaqarfiinilu kiammik pilersuineq olieftyr-it atorlugit – ungasissumiit kiassarneq, qitisumi kias-saateqarfiit, imaluunnit namminerisamik olieftyr-it aqutiga-lugit pisarpoq.

Imermik pilersuineq inoqarfimmiit inoqarfimmut as-sigiinngisitaartumik pisarpoq, pinngortitaaq pissamaatai ukiullu qanoq ilinera apeqqutaatillugit. Illoqarfiit nu-naqarfiillu amerlanersaat nunap qaavata ernga, sumiiffinni imeqarfilianniit ruujorit innaallagissamik qerinaveersaru-titallit oqorsaasersoriikkallu, biilit imermik assartuutit, maqitsisarfiillu aqutugalugit, imermik pilersorneqartarput. Allat imaaniit tarajuaatsit imaluunniit nilannik aatsitsineq atorlugit pilersugaapput. Pilersuiffiit pingaarnert (tatsit taseqarfiilluunniit) illersornissat pillugit killeqarfiliigaap-put, taakkualu sanaartorfissanik atuinissamut killiussamik ilaqarput.

Imermik pilersuinermissuulli sumiiffinni eqqaavilerineq assigiinngisitaqaaq – pingaartumik unnuaanerani eqqa-nut taakkualu isumagineqartarnerannut tunngatillugu. Illoqarfiit nunaqarfiillu tamarmik eqqaavissuaqarput – nalinginnaaneruvorlu taassuma sissap ungasinng-

Tekniske anlæg og bæredygtighed

Den overordnede tekniske forsyning i Qaasuitsup Kommunia varetages af det selvstyreejede Nukissiorfiit, der producerer og distribuerer vand, el og varme til hovedparten af kommunens indbyggere. Nukissiorfiit opererer via lokale energitjenester i hhv. Qasigiannuguit, Ilulissat, Aasiaat/Kangaatsiaq, Qeqertarsuaq, Uummannaq, Upernavik og Qaanaaq.

Teknisk forsyning

Der er generelt stor variation i forsyningsstrukturen i de enkelte byer og bygder, bl.a. pga. de lokale ressource- og terrænmæssige forhold. De aktuelle lokale forhold er således beskrevet nærmere i hovedstrukturen for den enkelte by og bygd.

Elforsyningen bygger på enten vandkraft eller dieseldrevne generatorer. Kommunens eneste eksisterende vandkraftværk ligger i Paakitsoq ca. 50 km nordøst for Ilulissat, mens der er planlagt nye værker dels ved Kuussuup Tasia mellem Aasiaat og Qasigiannuguit, og dels på Diskøen (nord for Qeqertarsuaq), jf. afsnittet "Bæredygtighed". Kommunens eksisterende og planlagte vandkraftværker ses på hovedstrukturkortet.

Varmeforsyning i kommunens byer og bygder sker fra olieftyr – enten som fjernvarme, centralvarme eller fra individuelle olieftyr.

Vandforsyningen varierer fra bosted til bosted afhængigt af de naturgivne ressourcer og årstiden. Hovedparten af byer og bygder forsynes med overfladevand fra lokale drikkevandssøer og distribueres via net af elfrostsikrede, præisolerede ledninger, vandtankvogne og taphuse. Andre steder sker forsyningen med havvand eller smeltet is, der ledes gennem afsaltningsanlæg. De primære forsyningsområder (søer eller søsystemer) er omfattet af spærrezone, hvilket omfatter begrænsninger ift. anvendelser og byggemuligheder.

Som det er tilfældet med vandforsyningen er der også store lokale variationer ift. affaldshåndteringen – specielt ift. natrenovation og den videre behandling af affaldet. Alle byer og bygder har en dump – typisk placeret ud til kysten – hvor affald fra erhverv og de private husholdninger afbrændes, deponeres eller sorteres ift. genanvendelse. I de større byer er der etableret et

isaani inissinneqartarnera – tassanilu inuussutissarsiute-qarfinniit illulerinermiillu eqqakkat ikuallanneqartarput, paaqqutarineqarlutik imaluunnit atoqqinneqarsinnaasut immikkoortitserneqarlutik. Illoqarfinni anginerusuni ikuallaasarfivinnik pilersitsisoqarnikuuvoq, eqqakkat ikuallanneqarsinnaasut suujunnaarsinneqarfigisartaqaannik. Ataatsimut isigalugu, sumiiffinni arlalinni eqqaaviit eqqaamiuinut, angallannermut, aamma illoqarfiup inuussutissarsiutillu siumut sammisumik ineriartortinneqarnissaannut, tulluannngitsumik inissitaapput. Taamaalluni ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu pisariaqalissaaq, nutaanik siunertamut naapertuunnerusunik, inissisimaffissaannik nassaarnissaq.

egentligt forbrændingsanlæg, hvor brændbart affald bortskaffes. Generelt tegner der sig et billede af, at dumpene flere steder er uhensigtsmæssigt placeret ift. naboaktiviteter, infrastruktur og den fremadrettede by- og erhvervsudvikling. På sigt vil det således være aktuelt at finde nye og mere egnede lokaliseringmuligheder til formålet.

Håndteringen af spildevand og natrenovation bygger på flere strenge. I kloakerede områder sker afledning af spildevand (sort og gråt) via kloak til havet og i områder med tank og tømning af posetoiletter/natrenovation sker afledning af

Imeq illulerinermiit igitaq unnuaanerani eqqakkat arlalinnik imminnut attuumassuteqarput. Immikkoortortani eqqakkanut kuuffilersorneqarsimasuni imeq igitaq (qernertoq qasertorlu) kuuffiit aqquaat atorlugit imaanut ingerlatinneqartarpoq, immikkoortortanilu tankeqarfiul-lutillu puussiat atorlugit/unnuaanerani eqqakkat isum-agineqartarfiini, imeq illulerinermiit igitaq nunamut kuutsinnarneqartarpoq, eqqagarli qernertoq unnuaanerani eqqakkat isumagineqartarfianniit imaluunniit tum-meraasaniit imaanut iginneqartarluni. Imeq illut qaliasigut, aqqusinerniit, illoqannginnersaniillu kuuttoq, kussiniliat il.il, aqqutigalugit nunamut kuutsinneqartarpoq.

gråt spildevand til terræn, mens sort spildevand afledes til havet via natrenovationsanstalt eller -ramper. Overfladevand fra tage, veje og pladser afledes til terræn og grøfter m.v.

Endvidere har Qaasuitsup Kommunia i 2013 udarbejdet nye regulativer for affaldshåndtering – både for erhvervsaffald, private husholdningsaffald samt natrenovation. Hensigten med de nye regulativer er, at sikre en både effektiv og miljøvenlig håndtering af affald samt forebygge forurening og uhygiejniske forhold. Endvidere er håbet, at der også opnås en ressourcemæssig

Aammattaaq Qaasuitsup Kommunia 2013-mi eqqaaviler-inermut maleruagassiornikuuvoq nutaanik – inuussutis-sarsiuteqarfiit eqqagaanut, illulerinermiit eqqakkanut, aamma unnuaanerani eqqakkanut, tunngatillugu. Nutaan-ik malittarisassiornikkut siunertarineqarpoq, pitsaasumik avatangiisimmillu mianerinnittumik, eqqaariaaseqalern-issaq, aamma mingutsitsinerup peqqissaannginnerullu akiorneqarnissaat eqqarsaatigalugu. Aammattaaq ne-riuutigineqarpoq, atoqqiisinaanerup siuarsarneqarlunilu ilusilersorneratigut aningaasanik isertitaqartoqarsinnaas-sasoq – aammattaaq imminut nammattumik ingerlatsisin-naanerup tungaaniit isigalugu.

Tele-p atortui il.il.

Tele-p internettikkut pilersuinerata pitsaassusia angusin-naasaasalu annertussusiat, silarsuarmi kommunit an-nersaanni siumut isigisumik oqaloqatiginnerup, IT-millu atuinerup, tunngaviissa annertusarniarnerannut, pingaar-tilerujussuupput. Kommunimi inoqarfiit akuttunerujus-sui pissutigalugit, teknikkikkut aaqqiissutaasinnaasunik immikkut ittumik suliaqartoqarnissaa, kiisalu tamat oqar-tussaaqataanerisa iluani oqaloqatigeeriaatsinik nutaanik pilersitsisoqarnissaanik, pisariaqartitsisoqar-poq. Attaveqa-tigiinnermi pitsaanagerusunik sinaakkutaqartoqarnissaanik ujartuineq annertuvoq, pingaartumik nunaqarfinni.

Nunatsinni tele aqputigalugu attaveqaatit tamarmik TELE Greenland A/S-mit isumagineqarput, kommunip illo-qarfiini nunaqarfinilu amerlanerpaani sakkortusaavinnut attavilikkanik napparuteqarfeqartumit. Sakkortusaaviit pingaarnertit nunarsuup sinneranut kabelersuit immap naqqatigoortut – Greenland Connect – atorlugit at-taveqarput. Illoqarfiit nunaqarfillu ataasiakkaat radiokkut sakkortusaavinnut attaveqanngillat, satellit-illi atorlugit at-taviligaallutik. Qaasuitsup Kommuniani "Illoqarfiit Satellit-eqarfiusut" tassaapput Upernavik Qaanaarluk. Kommunip illoqarfiini atuutilersaq kingulleq tassaavoq tamakkiisumik 3G atorlugu attaveqalerneq. Aammattaaq TELE Greenland-ip angallatit radioat isum-agisaraa, Nunatta imartaa tamakkerlugu ajutuulernermi isumanaallisaanermilu sullissivik. Angallatit radioat Aasian-ni inissisimaffeqarpoq.

Sanaartukkat ulorianaateqarsinnaasut

Illoqarfinni nunaqarfinnilu tamani sanaartukkanik ulo-rianaateqarsinnaasunik, ataatsimik arlalinniilluunnit, peqarpoq, tamakkulu tassaapput tankeqarfiit, qaarti-terutissaasiviit allallu. Sanaartukkat ulorianaateqarsin-naasut tamarmik piumasaqaatitalinnik killigititaqarlutillu / isumannaatsuunissamut killeqarput, killigititat iluani atuisinnaanermik aqutsisuusunik – matumani ilaatigut sanaartorsinnaanermut tunngatillugu.

Piumasaqaatitalimmik killigititat, avatangiisaasunut ingerlatanullu attuumas-suteqartunut pingaarutilerujus-

gevinst ved at fremme og systematisere genanv-
endelsen – også set fra en bæredygtighedsmæs-
sig vinkel.

Teleanlæg mv.

Kvaliteten og dækningen af tele- og internetfor-
syningen er afgørende for fremadrettet at kunne
styrke dialogen og IT-infrastrukturen i verdens
største kommune. De store geografiske afstande
mellem kommunens bosteder betyder, at der skal
gøres en ekstra indsats for at sikre både adgang
til gode tekniske løsninger samt nye demok-
ratiske former for kommunikation. Efterspørgslen
på bedre rammer for kommunikation er særlig
fremtrædende i bygderne.

Al telekommunikation i Grønland varetages af
TELE Greenland A/S, der råder over telemaster
i de fleste af kommunens byer og bygder med
forbindelse til hovedradiokæden. Hovedra-
diokæden er forbundet til resten af verden via et
fiberoptisk søkabel – Greenland Connect. Enkelte
byer og bygder er ikke tilkoblet radiokæden,
men dækkes i stedet via satellit. "Satellitbyer" i
Qasuitsup Kommunia er Upernavik og Qaanaaq.
Seneste skud på stammen er fuld 3G-dækning i
alle kommunens byer.

Endelig varetager TELE Greenland kystradioen,
der udgør nød- og sikkerhedsvagten for skibs-
farten i de grønlandske farvande. Kystradioen er
placeret i Aasiaat.

Risikoanlæg

Der er ét eller flere risikoanlæg i alle byer og
bygder i form af tankanlæg, sprængstofdepoter
o.l. Alle risikoanlæg er omfattet af klausulerede
zoner / sikkerhedsafstande, som regulerer anven-
delsen – herunder evt. byggemuligheder – inden
for zonen.

De klausulerede zoner har stor betydning for
omgivelserne og de tilstødende aktiviteter, men
også byens eller bygdens udviklingsmuligheder.
Der lægges således vægt på, at indpasning af nye
risikoanlæg såvel som omplacering af eksister-
ende sker under nøje hensyntagen til omgivel-
serne og fremtidig byudvikling.

Bæredygtighed

Mere end nogensinde er der fokus på af fremme
grønne og bæredygtige løsninger – både til gavn
for miljø, natur og økonomi. Der er især stillet
skarpt på de forskellige muligheder for at pro-
ducere vedvarende energi.

suupput, aammattaarli illoqarfiit nunaqarfiillu alliartornisamut periarfissaannut pingaaruteqarlutik. Taamaattumik pingaartinneqarpoq, sanaartukkanik ulorianaateqarsinnaasunik nutaanik inissiiinissap, aammalu pioreersunik allamut nuussisoqarsinaanerata, illoqarfiup siunissami alliartorfigisinnasai eqqarsaatigilluinnarlugit pisarnissaat.

Akilersinnaasumik ingerlatsineq

Aatsaat taama, avatangiisimut, pinngortitamut aningaasaqarniarnermullu tunngatillugit, minguitsumik imminullu nammattumik aaqqiinerit, pingaartinneqartigilerput. Minnerunngitsumik ataavartumik nukissiuuteqarnermut tunngatillugu, periarfissat allaanerusut, sammineqarlualersimapput.

Maannakkugallartoq erngup nukinga periarfissaalluarnerusorinarpoq, aasarlu manna 2013 Nunatsinni erngup nukinga atorlugu nukissiorfiit tallimassa, Qaasuitsup Kommuniani Paakitsumiittoq, atoqqaartinneqarpoq. Innaallagissiorfiup, Ilulissat avannamut kangiatungaanni 50 km missiliorlugit ungasitsigisumiittup, ukiumut uuliamik 9 mio. literimik atuisarneq taarserpaa. Tamatuma ukiumut 23,4 ton CO₂ aniatinneqartartoq annertoqqatigaa. Taassuma saniatigut sumiiffiit marluk erngup nukinga atorlugu nukissiorfiliorgineqarsinnaasut eqqaaneqarput – ataaseq Qeqertarsuarmi aappaalu Kuussuup Tasiani – tamarmik kommuneplanimut ilanngunneqartut.

Ataavartumik nukissiuuteqarnermut tunngatillugu periarfissat allat tassaapput nunap iluata kissarneranik atuineq, immaqalu aamma seqernup qinngorneri imalunnit seqernup kissarnera, kiisalu anorisaatit atorlugit periarfissat. Pilersaarut periarfissiivoq, iluarsartuussinernut nutaanillu illuliornermut atatillugu, seqernup qinngorneri atorlugit nukissiuutinik ikkussuisoqarsinnaaneranut. Kiisalu nunaminertanik, anorisaateqarfissanik aamma seqernerup qinngorneri atorlugit nukissiuutinik ikkussuiviusinnasunik tunniussaartoqarsinnaanera, sulii peqqissaartumik nalilersuivigineqarpoq.

Aammattaaq illuliornermut, angallanermi periarfissanut eqqaavilerinermullu tunngatillugu, periarfissaqarpoq – immikkut ittunik atortussianik sarfamik atuinikinnerunissaq siunertaralugu sanaanik, oqorsaatissiat, seqinermik ilu-aquteqarnissamut sammititat il.il., – aammattaaq illoqarfiup akilersinnaasumik alliartornerani atorneqarsinnaasunik, tamatumani silaannap pissusaanut naleqqusarneq, ussisaneq aamma angallanermi periarfissat, pingaarutilittut inissisimallutik. Angallassinerup imminut nammattumik ingerlalersinnaaneranut pitsanngorsaatit, siullertut pingaarnertullu, illoqarfiit iluini avataanilu aqqusineeqqat pitsanngorsarneqarlutillu anner-tusarneqarnissaannut tunngassuteqarput. Suliniutit eqqaavilerinermut tunngasut immikkortumi "Teknikkikkut pilersuineq"-mi allaaserineqarput.

Det umiddelbart største potentiale knytter sig til vandkraft, og netop i sensommeren 2013 er Grønlands femte vandkraftværk, der ligger ved Paakitsoq i Qaasuitsup Kommunia, blevet indviet. Værket ligger ca. 50 km nordøst for Ilulissat og erstatter et olieforbrug på 9. mio. liter olie årligt. Det svarer til, at klimaet spares for 23,4 ton CO₂ årligt. Hertil kommer yderligere to lokaliteter for vandkraft – dels på Diskøen, dels ved Kuussuup Tasia – som er indarbejdet i kommuneplanen.

Andre potentialer for vedvarende energi knytter sig til udnyttelse af termisk varme og evt. opsætning af solcelle- eller solvarmeanlæg samt vindmøller. Planen giver således mulighed for at integrere anlæg til solenergi ifm. renovering og nybyggeri. Egentlige arealudlæg til vindmølleparker og solcellefarme er stadig under nærmere vurdering.

Endelig knytter der sig et potentiale til byggeri, infrastruktur og affaldshåndtering – specielt lavenergibyggeri med fokus på materialer, isolering, solorientering osv. – men også bæredygtig byudvikling, hvor overvejelser omkring klimatilpasning, fortætning og infrastruktur spiller en central rolle. Fremme af bæredygtige transportløsninger knytter sig først og fremmest til en forbedring og udbygning af stinettet i og omkring byerne. Indsatsen ift. affaldshåndtering er beskrevet i afsnittet "Teknisk forsyning".

Ilinniartitaaneq peqqinnerlu

Atuarfiit, ilinniarnertuunngorniartit aamma ilinniartit ingerlaqqiffusut

Qaasuitsup Kommuniani meeqqat atuarfii katillutik 41-uupput. Illoqarfinni anginerusuni atuarfiit nalinginnaasumik atualeqqaaniit 10. klassinoorput, atuarfinnili mkinerusuni nunaqarfinniittuni, atualeqqaaniit 7. klassinoorlutik. Meeqqat atuarfinnut tunngatillugu unammiligassat pingaarnerit tassaapput, atuartut ikippallaarneri pingaartunik nunaqarfiit atuarfini, aamma iluarsartuussisoqarnissaanik pisariaqartitsinerup nukinnginnarsilluinnarnera.

Uddannelse og sundhed

Skoler, gymnasium og videregående uddannelser

Der er i alt 41 folkeskoler i Qaasuitsup Kommunia. Skolerne i de største byer har typisk 1. til 10. klasse, mens de mindre skoler i bygderne går fra 1. til 7. klasse. De primære udfordringer på folkeskoleområdet er lave elevtal på især bygdeskolerne samt et presserende renoveringsbehov.

Tamakkua saniatigut Qasigiannguani efterskoleqarpoq – Villads Villadsen-ip efterskolia – atuartunut 80-nut inissalik. Efterskole pingaarnernik pingasunik sammisaqarfiuvoq: Adventure/Outdoor, Ilusilersuineq/Eqqumiitsuliorneq aamma Attaveqaqatgiinneq/IT. Atuarfik pitsaasunik angusaqarfiusarpoq tamannalu atuartut, ilinniartinnut allanut ingerlaqqittut amerlassusaasigut takuneqarsinnaavoq – tassami atuartut 70 %-iisa missingi atuareernerminni ilinniartinnut ingerlaqqiffiusunut ingerlaqqittarput.

Kommunip Ilinniarnertuunngorniarfia – Avannaani Ilinniarnertuunngorniarfik – Aasianiippoq 17-nillu ilinniartunut inissiaateqarluni, assigiinngisitaalaartunik ilusilersugaal-

I Qasigiannguit er der desuden en efterskole – Villads Villadsenip efterskolia - med plads til 80 elever. Efterskolen tilbyder tre linjefag: Adventure/Outdoor, Design/Kunst og Kommunikation/IT. Skolen oplever gode resultater ift. at få eleverne videre i uddannelsessystemet – godt 70 % af eleverne vælger efterfølgende en videregående uddannelse.

Kommunens GU – Nordgrønlands gymnasium - ligger i Aasiaat og har 17 tilknyttede kollegier med lidt forskellig indretning og funktion. Derudover har GU-Aasiaat lejemål ude i byen. Årligt

lutillu atuuffeqartunik. Tamakkua saniatiagut GU-Aasiaat illoqarfimmi arlalinnik attartugaqarpoq. Ilinniarnertuunngorniarfimmiit ukiut tamaasa ilinniartut 90-it soraarummeertarput.

Illoqarfiit arfineq pingasuusut tamarmik immikkut Piareersarfeqarput, ukioq ataaseq, inuussutissarsiutinut imaluun-nit ilinniartinnut ingerlaqqiffiusunut qaffassaataasumik/piareersaataasumik atuartitsiviusartunik.

Nunatsinni aalisarnermut piniarnermullu atuarfituaasoq Uummannamiippoq. Tassani piniarnermut aalisarnermullu, ukiuni marlunni atuarnissaq, neqeroorutaasarpoq. Taakku-ualu saniatigut Ilulissani Perorsaanermik Ilinniarteqarpoq.

Kommuneplanip suliarineqarneratigut, assersuutigalugu, kommunip atuarfisa ilinniartoqarfiisalu allilerneqarnissaannut initaasalu pitsangorsarneqarnissaannut, nunaminertanik qulakkeerinnittoqartassaaq. Qaasuitsup Kommuniani illoqarfiit arfineq pingasut qitiusumik ilinniartoqarfiunerat nangittumik nukittorsarneqassaaq, piler-saarusiortullu atuutilersussap ingerlanerani, atuarfinnut ilinniarteqarfinnullu pioreersunut suliniutip annersaa, iluarsartuussinernut allilerinernullu anikinnerusunut tunn-gatinneqassaaq. Naatsorsuutigineqarpoq, kommunepla-nimi nunaminertani pineqartunut attuumassuteqartuni, inissaaq naammattoq pineqareersoq.

Peqqinneq

Qaasuitsup Kommunian, Peqqinnisaqarfik Qeqertarsuup Tunua aamma Avannaanut peqqinnisaqarfimmut atavog, peqqinnisaqarfimmik iluarsaaqqinnermi Januaari 2011-mi atuutilersukkut. Immikkoortortaqaqarfii tamarmik napparsimaveqarput, nunap immikkoortuani peqqinnisaqarnermik sulianut pingaarnertut akisussaasunik, taakkua ataanni inissisimapput napparsimaviit aamma qitiusumik peqqissaaviit, kiisalu mikinerusuni nivarsiamut nakorsiartarfiit. Kommunip nunap immikkoortuani napparsimavii Ilulisanillutillu Aasianniipput, illoqarfiit sinneri arfinillit qitiusumik peqqissaaveqarlutilluunniit napparsimaveqarput, takuuk sammivilersuutit pingaarnertit pillugit nunap assiliorneri.

Aammattaaq peqqinnissamut immikkoortortaqaqarfii iluiniipput kigutileriffiit, imikkoortortaqaqarfikkaarlutik, ataatsimik, marlunnilluunniit tigutit nakorsallit. Kangaatsiaq Qaanaarlukiumut ataasiaannarlutik kigutit nakorsaanniit sullinneqartarput.

Peqqinnisaqarfiup 2011-mi iluarsaaqqinneratigut aammattaaq telemedicin, ilaatigut innuttaasunut avinngarusimasuni najugalinnut, neqeroorutitut nutaatut atuutilersineqarpoq. Telemedicin-ip ator-neqarsinnaanera pillugu assigiinngiartunik misilittagaqartoqarpoq, 2013-mili telemedicinip ator-neqarnissaanut siunersortimik atorfinitsisoqarneratigut, peqqinnisaqarfimmiit neqeroorutip ingerlateqqinnissaa ineri-artortinneqarnisaalu aalian-

tager ca. 90 elever afgangseksamen fra gymnasiet.

Hver af de 8 byer har en lokal Piareersarfik, som tilbyder et 1-årigt FA-skoleophold til opkvalificering/forberedelse som afsæt til et erhvervsjob eller en videregående uddannelse.

Grønlands eneste fisker- og fangerskole ligger i Uummannaq. Her tilbydes en 2-årig uddannelse i fangst og fiskeri. Herudover ligger Grønlands Socialpædagogiske seminarium i Ilulissat.

Gennem kommuneplanlægningen skal der sikres de nødvendige arealer til f.eks. udvidelser og forbedringer af faciliteterne på kommunens skoler og uddannelsesinstitutioner. Qaasuitsup Kommunias 8 byer skal fortsat styrkes som centre for uddannelse, men indsatsen i den kommende planperiode vil primært være knyttet til renovering og mindre udvidelser af de eksisterende skoler og uddannelsesinstitutioner. Der vurderes at være tilstrækkelig rummelighed til sikring af dette i kommuneplanens relevante delområder.

Sundhed

Qaasuitsup Kommunian hører under Sundhedsregionerne Disko og Avannaa, der blev oprettet ved implementering af sundhedsreformen i januar 2011. I hver region er der et regionsygehus, som har det overordnede ansvar for sundhedsbetjeningen i regionen, herunder på de tilknyttede sygehuse og sundhedscentre samt i de mindre sygeplejestationer. Kommunens to regionsygehuse ligger i hhv. Ilulissat og Aasiaat, mens de øvrige 6 byer har enten sundhedscenter eller sygehus, jf. hovedstrukturkortet.

Sundhedsregionerne omfatter også tandplejen, der distriktsvis dækkes med én eller flere tandlæger. I Kangaatsiaq og Qaanaaq er der kun tandlægebetjening en del af året.

Med sundhedsreformen fra i 2011 blev der ligeledes indført telemedicin, som et nyt tilbud til borgerne i bl.a. de mere fjertliggende bosteder. Der er varierende erfaringer med brugen af telemedicin, men med ansættelsen af en telemedicinsk konsulent i 2013 er det besluttet at fortsætte og udvikle sundhedstilbuddet, så det bliver hurtigere og nemmere at stille en korrekt diagnose og iværksætte behandling.

Den fremadrettede sundhedsindsats bygger på den nuværende regionsstruktur, hvor sundheds-væsnet er til stede og tilgængelig alle steder i

giunneqarput, taamaalilluni eqqortumik sukkanerumillu, nappatip suunera paasineqarsinnaalerluni, nakorsarneqarneralu aallartillugu.

Taamatut allaanerusumik peqqinnissamut tunngasumik suliniuteqarneq, ullumikkut aaqqissuussaaneq aallaavigalugu suliaavoq, sapinngisamik nuna tamakkerlugu sumiiffinni tamani peqqinnissaqarfik peqatigalugu, digitaliserinerlu aallartinneqareersoq nangeqqillugu. Pinaveersaartitsineq peqqissutsimillu siuarsaaneq immikkut pingaartillugit sammineqassapput – ilaatigut utoqqaat amerlanerulernerisigut, inooriaatsit kingunerinik nappaatit pilersartut amerliartornerisa, akisunerusunik immikkuullarissunillu suliarinneriaaseqalernerup, aammalu innuttaasunut annertunerusumik, pitsaanerusumillu, attaveqartoqalernissaanik piumasaqaataasut kingunerinik, aningaasartuutit annertunerulernissaat, pissutigalugu.

Siuaasaniit kingornussarsiat paaqquarineqarnerilu

Siuaasaniit kingornussarsiat nunasiaataasimanerup nalaaninggaanneerlutillu siuaasatta inuit kulturianneerput allaallu suliusinnerusumminngaanneerlutik. Siuaasaniit kingornussarsiat inuit ingerlataannit, pinngortitallu allanngoranneranit, sunnigaajuartarput – minnerunngitsumik, silannaap allanngornera pissutigalugu, malunartumik kianerulerneranit. Tigussaasumilli pilersaarusiorneq tassaavoq, kingornussarsianik eriagisarialinnillu nalituunik, inoqarfinni sumi tamaaniittunik, aamma Qaasuitsup Kommuniyani asimi nassaassaasunik, paaqquatarinninnissamut sakkoq pingaarutilik.

Siuaasaniit kingornussarsiat eriagisarialillu nalituut kommuneplani 2014-2026-p suliarineqarneranut atatillugu peqqissaartumik misissorneqarput ilanngunneqarlutillu, tamakkununga ilaapput eqqissisimatitat aamma, illut allallu, eqqissisimatitaallutillu eriagisariallit. Nunaminertat eqqissisimatitat sammivilersuutit pingaarnerit tamakkiisumik nunap assiliornerini takuneqarsinnaapput, illut eqqissisimatinneqarlutillu erisassanngortinneqarsimasut, illoqarfiit nunaqarfiillu ataasikkaat sammivilersuutaasa pingaarnerit nunap assiliornerini, takuneqarsinnaasut.

Eriagisariallit suliarinerisa ilassutaattut aamma ersarissusunik takornariaqarnermi periarfissaqarpoq. Assersuutitut taaneqarsinnaavoq Ilulissat Kangerluata eqqissisimatitaasup UNESCO'miillu Nunarsuarmioqatigiit kingornussarsiaasa allattorsimaffianut ilanngunneqarsimasup eqqaani, qitiusumik ornittakkamik ineriartortitsinissamik suliniut – Kangisata Sullissivia – sermip, pinngortitap im-

landet, og hvor den igangværende digitalisering fortsættes. Der vil være særligt fokus på forebyggelse og sundhedsfremme – bl.a. med udsigten til større udgifter som følge af flere ældre, flere livsstilssygdomme, dyrere og mere specialiserede behandlinger samt større krav til kvalitet og borgerkontakt. Alt sammen med betydning for borgerne i Qaasuitsup Kommunia.

Kulturarv og bevaring

Kulturarven har sine rødder i såvel kolonitiden som inuitkulturen og endda endnu længere tilbage. Kulturarven er under konstant påvirkning af menneskelige aktiviteter og naturens gang – ikke mindst klimaforandringerne med mærkbart højere temperaturer. Den fysiske planlægning er imidlertid et vigtigt værktøj til aktivt at værne om den kulturarv og de bevaringsværdier som findes rundt om ved bostederne og i det åbne land i Qaasuitsup Kommunia.

I forbindelse med udarbejdelsen af Kommuneplan 2014-2026 er kulturarv og bevaringsværdier systematisk gennemgået og indarbejdet, herunder fredninger, fredede og bevaringsværdige bygninger mv. Områdefredninger ses på det overordnede hovedstrukturkort, mens fredede og bevaringsværdige bygninger ses på hovedstrukturkortene for de enkelte byer og bygder.

I forlængelse af en bevaringsmæssig indsats ligger også et klart turistmæssigt potentiale. Som eksempel kan nævnes arbejdet med at udvikle et egentligt besøgscenter ved Ilulissat Isfjord der er fredet og optaget på UNESCOs Verdensarvsliste – Isfjordscentret – hvor historiefortællingen om både isen, den unikke natur og de tidligere bosættelser kan formidles. Et andet eksempel er en bevarende planlægning i Ilimanaq, som dels har fokus på bygdens kulturarvsværdier –

mikkuullarissup, nunaqarfittoqqallu oqaluttuassartaannik siammarteriffiusinnaasoq. Assersuut alla tassaa voq Ilimanami erigisariallit pillugit pilersaarut, kulturikkut naleqartitat nunaqarfimmiittut pingaartillugit – matumani aamma eqqissisimatin-neqarsinnaasut – kiisalu pinngortitami takornariaqarnermi soqutiginaatillit, soorlu illuaraqarfiit assigisaasalu ineriartortinneqarnissaannut, tunngasoq.

Eriagisariallit suliniuteqarfiginissaannut suliniutitutissat pilersaarutit allat, kommunip illoqarfiini nunaqarfinilu iluarsartuussinissanut nutaanillu sanaartornissanut attuumassuteqarput. Suliniutit, ataatsimut aaliangersakkatigut aamma aaliangersakkat pingaarnerit imaluunnit aaliangersakkat immikkoortunut tunngasut atorlugit nalimmas-

herunder eventuelle fredninger – samt udvikling af naturligt relaterede turistfaciliteter som hytteområder o.l.

Andre planmæssige bevaringsindsatser er knyttet til renovering og nybyggeri i kommunens byer og bygder. Indsatsen reguleres dels med generelle bestemmelser, og dels gennem overordnede eller detaljerede bestemmelser, som enten sikrer og viderefører, eller videreudvikler den bygningsmæssige kulturarv.

sagaapput, ilaatigut qulakkeerinnissutaallutillu ingerlatitseqqissutaasunik, imaluunniit illoqarfimmi kulturikkut kingornussarsianik ineriartortsinneqartunik ingerlatseqqiffiusunik.

Nunaminertanik agguaas-sisarneq

NUNAMINERTANIK AGGUAASSISARNER-MI AALIANGERSAKKAT

Kalaallit Nunaanni nunamut ataatsimoorussaasumik piginnittoqarpoq. Taamaalillutik nunaminertat pisiarineqar-sin-naanatillu tunisaasinnaanngillat. Illuliorniaaraanni imaluun-niit sanaaertorniaaraanni nunaminertamik atugassiissut tunniunneqassaaq, taannalu nunamik atuisinnaatitsivoq.

Taamaattumik Qaasuitsup Kommuniata nunaminertanik agguaassisarnermut atuisinnaatitaanermullu tunnga-tillugu tunngaviusussanik malittarisassiortoqarnissaa pisariaqartippaa. Maleruagassiat tulliuttut tassaapput, nunaminertanik tunineqarnissamik qinnuteqaatit suliar-ineqartarneranni sinaakkuttat pillugit, kommunip allaffis-sornerani, innuttaasunullu paasissutissisarnerani atugas-sat.

Aaliangersakkat tamanut atuuttunik aaliangersagartaler-lugit suliarineqarput, illoqarfinnut, nunaqarfinnut asimullu aaliangersagartaqarlutik, kiisalu immikkut ittumik contain-erinik inissiinermut, angallatinik inissiinermut, qimmilivin-nullu il.il., aaliangersagartaqarlutik.

Malittarisassiat nalinginnarnik malittarisassialersorlugit suliarineqarput, illoqarfinnut, nunaqarfinnut nunaan-nartamullu malittarisassiaqarluni, kiisalu immikkut ittunik malittarisassiaqarluni.

Saniatigut Nunaminertanik atugassiinerni piumasaqaatit Nalinginnaat atugassiat ipput, kiisalu nunaminertanik atu-gassiinernut piumasaqaatit nalinginnaasut atugassiat.

Arealtildelinger

BESTEMMELSER FOR AREALTILDELINGER

I Grønland er der fælles ejendomsret til jorden. Arealer kan således ikke købes og sælges. For at få mulighed for at bygge eller anlægge skal der udstedes en arealtildeling, som er en brugsret til jorden.

Qaasuitsup Kommunia har derfor behov for et sæt af bestemmelser som grundlag for admin-istrationen i tildelingen af arealer og brugsret. De efterfølgende retningslinjer er et redskab for den kommunale administration og en oplysning til borgerne om rammerne for behandlingen af ansøgninger om arealtildeling.

Bestemmelserne er opbygget med generelle bestemmelser, hvor der er bestemmelser for byerne, for bygderne og for det åbne land samt med særlige bestemmelser for opstilling af containere, bådeoplag, hundehold mv.

Desuden er der et sæt standard vilkår i arealtilde-linger samt et sæt generelle vilkår for arealtilde-linger.

Tekst i kursiv har til formål at forklare og illustrere bestemmelserne. Tekst skrevet i kursiv er altså ikke bestemmelser og er således ikke bindende. Som grundlag for arealadministrationen i Qaasuitsup Kommunia gælder i øvrigt, at der

Uingasunik allannertallit malittarisassianik nassuiaallu-
tillu takussutissiinissanik siunertaqarput. Taamaattumik
uingasunik allassimasat malittarisassiaanngillat taamaat-
tumillu pituttuisuunatik.

Qaasuitsup Kommuniani nunaminertat allaffissornikkut
suliarineqarneranni aammataaq tungaviuvoq, tamatigut
pingaartinneqartassasoq, nunaminertanik tunniussaqa-
toqannginnerani, aaliangersakkanik ersarissunik peqa-
toqarnissaa. Nunaminertanik agguaassinerit tamarmik
kommuneplani eqqortillugu ingerlanneqartassapput.

Nunaminertanik agguaassinermi suut pi-umasaqaataapput

§ 1 Nunaminertamik atugassiineq suua

1.1 Nunaminertaq atorineqalersinnagu nunaminertamik
atugassiissut tunniunneqarsimassaaq.

1.2 Illut sanaartukkallu nutaat tamarmik nunaminertamik
atugassiissuteqarfiussapput.

1.3 Illunut ilassutit, aneerasaartarfiit assigisaalluunniit,
aqquserngit, biilnut inissiisarfiit assigisaalluunniit, ern-
gup aqqutai, eqqakkat aqqutaat assigisaalluunniit nunamin-
ertamik atugassiissuteqartitsinerimik pisariaqartitsipput.

1.4 Illunik, nunaminertanik sanaartukkanillu al-lanngortita-
mik atugaqalerneq nunaminertamik atugassiissuteqartit-
sinerimik pisariaqartitsipput.

1.5 Illu sanaqqinneqarpat isaterinerimut illuliornermullu
nunaminertamik atugassiisummik qinnuteqartoqassaaq,
nunaminertamik atugassiissut nutaaq pineqarmat.

1.6 Illunik aamma imaluunnit sanaartukkanik piginnitumit
allamiit pisinermi tunisaqarnermilu, imaluunnit kingor-
nussinerimik qularveequsiussaniluunnit piviusunngortitsin-
ermi, nunaminertamik atuisin-naatitaaneq tunniunneqar-
tassaaq, tassami nunaminertamik tunniussineq inummut
tunngasuusarmat, piginnittuulersumullu tunniussineq
pisortanit nunaminertamut akisussaasunit akuersissutigi-
neqartussammat.

*Atuisussaataitaanermik allamut ingerlatitseqqinneq pisarpoq,
illumik sanaartukkamillu piginnittuulersup nunaminerta-
mik atuisussaataitaassummik tigusaqarnissaminik qinnute-
qaateqarneratigut. Taamaalilluni kommunalbestyrelsen
aaliangissa-vaa, nunaminertamik atuisussaataitaaneq
piginnittunngortumut tunniunneqassanersoq. Piginnittuul-
ersup kissaatigippagu illu maannamut atorineqarnerminiit
allaanerusumik atorineqalissasoq, atuinissarlu tamanna nu-
naminertap pilersaarusiortifigineqarneranut atuuttumut ak-
erliuppt, taava kommu-nalbestyrelsen atuisinnaatitaanerup
piginnittumut nutaamut, pissusiulersussaata nutaat tungavi-*

altovervejende skal foreligge detaljerede bestem-
melser forud for tildelingen af en endelig arealtil-
deling. Alle arealtildelinger skal være i overens-
stemmelse med kommuneplanen.

Hvad kræver arealtildeling?

§ 1 Hvad er en arealtildeling

1.1 Før et areal kan tages i brug skal der være
udstedt arealtildeling.

1.2 Alle nye bygninger og anlæg udløser arealtil-
deling.

1.3 Tilbygninger, terrasser, o.l., vejanlæg, park-
eringspladser, o.l., vandledninger, kloakrør, o.l.
kræver arealtildeling.

1.4 Ændret anvendelse af bygninger, arealer og
anlæg kræver arealtildeling.

1.5 Når en bygning genopføres skal der søges
arealtildeling til både nedrivning og byggeri, da
der er tale om en ny arealtildeling.

1.6 Ved køb og salg af bygninger og/eller anlæg
fra en ejer til en anden, eller ved arv og realiser-
ing af panterettigheder, skal der gennemføres
overdragelse af brugsretten gennem en arealtil-
deling, idet en arealtildeling er personlig og at
en overdragelse til en ny rettighedshaver skal
tiltrædes af den arealforvaltende myndighed.

*En overdragelse af brugsretten sker ved, at den
nye ejer af bygningen eller anlægget søger om at
overtage arealtildelingen. Kommunalbestyrelsen
skal således afgøre, hvorvidt rettigheden til arealan-
vendelse kan overdrages til den ny ejer. Såfremt den
nye ejer ønsker en anden anvendelse af bygningen
end den hidtidige faktiske anvendelse, og denne
anvendelse er i strid med den gældende plan- lægn-
ing for området, kan kommunalbestyrelsen nægte
at godkende rettighedsoverdragelsen på disse nye
vilkår.*

§ 2 Typer af arealtildelinger

2.1 Permanente arealtildelinger udstede-
des til byggeri med tilknyttede anlæg og til større anlæg.

galugit tunniunneqarnissaa, itigartitsissutigisinnaava.

§ 2 Nunaminertanik atugassiisutit suussusii

2.1 Nunaminertanik ataavartumik atugassiinerit illulianut annertuunik sanaartugartalinut, sanaartukkanullu annertuunut tunniunneqartarput.

Ingerlatsiviit atasuusut tassaasinnaapput aneerasaartarfiit, tummeqqat, biilini inissiiviit, illuaqqat sarfallu aqqutaat.

Sanaartukkat annertuut soorlu aqqusernit, eqqakkat kuuffii pingaarnertit, innaallagissat napparutaat ataatsimortumik sakkortusaavillit, il.il..

2.2 Nunaminertanik piffissami killilikkami agguaassinerit qaammatinik pingasunik periarfissalerlugit atorunnaarsinneqarsinnaapput.

2.3 Immikkut ittunik pisoqartillugu qaammatit pingasut ataallugit periarfissiisoqarsinnaavoq. Taamatut pisoqartillugu nuunnermut tunngatillugu aningaasanik taarsiissuteqartoqarsinnaavoq, nunaminertamillu taartaasussamik innersuussisoqarluni.

2.4 Nunaminertamik piffissami killilikkami ag-guaanneqarsimasumik ilisimatitseqqaarnani atorunnaarsitsineq pisinnaavoq, imatut pisoqarsimappat;

- Atuisussaataasup nunaminertamik atuiunnaarnini nalunaarutigippagu, takuuk imm. 15.4.
- Kommunip paasippagu nunaminertamik atuiuniq unitsinneqarsimasoq, takuuk imm. 15.5-15.7.
- Kommunip paasippagu nunaminertamik atuisinnisami tunngaviit unioqqutinneqarsimasut, takuuk imm. 15.8 og 15.9.

Piffissami killilikkami nunaminertamik agguaassinerit tunniunneqartarput utaqqiisagallartutut ilusilerlugit, imaluunniit piffissami sivikinnerusumi nunaminertamik atuisoqassatillugu.

Assersuutigalugu containerinik, angallatinik, aalisarnermi atortunik, qimminik, allalluunniit inissinnerit pineqarsimasinnaapput.

Aamma tassaasinnaapput nunaminertat, kom-muneplanikkut nunaminertatut sumut atornis-saat suli aaliangerneqanngitsutut atugassis-sutigineqarsimasut, sulili atorneqalersimann-gitsut.

2.5 Piffissami sivikitsumi nunaminertamik atuiuniq, qaammatinik marlunnik siviussuseqartoq, nalinginnaasumik nunaminertamik atuinissamik piumasaqaatitaqarneq ajorpoq. Taamaattoorli pi-umasarineqartarpoq kommunimiit akuersisummik atsiukkamik pissarsisoqarnissaa.

Tilknyttede anlæg er f.eks. terrasser, trapper, parkering, skure og stikledninger.

Større anlæg er f.eks. veje, hovedkloakker, højspændingsmaster i en samlet trace, osv.

2.2 Tidsbegrænsede arealtildelinger kan opsiges med et varsel på 3 måneder.

2.3 I særlige tilfælde kan der gives et kortere opsigelsesvarsel end 3 måneder I disse tilfælde kan kommunen yde økonomisk kompensation til flytning og vil anvise et ersatningsareal.

2.4 Opsigelse af en tidsbegrænsede arealtildelinger kan ske uden varsel såfremt;

- Rettighedshaver meddeler ophør af arealanvendelsen, jf. stk.15. 4.
- Kommunen konstaterer ophør af arealanvendelsen, jf. stk. 15.5-15.7.
- Kommunen konstaterer misligholdelse af vilkår for arealtildeling, jf. stk. 15.8 og 15.9.

Tidsbegrænsede arealtildelinger udstedes til anvendelse med en midlertidig karakter eller hvor der er tale om brug af et areal i en kortere periode.

Der kan f.eks. være tale om opstilling af containere, både, oplæg af fiskeredskaber, hunde o. lign.

Der kan også være tale om anvendelse af arealer, der er i kommuneplanen er udlagt i et delområde med en anvendelsesbestemmelse, men som endnu ikke er taget i brug.

2.5 Ved en kortvarig arealanvendelse, i en periode kortere end 2 måneder, udløser det normalt ikke krav om arealtildeling. Dog er der krav om at der indhentes en skriftlig tilladelse hos kommunen.

Kikkut nunaminertanik agguassisarpat?

§ 3 Nunaminertanut pisussaaffeqarneq

3.1 Kommunalbestyrelsen illoqarfinni, nunaqarfinni asimilu nunaminertanut tamakkisumik akisussaavoq. Nunaminertamik agguassisoqartillugu, nunaminertanut aaliangerimasumut erseqqisumik killilikkamut, atuinissamut tunniussisoqartarpoq.

Nunaannartami nunaminertanut atatillugu tusarniaanernut immikkut ittutut piumasaqaatit, immikkut ittutut malittarisassiani takuneqarsinnaasut atuupput.

Nunaminertamik atuinissamut qinnuteqarneq

§ 4 Nunaminertamik atugassinneqarnissaq pillugu qinnuteqarneq

4.1 Nunaminertamik atuinissamut qinnuteqaat nassiuneqassaaq Qaasuitsup Kommunianut www.nunagis.gl imaluunniit pappiala nalingin-naasumik immersugassaq atorlugu. Qinnuteqaa-teqartup NIN-applikationen/papirskema immer-soreeruniuk atsioriarlugu kommunimut atsiugas-sanngorlugu nassiutissavaa.

4.2 Nunaminertanut atugassiissut inummut tunngati-taavoq, kikkunnulluunniillu inatsisitigut akueri-saasumut inummut tunniunneqarsinnaalluni, tassalu inummut, suliffeqarfimmut, ingerlatseqatigiinnut, peqatigiinnut assingisaannulluunniit sumiluunniit najugaqarneri angerlarsimaffeqarnerilu apeqqutaatinnagit.

4.3 Inersimangitsunut nunaminertanik atugassiinernut Kalaallit Nunaanni Rigsombudeqarfimmit 'immikkut akuersissutitut nalunaarut' ilanngutissaaq.

Nunaminertat inuttaligaanngitsut kommunip nittartagaani nalunaarutigineqartuassapput, allassimappullu NunaGIS-Simi.

§ 5 Nunaminertat atorneqanngitsut nittarsaanneri

5.1 Kommunalbestyrelsen kommunip quppersagaatigut ataavartumik, NunaGIS-ikkut aamma imaluunniit tusagasiutitigut, nunaminertat kommuneplanikkut aamma sanaartorfigissaanikkut sanaartorfigineqar-nissaminut periareernerat, nittarsaattarpai.

5.2 Sanaartorfissat nutaat, nunaminertat illuliorfissat aamma peqatigiiffiit siunertaannut atorneqartussat, suli inuttassaqaanngitsut, nittarsaassutitigineqartarput sivikinnerpaamik sapaatip akunnerini pingasuni.

Hvem tildeler arealtildeling?

§ 3 Arealkompetence

3.1 Kommunalbestyrelsen har al arealkompetence inden for alle byer, bygder og det åbne land i kommunen. Ved arealtildeling tildeles brugsret til en bestemt anvendelse af et nærmere afgrænset areal.

I forbindelse med arealer i det åbne land gælder særlige vilkår for høringer, som fremgår af de særlige bestemmelser.

Ansøgning om arealtildeling

§ 4 Ansøgning om arealtildeling

4.1 Arealansøgninger fremsendes til Qaasuitsup Kommunia enten via www.nunagis.gl eller via det traditionelle papirskema. Når ansøger har udfyldt NIN-applikationen/papirskema skal den udskrives og fremsendes til kommunen underkrevet.

4.2 En arealtildeling er personlig og kan gives til enhver juridisk person, det vil sige person, firma, selskab, forening og lignende uanset bopæl eller hjemsted.

4.3 Ved arealtildelinger til mindreårige skal der foreligge en 'friholdelseserklæring' fra Rigsombuddet i Grønland.

Ledige arealer annonceres løbende på kommunens hjemmeside og fremgår af NunaGIS.

§ 5 Annoncering af ledige arealer

5.1 Kommunalbestyrelsen annoncerer løbende, på kommunens hjemmeside, på NunaGIS og evt. andet aktuelt medie, arealer der i kraft af kommuneplanlægning og byggemodning bliver ledige til byggeri.

5.2 Nye ledige byggefelter og -arealer til bolig- og foreningsformål anvendelsesformål annonceres ledige i minimum 3 uger.

5.3 Nye ledige byggefelter og -arealer til erhvervs-, institutions- og tekniske formål anvendelsesformål annonceres ledige i minimum 6 uger.

5.4 Hvis der på den annoncerede 'dead-line' indkommer flere kvalificerede ansøgere til samme

5.3 Sanaartorfissat nutaat, nunaminertat inuussutis-sarsiutitut aamma teknikkikkut siunertanut ator-neqartussat, suli inuttassarsineqanngitsut, nittarsaassutigineqartarput sivikinnerpaamik sapaatip akunnerini arfinilinni.

5.4 'Periarfissap kingullliup' nalunaarutigineqarnerani nunaminertamut ataatsimut qinnuteqartut piukkun-naatillit amerlanerit takussimappata, makitsinikkut aal-ianerneqassaaq, nunaminertamut inniminner-neqartumut kina piginnittunngornerisq. Makitsineq tamanut ammasumik ingerlanneqassaaq.

5.5 Qinnuteqaateqartuq tunuassagaluarpata taava nunaminertaq inniminnerneqarsimasooq nit-tarsaanneqaaq-saaq imm 5.1-5.4-mi allassimasut malillugit.

5.6 Qinnuteqaateqartutut piukkunnaatillitut isigineqassa-gaanni, minnerpaamik aningaasanik atorfigisamiit upper-narsaammik takutitassaqartariaqarpoq.

5.7 Inuk imaluunniit ingerlatseqatigiiffik nunaminertanut arlalinnut qinnuteqarsinnaallunilu atugassin-neqarsinnaa-voq. Assersuutigalugu tunisaqaqqinnissaaq siunertaralugu illuliornermik suliffeqarfik inissianik arlalinnik sanaartor-nissamik kissaateqarpat pisinnaavoq, tassalu suliniutip piviusorpalaartuuneranik uppersaammik takussutissi-isoqarsinna-assappat.

5.8 Inuk ataaseq suliffeqarfilluunniit ataaseq qin-nuteqaam-mik ataasiinnarmik nassiussaqaarsin-naavoq, qinnuteqaati-tut ataatsitut saqqummiun-neqartussamik, aamma inatsi-silerinermut tunngatillugu, sanaartorfissamut ataatsimut aam-ma/imaluunniit nunaminertamut sanaartorfusumut qinnuteqaatitut, ataatsimik aallaavillitut.

§ 6 Nunaminertanik qinnutaammut piumasaatit

6.1 Nunaminertamik atugassinneqarnissaaq pillugu qin-nuteqaat makkuninnga takussutissanik ilaqassaaq:

- Sumiiffissaanut pilersarut qinnuteqaatigi-neqartup inissiffissanik angissusaanillu ersersitsisoq.
- Atorneqarnissaanut sanaartukkallu inissin-neqarfis-saanut paasissutissat.
- Titartarnissaanut siunnersuut, ilusissaanik atortussiallu suut atorneqarnissaanik takussutissiisoq (pilersaar-utit tunngaviani piumasaqaataasut malinneqartari-aqarnerat pissutigalugu).
- Aningaasaqarnikkut paasissutissat, qin-nuteqaatigisap piviusunngortissinnaaneramik uppersaassuteqarn-issamut pisariaqartuusut..
- Illuliornermi sanaartornernilu anginerusuni pissutsit al-lat, kommunalbestyrelsen qin-nuteqaammik naliliinera-nut pingaarut-taqartuusut, ilanngullugu atugarinerata kommunip pilersaarutaanut naapertuunnerat, erseq-qissaavigineqassappat.

areal, vil det gen-nem lodtrækning blive afgjort, hvem der får arealreservation til arealet. Lodtræk-ningen foretages med adgang for offentligheden.

5.5 Såfremt en ansøger frafalder en arealreserva-tion vil det frafaldne areal blive genannonceret efter procedurerne som beskrevet i str. 5.1- 5.4.

5.6 For at være kvalificeret ansøger, skal der som minimum foreligge en tilkendegivelse fra lån-giver.

5.7 En person eller et selskab kan ansøge om – og få tildelt – flere arealer. Det kan f.eks. komme på tale, hvis et byggefirma ønsker at opføre flere boliger med videresalg for øje, såfremt der kan fremvises dokumentation for projektets realisme.

5.8 Der kan kun søges med én ansøgning fra samme person eller firma, der fremstår som én og kun én juridisk enhed til det samme byggefelt og/eller byggeområde.

§ 6 Krav til arealansøgning

6.1 Ansøgning om arealtildeling skal indeholde følgende bilag:

- Beliggenhedsplan der viser placering og stør-relse af det ansøgte.
- Oplysning om anvendelse og placering af bebyggelse.
- Skitseforslag, der redegør for ud-seende og materialer (idet krav i gældende plangrund-lag skal overholdes).
- Oplysning om tekniske installationer.
- Økonomiske oplysninger, som er nødven-dige for at dokumentere, at det ansøgte kan realiseres.
- Ved større bygge- og anlægsarbejder skal an-dre forhold, der er af betydning for kommu-nalbestyrelsens vurdering af ansøgningen, herunder anvendelsens overensstemmelse med kommuneplanen belyses.

Ansøger kan f.eks. belyse, hvordan projektet op-fylder de strategiske ind-satsområder i kommunens Planstrategi – Strategi 2020.

Der er byggherre, der skal dokumentere, at han/hun kan rejse de efter kommunens skøn nødvendige midler med validering af långiver. Bestemmelsens ordlyd lægger op til en propor-tionalitet – nemlig at den likviditet man fra kom-munens side vil se belæg for står i forhold til bygge-projektets størrelse.

Qinnuteqartup assersuutigalugu suliniutip kommunip Pilersaarusernermut periusersaani – 2020-mi Periusissami periussatigut iliuuseqarfissanut naapertuuttuunera erseqqis-saavigisinnaavai.

Sanaartortitsisoq kommunip missiliuina naapertorlugu taarsigassarsitsisumit tatiginassusilikkatut aningaasanik pisariaqartitanik pissarsisinnaaneranik uppersaasussaa-voq.

Malittarisassiap oqaasertaasa annertussutsimut naleqqus-saasoqarnissaq kaammattorpaat – tassalu sanaartugassatut suliniutip annertussusaanut naleqqiullugu akiliisinnassutsip naleqquttuuneratut uppersaatsissatut kommunip tun-gaanit ta-korusunneqartumut.

Suleriaaseq

§ 7 Nunaminertamik inniminniineq

7.1 Nunaminertamik inniminniineq tassaavoq, pi-umasagaataasut naamassineqarsinnaappata aamma nunaminertaq inniminniiffiup ingerlanerani qinnuteqaate-qartumut allamut tunniunneqaraniluunniit tunniutissa-maarneqarsimanngippat, kommunalbestyrelsip nunamin-ertamik tuniussaqaarnissamut piumassuseqarneranut ersiutaasoq.

7.2 Nunaminertamik inniminniineq piffissamik killi-ligaa-voq, sivisunerpaamik qaammatinik pingasunik sivisuse-qarluni. Nunaminertanut illulianut sanaartukkanulluunniit annertunerusunut atugassanut, inniminniiner-mut piffis-sarititaasoq aaliangerneqarsinnaavoq sivisunerpaammik qaammatinik arfinilinnik sivissussilerlugu.

7.3 Nunaminertamik inniminniineq tassaavoq, pi-umasagaataasut naamassineqarsinnaappata aamma nunaminertaq inniminniiffiup ingerlanerani qinnuteqaate-qartumut allamut tunniunneqaraniluunniit tunniutissa-maarneqarsimanngippat, kommunalbestyrelsip nunamin-ertamik tuniussaqaarnissamut piumassuseqarneranut ersiutaasoq.

7.4 Nunaminertamik inniminniineq nunaminertamik atuissamut pisinnaatitsissutaanngilaq, isigineqassallunili qinnuteqaateqartup, pilersaarummut tunngasunik anin-gaasalersornissaanut il.il., isuma-ginninnissaanut piffissali-inertut.

7.5 Nunaminertamik inniminniineq, annertunerusumik ilisimatitsissutitaqanngitsumik, atorunnaassaaq, innimin-niiner-mi piffissaliussa-qangerneqarsinappat.

§ 8 Nunaminertamik tunineqarnissamik pi-umasagaat

8.1 Qinnuteqaateqartup piumasagaataasut atugassariti-taasullu qulaani taaneqartut naamassisimagunigit, qin-

Procedure

§ 7 Arealreservationer

7.1 En arealreservation er en tilkendegi-velse af kommunalbestyrelsens intension om at tildele tilsagn, såfremt de stillede betingelser kan opfyldes og at arealet ikke er eller skal gives til anden ansøger i reservationsperioden.

7.2 En arealreservation er tidsbegrænset til en periode på maksimalt 3 måneder. For arealer til større byggerier eller anlægsarbejder kan reservationen fastsættes til maksimalt 6 måneder.

7.3 En arealreservation er en tilkendegi-velse af kommunalbestyrelsens intension om at tildele tilsagn, såfremt de stillede betingelser kan opfyldes og at arealet ikke kan gives til anden ansøger i reservationsperioden.

7.4 En arealreservation giver ikke brugsret til arealet, men skal betragtes som en periode hvor ansøger, har mulighed for at afklare projekt og økonomi m.v.

7.5 En arealreservation bortfalder uden yderligere varsel, såfremt den fastsatte frist i reservationen er overskredet.

§ 8 Krav på arealtildeling

8.1 Såfremt en ansøger opfylder de overfor nævnte betingelser og vilkår, og ansøgningen i øvrigt er i overensstemmelse med den gældende planlægning, har vedkommende krav på at få en are-altildeling.

§ 9 Registrering af arealtildelinger

9.1 Arealmyndigheden skal registrere nye arealtil-delinger i NunaGIS/NIN - Grønlands Arealregister.

nuteqaataasorlu aammattaaq pilersaarusiarnut pineqartumut naapertuuppat, qinnuteqaateqartup nunaminertamik tunineqarnissani pi-umasaqaatigisinnaavaa.

§ 9 Nunaminertamik atugassinneqarnissamut pi-umasaqaat

9.1 Qulaani piumasaqaatit atugassaqaatillu qin-nuteqartumit naapertuutsinneqarpata, qinnuteqaallu atuutsitatut pilersaarusiornermut naapertuuppat, pineqartoq nunaminertamik atugassinneqarnissaminut piumasaqaate-qarsinnaavoq.

9.2 Nunaminertamik oqartussaasoqarfiup nunaminertanik atugassiinerit nutaat NunaGIS/NIN-imi - Kalaallit Nunaanni Nunaminertanik Nalunaarsuiffimmi nalunaarsussavai.

§ 10 § 32 naapertorlugu inerteqqutit

10.1 Kommunalbestyrelse taamaallaat Pilersaarusiornermut inatsimmi § 32 naapertorlugu atuinnermut inerteqqusiisoqassappat, kingornatigullu pilersaarusiornermut tunngavigisamik pisariaqartitatut allannguinnissamik Kommunalbestyrelse suliarinnikkuni taamatut qinnuteqaammik itigartitaqarsinnaavoq. Tunniussinissaq pillugu qinnuteqarnermi § 32-mik itigartitsisoqarsinnaanngilaq, tassalu taanna pissutsinik pioreersunik allanngortitaqarnermik nassataqartitsinngippat. Tassani inatsisit naaperlugit atuiuarneq pillugu tunngavigisaq atuutsinneqarpoq.

Nunaminertap tunniussaasup atorunnarnera

§ 11 Nunaminertanik atugassiissutit atornissaannut piffissat killiliussat

11.1 Nunaminertap sanaartorfissatut tunniunneqartup, sanaartornissamillu piumasaqaatitaqartup, ator-neqarnissaanut piffissaliussaq, ukiunik marlunnik sivilissuseqarpoq. Sanaartornissamut qinnuteqaat, nunaminertap atugassiissutigineqarneraniit kingusinerpaamik ukiup ataatsip qaangiunnerani, tunniun-neqarsimassaaq. Atuilernissamut qinnuteqaat nu-naminertap atugassiissutigineqarneraniit ukiut marluk qaangiutsinnagit tunniunneqarsimassaq, takuuk pilersaarusiornermut nunaminertanullu inatsimmi (§ 47). Illuliassani sanaartugassaniluunniit annertoorsuarni, nalinginnaasumik ukiunik marlunnik atui-nissamut killisartitaasumik sippuinnissamut, immikkut ittumik akuersissumik pissarsisoqarsinnaavoq, tamanna nunaminertamik qinnuteqaateqarnermut atatillugu, piffissamut pilersaarusiarnik upper-narsaatitalerlugu qinnutigimagaanni.

11.2 Sanaartornissamik akuersissummik pisariaqarti-tsinnigsumik (assersuutigalugu nunaminertat ilioraavissiat, ungaluukkersuutit, illut pinnguartaarfiit il.il.) nunaminertamik atugassinneqarnerup atornissaanut killiliussaq tassaavoq

9.2 Arealmyndigheden foretager i fornødent omfang en gennemgang og ajourføring af eksisterende rettigheder i byer og bygder, således at kommunen tilvejebringer en samlet oversigt over gældende arealrettigheder i kommunen.

§ 10 Forbud efter § 32

10.1 En kommunalbestyrelse kan kun modsætte sig en sådan ansøgning, såfremt der nedlægges et forbud mod anvendelsen efter Planlovens § 32, og kommunalbestyrelsen efterfølgende gennemfører den nødvendige ændring af plangrundlaget. Der kan ikke nedlægges § 32-forbud ved ansøgning om overdragelse, hvis denne ikke medfører ændring af de eksisterende forhold. Her gælder princippet om fortsat lovlig anvendelse.

Bortfald af arealtildeling

§ 11 Tidsfrister for at udnytte arealtildelinger

11.1 Frist for udnyttelse af en arealtildeling til byggeri, som kræver byggetilladelse, er 2 år. Ansøgning om byggetilladelse skal være indgivet senest 1 år efter, at arealtildeling er udstedt. Ansøgning om ibrugtagning skal være indgivet inden 2 år fra arealtildeling, jf. plan- og areallov-givningen (§ 47). Ved særligt store bygge- eller anlægsarbejder kan der opnås dispensation fra den generelle udnyttelsesfrist på 2 år, såfremt der samtidig med arealansøgning ansøges herom med dokumenteret tidsplan.

11.2 Frist for at udnytte en arealtildeling, som ikke kræver byggetilladelse (eksempelvis oplagsarealer, indhegninger, legehuse mm.), er 1 år.

11.3 En uudnyttet arealtildeling bortfalder uden yderligere varsel, såfremt den fastsatte frist i arealtildelingen er overskredet.

11.4 Hvis en frist overskrides i en udnyttet arealtildeling, indleder kommunalbestyrelsen skridt til at berigtige forholdet, iht. plan- og areallov-giv-

ukioq ataaseq.

11.3 Nunaminertamik atugassiissut atorineqanngitsoq anertunerusumik nalunaaruteqaqqaarfiginagu atorunnaarsissaq, tassalu nunaminertamik atugassiinermi piffissaq killiliussaq aalajangerneqarsimasooq qaangerneqarpat.

11.4 Pilersaarusiornermut inatsimmi kingunerittagaani nr. 17, 2011, § 62, 63 aamma 64 naapertorlugit nunaminertamik atugassiinermi atugarisaasimasumi piffissaq killiliussaq qaangerneqarpat pissutsinik uppersaaniarluni Kommunalbestyrelse iliuuserisassaminik aallarniissaaq pilersaarusiornermut nu-naminartanullu inatsit naapertorlugu.

11.5 Imm. 8.1-imi aamma imm. 8.2-mi piffissatut killiliussat aalajangersakkat Kommunalbestyrelsip sivitsorsinnaavai, nunaminertamik atugassiisummik pigisaqartup suliniummik naammassinnissinnaanera missiliuiffineqarluni immikkut ittumik pisoqarpat, nunaminertamillu atugassiisummi piumasaqaatinik aalajangersakkanik naapertuutsitsisinaappat, tamatumunnga piffissaliussap sivitsorniakkap killinga sioqqullugu allagaralugu tunngavilersorlugu qinuteqarpat, piffissalersuinnermut sulianullu pilersaarummik uppersaassummik ilaqartillugu.

11.6 Imm. 8.1-imi aamma imm. 8.2-mi piffissamut killiliussatut aalajangersakkat Kommunalbestyrelsip aamma sivitsorsinnaavai piffissalersuinnermut sulianullu pilersaarummik uppersaassutitalimmik ukiuni marlunni suliamik piareersaanerup suliarinninnerullu naammassineqarsiginnaanngisaanni illuliornernut angisuunut teknikkikkullu ingelatsivinnut atatillugu.

Immikkut ittumik akuersissutit

§ 12 Immikkut ittumik akuersissutit

12.1 Imm. ilaanut annikitsortalersukkatut malittarisassianit immikkut ittumik akuersissutit Kommunalbestyrelsimit nalunaarutigineqarsinnaapput immikkut ittumik akuersissut imm. ilaani pineqartumi kommunip pilersaarutaani aalajangersakkanut pingaarnernut tunngavigisanut akerliunngippat.

12.2 Namminersorlutik Oqartussani imaluunniit naalagaaffimmi oqartussaqaarfimmik imarisaanik aalaja-ngersagaqarluni isumaqatigiissuteqarfusimasumi imm. ilaanut malittarisassiaq taamaallaat oqartussaasoqarfiup pineqartup akuersissuteqarneratigut sanioqquneqarsinnaavoq.

12.3 Imm. ilaanut malittarisassianik pingaarnernik atuut-tuusunik annertusisatut sanioqqutsinerit taamaallaat imm. ilaanut pineqartumut malittarisassiat pingaarnernit nutaat pissarsiarinerisigut pisinnaapput.

ningen.

11.5 Kommunalbestyrelsen kan forlænge de i stk. 8.1 og stk. 8.2 fastsatte frister i særlige tilfælde, hvor det skønnes, at arealtildelingsindehaveren kan færdiggøre projektet, og vil overholde de fastsatte vilkår for arealtildelingen, hvis skriftlig, begrundet ansøgning herom er indgivet inden udløbet af den frist, som søges forlænget med en do-kumenteret tids- og aktivitetsplan.

11.6 Kommunalbestyrelsen kan endvidere forlænge de i stk. 8.1 og stk. 8.2 fastsatte frister i forbindelse med store byggerier og tekniske anlæg, hvor projektering og udførelse ikke kan gennemføres på 2 år med en dokumenteret tids- og aktivitetsplan.

Dispensation

§ 12 Dispensation

12.1 Dispensationer fra de detaljerede bestemmelser, for et delområde kan meddeles af kommunalbestyrelsen, hvis dispensationen ikke er i strid med principperne i kommuneplanens overordnede bestemmelser for det pågældende delområde.

12.2 En bestemmelse for et delområde, hvis indhold er fastlagt efter aftale med en selvstyre-myndighed eller en statslig myndighed, kan kun fraviges med den pågældende myndigheds godkendelse.

12.3 Videregående afvigelser fra de for delområdet gældende overordnede bestemmelser kan kun foretages ved tilvejebringelse af nye overordnede bestemmelser for det pågældende delområde.

12.4 Sanilerisanut allanulluunniit pingaarutilinnik malittarisassianik nassuiaasersorluakkanik immikkut akuersissutit aatsaat sanilerisanik, allanilluunniit suliap inernerisaanut pingaarutilinnik imaluunniit ataasiakkaartutut soqutigisaqartuusutut naatsorsuutigineqartunik kommunalbestyrelsip tusarniaaviginerata kingornatigut sivikinnerpaamik sap. akunnerisa marluk ingerlanerisa kingornatigut nalu-naarutigineqarsinnaapput. Immikkut ittumik sumut akuersissuteqartitsiniarnera, aammalu sivikinnerpaamik sap. akunnerisa marluk iluini oqaaseqaataasinnaasut nassinneqarnissaannik paasissutissanik tusarniaaneq imaqaasaaq.

Maalaaruteqarnernut najoqqutassiat

§ 13 Maalaaruteqarnernut najoqqutassiat

13.1 Kommunalbestyrelsip suliani nunaminertanut tunngassutilinni aalajangiussinera Naalakkersuis-unut maalaarutaasinnaavoq. Maalaarut Kommunalbestyrelsip aalajangiussinermik nalunaaruteqarnerata kingornatigut kingusinnerpaamik sap. akunnerisa 8-t kingorna tunniunneqassaaq. Maalaarutit Qaasuitsup Kommunianut nassinneqassapput, tas-sanngaanniit Naalakkersuisunut i-ngerlateqqinneqassallutik kommunimi pisamik isumaginninneq pillugu oqaaseqaatitalerneqarlutik.

13.2 Maalaarutaasumi Namminersorlutik Oqartussat aalajangiussinerat inaarutaavoq, aqutsisunilu oqartussaasoqarfimmut allamut maalaarutigineqarsinnaanani. Aalajangiussineq eqqartuussisoqarfinnut tunniunneqarsinnaavoq. Pisap eqqartuussivinni misiliivigineqarnissaanut piffissamik killiliussassamik aalajangiussaqaartoqanngilaq.

13.3 Naalakkersuisut maalaarut kinguartitsisutut kin-guneqartissinnaavaat. Isumaqarluni maalaarutitut pineqartoq isumagineqaqqaartinnagu akuersissut sorlerluunniit atorineqarsinnaanngitsoq.

13.4 Naalakkersuisut maalaarut kinguartitsisutut kin-guneqartippassuk akuersissummik pigisalimmut Kommunalbestyrelse nalunaaruteqarnissamut pisussaaffeqarpoq, sanaartugarisaq imaluunniit iliuuserisassaaq aallartinneqassanngitsoq, imaluunniit aallartinneqarsinappat unit-sinneqassasoq.

12.4 Dispensationer fra detaljerede be-stemmelser, som har betydning for naboerne eller andre parter, kan først meddeles, når der er forløbet mindst 2 uger efter, at kommunalbestyrelsen har hørt naboerne eller andre der skønnes at have en væsentlig og individuel interesse i sagens udfald. Høringen skal indeholde oplysninger om, hvortil der søges dispensation, og om at eventuelle bemærkninger skal fremsendes indenfor en frist på mindst 2 uger.

Klageregler

§ 13 Klageregler

13.1 Kommunalbestyrelsens afgørelse i arealsager kan ankes til Naalakkersuisut. Klager skal indgives senest 8 uger efter, at kommunalbestyrelsen har meddelt sin afgørelse. Klager skal indsendes til Qaasuitsup Kommunia, der videresender klager til Naalakkersuisut med bemærkninger om sagens behandling i kommunen.

13.2 Selvstyrets afgørelse i en klagesag er endelig og kan ikke påklages til anden administrativ myndighed. Afgørelsen kan indbringes for domstolene. Der er ikke fastsat nogen frist for en sags prøvelse ved domstolene.

13.3 Naalakkersuisut kan give en klage opsættende virkning. Det betyder, at en given tilladelse ikke kan udnyttes, før klagesagen er behandlet.

13.4 Såfremt Naalakkersuisut giver en klage opsættende virkninger er kommunalbestyrelsen forpligtet til at underrette den pågældende, der har fået en tilladelse om, at byggeriet eller foranstaltningen ikke må påbegyndes, eller skal standses, såfremt det er påbegyndt.

Nakkutilliineq atuutsitsinerlu

§ 14 Nakkutilliineq atuutsitsinerlu

14.1 Kommune nakkutilliinissamut pisussaataitaavoq, pissutsinillu inatsisinik unioqqutitsisunik Kommunalbestyrelse paasisaqarpat pissutsit nunaminertat atorineqarneranni, inatsisinut naapertuutsinniarnissaanut pisisaaffeqarpoq.

14.2 Kommunimi pilersaarusiornermut oqartussaasut atuinissamik pisinnaatitaasumut imaluunniit piginnittumut sioqqutsisumik nalunaaruteqareerluni peqqussut manna naapertorlugu pilersaarusiornerni nunaminertamut aamma nammineq pigisatut il-lumut sumulluunniit attaveqarnissamik noqqaas-suteqarsinnaavoq nakkutilliinermik suliaqarniarluni, kiisalu uuttortaaniarluni allatullu teknikkikkut suliaqaaqarniarnernut atatillugu takuuk pilersaarusiornermut nunaminartanullu inatsimmi (§59).

14.3 Pisuni makkunani kommune nunaminertamik atugasiiissummik uterteqqissinnaavoq:

- Atuinissamik pigisaqartup nalunaarutigippagu nunaminertamik atuneq unittoq, takuuk imm. 4.
 - Kommunip paasippagu nunaminertaaq ator-neqarunnaarsimasoq, takuuk imm. 15.5-15.7.
 - Kommunip nunaminertamik tunniussaqaqarnermi atugasatitaasut nakkutiginerlunneqarnerat paa-sippagu, takuuk imm. 15.8 aamma 1.59
- 14.4 Pisinnaatitaaffimmik pigisaqartoq nunaminertamik atugaqarunnaaruni tamatuminnnga kommunimut nalunaaruteqarnissamut pisisaaffeqarpoq.

14.5 Ukiuni arlalinni, tassalu ukiuni marlunni nunaminertamik atugassiineq nalunaarutaasutut atorineqanngippat nunaminertamik atugassiineq atorunnaassaaq.

14.6 Pisinnaatitaaffimmik pigisaqartoq nunaminertamik atuinerup taamaatinneranut patsisaasumik erseqqisaasumik sap. akunnerinik marlunnik killifilikkap iluani nassuiaammik saqqummiussaqaassaaq. Killifiliussaq naapertuutsinneqanngippat tiguseqqinnissaq pillugu nalunaarutigisap nassiunneqatigut pissutsinik iluarsiinissamut kommunalbestyrelse iliuuseqarnissaminik aallartisaassaaq.

14.7 Annertuumik salinissaq, aammalu isaterisinnaaneq pillugit piumasaqaateqaateqarnissamik pisisaqaalissap-pat pisinnaatitaaffimmik piginnittoq nalunaarfigineqassaq, taamaalilluni taanna pissutsinik nalileeqqinnissaminut periarfissinneqarluni, ilanngullugu inuup allap nunaminertap atorneranik ingerlatseqqinnissanik siunertaqarnermi nunaminertami naleqartuusunik tunisaqarnissaminut. Pisinnaatitaaffimmik piginnittup unitsitsinissaq aalajangi-usimappagu tiguseqqinneq piviusunngortissaaq.

14.8 Nunaminertamik atugassiinermut piumasaqaatinik

Tilsyn og håndhævelse

§ 14 Tilsyn og håndhævelse

14.1 Kommunen har tilsynspligt og bliver kommunalbestyrelsen opmærksom på et ulovligt forhold i arealanvendelsen, har den pligt til at søge forholdet lovliggjort.

14.2 Den kommunale planmyndighed kan efter forudgående underretning til brugsretsindehaveren eller ejeren forlange adgang til ethvert areal og privat ejendom for at udføre tilsyn samt opmålinger og andre tekniske forarbejder ved planlægning efter denne forordning, jf. plan- og areallovgivningen (§59).

14.3 Kommunen kan tilbagetage en arealtildeling i følgende situationer:

- Rettighedshaver meddeler ophør af arealanvendelsen, jf. stk. 4.
- Kommunen konstaterer ophør af arealanvendelsen, jf. stk. 15.5-15.7.
- Kommunen konstaterer misligholdelse af vilkår for arealtildeling, jf. stk. 15.8 og 1.59.

14.4 Rettighedshaver har pligt til at meddele kommunen når arealanvendelsen ophører.

14.5 Benyttes arealet ikke som anvist i arealtildelingen over en længere årrække, dvs. 2 år, bortfalder arealtildelingen.

14.6 Rettighedshaveren skal fremkomme med en redegørelse indenfor en frist på 2 uger, der klarlægger årsagen til ophør af arealanvendelsen. Såfremt fristen ikke overholdes indleder kommunalbestyrelsen skridt til at berigtige forholdet ved fremsendelse af varsling om tilbagetagelse.

14.7 Ved udsigt til krav om omfattende oprydning og evt. nedrivning varsles rettighedshaver, så denne får mulighed for at revurdere situationen, herunder afhænde værdier på arealet med henblik på tredjemands videreførelse af arealanvendelsen. Hvis rettighedshaver fastholder ophør, så gennemføres tilbagetagelsen.

14.8 Misligholdelse af vilkårene for en arealtildeling kan bestå i overtrædelse eller manglerne opfyldelse af givne vilkår. Såfremt vilkår ikke overholdes indleder kommunalbestyrelsen skridt til at berigtige forholdet ved fremsendelse af varsling om tilbagetagelse.

Såfremt en ansøger bevidst eller groft uagtsomt

atornerluinerit tassaasinnaapput piumasaqaatinik aalajangersimasunik unioqqutitsineq imaluunniit pivi-usunngortitsinngitsoorneq. Piumasaqaataasut najoqqutarineqanngippata tiguseqqinnissaq pillugu nalunaarutip nassiunneratigut pissutsinik iluarsiiarluni kommunalbestyrelse alloriarnernik aallartisaassaaq.

Qinnuteqartoq nunaminertamik atugassiisummut pingaarutilinnik pissutsit pillugit sianigalugu imlt. mi- anersuaalliorujussuarluni eqqunngitsunik paasissutis- siisimaguni nunaminertamik atugassiineq atorunnaarsin- neqarsinnaavoq. Tamanna sioqqullugu nunaminertamik atugassiisummik piginnittoq allakkatigut nalunaarfigi- neqassaaq, nutartikkamillu suliap isumagineqarnissaa siunertaralugu paasissu-tissanik eqqortunik saqqummi- ussinissaminut sivikinnerpaamik sap. akunnerinik marlun- nik piffissamik killiliiffineqarneranik nalunaarfigineqarluni.

§ 15 Iliusereriikkanut kingunerititat

15.1 Illumik imaluunniit ingerlatsivimmik qaqugumul- luunniit piginnittuusoq imlt. nunaminertamik atu-isuusoq pissutsinik inatsisinik unioqqutitsisunik uppersaarnis- saminut pisussaataitaavoq, aamma Pilersaarusiornermut Inatsimmi § 62 naapertorlugu iliuusereriikkaminut king- uneqartitsivigisassaalluni.

Usinut puut

§ 16 Usinut puut

16.1 Usinut puunut nunaminertanik atugassiissutit § 18.2- 18.12-imi malittarisassianik naapertuutsi-tsippata ataavar- tussatut iluseqartillugit tunniun-neqassapput.

Minnerpaamik piumasaqaat pineqarpoq, matumani min- nerpaamik piumasaqaataasunut naleqqiullugu anner- tunerusumik piumasaqaatitalikkamik usit puuinik ilisar- narsaajunnaarnermut qaqugumulluunniit nunaminertamik atugassiinissamik qin-nuteqartoqarsinnaavoq.

Illoqarfinni imm. ilaat

16.2 Inissianut imm. A-t.

Inissiaqarfinni usinut puut atorneqartut illutut iluse- qartilerlugit qallersuinikkut ilisarnarunnaarsassapput amerneqassapput qallerneqarlutilluunniit, illumut assin- gulersillugit.

16.3 Umiarsualiveqarfinnut inuussutissarsiutinullu siuner- tanut imm. B-t.

Usinut puut, umiarsualivinni inuussutissarsiorfiusuniluun- niit quitut imlt. toqqorsivittut mikinertut atorneqartut, qalipanneqassapput imlt. qallersugaassapput, suliffeqarfi- up tamakkiisumik isikkuanut naleqquttunngortillugit.

har afgivet urigtige oplysninger om forhold af væsentlig betydning for arealtildelingen kan arealtildelingen bortfalde. Forinden bortfald underrettes arealtildelingsindehaveren skriftlig herom, og meddeles en frist på mindst 2 uger til at fremkomme med korrekte oplysninger, med henblik på en fornyet sagsbehandling.

§ 15 Sanktioner

15.1 Den til enhver tid værende ejer af en byg- ning eller et anlæg eller bruger af et areal er forpligtet til at berigtige et ulovligt forhold og sanktioneres i henhold til Planlovens § 62.

Containere

§ 16 Containere

16.1 Arealtildelinger til containere gives med permanent status, hvis de overholder bestem- melserne i § 18.2-18.12.

Der er tale om minimumskrav, og der kan altid søges arealtildeling til camouflering af en con- tainer med større krav end nærværende mini- mumskrav.

Delområderne i byerne

16.2 A-områder til boliger.

Containere, som anvendes i boligområder skal males eller beklædes, så de fremtræder som en bygning.

16.3 B-områder til Havne- og erhvervsformål.

Containere, som anvendes som skure eller min- dre lagerbygninger i havne- og erhvervsområder, skal enten males eller beklædes, så de falder ind i virksomhedens visuelle samlede udtryk. Evt. oplag ovenpå containere skal placeres ryddeligt og fastgjort så forsvarligt, at det ikke medfører fare for færdsel i området.

Usinut puut qaavini inississugaasinnaasut torersuutillugit inissinneqassapput, imalu isumannaatsigisumik aalajangersorneqarsimassallutik tamaani angallannermut ulorianarunnaarsiillugit.

16.4 Ataatsimoorussatut siunertanut imm. C-t.

Usinut puut, qitiusoqarfinni atorneqartut illutut i-luseqalersillugit qallersukkatut ilisarnarunnaar-sarneqassapput amerneqassapput qallerneqarlutilluunniit, illumut assingulersillugit.

16.5 Sukisaarsarfittut ingerlatsivinnut imm. sanaartorfiunngitsuni imm. D-t.

Usinut puut imm. sanaartorfiunngitsuni qaqutigunnakkut inississorneqartut qalipaammik sakkortun-ngitsumik sapinngisamik nunami takussaajunnaarsitsisumik qalipan-neqassapput, imlt. illuaqqatut saqqumilersillugit qallesugaralugit ilisarnarunnaarsarneqassallutik.

16.6 Teknikkikkut immikkut atugassiat E-t.

Usinut puut, umiarsualivinni inuussutissarsiorfi-usunilunniit quitut imlt. toqqorsivittut mikinertut atorneqartut, qalipanneqassapput imlt. qallersugaassapput, suliffeqarfi-up tamakkiisumik isikkuanut naleqquttunngortillugit. Usinut puut qaavini inississugaasinnaasut torersuutillugit inissinneqassapput, imalu isumannaatsigisumik aalajangersorneqarsimassallutik tamaani angallannermut ulorianarunnaarsiillugit.

Nunaqarfinni imm. ilaat

16.7 Nunaqarfinni imm. ilaannut suussutsinut tamanut, takuneqarsinnaasunut malittarisassiat assingusut atuut-puut.

Usinut puut, nunaqarfinni quitut imlt. annikinne-rusutut toqqorsivittut atugaasut nunaqarfimmi tamakkiisutut isigisanut naleqquttunngorlugit qalipanneqassapput imlt. qallersorneqassallutik. Usinut puut qaavini inississugaasinnaasut torersuutillugit inissinneqassapput, imalu isumannaatsigisumik aalajangersorneqarsimassallutik tamaani angallannermut ulorianarunnaarsiillugit.

Nunaannarmi imm. ilaat

16.8 Sunngiffimmi illuaqqanut illunullu aasarsiortarfinnut imm. K-t.

Usinut puut taammaallaat immikkorluinnaq pisoqartillugu illuaqqat eqqaanut inissinneqarsin-naapput, imm. sanaartorfiunngitsuni qaqutiguin-nakkut inississorneqartut qalipaammik sakkortun-ngitsumik sapinngisamik nunami

16.4 C-områder til fælles formål.

Containere, som anvendes i centerområder skal males eller beklædes, så de fremtræder som en bygning.

16.5 D-områder til fritidsanlæg og friholdte områder.

Containere, som undtagelsesvist opstilles i friholdte områder, skal enten males med en afdæmpet farve, så de syner mindst muligt i landskabet eller camoufleres med beklædning, så de fremtræder som skure.

16.6 E Særlige teknisk anvendelse.

Containere, som anvendes som skure eller mindre lagerbygninger i havne- og erhvervsområder, skal enten males eller beklædes, så de falder ind i virksomhedens visuelle samlede udtryk. Evt. oplag ovenpå containere skal placeres ryddeligt og fastgjort så forsvarligt, at det ikke medfører fare for færdsel i området.

Delområderne i byggerne

16.7 Der gælder de samme bestemmelser for alle delområdekategorier i byggerne.

Containere, som anvendes som skure eller mindre lagerbygninger i byggerne, skal enten males eller beklædes, så de falder ind i bygdens visuelle samlede udtryk. Evt. oplag ovenpå containere skal placeres ryddeligt og fastgjort så forsvarligt, at det ikke medfører fare for færdsel i området.

Delområderne i det åbne land

16.8 K-Områder til fritidshytter og sommerhuse m.v.

Containere, kan kun undtagelsesvist opstilles i hytteområder, og skal enten males med en afdæmpet farve, så de syner mindst muligt i landskabet eller camoufleres med beklædning, så de fremtræder som skure.

16.9 L-områder af særlig rekreativ karakter.

Containere, kan kun undtagelsesvist opstilles områder med særlig rekreativ karakter, og skal enten males med en afdæmpet farve, så de syner mindst muligt i landskabet eller camoufleres med

takussaajunnaarsitsisumik qalipanneqassapput, imlt. illuaqqatut saqqumilersillugit qallesugaralugit ilisarnarunnaarsarneqassallutik.

16.9 Imm. ittumik sukisaarsarfittut ilusilittut imm. L-it.

Usinut puut taamaallat imm. ittumik sukisaarsarfittut ilisilinni qaqutiguinnakkut inississorneqartut qalipaammik sakkortunngitsumik sapinngisamik nunami takussaajunnaarsitsisumik qalipanneqassapput, imlt. illuaqqatut saqqumilersillugit qal-lesugaralugit ilisarnarunnaarsarneqassallutik.

16.10 Savaateqarfinnut, nunalerinermut, immami uumasuteqarfinnut, orpippassuaqarfinnut, qeqertat qimmilivinnut il.il. imm. M-it.

Usinut puut, imm. taakkunani quitut imlt. toqqorsivittut mikinerlut atorneqartut, qalipanneqassapput imlt. qallersugaassapput, suliffeqarfiup tamakkiisumik isikkuanut naleqquttunngortillugit.

16.11 Teknikkimut attaveqarfinnullu il.il. imm. N-it.

Usinut puut, imm. N-ini quitut imlt. toqqorsivittut mikinerlut atorneqartut, qalipanneqassapput imlt. qallersugaassapput, suliffeqarfiup tamakkiisumik isikkuanut naleqquttunngortillugit. Usinut puut qaavini inississugaasinnaasut torersuutillugit inis-sinneqassapput, imalu isumannaatsigisumik aala-jangersorneqarsimassallutik tamaani angallanner-mut ulorianarunnaarsiillugit.

16.12 Imm. O-t, sanaartorfinngitsut

Asimi, nunaminertani atoqqusaanngitsuni, containerinik inissiineq inerteqqutaavoq.

16.13 Qimminik inissiisarfiit

Qimminik inissiisarfiit eqqaanni usinut puut quitut atorneqartut paarilluagaasutut saqqumilersillugit qalipanneqassapput, imlt. illuaqqatut saqqumisuulersillugit ilisarnarunnaarsarneqassallutik amiummik ersarippallaanngitsumik qalipaatilimmik, pinngortitami malunnarpallaarunnaarsiillugit imaluunnit ilisarnarunnaarsarlugit qallerlugit, quitut isikkoqalersillugit.

16.14 Sanaartornermut najoqqutassiaq

Usinut puut illutut imlt. illup ilaatut atorneqartut Kalaallit Nunaanni Sanaartornermut Najoqqutassiami piumasagaataasunik naapertuutsitsissapput.

beklædning, så de fremtræder som skure.

16.10 M-områder udlagt til fåreholdersteder, landbrug, havbrug, skovbrug, hundeøer m.v.

Containere, som anvendes som skure eller mindre lagerbygninger i disse områder, skal enten males eller beklædes, så de falder ind i virksomhedens visuelle samlede udtryk.

16.11 N-områder til teknik og infrastruktur m.v. Containere, som anvendes som skure eller mindre lagerbygninger i disse områder, skal enten males eller beklædes, så de falder ind i virksomhedens visuelle samlede udtryk. Evt. oplag ovenpå containere skal placeres ryddeligt og fastgjort så forsvarligt, at det ikke medfører fare for færdsel i området.

16.12 O-områder, der friholdes
Der må ikke opstilles containere i friholdte områder i det åbne land.

16.13 Hundeholdspladser
Små containere, der anvendes som skure ved hundeholdspladserne, skal males, med en afdæmpet farve, så de syner mindst muligt i landskabet eller camoufleres med beklædning, så de fremtræder som skure.

16.14 Bygningsreglementet
Containere, der benyttes som bygninger eller bygningsdele, skal overholde kravene i Grønlands Bygningsreglement.

Qimmerisat

§ 17 Qimmerisat

17.1 Qimmerisat kommunip pilersaarutaani qimmerisanut atugassiarineqartuni imm. ilaanni inissinneqarpata ataavartussamik nunaminertamik atugassiisoqassaaq.

17.2 Kommunip pilersaarutaani qimmerisanut allaanerusunut atugassiamik malittarisassialerlugu atugassiaasumi, sulili atorneqalinngitsumi qimmerisat imm. ilaanut inissinneqarpata piffissaq killilerlugu nunaminertamik atugassiisoqassaaq.

17.3 Qaasuitsup Kommuniani qaqugumulluunniit qimmerisanut qitsuutigisanullu ileqqoreqqusaq atuuttoq atuutissaaq, nunaminertanik atugassiisarnernut Kommunalbestyrelsimi malittarisassiaasunut malittarisassianik makkuninnga ilalersuuteqarluni.

17.4 Qimmerisanik nuussinermik kommunimi nalinginarmik iliuuserineqartartoq nanginneqarpoq, taamaalilluni qimminik piginnittuusoq illuaqqanik, qimminut ungaluukkanik allanillu pigisanik aala-jangersugaasunik sanaartornermik najoqqutassia-mik naapertuutsitsisunik nuussinissaminut ikiorneqassalluni. Immikkut pisoqartil-lugu anin-gaasanik taarsigassarsitsisoqarsinnaavoq.

Angallatinik inissiiviit

§ 18 Angallatinik inissiiviit

18.1 Angallatit kommunip pilersaarutaani angallatinik inissiivittut atugassiarineqartuni imm. ilaanni inissinneqarpata ataavartussamik nunaminertamik atugassiisoqassaaq.

18.2 Kommunip pilersaarutaani angallatinut inissiivissanut allaanerusunut atugassiamik malittarisassialerlugu atugassiaasumi, sulili atorneqalinngitsumi angallatit imm. ilaanit inissinneqarpata piffissaq killilerlugu nunaminertamik atugassiisoqassaaq.

18.3 Qaasuitsup Kommuniani qaqugumulluunniit angallatinik inissiisarnermut ileqqoreqqusaq atuuttoq atuutissaaq, nunaminertanik atugassiisarnernut Kommunalbestyrelsimi malittarisassiaasunut malittarisassianik makkuninnga ilalersuuteqarluni.

Hundehold

§ 17 Hundehold.

17.1 Såfremt hundehold placeres i delområder, der i kommuneplanen er udlagt til hundehold, gives en permanent arealtildeling.

17.2 Såfremt hundehold placeres i delområder, der i kommuneplanen er udlagt med en anden anvendelsesbestemmelse end til hundehold, men som endnu ikke er taget i brug, gives en tidsbegrænset arealtildeling.

17.3 Den til enhver tid gældende vedtægt for hunde- og kattehold i Qaasuitsup kommune gælder, og supplerer nærværende bestemmelser for Kommunalbestyrelsens bestemmelser for arealtildelinger.

17.4 Kommunens sædvanlige praksis med flytning af hundehold fortsætter, så hundeholdsejeren får hjælp til flytning af skure, hundegårde og andre faste genstande. Der kan i særlige tilfælde ydes økonomisk erstatning.

Bådoplag

§ 18 Bådoplag

18.1 Såfremt både placeres i delområder, der i kommuneplanen er udlagt til bådoplag, gives en permanent arealtildeling.

18.2 Såfremt både placeres i delområder, der i kommuneplanen er udlagt med en anden anvendelsesbestemmelse end til bådoplag, men som endnu ikke er taget i brug, gives en tidsbegrænset arealtildeling.

18.3 Den til enhver tid gældende vedtægt for bådoplæg i Qaasuitsup kommune gælder, og supplerer nærværende bestemmelser for Kommunalbestyrelsens bestemmelser for arealtildelinger.

Nuna tamakkerlugu pilersaarusionermit soqu-tisarisat

§ 19 Nuna tamakkerlugu pilersaarusionermit soqu-tisarisat

19.1 Nuna tamakkerlugu pilersaarusionermit pingaarutillinnik illuliornermut sanaartornernullu nunaminertanik atugassiinerni taamaattoq Kommunalbestyrelse Naalakkersuisunit akuersisummik pissarsiniaqqaassaaq.

Asi

§ 20 Nunaannartaq

20.1 Nunaannartami imm. ilaanut killeqarfiit avataanni illuliornermut sanaartornernullu nunaminertanik atugasiiinerni oqartussaasunik attuumassuteqarsinnaasunik tusarniaasitsisoqassaaq nunaminertanik atugassiinermut atatitamik – kissaatigippassuk kommunip pilersaarutaanut tapiliummi imm. ilaanut pilersaarusiortoqarnissaq sioqqussinnaallugu imlt. atatillugu attuumassutillit allat ilanngullugit.

Oqartussaaffiit allat akuersissutaat

§ 21 Oqartussaaffiit allat akuersissutaat

21.1 Nunaminertanik atugassiineq taamaallaat nunaminertanut inatsisitigut pissutsinut tunngavoq. Oqartussaaffinnit allanit akuersissutit, ilanngullugit sanaartornisamat akuersissutit, qaartitserinissamat akuersissutit, avatangiisinullu akuersissutit immikkut qinnutigineqassaput.

21.2 Nunaminertamik atugassiisummi illuliornermut, sanaartornermut allaniluunniit atatillugu akuersissutinik pisariaqartunik pissarsiniartoqassasoq Kommunalbestyrelsip nalunaarusitigisinnaavaa, ilanngullugit sanaartornissamat akuersissut, assaanissamat akuersissut, aamma eqqakkat aqqutaannut pingaarnernut, kiisalu innaallagissamat, imermut telemullu attaviliinernut akuersissutit.

21.3 Pilersaarutigisatut suliarisassanut Namminersorluttik Oqartussanit avatangiisinut akuersisummit aamma uumasut nakorsaata oqartussaaffianit akuersisummik pissarsiniartoqassaneramik naatsorsuuteqarto-qassasoq nunaminertamik atugassiisummi Kommunalbestyrelse nalunaaruteqarsinnaavoq.

21.4 Nunaminertanik atugassiisummik piginnittup akuersissutinik assigisaannilluunniit pingaarutilinnik pissarsiniarnissaq nammineq akisussaaffeqarfigaa, taakkulu nunaminertanut oqartussaasoqarfimmut nassiutissallugit.

Landsplanmæssige interesser

§ 19 Landsplanmæssige interesser

19.1 For arealtildeling til byggeri og anlæg, der er af landsplanmæssig betydning, skal Kommunalbestyrelsen dog indhente godkendelse fra Naalakkersuisut.

Det åbne land

§ 20 Det åbne land

20.1 For arealtildeling til byggeri og anlæg, der falder uden for delområdegrænser i det åbne land, skal der ved arealtildeling gennemføres en høring af eventuelle berørte myndigheder - såfremt de ønsker det evt. forud eller i forbindelse med, at der skal udarbejdes en delområdeplan i et kommuneplantillæg, samt øvrige berørte parter.

Andre myndigheders tilladelse

§ 21 Andre myndigheders tilladelser

21.1 En arealtildeling vedrører alene de arealretslige forhold. Godkendelse fra andre myndigheder, herunder byggetilladelse, sprængningstilladelse og miljøgodkendelse, skal søges separat.

21.2 Kommunalbestyrelsen kan oplyse i en arealtildeling om, at der i forbindelse med et byggeri, anlæg o.a. skal indhentes de fornødne tilladelser, herunder byggetilladelse, opgravningstilladelse, og tilslutningstilladelser til hovedkloaknet, samt el- vand- og telenet.

21.3 Kommunalbestyrelsen kan oplyse i en arealtildeling om at der hos Selvstyret må forventes at skulle indhentes miljøgodkendelse og tilladelse fra veteri-nærmyndighederne til planlagte aktiviteter.

21.4 Det er arealtildelingsindehaverens eget ansvar at indhente relevante tilladelser, godkendelser o. lign. og fremsende disse til arealmyndigheden.

Illoqarfiit nunaqarfillu piler-saarutaat

By- og bygdeplaner

Qaasuitsup Kommunia arfineq pingasunik illoqarfittaqarpoq 32-nillu nunaqarfittaqarluni, sapakkatut nuisatut sinerissami siassimasunik. Tulliuttuni illoqarfiit nunaqarfillu ilisarnaataat ineriartornissamullu periarfissaat, kiisalu kommuneplanip siunissami atorneqarnissaanut aaliangersakkat, ineriartornerlu allaaserineqassapput.

Illoqarfiit nunaqarfillu ataasiakkaat nunaminertanut as-sigiinngitsunik atorneqarfissalinnut aggulunneqarnikuuppuut – nunaminertat illuliorfissat (A), nunaminertat inuussutissarsiuteqarfissat aamma umiarsualiveqarfissat (B), nunaminertat qitiusoqarfiit aamma nunaminertat ataatsimoorfinnut atugas-sat (C), nunaminertat sanaartorfigequsaanngitsut sunngiffim-milu ingerlatanut atugassat (D) aamma nunaminertat teknikkikkut sanaartukkanut angallannikkullu periarfissanut atugassat, tamakkualu aaliangersagartaat pingaarnerit. Aaliangersakkat kommunip nunaminertanik sanaartornissamut akuersissutinik agguaassisarnerani tunngaviupput.

Nunaminertat ilaannut aamma – aaliangersakkat pingaarnerit saniatigut – aaliangersakkat nassuiaasersukkat atuupput. Aaliangersakkat nassuiaasersukkat tassaasinnaapput siusinerusukkat lokalplaniusimasut imaluunniit kommuneplanip ilassutaasimasut, toqqaannartumik attuumassuteqartut.

Kiisalu illoqarfinnut nunaqarfinnullu arlalinnik aaliangersagaqarpoq tamanut atuuttunik, assersuutigalugu aqqusinernut, biilit unittarfeqarnerinut, qimmeqarnermut, containerinik inissiiernut allanullu tunngasunik. Aaliangersakkat tamanut atuuttut, kommunalbestyrelsip pilersaarusiorneranut, Qaasuitsup Kommunialu tamakkerlugu nunaminertat atorneqarnissaat pillugu aqutsinerani, pituttuisuupput.

Qaasuitsup Kommunia omfatter i alt 8 byer og 32 bygder, der ligger som perler på en snor langs kysten. I det følgende beskrives byernes og bygdernes karakteristika og udviklingspotentialer, samt kommuneplanens bestemmer for den fremtidige anvendelse og udvikling.

Den enkelte by og bygd er underopdelt i delområder med forskellig anvendelser:

Boligområder (A), Erhvervs- og havneområder (B), Centerområder og områder til fællesformål (C), Friholdte områder og fritidsanlæg (D) og Områder til tekniske anlæg og infrastruktur samt tilhørende overordnede bestemmelser. Bestemmelserne er grundlaget for kommunens udstedelse af arealtildelinger og byggetilladelser.

For nogle delområder er der – ud over de overordnede bestemmelser – også detaljerede bestemmelser. De detaljerede bestemmelser ligger enten i form af tidligere udarbejdede lokalplaner eller kommuneplantillæg, som der er linket direkte til.

Endelig er der for samtlige byer og bygder fastsat en række generelle bestemmelser vedrørende f.eks. veje, parkering, hundehold, containeropstilling mv.. De generelle bestemmelser er bindende for kommunalbestyrelsens planlægning og administration af arealanvendelsen i hele Qaasuitsup Kommunia.

Aalajangersakkat nalinginnaasut

Kommunip pilersaarutaani kommuni tamarmi pineqarpoq: illoqarfiit, nunaqarfiit aamma asi kiisalu sermersuup ilaa kommunip killeqarfiata iluaniittoq.

Aalajangersakkat nalinginnaasut

Kommunip pilersaarutaani aalajangersarneqarput "aalajangersakkat nalinginnaasut", kom-munimut tamarmut atuuttut, tassa Qaasuitsup Kommuniani tamarmi sumiiffiit ilaat tamaasa ilanngullugit. Aalajangersakkat nalinginnaasut sumiiffiit ilaannut aalajangersakkanut pingaarnernut tapiliussaapput. Aalajangersakkat nalinginnaasut kommunalbestyrelsip nunaminertat atorneqarnerinut pilersaarusiorneranut aqutsineranullu pituttuipput.

Kommunimi nunap immikkoortuinut tamanut aalajangersakkat pingaarnert aammalu kommunip pilersaarutaani aalajangersakkat annikitsortanik ilanngussiviusut suliaasanut sinaakkusersuisuusut aammalu kingorna aalajangersakkanik annikitsukkuutaarnertalinnik pilersaarusiorfiullutik suliaasut, kommunip pilersaarutaata aalajangersaaffigisavai:

- Pilersaarusiorneq aamma nunaminertat atorneqar-tarnerat pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 17, 17. november 2010-meersoq aallaavigalugu nalinginnaasunik aalajangersaasoqartarpoq.
- Nunap immikkoortortaanut aalajangersakkat pingaarnert ilusilersuiner-mut qulliunerusumut ilaapput.
- Aalajangersakkat annikitsortanik ilanngussiviusut aalajangersakkanut pingaarnernut akerliussanngillat.

Sumiiffiit aalajangersimasunut atorneqartussat

Sumiiffiit ilaannik killeqartitsineq aalajangersarneqartarpoq sumut atugassaanera pingaarneq naapertorlugu. Illoqarfiit aggornerisa ilaat atorneqarnissaminut immikkoor-tinneqarput A-miit E-mut, asimili sumiiffiit ilaat taaguuserneqarput immikkoortunut K-miit O-mut. Makkununga atugassanngortinneqarput:

- A: Inissiaqarfinnut
- B: Inuussutissarsiorner-nut umiarsualiveqarfinnullu
- C: Sumiiffinnut qitiusoqarfinnut
- D: Nunaminertat sanaartorfunngitsut sunngiffimmilu ornittakkat
- E: Teknikkimut atortut atortullu attaveqaateqarnermut tunngasut

Generelle bestemmelser

Kommuneplanen omfatter hele kommunens areal: byer, bygder og det åbne land samt den del af indlandsisen, der ligger inden for kommune-grænsen.

Generelle bestemmelser

Kommuneplanen fastlægger følgende "generelle bestemmelser", som gælder for hele kommunen, dvs. alle delområder i hele Qaasuitsup Kommunia. De generelle bestemmelser supplerer de overordnede bestemmelser for de enkelte delområder. De generelle bestemmelser er bindende for kommunalbestyrelsens planlægning og administration af arealanvendelsen.

Kommuneplanen skal fastlægge overordnede bestemmelser for alle delområder i kommunen og detaljerede kommuneplanbestemmelser, der udstikker rammerne for de fysiske aktiviteter og den efterfølgende planlægning med detaljerede bestemmelser:

- Der fastlægges med udgangspunkt i Inatsisartutlov nr. 17 af 17. november 2010 om planlægning og arealanvendelse en række generelle overordnede bestemmelser.
- De overordnede bestemmelser for de enkelte delområder indgår i hovedstrukturen.
- De detaljerede bestemmelser må ikke være i strid med de overordnede bestemmelser.

Områdetyper

Afgrænsningen af delområder er fastlagt i henhold til den primære anvendelse. Delområderne i byerne betegnes inden for anvendelseskategorierne A-E, mens delområderne i det åbne land betegnes inden for kategorierne K-O. Anvendelserne er fastlagt som følgende:

- A: Boligområder
- B: Erhvervs- og havneområder
- C: Centerområder
- D: Friholdte områder og fritidsanlæg
- E: Tekniske anlæg og infrastruktur
- K: Hytter, fritidshuse mv.
- L: Særlige rekreative områder

K: Illuaqqanut, sunngiffimmi illunut il.il.
L: Immikkut ittumik sukisaarsarfusinnaasunut
M: Uumasuutitut nunalerinermullu
N: Teknikkimut atortut
O: Nunaminertat sanaartorfinngitsut

Sumiiffiit aalajangersimasunut atorneqartussat ataasiakkaat kiisalu sumiiffiit assigiin-ngitsunut atorneqartussat tamarmik nalinginnaasumik aalajangersaavigineqarput.

Sumiiffinnut A-miit E-mut aalajangersakkat nalinginnaasut Sumiiffiit ilaannik killeqartitsineq aalajangersarneqartarpoq sumut atugassaanera pingaarneq naapertorlugu.

A: Inissiaqarfiit

Inissiaqarfiit tassaapput inissiaqarfiit pioreersut nutaallu. Ilusilersuinermi pingaarnermi nunat inissianut isikkumikkut assigiinngiiaartunut taakkunanilu ataatsimut atuiffi-usinnaasunut, soorlu biilnut unittarfinnut, uninngaartarfinnut pinnguartaarfinnullu, sanaartorfissaapput.

Akuttunerusunik pukkitsunik inissialiornerit

Inissialiorneri ammasuni pukkitsunilu pineqarput ilaqtariinnut ataatsinut illut aamma ilaqtariinnut marlunnut illut/marloqiusat amerlanerpaamik marlunnik quleriit. Ilaqtariinnut ataatsinut illu tassaavoq inissiaq ataaseq, ilaqtariinnullu marlunnut illu/marloqiusaq marlunnik inisiartaqarpoq.

Inissialiorneritut ammasunut pukkitsunullu naatsiiviliorfiusinnaasut, aneerasaartarfiliia-sinnaasut qulisaanngitsut assigisaallu inissiamut atasut annerpaamik 50 m² –isut angissusillit akuersissutigineqarsinnaapput.

Inissiamut ataasiakkaamut qanittutut garage-aliorsinnaaneq, carporte-liorsinnaaneq, quili-orsinnaaneq, naatitsiviliorsinnaaneq, illup iluani naatitsiviliorsinnaaneq, qulisamik aneerasaartarfiliorsinnaaneq assigisaannillu, ataatsimoortillugit 30 m² –isut annertussusilin-nik sananissaq akuerineqarsinnaavoq, nunap ilaanut tamaanga sanaartornermut maleruagassani ungasissusissamik piumasaqaat eqqortinneqarsimappat. Nunap ilusaata, ikuallattoqarsinnaaneranut ungasissusissat sanilillu isik-kiviinut tunngasut tamanna ajornartinngippassuk, nunaminertamik akuersissuteqarneq taamaallaat nalunaarutigineqarsinnaavoq.

Inissialiornerit akulikitsut pukkitsullu

Akulikitsunik pukkitsunillu inissialiat tassaapput illut uiguleriiaat, illut ataqatigiiaat aammalu eqimattakkaat amerlanerpaamik pingajua avillugu quleriit.

M: Dyrehold og jordbrug
N: Tekniske anlæg
O: Friholdte områder

Der er udarbejdet generelle bestemmelser for de enkelte områdetyper samt generelle bestemmelser for forhold, der gælder for alle områdetyper.

Generelle bestemmelser for områdetyper A-E
Afgrænsningen af delområder er fastlagt i henhold til den primære anvendelse.

A: Boligområder

Boligområder omfatter såvel eksisterende som nye boligområder. I hovedstrukturen udlægges arealer til forskellige boligtyper og dertil hørende fællesanlæg som parkering, opholds- og legareal.

Åben-lav boligbebyggelse

Ved åben-lav boligbebyggelse forstås enfamiliehuse og tofamiliehuse/dobbelthuse i maksimalt 2 etager. Et enfamiliehus omfatter én bolig og et tofamiliehus/dobbelthus omfatter 2 boliger.

I tilknytning til åben-lav boligbebyggelse kan der tildeles areal til en have, åben terrasse o.l. på maksimalt 50 m² i direkte tilknytning til boligen.

I nær tilknytning til den enkelte bolig kan der tillades opført garager, carporte, udhuse, drivhuse, vinterhaver, overdækkede terrasser o.l. på op til 30 m² samlet areal, når bygningssreglementets afstandskrav for det pågældende område er overholdt. Arealtildeling kan kun meddeles såfremt terræn, brandafstande og naboers udsigtsforhold tillader det.

Tæt - lav boligbebyggelse

Ved tæt-lav boligbebyggelse forstås række-, kæde- og klyngehuse i maksimalt 2 ½ etage.

I tilknytning til tæt-lav boligbebyggelse kan der tildeles areal til en have, åben terrasse o.l. på maksimalt 25 m² pr. bolig i direkte tilknytning til boligen.

I tilknytning til en bolig i tæt - lav boligbebyggelse kan der tillades opført garager, carporte, udhuse, drivhuse, vinterhaver, overdækkede terrasser o.l. på op til 20 m² samlet areal, når bygningsreglementets afstandskrav og bestemmelserne i delområdeplanen for det pågældende område er overholdt.

Inissialiornerne akulikitsunut pukkitsunullu naatsiviliorfinnaasut, aneerasaartarfiliiaa-sinnaasut qulisaanngitsut assigisaallu inissiamut atasut annerpaamik 25 m² –isut angissusillit akuersissutigineqarsinnaapput.

Inissialiornerne akulikitsunut pukkitsunullu atasumik garage-aliorsinnaaneq, carport-ilior-sinnaaneq, quilio-rsinnaaneq, naatitsiviliorsinnaaneq, illup iluani naatitsiviliorsinnaaneq, qulisamik aneerasaartarfiliorsinnaaneq assigisaannillu, 20 m² –isut angissusilinnik sananissaq akuerineqarsinnaavoq, nunap ilaanut tamaanga sanaartornermut maleruagassani ungasissusissamik piumasaqaat aammalu sumiiffiup ilaanut aalajangersimasumut pilersaarummi sumiiffimmut tamaanga aalajangersakkat eqqortinneqarsimappata.

Quleriinnik initalinnik inissialiorneq

Quleriinnik initalinnik inissialiornerit tassaapput ilorsuarnik, quleriiaanik, blok-inik sanaartorneq kiisalu pingasunik quleriilinnik portunernilluunniit punkthuse-liorneq.

Akuleriinnik inissiaqarfik
Akuleriinnik inissiaqarfiit tassaapput nunap ilaa ammasunik-pukkitsunik, akulikitsunik pukkitsunik aammalu quleriinnik initalinnik sanaartorfik.

Naatsiiviit

Sumiiffiup atorneqarnerata sinneranut periarfissaqartutut akornutissaqanngitsutullu kommunalbestyrelsip nalilerpagu, sumiiffiullu ilaani initussuseq attanneqarsinnaappat, naatsiviliorfinnaasunut akuersisoqarsinnaavoq.

Pinnguarterfiit

Inissialiornermi meeqqat pinnguarterfissaannut nunaminertanik immikkoortitsisoqassaaq. Nunaminertamik akuersissuteqarnermi piumasaqaataasinnaavoq inissiat atulinnginneranni pinnguarterfiliortoqarsimanissaa.

Inissiaqarfinni nunaminertat sanaartorfunngitsut Nunaminertat sanaartorfunngitsut siunertanut allanut atugassiaanngitsut, sanaartorfiu-sussaanngitsutut ataatsimoorussamik atugassatut aaqqissuunneqarsinnaapput.

Nunaminertanik sanaartorfunngitsunik atuinnermut Qaasuitsup Kommuniani umiatsialivi-usinnaasu kiisalu qitsuuteqarnermut qimmeqarnermullu malittarisassiat ileqqoreqqusallu qaqugukkulluunniit atuuttut atuupput. Containerinik inissiiinissamut aalajangersakkat nunaminertamik akuersissuteqarnermi aaqqiivigineqassapput.

Inissiaqarfinni pisut allat

Etageboligbebyggelse

Ved etageboligbebyggelse forstås karré-, stok-, blokbebyggelse samt punkthuse i 3 etager eller højere.

Blandet boligområde

Blandede boligområder defineres som et område med en blanding af åben-lav-, tæt-lav- og etageboligbebyggelse.

Haver

Der kan i udlægges arealer til haver, hvis kommunalbestyrelsen skønner, at det er muligt og foreneligt med områdets udnyttelse i øvrigt, og såfremt det enkelte delområdes samlede rummelighed fastholdes.

Legepladser

Ved etablering af boligbebyggelse, skal der udlægges arealer til legepladser for børn. I en arealtildeling kan der stilles krav om, at legepladserne etableres inden ibrugtagning af boligerne.

Ubebyggede arealer i boligområder

Ubebyggede arealer, der ikke er udlagt til andet formål, må kun indrettes og benyttes som fælles friarealer.

For benyttelse af ubebyggede arealer gælder de til enhver tid gældende regulativer og vedtægter for bådoplag samt katte- og hundehold i Qaasuitsup Kommunia. Bestemmelser omkring opstilling af containere reguleres via arealtildelingen.

Øvrige aktiviteter i boligområder

Kommunalbestyrelsen kan tillade, at der i områder til boligformål etableres erhverv, som almindeligvis kan udføres i beboelsesområder, når følgende betingelser er opfyldt:

- Virksomheden skal drives på en sådan måde, at områdets karakter af beboelsesområde ikke brydes, herunder ved skiltning og belysning.
- Virksomheden må ikke medføre gener for de omkringboende, f.eks. i form af røg- og lugtgener
- Virksomheden må ikke medføre mærkbart øget behov for parkering
- Virksomheden må ikke hindrer etablering af

Sumiiffinni inissiaqarfiusussani najugaqarfinni ingerlanneqarsinnaasunik suliffeqarfinnik ingerlatsisoqarsinnaanera kommunalbestyrelsen akuerisinnaavaa, piumasaqaatit tulluuttut naammassineqarsimagaangata:

- Suliffeqarfik ingerlanneqassaaq sumiiffiup najugaqarfineranik allanngortitsisuun-ngitsumik, soorlu allagar-talersuinikkut qaammaqqusersugaaneratigullu.
- Suliffeqarfik qanittumini najugalinnut ajoqusersuis-sanngilaq, soorlu putsumik tipi-millu akornusersuiner-nik
- Suliffeqarfik biilit unittarfiannik suli annerusumik malunnaatilimmik pisariaqartitsinermik kinguneqartit-sissanngilaq
- Suliffeqarfik sumiiffimmi meeqqeriviliornissamut akor-nutaassanngilaq.

Nunaminertanut pilersaarutit aamma kommuneplaninut ilassutit pisoqqat qanorluunniit aaliangersagartaqaraluar-pata, pissutsit qulaatungaani allassimasut aallaavigalugit, nunaminertani inissiaqarfiusuni inuussutissarsiutinik pilersitsisoqarsinnaavoq.

Inissiaqarfinnut ilanngunneqarsinnaapput nunaminertat sanaartorfunngitsut, inissiani najugallit katersuuttarfii, illut ataatsimoorfissat, meeqqanik paaqqinnittarfii, pisiniarfik qanittumiittoq aamma sumiiffimmi teknikkikkut pilersuis-sutaasussanut atortulersuutit.

Inissiaqarfinni inissiamut ataasiakkaamut tikiussinnaanis-sap naleqquttuunissaa qulakkeer-neqarsimassaaq, ilaati-gut imermik pajunneqartarneq eqqaaviillu imaartarnissaat eqqarsaati-galugit.

B: Sumiiffiit inuussutissarsiornermut atorneqartut umiarsualiveqarfillu

Sumiiffiit inuussutissarsiornermut atorneqartut aam-malu sumiiffiit inuussutissarsiornermut umiarsualivittullu atorneqartut immikkoortinneqassapput. Sumiiffinnut B-tut taaneqartartunut marluusunut assigiissutaavoq, aqqusin-ermut pingaarnermut toqqaannartumik appakaassinnaan-ermik pisariaqartitsineq.

Sumiiffiit inuussutissarsiornermut atorneqartut

Sumiiffiit inuussutissarsiornermik siunertaqarfiusut atorneqarsinnaapput allaffinnut, entreprenørit su-liffeqarfiutaannut, toqqorsivinnut pakhusinullu, assassor-luni sulianut, sullisinnut, sanaartornernut, assartornernut, suliffissuarnut, inissititerinernik ingerlatsivinnut, niuertunik pilersuinernut teknikkimullu atortunut.

Sumiiffiit inuussutissarsiornermut atorneqartut umiarsual-iveqarfillu

en børneinstitution i området.

Uanset bestemmelser i ældre lokalplaner og kommuneplantillæg kan der således med udgangspunkt i ovenstående etableres erhverv i boligområder.

I boligområder kan der indpasses friarealer, beboerhuse, fællesbygninger, børneinstitutioner, nærbutik og anlæg til områdets tekniske forsyn-ing.

I boligområder skal det sikres, at adgangsforhold til den enkelte bolig er hensigtsmæssige, bl.a. af hensyn til vandforsyning og afhentning af dag-renovation.

B: Erhvervs- og havneområder

Der skelnes mellem erhvervsområder og erh-vervs- og havneområder. Fælles for begge typer B-områder er afhængigheden af direkte adgang til det primære vejnet.

Erhvervsområder

Områder til erhvervsmæssige formål kan anvendes til kontor, entreprenørvirksomhed, lager og pakhus, håndværk, værksted, produktion, transport, industri, oplagsvirksomhed, en-groshandel og tekniske anlæg.

Erhvervs- og havneområder

Områder til erhvervs- og/eller havnemæssige formål kan anvendes til kontor, entreprenørvirk-somhed, lager og pakhus, håndværk, værksted, produktion, transport, industri, oplagsvirksom-hed, engroshandel, kaj- og pieranlæg, skibsværft, terminalfunktioner og tekniske anlæg.

Der skal træffes foranstaltninger til begrænsning af eventuelle røg-, støj-, støv- og lugtgener.

I B-områder kan der etableres virksomheder med særlige beliggenhedskrav, herunder særligt forurenende virksomhed (kapitel 5-virksom-heder). I hvert tilfælde skal der træffes foranstaltninger til forebyggelse af miljøpåvirkninger af omgivelserne, herunder spildevand, deponering af olie-, kemikalie- og metalaffald.

Endvidere kan der etableres oplag og lignende med containere, udstyr og materialer mv.. men

Sumiiffiit inuussutissarsiornermut aamma/imaluunniit umiarsualiveqarfittut atortussatut siunertaqartut al-laffinnut, entreprenørit suliffeqarfutaannut, toqqorsivin-nut pakhusinullu, assassorluni sulianut, sullisinnut, sanaar-tornernut, assartornernut, suliffissuarnut, inissititerinernik ingerlatsivinnut, niuertunik pilersuinernut, talittaarfinnut og pieranlæg –inut, amutsivinnut, terminalini sulianut teknikkimullu atortunut atorpeqarsinnaapput.

Putsup, nipip, pujoralaap tipiullu ajoqutaasinnaanerisa kil-lilersornissaanut iliuuseqartoqarsimassaaq.

Sumiiffinni B-ni suliffeqarfiit sumi inissisimanissamut im-mikkut ittumik piumasaqaatitalinnut pilersinneqarsinnaap-put, soorlu suliffeqarfiit mingutsitsisuusut (suliffeqarfiit immikkoortup 5-ip ataani inissisimasut). Pisuni tamani avatangiisimut sunniuteqarsinnaasunik pinaveersimatit-sisunik iliuuseqartoqarsimassaaq, soorlu imeq igitassaq, uuliamik, akuutissamik aammalu saviminissamik igitassa-mik toqqorsinerit eqqarsaatigalugit.

Tamatuma saniatigut containerinik, atortunik aamma ator-tussanik il.il. inissititeriviliorto-qarsinnaavoq assigisaanillu, kisiannili inituunut, eqqaavittut allatullu atorpeqassanatik.

C: Sumiiffiit qitiusoqarfiit sumiiffillu ataatsimoorfissa-tut siunertaqarfusut

Sumiiffiit qitiusoqarfiit

Sumiiffinni qitiusoqarfinni illoqarfinni suliaqarfiit ilanngun-neqarsinnaapput, soorlu pisiniarfiit, aningaasarsiutigalugit suliaqarfiit (nittarsaassinernut suliffeqarfiit, suliffeqarfiit IT-mik ingerlatsiviusut, inatsisilerituut, illussanik titar-taasartut, ingeniørit, illunik tuniniaasartut, kukkunersi-uisut assigisaallu), nakorsiartarfiit (kigutilerisut, isikkanik suliaqartartut, tarnip pissusiinik ilisimasallit assigisaallu), sullissinerit, pisortat allaffii, inissiat, hotelit, neriniartarfiit, biilit unittarfii aamma teknikkimut atortut pisariaqartin-neqartut assigisaallu. Avatangii-simut ajoqutaanngitsut inuussutissarsiornermik ingerlatsinerit aammattaq ilann-gunneqarsinnaapput, soorlu sulliveqarfiit assassornermillu ingerlatsiviit, toqqorsiviit, assartuinerimik ingerlatsinerit assigisaallu.

Nunaminertat sanaartorfinngitsut siunertanut allanut atugassiaanngitsut, sanaartorfusus-saanngitsutut ataatsimoorussamik atugassatut aaqqissuunneqarsinnaapput ilusilerneqarsimassallutillu sumiiffiup inissisimaneranut atorpeqarneranullu tulluurtumik.

Ataatsimoorfissatut siunertallit

Ataatsimoorfissatut siunertallit tassaapput atuarfiit/atu-artitsiviit, meeqqanut, inuusuttuaqqanut utoqqarnullu

må ikke anvendes til ikke fyldplads, losseplads o.l.

C: Centerområder og områder til fælles formål

Centerområder

I centerområder kan bymæssige funktioner ind-passes som butikker, liberale erhverv, (reklame-bureauer, IT-virksomheder, advokater, arkitekter, ingeniører, ejendomsrådgivere, revisorer og lignende), klinikker (tandlæge, fodterapeut, psykolog og lignende), service, offentlig admin-istration, boliger, hotel, restaurant, parkering og nødvendige tekniske anlæg o.l. Der kan endvi-dere indpasses ikke-miljøbelastende erhvervs-typer som værksteds- og håndværksvirksomhed, lager, transport o.l.

Ubebyggede arealer, der ikke er udlagt til andet formål, må kun indrettes og benyttes som fælles offentlige friarealer, og skal gives en udformning, der harmonerer med områdets beliggenhed og anvendelse.

Fælles formål

Fælles formål omfatter skole/undervisning, insti-tutioner for børn unge og ældre, kirke, offentlig administration, boliger, kulturelle formål, fritids-og rekreative formål, parkering og nødvendige tekniske anlæg o.l.

Ubebyggede arealer, der ikke er udlagt til andet formål, må kun indrettes og benyttes som fælles offentlige friarealer, og skal gives en udformning, der harmonerer med områdets beliggenhed og anvendelse.

D: Friholdte-, rekreative områder og fritidsan-læg

Friholdt område

Ved friholdte områder forstås områder, som friholdes for bebyggelse og som anvendes til rekreative formål – f.eks. bynært naturområde, fælles friareal, grønt område/park, områder til hundehold o.l.

Fritidsanlæg og rekreative områder

Områder til fritidsanlæg omfatter funktioner som f.eks. idrætsanlæg, skisportsanlæg, lystbådehavn, skydebane, teltplads, museums- og udstilling-sområde, kirkegård o.l.

sullissiviit, oqaluffiit, pisortat allaffeqarfii, inissiat, pior-sarsimassutsimut atorneqartussat, sunngiffimmi aammalu sukisaarsarfissatut siunertaqarfusut, biilit unittarfii teknik-kimullu atortut pisariaqartinneqartut assigisaallu.

Nunaminertat sanaartorfiunngitsut siunertanut allanut atugassiaanngitsut, sanaartorfiusus-saanngitsutut ataatsimoorussamik atugassatut aaqqissuunneqarsinnaapput ilusilerneqarsimassallutillu sumiiffiup inissisimaneranut atorneqarneranullu tulluurtumik.

D: Nunaminertat sanaartorfiunngitsut, qasuersaarnissamik siunertaqarfusut aamma sunngiffimmi ornittakatNunaminertat sanaartorfiunngitsut

Nunaminertat sanaartorfiunngitsut

Nunaminertat sanaartorfiunngitsut tassaapput nunaminertat sanaartorfissatut atorneqar-tussaanngitsut sukisaarsarnissamillu siunertaqartunut atorneqartussat – soorlu nuna illoqarfimmut qanittoq, nunaminertaq tamanit atorneqarsinnaasoq, qorsooqqinneqarfik/naatsiivi-liarsuaq, qimmiliviit assigisaallu.

Nunaminertat sunngiffimmi qasuersaarnermilu atorneqartut

Sunngiffimmi ornittakkanut atorneqartut makkununga atorneqassapput, timersortarfiit, sisorartarfiit, umiatsianut nuannaariutinut talittarfiit, seqquusartarfiit, tupertarfiit, katersugaasiveqarfiit saqqummersitsiviillu, iliveqarfiit assigisaallu.

Sumiiffiit sanaartorfiunngitsut aamma sunngiffimmi ornittakkanut atorneqartussat allanik sanaartorfiussanngillat, taamaallaat sumiiffiup tamatuma atorneqarnissaanut ingerlanneqarnissaanullu pisariaqartunut. Tamanna akornutaassanngilaq pingaarnertut ataatsimut ilusiligaanermi aalajangersagaasut aqquuserngit, aqqusineeqqat, ledninginut atortut teknikkimullu atortut ikkussuussat, soorlu attaveqatigiinnermut, sumiissusersiornermut, teknikki atorlugu nakkutilliveqarfinnut ledningeqarfinnullu atortut, kiisalu atortoqarfiit minnerusut sumiiffiup aalisarnermut piniarnermullu atorneqarnissaannut kiisalu sukisaarsarnissamik siunertaqartut, piviusunngortinneqarnissaannut.

Sumiiffinni D-ni takornariaqarneq eqqarsaatigalugu sukisaarsartarfiornermut atasumik hotelinik illuaqqanillu inissiisoqarsinnaavoq.

Nunap tamatuma isikkua sukisaarsarfiusinnaanerallu allanngutsaaliugaassapput.

E: Teknikkimut atortut atortullu attaveqarnermut tunngasut

De friholdte områder og områder til fritidsanlæg skal friholdes for bebyggelse udover den, der er nødvendig for områdets anvendelse og drift. Dette er ikke til hinder for realisering af de i hovedstrukturen fastlagte veje, stier, ledningsanlæg og tekniske installationer så som tele-, navigations-, tekniske observations- og ledningsanlæg samt mindre anlæg, der er nødvendige for områdernes anvendelse til fiskeri og fangst, samt rekreative formål.

I D-områder kan der endvidere placeres hoteller og hyttebyer i forbindelse med rekreative anlæg af turistmæssig interesse.

Områdernes landskabelige og rekreative værdier skal bevares.

E: Tekniske anlæg og infrastruktur

Områder til tekniske anlæg og infrastruktur er ofte områder, der er omfattet af kapitel 5 i miljøbeskyttelsesloven eller funktioner med sikkerhedsrisiko for de tilstødende områder. I hvert tilfælde skal der træffes foranstaltninger til forebyggelse af miljøpåvirkning af omgivelserne, herunder spildevand, deponering af olie-, kemikalie- og metalaffald.

Tekniske anlæg

Områderne omfatter større tekniske anlæg som vandværk, dump, natrenovation, tankanlæg til olie, teleanlæg, sprængstofdepot, stenbrud, affaldsforbrændingsanlæg o.l.

I tilknytning til forsyningsanlæg (vandværk, dump, natrenovation mv.) kan der opføres mindre bebyggelse i form af mandskabsskure på op til 20 m² og med en maksimal kiphøjde på 6 meter, når bygningsreglementets afstandskrav og bestemmelserne i delområdeplanen for det pågældende område er overholdt.

Infrastruktur anlæg

Områderne omfatter større infrastruktur anlæg som lufthavn, heliport, faste havneanlæg, større vejanlæg, tunneller, svævebaner o.l.

Sumiiffiit teknikkimut attaveqarnermullu atortoqarfiit amerlanertigut tassaasarpur avata-ngiisinik illersuinermut inatsimmi imm. 5-imi pineqartut imaluunniit tassaasarlutik suliaqarfiit nunap tamatuma eqqaanut isumannaallisaan-ikkut ajoqusiiffiusinnaasut. Pisuni tamani avatangiisimut sunniuteqarsinnaasunik pinaveersimatitsisunik iliuuse-qarfiginnittoqarsimassaaq, soorlu imeq igitassaq, uulia, akuutissaq aammalu saviminissaq igitassaq eqqarsaati-galugit.

Teknikkimut atortut

Sumiiffiit pineqarput teknikkimut atortut annerit, soorlu imeqarfiit, eqqaavissuit, anar-tarfinnik eqqaaveqarfiit, uuliamut tankeqarfiit, attaveqaateqarfiit, qaartiterutitut toqqorsiviit, ujaqqeriviit, ikuallaaviit assigisaallu.

Pilersuiveqarfinnut atatillugu (imeqarfiit, eqqaavissuit, anartarfilerineq il.il.) minnerusunik sanaartortoqarsinnaa-voq sulisut oqquisimaarfigisinnaasaannik 20 m² tikillugu angissusilinnik qaliaallu annerpaamik 6 meterinik portus-susilinnik, sanaartornermi malittarisassani ungasissutsi-nut, aamma nunaminertap pineqartup pilersaarutitaani aaliangersakkat, malinneqarpata.

Attaveqarnernut atortut

Sumiiffiit pineqarput attaveqarnernut atortoqarfiit anner-tuut, soorlu mittarfiit, heliportit, umiarsualivinni atortut ik-kusimasut, aqqusinniit annertunerit, sullorsualiat, majuar-taatit nivingasut assigisaalu.

Sumiiffinnut assigiinngiiaartunut atu-gassianut malittarisassat nalinginnaasut

Killeqarfiit piumasaqaateqarfusut

Killeqarfiit piumasaqaateqarfusut oqartussanit susas-saqartunit aalajangersaavigineqassap-put, teknikkimut atortut illersorneqarnissaat pillugu imerluunniit imissaq illersorniarlugu.

Sumiiffiit imermik katersuiviusut, attaveqaatinut napparussuit, qaartiterutaasiviit, tankeqarfiit, umiarsualiviit, tim-misartoqarfiit, heliportit il.il. eqqaannut iseqqusaanngin-nermik killeqarfiliinerit isumannaallisaanerluunniit pissutigalugu killeqarfiliinerit pillugit aalajangersakkat ataqqineqartussaapput. Nunap ilai killeqarfinnut pineqar-tunut tunngasut sanaartorfigineqaaqusaanngillat siunert-anulluunniit allanut atoqqusaanatik, aatsaalli taamaaliorto-qarsinnaalluni oqartussaasumit akisussaasumit immikkut akuersissummik pissarsisoqarsimagaa-ngat. Ingerlatsiner-mut atortut pisariaqartinneqartut tassani pineqanngillat.

Nunap ilai killeqarfinnut pineqartunut tunngasut taamaal-laar sanaartorfigineqarsinnaapput siunertanulluunniit alla-nut atorneqarsinnaallutik, oqartussaasumit akisussaasumit akuersis-summik pissarsisoqarsimagaa-ngat.

Nunap ilai tamarmik immikkut killissalersorneqarnerat pilersaarutit ilusiligaanerini pingaarnermi aamma sumiiffi-up ilaanut pineqartumut aalajangersakkani pingaarnerni takuneqarsinnaapput.

Atorneqarnera

Sumiiffiit ilaat tamarmik immikkut pingaarnertut atorneqarnissaminut aalajangersaavigi-neqassapput. Si-unissami nunaminertamik atuneq pilersaarutit ilusiligaan-erani aalajanger-sakkat malillugit pissaq, sumiiffillu ilaasa immikkuutitaarlutik atorneqarnerinut, allanut atornissaat naak akuersissutigineqaraluarpuunniit, siunertamut pin-gaarnermut atorneqar-nissaasa aalajangiusimaneqarnissaa atuuppoq.

Kommunalbestyrelsen nunaminertamik akuersissute-qarnerminut atasumik piumasaqaatit ersarinnerusut aala-jangersarsinnaavai aammalu nunaminertat atorneqalernis-saannut atornissaannullu piumasaqaateqarsinnaallutik.

Nunaminertap atorneqarneranik allanngortitsisoqarni-aruni, nunaminertamik atuinissamut nutaamik qinnuteqar-toqassaaq.

Nunaminertat sanaartorfunngitsut

Illoqarfinni nunaqarfinnilu nunaminertat illuliornernut atortunulluunniit atorneqartussaangitsut, aammalu

Generelle bestemmelser for alle områdetyper

Klausulerede zoner

Klausulerede zoner fastlægges af de relevante myndigheder, enten for at beskytte tekniske anlæg eller for at beskytte drikkevandet.

Bestemmelser i forbindelse med en spærrezone eller sikkerhedszone omkring f.eks. vandindvind-ingsområder, telemaster, sprængstofmagasiner, tankanlæg, havne, lufthavne, heliporte mv. skal respekteres. Arealer omfattet af disse zoner må ikke bebygges eller anvendes til andre formål, medmindre der er indhentet dispensation hos den ansvarlige myndighed. Nødvendige driftsan-læg er undtaget.

Arealer omfattet af disse zoner må kun bebygges eller anvendes til andre formål med tilladelse fra den ansvarlige myndighed.

Afgrænsningen af hver enkelt zone fremgår af hovedstrukturen og de overordnede bestemmel-ser for det pågældende delområde.

Anvendelse

Der fastlægges en primær anvendelse for det enkelte delområde. Den fremtidige arealanven-delse skal ske som fastlagt i hovedstrukturen, og for udnyttelsen af de enkelte delområder gælder, at selv om andre anvendelser tillades skal det primære hovedformål fastholdes.

Kommunalbestyrelsen kan i forbindelse med en arealtildeling fastsætte nærmere vilkår og krav for arealers ibrugtagning og anvendelse.

I tilfælde af ændring i anvendelsen af et areal skal der søges om en ny arealtildeling.

Ubebyggede arealer

Arealer i byer og bygder, der ikke skal anvendes til bebyggelse eller anlæg, og ikke er omfattet af en arealtildeling til andet formål administreres som ubebygget areal. Ubebygget areal skal hen-ligge uberørt eller i naturtilstand og ryddeligt, uden anlæg, oplag og affald. Afbrænding af affald må ikke finde sted, og anvendelsen af ube-byggede arealer må ikke være til gene for andre.

Offentlighedens adgang til ubebyggede områder skal sikres.

siunertanut allanut nunaminertamik tunineqarnermut ilaangitsut, nunaminertatut sanaartorfunngitsutut ingerlanneqassapput. Nunaminertat sanaartorfunngitsut allanngortinneqassanngillat isikkuimmissulluunniit isikkoqassallutik aammalu saligaatsuussallutik, atortulersugaanatik, ilitiviunatik eqqagaqarnatillu. Igitanik ikualaasoqassanngilaq, nunaminertallu sanaartorfunngitsut atornerat allanut ajoqutaassanngilaq.

Kikkulluunniit nunaminertani sanaartorfunngitsuniissinnaerat qulakkeerneqassaaq.

Nunaminertat, sanaartornernut atortulersuinernullu atornerallarsimasut, iluarseqqinneqassapput pissuseqqaamissullu iluarsineqassallutik.

Nunaminertap sanaartorfunngitsup inissisimaneranut illoqarfullu iluani qanoq isikkoqarneranut tulluurtumik ilusilernerqarnissaa kommunalbestyrelsen aammattaaq piumasaqaatigi-sinnaavaa.

Nunaminertat sanaartorfunngitsut eqqaanni inuusutissarsiummik ingerlatsivinnut atatillugu 1,8 meterit angullugit portutigisunik ungaluugalersuinissamut nunaminertamik akuerineqar-neq qinnuteqarnerup kingorna nalunaarutigineqassaaq. Ungaluukkat qisunnik sanaajussapput saviminermilluunniit ungerutissamik sanaajussallutik. Nunaminertamik atuineq avatangiisinut ulorianaatilittut akornusersuisutulluunniit nalilerneqarpat, kommunalbestyrelsen ungaluugalersorneqassapput.

Inissiat eqqaanni naatssiiviit/nunat sanaartorfunngitsut qisunnik portunerpaamik 1,2 meterinik imaluunniit saviminermik ungerutissamik portunerpaamik 1,8 meterimik portussusilinnik ungaluugalersorneqassapput.

Nunap ilusaanik naleqqussaaneq sukkallu portussusaat Sanaartorfiit nutaat nunap ilusaanut pioreersumut sapinngisamik naleqqussarneqassapput. Nunap ilusaanik allanngortitsineq aatsaat pisinnaavoq, sanaartukkap teknikkikkut aningaa-saqarnikkullu illersorneqarsinnaasumik naammassineqarsinnaaneranut taamaaliorneq pisariaqartinneqarpat. Nunap ilaata paqqertinneqarnissaa pillugu nunap ilusaanik naleqqussaanissaq kommunalbestyrelsen taamaattoq nutaamik sanaartornermi piumasaqaatigisinnaavaa. Nunap ilusaata pissusissamisoortumik tamanna pisinnaatippagu taamaallaat naqqup-ataamik sanasoqarsinnaavoq.

Sukat toqqaviillu, init alliit nunamiit qutsinnerusumiitinnaannarlugit, pisariaqanngitsumik portuninngortinneqassanngillat.

Toqqaviit qisuit ersittut aamma sukat toqqaviusut illup isuiinittut saqqaaniittullu qaller-sorneqassapput qalipanneqarlutillu. Pisuni ataasiakkaani piumasaqaatigi-

Arealer, der midlertidigt har været anvendt i forbindelse med bygge- og anlægsarbejde, skal reetableres og henligge i naturtilstand.

Kommunalbestyrelsen kan tillige stille krav om at ubebygget areal gives en udformning, der harmonerer med områdets beliggenhed og fremtræden i byen.

Der kan efter ansøgning meddeles arealtildeling til opsætning af hegn i op til 1,8 meter omkring ubebyggede arealer i tilknytning til erhvervs-virksomheder. Hegn skal udføres i træ eller som trådhegn. Såfremt brugen af et areal skønnes at være til fare eller gene for omgivelserne kan kommunalbestyrelsen stille krav om opsætning af et hegn.

Der kan ved boliger opsættes indhegning om haver/friareal i form af træstakit med en maksimal højde på 1,2 m eller trådhegn med en maksimal højde på 1,8 meter.

Terrænregulering og sokkelhøjder
Nybyggeri skal så vidt muligt tilpasses eksisterende terræn. Terræændringer må kun foretages i det omfang, det er nødvendigt af hensyn til en teknisk og økonomisk forsvarlig gennemførelse af byggeriet. Kommunalbestyrelsen kan dog ved nybyggeri stille krav om terrænregulering for at et område kan afvandes. Der må alene indrettes kælderetage, hvor terrænet på en naturlig måde tilsiger det.

Sokler og fundamenter må ikke gives en større højde, end det er nødvendigt for at holde stueetagen fri af terræn.

Synlige træfundamenter og søjlefundamenter skal beklædes i gavl- og facadelinjen samt males. I enkelte tilfælde kan der stilles krav om at betonfundamenter og sokler beklædes som ydervægge, for at bebyggelse opnår et ønsket arkitektonisk udtryk.

Vejudlæg og vejbyggelinjer

Nye områder skal tilsluttes vejnettet og sikres en tilfredsstillende vejadgang. Vejnettet er inddelt i fire kategorier:

- Primære trafikveje - der forbinder de enkelte bydele. Vejene er præget af tung og gennemkørende trafik. De lette trafikanter er separeret. Vejen er facadeløs og den tilladte hastighed er 40 eller 60 km/t

neqarsinnaavoq toqqaviit betonit sukaallu silammut iikkatut qallersorneqarnissaat illuliernerup kusanartumik inerseqarnissaa anguneqarsinnaaqqullugu.

Aqqusiniliorfissat aqqusinniorfissamilu titarnerit

Sanaartorfiit nutaat aqqusinernut atanilernerqassapput naammaginartumillu aqqusinerlut appakaassinnaanek qulakkeerneqassaaq. Aqquserngit sisamanut immikkoortinneqarput:

- Aqquserngit angallaffiunerisut – illoqarfiup immikkoortuinik imminnut atatitsisut. Aqquserngit oqimaatsunit aqqusaartortuarnillu angallaffiupput. Pisuinnaat sikkilertullu immikkut aqquteqarput. Aqqusineq assiaqutsersugaanngilaq, sukkassuserlu akuerisaq akunnermut 40 imaluunniit 60 km-iuvoq.
- Aqquserngit angallaffiunnginnerit – illoqarfiup immikkoortuini najugaqarfinnik imminnut atatitsisut. Aqquserngit tamakku biilnik angallaffiusaqaat, oqimaatsunilli angallaffiullaaratik. Pisuinnaat biilillu oqimaatsut immikkoortut. Aqqusineq assiaqutsersugaanngilaq atornerqarnissaminullu killilersugaasinnaalluni, sukkassuserlu akuerisaq akunnermut 40 imaluunniit 60 km-iuvoq.
- Najukkani aqquserngit – illoqarfiup immikkoortuini ineqarfikkuutaanik imminnut atatitsisut. Aqquserngit tamaani angallannerlut taamaallaat atorput, taamaammallu annikitsuinnarmik angallaffiullutik. Angallattut akuleriittuusinnaapput immikkoorsinnaallutillu. Sukkassuseq akuerisaq akunnermut 40 km-iuvoq.
- Ineqarfiit aqquserngi – sumiiffiit ilaannut appakaassinnaanermik qulakkeerisut an-nikitsuiaqqamillu angallaffiusut. Angallattut akuleriittuupput. Ineqarfiit aqquserngi "Pinnguarterfeqarfittut uninngaartarfittullu" suliarineqarnissaat inassutigineqarput akunnermut 15 km-isut sukkassuseqarluni angallaffigineqarsinnaallutik. Aqquserngit tamakku suliarineqassapput sukanerusumik angallaffiusinnaajunnaarlutik.

Aqquserngit nutaat aqquserngit pilersaarusiorgineqarneranni taamaallaat attavilernerqartariaqarput aqqusinernut pitsaassutsimikkut assingusunut taamatulluunniit isikkulinnut.

Aqqusiniliorfissat

Nunaminertat aqqusiniliorfissat tassaapput aqqusinermit ingerlavissiaq, ass. pisuinnarnut aqqusineq, kussineq, ledninginut aqqutit niffaajaaffiillu il.il. Aqquserngit nutaat – pissutsit immikkut ittut apeqqutaanngippata – imatut silissuseqassapput, nuna qalligaanngitsoq/kus-serngit ilanngullutik:

- Aqquserngit angallaffiunerit: 25 m
- Aqquserngit angallaffiunnginnerit: 16 m
- Najukkani aqquserngit: 12 m

- Sekundære trafikveje - der forbinder de enkelte kvarterer indenfor en bydel. Disse veje er præget af meget biltrafik, men ikke så meget tung trafik. De lette trafikanter er separeret fra de tunge. Vejen er facadeløs og evt. adgangsbegrænset og den tilladte hastighed er 40 eller 60 km/t
- Lokalveje - der forbinder enkelte boliggrupper indenfor et kvarter. Vejene betjener kun lokaltrafik og er derfor præget af moderat trafik. Trafikantgrupperne kan både være blandet og separeret. Den tilladte hastighed er 40 km/t
- Boligveje – der sikre adgang til de enkelte delområder, og har ringe trafik. Alle trafikantgrupper er blandet. Boligveje anbefales etableret som "Lege og opholdsområde" med en tilladt hastighed på 15 km/t. Disse veje skal udformes så det ikke er muligt at køre med en højere hastighed.

Ved planlægningen af vejnettet bør nye veje kun tilsluttes veje af samme, eller tilgrænsende klasse.

Vejudlæg

Udlæg af areal til veje omfatter vejbane, evt. fortov, grøft, ledningsføring og sneoplæg mv. Nye veje skal – med mindre særlige forhold taler for det – udlægges i følgende bredder, inkl. rabatter/grøft:

- Primære trafikveje: 25 m
- Sekundære trafikveje: 16 m
- Lokalveje: 12 m
- Boligveje: 10 m

Primære og sekundære veje fremgår af hovedstrukturkortet for den enkelte by.

I bygder udlægges areal til veje, kørespor mv., som – med mindre særlige forhold taler for det – skal udlægges i 8 meters bredde, inkl. rabatter/grøft og lignende.

Vejbyggelinjer

Ved udarbejdelse af detaljerede bestemmelser skal der, hvor ikke særlige forhold taler for andet, søges fastlagt byggelinjer langs de større veje i følgende afstande fra vejmidte:

- Primære trafikveje: 20 m
- Sekundære Trafikveje: 12 m
- Lokalveje: 10 m

- Inissiat eqqaanni aqquuserngit: 10 m

Aqquuserngit angallaffunerit angallaffiunnginnerillu illoqarfimmuut ataasiakkaamut sumiiffiit ilusiligaanerannut pingaarnermut kortimi takuneqarsinnaapput.

Nunaqarfinni nunaminertat aqqusinniassatut, illineqarfitut il.il. suliarineqassapput – pissutsit immikkut ittut apeqqutaanngippata – meterinik arfineq-pingasunik silisuseqarlutik, nuna qalligaanngitsoq/kusserngit assigisaallu ilanngullugit.

Aqqusinermiit sanaartorfissat killingi

Annikitsukkuutaat ilanngullugit aalajangersakkanik suliarinninnermi, pissutsit immikkut ittutut taaneqarsinnaasut apeqqutaanngippata, aqquuserngit annerit atuarlugit sanaartorfissat killissaannik aalajangersaasoqassaaq aqquuserngup qeqqaniit ungasissutsit tulliuuttut malillugit:

- Aqquuserngit angallaffunerit: 20 m
- Aqquuserngit angallaffiunnginnerit: 12 m
- Najukkani aqquuserngit: 10 m
- Inissiat eqqaanni aqquuserngit: 7,5 m
- Aqqusineq matoqqasoq: 3,0 m (illumut ataasiinnarmut aqquutaasoq)

Aalajangersakkani annikitsukkuutaat ilanngullugit suliaasuni aqqusinermiit sanaartorfissat killissaat qulaani taaneqartuniit silinnerit aqquuserngup qeqqaniit ungasinnerusut aalajanger-sarneqarsinnaapput.

Sanaartorfissat killissaasa iluanni illuliortoqaqqusaanngilaq atortunilluunniit allanik sanaar-tortoqaqqusaanani aqquuserngup ingerlanneqarneranut ajoqutaasinnaasunik, soorlu aputaajaanermut, iluarsaassinernut il.il.

Biilit unittarfii

Sanaartukkani atorineqartussanilu nutaani biilinuut unittarfiit amerlassutsimikkut pisariaqar-tinneqartut suliarineqassapput. Kommunimut pilersaarummi annikitsukkuutaat ilanngullugit aalajangersakkani, najukkanut pilersaarutini assigisaannilu allatut allassimasoqanngippat, piumasagaatit minnerpaat tulliuuttut atuutissapput:

- Ilaqutariit ataatsit illui/illut uiguleriiaat namminneq unittarfillit: ineqarfimmuut ataatsimut unittarfiit marluk
- Ilaqutariit ataatsit illui/illut uiguleriiaat ataatsimoorusamik unittarfillit: ineqarfimmuut ataatsimut unittarfik ataaseq
- Inissiat quleriinnik initallit: ineqarfimmuut ataatsimut unittarfik affaq
- Kollegiat assigisaallu: ineqarfiit tallimaagaangata unittarfik ataaseq

- Boligveje: 7,5 m
- Lukket vej: 3,0 m (der kun betjener en enkelt bolig)

Der kan i de detaljerede bestemmelser altid fastlægges vejbyggelinjer i en større afstand fra vejmidte end angivet ovenfor.

Inden for byggelinjerne tillades ikke opført byggeri eller andre anlæg, der kan være til hinder for vejanlæggets drift, herunder snerydning, reparation mm.

Parkering

Der skal ved nybyggeri og nye funktioner etableres det nødvendige antal parkeringspladser. Medmindre andet fremgår af kommuneplanens detaljerede bestemmelser, gælder følgende minimumskrav:

- Ved enfamiliehuse/rækkehuse m. individuel parkering: 2 p-pladser pr. bolig
- Ved enfamiliehuse/rækkehuse m. fælles parkering: 1 p-plads pr. bolig
- Etageboliger: ½ p-plads pr. bolig
- Kollegier o.l.: 1 p-plads pr. 5 boliger
- Institutioner: 1 p-plads pr. 50 m²
- Kontorbyggeri: 1 p-plads pr. 50 m²
- Fabriks- og værkstedsbyggeri: 1 p-plads pr. 50 m²
- Lagerbygninger: 1 p-plads pr. 100 m²
- Restauranter o.l.: 1 p-plads pr. 10 siddepladser
- Dagligvare- og udvalgsvarerbutikker, kiosk og grill: 1 p-plads pr. 25 m² salgsareal
- Butikker m. pladskrævende varer: 1 p-plads pr. 100 m²
- Øvrigt byggeri: Fastsettes i hvert enkelt tilfælde

Parkering skal så vidt muligt etableres i direkte tilknytning til de pågældende bygninger eller anlæg. Parkeringsarealer skal afvandes og holdes ryddelige.

I det konkrete tilfælde fremgår parkeringskravet af arealtildelingen, hvor der også kan stilles krav om, hvor mange parkeringspladser skal være etableret inden byggeriets ibrugtagning.

Kommunalbestyrelsen kan, hvor særlige omstændigheder gør sig gældende, fravige parkeringskravet under hensyn til anvendelsen. Kravet kan

- Sullissiviit: 50 m2-inngornerit tamaasa unittarfik ataaseq
- Allaffeqarfiit: 50 m2-inngornerit tamaasa unittarfik ataaseq
- Fabrikkit værksted-illu: 50 m2-inngornerit tamaasa unittarfik ataaseq
- Lagerbygninger: 100 m2-inngornerit tamaasa unittarfik ataaseq
- Neriniartarfiit assigisaallu: issiaviit qulinngorneri tamaasa unittarfik ataaseq
- Ulluinnarni atortussanik aamma assigiinngitsunik nioqqutillit niuertarfiit, kioskit grillbarillu: niuertarfiup 25 m2-inngorneri tamaasa unittarfik ataaseq
- Niuertarfiit inissaqarluartariaqartunik nioqqutillit: 100 m2-inngornerit tamaasa unittarfik ataaseq
- Sanaartukkat allat: Pisuni ataasiakkaani aalajangersaavigineqartassapput.

Biilit unittarfii sapinngisamik sanaartukkamut atortunuluunniit atasumik suliarineqassapput. Biilnut unittarfiit taseraajarneqartassapput torersuutinneqassallutillu.

Pisumi aalajangersimasumi biilnut unittarfeqarnissamik piumasaqaat nunaminertamik akuersissummi takuneqarsinnaavoq, tassani aamma piumasaqaatigineqarsinnaavoq sanaartukkap atorineqalinnginnerani biilnut unittarfiit qassit sananeqareersimanissaat.

Pisut immikkut ittut atuutsillugit biilnut unittarfinnut piumasaqaatip atorineqarnissaa kommunalbestyrelsip saneqqussinnaavaa. Aalajangersakkanut nalinginnaasunut naleqqiullugu piumasaqaat sukateriffigineqarsinnaavoq sakkukinnerulersinneqarsinnaalluniluunniit.

Illerngit pisuttuartunullu aqutissiat

Illerngit isumannaallisarneqassapput, taamaalilluni illoqarfimmiit asimut, immap sikuanut piniariartarfinnullu pitsaasumik aquteqarnissaq qulakkeerneaqqullugu. Illoqarfinnut nunaqarfinnullu atuuttumi pingaarnertut ilusiligaanermut kortimi illerngit takuneqarsinnaapput.

Pisuttuartunut aqutissiat, majuartarfiit aqqusineeqqallu imminnut atasut aqqusinernut atanilernissaat qulakkeerneaqassaaq, taamaalillugit pisuttuartut sumiiffiit akornanni pisuttuarsinnaanngorlugit. Sumiiffiit ilusiligaanerannut pingaarnermut kortimi illoqarfinnut nunaqarfinnullu atuuttumi kortimi, pisuttuartunut aqutissiat takuneqarsinnaapput.

Illinernik pisuttuartunulluunniit aqutissianik atuinermut ajoqutaasinnaasut illut atortullu sanaartoqqusaanngillat allanilluunniit ikkussuisoqaqqaanani.

Tikinneqarsinnaassuseq

både skærpes eller lempes i forhold til de generelle bestemmelser.

Slædespor og stier

Slædespor skal sikres, således at der sikres god forbindelse fra det bebyggede område til baglandet, havisen og ud til fangstområderne. Slædespor fremgår af hovedstrukturkortet for den enkelte by eller bygd.

Stier, trapper og stisystemer skal i sammenhæng med veje sikres således, at gående kan færdes mellem de enkelte områder. De primære sti-forbindelser fremgår af hovedstrukturkortet for den enkelte by eller bygd.

Der må ikke opføres bygninger og anlæg eller opstilles ting mv., der forhindrer brug af slædespor eller stier.

Tilgængelighed

Ved udformning af veje, stier, bygninger og andre anlæg, hvor borgerne skal have adgang, skal det tilstræbes at tilgængeligheden for gangbesværede og handicappede er så god som muligt.

I detailplanlægningen skal der fastlægges bestemmelser, hvor det tilstræbes at etablere lige adgang for alle, herunder at ældre og handicappede kan færdes overalt i bymiljøet.

Teknisk forsyning

Ny bebyggelse skal tilsluttes offentligt elforsyningsanlæg, fjernvarmeforsyning, vandforsyning og kloak, såfremt det er fremført og etableret mulighed herfor.

I tilfælde, hvor det endnu ikke er muligt at tilslutte til offentlig kloak, kan der fra kommunalbestyrelsens side stilles krav om etablering af tank til opsamling af gråt og sort spildevand, eller etablering af anden spildevandsbehandling i henhold til de gældende miljøbestemmelser og regler for bortskaffelse af gråt og sort spildevand.

Det påhviler den enkelte husejer at sørge for, at gråt spildevand, der udledes på terræn, ikke er til gene for nabobebyggelse eller for den offentlige færdsel på veje og stier. Natrenovation må kun udledes, såfremt sundhedsmyndighederne har godkendt det enkelte kloakudløb. Tømning af natrenovationsspande på terræn eller i havn er ikke tilladt, undtaget herfra er tømning fra en natrenovationsrampe.

Udledning af olie, benzin og kemikalier på ter-

Aqqusinernik, pisuttuartunut aqqutissianik, illuutunik ator-tunillu allanik innuttaasut atorsinnaasaannik ilusilersuin-erni, pitsorluttut innarluutillillu tikitsisinnaanerisa sapingg-isamik pitsaanerpaanissaa anguniarneqassaaq.

Annikitsukkuutaat ilanngullugit pilersaarummi kikkullu-unniit assigiimmik tikitsisinnaanerat anguniarlugu aala-jangersaasoqassaaq, tassunga ilaalluni utoqqaat innarluu-tillillu illoqarfiup iluani sumiluunniit angalasinnaanerata.

Teknikkikkut pilersuineq

Sanaartorfiit nutaat pisortat innaallagissamik pilersuiffi-nut, ungsianiit kiassarnernut, imer-mik pilersuiner-mut ku-uffinnullu aqquuserneqarsimassapput, tamaku aqqutissaat pilersin-neqarnissaallu piareerneqarsimappata.

Kuuffinnut aqquuserneqarnissaaq sulii periarfissaqanngik-kallartillugu kommunalbestyrelsimit piumasaqaatigi-neqarsinnaavoq imermik igitassamut tankiliinissaaq, imaluunniit avatangiisinut aalajangersaakkat imermillu igitassamik igitisinissamut malittarisassat atuuttut naaper-torlugit allatut imermik igitassamik suliarinniffiusinnaasu-mik pilersitsinissaaq. Illumik piginnittup pisussaaffigaa imeq igitassaaq maangannaq kuutsitaq sanilinnut aqqusin-erniluunniit aqqusi-neeqqaniluunniit angallattunut ajo-qutaannginnissaa. Anartarfiit kuutsinneqarsinnaapput peqqinnissamut oqartussat anartarfiit kuuffissaannik akue-rsisimappata. Anartarfiit siparnit imaannik nunaannarmut talittarfinninngaanniilluunniit igitineq inerteqqutaavoq, taamaallaat anartarfinnik kuisisarfinniit.

Uuliamik, benzinamik akuutissanillu nunaannarmut, kuuf-fitsigut kussinernulluunniit kueraaneq inerteqqutaavoq.

Nunap qaavani imeq, soorlu illup qaavanit kuuttoq, kuuffinnut tamanit ator-neqartunut ingerlasunngorneqas-sanngilaq, kuuffilernerneqassallunili illunut qanittumiittunut, aqqusinernut, aqqusineeqqanut nunaminertanullu sanaar-torfunngitsunut ajoqutaasussaajunnaarlugu.

Imermut, innaallagissamut kuuffinnullu aqqutit, TV-mut kabelit assigisaallu periarfissalinni assaanneqarsimassap-put. Ledningeqarfiit qaavanniittut nunaminertat illuliorfi-ussanngillat pallittaalineqassallutillu pissutsit immikkut ittut atuutinngippata.

Ledningit aqqusinertigoorpata aqqusineeqatigoorpata-luunniit qarsutsiffiusinnaasumik naleqquttumik, tumm-eqqanik, ikaartarfinnik assigisaannillu pilernerneqassapput tamaani angallanneq qulakkeerivigineqaaqqullugu. Tamaku eqqortinneqanngippata ledningimik piginnittup led-ningit allakkut ingerlasunngornissaat piumasarisinnaavaa. Ledningit aqqutaannik allanngortitsineq ledningimik piginnittumut aningaasartuutaassanngilaq, ledningimillu piginnittup maleruagassai malissallugit.

ræn, i afløb eller grøfter er ikke tilladt.

Overfladevand, herunder tagvand, må ikke ledes til offentlig kloak, men skal bortledes således at der ikke opstår gener for omkringliggende be-byggelse, veje, stier og ubebyggede arealer.

Vand-, el- og kloakledninger, TV-kabler o.l. skal føres under terræn, hvor det er muligt. Areal over ledningsanlæg må ikke bebygges eller befæstes, medmindre særlige forhold taler for det.

Hvis ledninger krydser veje eller stier, skal der etableres passende overkørsler, trapper, gangbro-er o.l. til sikring af færdsel i området. Ledningsejer kan kræve omlægning af ledningsanlæg, hvis dette ikke overholdes. En eventuel omlægning af ledningsanlæg er uden udgift for ledningsejer og skal følge ledningsejers regler.

Ved detailplanlægning af nye byområder skal der så vidt muligt fastlægges traceer for fremføring af el-, vand- og spildevandsledninger mm.

Fredning og bevaring

Bygninger og anlæg, der er fredet må ikke ne-drives, ombygges eller på anden måde ændres, uden at der er opnået accept af ændringen fra Grønlands Nationalmuseum og Arkiv. En liste over fredede bygninger kan ses her: Grønlands nationalmuseum

Fredede områder i by- eller bygdeområder skal bevares uændret, dvs. at der ikke må ske ændringer i terræn, beplantning, opføres be-byggelse eller anlæg, uden at der er opnået till-adelse fra den pågældende fredningsmyndighed. En liste over fredede områder kan ses her: Planre-degørelse

Bevaringsværdige områder, samt bygninger og anlæg skal søges bevaret. Kommunalbestyrelsen kan stille krav til ansøgte ændringer for at sikre bevaringsinteresserne. Tilbygninger eller ind-pasning af ny bebyggelse i bevaringsområder skal ske under størst mulig hensyntagen til be-byggelsens karakter og særpræg. Istandsættelse og vedligehold af bevaringsværdige bygninger skal udføres med respekt for det oprindelige formsprog, konstruktion og materialevalg.

Hundehold

I kommuneplanen udlægges hundeholder i det åbne land (M-områder) og områder til hundehold i byer og bygder, som fremgår af hovedstruk-

Illoqarfiup iluani immikkoortunik nutaanik pilersaarusiornermi sapinngisamik innaallagis-samut, imermut erngullu aqqutissaanut ikkuffinnik il. il. ikkussuisoqassaaq.

Eqqissisimatitsineq eriainninnerlu

Illut atortullu eqqissisimatitat isaterneqassanngillat, allanngortiterneqassanatik allatulluunniit allanngortineqassanatik allanguinissamik Nunatta Katersugaasivianit Toqqorsivianiillu akuersisoqaaqartinnagu. Illut eqqissisimatitat allattorsimaffiat takusinnaavat uani: www.natmus.gl

Illoqarfiup nunaqarfulluunniit ilaani eqqissisimatitat allanngortinneqassanngillat, tassa nunap ilusaanik, naan-eranik allanngortitsisoqassanngilaq, illuliortoqassanngilaq atortunilluunniit ikkussuisoqassanani eqqissisimatitsinermut tamatumunnga oqartussaasumit akuersisoqarsimatinnagu. Sumiiffiit eqqissisimatitaasut allattorsimaffiat takusinnaavat uani: Pilersaarutip nassuiaatitaa

Sumiiffiit eriajisariallit, kiisalu illut atortullu sapinngisamik piunnarnissaat anguniarneqassaaq. Allanguutissatut qinnuteqaatigineqartunut eriajisassatut soqutigisat pigiinnarnissaat pillugu kommunalbestyrelsi piumasaqaateqarsinnaavoq. Illunik allissutit sumiiffinnilluunniit eriajisarialinni sanaartukkamik nutaanik naleqqussaanerit illup isikkuanut immikkuullarissusaanullu sapinngisamik annerpaamik eqqarsaatiginnittoqassaaq. Illunik eriajisarialinnik aqqissuussinerit aserfallatsaaliinerillu isikkoreqqaakkamik, sananeqarneranik atortussiananillu atorneqarsimasunik ataqqinnilluni suliarineqassapput.

Qimmeqarneq

Kommunimut pilersaarummi asimi qeqertanik qimmeqarfusussanik toqqaasoqassaaq (nunatat M-it) aammalu illoqarfinni nunaqarfinnilu qimmilivissat toqqarneqassalutik soorlu ilusilersuineri qulliunerusumi takuneqarsinnaasut. Inissianut pioreersunut atatillugit nunatat qimmilivissatut aalajangersorneqarsinnaapput. Nunaminertat sanaartorfiunngitsut qimmiliviusinnaanngillat, aatsaalli nunap ilaanut tamaanga aalajangersakkani tamanna allassimappat. Sumiiffiit ilai, kommunimut pilersaarummi siunissami allamut atugassatut immikkoortitaasut, qimmilivittut atorneqarsinnaapput, sumiiffiup ilaata tamassuma sanaartorfigineqalernissaata tungaanut.

"Qaasuitsup Kommuniani qitsuuteqarnermut qimmeqarnermullu maleruagassani" aalaja-ngersakkat qagukkuunniit malinneqassapput.

Containerit

Inissiaqarfusuni qituisoqarfinnilu containeriliineq immikut ittumik akuerineqarsinnaavoq. Akuersissut piffissamut aalajangersimasumuinnag atuuksinneqassaaq. Containerip

turen. Der kan endvidere fastlægges områder til hundehold i tilknytning til eksisterende boliger. Ubebyggede arealer kan ikke anvendes til hundehold medmindre det fremgår af bestemmelserne for det pågældende delområde. Delområder, der i kommuneplanen er udlagt til en anden fremtidig anvendelse, kan anvendes til hundehold, indtil udbygningen af delområdet påbegyndes.

De gældende bestemmelser i "Vedtægt for katte- og hundehold i Qaasuitsup Kommunia" skal til enhver tid overholdes.

Containere

I særlige tilfælde kan der gives tilladelse til opstilling af en container i bolig- og centerområder. Denne tilladelse kan alene være tidbegrænset. Der kan stilles krav om at beklædning, farve og anvendelse tilpasses det område, en container opstilles i.

Ønskes containere anvendt som skure o.l. i bolig- og centerområder mv. kan dette kun ske efter tilladelse fra kommunen og ved at containerne håndteres som et udhusbyggeri, der beklædes med træ og/eller males i overensstemmelse med hovedbebyggelsens farver.

Kommunalbestyrelsen kan udpege containerområder i byerne, hvor både private og virksomheder kan foretage oplag med en lukket container.

Opstilling af containere kan foregå i følgende tilfælde:

- I en byggeperiode, i forbindelse med byggepladser til nybyggeri, om og tilbygninger. Containere skal senest fjernes i forbindelse med meddelelse om ibrugtagningstilladelse.
- I forbindelse med flytning i maksimalt 4 uger.
- I erhvervsområder kan en virksomhed opstille op til 6 stk. 20 fods containere på eget oplagsareal, når containerne males i samme farve som virksomhedens bygninger.

Opstilling af containere skal overholde det til enhver tid gældende bestemmelser for arealtildeling.

Bådoplag

Vinteroplag af både kan foregå i områder udlagt til erhvervs- og havneformål, eller i områder, der i kommuneplanen er udlagt til bådoplag. Vinteroplag af både kan tillades i forbindelse med

inissinneqarfigisaanut sumiiffimmut containerip qalliutaa-
ta, qalipaataata atorneqarneratalu tulluussarneqarnissaa
piumasaqaataasinnaavoq.

Containerit inissiaqarfiusuni qitiusoqarfinnilu quitut as-
sigisaatullu atorneqarnissaat kissaatigineqarpat kommuni
akuersisimassaaq, containerillu quitut atorneqartussaa-
gaangata qisummik qallerneqarsimassapput aammalu/im-
aluunniit ineqarfigisanut qalipaatingitinneqartut assingini
qalipanneqassalluni.

Kommunalbestyrelsi illoqarfinni containereqarfissanik
toqqartuisinnaavoq, inuit suliffeqar-fiillu containerimik ma-
tusinnaasumik atuisinnaangorlugit.

Containerinik inissititerisoqarsinnaavoq makkuninnga
pisoqartillugu:

- Sanaartorfiup nalaa, nutaanik sanaartornerup nalaani
sanaartorfimmititsineq, illunik allanngortiterinerimi/
allilerinerimi. Atuisinnaangornermut akuersissutip
nalunaarutigi-neqarneranut atasumik containerit
kingusinnerpaamik taamaalisoqarnerani peerneqas-
sapput.
- Nuunnermut ataattillugu sivisunerpaamik sap.ak.
sisamani.
- Sumiiffinni inuussutissarsiummik ingerlatsiffiusuni
suliffeqarfiup nammineq inissiiffissamini containerit
20 fod-itut angitigisut arfinillit angullugit amerlassusil-
lit inississinnaavai, suliffeqarfiup illutaasa qalipaate-
qataanik containerit qalipanneqarsimagaangata.

Containerinik inissiinerimi "Qaasuitsup Kommuniani contai-
nerinik inissiinermit maleruagassat" atuuttut malinneqas-
sapput.

Umiatsialiviit

Ukiuunerani umiatsialiviusinnaapput sumiiffiit inuussutis-
sarsiornermik umiarsualiveqarnermillu siunertaqarfiusut,
imaluunniit kommunimut pilersaarummi umiatsialivissatut
aalaja-ngiunneqarsimasut. Ukiuunerani umiatsialiviusin-
naapput ilaqutariit ataatsit illuisa eqqaat umiatsiamik
illumillu piginnittoq ataasiugaangat, illumullu ataatsimut
amerlanerpaamik umiatsiaq ataasiussaaq. Ukiuunerani
umiatsialiveqarneq akuerineqarsinnaavoq illunik pigin-
neqatigiinnut inissianulluunniit attartortinneqartartunut,
inissiaatillit peqatigiiffiata/piginnittuata tamanna akueri-
simappagu, aammalu suliffeqarfiup umiatsiaq pigisimap-
pagu. Umiatsialiviit ikittunnguit eqqaassanngikkaanni
nunaminertamik tunineqarnermik pisariaqartitsisarput,
taamaallaallu piffissami aalajangersimasumi atuuttartunik.

Umiatsialiveqarnermi "Qaasuitsup Kommuniani umiatsial-
ivinnut maleruagassat" atuuttut malinneqassapput.

enfamiliehuse, når båd- og husejer er den samme
person, maksimalt én båd pr. bolig. Vinteroplæg
af både kan tillades i forbindelse med andels-
eller lejeboliger, når der foreligger en accept fra
boligforeningen/-ejer, og i forbindelse med en
virksomhed som bådens ejer er tilknyttet. Bådo-
plæg kræver med få undtagelser arealtildeling,
der alene kan være tidsbegrænset.

Bådoplæg skal overholde det til enhver tid gæl-
dende "Vedtægt for bådoplæg i Qaasuitsup Kom-
munia".

Asi

Det åbne land

1. Januaari 2011 aallarnerfigalugu, pilersaarusiornermut asimullu akisussaaffik, Naalakkersuisut ataanniissimagalu-artoq, kommunip tiguaa. Kommuneplanikkut matumuuna Qaasuitsup Kommunia, asimut tunngatillugu, najoqqutas-sanik aaliangersakkanillu ilanngussa qarpoq, siusinneru-sukkut nuna tamakkerlugu maleruaqqusatigut aalianger-sarneqartarsimagaluartunik. Taakkua pingaartumik asip immikkuualuttunut aggorneqarneranut tunngassute-qarput aamma nunaminertat pillugit aaliangersakkanut pingaarnernut.

Nunaminertat asimiittut assigiinngitsunut makkununga aggorneqarput:

- K – nunaminertat illuaqqanut, sunngiffimmi sammisas-saqartitsiviit assigisaannullu atugassat
- L – nunaminertat sammisassaqtitsinermi immikkut pin-gaarutilinnut atugassat
- M – nunaminertat savaateqarnermut, nunalerinermut, imaanik atuinermut, qimmeqarfittut il.il., atugassat
- N – nunaminertat teknikkimut angallannermi periarfisanut il.il., atugassat
- O – nunaminertat, sanaartorfigeqqusaanngitsut

Nunaminertat ilarpassui nuna tamakkerlugu maleru-aqqusatigut aaliangersagartaqareersut tiguneqarput. Kommuneplanili arlalinnik nutaanik, imaluunnit nunamin-ertanut allannguutiniq, ima qarpoq, matumani nunamin-ertat K-t amerlanerusut. Siunertarineqartoq tassaavoq, takornariaqarnermik inuussutissarsiutinut tunngatillugu, asimi periarfissanik nutaanik qulakkeerinninissaq. Suliniutit pingaarutillit allat ataavartunik nukissiuuteqarnerup ineri-artortinnissaanut, aamma nunalerinermut tunngatillugu, misileraalluni ingerlatanut assigiinngitsunut, tunngasuup-

Kommunen har med virkning fra 1. januar 2011 overtaget plan- og arealmyndigheden i det åbne land, som hidtil har ligget hos Naalak-kersuisut. Med denne kommuneplan har Qaas-uitsup Kommunia indarbejdet de retningslinjer og bestemmelser, som hidtil har været fastlagt i landsplandirektivet for det åbne land. Det drejer sig primært om inddelingen af det åbne land i delområder samt fastlæggelsen af overordnede bestemmelser for disse delområder.

Delområderne i det åbne land fordeler sig på følgende typer:

- K – områder til fritidshytter, sommerhuse m.v.
- L – områder af særlig rekreativ karakter
- M – områder udlagt til fåreholdersteder, land-brug, havbrug, hundeøer m.v.
- N – områder til teknik og infrastruktur m.v.
- O – områder, der friholdes

Mange af delområderne med tilhørende bestem-melser er overført direkte fra landsplandirek-tivet. Kommuneplanen indeholder dog også en række nye eller ændrede områder, herunder flere K-områder. Hensigten har været at sikre nye muligheder for udvikling af turisterhvervet i det åbne land. Andre strategiske indsatser er knyttet til udvikling af vedvarende energi samt forskel-lige initiativer omkring forsøgslandbrug.

Nogle af K-områderne er nedlagte bygder og eksisterende hytteområder, mens andre er nyudlæg. Generelt har Qaasuitsup Kommunia

put.

Nunaminertat K-t ilaat tassaapput nunaqarfiit inuerun-nerit aamma illuaraqarfiit ullumikkut atuuttut, ilaqarpullu nutaamik atugassanngortitanik. Ataatsimut isigalugu Qaasuitsup Kommuniani, Qeqertarsuup Tunuata sineriaa tamakkerlugu, nunaminertat K-t amerlapput, ilaatigut anertuumik eqiteruffusimallutik, soorlu Oqaatsut aamma Ilimanaq. Nunaminertat K-t ilaatigut illuaraqarfiullutillu, aasarsiortarfiupput, kommuneplanikkut nutaakkut as-sigiinngisitaartunik sanaartornissamut ammaassiffiusut. Al-lannguutit imatut paasineqassapput, tassalu sumiiffiit ilaat annertunerusmik ullumikkullu pissutinut naapertuuttunik sanaartorfusinnaanerannut periarfissinneqartut, takukkit aaliangersakkt pingaarnertit.

Nunaminertat K-t saniatigut kommuneplani nunaminertanik nutaanik L-nik aamma N-nik imaqarpoq. Nunaminertat L-it tassaapput sanaartukkat ullumikkut atugaareersut – illuaqqat aamma atuartut tamaarsimaartarfii (lejrskolit), N-illi tassaallutik teknikkikkut aamma angallannermi periarfissanik perioreersunik sanaartorfioersimasut imalun-nit nutaanik sanaartorfigineqartussat. Erngup nukinga atorlugu marlunnik nukissiorfiliortoqarnissanik pimoorul-lugu pilersaarutininik ilanngussisoqareerpoq – Qeqertarsu-armi aamma Kuusssuup Tasiata eqqaani. Eqqaaneqartunut kingullernut ilaapput innaallagissap aqcutai, 500 meterinik silitsigisumik illersuuteqartitaasut. Kommuneplani aamma nunaminertanik M-nik ilaqarpoq, tassaasut qeqertat qimmiliviit aamma nunaminertat nunalerinermi misiler-aaffiit, kiisalu nunaminertat aalisakkanik pisanillu suliarin-neqqaartarfiit, ilaatigut saliivigalugit aamma aalisakkanik neqenillu panersiivigalugit (ikaaqarfiit).

Nunaminertat sanaartorfigeqqusaanngitsut pingasunut aggugaapput – nunaminertat O1-, O2-, aamma O3-it – kingulleq tassaalluni nuna uumasut nujuartat najugaat, kommunip ingerlataanik pilersaarusiortorfigineqartussaann-gitsoq. Nunaminertat O1-it ataatsimut isigalugu 5 km-nik silissusilimmik illersuuteqartitaapput, asimi nunaminertanut tamanut atuuttumik, ilaatigut pinngortitap nammineq pissuussutai, uumasullu nujuartat, innimigineqarnissaat qulakkeerniarlugu. Kommunimi O2-nik taaneqartartunik nunaminertaqanngilaq (nersutaatit ivigartortarfii).

Nunaminertat asimiittut ataasiakkaat pilersaarusiortorfigi-neqarneranni, aammattaaq pingaartinneqarput, nunaminertat eqqissimatitat, avatangiisit kulturimut tunngassutillit, assingusumilluunniit eriagisarialittut naleqartitat. Ilaatigut aamma tigussaasumik pilersaarusiortornermi, suliniutinut im-mikkut ittunut periarfissaqartitsisoqarpoq, assersuutigalu-gu pitsanngorsaataasunut, takusassanut alutornarlunnar-tunut aamma nunaminertat ilaasa tikikkuminassusaannut, tunngatillugu.

mange K-områder langs kysten i hele Diskob-ugten, herunder større koncentrationer i f.eks. Oqaatsut og Ilimanaq. K-områderne omfatter både hytteområder og sommerhusområder, hvor der med den nye kommuneplan er åbnet op for differentierede byggemuligheder. Ændringerne betyder, at der nogle steder er givet større og mere tidssvarende byggemuligheder, jf. de ge-nerelle bestemmelser.

Foruden K-områder rummer kommuneplanen nye L- og N-områder. L-områderne omfatter ek-sisterende rekreative anlæg – hytter og lejrskole, mens N-områder omfatter både eksisterende og nye tekniske eller infrastrukturelle anlæg. Konkret er der indarbejdet to nye vandkraftværker i plan-lægningen – hhv. på Diskøen og ved Kuusssuup Tasia. Til sidstnævnte hører også et omfattende ledningstracé, der er pålagt en 500 m bufferzone. Kommuneplanen omfatter også M-områder, i form af hundeøer og områder til forsøgsland-brug, samt områder til forarbejdning af fisk og fangst produkter, bl.a. rydning og tørring af fisk og kød.

De friholdte områder er opdelt i tre kategorier - O1-, O2- og O3-områder – hvor sidstnævnte er Vildmarken, hvor der ikke kan ske nogen former for kommuneplanlagte aktiviteter. O1-områderne er en generel bufferzone på 5 km, der er lagt omkring alle delområder i det åbne land for at sikre den nødvendige hensyntagen til bl.a. naturkvaliteterne og dyrelivet i Vildmarken. Der findes ikke O2-områder (ekstensiv græsning) i kommunen.

I planlægningen for de enkelte delområder i det åbne land er der endvidere lagt vægt på at sikre hensynet til nærliggende fredede områder, kul-turmiljøer og lignende bevaringsværdier. Blandt andet åbnes mulighed for særlige indsatser i den fysiske planlægning, som f.eks. kan fremme kvalitet, attraktionsværdi og tilgængelig til de individuelle områder.

K: Illuaqqat, sunngiffimmi sammisas-saqartitsiviit assigisaallu

Illuaqqanut, sunngiffimmi illuutigineqartunut assigisaan-
nullu immikkoortortat sunngiffimmi illuaraatitut illu-
aqqatullu aasarsiortarfittut nalilerneqartarput, tassa ukioq
kaajallallugu najugaqarfigineqarsinnaanngitsutut. Immik-
koortortani killilimmik turistinik unnuiffiusinnaasut, pini-
artut illuaraat illuaqqallu ajornartorsiulernermi oqquiffi-
usinnaasut pilersinneqarsinnaapput, amerlassutsimikkulli
immikkoortortami illuaraateqarfinnut illunillu aasarsiortar-
feqarfusunut akornutaalertussaassanatik.

Sanaartortoqarsinnaavoq annikitsumik inuussutissar-
sionermut tunngassuteqarsinnaasunik, soorlu ikaanik,
pujoorivinnik, naatitsivinnik assigisaannillu nammineq
atugassatut pisariaqartinneqartunik. Tamakku illuaqqap
eqqannguaniitinneqartariaqarput.

K-p iluani illuaqqat suuneri ima assigiinngissuteqartin-
neqarput: Sunngiffimmi illuaraatit, illut aasarsiortarfiit,
turistinut illuaqqiat, piniartut illuaraat illuaqqallu ajor-
nartorsiulernermi oqquiffiusinnaasut:

Sunngiffimmi illuaraatit tassaatinneqarput sivikitsuin-
narmik najortagassatut illuaraatigineqartut. Sunngiffimmi
illuaraatit piginnittumit ornittagassiaapput annerpaamillu
initussutsimikkut 20 kvadratmeterimik angissuseqassallu-
tik. Sanaartornermut akuersisummik pigisaqanngikkalu-
arluni illuaraq taamatut ittoq sananeqarsinnaavoq.

Illu aasarsiortarfik tassaatinneqarpoq sunngiffimmi
namminerisamik atugassiaq. Illut aasarsiortarfiit initus-
sutsimikkut 20 kvadratmeterimit annerusunngorlugit
sananeqarsinnaapput. Illumik aasarsiortarfimmik sana-
lertinnani inatsisit malillugit sanaartornermut akuersissut
pissarsiarineqarsimasariaqarpoq.

Takornariat illuaraat/hotel-it tassaatinneqarput inuus-
sutissarsiorneq siunertaralugu attartortittagassatut san-
aneqarsimasut. Attartortitsineq tassaasinnaavoq turistinut
nunaq-qatinulluunniit attartortitsineq. Turistinut illuaqqiat
angissusissaannik aalajangersagaqanngilaq. Turistinut
illuaqqianik sanalertinnani inatsisit malillugit sanaartorner-
mut akuersissut pissarsiarineqarsimasariaqarpoq.

Piniartut illuaraat illuaqqallu ajornartorsiulernermi
oqquiffiusinnaasut tassaatinneqarput pisortaqarfitsi-
goortumik kikkunnulluunniit atorneqarsinnaasutut pil-
ersinneqarsimasut. Amerlanertigut illuaqqat taamatut
ittut kommunemit kattuffilluun-niit aqquutigalugit pil-
ersinneqarsimasarput. Angissusissaannut aalajangersa-
gaqanngilaq sananeqarnissaannullu inatsisit malillugit san-
aartornermut akuersissut pissarsiarineqarsimasariaqarpoq.

K: Hytter, fritidshuse mv.

Områder til hytter, fritidshuse m.v. er karakteris-
eret ved at være udlagt til fritidshytter og som-
merhuse, der ikke har status af helårsbeboelse.
I delområderne kan der i begrænset omfang
etableres turishytter samt fangsthytter og
overlevelseshytter, så længe antallet ikke ændrer
på delområdet overordnede anvendelse som
område til fritidshytter og sommerhuse m.v.

Der kan etableres anlæg, som kan anvendes til
aktivitet af mindre erhvervsmæssig karakter i
form af for eksempel tørrestativ, rygeovn, have-
brug og lignende, så længe dette er til eget brug.
Disse anlæg skal etableres i umiddelbar tilknyt-
ning til den enkelte hytte.

I K-områder skelnes der mellem fire typer hytter:
Fritidshytter, sommerhuse, turishytter, fangst- og
overlevelseshytter:

Ved fritidshytter forstås en hytte der er beregnet
til ophold i kortvarige perioder. Fritidshytter kan
anvendes privat, og må højst have et areal på op
til 20 kvadratmeter i etageareal. Det kræver ikke
en byggetilladelse at opføre en fritidshytte.

Ved sommerhuse forstås en fritidshytte til privat
brug. Sommerhuse må have et etageareal større
end 20 kvadratmeter. Det kræver en byggetil-
ladelse at opføre sommerhuse i henhold til gæl-
dende lovgivning om byggeri.

Ved turishytter/hotel forstås hytter, der bruges
eller udlejes erhvervsmæssigt. Udlejning kan
typisk være til turister eller lokale borgere. Der er
ingen retningslinjer for størrelsen på turishytter.
Turishytter kræver en byggetilladelse i henhold
til gældende lovgivning om byggeri.

Ved fangst- og overlevelseshytter forstås hytter
der er offentligt tilgængelige. Oftest vil disse hyt-
ter være etableret af kommunen eller en organi-
sation. Der er ingen retningslinjer for størrelsen
på fangst- og overlevelseshytter, men opførelse
kræver byggetilladelse i henhold til gældende
lovgivning om byggeri.

K-mi immikkoortortat imatut agguataagaapput:

- K1: Illuaqqat, illut aasarsiortarfiit
- K2: Nunaqarfiit inuerussimasut

Illuaqqanut assigiinngitsunut makku atuupput:

K-områderne er inddelt i:

- K1: Hytte- og sommerhusområder
- K2: Nedlagte bygder

For de forskellige hyttetyper gælder følgende:

	Atuisut	Angissuseq	Portussu-seq	Illuliaq	Nunami-nertaq
Sunngiffimmi illuaraq	Nammineq pigisaq	max 20 m2	Quleriit 1½ max 7,5 m	÷ Akuerisaanngilaq	+ Akuerisaavog
Aasarsiortar-fik	Nammineq pigisaq	max 100 m2	Quleriit 1½ max 7,5 m	+ Akuerisaavog	+ Akuerisaavog
Takornariat illuaraat	Atukkiunne-qarsinnaasoq	max 60 m2	Quleriit 1½ max 7,5 m	+ Akuerisaavog	+ Akuerisaavog
Lejrscole	Atukkiunne-qarsinnaasoq	max 60 m2	Quleriit 2½ max 8,5 m	+ Akuerisaavog	+ Akuerisaavog
Ajornartorsi-lernermi-/Piniariartarfik	Tamanut am-mavog	Piumasaqaa-titaqanngilaq	Quleriit 1 max 5,5 m	÷ Akuerisaanngilaq	+ Akuerisaavog

	Adgangs-forhold	Størrelse	Højde	Bygning	Areal
Fritidshytte	Privat	max 20 m2	1½ etage max 7,5 m	÷ Byggetilladelse	+ Arealtildeling
Sommerhus	Privat	max 100 m2	1½ etage max 7,5 m	+ Byggetilladelse	+ Arealtildeling
Turisthytte	Udlejes	max 60 m2	1½ etage max 7,5 m	+ Byggetilladelse	+ Arealtildeling
Lejrscole	Udlejes	max 60 m2	2½ etage max 8,5 m	+ Byggetilladelse	+ Arealtildeling
Over-levelses-/Fangsthytte	Offentlig tilgængelig	Ingen bestemmelser	1 etage max 5,5 m	+ Byggetilladelse	+ Arealtildeling

Eqqagassat angerlaanneqassapput ikuallanneqassallutil-luunniit. Ikuallaanerup sanaartukkanut allanut pinngortitamullu navianartorsiortitsiviunnginnissaa allanullu akorn-gutaannginnissaa nakkutigineqassaaq.

Anartarfittut qattat anartarfissiat atorneqarsinnaapput, imaannik imaanut eqqaanermi allanut akorngusiinnginnissaaq pinngortitamillu mingutsitsinnginnissaaq sianigineqassaaq. Illuni pioreersuni kuutsittakkanik anartarfilinni kuutsitap mingutsit-sinnginnissaa aamma isumagineqassaaq.

K1: Illuaqqat illullu aasarsiortarfiit eqqaat

Illuaqqat illullu aasarsiortarfiit eqqaasa ilisarnaatigigajup-paat najugaqarfissatut illuliortiterfissat avataanniittaramik.

Fast affald skal enten forbrændes eller tages med. Afbrændingen skal foretages på en sådan måde, at den ikke indebærer risiko for omkringliggende bygninger eller natur eller er til gene for andre.

Til natrenovation kan anvendes toiletspande, hvor indholdet tømmes direkte i havet, komposteres eller bortledes på en sådan måde, at det ikke er til gene for andre eller det omgivende miljø. For eksisterende huse, der er forsynet med kloset, skal spildevandet bortskaffe tilsvarende.

K1: Hytte- og sommerhusområder

Kendetegnet ved hytte- og sommerhusområder

Taamaasilluni sanaartornissaq tamarmi illuaqqanut qaninernut attuumassuteqartarluni.

Illuaqqiorneq pisinnaavoq illuaqqamut pioreersumut minnerpaamik 60 meterimik ungasissusilerlugu. Kommunalbestyrelse pisariaqartitsivinneq naapertorlugu ungasissusissatut minnerpaaffissanik allanik akuersissuteqarsinnaavoq. Sumiiffiup ilusaa najoqqutaralugu kissaatigineqarpat illuaqqat minnerpaamik 100 -200 meterimik ungasissuseqarnissaat akuersissutigineqarsinnaavoq. Illuaqqat sunngiffimmi sammisassaqartitsiviit illullu aasarsiortarfiit taamaallat affarmik quleriilinnorlugit sananeqarsinnaapput, tassa qaliaasaatigut ineerartaqartinneqarsinnaallutik. Toqqavii annerpaamik pukkinnerpaaffimmikkut 1 meterimik portussuseqarsinnaapput. Illuliaq asiunaveersartuarneqassaaq sumiiffimmini takusunarsaataaleqqunagu.

Illuaraqarfiit illullu aasarsiortarfiit tungaannut aqquserniornissaq, bilerfusin-naasunik aqqusiornissaq, aqquesineer-aliornissaq, talittarfiilornissaq ataatsimoorussamilluunniit teknikkikkut pilersuiviliornissaq inerteqqutaavoq. Teknikkikkut atortugissaarusornerit taamaallat illuaqqanut ataasiakkanut atatinneqartut pilersinneqarsinnaapput. Tassaasinnaallutik innaallagissiuutit generatorit seqerngup qinngorneri atorlugit innaallagissiuutit assigisaallu innaallagissamik pilersuutaasinnaasut. Innaallagissamik pilersitsissutaasinnaasut suulluunniit aatsat pilersinneqarsinnaapput qanittumi illuaraatilinnut nipiliormikkut, pujuliormikkut, tipiliormikkut sajuppilutsitsinermikkulluunniit akornngusersuutaanngippata.

K2: Nunaqarfiit inuerussimasut

Nunaqarfiit inuerussimasut nalinginnaasumik K-p ataaniiitneqartarput. Illuaqqat minnerpaamik 30 meterimik akuttussuseqartinneqassapput. Sunngiffimmi illuaraatigineqartut illullu aasarsiortarfiit annerpaamik affarmik quleriilittut sananeqarsinnaapput, tassa qaliaasaatigut ineerartaqartinneqarsinnaallutik. Lejrskolit quleriit 2½-usinnaapput. Toqqavii annerpaamik pukkinnerpaaffimmikkut 1 meterimik portussuseqarsinnaapput. Illuliaq asiunaveersartuarneqassaaq sumiiffimmini takussunarsaataaleqqunagu.

Nunaqafinni inuerussimasuni aqquserngit, bilinut aqquserniukkat, aqquseeqqat talittarfiillu pioreersut pitsanngorsarneqarsinnaapput. Teknikkikkut pilersuinermtut atortut mikisut illunut ataasiakkaaginnarnut atortussatut pilersinneqarsinnaapput. Tassaasinnaallutik innaallagissiuutit generatorit seqernnulluunniit qinngorneri atorlugit innaallagissiuutit assigisaallu innaallagissamik pilersuutaasinnaasut. Innaallaagissamik pilersitsissutaasinnaasut suulluunniit aatsat pilersinneqarsinnaapput qanittumi illuaraatilinnut nipiliormikkut, pujuliormikkut, tipiliormikkut sajuppilutsitsinermikkulluunniit akornngusersuutaanngippata.

er, at de enkelte hytter ligger forholdsvis frit og, at der ikke skal ske nogen form for "bydannelse". Derfor skal al aktivitet knyttet til arealudnyttelse være i tilknytning til de enkelte hytter.

Hytter skal opføres med minimum 60 meter til nærmeste nabohytte. Kommunalbestyrelsen kan vedtage andre større minimumsafstande i forbindelse med udarbejdelse af detaljerede bestemmelser. Såfremt der for eksempel ønskes minimumsafstande på 100 eller 200 meter mellem hytter på baggrund af lokale forhold, kan det gøres gældende. Fritidshytter og sommerhuse må opføres i maksimum 1½ etage, hvilket svarer til en etage med udnyttet tagetage. Fundamenter må maksimum have en højde på en meter ved laveste sokkeldel. Bebyggelsen skal løbende vedligeholdes, så de ikke virker unødigt skæmmende på omgivelserne.

Der må i områder til fritidshytter og sommerhuse m.v. ikke anlægges veje, kørespor, stier, anløbsbroer eller fælles tekniske forsyningsanlæg. Tekniske forsyningsanlæg må kun etableres som små selvstændige anlæg i umiddelbar tilknytning til den enkelte hytte. Det kan eksempelvis være generatorer samt solceller eller andre anlæg til energiproduktion. Desuden må alle mindre anlæg kun etableres, så de ved anvendelse ikke er til gene for naboer med støj, røg, lugt, ryster eller på anden vis.

K2: Nedlagte bygder

Nedlagte bygder er som hovedregel udlagt til K-områder. Hytter kan placeres med en minimumsafstand på 30 meter. Fritidshytter og sommerhuse må opføres i maksimum 1½ etage, hvilket svarer til en etage med udnyttet tagetage. Lejrskoler kan opføres i 2½ etage. Fundamenter må maksimum have en højde på en meter ved laveste sokkeldel. Bebyggelsen skal løbende vedligeholdes, så de ikke virker unødigt skæmmende på omgivelserne.

I nedlagte bygder kan de eksisterende systemer af veje, kørespor, stier og anløbsbroer vedligeholdes og udbygges. Tekniske forsyningsanlæg må kun etableres som små selvstændige anlæg i umiddelbar tilknytning til den enkelte hytte. Det kan eksempelvis være generatorer samt solceller eller andre anlæg til energiproduktion. Desuden må alle mindre anlæg kun etableres, så de ved anvendelse ikke er til gene for naboer med støj, røg, lugt, ryster eller på anden vis.

L: Sammisassaqaqtitsivissatut pingaaruteqartut

L-imi immikkoortortat sunngiffimmi immikkut ittumik sammisassaqaqtitsinermi sanaartorfissatut inniminni-gaasarput. Tassaasinnaallutik sisorartarfiliorfissat, eqimattanik turistinut illuaqqiorfissat, lejrskolertarfissat, hoteliliorfissat pisuttuartaarfissiat, allallu timerssorne-mi sunngiffimmiluunniit sammisassaqaqtitsi-nermi atorpeqarsinnaasut. Qasuersaarfusinnaasut nunamilu soqutigisat illersorniarlugit nunaminertani K-ni illuaqqat portunerpaaffissaat alinagersaneqarsimapput.

Inuussutissarsiornermut tunngasut minnerusut aamma tamaaniitinneqarsinnaapput, kisiannili aatsaat siunertaareersunut akorngutaanngitsumik inissinneqarsinnaagunik. Tamaani aamma sunngiffimmi illuaraatit illullu aasarsiortarfiit arlaqanngikkaluit inissinneqarsinnaapput, kiisalu aamma piniartut illuaraannik illuaqqanillu ajornartorsiulernermi oqquiffiusinnaasunik sanasoqarsinnaalluni immikkoortumi K-mi piumasaqaataasunut naapertuuttunik. Kiisalu tamaani aqqusinniortoqarsinnaavoq aqqusiortoqarsinnaallunilu, ataatsimoorussamik teknikkikkut pilersuiffiliisoqarsinnaalluni najugaqarfiliortoqarsinnaallunilu K-mi immikkoortortaqaqfinit illoqarfiliorfippalaarnerusumik.

Illuaqqiorneq pisinnaavoq illuaqqamut pioreersumut minnerpaamik 30 meterimik ungasissusilerlugu. Kommunalbestyrelse qinnuteqaateqartoqarneq aallaavigalugu minnerpaaffissamik allanngortitsisinnaavoq, apeqqutaatit illugu immikkoortortami pilersaarusiugaasumik qanoq sanaartortoqassamaarnersoq. Inissiatut sanaartukkat pilersuivissiallu tamarmik asiutsaalineqartuassapput avatangiisinut takussunarsaataa-leqqunagit.

Immikkoortortani sammisassaqaqtitsivissaqqilluartuni talittarfiliisoqarsinnaavoq. Aqqusinniortoqarsinnaavoq aqqusineeraliortoqarsinnaalluni pisinnaallu aqqu-tissaannik sanasoqarsinnaalluni sammisassaqaqtitsivinnut, najugaqarfissianut immikkullu soqutiginaatilinnut atatin-neqarsinnaasunik. Teknikkikkut pilersuivinnik pilersit-sisoqarsinnaavoq soorlu innaallagissiorfinnik, imermik pilersuivinnik kiisalu atserinermut atortussanik immikkoor-tortami sanaartukkanut atorpeqartussanik. Ataatsimoor-tumik imeqarfilersuineq, erngup igitassap aqqu-tissaanik pilersuineq innaallagissiorfiliornertu Naalakkersuisut akue-rsiseqqaarlugit aatsaat ingerlanneqarsinnaavoq. Ilanngul-lugit pilersinneqarsinnaapput teknikikkut pilersuiner-mut atortut, soorlu innaallagissiuutit generatorit seqerngullu nukinganik innaallagissiuutit allalluunniit nukissiuutit illuaqqani atorpeqarsinnaasut.

Nukissiuutit allat immikkoortortami ataatsimoorus-samik nukissiuuteqarnermut attuumassuteqanngitsut, atorpeqarnerminni nipiliornermikkut, pujuliornermikkut,

L: Særlige rekreative områder

L-områder er udlagt til bebyggelse og anlæg i tilknytning til fritidsformål i områder af særlig rekreativ karakter. Det kan eksempelvis være skisportsanlæg, koncentrationer af turisthytter, lejrskoler, hoteller, vandreruter og andre sports- eller fritidsaktiviteter. For at sikre rekreative og landskabelige interesser er der generelt fastsat en lavere maksimal højde for hytter ift. K-områder.

I mindre omfang er der mulighed for etablering af andre typer erhverv, så længe det ikke ændrer på delområdernes overordnede karakter som områder af særlig rekreativ karakter. Der kan hertil i begrænset omfang etableres fritidshytter og sommerhuse til privat brug samt fangsthytter og overlevelseshytter – efter samme regler som i K-områder. Endvidere kan der etableres veje/kørespor, fælles tekniske forsyningsanlæg og en tættere bebyggelse, der kan give disse delområder en mere 'bymæssig' karakter end K-områder.

Hytter kan opføres med en afstand på minimum 30 meter til nærmeste nabohytte eller anden form for bebyggelse. Kommunalbestyrelsen kan fastsætte andre minimumsafstande efter ønske, når der skal fastlægges detaljerede bestemmelser for de enkelte delområder. Al bebyggelse og anlæg skal løbende vedligeholdes, så det ikke virker unødigt skæmmende på omgivelserne.

Områder af særlig rekreativ karakter kan forsynes med anløbsbro. Der kan anlægges veje, kørespor, stier i tilknytning til anlæg og bebyggelse til rekreative formål. Der kan etableres tekniske forsyningsanlæg til henholdsvis el, vand og kloakering til de enkelte delområders lokale forsyning. Etablering af anlæg til ferskvandsindvinding og spildevandsudledning samt større energiforsyningsanlæg må kun ske efter tilladelse fra Naalakkersuisut. Dertil kan der etableres tekniske forsyningsanlæg, som eksempelvis generatorer samt solceller eller andre anlæg til energiproduktion, i umiddelbar tilknytning til enkelte hytter.

Forskellige typer anlæg, der ikke er direkte tilknyttet delområdet anlæg til rekreative formål, må ikke etableres, så de ved anvendelse kan være til gene for naboer med støj, røg, lugt, rystelser eller på anden vis.

I L-områder skelnes der mellem fem typer hytter: Fritidshytter, sommerhuse, turisthytter/hotel, lejrskole, fangst- og overlevelseshytter:

tipiliornermikkut sajuppilutsitsinermikkulluunniit eqaami-unut akorngusiisinnaasut pilersinneqagqusaanngillat.

Immikkoortortami L-imi illuaqqioriaatsit tallimat pilersinneqarsinnaapput: Sunngiffimmi illuaraatit, illut aasarsior-tarfiit, turistinut illuaqqiat hotelillu, lejrskolet, piniartut illu-araat illuaqqallu ajornartorsiulernermi oqquiffiusinnaasut.

Sunngiffimmi illuaraatit tassaatinneqarput sivikitsuin-narmik najortagassatut illuaraatigineqartut. Sunngiffimmi illuaraatit piginnittumit ornittagassiaapput annerpaamillu initussutsimikkut 20 kvadratmeterimik angissuseqassal-lutik. Sanaartornermut akuersissummik pigisaqanngikkalu-arluni illuaraq taamatut ittoq sananeqarsinnaavoq.

Illu aasarsiortarfik tassaatinneqarpoq namminerisamik atu-gassiaq. Illut aasarsior-tarfiit initussutsimikkut 20 kvadrat-meterimit anginerusunngorlugit sananeqarsinnaapput. Illumik aasarsiortarfimmik sanalertinnani inatsisit malillugit sanaartornermut akuersissut pissarsiarineqarsimasariaqar-poq.

Turistinut illuaqqiat hotelillu tassaatinneqarput inuus-sutissarsiorneq siunertaralugu attartortittagassatut san-aneqarsimasut. Attartortitsineq tassaasinnaavoq turistinut nunaqqatinulluunniit attartortitsineq. Turistinut illuaqqiat hotelillu angissusissaannik aalajangersagaqanngilaq. Tu-ristinut illuaqqiaqqianik hotelinillu sanalertinnani inatsisit malillugit sanaartornermut akuersissut pissarsiarisimasari-aqarpoq.

Lejrskolet tassaatinneqarput kommunemi innuttaasunit atorineqartussiat soorlu atuartunit, fritidsklubinit, pisor-taqarfilluunniit sammisassaqaqtitsiviinit allanit. Lejrskolet kommunemit pigineqarput. Lejrskolet angissusissaannik aalajangersagaqanngilaq, sananeqarnissaannullu inatsisit

Ved fritidshytter forstås en hytte der er beregnet til ophold i kortvarige perioder. Fritidshytter kan anvendes privat, og må højst have et areal på op til 20 kvadratmeter i etageareal. Det kræver ikke en byggetilladelse at opføre en fritidshytte.

Ved sommerhuse forstås en fritidshytte til privat brug. Sommerhuse må have et etageareal større end 20 m² og op til maksimalt 100 m². Det kræver en byggetilladelse at opføre sommerhuse i henhold til gældende lovgivning om byggeri.

Ved turisthytter/hotel forstås bebyggelse, der bruges eller udlejes erhvervsmæssigt. Udlejning kan typisk være til turister eller lokale borgere. Der er ingen retningslinjer for størrelsen på turisthytter. Turisthytter kræver en byggetilladelse i henhold til gældende lovgivning om byggeri.

Ved lejrskoler forstås bebyggelse, der bruges kommunalt af eksempelvis folkeskoler, fritidsklubber eller offentlige institutioner. Lejrskoler er kommunalt ejede. Der er ingen retningslinjer for størrelsen på lejrskoler, men opførelse kræver en byggetilladelse i henhold til gældende lovgivning om byggeri.

Ved fangst- og overlevelseshytter forstås hytter der er offentligt tilgængelige. Oftest vil disse hytter være etableret af kommunen eller en organisation. Der er ingen retningslinjer for størrelsen på fangst- og overlevelseshytter, men opførelse kræver byggetilladelse i henhold til gældende lovgivning om byggeri.

For de forskellige hyttetyper gælder følgende:

	Adgangsforhold	Størrelse	Højde	Bygning	Areal
Fritidshytte	Privat	max 20 m ²	1½ etage max 7,5 m	÷ Byggetilladelse	+ Arealtildeling
Sommerhus	Privat	max 100 m ²	1½ etage max 7,5 m	+ Byggetilladelse	+ Arealtildeling
Turisthytte	Udlejes	max 60 m ²	1½ etage max 7,5 m	+ Byggetilladelse	+ Arealtildeling
Lejrskole	Udlejes	max 60 m ²	2½ etage max 8,5 m	+ Byggetilladelse	+ Arealtildeling
Overlevelseshytte/ Fangsthytte	Offentlig tilgængelig	Ingen bestemmelser	1 etage max 5,5 m	+ Byggetilladelse	+ Arealtildeling

malillugit sanaartornermut akuersissut pissarsiarineqarsimasariaqarpoq.

Piniartut illuaraat illuaqqallu ajornartorsiulernermi oqquiffiusinnaasut tassaatinneqarput pisortaqarfit-sigoortumik kikkunnilluunniit atorineqarsinnaasutut pilersinneqarsimasut. Amerlanertigut illuaqqat taama ittut kommunemit Kattuffilluunniit aqutigalugit pilersinneqarsimasarput. Angissusissaannut aalajangersagaqanngilaq sananeqarnissaannulli inatsisit malillugit sanaartornermut akuersissut pissarsiarineqarsimasariaqarpoq.

Illuaqqanut assigiinngitsunut makku atuupput:

	Atuisut	Angissuseq	Portussu-seq	Illuliaq	Nunami-nertaq
Sunngiffimmi illuaraq	Nammineq pigisaq	max 20 m2	Quleriit 1½ max 7,5 m	÷ Akuerisaanngilaq	+ Akuerisaavoq
Aasarsiortar-fik	Nammineq pigisaq	max 100 m2	Quleriit 1½ max 7,5 m	+ Akuerisaavoq	+ Akuerisaavoq
Takornariat illuaraat	Atukkiunneqarsinnaasoq	max 60 m2	Quleriit 1½ max 7,5 m	+ Akuerisaavoq	+ Akuerisaavoq
Lejrskole	Atukkiunneqarsinnaasoq	max 60 m2	Quleriit 2½ max 8,5 m	+ Akuerisaavoq	+ Akuerisaavoq
Ajornartorsi-lernermit-/Piniariartarfik	Tamanut am-mavoq	Piumasaqaatitaqanngilaq	Quleriit 1 max 5,5 m	÷ Akuerisaanngilaq	+ Akuerisaavoq

M: Nersutaateqarfiit naatitsiveqarfillu

Immikkoortut nersutaateqarnermut naatitsiveqarnermullu immikkoortinneqarsimasut qularutissaanngitsumik tassaasarpot najugaqarfiliorfissatut, atortulersuiffissatut allanillu ineriartortitsiviusussatut akuersissuteqarfusimasut, taakku atalluinnarput nersutaateqarfinnut, naatitsiveqarfinnut, immamik atuinnermut, orpippassuarnik atuinnermut, qimmiliveqarnermut assigisaannullu, tamakumi eqqaallu tamarmi atuisunit pisariaqartinneqartarmat. Allatut oqaatigalugu najugaqarfik, nukissiuuteqarfiit, allallu pisariaqartinneqartut pilersinneqartarput uumassusilinnik inuus-sutissarsiuuteqarneq tunngavigalugu.

Immikkoortuni taakkunani inuussutissarsiutinik allanik aallartitsisoqarsinnaanngilaq. Sanaartukkat pilersuiveqarfillu immikkoortumi M-imi angisuujullutik immikkuullarsuugajuttarput atortulersugaallutik, kiisalu attaveqaatinik teknikkikkullu atortunik pisariaqartitsisarlutik, soorlu pitsaasumik angallannikkut periarfissaqartitaanikkut. Taamaattumik taamatut najugaqarfinnut atortulersuiveqartunut pilersuinissamik periarfissaqartitsinissaq immikkoortuni M-ip iluiniittuni periarfissaasarpog, pingaartumik inuussutissarsiummut atasumik ukioq kaajallallu angerlarsimaf-fiusunik pilersitsisoqarsinnaasimagaangat quleriit 1½, 7,5 meterip nalingi akuersissutigineqarsinnaapput. Killilimmik sunngiffimmi sammisassaqartitsivissanik illuaqqiortoqarsinnaavoq, aasarsiortarfinnik illuliortoqarsinnaalluni piniartut illuarassaannik sanasoqarsinnaalluni illuaqqanillu ajornartorsiulernermi oqquiffusinnasunik illuaqqiortoqarsinnaalluni, tamakkuli amerlassusissaat immikkoortumi siu-nertaasumut allannguisitsisinneqas-sanngillat.

Nersutaateqarfimmi naatitsiveqarfimmilu najugaqarfissatut sanaartugassat inuussutissarsiummut atatillugu sanaartukkaniit minnerpaamik 60 meterimik ungasissuseqartillugit aatsaat sananeqarsinnaapput. Aammattaaq illuaqqat minnerpaamik 60 meterimik akuttussusilerlugit sananeqarsinnaapput.

Talittarfiit, aqquuserngit, aqqutit bilerfigineqarsinnaasut pisuinaallu aqqutaat suliffeqarfiup illuutaasa najugaqarfillu akorngini immikkoortortani pineqartuni sananeqarsinnaapput. Tamaani aamma teknikkikkut atortulersuviit pilersinneqarsinnaapput, ilaatigut innaallagiaqarnermut, imeqarniarnermut, oqarasuartaateqarnermut atserinnermilu atortulersuinnermut atorineqartussanik. Annertuumik imermik pilersuinnermut atortulersuinissamut, erngup iginneqartussap kuuffilersornernissaanut nukissiuuteqarfiliornissamullu Naalakkersuisut akuersiseqqaarlugit aatsaat sa-naartortoqarsinnaavoq.

M-imi immikkoortut imatut agguataarneqarsimapput:

- M1: Nunalerineq.
- M2: Aalisakkanik pisanillu suliareqqiineq.
- M3: Qeqertat qimmiliviit.

M: Dyrehold og jordbrug

Områder udlagt til dyrehold og jordbrug er kendetegnet ved en overordnet anvendelse til bebyggelse, anlæg og anden intensiv arealanvendelse i tilknytning til fåreholdersteder, landbrug, havbrug, skovbrug, hundeøer m.v., og de omkringliggende arealer knyttet hertil. Med andre ord kan der etableres bebyggelse, anlæg og anden intensiv arealanvendelse i henhold til erhverv, der baserer sig på udnyttelse af levende ressourcer.

Der kan ikke etableres andre former for erhverv i disse delområder. Byggeri og anlæg i M-områder er i nogle tilfælde kendetegnet ved at være enkeltstående bebyggelser med tilknyttede anlæg, der vil være afhængig af forsyning med infrastruktur og teknisk forsyning, eksempelvis i form af gode transportmuligheder. Derfor er der mulighed for etablering af denne forsyning i tilknytning til bebyggelse og anlæg i M-områder, hvor der desuden i tilknytning til erhverv kan etableres helårsboliger i op til 1½ etage svarende til 7,5 meter. Der kan i begrænset omfang være fritidshytter, sommerhuse samt fangsthytter og overlevelseshytter, så længe antallet ikke ændrer på delområdernes overordnede anvendelse.

For bebyggelse i områder til dyrehold og jordbrug gælder det, at der skal være mindst 60 meter til en hytte fra områdets erhvervsmæssige bebyggelse. Desuden skal hytter opføres med minimum 60 meters indbyrdes afstand.

Der kan anlægges anløbsbroer, veje, kørespor eller stier i tilknytning til anlæg og bebyggelse i disse delområder. Der kan også etableres tekniske forsyningsanlæg, herunder anlæg til el, vand, tele og kloakering til de enkelte delområders lokale forsyning. Etablering af anlæg til ferskvandsindvinding og spildevandsudledning samt større energiforsyningsanlæg må kun ske efter tilladelse fra Naalakkersuisut.

M-områderne er inddelt i:

- M1: Landbrug
- M2: Forarbejdning af fiskeri- og fangstprodukter
- M3: Hundeøer

M1: Nunalerineq

Immikkoortuni naatitsiviliorluni misileraavinni pineqarput grønsaginik nersutaatillu nerisassannik naatitsiviliorluni misileraaneq. Piffinni taakkunani najugaqarfissanik il-luliornissaq ajornartitaanngilaq, inuussutissarsiutigalugu naatitsiveqarfinnullu attuumassuteqartut illuaqqat naatit-siviit, maskiinanut eqqussiviit assigisaallu sananeqarsin-naapput.

M2: Aalisakkanik pisanillu suliareqqiivik

Immikkoortuni pisanik suliareqqiiviusinnaasuni sanaartor-toqarsinnaallunilu atortulersuisoqarsinnaavoq pujoorivin-nik kiisalu aalisakkanik neqinillu panertiteriviusinnaasunik, aammattaaq inuussutissarsiuteqarnissaq eqqarsaatigalugu annertunngikkaluamik ammerivimmik pilersitsisoqarsin-naavoq.

M3: Qeqertat qimmiliviit

Qeqertani qimmilivinni taamaallat peqqumaasivinnik qimmit isumaginnissaannut pisariaqartinneqartuinnarnik sanasoqarsinnaavoq.

M1: Landbrug

I områder udlagt til forsøgslandbrug forstås om-råder, hvor dyrkning af grøntsager og afgrøder er tilladt. Det er i disse områder tilladt at opføre be-byggelse der relaterer sig til landbrugserhvervet, som eksempelvis drivhuse, maskinbygninger og lignende.

M2: Forarbejdning af fiskeri- og fangstprodukter

I områder udlagt til forarbejdning af produkter kan der etableres byggeri og anlæg til rygning og tørring af fisk og kødprodukter samt forarbejdning af skindprodukter, med erhvervsmæssig karakter, men i mindre skala.

M3: Hundeøer

I områder udlagt til hundeøer må der kun opføres mindre bebyggelse til oplag, der relaterer sig til pleje/forsyning af hundene.

N: Teknikkimut atortulersuutit

Immikkoortut teknikkeqarnermut attaveqaateqarnermullu immikkoortinneqarsimasut assigisaallu, tassaasarpur teknikkikkut sanaartorfiit annertuut soorlu imermik nukissiorfiliortit allallu pilersuinerimut pilersitsinermullu suliffeqarfusut assigisaallu. Allatut oqaatigalugu tassaaput inerititaqarfiit uumaasusilinnik atuiffiunngitsut. Immikkoortut tamakku ataqatigiissaarneqarnermikkut nunatamik annertuumik atuiffiusinnaasarpur.

N-imi immikkoortut imatut katitigaappur:

N1: Teknikkikkut atortulersuinerit

N2: Attaveqaateqarneq

Talittarfiliisoqarsinnaavoq allatulluunniit ittumik umiarsualiviliisoqarsinnaalluni helikopterinullu mittarfiliortoqarsinnaalluni, tamanna teknikkikkut atortoqarfusuni attaveqaateqarfusuni assigisaannilu pisariaqartinneqartarmat. Immikkoortuni taakkunani aqquserniortoqarsinnaavoq, bilerfusinnaasunik aqqusiortoqarsinnaalluni pisuinartunullu aqquesineeraliortoqarsinnaalluni sanaartukkat najugaqarfiillu akornanni. Teknikkikkut atortulersuutinik pilersitsisoqarsinnaavoq, soorlu innaallagissiornermut imeqarfimmut, attaveqaateqarnermut najugaqarfiillu atserinermut aqquserorneqarnerinut. Imermik pilersuinerimi aqquseruinerimut imermillu igitassamik aqquseruinerimi annertunerusumillu nukissiorfiliornermik pilersitsiniaraanni Naalakkersuisunit akuersisummik pissarseqqaarsimasariaqarpoq.

N1: Teknikkikkut atortulersuinerit

N1-mi immikkoortortat teknikkikkut sanaartukkanut annertuunut tunngasarpur, soorlu erngup nukinga atorlugu innaallagissiorfiliornermut imeqarfiliornermul-luunniit. Ukioq naallugu inigineqarsinnaasunik inissialiortoqarsinnaavoq, stationeqarfiliortoqarluni, tammaarsimaffiliortoqarluni assigisaannillu pilersitsiortortoqarluni immikkoortoqarfimmi suliffeqarfimmut sanaartukkanullu pisariaqartinneqartunik. Suliffeqarfiit tamakkua tupinannngitsumik sumiiffimmi attaveqaatinik teknikkikkullu atortulersorneqarnissamik pisariaqartitsissappur. Soorunami erngup nukinganik innaallagissiorfik nammineerluni innaallagissamik imminut pilersorsinnaassaaq. Immikkoortuni tamakkunani sunngiffimmi illuaqqiorneq illunillu aasarsiortarfinnik sananissaq akuerineqarsinnaanngilaq, immikkortortat tamakku suliffeqarfinnut taaneqareersunut sanaartukkanullu immikkoortinneqarsimasuummata. Piniartut illuaraannik illuaqqanillu ajornartorsiulernermi oqquiffigineqarsinnaasunik amerlanngitsunik pilersitsisoqarsinnaavoq tasarsuup erngup nukinganik innaallagissiorfiliortifissap eqqaani, tamannali aatsaat pisinnaavoq teknikkikkut sanaartorfiup qanitarinngisaani.

N: Tekniske anlæg og infrastruktur

Områder udlagt til teknik og infrastruktur m.v. er kendetegnet ved større tekniske anlæg som for eksempel vandkraftanlæg samt andre forsynings- eller fremstillingsvirksomheder m.v. Det er med andre ord erhverv, der ikke tager udgangspunkt i udnyttelse af levende ressourcer. Områderne kan i øvrigt omfatte være større infrastrukturforbindelser i det åbne land.

N-områderne er inddelt i:

•N1: Tekniske anlæg

•N2: Infrastruktur

Der kan etableres anløbsbro eller anden form for havneanlæg samt helistop, da det kan være nødvendigt for områder til teknik og infrastruktur m.v. Der kan etableres veje, kørespor eller stier i tilknytning til anlæg og bebyggelse i disse delområder. Der kan etableres yderligere tekniske forsyningsanlæg, som for eksempel anlæg til el, vand, tele og kloakering til delområdet lokale forsyning. Etablering af anlæg til ferskvandsvandindvinding og spildevandsudledning samt større energiforsyningsanlæg må kun ske efter tilladelse fra Naalakkersuisut.

N1: Tekniske anlæg

N1-områder er udlagt til store tekniske anlæg som vandkraftanlæg og vandsøer. Der kan etableres helårsboliger, stationer, camps og lignende i tilknytning til de enkelte delområders virksomheder og anlæg. Disse virksomheder vil være naturligt afhængige af lokal infrastruktur og teknisk forsyning. Et vandkraftanlæg vil naturligt selv producere el til lokal forsyning. Der må ikke etableres fritidshytter og sommerhuse i disse områder, da delområderne er forbeholdt ovennævnte virksomheder og anlæg. Der kan etableres enkelte fangst- og overlevelseshytter i oplandet til vandsøer for vandkraftanlæg, så længe hytterne ikke har beliggenhed i nærheden af et teknisk anlæg.

N2: Attaveqaateqarneq

N2-mi immikkoortortat atortunik angallassinermi angallasivissiaapput biilerfississiaallutillu nunap timaani angallasissutit motorillit atorineqarsinnaatitaapput. A-ngallasissutit motoorillit tassaatinneqarput angallasissutit motorillit suulluunniit, soorlu remmersuallit assakaasullilluunniit, sikukkut, aputikkut, qaqqatigut narsaannartigulluunniit ingerlasinnaasussatut sananeqarsimasut.

Aqquuserngit tamakku suliffeqarfimmut atatillugu angallasivissiaapput, atorineqarnissaannullu kommunep ileqqoreqqusaliorneratigut aalajangersarneqartarpoq.

N2: Infrastruktur

N2-områder er udlagt til transportkorridorer og kørezoner i det åbne land med færdsel til motoriserede køretøjer. Ved motoriserede køretøjer forstås ethvert motoriseret bælte- eller hjuldrevet køretøj, der er konstrueret til eller anvendes til kørsel på is, sne, fjeld og andre naturlige landskabstyper.

Anvendelse af de udlagte korridorer og kørezoner er begrænset til erhvervsmæssig kørsel for nærmere fastsatte erhvervstyper, der fastsættes i kommunale vedtægter.

O: Immikkoortut sanaar-torfigeqqusaanngitsut

Immikkoortut allanngutsaalisat tassaapput sanaar-torfigeqqusaanngitsut pilersitsivigineqanngiusavissimasullu. Immikkoortumi O-mi sunngiffimmi illu-aqqiortoqarsinnaanngilaq aasarsiortarfimmilluunniit il-luliortoqarsinnaanani kiisalu inuussutissarsiuteqarfissamik allatulluunniit pilersitsivissamik sanasoqarsinnaanani. Sanaeqarsinnaasutuat tassaapput piniartut illuaraat kiisalu illuaqqat ajornartorsiulernermi oqquiffigineqarsinnaasut, tamakkuli aamma immikkoortortami siunertarineqartoq allanngortikkumanagu amerlanaarnaveersarneqartari-aqarput.

O-mi immikkoortortat imatut agguataarneqarsimapput:

O1: Nuna allanngutsaalineqartoq
O2: Nersutaatinit ivigartorfigineqarsinnaasog
O3: Pinngortitamiittoq

O1: Nuna allanngutsaalineqartoq

Nuna allanngutsaalineqartoq tassavog sanaartornermi eqqugaasimanngitsoq tikiqqeqanngisaanngajattoq atortussianillu sanaartorfigineqarsimanngitsoq. Ilisarnaatigigajuppaa 5 km. angullugu ungasissusilimmut allaat sumilluunniit sanaartorfusimanngikkaangami.

O2: Nersutaatinit ivigartorfigineqarsinnaasog

Immikkoortog tassavog nersutaatinit ivigartorfigineqarsinnaasog, soorlu savanit, tuttunit, hestinit, nersussuarnit assigisaannillu, immikkoortortag ima angitigalunilu naggorisigissaaq ivigartorfigineqartarnini immikkoortut allanngutsaalisatut taaneqarsinnaanernimut allanngutigissanagu.

Qaasuitsup kommuneani nersutaatinit ivigartorfigineqarsinnaasumik immik-koortortagaqanngilaq.

O3: Pinngortitamiittoq

Pinngortitamiittoq tassavog sanaartorfik 5 km.-imik qimallugu ungasissusilimmiittoq. Sanaartorfik tassaasinaavog :

- Illoqarfik nunaqarfilluunniit.
- Illuaraqarfiit aasarsiortarfittut.
- Immikkoortut immikkut sammisassaqaqarfitsiviusut.
- Savaateqarfiit, naatitsiveqarfiit, immami inuussutissarsiortfiit, orpippassualeriffiit, qimmiliviit assigisaallu.
- Teknikkut atortulersuiffiit attaveqaatillu.

Inuit aqqusinnermasaat assartuinnermullu aqqusiat minnerusut sanaartukkanut ilaatinneqanngillat.

O: Friholdte områder

Områder, der friholdes, er enten karakteriseret ved at være helt uden eller næsten uden bebyggelse eller anlæg. I O-områder kan der således ikke etableres fritidshytter, sommerhuse samt erhvervsmæssig bebyggelse eller anlæg. Det eneste, der undtagelsesvist kan etableres, er fangsthytter og overlevelseshytter, så længe antallet ikke er i et omfang, der ændrer på delområders overordnede anvendelse som områder, der friholdes.

O-områder er inddelt i:

O1: udisponerede områder
O2: områder udlagt til ekstensiv græsning
O3: vildmark

O1: Udisponerede områder

Udisponerede områder er kendetegnede ved at være uberørte eller næsten uberørte og uden bebyggelse og anlæg. Der er som hovedregel udlagt et delområde som udisponeret område som en 5 km bufferzone om alle indgreb i det åbne land.

O2: Ekstensiv græsning

Områder udlagt til ekstensiv græsning er for græsning af husdyr, såsom får, rensdyr, heste, køer eller lignende, og hvor arealanvendelsen er af en intensitet, der ikke ændrer på delområders overordnede karakter som områder, der friholdes.

Der er ikke udlagt områder til ekstensiv græsning (O2) i Qaasuitsup Kommunia.

O3: Vildmark

Vildmark er uberørte naturområder med minimum fem kilometer fra et indgreb. Et indgreb kan være:

- By- og bygdeområder.
- Områder til fritidshytter og sommerhuse.
- Områder af særlig rekreativ karakter.
- Områder udlagt til fåreholdersteder, landbrug, havbrug, skovbrug, hundøer m.v.
- Områder til teknik og infrastruktur m.v.

Stier og mindre korridorer opfattes ikke som indgreb.

Aasiaat

Aasiaat 1763-mi niuertoqarfittut Egedesminde-tut tunngavilerneqarput Qeqertarsuup Tunuata kujammut kimmukanneq teqeqquani, Niels Rasch Egede-mit, angumminut – Kalaallit aposteliat Hans Egede-mut – eqqaasutissatut atsi-usissumit – 1700'kkullu ingerlaneranni Aasiaat, europamiut tamaani arfanniar-neranni, qitiusimavoq.

Aasiaat

Aasiaat blev grundlagt som kolonien Egedesminde i 1763 af Niels Rasch Egede i det sydvestlige hjørne af Diskobugten, som navngav den til minde om faderen – Grønlands apostel Hans Egede – og i 1700-tallet var området ved Aasiaat centrum for europæisk hvalfangst.

nalerput ukiunik 500-nik sioqqulluguli, inunnit naju-gaqarfigineqartarsimasooq, nalitsinnili illuliorfigi-neqartar-simanera 1200'kkut missaannut pisoqaassusilerneqarsin-naalluni, piniartut ukiup qanorilinera apeqqutaatillugu sumiiffinni assigiinngitsuni naju-gaqartarsimallutik.

Illoqarfiup pisoqartai umiarsualivimmiillutillu Qeqer-tannguamiipput. Illoqarfik 1980'kkunniilli alliartulersi-mavoq kujammut heliportitoqamiit sissaq atuarlugu kangimut raajaleriffimmut, illoqarfiullu aqquernisa ilisarnaatigaat sanileriaarlutik qangimut kimmullu inger-laartuunertik.

Aasiaat pingasunik nunaqarfitta qarput: Akunnaaq, Kitsis-suarsuit aamma Ikamiut.

Anguniakkat sammisallu pingaarutillit

Aasiaat alliartornerata ingerlaqqinnissaa sulissutigineqar-poq, ilinniartoqarfittut aamma Qeqertarsuup Kitaani (DiskoVest) uuliaqarneranik misissuineri pilersuiffittut. Pilersaarusiormi pingaartinneqarpoq, nunap qaani suliffeqarfiit offshore-mut attuumassuteqartut taakkualu pilersitaannik ingerlatsiviit, annertusarneqarnissaat, tas-saasut qitiusumik ingerlatsiveqarfiit inissiaqarfillu. Aasiaat alliartornerata ingerlaqqinnissaa sulissutigineqarpoq, ilinniartoqarfittut, Avannaani Ilinniarnertuunngorni-afik GU illoqarfimmilu inuusuttut kulturikkut nukittuumik inis-sisimanerat, aammalu Qeqertarsuup Kitaani (DiskoVest) uuliaqarneranik misissuineri pilersuiffiunerat tunngavi-galugit. Illoqarfiup umiarsuit atorlugit angallanneri avannaani qitiunera nukittorsarneqassaaq. Pilersaar-u-siornermilu pingaartinneqarpoq nunami inuusuttissar-siuteqarfiit offshore-mut attuumassuteqartut, taakkualu malitsigisaattut ingerlatsivinngorumaartussatut ilimagi-sat annertusarneqarnissaat, nunaminertanik qitiusumik ingerlatsiviusussanik aamma illuliorfissanik pilersitsi-nikkut. Taakkununga ilaavoq angallanneri periarfissanik annertusaaneq (umiarsualivik aamma mittarfik), kiisalu innuttaasut kulturikkut sunngiffimilu periarfissaasa qul-akkeerneqarnissaat, matumani illoqarfimmi periarfissat orniginartut umiarsualivimmilu avatangiisip pilersaar-u-siorfiginerisigut.

Kommunip takorluugai pingaarnerit anguniagaalu tas-saapput, innuttaasut namminneerlutik kissaatigisaannut tunngatillugu, tigussaasumik ineriartortinnerisa aqun-neqarneranni sakkussat. Taamaattumik pineqartut, kom-munip illoqarfinut nunaqarfinullu assigiinngitsunik iluseqarlutik, saqqummerput: [aasiaat_kn.pdf](#) (60.8 KB)

Innuttaasut ineqarnerlu

Aasiaat Qaasuitsup Kommuniani illoqarfiup annerup tull-eraa 2013-mi 3.142-nik innuttaqartoq, illoqutigiinni 1.325-ni agguassimasunik (inigisami ataatsimi inuit 2,4 missin-gaat). Ukiopassuannngortuni innuttaasut amerlassusaasa

Arkæologiske undersøgelser har vist, at området omkring Aasiaat har været beboet af mennesker helt tilbage i 5. århundrede fvt., mens bebyggelse i vor tid kan dateres til ca. år 1200, hvor fangere har haft forskellige bosteder efter årstiden.

Byens ældste dele findes ved havnen og Tran-sitøen i vest. Siden 1980'erne har byen udviklet sig fra den gamle heliport syd for byen langs kysten mod øst til rejefabrikken og byen struktur er kendetegnet ved øst-vest gående parallelle vejforløb.

Aasiaat har tre tilknyttede bygder: Akunnaaq, Kitsissuarsuit og Ikamiut.

Målsætninger for byen (fokusom-råder, udviklingsmål mv.)

Der arbejdes for at Aasiaat fortsat skal udbygges både som uddannelsesby, i kraft af placeringen af Nordgrønlands GU og det stærke ungdomskul-turliv i byen, og som forsyningsbase for olieefter-forskningen ved tilladelsesblokkene i Disko Vest. Byens centrale funktion for skibstrafikken nordo-ver skal forstærkes. I planlægningen er der fokus på en udbygning af offshore relaterede erhverv på land og forventede afledte funktioner, i form af centerområder og boligområder. Dertil er en udbygning af infrastruktur (havn og lufthavn) relevant, samt sikring af borgernes muligheder for kultur- og fritidsliv i og om byen, herunder planlægning af imødekomme byrum og havnemiljø.

Kommunens overordnede visioner og målsætning-er er styringsredskab for den fysiske udvikling, i sammenhæng med borgernes egne ønsker. Der-for kommer det konkret til udtryk i kommunens byer og bygder på forskellig vis, hvilket kan ses her: [indsatsomraader_aasiaat.pdf](#) (58.9 KB)

Befolkning og boliger

Aasiaat er Qaasuitsup Kommunias næststørste by med 3.142 indbyggere i 2013 fordelt på 1.325 husstande (ca. 2,4 personer pr. bolig). Efter i en årrække at have oplevet et fald i indbyggertallet er udviklingen vendt og de seneste 5 år har det været stigende. Siden 2008 (2.853) er indbygger-tallet i Aasiaat vokset med mere end 10 %.

Antallet af familieboliger har været stagnerende de seneste 10 år ved ca. 1.250 boliger fordelt på 43 % enfamiliehuse, 12 % række-dobbelthuse og 45 % etageboliger. I de seneste 5 år er der til

appariartuaarsimanerat illuanut saassimavoq, ukiunilu kingullerni tallimani qaffakkiartuaalermalluni. Aasianni innuttaasut amerlassusaat 2008-mi (2.853-usimasoq) 10 %-i qaangerlugu qaffariaateqarsimavoq.

Ilaqutariit illui ukiuni kingullerni qulini taamaaginnarsimapput 1,250-it missaanniillutik, agguaqatigiisillugit ilaqutariit ataasiakkaat illui 43 %-usimapput, 12 %-it affarleriullutik, 45 %-illu tassaallutik inissiat quleriit. Illuatungaanili ukiuni kingullerni tallimani ilinniartut inaat 250-it sanaartorneqarsimapput, utoqqarnut inissiat uningaannarlutik 60-it missaanniittut.

Ilaqutariinnut inissiat affangajaat (44 %-it) pisortanit pigineqarput.

Kommuneplani malillugu sanaartorfusinnaasoq sinnerut-toq illunut 825 missingi-nut naapertuuppoq.

Inuussutissarsiutit umiarsualivillu

Inuussutissarsiut sunniuteqarnerpaaq taassaavoq aalisakanik assigiinngitsunik aalisarnek, raajat, saattuat aamma kilisaatersorluni aalisarnek. Mittarfiup ungasinngittuani raajanik tunisassiorfeqarpoq, aamma amutsiveqarpoq. Tele Greenland illoqarfimmi allakkeriveqarpoq TELE-POST Center (attaveqaatit, IT aamma allakkerivikkut sullissineq), kiisalu Aasiaat Radio-at Nunatsinni angallatit radioat atorlugu sullissinermi qitiusoq.

Ukiuni kingulliunerusuni takornariaqarnermik inuussutissarsiuteqarnek pingaarut-tilimik annertusiartulersimavoq, illoqarfillu pisortatigoortunik tallimanik unnuisarfeqarpoq. Takornarianut neqeroorutit ilagaat, arfernik takornariarnek, aasaaneranimi arferit nunamut qanittumiittut tikingajalluinnarneqarsinnaasarput, Aasianni takornariat allaffiat qeqertat akornanni qajartuarnermik neqerooruteqartarpoq, aamma assersuutigalugu, nunaqarfiit ilaannut qimussernermik. Taamatut angalaarnerit, nalunaaquttap akunneri marlunniik, ullut arlerlugit sivilisuseqarsinnaasarput, illuaqqani tuperniluunnit unnuisarluni.

Suliffissaqarniarnek (43 %-uvoq) kommunimi agguaqatigiisitsinermiit qaffasinne-rulaarluni. Suliassa qarfiit anginerit, 2010-mi suliffissat amerlassusaannut sanillussinermi, tassaapput pisortat allaffissornerat sullissinerallu (514-it), niuerneramik iluarsartuussinermillu suliffe qarfiit (323-it) assartuussineq (175-it). Illoqarfimmi suliffissat katillutik 1.350-it missingaat.

Aasiaat umiarsualiviat imarpikkoortaatitut umiarsualiviuvoq, Avannaalu tamak-kerlugu umiarsuit pajuttaatit atorlugit pilersuivilluni. Diskoline aamma Ilaasortaatit (Arctic Umiaq Line) Aasiannut tulattarput. Umiarsualivimmi talittarfik 110 m-nik takissuseqarpoq 8 m-inillu itissuseqarluni, umiarsualivimmilu periarfissaq 12 ha missiliorlugu

gengæld bygget over 250 kollegieboliger, mens antallet af plejehjemsboliger har ligget konstant omkring 60.

Næsten halvdelen (44 %) af alle familieboliger er offentligt ejet.

I kommuneplanen er der en restrummelighed til ca. 825 boliger.

Erhverv og havn

Det dominerende erhverv er fiskeri af forskellig slags - rejer, krabber og trawlerfiskeri. Der ligger en rejefabrik tæt på lufthavnen og et skibsværft. Tele Greenland har et TELE-POST Center i byen (telekommunikation, IT og postvirksomhed) og Aasiaat Radio er samlingspunkt for kystradiotjenesten i Grønland.

Turismeerhvervet har de senere år fået stigende betydning og der er 5 officielle overnatningssteder i byen. Turismeerhvervet byder bl.a. på hvalsafari, hvor det i sommersæsonen er muligt at komme meget tæt på hvaler, der er søgt ind til land. Turistkontoret i Aasiaat tilbyder kajakture i skærgården og hundeslædeture til f.eks. en af bygderne. Disse ture kan være af et par timers varighed op til flere dage, hvor der overnattes i hytter eller telt.

Beskæftigelsesgraden (43 %) er lidt over middel for kommunen. De største brancher ift. antal arbejdspladser i 2010 er Offentlig administration og service (514), Handel og reparationsvirksomhed (323) og Transportsektoren (175). I alt er der ca. 1.350 arbejdspladser i byen.

Havnen i Aasiaat er en atlanthavn, og forsyner hele Nordgrønland ved feederskibe. Både Diskoline og Kystruten (Arctic Umiaq Line) lægger til i Aasiaat. Havnen har en 110 m lang kaj og er 8 m dyb, mens havnearealerne har et omfang af ca. 12 ha, bl.a. med et stort containerafsnit. Der har især været fokus på offshore-industrien, hvor Aasiaats nærhed til undersøgelsesfelter og udvidelsesmuligheder af havnefaciliteter gør byen relevant som forsyningsbase og lokalisering af offshore relaterede erhverv, som indgår i den eksisterende planlægning med udlæg til erhvervsformål og boliger. På sigt er der mulighed for at etablere nye havnefunktioner med tilhørende erhvervsområder på Tupilakøen.

I kommuneplanen er der en restrummelighed på ca. 1.650.000 m² til erhvervs- og havneformål.

annertussuseqarpoq, ilaatigullu annertuumik containeri-
nut immikkoortortaqluni. Offshore-mik suliffissuaqarneq
immikkut pingaartinneqarlunnarpoq, Aasiaat, missuiffis-
satut akuersissuteqarfusunut, qanittumiinnerat umiarsual-
ivitsigullu allileriffissaqarnerata, illoqarfik pilersuiffissatut,
inuussutissarsiutinillu offshore-mut attuumassuteqartunik
pilersitsiviusinnaanera soqutiginaateqartilermassuk, kom-
munip pilersaarutaatigut atuuttuklut nunaminertanik
inuussutissarsiornermi atorneqarsinnaasunik, illuliorfis-
sanillu, ilanngussisoqarsimaneratigut. Ungasinnerusooq
eqqarsaatigalugu, Tupilammi umiarsualiveqarnermi inger-
latsivinnik inuussutissarsiutinillu tamakkununga attuu-
massuteqartunut pilersitsisoqarnissaa, periarfissaqarpoq.

Kommuneplani malillugu sanaartorfusinnaasooq sinnerut-
toq. Inuussutissarsiutinut. umiarsualivinnullu atorneqarsin-
naasooq 1.650.000 m² missingaat.

Angallannermi periarfissat teknikkik- kullu atortut

Timmisartut mittarfiat 1998-mi atoqqaartinneqartoq tim-
misartunut suluusalinnut helihopterinullu mittarfiuvoq
799 meterinik takissuseqarluni asfaltimillu qal-liuteqarluni.
Ullormut marloriarluni Ilulissaniit kangerlussuarmiillu

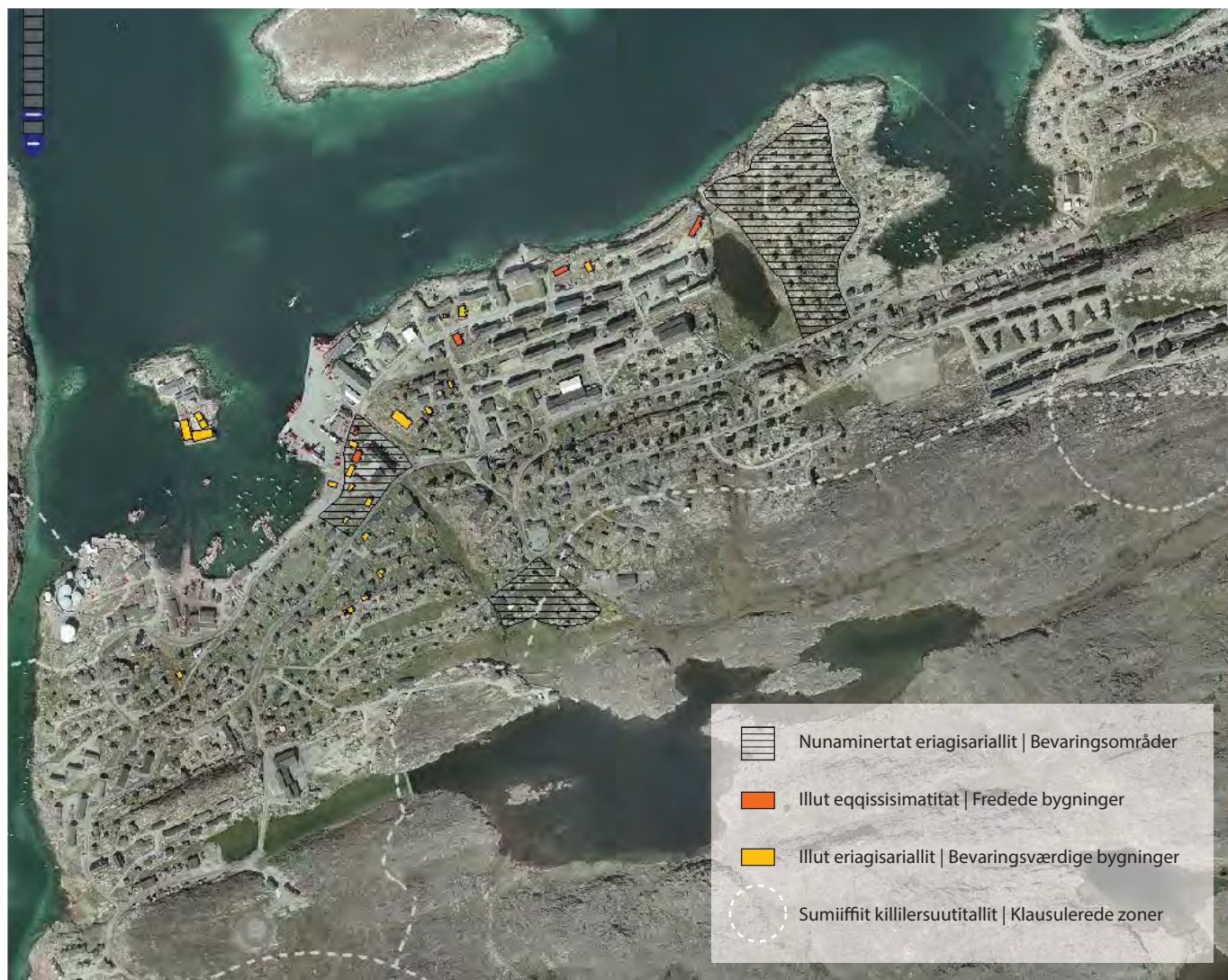
Infrastruktur og tekniske anlæg

Flyvepladsen blev indviet i 1998 og er en 799 m asfaltbane til fastvingede fly og helikoptere. Der er 2 daglige ankomster/afgange til Ilulissat og Kangerlussuaq. Der har i længere tid været arbejdet på muligheden for udvidelse af landingsbanen til 1.299 m eller 1.799 m bane, så flyvepladsen kan modtage jetfly, hvilket kan blive nødvendigt i forbindelse med offshoreindustrien.

Aasiaat har et veludbygget vejnet med asfalterede veje. Hovedtrafikken i Aasiaat foregår mellem havneområde og centrum over områderne ved kirkegården og rejefabrikken til lufthavnen vest for byen.

Stinettet bygger dels på gangstier mellem de forskellige områder, dels det almindelige vejnet, hvor der visse steder er etableret fortove. Hovedsageligt er der dog tale om et integreret trafiksystem med blandet trafik.

El, vand og varmeforsyningen varetages af Nukissiorfiit, mens telekommunikation varetages

tikittoqartar-poq/aallartoqartarlunilu. Piffissami sivitsortumi mittarfiup 1.299 meterinut imaluunnit 1.799 meterinut tallineqarsinnaaneranut periarfissat sulissutigi-neqarsimapput, imarpik qulaallugu timmisartunit miffigineqarsinnaalernissaa anguniarlugu, tamannami offshore-mik tunisassiornermut atatillugu pingaaruteqalersinnaammat.

Aasiaat sanalluagaasunik asfaltimillu qalliutilinnik aqqusineqarput. Aasianni angallanerup annersaa umiarsualiveqarfimmiit illoqafiullu qeqqaniit, iliveqarfiup tungaanut raajaleriffimmullu, mittarfiup kitaatungaaniit-tumut, ingerlaarfiuvoq.

Aqqusineeqqat, ilaatigut illoqarfiup immikkortuisa akornisigut, ilaatigullu aqquernertigut pisinnaarnut aqqusarneqarsimasutigut ingerlapput. Ataatsimut isigalugu oqaatigineqarsinnaavoq angallanermi periarfissat, angallaseriaatsinit assigiinngitsunit ataatsimoorunneqartut. Innaallagialu, imeq kiassarnerlu Nukissiorfiit isumagisaraat, attaveqaateqarneq Tele Greenland-imit isumagineqartoq.

Imerk pilersuineq nunap qaavata ernganik tunngaveqartoq, erngup aqquai in-naallagissamik qerinaveersaarutillit oqorsaaseriikkallu, kiisalu imermik maqitsisarfiit atorlugit ingerlanneqarpoq. Neriututigineqar-

af Tele Greenland.

Vandforsyningen er baseret på overfladevand via net af elfrostsikrede, præisolerede ledninger og taphuse. Der er dog et ønske om at anvende Saqqarliip nunaa til vandsø, fremfor de søer, der i dag ligger i byens udkant. Elproduktion foregår med dieselgeneratorer. Varmeforsyningen var-etages, dels af private oliefyrede anlæg og private centralvarmeanlæg (blokvarme) og dels ved fjernvarme. Kraftvarmeværket er opført 1991 øst for atlantkajen og senest udvidet i 2011.

Renovationen omfatter dag- og natrenovation, dagrenovationen brændes i forbrændingsanlæg. Andet ikke brændbart affald deponeres på dumpen, hvor der er også modtagestation for farligt affald og jernskrot.

Ca. 82 % af byens husholdningsspildevand er tilsluttet kloaksystemet. Spildevandet ledes urenset i havet. I områder, der ikke er kloakeret, indsamles natrenovation ved husstandene og pumpes i havet, mens køkkenspildevandet ud på fjeldsiden, hvorfra det langsomt siver ned i

porli Saqqarliip imeqarfittut atorineqalissasut, tatsinut illoqarfiup killeqarfignisaaniittunut taarsiullugit. Innaalla-gissiorneq dieselgeneratorit atorlugit ingerlanneqarpoq. Kiammillu pilersuineq ingerlanneqarluni, ilaatigut nam-minerisamik olieftyr-it namminerisamillu kiassateqarfiit (inissiaqarfiit blokkat kiassateqarfii), ilaatigullu ungasis-sumiit kiassarneq atorlugit. Ungasissumiit kiassateqarfik sananeqarpoq 1991-mi umiarsuillu talittarfiata kangiatun-gaani inissisimalluni, kingullermillu allineqarpoq 2011-mi.

Eqqaavilerinermiipput ulluunerani unnuakkullu eqqakkat, ulluunerani eqqakkat eqqakkanut ikuallaavimmi ikuallan-neqartarput. Eqqakkat allat ikuallanneqarsin-naanngitsut eqqaavissuarmi katersorneqartarput, tassaniipportaaq eqqakkanik ulo-rianaatilinnik savimikunillu tigooraavik.

Illoqarfimmi erngup, illulerinermiit igitap 82 %-ata missaa, eqqaaviit kuuffinut attassusigaavoq. Imeq igitap salin-neqarani imaanut ingerlatinneqartarpoq. Nunaminertat ilaanni, eqqaaviit kuuffinut attaviligaanngitsuni, illuni unnuakkut igitassaq katersorneqartarpoq imaanullu igin-neqarluni, iggavikkoorluguli imeq igitap nunamut kuut-siinnarneqartarpoq, sukkaatumik imaanut koorusaartus-sanngorlugu.

TELE Greenlandip oqarasuaatit assigissaallu atorlugit at-taveqarneq isumagisaraa, napparuteqarfeqarluni illoqarfi-up kangiatungaaniittuniit (D20, A5-ip kujataa-tungaani). Nunatsinni angallatit radio-isigoorlugu sullissineq Aasiaat Radio-anni eqiterunneqarpoq 2011-mi.

Sullissineq aamma pisortat ingerlatsivii

Pisortat namminersortullu sullissinermi ingerlatsivii illoqarfiup qeqqani umiarsu-aliviup ungasinngisaani eqiterussimapput, tamaaniippullu, pisiniarfiit anginerusut, allakkerivik, neriniartarfiit, oqaluffik aamma kommunip allattoqarfia. Taakkua saniatigut, illoqarfiup immikkoortor-tani ataasiakkaani, ulluinnarni atortakkanik pilersuiffeqar-poq, mikinerusunik pisiniarfittalinnik. Aammattaaq meeqqeriveqarpoq meeraaqqiveqarlunilu, angisuumik atuakkanik atorniartarfeqarluni, inuusuttunut klubbeqar-luni, timersortarfissuaqarluni, arsaattarfeqarlunilu. Kom-munimi nunap immikkortuani peqqinnissaqarfiit aappaat Aasianniippoq, Qeqertarsuup Tunuani peqqinnissaqarfim-mut atasooq. Nunap immikkoortuani peqqinnissaqarfiit tamakkisuumik akisussaaffigaat, pilersaarusiorneq nunap immikkoortuanilu peqqinneq pillugu suliasat suliarinis-saat, tamaaniippullu suliamik ilisimasallit aamma immik-kut ittumik ilisimasallit. Illoqarfik aammattaaq utoqqarnut illoqarpoq, maannakkut al-lilernerqartumik. Ilinniartitaaneq

Ilinniartitaaneq

Aasiaat aamma Avannaani ilinniartitaanerup qiteraa sisamanik atuarfik: meeqqat atuarfiat atualeqqaaniit 10. klassi tikillugu (Gammeqarfik), innarluutillit atuarfiat

fjorden.

Teleanlæg varetages af TELE Greenland, der har masteanlæg i byens østlige ende (D20, syd for A5).. Kystradiotjenesten i Grønland blev i 2011 samlet hos Aasiaat Radio.

Service og offentlige funktioner

Offentlige og private service funktioner er kon-centreret i bymidten ved havnen, hvor de største butikker, posthus, hotel, restaurant, kirke og kom-muneadministration er beliggende. Der er endvi-dere en mere decentral dagligvareforsyning, med mindre butikker i de enkelte bydele. Herudover er der børnehaver og vuggestuer, samt større bibliotek, ungdomsklub, idrætshal og boldbane. Det ene af kommunens to regionssygehuse lig-ger i Aasiaat, og omfatter Sundhedsregion Disko. Regionssygehusene har det overordnede ansvar for planlægning og udførelse af sundhedsfaglige opgaver i regionen, og her samles den faglige ekspertise og specialister. Byen har også et pleje-hjem, der er under udvidelse.

Uddannelse

Aasiaat samtidig Nordgrønlands uddannelses-centrum med 4 skoler: en folkeskole med 1.-10. klasse (Gammeqarfik), handicapskole for lettere psykisk udviklingshæmmede og sent udviklede børn og unge (Ado Lyngep Atuarfia), lokal erhvervsskole (Piareersarfik) og gymnasium for Nordgrønland (GU-Aasiaat).

I forbindelse med uddannelserne er der en række kollegie- og skolehjembygninger fordelt rundt om i byen. Desuden bliver elever også lokalt ind-kvarteret på grund af kollegiepladmangel.

Kultur og fritid

Området "Kolonien" er udpeget som særligt værdifuldt bevaringsområde (§ 2-områder) og omfatter den ældre kolonibebyggelse og de nye administrationsbygninger med Hvalkommandør-boligen (B-26), bestyrerboliger (B-24), butikken (B-32), postkontoret (B-30), assistentboligen (B-43), samt et enfamiliehus (B-25). Herudover er der bevaringsinteresser knyttet til kirkefel-det, skoleområdet, Transitøen og den gamle kirkegård, samt en række enkelthuse; Forstand-erboligen (B-145), Brøndlunds Mindehus (B-442), distriktslægeboligen (B-18), Museet (B-404), forsamlingshuset (B-405), Kirken (B-627), Brættet (B-1180), mandskabshus (B-36), fire ældre pa-khuse (B-200, B-201, B-207 og B-208), samt fire

eqqarsartaatsimikkut annikinnerusumik innarluutillit aamma meeqqat inuusuttullu kingusissumik ineriartorsimasut atuarfiat (Ado Lyngep Atuarfia), sumiiffimmi inuusutissarsiutini ilinniartarfik (Piareersarfik), aamma Avannaata Ilinniarnertuunngorniarfia (GU-Aasiaat). Illiniagaqarnernut atatillugu illoqarfimmi sumiiffinni assigiinngitsuni ilinniartunut inissiaqarpoq skolehjemmeqarlunilu. Ilinniartulli inissaaleqissunneqarnerat pissutigalugu illoqarfimmi inissiisarfitt aamma atorineqartarput.

Kulturi sunngiffillu

"Niuertoqarfimmi" immikkut naleqartitatut (% 2 malillugu) eriagisassatut toq-qagaanikuuvoq, tassungalu ilaapput niuertoqarfimmi sanaartukkat pisoqaanersut, aallattoqarfik nutaaq, Takornarialeriffik (Arfanniat Naalagaata illua B26), Katersugaasivik (Niuertup Illorsua B24), pisiniarfik (B32), allakkerivik (B30) ikiortip illua (B43), kiisalu ilaqutariit illua (B25). Taakkua saniatigut eriagisassatut soqutiginaatillit oqaluffiup, atuarfiup, Qeqertannguami, iliveqarfitoqqap kiisalu illut ataasiakkaat eqqaaniipput: Efterskolip pisor-taata illua (B145), Illu jørgen Brønlundimut Eqqaassutissaq (B442), distrikslægeboligen (B18), Katersugaasivik (B404), katersortarfik (B405), Oqaluffik (B627), Kalaalimineerniarfik (B1180), Niuertussap illua (B36), quersuit sisamat (B200, B201, B207, aamma B208), kiisalu nammineerluni illuliat (B396, B399, B414, B474).

Eqqissisimatitsisarneq aamma allatigut kulturikkut eriagisassanik kulturikkut kingornussatut illersuineq pillugu Inatsisartut Inatsisaat nr. 11, 19. maj 2010-meersoq tunngavigalugu illut makkua eqqissisinneqarnissaat aaliangersarneqarpoq: Katersugaasivik (Niuertup Illorsua B24), Takornarialeriffik (Arfanniat Naalagaata illua B26), Skolehjemmi (Atuafitoq B144), Meeqqat atuarfiat (Eqaarsarfik B146) aamma Atuakkanik atirniartarfik (Arnat ilinniartarfik B156).

Ukiup qaammataani ilaatigut aqquosioriikkami (ataavartumik) ujakkaarnissamut (langrend), aamma snescooterinik qimussinullu aqqutit aaliangersimasut ingerlaarnissamut periarfissaqarpoq. Timersortarfissuarmi ukioq kaajallallugu illup iluani timersuutini assigiinngitsorpassuarnik ingerlatsinissamut periarfissaqarpoq. Aammattaaq Tupilammi sisorartunut majuartateqarpoq.

Aasiaat katersugaasiviat, sumiiffiup oqaluttuassartaanik saqqummersitsiviuvoq, niuertullu illutoqaani pilersinneqarluni 1978-mi. Taamaaniipput Nunatta oqalut-tuassartaa pillugu saqqummersitat ataavartut, siulitta kulturianniit aamma Dorsit I-mit II-miillu nassaanik tunngavillit, Aasiaat ilinniartoqarfiunerata oqaluttuassartaa, aammattaaq nikeraattunik immikkuullarissunik saqqummersitaqartarpoq. Illoqarfiup katersortarfia Per Kirkeby-p qalipagaanik 24-nik kusanarsagaavoq.

selvbyggerhuse (B-396, B-399, B-414, B-474).

I henhold til Inatsisartutlov nr. 11 af 19. maj 2010 om fredning og anden kulturarvsbeskyttelse af kulturminde er der fastlagt fredning af følgende bygninger: Museet (Kolonibestyrerboligen B-24), Turistkontoret (hvalkomandørboligen B-26), Skolehjemmet (Børneskolen B-144), Folkeskolen (Efterskolens gymnastiksal B-146) og Biblioteket (Pigeskolen B-156).

I vintermånederne er der blandt andet mulighed for langrendsløb på præparerede løjper, snescooterkørsel og ture på hundeslæde med fastlagte ruter. I idrætshallen er der hav af muligheder for indendørs sportsgrene året rundt. Der er også etableret en skilift på Tupilak.

Aasiaat museum er et lokalhistorisk museum, etableret i 1978, indrettet i den gamle kolonibestyrerbolig. Her er en permanent udstilling om Grønlands historie med fund fra de palæo-eskimoiske kulturer og Dorset I og II, udstilling af Aasiaats historie som uddannelsesby, samt skiftende særudstillinger. Byens forsamlingshus er udsmykket med 24 malerier af Per Kirkeby.

Pilersaarummut nassuiaatip suliniute-qarfiisa pingaarutillit 10-t illoqarfinnut nunaqarfinnullu tutsinneri

AASIAAT

Inuussutissarsiutinik ineriartortitsineq

Asiaat, offshore-mi ingerlatanut pilersuiffittut pingaarner-tut periarfissaanerat, ineriartortinneqarlunilu nukittor-sarneqartariaqarpoq, angallannermi periarfissatigut aam-ma inuussutissarsiutinut taakkua malitsigisaasaannut il.il., nunaminertanik tunniussisoqarneratigut, kommunimut iluaqutaasumik. Qeqertannguaq innussutissarsiutitigut kulturikkullu nutarterutaasunut atorneqarsinnaalluarpoq. Tamakkua saniatigut aalisarneq nukittorsarneqartari-aqarpoq, allerinissanut nutaanillu atortulersornernut, nunaminertanik tunniussaartoqarneratigut, aalisartullu atuagaannik pitsanngorsaaniikkut, soorlu fabrikkip aamma umiatsiaaqqanut umiatsialiviup eqqaani atortulersuiff-isusinnaasutigut. Qeqertat akornini qajartorneq, tamaanilu timmiaruarpassuaqarnera, takornariaqarnermi ineri-ar-tortitsivissatut piukkunnaateqarluarput. Illoqarfiup qiter-pasinnerusortaani, sunngiffimmi kulturikkullu periarfissat pitsanngorsaavigineqarnerat, takornariaqarnermut anner-tusaataassapput.

Nunaqarfinni sumiiffinni assigiinngitsuni, inuussutissarsi-utitigut periarfissat ineriartortinneqarlutillu misissorneqar-tariaqarput, soorlu tunitsiveqarneq aamma aalisakkanik piniakkanillu allanik tunisassiorsinnaanerit eqqarsaatigalu-git. Tunisassiorfiit, amernik suliarinnittarfiit sissarsuillu, nunaminertanik pisariaqartitsipput. Aammattaaq nu-naqarfinni arlalinni takornariaqarnermik ineriartortitsisin-naaneq periarfissaqarpoq, ilaatigut Akunnaami unnuiffis-satigut sanaluttafeqarnikkullu, aamma Kitsissuarsunni katersugaasiveqarnikkut, oqaluttuartsitsarneq immikkut pingaartillugu.

Ilinniartitaq

Asiaat illoqarfittut inuusuttut ilinniagaqarfiattut inger-laqqissaaq, Ilulissat suleqatigalugit. Illoqarfiit mikinerusut eqqaaniittut nunaqarfiillu illinniaqarfusinnaasunik pilersarusiornermi ilanngullugit eqqarsaatiniitinneqartariaqar-put, kiisalu pisariaqartitat tamakkununga attumassutillit, soorlu paqqinnittarfiit, inissiat, kulturikkut sunngiffimmilu periarfissat naammattut, ataqatigiissarneqartariaqarput. Sinaakkuttat tigussaasut (silami, illullu iluini) pitsaassusaat ilinniartoqarfiit avatangiisaannut pingaaruteqarlunnar-tuupput – allaat atualinngikkallarnermili. Offshore-mik inuussutissarsiutinut atatillugu, pikkorissartarnerit ilinni-artitsinerillu, pitsaaqutitalimmik Aasianni inissinneqarsin-naapput.

Nunaqarfinnut tunngatillugu, ulluunerani paaqqinnit-

Planredegørelsens 10 strategiske indsatsområder udmøntet i by og bygger

AASIAAT

Erhvervsudvikling

Asiaats mulige rolle som hovedforsyningsbase for offshore aktiviteter bør udvikles og styrkes gennem både infrastruktur og arealudlæg til følgeerhverv mm., til fordel for hele kommunen. Transitøen kan eventuelt anvendes til både innovative erhverv og kultur. Sideløbende bør fiskeriet styrkes med arealudlæg til udvidelse og nyanlæg, samt bedre forhold for fiskerne, f.eks. anlægsforhold ved fabrik og jollehavn. Kajak og fugleliv i skærgårdsområdet giver gode mu-ligheder for turismeudvikling. Styrket fritid og kultur i de centrale områder af byen skal være katalysator for turismen.

I byggerne bør de lokale erhvervsmuligheder udvikles og undersøges, gennem f.eks. indhan-dling og bearbejdning af andre fiskearter og fangststyr. Det kræver arealer til produktionsfaci-liteter, skindbearbejdningsværksted og kajanlæg. Samtidigt er der i flere bygger muligheder for at udvikle turismen, bl.a. for overnatning og hus-flidsværksted i Akunnaaq og museum i Kitsissuar-suit med fokus på historiefortællingen.

Uddannelse

Asiaat skal stadig fungere som en vigtig uddan-nelsesby for unge, i samspil med Ilulissat. Nær-liggende mindre byer og bygger bør indtænkes i planlægningen af uddannelsesfunktioner, og relaterede behov som f.eks. tilstrækkelige pas-nings-, bolig-, kultur- og fritidsmuligheder skal koordineres. Kvaliteten af de fysiske rammer (både ude og inde) er vigtig for læringsmiljøet – helt fra førskolealderen. I forbindelse med offshore-branchen kan kursusvirksomhed og ud-dannelse med fordel placeres i Asiaat.

For byggerne er der behov for tilstrækkelige faciliteter til daginstitution, skole, fritidstilbud og aktiviteter. Disse kan med fordel samtænkes, og der kan fastlægges areal til f.eks. multifunk-tionelle huse og dagplejecentre.

Bosætning og gode boliger

Asiaat har mange fine byområder med ensartet, harmonisk byggeri og typehuse, hvis karakteris-tika bør bevares. Samtidig skal der åbnes op for

tarfinni, atuarfinni, sunngiffimmi neqeroorutitigut ingerlatatigullu, naammattunik inissaqartitsisoqarnissaa pisariaqartinneqarpoq. Tamakkua iluaqutitalimmik ataatsimoortinneqarsinnaanerit eqqarsaatigineqarsinnaavoq, inissatigullu ataatsimoortinneqarsinnaallutik, assersuutigalugu illut assigiinngitsunik atuuffillit aamma ulluunerani qitiusumik sullissiviit.

Inoqarfiit aamma inigisat pitsaasut

Aasiaat illoqarfiat pitsaasunik amerlasuunik immikkoortotaqarpoq assigiiaartunik, imminnut tulluursakkanik illuloriaatsinik aaliangersimasunik sanaartorfiusimasunik, immikkuullarissusaat attanneqartariaqartunik. Peqatigisaanillu illuloriaatsinut nutaanut pissanganartunullu ammaassisoqartariaqarpoq, titartarnerisigut immikkut pingaartillugit, eqqaata pissusaa aamma aaqqiinerit sipaarutillit.

Iloqarfik, illunik pisariaqartitsinermik siornangersimaarinittariaqarpoq offshore-mik ingerlatanut tunngatillugu. Alliarthonera kangimut pinnani, Tupilaap tungaanut, Tupilammilu namminermi, immaqalu aamma kujammut ingerlasariaqarpoq. Taassuma saniatigut ataavartumik, utoqqarnut inissianut, inuussuttunut inissianut, ilinniartullu inaannut nunaminertanik eqqasaatiginnittoqartariaqarpoq, ilaqutariit illuinut akulerunneqartussanik.

Nunaqarfinni, pingaartumik iluarsartuussinerit isaterinerillu iliuseqarfigisariaapput, atornerqarnerilu eqqarsaatersuuteqarfigeqqillugit. Assersuutigalugu Akunnaami utoqqarnut inissiat arlallit inuussuttunut inissianngortillugit allanngortinneqartariaqarput, tulluanngitsumik inissinneqarsimaneri pissutigalugit. Taakkua saniatigut nunaminertanik utoqqarnut inissialiorfissanik qulakkeerinnittoqartariaqarpoq.

Kulturi kinaassuserlu

Peqatigiiffeqarneq, inuussuttullu kulturimik ingerlatsinerat nukittoq, naammattunik periarfissaqartinneqassapput. Aasiaat qeqqanni nunaminertanik toqqaasoqartariaqarpoq assersuutigalugu, kulturip illorsuanut anngajaamut, innuttaasut illuannut, assigisaannulluunnit atugassanik. Taamaaliornikkut peqatigiiffeqarnerup nukittuup, sulit nukittunerulersinnissaanut periarfissamik, nunallu immik-kortuani aqqissuussinernik, takornarianullu sussaqaartitsivimmik pilersitsisoqassaaq.

Illut (inoqanngitsut) nunaqarfinniittut kulturikkut ataatsimoortitsinermillu siunertanut atornerqarsinnaasariaqarput. Innuttaasunut pingaaruteqarpoq, sumiiffimmi kuturip kinguariinniit kinguariinnut ingerlateqqinneqarnissaa. Aammattaaq, asip sunngiffimmi ingerlatanut atornerqarnissaa, suliniutitigut tigussaasutigut tapersersorneqartariaqarpoq.

Toqqissisimaneq inuunerinnerlu

nyt og spændende boligbyggeri, med fokus på arkitekturen, hensyntagen til terrænet og energivenlige løsninger.

Byen skal være på forkant med behovet for boliger ift. offshore aktiviteter. Udbygningen bør foregå i retning af og på Tupilak og eventuelt sydpå, fremfor længere mod øst. Dertil skal der løbende indtænkes arealer til ældreboliger, ungdomsboliger og kollegier, der skal blandes med familieboliger.

I byggerne er det især renovering og sanering, der kræver en indsats, samt gentænkning af funktioner. F.eks. bør en række ældreboliger i Akunnaaq ændres til ungdomsboliger pga. den uhensigtsmæssige placering. Dertil skal der stadig sikres områder til ældreboliger.

Kultur og identitet

Det stærke forenings- og ungdomskulturliv skal have tilstrækkelige muligheder. Centralt i Aasiaat bør der fastlægges arealer til f.eks. et større kulturhus, medborgerhus eller lignende. Herigen-nem skabes også muligheder for at styrke det stærke foreningsliv, afholde større regionale arrangementer, samt have aktiviteter for turismen.

I byggerne bør (tomme) boliger kunne anvendes til kultur- og fællesformål. For borgerne er det vigtigt, at den lokale kultur kan overføres mellem generationerne. Også brugen af det åbne land til fritidsaktiviteter bør understøttes af fysiske tiltag.

Tryghed og det gode liv

Byrummet har stor betydning for trygheden – ikke mindst i en by med Aasiaats størrelse, derfor skal byrummet forskønnes og pladser og stier skal indbyde til ophold og være sikre at færdes på, især for de mange børn og unge. Etablering af medborgerhuse vil også forstærke sammenholdet og medansvaret i byen.

Byggerne ønsker især bedre hverdag gennem besejlings- og forsyningsmulighederne, samt medbestemmelse over egen bolig og bedre miljø. Også mindre forbedrende tiltag som bænke og nedrivning af udslidte bygninger kan være med til at skabe tryghed i byggerne.

Sundhed og forebyggelse

Regionssygehuset for Disko ligger i Aasiaat, og arealer dertil skal være optimale og tilstrækkelige. Inden for sundhedsfremme bør borgernes ønsker om svømmehal og forskellige udendør-

Illoqarfimmi inissaqassuseq toqqisimanermut annertuumik pingaaruteqarpoq – minnerunngitsumik illoqarfimmi Aasiattut angitigisumi, taamaattumik illoqarfiup iluani inissat kusassarneqartariaqarput, illoqannginnersat aqqusineeqqallu uninngaarfigineqarnissamut, isumannaatsumillu ingerlaffigineqarnissamut, tikilluaqquserpa-laartuusariaqarput, pingaartumik meerarpassuarnut inuusuttunullu. Innuttaasut illuinik pilersitsinerup, aammattaaq ataatsimuussuseq illoqarfimmullu akisussaaqataaneq nukittorsassavai.

Nunaqarfimmiut, pingaartumik imaatigut angallassinermi pilersuinermilu periarfissatigut, ulluinnarni atukkamik pitsaanerulersinneqarnissaat, kiisalu namminerisamik illoqarnermi pitsaanerusumillu avatangiiseqarnermi oqartussaaqataatinneqarnissartik, kissaatigaat. Aammattaaq pitsanngorsaataasinnaasunut annikinnerusunut suliniutit, issiaartarfiit (bænkit), aamma illut nungullarnikut isaterneqarneri, nunaqarfinni toqqissisimanermik pilersitse-gataasinnaapput.

Peqqissuseq pinaveersaartitsinerlu

Peqqinnissaqarfik Qeqertarsuup Tunua, Aasianniippoq, nunaminertallu tassunga atorineqartussat tamakkiisuusariaqarput naammalluarlutillu. Peqqinnermik siuarsaanerup iluani, innuttaasut naluttarfeqarnissamik, silamilu assigiinngitsunik ingerlatsisoqarnissaanik (sisoraneq, qimus-serneq, BMX) kissaateqarnerat, pilersaarusiornermi tapersorneraqarput.

Aammattaaq nunaqarfinni, peqqinnerulernissaq pil-lugu, suliniutinik amerlanerusunik kissaateqarput, soorlu pinnguarterfiit arsaattarfillu. Akunnaami Ikamiunilu timersornermik periarfissat, katersortarfimmut atatillugit eqqarsaatersuutigineqarsinnaapput, Kitsissuarsunnilu qulakkeerneqassaaq peqqinneq pillugu paasisutissiilluni aggersaanissamut periarfissiisoqarnissaa.

Angallannermi periarfissat pilersuinerlu

Aasiaat umiarsuliviat annertuunik periarfissaqarpoq, umiarsualivimmi avatangiisimik pitsaasumik pilersitsinisamut, aamma inuussutissarsiutinik ineriartortitsinissamut tunngatillugu. Tamaattumik umiarsualiviup mittarfiullu allineqarsinnaanerinit periarfissat qulakkeerneqassapput, inuussutissarsiiornermi periarfissanut nutaanut naapertuuttunngortillugit. Ataatsimut isigalugu, pilersuinermi angallannernilu pilersitsinerit, illoqarfiup inissaqassusia isikkualu mianeralugit, ingerlanneqassapput.

Aasiaat, pitsaasumik imminullu akilersinnaanerusumik pilersorneqarsinnaanerannut, periarfissagissaarpoq. Qasi-giannguani erngup nukinga atorlugu innaallagissiorfil-iortoqarneratigut Aasiaat pilersorneqarsinnaalissapput. Aammattaaq eqqakkanik ikuallaaviup, inoqarfinnit allaniit eqqakkanik tigooraasinnaasup, nukimmik kissarnermillu

saktiviteter (skiløb, hundeslæde, BMX) bakkes op i planlægningen.

Bygderne ønsker ligeledes flere sundhedsfrem-mende aktiviteter, i form af legepladser og boldbaner. I Akunnaaq og Ikamiut kan idrætsfaci-liteter indtænkes i forsamlingshus, og i Kitsissuar-suit skal der sikres mulighed for at kunne samles om sundheds-infomøder.

Infrastruktur og forsyning

Aasiaats havneområde har store potentialer, både i forhold til at skabe et godt havnemiljø og i forhold til erhvervsudviklingen. Der skal derfor sikres mulighed for at udbygge både havn og lufthavn, så det svarer til de nye erhvervs behov. Generel etablering af forsyning og infrastruktur skal ske under hensyntagen til byrummet og den ydre fremtoning.

Der er gode muligheder for en mere bæredygtig forsyning i Aasiaat. Etablering af vandkraft i Qasi-giannguut kan forsyne Aasiaat. Ligeledes er der gode anvendelsesmuligheder for overskudsenergi og overskudsvarme fra forbrændingsanlægget, der også kan modtage affald fra andre bosteder. I bygderne ønsker man en bedre bygdeforsyning, samt forbedringer af kajområder og havnedybde. I Akunnaaq kan der udlægges arealer til ponton og skure syd for bygden. Belysning og vandfor-syning bør prioriteres – små ting der har stor betydning for borgerne.

Klima, miljø og natur

Naturen i området bliver i dag brugt til mange fritidsaktiviteter, og det er vigtigt fremadrettet både at sikre beskyttelse og benyttelse af na-turen, f.eks. gennem vandreruter, campingom-råder og oplysning om Ramsar-områder og fuglereservater. Der er meget stort behov for ændring af vandspærrezonen ved Aasiaat, både for at forbedre vandkvaliteten og for at mulig-gøre byudvikling og fritidsaktiviteter syd for byen. Også affaldshåndteringen er problematisk i forhold til beliggenhed og gener.

I både Ikamiut og Kitsissuarsuit ønsker borgerne at rykke dump (og forbrænding) længere væk fra beboelse. Arealer til nye dumpe eller udskibning bør derfor sikres i bygderne.

Kulturarv og bevaring

Aasiaat har mange mindesmærker, skulpturer mm., og de bør fremhæves i byrummet. Museet er vigtigt for formidling af kulturen i byen. Om-

pilersitaaniit sinneruttoq, pitsaasumik atorineqarsinnaavoq. Nunaqarfinni pitsaanerumik pilersorneqarnissaa, kiisalu talittarfeqarnikkut umiarsualiviillu itissusaasigut pitsanngorsaasoqarnissaa, kissaatigineqarput. Qaammaqqus-ersuineq imermillu pilersuineq salliutinneqartariaqarput – annikitsunnguugaluit innuttaasunulli annertuumik pingaarutillit.

Silap pissusaa, avatangiiseq pinngortitarlu

Pinngortitaq eqqaaniittoq sunngiffimmi ingerlatanut amerlasoorpassuarnut atorineqartarpoq, ungasinneru-sorlu eqqarsaatigalugu pingaaruteqarpoq pinngortitap illersorneqarnissaa, assersuutigalugu aaliangersimasunik pisuttuarterfeqarnikkut, tupersimaarterfeqarnikkut aamma masarsoqarfiit (Ramsar-områder), timmiarussanillu eqqissimatitsiviit, paasissutissiissutiginerisigut. Aasiaat imeqarfianut killeqarfiliussap allanngortinneqarnissaa pisariaqarlunnarpoq, erngup pitsaanerulernissaa pissutigalugu, kiisalu illoqarfiup ineriartornera, sunngiffimmilu ingerlanneqartartut, illoqarfiup kujataatungaani anner-tusineqarnissaat, periarfissinniarlugit. Aammattaaq eqqak-kat isumagineqartarnerat ajornartorsiornarpoq, inissisi-maffia, ajoqutaasarneralu, pissutigalugit.

Ikamiuni Kitsissuarsunnilu innuttaasut kissaatigaat eqqaavissuit (ikuallaaviillu) illut eqqaanniit ungasinneru-sumut nuunneqarnissaat. Taamaattumik nunaqarfinni, nunaminertanik eqqaavissuarnut nutaanut, imaluunniit eqqakkanik usilersortarfinnut, qulakkeerinnittoqartari-aqarpoq

Siuaasaniit kingornussarsiat allanngutsaaliuinerlu

Aasianni eqqaassutissarpassuaqarpoq, ilusilersugaqarluni il.il., tamakkualu illoqarfimmi malunnarnerulersinneqar-tariaqarput. Katersugaasivik illoqarfiup oqaluttuassar-taanik nittarsaassiviuvoq. Tamatuma eqqaa siunertamut tamatunnga tunngatillugu illersorneqartariaqarpoq, aam-mattaaarli peqatigisaanik ingerlatanut nalitsinneersunut tikilluaqqusisusariaqarluni. Illut eriagisariallit arlallit aser-fallannikorujussuupput, nalilersuivigineqartariaqarporlu, tamakkua qanoq ililluni annaanneqarsinnaanersut.

Nunaqarfiit kulturimik nittarsaassinermik pingaartitaat kulturip illuisigut, sannavik uumasukkut, sumiiffimmi kat-ersugaasiveqarnikkut il.il., quersuatoqqani inissinneqarsin-naasutigut, nukittorsarneqarsinnaavoq. Aammattaaq siuaasaniit kingornussarsiat nittarsaannerat, nunaqarfiit Aasiaallu suleqatigiinnerisigut ingerlanneqarsinnaavoq.

IT, tamat oqartussaaqataanerat oqaloqataanerlu

Kommuneplani tassaalissaaq illoqarfiup nunaqarfiillu aquunneqarneranni sakkoq pingaarutalik, suliniutit nutaat, tamaani anguniakkanut naapertuuttumik, ingerlan-neqaatigisinnaasaat. Pisariaqartinneqarportaaq, kom-muneplanip innuttaasunut paasissutissiissutigineqarn-

rådet herom skal beskyttes til dette formål, men samtidig byde op til nutidige aktiviteter. Flere an-dre bevaringsværdige bygninger er i dårlig stand, og det bør overvejes, hvordan disse kan sikres.

Bygdernes fokus på videreformidling af kulturen kan styrkes gennem kulturhuse, aktive værksted-er, lokalmuseer mm., som eventuelt kan placeres i de gamle pakhuse. Formidling af kulturarven kan også ske i et samarbejde mellem byggerne og Aasiaat.

IT, demokrati og dialog

Kommuneplanen skal blive et vigtigt redskab for den gode forvaltning af byen og byggerne, hvor nye tiltag sker i overensstemmelse med målsæt-ningerne for området. Det kræver også, at infor-mation om kommuneplanen når ud til borgerne, og at de løbende høres i processerne.

Kommuneplanen skal ligeledes være tydeligere i sin information om, hvad man må i de enkelte delområder mht. hundehold, bådoplæg, contai-nere mm.

Med Aasiaat som ny fagforvaltning kan dialogen forbedres gennem en synligere administration, og biblioteket kan ligeledes udvide funktionen til regionsbibliotek. Uddannelsesinstitutionerne bør også spille en aktiv rolle i udvikling af (nær) demokratiet. De tre bygger ønsker et forbedret samarbejde om fiskeri, fællesinteresser, høringer, kulturaktiviteter mv., hvilket kan tydeliggøre deres stemme i kommunen.

issaa, innuttaasullu suliap ingerlanerani ataavartumik tusarniarneqartarnissaat.

Kommuneplani aammattaaq paasissutissiinermini ersarinnerusaaq, nunaminertani ataasiakkaani susoqarsinnaattaanersoq pillugu, qimmilivinni, umiatsiaanik inissiisarfinni, containerinut inissiisarfinni il.il..

Aasiaat suliamik ingerlatsivittut nutaatut atuutilernertigut, oqaloqatigiinneq pitsaanerulissaap allaffisornerup ersarinnerulerneratigut, taamaalillunilu atuakkanik atorniartarfup ingerlatsinini annertusisinnaavaa nunap immikkoortuani atuagaateqarfinngorlugu. Ilinniagaqarfittaaq (qanimut) oqartussaaqataanerup ineriartortsinerani suleqataanermikkut sunniuteqaqataasinnaapput. Nunaqarfiit pingasuusut, makkua iluini pitsaanerusumik suleqatigiittoqarnissaa, kissatigaat, aalisarnerup, soqutigisat assigiit, tusarniaanerit, kulturikkut ingerlatat allallu, tamaaliornikkullu nipaata kommunimi ersarinnerulissaaq.

Akunnaaq

Akunnaaq nunaqarfiit pingasut Aasiannut atasut ilagaat, illoqarfimmiit 23 km-it missiliorlugit kangisinnerusumiit-toq qeqertami Akunnaap Nunaanik atilimmi. Nunaqarfik 1850-mi asimioqarfittut tunngavilerneqarpoq, tunngavilerneqarnissani sioqqulluguli inoqarfiusimalluni.

Akunnaaq

Akunnaaq er en af de tre bygder, der er tilknyttet Aasiaat og er beliggende ca. 23 kilometer øst for byen på øen Akunnaap Nunaa. Bygden blev grundlagt som udsted i 1850, men allerede før grundlæggelsen har stedet været beboet.

Nunaqarfiup anguniagai (pingaartitat, ineriartornermi anguniakkat il.il.)

Nunaqarfimmi sullissinermi pissutsit atuuttut inissatigullu neqeroorutit attatiinnarniarneqarput. Ineriartorneq annertunerusoq nunaqarfiup killingata atuuttup iluani pissaaq. Akunnaami sullissinermi pissutsit atuuttut inissatigullu neqeroorutit attatiinnarniarneqarput. Nunaqarfiup alliartoqqissinnaanera killingisa iluini pissaaq. Inuussutissarsiornermut tunngatillugu aalisarneq immikkut nukit-torsarneqassaaq ineriartortinneqarlunilu, taamaattumillu nunaminertamik naammattumik annertussusilimmik immikkoortitsisoqartariaqarpoq, tunitsivinnut nutaanut, talittarfimmut, aalisartullu ilitiviinut atorneqartussamik. Nunaqarfimmi eqqaanilu takornariaqarnermi periarfissat missuiffigineqarlutillu atulersinneqartariaqarput. Peqatigitillugulu illuliat naleqquttut aamma ataatsimoorluni periarfissat, silami illullu iluani, qulakkeerneqartariaqarput, ilaatigut illut atorneqaratik napaannartut nutaamik eqqarsarnikkut, illuni ataatsimoorfiusartuni neqeroorutitut annertusaatitut ilanngutsinnerisigut. Nunaqarfiup avatangiisaani pissutsit pitsanngorsarneqartariaqarput, eqqaaveqarfimmik naleqquttumik atugassiisoqarneratigut allatigullu.

Innuttaasut ineqarnerlu

Innuttaasut amerlassusaat 1980'kkunniit affaannanngorsimavoq, ukiunili kingul-lerni 15-ni innuttaasut 100-t misiliortut allannguajaatumik inissisimasimapput. Taamaattumik naatsorsuutigineqarpoq innuttaasut amerlassusaat taamaaginnas-sasoq. Innuttaasut amerleriaateqarnissaat naatsorsuutigineqanngimmat, pilersaarusiortup ingerlanerani pingaarnertut pisariaqartinneqassaaq, isaterinernut atatillugu nutaanik illulioqartarnissaa, illulianik utoqqaat pisariaqartitsinerannut naapertuuttunik aamma ilaqutariit illuinik.

Illut amerlanersaat tassaapput ilaqutariit illui ataasiakkaat siammasissut qaliaqanngitsut imaluunniit aappaa avillugu qaliallit. Pissutsit aallaavigalugit illut amerlasuut pisoqaangaatsiarput 1960 sioqqullugu sanaajusimasut.

Inuussutissarsiutit umiarsualivillu

Suliffiit pioreersut pingaartumik aalisarnermik piniarnermillu inuussutissarsiutinut, ukiup qanoq ilinera apeqqutaatillugu aalisakkerivimmi tunisassiornermut aamma assassorluni inuussutissarsiutinut attuumassuteqarput. Tamakkua saniatigut kiffartuussiveqarfinni, pisiniarfimmi, atuarfimmi kommunillu nunaqarfimmi ingerlatsiviini assigiinngitsuni, allaffinnilu suliffissaqarpoq.

Akunnaaq pitsaasumik umiarsualiveqarpoq, talittarfitaqarlunilu, umiatsiaanut amusisarfitaqarlunilu umiatsiaqqanut puttasulimmik.

Målsætninger for bygden (fokusområder, udviklingsmål mv.)

Akunnaaq nuværende serviceniveau og boligudbud søges opretholdt. Yderligere byudvikling skal ske inden for den eksisterende bygdezone. Erhvervsmæssigt skal især fiskeriet styrkes og udvikles, og der bør derfor afsættes tilstrækkelige arealer til nye anlæg, kaj og fiskerpladser. Turismepotentialer bør undersøges og muliggøres i og omkring bygden. Samtidig skal der sikres passende boliger og fællestilbud, både ude og inde, bl.a. ved at nytænke eksisterende tomme boliger og inddrage flere funktioner i fælleshusene. Miljøforhold for bygden bør forbedres, med passende udlæg til dump mv.

Befolkning og boliger

Befolkningstallet er halveret siden 1980, men har været stabilt på ca. 100 indbyggere i de sidste 15 år. Det forventes derfor at befolkningstallet fortsat vil være stagnerende. Da befolkningstallet ikke forventes at stige, vil der i planperioden primært være behov for erstatningsbyggeri i forbindelse med sanering, både i form af ældrevenlige boliger og familieboliger.

Boligerne består udelukkende af fritliggende huse i 1-1½ etage og er domineret enfamiliehuse. En forholdsvis stor andel af boligmassen er relativt gammel og opført før 1960.

Erhverv og havn

Eksisterende arbejdspladser er især knyttet fiskeri og fangererhvervet, sæsonbetinget produktion på fiskefabrikken og håndværksvirksomhed. Desuden findes der arbejdspladser inden for serviceerhvervene, butikken, skolen samt til kommunens forskellige bygdeanlæg og kontorer.

Akunnaaq har en god naturhavn, der rummer både fast kajanlæg, bådslidske og pontonbroer til joller.

I kommuneplanen er der en restrømmelighed på ca. 2.000 m² til erhvervs- og havneformål.

Infrastruktur og service

Bygden betjenes af helistop, der for få år siden blev flyttet til sin nuværende placering vest for bygden.

Vejstrukturen består primært af en øst-vest gående vej fra teleanlægget og kirkegården i øst

Kommuneplani malillugu sanaartorfusinnaasoq sinnerut-toq. Inuussutissarsiutinut. umiarsualivinnullu atorneqarsinnaasoq 2.000 m² missingaat.

Angallannermi periarfissat sullissinerlu

Nunaqarfik helistop-imiit sullinneqarpoq, taannalu uki-alunnguit matuma siorna-tigut nunaqarfiup kitaani maannakkut inigisaminut nuunneqarnikuusimavoq. Aqqusernit pingaarnertut, kimmut-kangimut tele-sakkortusaaveqarfianiit iliveqar-fimmiillu kangimut helistop-ip, nunaminertaq E-p, eqqaavissuullu tungaanut sammisuppuut, umiarsualivimmut oqaluffimmullu tukungasunik sammisortaqarlutik.

Innaallagissiorfik diesel-imik ingerlateqarpoq, imermillu pilersuineq nunap qaavata ernganik, aqqusersuutit maqitsisarfiillu aqqutigalugit, ingerlanneqarpoq. Nukissiorfiit ingerlatsisuupput. Nunaqarfimmi illut oliefyr-it atorlugit kiassagaapput. Eqqakkat eqqaavissuami nunaqarfiup kitaatungaaniittumi katersorneqartarput, aamma tassani unnuaanerani eqqakkat iginneqartarput, Nunaqarfiulluunniit ikuallaaviani ikuallanneqartarlutik. Pilersaarutigineqarpoq eqqaavissuup ikuallaasarfiillu naleqqunnerusumut inissinneqarnissaat. Eqqakkanut ulorianaatilinnut saviminikunullu aaqqissuussisoqarnikuunngilaq. Nunaqarfik; oqaluffeqarpoq (1908-mi sananeqarsimasumik), nakorsiartarfeqarpoq, tunitsiveqarluni, kommune sannaveqarpoq, errorsisarfeqarlunilu sannavittalimmik, kiisalu KNI Pilersuisoq pisiniarfeqarpoq.

til helistop og E-område til dump i vest, med en stikvej til havnen og kirken.

Der er dieseldrevet elværk og vandforsyningen er baseret på overfladevand via ledninger og taphuse. Driften varetages af Nukissiorfiit. Bygdens boliger varmforsynes ved selvstændige oliefyr. Affald deponeres på dumpen vest for bygden, hvor også natrenovation bortskaffes, eller afbrændes i bygdeforbrændingsanlæg. Der er planer om at flytte både dump og forbrændingsanlæg til en mere hensigtsmæssig placering. Der er ikke etableret ordning for farligt affald og metalskrot.

I bygden er der; kirke (opført 1908), bygdekonsultation, indhandlingssted for råvarer, kommuneværksted med tilhørende vaskeri samt tømrerværksted og KNI Pilersuisoq.

Uddannelse

Bygdens folkeskole (Aadap atuarfia) har ca. 15 elever.

Kultur og fritid

Kirken (B-153), udstedsbestyrerboligen fra 1926 (B-85), salteriet fra 1948 (B-75) og de to gamle pakhuse (B-71 og B-83) er udpeget som bevaringsværdige.

Der er forsamlingshus og der er boldbane mellem bygden og helistoppet.

Ilinniartitaaneq

Nunaqarfik meeqqanut atuarfeqarpoq (Aadap Atuarfia)
15-nit missiliorlugit atu-artulik.

Kulturi sunngiffillu

Oqaluffik (B153), niuertorutsip illua 1926-mi sanaaq (B85),
tarajorterivik 1948-meersoq (B75) aamma quersuatoqqat (B71, B81, aamma B83) eriagisassatut toq-qarneqarsimap-put.

Katersortarfeqarpoq aamma nunaqarfiup helistop-illu
akornanni nunaminertamik arsaattarfeqarpoq.

Ikamiut

Ikamiut Qeqertarsuup Tunuata kujasinnerusortaanippog qeqertami ateqaatigisamini. Nunaqarfimmiit Qasigiann-guanut avannamut kangiitungiminiittumut 36 km missiliorlugit ungasissuseqarpoq, kimmullu Aasiannut 40 km missiliorlugit.

Ikamiut

Ikamiut ligger i den sydlige del af Diskobugten på en ø af samme navn. Fra bygden er der ca. 36 km til Qasigiannguut i nordøst og ca. 40 km til Asiaat mod vest.

Nunassiortorneq 1817-p missaani aallartissimavoq, aatsaalli 1848-mi asimioqar-finngortinneqarsimalluni. Nunaqarfik marlunnik immikkoortortaqqarpoq, nar-saamanermit akunnequteqartunik. Pisoqaanerusortaa umiarsualiviup eqqaaniippoq, tassaniippullu handelip illu-utai, tunisassiorfik allallu, illulialli kujammut kitaatungaani sanartorneqarsimallutik. Narsaamarnup illuatungaaniipput oqaluffik, atuarfik, illu sullivik aamma illut najugaqarfiit.

Nunaqarfiup anguniagai (pingaartitat, ineriartornermi anguniakkat il.il.)

Nunaqarfimmi sullissinermi pissutsit atuuttut inissatigullu neqeroorutit attatiinnarniarneqarput. Ineriartorneq annertunerusoq allanngortiterinerillu nunaqarfiup killin-gata atuuttup iluani pissapput. Aalisarnermik inuussutis-sarsiuteqaneq attatiinnarneqassaaq nukittorsarneqar-lunilu, taamatuttaaq takornariaqarnermi periarfissat annertunerusumik qulaajaavigineqassapput. Ikamiuni sullissinermi pissutsit atuuttut inissatigullu neqeroorutit attatiinnarniarneqarput. Ineriartorneq annertunerusoq illuliorfioreersup kitaatungaani pissaaq. Aalisarnermik inuussutissarsiuteqarneq attatiinnarneqassaaq nukittor-sarneqarlunilu, ilaatigut angallannermi pilersuinermilu periarfissat pitsaanerulersinnerisigut, aammalu takornari-artitsinermi periarfissat annertunerumik misissuiffiginerisi-gut. Nunaqarfimmi silami nunaminertani periarfissat kater-suuffusartullu pitsaasut, qullilersorlugit issiavilersorlugillu (bænkinik) pitsanngorsarneqarsinnaapput, nunaqarfinnulu ingerlanneqartartut nunaqarfimmi ataatsimoorfusartuni eqiterutsinneqarsinnaapput, tamatuma takornariaqarner-mi periarfissat annertusineqarnissaannik kissaatigineqar-toq ikorfartussavaa. Eqqaavissuaq pitsaanerusumik inissin-neqarsinnaavoq.

Innuttaasut ineqarnerlu

Piffissami 1980-miit 2000-mut innuttaasut amerlassusaat aalaakkaallutik 100-t missaaniissimapput, 2000-lli king-ornagut sukkasuumik ikiliartulersimallutik. Taamaalilluni ulloq 1.2. 2013 nunaqarfimmi innuttaasut 77-usimapput. Pingaar-tumik inuusuttut, nunaqarfik qimattarpaat, ilin-niaqarnissaq pissutigalugu.

Ikamiuni inoqutigiit 26-upput, agguaqatigiisillugulu inoqutigiinni tamani inuit 2,9-upput – Aasianni (2,4-miit) qaffasinnerulaarluni. Ulloq 1. Januaari 2010 nunaqarfik 37-nik inissiaqarpoq, tamarmik ilaqutariit ataasiakkat il-lugisaannik.

Nunaqarfimmi illorpaaluit inoqanngillat. Siunissami innuttaasut malunnaatilimmik amerleriaateqarnissaat naatsorsuutigineqanngimmat, pilersaarusiorfiup ingerlan-erani pingaarnertut pisariaqartinneqassaaq, isaterinernut atatillugu nutaanik illuliorqartarnissaa. Nunaqarfimmi sanaartorfusinnaasup iluani inissat annikitsuinnaap-

Bosætningen startede omkring 1817, men først i 1848 blev et egentligt udsted oprettet. Bygden består af to områder, der er adskilt af en lavn-ing. Den ældste bebyggelse ligger ved havnen og omfatter handelshuse, produktionsanlæg m.m., mens boligområderne ligger længere mod sydvest. På den anden side af lavningen ligger bygdens kirke, skole, servicehus og boliger.

Målsætninger for bygden (foku-sområder, udviklingsmål mv.)

Ikamiuts nuværende serviceniveau og boligud-bud søges som minimum opretholdt. Yderligere byudvikling skal ske ved udvidelse vest for eksisterende boligområde.. Fiskerierhvervet skal fastholdes og styrkes, blandt andet gennem forbedret infrastruktur og forsyning, ligesom turismepotentialet skal afdækkes yderligere. Bygdens udearealer kan forbedres med belysn-ing, bænke og gode samlingssteder, og flere funktioner kan samles i bygdefaciliteterne, hvilket også vil kunne understøtte ønsket om at udvikle turismepotentialerne. Dumpen kan flyttes til en bedre placering.

Befolkning og boliger

I perioden 1980-2000 har indbyggertallet ligget forholdsvis stabilt omkring 100, men siden år 2000 har tallet været stærkt faldende. Pr. 1/2 2013 var der således 77 indbyggere i bygden. Det er typisk de unge, der forlader bygden pga. uddan-nelse.

Der er 26 husstande i Ikamiut og gennemsnitligt bor 2,9 personer i hver husstand – lidt mere end i Aasiaat (2,4). Den 1. januar 2010 var der 37 bol-iger i bygden, alle enfamiliehuse.

En del huse i bygden står tomme. Indbyggertallet forventes ikke at stige markant i de kommende år, hvorfor der i planperioden primært vil være behov for renovering og sanering samt evt. er-statningsbyggeri. Der er ikke meget restrumme-lighed (ca. 15) inden for den eksisterende bygd-ezone, hvorfor dette udvides, så der fremover kan opføres boliger i mellem de to kirkegårde og ned mod kysten. Dette forudsætter en flytning af dumpen ca. 200 m mod vest.

Erhverv og havn

Det primære erhverv i Ikamiut er fangst, fiskeri og fiskeproduktion. Der er et produktionsanlæg i bygden, der tidligere var ejet af Arctic Green

put, taamaattumillu taanna allineqassaaq, taamaalilluni siunissami illuliassat iliveqarfiup sissallu akornanni sananeqarsinnaanngorlugit. Tamatumalu eqqaavissuup 200 m missiliorlugit kimmut nuunneqarnissaa pisariaqartippaa.

Inuussutissarsiutit umiarsualivillu

Suliffiit pingaarnerit aalisarnermik piniarnermillu inuussutissarsiuteqarnermut tunngasuupput. Nunaqarfik tunisassiorfeqarpoq, siusinnerusukkut Arctic Green Food-mit pigineqarsimasumik, tassanilu qalerallit saattualu suliareqqaarneqart-arsimagaluarpot. Aserfallattaaliiso-qarsimannginnerali pissutigalugu tunisassiorfik 2012-p aasaani matuneqarpoq. Royal Greenland-ip tunisassiorfik tiguaa, 2013-illu ukiaani iluarsartuussinissap annertussusissaa, atortullu amigaataasut, nalilersuiffigineqassapput, peqatigitillugulu suliffeqarfik, suleqatigiinnissamut periarfusinnaasut pillugit, sumiiffimmi aalisartunik, oqaloqatigiinnermik aallartitsissaaq.

Ikamiuni sulisinnaassusillit 2010-mi 39 %-usimapput, taannalu kommunimi agguaqatigiisitsinerimi (42 %-miit) appasinnerulaarpoq, Qasigiannguanilu inissisimanermit (45 %-usumiit) appasinnerungaatsiaqaluni. Suliffissarsior-tut 6 %-usimapput, kommuni tamakkerlugu agguaqatigi-isitsinermit (6 %-usumut) naapertuulluni. Suliffiusinnaasut makkununga tunngasuupput, aaliasarnek piniarnerlu, pisiniarfik, quersuaq, allaffissorneq, kommunip allaffia, atu-arfik, oqaluffik allallu. Ingerlatsiviit amerlanersaat umiarsu-alivimmut qanittumi inissitaapput.

Nunaqarfimmut takornariartoqartarnera annikippoq, naat-sorsuutigineqarporli an-nertunerusunik periarfissaqas-sasoq assersuutigalugu, pisuttuarneq/tupersimaarneq, aalisariarneq aamma nunaqarfimmi namminerimi takor-nariarneq.

Kommuneplani malillugu sanaartorfiusinnaasoq sinnerut-toq. Inuussutissarsiutinut. umiarsualivinnullu atorineqarsin-naasoq 2.000 m² missingaat.

Angallannermi periarfissat sullissinerlu

Nunaqarfik aqqusineqanngilaq, umiarsualivimmiilli imeqarfiup tungaanut inger-laarfiunerpaq illineqarpoq, taassumalu saniatigut marlunnik kujammukaartunik il-lineqarpoq, taakkunannga ataaseq nuunnguami illuliorfi-usimasumut, aappaalu atuarfik, helistop-ilu saneqqullugit, eqqaavissuarmut ingerlasoq. Illernit traktorit assigisaallu-unnit atorlugit ingerlaarfigissallugit piukkunnarnerupput, aserfallat-taalineqarnissaat pitsanngorsarneqarnisaallu pisariaqarpoq.

Ukiuunerani angallassissutit pingaarnerit tassaapput qimussit aamma snescooterit, aasaneranili nunaqarfik imaatigut tikiqqarsinnaavoq. Umiarsualivik pinngortitap nammineq piliaaraa avannamut kimmut malingiaasigaq,

Food, og her blev hellefisk og krabber forarbej-det. På grund af manglende vedligeholdelse blev anlægget lukket i sommeren 2012. Royal Green-land har overtaget anlægget og vil i efteråret 2013 vurdere det fornødne vedligeholdelsesarbejde og mangel på udstyr, ligesom virksomheden vil indlede en dialog med de lokale fiskere om samarbejdsmuligheder.

Beskæftigelsesgraden i Ikamiut var i 2010 på 39 %, hvilket er lidt under middel for kommunen (42 %) og noget under niveauet i Qasigiannguit (45 %). Antallet af arbejdssøgende var 6 %, hvilket svarer til gennemsnittet for hele kommunen (6 %). Der er arbejdspladser i forbindelse med fiskeri og fangst, butik, lager, administration, kommune-kontor, skole, kirke mm. De fleste funktioner lig-ger i nærheden af havnen.

Der er begrænset turisme i bygden, men der vur-deres at være et yderligere potentiale i forbindel-se med f.eks. vandring/campering, isfjordsfiskeri og bygdeturisme.

I kommuneplanen er der en restrummelighed på ca. 2.000 m² til erhvervs- og havneformål.

Infrastruktur og service

Der er ingen anlagte veje i bygden, men køre-spor bestående af en hovedfærdelsåre fra havn til vandværk og yderligere to spor mod syd, hvor det ene fører til boligerne på næsset og det andet ned forbi skole, helistop og videre til dumpen. Køresporene egner sig primært til kørsel med traktor o.l. trænger til generelt vedligeholdelse og forbedring.

De primære transportmidler om vinteren er hundeslæde og snescooter, men om sommeren kan der sejles til og fra bygden. Havnen er en naturhavn med læmole mod nordøst, en pon-tonbro til småbåde, en anløbsbro og bygdekran samt en betonvej med støttemur til produktion-sanlægget. Sejlrenden er uddybet, så forsyn-ingsskibe kan anløbe broen. Passagersejls sker med Disko Line, der sejler til Ikamiut en gang om ugen i den isfri periode, og fragt sejles til bygden af KNI's forsyningskibe. Bygden indgår i bygde-beflyvningen og har et helistop, placeret syd for bygden.

Bygden betjenes af helistop, som er placeret syd midten for bygden.

Forsyningsmæssigt hænger bygden sammen

umiatsiaaqqanut puttasulik, talittarfilik, kran-ilik kiisalu tunisassiorfiup tungaanut cementikkamik aqqusinilik qarmakkamik illersuutitalimmik. Angallatit aqqutaat itisili-gaavoq, pilersuinermi pajuttaatit tulassinnaangortillugit. Ilaasunik angalassineq Disko Line-mit isumagineqarpoq, sikoqanngiffiata nalaani sapaatip akunneranut ataasiarluni pisartumik, nassiussat nunaqarfiliaanneqartarput KNI'p pilersuinermi assartuutai atorlugit.

Nunaqarfik helistop-imiit, nunaqarfiup qeqqata kujataa-tungaani inissinneqarsi-masumiit, sullinneqarpoq.

Nunaqarfik Aasianiit pilersugaavoq. Nunaqarfik innaallag-issiuuteqarpoq imeqar-feqarlunilu, tanke qerinaveersagaq aasaanerani kuummit qanittumiittumiit ulik-kaarqarlunilu, tanke qerinaveersagaq aasaanerani kuummit qanittumiit-tumiit imermik immerneqartarpoq. Aasanerani erngup aqqutai atorlugit, tunisassiorfik, KNI, oqaluffik, atuarfik, aasakkut imermut tankit, illoqarfiullu illuisa affaat mis-siliorlugit pilersorneqartarput. Ukiukkut imeqarfimmi maqitsisarfimmiit imertartorneq atorneqartarpoq. Kias-sarneq namminerisamik oliefyr-it kissarsuutillu atorlugit pisarpoq. Nunaqarfik eqqakkanut kuuffilersugaanngilaq, Illu Sullivik eqqaassanngikkaanni. Illulli tamarmik unnu-aanerani eqqakkanut tunngatillugu kiffartunneqartarput, imaanut iginneqartartunik. Imeq eqqagaq pinngortitamut kuutsinnarneqartarpoq. Eqqaavissuaq nunaqarfiup kitaa-tunginnguaniippoq, kisiannili ulluunerani unnuaanerani lu eqqakkat ikuallanneqartarnerat, nunaqarfiup ilaani tipimik putsumillu ajornartorsiortitsisarpoq. Tamanna pissuti-galugu eqqaavissuup 200 meterinik kippasinnerusumut nuunneqarnissaa sivisuumik pilersaarutaanikuuvoq. Eqq-akkat navianaatillit saviminikullu aaqqissuussivigineqarni-kuunngillat, aamma eqqakkanik ikuallaavik atorsinnaajun-narnikuuvoq.

TELE Greenlandip oqarasuaatit assigissaallu atorlugit at-taveqarneq isumagisaraa.

Nunaqarfimmi KNI pisiniarfeqarpoq, kommuni allaffeqar-poq illu sulliveqarlunilu, ataatsimoorullugu errorsisarfittal-immik, anartarfilimmik, uffartarfilimmik, san-navittalimmik, amernik suliarinneqqaartarfilimmik, ataatsimiittarfilimmik, igaffittalimmik, inimillu ataatsimoortarfilimmik. Aammattaaq nunaqarfik niviarsiamut nakorsiartarfeqarpoq, ul-luuneranilu meeqqanik paaqqinninnermut tunngatillugu aaqqissuussisoqarnikuuvoq.

Ilinniartitaaneq

Atuarfik ateqarpoq Ivikasiup Atuarfia 22-it missiliorlugit atuartulik, init atuartsiviit pingasuupput atualeqqaaniit 9. klassi tikillugu. Atuarfimmi atuakkanik atorniartarfeqar-poq, atuarfimmilu init makkununga atorneqartarput, inuusuttut klubbiat, unnukkut atuartsineq aamma ataatsimiinnernut.

med Aasiaat. Der er et elværk i bygden og et vandværk, hvor en frostsikret tank fyldes op om sommeren med vand fra en nærliggende elv. Et sommervandledningsnet forsyner produktion-sanlægget, KNI, kirken, skolen, sommervand-tanke og ca. halvdelen af boligerne i bygden. Om vinteren hentes vand ved tapstedet på vand-værket. Varmeforsyning sker med individuelle oliefyr og -ovne. Der er ingen kloakering i bygden eksklusive Servicehuset men samtlige bygninger er omfattet af natrenovationsordning, hvor der sker udledning til hav. Gråt spildevand udledes til terræn. Dumpen ligger umiddelbart vest for bygden, men afbrænding af dag- og natrenova-tion medfører lugt- og røggener i dele af bygden. Dumpen har derfor længe været planlagt flyttet til en ny placering, 200 m længere mod vest. Der er ikke etableret ordning for farligt affald og met-alskrot, og forbrændingsanlægget er ude af drift.

Teleforsyning forestås af TELE Greenland.

Der er en KNI-butik i bygden, et kommunekontor og et servicehus, der indeholder fælles vaskeri, toiletter, baderum, værksted, skindberedning-srum, møderum, køkken og et forsamlingslokale. I bygden er der endvidere en sygeplejestation og en dagplejeordning.

Uddannelse

Skolen hedder Ivilikasiup Atuarfia og har ca. 22 elever, der undervises i 3 klasser fra 1. til 9. klasse Der er et skolebibliotek, og skolens lokaler anvendes også som ungdomsklub, aftenskole og mødelokale.

Kultur og fritid

Følgende bygninger i Ikamiut er udpeget som bevaringsværdige: B-44 – fiskerhus fra 1932 (produktionsanlægget), B-47 – et pakhuis fra 1908, B-48 – lager fra 1890, B-49 – kirken (skole-kapel) fra 1908, men senere ombygget og hove-drestaureret, B-314 og B-315 – lagerskure fra 1950'erne, B-383 – handelsforvalterbolig fra 1968 (tidligere Vester Ejland).

Med undtagelse af kirken ligger de bevarings-værdige bygninger i tæt tilknytning til havneom-rådet, hvor en del er udpeget som bevaringsom-råde.

Endelig har Ikamiut et kombineret service- og forsamlingshus i og en fodboldbane, der ligger sydligst i bygden.

Kulturi sunngiffillu

Ikamiuni illuliat makkua eriagisassatut toqqagaanikuuput: B-44 – aalisakkerivik 1932-meersoq (tunisassiorfik), B-47 – quersuaq 1908-meersoq, B-48 – qui 1890-meersoq, B-49 – oqaluffik (atuarfiutigisoq) 1908-meersoq, kingusinnerusukkulli allanngortiterneqarlunilu tamakkiisumik iluarsartuunneqarnikuusoq, B-314 aamma B-315 – peqqumaasiviit 1950'kkunneersut, B-33 – niuertussap illua 1968-meersoq (siusinnerusukkut Kitsissunguaniissim-agaluatoq).

Oqaluffik eqqaassanngikaanni illut eriagissariallit tamar-mik umiarsualivimmut qanittumik attuumassuteqarput, nunaminertallu ilaa eriagisassatut toq-qagaanikuuvoq.

Naggataatigullu eqqaaneqassaaq Ikamiuni illu sullivik katersortarfiutigimmat, kiisalu arsaattarfeqarpoq nu-naqarfiup kujasinnerusortaani inissisimasumik.

Kitsissuarsuit

Kitsissuarsuit nunaqarfiit pingasut Aasiannut atasut ilagaat, illoqarfimmiit 21 km-it missiliorlugit avannarliusoq, qeqertarpaalunnguit ateqaatigisami kujallersaanni. Nunaqarfik 1830-mi tunngavilerneqarpoq, tamannali sioqqulugu 1817 tikillugu arfanniarfiusarsimalluni.

Kitsissuarsuit

Kitsissuarsuit er en af de tre bygder, der er tilknyttet Aasiaat og er beliggende ca. 21 kilometer nord for byen på den sydligste af en gruppe småøer med samme navn. Bygden blev grundlagt som udsted i 1830, og før det blev bygden benyttet af hvalfangere indtil 1817.

Nunaqarfiup anguniagai (pingaartitat, ineriartornermi anguniakkat il.il.)

Nunaqarfimmi sullissinnermi pissutsit atuuttut inissatigullu neqeroorutit attatiinnarniarneqarput. Ineriartorneq annertunerusoq allanngortiterinerillu nunaqarfiup killingata atuuttup iluani pissapput. Kitsissuarsunni sullissinnermi pissutsit atuuttut inissatigullu neqeroorutit attatiinnarniarneqarput. Ineriartorneq annertunerusoq nunaqarfiup killingata atuuttup iluani pissapput. Nunaminertamik inuussutissarsiutinut atorneqarsinnaasumik naammattumik angissusilimmik immiikkortitsisoqartariqarpoq, aalisakanik tunitsiviliorfiusinnaasumik aamma amernik suliarinneqqaartarfiorfiusinnaasumik. Taakkua saniatigut takornariaqarnermi periarfissat ineriartorneqarsinnaanerannik, innuttaasut kissaatigisaat, ineria-tortinneqartariaqarput Aasiaat suleqatigalugit. Nunaqarfimmi silami nunaminertani periarfissat katersuuffiisartullu qullilersorlugit pitsanngorsarneqarsinnaapput.

Innuttaasut ineqarnerlu

Innuttaasut amerlassusaat ukiuni kingullerni 20-ni appariartuaaginnarsimavoq, maannakkullu nunaqarfik 90-it missiliorlugit innuttaqarpoq. Siunissami innuttaasut amerleriaateqarnissaat naatsorsuutigineqanngimmat, pilersaarusiorfiup ingerlanerani pingaarnertut pisariaqartinneqassaaq, isaterinernut atatillugu nutaanik illuliortoqartarnissaa.

Illut amerlanersaat tassaapput ilaqutariit illui ataasiakkaat qaliaqanngitsut imaluunnit aappaa avillugu qaliallit, amerlanersaallu 1975-ip kingornagut sanaajupput. Kommuneplani malillugu Kitsissuarsunni sanaartorfiusinnaasok sinneruttoq illunut 60 missinginut naapertuuppoq.

Inuussutissarsiutit umiarsualivillu

Suliffiit amerlanersaat aalisarnermik piniarnermillu inuussutissarsiuteqarnermut tunngasuupput. Tamakkua saniatigut sullissiveqarfinni, pisiniarfimmi, atuarfimmi kommunillu nunaqarfimmi ingerlatsiviini assigiinngitsuni, allaffinnilu suliffis-saqarpoq. Tunisassiorfeqanngilaq anikittuinnarmillu tunisisoqartarpoq.

Umiarsualivik nunaqarfiup avannamut kangiatungaaniittoq 1987-mi talittarfittalerlugu allineqarpoq. Umiatsiaaqqat angallatillu, kangerlunnguami umiarsualiviup kujataatungaaniuttumi qaqittisarfittalimmut, inissinneqartarput.

Kommuneplani malillugu sanaartorfiusinnaasok sinneruttoq. Inuussutissarsiutinut. umiarsualivinnullu atorneqarsinnaasok 2.500 m² missingaat.

Angallannermi periarfissat sullissinnerlu

Nunaqarfik helistop-imiit, nunaqarfiup kitaatungaani

Målsætninger for bygden (fokusområder, udviklingsmål mv.)

Kitsissuarsuit nuværende serviceniveau og boligudbud søges opretholdt eller tilpasset det dalende indbyggertal. Yderligere byudvikling skal ske inden for den eksisterende bygdezone. Der bør udlægges tilstrækkelige erhvervsområder til etablering af eventuelle fiskeanlæg og skindbearbejdningssteder. Derudover bør borgernes ønske om at udvikle turismepotentialerne understøttes, i samarbejde med Aasiaat. Bygdens udearealer kan forbedres med belysning og gode samlingssteder.

Befolkning og boliger

Befolkningstallet har været jævnt faldende de seneste 20 år og bygden har nu ca. 90 indbyggere. Det forventes at befolkningstallet fortsat vil være faldende og at der i planperioden primært være behov for erstatningsbyggeri i forbindelse med sanering.

Boligerne består udelukkende af fritliggende enfamiliehuse i 1-1½ etage og hovedparten er opført efter 1975. I kommuneplanen er der en restrummelighed til ca. 60 boliger i Kitsissuarsuit.

Erhverv og havn

Eksisterende arbejdspladser er især knyttet fiskeri og fangererhvervet. Desuden findes der arbejdspladser inden for serviceerhvervene, butikken, skolen samt til kommunens forskellige bygdeanlæg og kontorer. Der er ikke produktionsanlæg og kun en begrænset indhandling.

Havnen blev udvidet i 1987 med fast kaj anlæg i den nordøstlige del af bygden. Joller og både er primært opankret i vigen syd for havnen, hvor der anlagt ophalersted.

I kommuneplanen er der en restrummelighed på ca. 2.500 m² til erhvervs- og havneformål.

Infrastruktur og service

Bygden betjenes af helistop, som er placeret vest for bygden.

Vejstrukturen består primært af en gennemgående kørsel fra havnen og teleanlægget i nord til dumpen og kirkegården i syd.

Der er dieseldrevet elværk opført i tilknytning til havnen i 1987 og vandproduktion er baseret på

inissinneqarsimasumiit, sullinneqartarpoq.

Aqquuserneq pingaarneq illinerinnaasoq nunaqarfik aqqusaarlugu, avannaatungaani umiarsualivimmiit aamma tele-p sakkorsaaveqarfiiniit kujammut eqqaavissuup ili-veqarfullu tungaanut, ingerlavoq.

Innaallagissiorfeqarpoq diesel-imik ingerlatilimmik umi-arsualiviup 1987-mi sulia-rineqarneranut atatillugu san-aamik, imermillu pilersuineq tarajuaanermik tunng-avilik, aqqusersuutit maqitsisarfillu aqutigalugit, ingerlan-neqarpoq. Nukissiorfiit ingerlatsisuupput. Nunaqarfimmi illut oliefyr-it atorlugit kiassagaapput. Eqqakkat eqqaavis-suarmi nunaqarfiup kitaatungaaniittumi katersorneqartar-put, aamma tassani unnuaanerani eqqakkat iginneqartar-put.

Nunaqarfik; oqaluffeqarpoq (1928-mi sananeqarsimasu-mik), nakorsiartarfeqarpoq, tunitsiveqarluni B-93 poor-tuiffik qilalukkat nikkuinik mattaanillu, kommune san-naveqarpoq errorsisarfeqarlunilu sannavittalimmik, kiisalu KNI Pilersuisoq pisiniarfeqarpoq.

Ilinniartitaaneq

Nunaqarfik meeqqanut atuarfeqarpoq (Ole Reimarip Atu-arfia) 10-it missiliorlugit atuartulik.

afsaltningsanlæg med forsyning via ledninger og taphuse. Driften varetages af Nukissiorfiit. Bygdens boliger varmforsynes ved selvstæn-dige oliefyr. Affald deponeres på dumpen syd for bygden, hvor også natrenovation bortskaf-fes. I bygden er der; kirke (opført 1928), bygde-konsultation, indhandling af råvarer (B-93 med indpakning af tørre kød og narhval spæk), kommuneværksted med tilhørende vaskeri samt tømrerværksted og KNI Pilersuisoq.

Uddannelse

Bygdens folkeskole (Ole Reimerip Atuarfia) har ca. 10 elever.

Kultur og fritid

Udstedsbestyrerboligen (B-93), den gamle (B-159) og den nuværende skolebygning (B-785), samt de tre gamle pakhuse (B-86, B-90 og B-91) er udpeget som bevaringsværdige.

Der er udlagt areal til boldbane nord for helistop-pet. Det tidligere forsamlingshus blev inddraget til skoleformål i 1988.

Kulturi sunngiffillu

Niuertorutsip illua (B93), (B159)-sitoqaaq aamma ullumik-kut atuarfiup illutaa (B785), kiisalu quersuatoqqat pingasut (B86, B90 aamma B91) eriagisassatut toq-qarneqarsimap-put.

Helistop-ip avannaani nunaminertaaq arsaattarfiliorfissatut immikkoortin-neqarsimavoq. Katersortarfusimasooq 1988-mi atuarfiup siunnertaanut ilanngutsi-taanikuuvoq.

Ilulissat

Ilulissat, Ilulissat Kangerluata, Kangia, nunarsup affaata avannarliup iigartartuisa iluliarsuarnik pilersuinerpaartaa-ta, Sermeq Kujalliup pulammagiaata, avannaatungaaniip-poq. Illoqarfiup Ilulissat aqqa, iluliarsuarnut kangerluup paavata ikkannerani ikkarsimasunut tikkuussivoq.

Ilulissat

Ilulissat ligger på nordsiden af Ilulissat Isfjord, Kangia, som fører ind til den nordlige halvkugles mest produktive gletcher Sermeq Kujalleq. Byens navn Ilulissat betyder "isfælde" pga. de store isfjelde, der holdes tilbage ved isfjordsudmundingen af en undersøisk moræneryg.

Niuertoqarfik Ilulissat tunngavilerneqarpoq 1741-mi ajoqersuiartortitsineq niuernermit pingaarnertullugu. Niuertoqarfik kigaatsumik alliartorpoq ukioq 1900-p misaanilu niuertoqarfik "immikkoortunut" arlalinnut aggugaavoq. Niuertoqarfiup illutai umiarsualiviup kujataatungaata qinnguataungaani inissisimapput. Sanaartukkat umiarsualivimmiit qattunermut koorortallu sanileriit amitsut marluk aqqutigalugit Qeqertarsuup Tunuani ikerup tungaanut siammaassimallutik. Tamaaniipput napparsimavik, palasip illua atuarfillu.

Niuertoqarfittaaniipput handelip quersui, illut ineqarfiit, pisiniafrik kommunip allaffia meeraaqqerivillu. Sanaartukkat pisoqaanerit tamaaniittut, sanaartornerup oqaluttuasartaata, 1700'kkut qiteqqunneranniit 1940'kkut tikillugit ineriartornera, takusassiaaraat.

Tamatuma nalaani niuertoqarfimmut atapput nunaqarfiit pingasut Ilulissat Kangerluata Niuertoqarfiullu Jacobshavn-ip akornanni sissami Qeqertarsuup Tunuani ikermut sammisumik inissisimasut, taaneqartartut "asimioqarfiit". Niuertoqarfimmut qaninnerpaalluni, kangerliumaininguami, Oqaluffiup kujataatungaaniippoq Pitoqqik, tassanngaanniillu kilometeri missiliorlugu ungasinnerulaarluni naqinnermiippoq Illumiut, kiisalu tassanngaanniit kilometerit aappaat avillugu ungasitsigisumi, nuup portusuup noorpiaani Ilulissat Kangerluannut sammisumi.

Niuertoqarfimmut Pitoqqiup qaninnera pissutigalugu, Pitoqqik niuertoqarfimmut Jacobshavn-imut ilaliutinnaarpoq.

1920 sioqqulluguli Illumiut Ilulissat avalequtaattut naatsorsuunneqalerput. 1952 tikillugu Illumiut namminneq atuarfeqarput. 1952-mi kingullermik Illumiuni innuttaasut immikkoortillugit naatsorneqarmata 132-it tassani najugaqarsimapput. Piffissap ingerlanerani Illumiut Ilulissanut ilaliutivissimapput nunaminertanilu nutaani illuliorfigineqarsimasunik taarserneqarsimalluni.

Illumiuni illut pitsaassutsimikkut ajorpallaaqimmata pissutsinullu naleqqunnaarlutik, 1950'kkunni 1960'kkunnilu nunaminertami nunaqarfitoqqap Pitoqqiup inigisaani illulianik assigiiyanik arlalinnik sanaartortoqarpoq, Illumiuni illut pisoqqat taartissaannik. Tamatuma kingorna illoqarfik alliartorsimavoq, immikkoortortarluk "Illoqarfik qiterleq"-mik taaneqartartoq (Alanngukasiup Qaava aamma Kuunnguarsuup Qaava) siulliullutik ilanngutsitinneqarsimapput. Ukiuni qulikkaarini kingullerni, illoqarfik Ilulissat Kangerluata tungaanut UNESCO-p eqqissisimatitaa killigalugu, alliartorsimavoq kingusinnerusukkullu avannamut mittarfiup tungaanut.

Kolonien Jacobshavn blev anlagt i 1741 primært af hensyn til missionen mere end for handelens skyld. Kolonien voksede langsomt og omkring år 1900 var kolonien inddelt i flere "afdelinger". Ved sydsiden af havnens indre del ligger handelens huse. Fra havnen strækker bebyggelsen sig op over fjeldet og gennem to små parallelle dalstrøg ud til Diskobugten. Her ligger sygehus, præstebolig og skolen.

Handelsområdet omfatter handlens pakhus, beboelseshuse, butikker, kommunens administration og en vuggestue. De ældre bebyggelser i området illustrerer den bygningshistoriske udvikling gennem kolonitiden fra midten af 1700-årene frem til 1940'erne.

Til kolonien hørte på daværende tidspunkt 3 bopladser beliggende på kysten ud mod Diskobugten mellem isfjorden og Kolonien Jacobshavn og som betragtes som "forstæder". Nærmest kolonien i den lille vig syd for indskæringen hvor Kirken ligger lå Pitoqqik, og ca. en kilometer herfra i en dalsænkning lå Illumiut og endeligt ca 1½ kilometer herfra lå Kingigtoq på den yderste høje pynt ud mod Isfjorden.

Den korte afstand mellem kolonistedet og Pitoqqik gjorde, at Pitoqqik voksede sammen med kolonistedet Jaokobshavn. Allerede før 1920 blev Illumiut betragtet som en forstad til Ilulissat. Helt frem til 1952 havde Illumiut egen skole. Ved den sidste særskilte folkeoptælling i Illumiut i 1952 var der 132 indbyggere. Med tiden er Illumiut vokset helt sammen med resten af Ilulissat og erstattet af nye boligområder.

Da boligstandarden i Illumiut var meget dårlig og utidssvarende, blev der i 1950'erne og 1960'erne opført en række typehuse som erstatning, i området hen mod det gamle Pitoqqik.

Byen er sidenhen vokset, og området kaldet "Mellembyen" (ved Alanngukasiup Qaava og Kuunnguarsuup Qaava) blev først inddraget. Indenfor de sidste årtier er byudvidelsen sket ud mod Isfjorden med UNESCO-zonen som grænse og senest nordpå mod lufthavnen.

Ilulissat – siusinnerusukkut Jakobshavn – niuerniarfittut tunngavilerneqarput 1741-mi niuertumit Jacob Severin-imit. Illoqarfik niuertoqarfittut inissimalerpoq 1782-mi ilaatigullu inunnit issittumi ilisimasassarsiortartunit tusaamasanit arlalinnit angerlarsimaffigineqarluni, taakkununga ilaallutik Jørgen Brønlund, Mathias Storch aamma Knud Rasmussen. Kalaallisut atia isumaqarpoq "ilulissat" ersersitsuullunilu illoqarfiup, Ilulissat Kangerluata eqqaani immikkuullarissumik inissisimaneranik. Ullumikkut Ilulissat inissisimaffigisaat, ilaatigut Sermermiormiuniit aasivigineqartarsimavoq.

Ilulissat – det tidligere Jakobshavn - blev grundlagt som handelsstation i 1741 af købmanden Jacob Severin. Byen fik kolonistatus i 1782 og var bl.a. hjemby for flere kendte polarforskere, herunder Jørgen Brønlund, Mathias Storch og Knud Rasmussen. Det grønlandske navn betyder "isfjeldene" og relaterer til byens unikke placering lige ved isfjorden. Området har dog været bosted for forskellige jægerkulturer i flere tusind år. Det sted, hvor Ilulissat ligger i dag, er bl.a. blevet brugt af Sermermiuts befolkning som sommerboplads.

Illoqarfiup nunaqarfittarai Ilimanaq, Saqqaq, Qeqertaq aamma Oqaatsut.

Til byen hører bygderne Ilimanaq, Saqqaq, Qeqertaq og Oqaatsut.

Illoqarfiup pisoqaanerusortai avannaatungaani, illoqarfiup qeqqanut, umiarsualivimmut, napparsimavimmullu attuumasumik inissisimapput. Piffissap ingerlanerani illoqarfik sammivinnut tamanut annertuumik alliartorsimavoq. Kimmut – Ilulissat Kangerluannut isikkiveqarlutik – inissiaqarfiit pisoqaanerusut inissisimapput, illoqarfimmili ingerlatsiviit pingaaruteqarnerusut soorlu pisiniarfiit, atuarfik, inulerviit, inuussutissarsiuteqarfillu kujammukanneq, illoqarfiup qeqqata ilassutaattut inissisimallutik. Illoqarfik aamma avannamut alliartorsimavoq Hotel Arctic-
ip mittarfiullu, heliportitoqqap Sermermiut eqqaaniittup taartigissaata, tungaannut. Mittarfik illoqarfiup qeqqaniit 3,5 km missiliorlugit ungasissusilimmi inissisimavoq. Illoqarfiup immikkut ilisarnaatigai qimmeqarfiit, titarnertut kipungasumik qimussit aqquatanut, sermersuup tungaanut ingerlasunut attuumasunngorlugit, inissitat.

De ældste bydele ligger mod nord i tilknytning til bymidten, havnen og sygehuset. Med tiden er byen vokset betydeligt i alle retninger. Mod vest – med udsigt over isfjorden – ligger de store, lidt ældre, boligområder, mens mange af de primære byfunktioner som butikker, skole, institutioner, erhvervsområder ligger i sydlig forlængelse af bymidten. Byen har også udviklet sig i nordlig retning med Hotel Arctic og lufthavnen, der har afløst det gamle helistop ved Sermermiut i syd. Lufthavnen ligger ca. 3,5 km nord for bymidten. Særligt kendetegnende for byen er store tværgående bånd af hundeområder med tilknytning til slædesporet, som leder ind til indlandsisen.

Ukiut tamaasa Ilulissat takornarianit tusindtilikkaanit tikeraarneqartarput, qaqqani pisuttuarlutillu, Ilulissat Kangerluanni angallammik angalaarlutillu, qimusseriartunit, imaluunniit illoqarfimmi inuunerannik nuannaarutiginnikkiartuinnartunit. Illoqarfik innuttami amerlaqatigingajagaannik qimmeqarpoq, taamaattumillu sermersuarmut, qanittuaniluunnit nunaqarfinnut, tunuani nutaanut, Kaniataluunnit aalisarfiinut qimussimik angalanerit, tassaapput illoqarfimmi aallutat pingaarnerit ilaat.

Ilulissat besøges hvert år af tusindvis af turister som vandrer i fjeldene, sejler i Isfjorden, kører med hundeslæde eller bare nyder byens liv og kultur. Byen har næsten lige så mange slædehundede som indbyggere, og derfor er slædeture i områdets bagland og til fiskepladserne ved Kangias sidefjorde én af byens vigtigste aktiviteter.

Anguniakkat pingaartitalu

Målsætninger og fokusområder

Kommunip ataatsimoortumik ineriartorneranut pingaaruteqarpoq, Ilulissat Avannaani illoqarfittut ineriartorfittut inissisimanerata paarinnarneqarnissaa. Kommuni illoqarfiit pingaarnersaattut, Ilulissani ineriartorneq, assigiinngitsunik sammivilimmik ingerlassaaq. Ineriartoritassatulli pingaarnertut pissusissamisoortumik inissimasut takornariaqarnermut attuumassuteqarput, tassami

For kommunens samlede udvikling er det vigtigt, at Ilulissat vedligeholdes som vækstby for Nordgrønland. Som kommunens hovedby skal Ilulissat udvikles på flere forskellige fronter. Det primære udviklingspotentiale er naturligt knyttet til turismen, hvor Ilulissat er landets førende destination med et stort og velfunderet turisthverv. Forskønnelse af byrummet og udnyttelse af bygningskulturarv ses som vigtige faktorer i fastholdelsen og udviklingen af turismen. Fiskeri

Ilulissat tassaapput, Nunatsinni takornariaqarnerup iluani ornitassat pingaarnersaat, tunngavissaqarnersaallu. Takujuminarsaaneq, sanaartukkatigullu kulturikkut kingornusarsianik atuineq, takornariaqarnerup attatiinnarnissaanut ineriartortinnissaanullu pingaaruteqarlunnartuupput. Aalisarnej tamatumalu kinguneranik tunisassiornej nukittorsartuarneqassapput nutarterneqarlunilu, nunaminertanik pisariaqartitsinermut naammattunik inisissimalluartunillu, aalisartunit suliffissuarnillu atugassanik pilersitsinikkut. Tamakkua saniatigut illoqarfik, Qeqertarsuup Kitaani (Disko Vest) akuersissuteqarfiusuni uuliaqarneranik misisuineri, tapertaalluni pilersuiffittut toqqarneqarsimavoq.

Tamatuma saniatigut illoqarfik nangittumik ilinniartoqarfittut ineriartortinneqassaaq, inuusuttut ilinniarfii aamma ilinniarfii ingerlaqqiffiusut eqqarsaatigalugit, illoqarfiup angissusia iluaqutigalugu suliffeqarfiit akornanni sunneeqatigiinnik atorlugu.

Pilersaarusiordermi immikkut pingaartinneqarput mittarfiup allineqarnissaa, Ilulissallu avannaatungaanni umiarsualiveqarfik nutaaq inuussutissarsiutinik qitiusumillu ingerlatsivinnik assigiinngitsunik malitseqartussaq. Peqatigitillugulu ilinniagaqarfinnut anginerusunut nutaanut, inuussutissarsiutinut oqittunut, akuleriaanik illuliorfissanut, ataqatigiisumillu eqiterutsitsinernut inissaqartitsisoqassaaq. Illoqarfiup annertunerusumik kangimut alliar-tornissaa imeqarfimmut killigitatamit akornuserneqarpoq, kujammut nunarsuarmioqatigiinnut pigetitap pissusissamisoortumik killileraa.

Naggataatigullu illoqarfiup ulluinnarni kulturikkullu inu-unera, sunngiffimilu silami illullu iluani sammineqarsinnaasut sinaakkutaasa, ineriartortinnissaat pingaartinneqarpoq – ilaatigut sumiiffimmi kinaassutsimik ilisarnaatip, aamma Avannaani amerlassutisip nukittorsarneqarnissaat siunertaralugit.

Kommunip takorluugai pingaarnerit anguniagaalu tassaapput, innuttaasut namminneerlutik kissaatigisaannut tunngatillugu, tigussaasumik ineriartortinnerisa aqunneqarneranni sakkussat. Taamaattumik pineqartut, kommunip illoqarfinut nunaqarfinullu assigiinngitsunik iluseqarlutik, saqqummerput: [ilulissat_kn.pdf](#) (62.8 KB)

Innuttaasut ineqarnerlu

Ilulissat Qaasuitsup Kommuniani illoqafiit annersaraat 4.541-nik innuttalik, illoqutigiinnut 1.712-nut agguassimasunik. Taakkunannga 40 %-it missingi Namminersorlutik Oqartussat inissiaatanni ineqarput. 1980-mi (3.648)-niit, innuttaqortussuseq qaffakkiartuaaginnavissimavoq, ukiunili kingullerni tallimani-qulini unittuusisimalluni. Innuttaasut ukioqqortussutsinut naligiikannermik agguassimapput. Nuuffigineqartarnera allamullu nuuttoqartarnera

og tilhørende produktion skal stadig styrkes og fornys med tilstrækkelige og velplacerede arealer for både fiskere og anlæg. Byen er også udpeget som supplerende forsyningsbase for olieefterforskningen ved tilladelsesblokkene i Disko Vest.

Derudover skal byen fortsat udbygges som uddannelsesby for både ungdoms- og videregående uddannelser, hvor man i kraft af byens størrelse kan udnytte synergieffekten mellem institutionerne.

I planlægningen er der særlig fokus på en udbygning af lufthavnen og nye havnefaciliteter med forskellige typer afledte erhvervs- og centerfunktioner i Ilulissat nord. Samtidig skal der gøres plads til nye større uddannelsesinstitutioner, blød erhverv, blandede boligområder og koordineret fortætning. Yderligere byudvikling mod øst begrænses af vandspærrezone, mens verdensarvområdet naturligt afgrænser byen mod syd.

Endelig lægges der vægt på at udvikle rammerne for byens hverdagsliv, kulturliv og fritidstilbud både ude og inde – bl.a. som en styrkelse af den lokale identitet og mangfoldigheden i Nordgrønland.

Kommunens overordnede visioner og målsætninger er styringsredskab for den fysiske udvikling, i sammenhæng med borgernes egne ønsker. Derfor kommer det konkret til udtryk i kommunens byer og bygder på forskellig vis, hvilket kan ses her: [indsatsomraader_ilulissat.pdf](#) (61 KB)

Befolkning og boliger

Ilulissat er Qaasuitsup Kommunias største by med 4.541 indbyggere i 2013 fordelt på 1.712 husholdninger. Af disse er 40 % selvstyreboliger. Indbyggertallet har været støt stigende siden 1980 (3.648), men er stagneret inden for de seneste 5-10 år. Befolkningen har en jævn aldersfordeling. Til- og fraflytning sker overvejende til Nuuk, men også til de øvrige sydlige byer i kommunen samt til Sisimiut. I bygderne er billedet, at man overvejende flytter til nabobygder eller byen i lokalområdet.

Boligerne fordeler sig på 41 % enfamiliehuse, 20 % rækkehuse og 39 % etageboliger. Antallet af familieboliger og rækkehuse er steget markant i de seneste 10 år, men andelen af etageboliger er stort set uændret. De senere år er der opført et betydeligt antal kollegieboliger siden år 2000, som har til formål at give gode muligheder for de

antermik Nuummut tunngavoq, aammali kommunip illoqarfinut kujasinnerusumiittunut Sisimiunullu tamanna atuuppoq. Nunaqarfinnut tunngatillugu, nunaqarfimmut sanilerisamut illoqarfimmulluunniit qaninnermut nuutto-qartarnera atugaaneruvoq.

Inigisat agguaassimanerat imatut isikkoqarpoq ilaqutariit illui 41 %-it, inissiat uigulukutsut 20 %-it inissiallu quleriit 39 %-it. Ukiuni kingullerni qulini ilaqutariit illui illullu uigulukutsut malunnartumik amerleriartorsimapput, inissialli quleriit ataatsimut isigalugit allannguuteqarsimanatik. Ukiuni kingullerni 2000-ip kingornatigut ilinniartut inaat amerlasuut sananeqarsimapput, ilinniagaqartorpasuit illoqarfimmut tikittartut pitsaasunik periarfissinniarlugit. Agguaqatigiisillugu illoqutigiit ataatsit 2,6-nik inuttaqartarput.

Ukiuni kingulliunerusuni illoqarfiup ineriartornera, annerusumik illoqarfiup kujasissortaani kangimullu ingerlasimavoq – ilaatigut Qilakitsup tungaanut - nunaminertani umiarsualiviup Hotel Arctic-illu akornanniittuni, ilaqutariit illuisa nutaanerusut anginerusullu sanaartorneqarf-gisaanni. Nunaminertat illuliorfusinnaasut nutaat pilersin-neqarsinnaapput nuungajuttami Hotel Arctic-ip avannamut kangiatungaaniittumi, imaluunniit imeqarfimmut killigiti-taq qaangerlugu, illoqarfiup nutaamik ineriartorfissaanut atatillugu. Illoqarfiup siumut sammisumik ineriartornissaa pingaarnertut avannamut sammissaaq imaluunnit numin-ertat pioereersut iluini.

Kommuneplani malillugu Ilulissani illuliorfissanut inissaq sinneruttoq illunut 270-t missinginut naapertuuppoq.

Innuussutissarsiutit umiarsualivillu

Ilulissani, 2010-mi sulisoqarnerup inissisimanera (45 %-uvoq), kommunerip sinnerani agguaqatigiisitsinermut sanilliullugu qaffasinnerulaarluni – aamma nunaqarfit-tani taamannak inissisimasoqarpoq. Taamatullu aamma suliffissarsiortut kommunimi agguaqatigiisitsinermiit ap-pasinnerulaarput (4-5 %-ullutik). Innuussutissarsiuteqarfiit annerpaat sulisoqassutsimut sanilliukkaanni tassaapput, Pisortat allaffissornerat sullissiviilu (853-it), Niuernermik ilu-arsartuussinermillu suliffeqarfiit (538-it), Assartuiveqarneq (192-it), taavalu Aalisarneq (190-it) annertoqqatigiinga-jallutik. 2011-mi illoqarfimmi suliffissat katillutik 2.235-it missiliorpaat.

Innuussutissarsiuteqarfiit illoqarfimmi immikkortuni pin-gasuni eqiterussimapput - umiarsualiviup eqqaani, illo-qarfiup kujammut kimmut immikkoortortaani Inussusuup saatungaani, aamma kujammut qangiatungaani ujaqqu-riv-iup avannaani. Nunaminertat pingaartumik oqimaattunik inuussutissarsiuteqarfiupput. Kiisalu sullissinermik inuus-sutissarsiuteqarfiit pisiniarfillu ilaat illoqarfiup qeqqanii-tussaapput, Kussangajaannguami. Illoqarfiulli amigaatigai

mange studerende i byen. Der er i gennemsnit 2,6 personer pr. husstand.

I de senere år er boligudviklingen overvejende sket i sydbyen og mod øst – bl.a. mod isfjordsfjel-det – samt på arealerne mellem havnen og Hotel Arctic, hvor nye og større typer enfamiliehuse er skudt op. Nye større boligområder vil kunne eta-bleres på næsset nordøst for Hotel Arctic eller ud over vand-spærrezonen som en del af et samlet nyt byudviklingsområde. Den fremad-rettede byudvikling vil primært ske i nordlig retning eller indenfor eksiste-rende delområder.

I kommuneplanen er der en restrummelighed til ca. 270 boliger i Ilulissat.

Erhverv og havn

I 2010 var beskæftigelsesgraden (45 %) i Ilulissat lidt højere end gennemsnittet for kommunen – også i de tilhørende bygder. Tilsvarende var antallet af arbejdssøgende (4-5 %) lidt lavere end kommunegennemsnittet. De største brancher ift. antal arbejdspladser er Offentlig administra-tion og service (853), Handel og reparations-virk-somhed (538) mens Transportsektoren (192) og Fiskeri (190) er nogenlunde lige store. I alt var der i 2011 ca. 2.235 arbejdspladser i byen.

Erhvervsområderne er koncentreret 3 steder i byen - omkring havnen, ved foden af Telebakken i den sydvestlige bydel samt nord for stenbruddet mod sydøst. Områderne er især præget af tung erhverv. Desuden hører en del serviceerhverv og butikker hjemme på byens hovedgade, Kusan-gajannguaq. Byen mangler desuden områder til mindre iværksættere og erhvervsdrivende.

Fiskeri er byens største erhverv. Omdrejning-spunktet er havneområdet, der både anvendes som atlantkaj, fabrikskaj, trawlerkaj og turistkaj. Der fiskes overvejende efter hellefisk og rejer, der bl.a. håndteres på Royal Greenlands fabrik på havnen. Men der er trængsel på Ilulissat havn for samtlige brugere og dermed et påtrængende behov for nye og bedre faciliteter.

Mulighederne for at etablere en ny havn er bl.a. undersøgt i relation til fremtidige regionale udviklingsmuligheder for offshore-industrien, hvor Ilulissat er udpeget som supplerende forsyningsbase og med mulighed for lokalisering af offshore relaterede erhverv ved Tinussarai nord for lufthavnen. I den forbindelse er der også muliggjort en udvidelse af selve lufthavnen, så

nunaminertat, aallarnisaanut inuussutissarsiutinillu ingerlatsisunut minnernut, atugassat.

Aalisarnej illoqarfimmi inuussutissarsiutit pingaarner-saraat. Umiarsualiveqarfik qitiulluinnartumik inissisimavoq, imarpikkoortaatitut talittarfiuvoq, tunisassiorfiup talittar-fittaraa, kilisaatit takornariartaatillu talittarfigaat. Qalerallit raajallu pingaarnerutillugit aalisarnejarput, ilaatigut Royal Greenlandip Halibut Greenland-illu suliffissuini umiarsu-alivimmiittuni suliarineqartartut. Ilulissalli umiarsualiviat atuisunit tamanit ulapaarfioqaaq, taamaattumillu nutaanik pitsaanerusunillu atorulersuisoqarnissaa pisariaqavippoq.

Nutaamik talittarfiliortoqarsinnaaneranut periarfissat misissorneqarsimapput ilaatigut siunissami nunap im-mikkoortuani offshore-mik tunisassiortoqalissagaluarpit ineriartornissamut periarfissanut atatillugu, tassaniami Ilulissat tapertaallutik pilersuiveqarfissatut toqqarneqar-simapput, Tinussaraami mittarfiup avannaatungaaniit-tumi suliffeqarfinnik offshore-mut attuumassuteqartunik inissiisoqarsinnaaneranut periarfissaqartitsiffiusumik. Tassungalu atatillugu mittarfiup tallineqarsinnaaneranut periarfissaqartitsisoqarpoq, siunissamut isigaluni imarpik qulaallugu timmisartuussisoqarsinnaalernissaa periarfis-saqartilerniarlugu.

Takornariaqarnej illoqarfimmi inuussutissarsiutit annerit aapparaat, imatullu annertutigaaq, allaat Nunatsinni ornin-neqarsinnaasut sinneri tamaasa qaangersimallugit. Takor-nariaqarnermik inuussutissarsiuteqarnej illoqarfimmut tamarmut tuniluuttumik sunniuteqarpoq makkuninnga takussutissalimmik, hotelitigut neqeroorutit annertuut, neriniartarfiit, pisiniarfiit sullissiviillu assigiinngitsut, illoqarfimmik ataatsimeersuartarfissatut piukkunnarner-ulersitsisut. Takornarianut allaffiit illoqarfiup aqquernisa pingaarneraannut attuumasumik kommunip allaffiata kujataatunginnguani inissinneqarsimavoq, takornariartit-sinermilu ingerlatat assigiinngitsut tamakkingajavillugit aqquutissiuuttarlugit, matumani angallatinik angalaarnerit, arfernik takornariarnerit, pisuttuarnerit, qimussiussinerit, umiarsuarsuarnut ilaalluni takornariarnerit, nunaqarfil-iarnerit il.il. Takornariaqarnerp siunissami ineriartornissaa, mittarfeqarnikkut umiarsuliveqarnikkullu periarfissanik nutaanik atuisinnaanermut, attuumassuteqarluinnarpoq – matumani nunarsuup sinneraniit timmisartuussinerit amerlanerusut, aamma umiarsuarsuit takornariartaatit talittarfeqarnikkut nutaanik periarfissaqalernissaat. Suliaqarfik nunarsuarlu tamakkerlugu ingerlatsiviit, piffis-sami sivitsortumi kissaatigisarsimavaat, pitsaanerusunik atorulersuisoqarnissaa soqutiginninneq attatiinnarumal-lugu. Ilulissat, angallanermi periarfissat pitsaanerulernerisi-gut, ullumikkullu takornariaqarnermi periarfissat atuuttut atorlugit, umiarsuit atorlugit takornariarnermi kaajallattar-fittut atornejakutsoorsinnaagaluarput.

Tamakkua kingunerannik sunniutaasut tassaassapput

der fremadrettet vil kunne afvikles flyvninger med Atlantfly.

Turisme er byens andet store erhverv og har et omfang, der overstiger alle øvrige destinationer i Grønland. Turisterhvervet har haft afsmittende virkning på hele byen i form af et bredt udbud af hoteller, restauranter, butikker og diverse service-funktioner, der også gør byen oplagt i forbindelse med konferencer. Turistkontorene ligger i tilkny-tning til hovedgaden umiddelbart syd for kom-munekontoret og formidler næsten alle former for turistaktiviteter, herunder sejlture og hvalsafari, vandreture, hundeslædeture, krydstogter, bygdebesøg m.m. Den fremtidige udvikling af turismen vil hænge tæt sammen med adgangen til nye lufthavns- og havnefaciliteter – herunder flere internationale flyvninger og nye anløbsmuligheder for krydstogtskibe. Branchen og interna-tionale aktører har i længere tid efterspurgt bedre faciliteter for at opretholde interessen. Ilulissat vil med forbedret infrastruktur og det nuværende udbud af turismefaciliteter kunne fungere som oplagt tur-naround-havn for krydstogtturismen.

Afledte effekter vil være en øget efterspørgsel på lokaliseringmuligheder for hoteller, service-forsyning mv. På den baggrund er der igangsat en planlægning for et nyt byområde med bl.a. centerfunktioner på arealerne nord for Hotel Arctic.

En anden vigtig brik i fremtidsvisionerne for byens turisme er udviklingen af et Isfjordscenter, der er tænkt som et decideret besøgs- og infor-mationscenter placeret ved Kangia, hvor turister og lokale informeres om indlandsisen, gletcheren Sermeq Kujalleq, klimaforandringer mv. Der er gennemført en forundersøgelse af projektet, der løbende videreudvikles.

I kommuneplanen er der en restrummelighed på ca. 180.000 m² til erhvervs- og havneformål.

Infrastruktur og tekniske anlæg

Ilulissat Lufthavn, der stod færdig i 1983, er en af de mellemstore lufthavne i Grønland med flere daglige indenrigsflyvninger til bl.a. Nuuk, Kangerlussuaq og Aasiaat samt en udenrigsrute til Reykjavik. En udvidelse af lufthavnen til Atlant-lufthavn står øverst på listen over kommunens primære udviklingsaktiviteter med afgørende betydning for turismeerhvervet og offshore/onshore branchen. Konkret vil dette fordre en for-længelse af den nuværende banelængde på 845

nutaanik hoteliliorfissanik, sullissivilornissanik, allarpas-suarnillu noqqaassutit annertunerusut. Tamanna tunngavigalugu, illoqarfiup immikkoortortaa nutaaq pilersaarusiorlugu aallartinneqarpoq, ilaatigut nunaminertami Arctic Hotelip avannaatungaaniittumi, qitiusumik ingerlat-siveqarfissanut.

Illoqarfiup takornariarfiunerata ineriartortinnissaa pillugu siunissamut takorluuinermi, pingaarutilik alla tassaavoq Kangiata Qitiusumik Sullissivia, ornittagassatut paasissutis-siisarfittullu takorlugaasoq Kangiata qanittuani inissin-neqartussaq, takornariat maanimiullu sermersuaq, Sermeq Kujalleq, silaannap pissusaata allanngoriartornera il.il., tunngasunik paasissutissinneqarfigisinnaasaat. Pilersaarut misissueqqaarfigineqareerpoq, ataavartumik ineriartortin-neqartumik.

Kommuneplani malillugu inuussutissarsiutinut umiarsu-alivinnullu atugassatut inissaq sinneruttoq 180.000 m²-iuvoq.

Angallannermi periarfissat teknikkik-kullu atortut

Ilulissat Mittarfiat 1983-mi naammassineqartoq, Nunat-sinni mittarfiit akunnattut ilagaat ullumut arlalileriarluni nunap iluani timmisartuussinermi aqqusaarneqartartoq asersuutigalugu Nuummur, Kangerlussuarmut aamma Aasiannut nunanullu allanut timmisartuussinermi ataat-simi tassalu Reykjavikimut. Mittarfiup imarmik qulaallugu timmisartuussinermi ator-neqarsinnaanngorlugu tal-lineqarnissa, kommunip ineriartortitsinissamik allattuiffiani qullerpaatut inissisimavoq, takornariaqarnermik inuus-sutissarsiuteqarnermut aamma offshore/onshore-mik inuussutissarsiutinut aaliangiisuusumik pingaaruteqar-tussaq. Tamanna ullumikkut mittarfiup takissusaata 845 meteriusup katillugit 2800 meterinut tallineqarnissaanik pisariaqartitsissaaq.

Ilulissat asfaltimik qallikkanik pitsaalluartunik aqqusineqar-poq, avannaatungaani mittarfimmiit heliportitoqqamut, kujataatungaani illuliorfiit ungallersaat tikillugit siaarsi-masumik. Aammattaaq illoqarfik busseqarpoq. Siunissami aqqusinernik annertusaaneq, Ilulissat Avannaanni tim-misartunut mittarfiup allinissaanik, umiarsualivimmut il.il. kissaatinut, aamma illoqarfiup kangiataungaani inuussutis-sarsiuteqarfinnut uiarteriffimmut, attuumassuteqassaaq. Ullukmikkut aqqusiniusut ajornartorsiorfiungaatsiartarput, tassa oqimaattunik angallassineq illoqarfiup aqquserna-tigut pingaarnikkut pisarmat. Kiisalu arlalinni pisuinnaat aqquteqaratik imaluunniit aqquataat ersarlullutik.

Illoqarfik aamma qimussertunut aqquteqarpoq, ukiup annersaani qimusserluni snescooterinillu ingerlaarnerni ator-neqartartunik. Aqqusernit, qimussit aqquataat, takuuk sammivilersuutit pingaarnernit nunap assiliornernat Illoqarfik

m til en samlet banelængde på knapt 2.800 m.

Ilulissat har et veludbygget vejnet med asfal-terede veje, der strækker sig fra lufthavnen i nord til heliporten og den yderste boligbebyggelse i syd. Der er endvidere bybus gennem byen. En fremtidig udbygning af vejnettet skal ske i Ilulis-sat Nord i tilknytning til de ønskede udvidelser ved lufthavn, havn mv., samt omfartsvej fra byens østlige erhvervsområder. I dag volder vejnettet en del problemer, i og med at tung trafik skal gen-nem byens hovedstrøg. Ligeledes er der mange steder enten ingen eller utydelige fortove.

Byen har også et net af slædespor, som i vinterh-alvåret bruges til transport med hundeslæde og snescooter. Sporene trænger til en del vedlige-holdelse og sikring af vejovergange. Vejnet og slædespor ses på hovedstrukturkortet.

Stinettet omfatter dels deciderede gang-forbindelser/trappesystemer og dels det almin-delige vejnet med enkelte fortovsstrækninger. Hertil kommer et omfattende rekreativt stinet med forskellige markerede vandreruter i fjeldet langs isfjorden. Det rekreative stinet har knudep-unkter ved elværket, stenbruddet og den gamle heliport.

El, vand og varmforsyningen varetages af Nukissiorfiit, mens telekommunikation varetages af Tele Greenland, der har masteanlæg på Tel-ebakken. En del af elforsyningen er baseret på vandkraft fra Ilulissat Vandkraftværk. Værket har tre turbiner med en samlet kapacitet på 22 MW. Vandkraftværket blev ibrugtaget i 2012. Byens andet elværk, hvis produktion er baseret på dieselgeneratorer, er placeret mod vest helt ud til isfjorden. Desuden ligger et reserveanlæg over-for brandstationen i bymidten. Af andre større tekniske anlæg kan nævnes tankanlæg-gene ved indsejlingen til havnen, sprængstofdepotet vest for dumpen samt stenbruddet i Sydbyen, der for tiden også huser kommunens asfaltanlæg.

Vandforsyningen er baseret på overfladevand fra søerne øst for byen, mens varmforsyningen overvejende er baseret på oliefyring og i mindre grad på spildvarme fra forbrændingsanlægget. Dele af byen er tilkoblet fjernvarmenettet eller lokale varmecentraler.

Renovationen omfatter dag- og natrenovation, dagrenovationen brændes i forbrændingsan-læg. Andet ikke brændbart affald deponeres på dumpen, der ligger på Nordre Næs ved lufthavns-

aamma qimussertunut aqquteqarpoq, ukiukkut qimusimik snescooterinillu assartuinermi atorpeqartartunik. Aqqutit aserfallattaalisassaapput aqqusernillu napillugit ikaarfigisartagaat isumannaallisarneqarlutik. Aqqusernit qimussillu aqqutaat sammivilersuutit pingaarnerit nunap assiliorneranni takuneqarsinnaapput.

Aqqusineeqqanut ilaatigut ilaapput pisumik narluin-narluni aqqutaasartut / tummeqqallu, kiisalu aqqusinernit nalinginnaasut ataasiakkaani killimikkut pisinnaarnut aqqusikkat. Ilaatinneqarputtaaq qaqqani pisuttuaruortoqut aqqutaat nalunaaqutsersukkat, Ilulissat Kangerluat sinerlugu aaliangersimasunik pisuttuarfissianik ilaqtartut. Pisuttuaruortoqut aqqutaat kallerup inniliorfiup, ujaqqeriviup heliportitoqqallu eqqaanni eqiteruffeqarput.

Innaallagissamik, imermik kiassarnermillu pilersuineq Nukissiorfiit ingerlataaraat, attaveqaateqarneq Tele Greenlandimit, Inussusuarmi napparutit aqqutigalugit, isumagineqartoq. Innaallagissamik pilersuinerup ilaa Ilulissat Erngup Nukissiorfianniit ingerlanneqarpoq. Nukissiorfik pingasunik maskiinarsuaqarpoq (turbiner) katillugit 22 MW-mik pilersitsisinnaasunik. Erngup nukinganik nukissiorfik 2012-mi atorneqalerpoq. Illoqarfiup nukissiorfiata aappaa, dieselgeneratorit atorlugit pilersuisuusoq, kimmut

vejen. Dumpen fungerer også som modtagestation for farligt affald og metalskrot.

En dal af byens husholdningsspildevand er tilsluttet kloaksystemet. Spildevand-det ledes urensset i havet. I områder, der ikke er kloakeret, indsamles natrenovation ved husstandene (enten poser eller slamtanke) og pumpes i havet, mens det grå spildevand ledes ud på fjeldsiden, hvorfra det langsomt siver ned i fjorden.

Service og offentlige funktioner

Offentlig og privat service er koncentreret i det centrale byområde – i princippet fra handels- og administrationsområdet ned langs hovedgaden (Kussangajannguaq) til TELE-POST området. På dette strøg ligger kommunens største koncentration af butikker, posthus, caféer, restauranter, diskoteker, skoler, institutioner, kommuneadministration osv. Der er endvidere en mere decentral dagligvareforsyning med mindre butikker i de enkelte bydele.

Byens hoteller har en mere decentral placering på

Ilulissat Kangerluannut qanittumi inissitaavoq. Aammataq innaallagissiut sillimmataasoq illoqarfiup qeqqani qatserisartoqarfiup akianiippoq. Teknikkikkut sannaartukani anginerusuni taaneqarsinnaasut allat tassaapput, umiarsualiviup paavaniittut uuliaasivissuit, eqqaavissuup kitaatungaaniittoq qaartiterutissaasivik aamma illoqarfiup kujasinnerusortaanittoq ujaqquerivik, ullumikkut kommunip asfaltilersuutaata inissisimaffigisaa.

Imerk pilersuineq nunap qaavaata ernganik illoqarfiup kangiatungaani tatsineersumik toqqammaveqarpoq, ki-ammillu pilersuineq annermik oliefyrit, annikinnerusumillu eqqakkanut ikuallaaviup kissarnek maangaannartitassaralua, atorlugit ingerlanneqarpoq. Illoqarfimmi immikkoortut ilaat ungasianiit kiassarnermut attaviligaapput imaluunniit namminerisaminnik kiasateqarfeqarlutik.

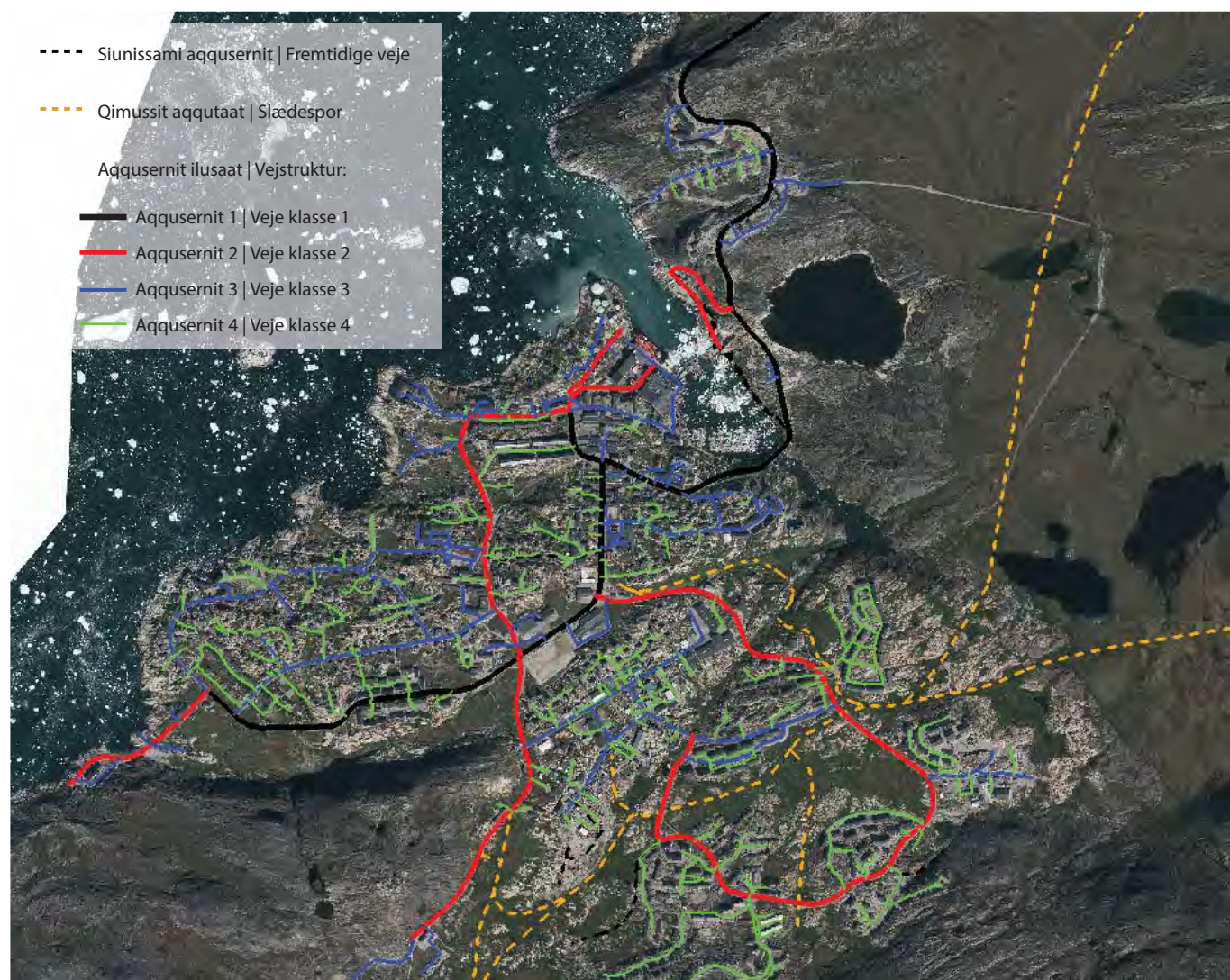
Eqqaavilerinermut ilaapput eqqakkat nalinginnaasut anar- tarfitsigullu igitat, eqqakkat nalinginnaasut eqqakkanut ikuallaavimmi ikualanneqartarput. Eqqakkat allat ikual- lanegarsinnaanngitsut eqqaavissuarmi, mittarfiup aqqu- serngata qanitaaniittumi, katersorneqartarput Nugaarsummi mittarfimmut aqqu- sernup killinganiittumi. Eqqaavissuaq aamma eqqakkanut ulorianaatilinnut saviminikunillu tigooqqaavittut atuuppoq.

forskellige lokaliteter langs fjordkysten – primært for at sikre gæsterne den bedst mulige udsigt til Isfjordsudmundingen. Her ligger bl.a. Hotel Arctic, Hotel Icefjord og Hotel Hvide Falk. Desuden er der flere steder i byen hotel- og ferieejligheder samt et par vandrehjem. Langs kysten finder man også politistationen og arresten samt enkelte mindre virksomheder.

Sygehuset, der er det ene af kommunens to regionssygehuse, ligger på det yderste næs lige ved indsejlingen til havnen. Sygehuset er en del af Sundhedsregion Avannaa og har det over- ordnede ansvar for planlægning og udførelse af sundhedsfaglige opgaver i regionen. Sygehuset er udvidet i flere omgange og rummer nu pati- enthotel og nyt operationsafsnit. Byen har også et plejehjem – Unganartoq Plejecenter Ilulissat og et kommende demenscenter under opførsel.

Uddannelse

Byen har 2 folkeskoler – Atuarfik Mathias Storch og Atuarfik Jørgen Brønlund – med 1.-10. klasse. Atuarfik Mathias Storchs bygninger er for

Illoqarfiup illulerinermit imermik igitassaata ilaa eqqak-
kat kuuffinut attaviligaavoq. Imeq igitag salinneqarani
imaanut ingerlatinneqartarpoq. Nunaminertani, eqqak-
kat kuuffinut attavilerneqarsimanngitsuni, anartarfiit ima-
at illoqutigiinneersut (puusianiittut imaluuniit annanut tan-
kiniittut) aaneqartarput imaanullu kuineqarlutik, illulerin-
ermiilli imeq igitassaq nunamut kuutsiinnarneqartarpoq,
kigaatsumik imaanut koorusaartussanngorlugu.

Sullissineq aamma pisortat ingerlatsivii

Pisortat namminersortullu sullissinerat illoqarfiup qeqqani
katersuussinmavoq – nalinginnaasumik niuernermik allaff-
isoornermullu tunngasut aqqusineq pingaarneq Kusan-
gajaannguaq ammut atuarlugu TELE-POST-ip tungaanut
siassimallutik. Aqqusinermit tassaniipput kommunimi
pisiniarfiit eqiterussusimasut amerlanerpaat, allakkerivik,
café-it, neriniarfiit, diskotek-it atuarfiit, meeqqeriviit,
kommunip allaffeqarfia il.il. Aammattaarli illoqarfiup im-
mikkoortortaani ataasiakkaani ulluinnarni nioqqutissanik
pilarsuiveqarpoq, pisiniarfinni mikinerusuni.

Illoqarfimmi hotelit qeqqaniinnatik sumiiffinni assigiinn-
gitsuni sissamut qanittuni inissisimapput – pingaarnertut,
tikeraat Ilulissat Kangerluata paavanut pitsaanerpaamik
isikkiveqarnissaat, qulakkeerniarlugu. Tamaaniipput soorlu
Hotel Arctic, Hotel Icefjord aamma Hotel Hvide Falk. Aam-
mattaq illoqarfimmi arlalinnik inissiaqarpoq, hotelit
sulinnigiffeqarnermiluunnit inissiatut, atorineqartartunik
kiisalu marlunnik vandrehjemmeqarluni. Sissamut qanit-
tumiipputtaq politeeqarfik isertitsivillu, suliffeqarfiillu
mikinerusut ataatsiakkaat.

Napparsimavik, kommunip nunap immikkoortuata nap-
parsimaviisa aapparisaat, nuungajuup umiarsualiviup
paavaniittup noorpiaani inissisimavoq. Napparsimavik
Peqqinnissaqarfik Avannaata ilagaa, taamaattumillu nunap
immikkoortuani qaffasinnerusumik pilersaarusiernerit,
peqqinnissaqarnermilu suliat, ingerlanneqarnissaat
akisussaaffigalugit. Napparsimavik arlaleriarluni allineqar-
tarnikuvoq, maannakkullu napparsimasunut ineqarpoq
nutaamillu pilattaaveqarluni. Aammattaq illoqarfik
utoqqarnut illoqarpoq – Illulissani Utoqqaat Illuat Unga-
nartoq, puigortunngortunullu qitiusumik sullissivissaq
mannakkut sanaartorneqartoq.

Ilinniartitaaneq

Illoqarfik marlunnik meeqqanut atuarfeqarpoq – Atuarfik
Mathias Storch aamma Atuarfik Jørgen Brønlund – atu-
aleqqaaniit 10. klassinut. Atuarfik Mathias Storch-ip illutai
maannakkuugallartoq matoqqapput isaterneqarnis-
saat nutaamillu sanaqqinneqarnissaat siunertarlugu.
Taakkua saniatigut meeraaqqeriveqarpoq tallimanik,
meeqqeriveqarlunilu tallimanik, ulluunerani paaqqin-
nitarfeqarluni, atuareernermit sunngiffimmi aqqis-

nærværenden lukket med henblik på nedrivning
og genopførelse. Herudover er der 5 vugges-
tuer, 5 børnehaver, dagplejeordning, fritidsklub,
skolefritidsordninger samt den lokale erhvervs-
skole (Piareersarfik). Perorsaanermik Ilinniartarfik/
Grønlands Socialpædagogiske Seminarium, der
uddanner socialpædagoger, socialhjælpere og
socialassistenter, ligger også i Ilulissat. Uddan-
nelsen har ca. 200 studerende.

Kultur og fritid

I Ilulissat er der udpeget 2 særligt værdifulde bev-
aringsområder (§ 2-områder) – dels handels- og
administrationsområdet, dels kirke- og museum-
området.

Handels- og administrationsområdet, der ligger
i tilknytning til havnen, er byens første handel-
sområde og illustrerer den bygningshistoriske
udvikling fra 1700-tallet og frem til midten af
sidste århundrede, og markerer sig ved stadig at
have en vigtig rolle som administrationsområde.
Det omfatter den ældre kolonibebyggelse - provi-
antboden (B-15), kolonibestyrerboligen (B-7 og
B-25), assistentboligen (B-8), pakhusene (B-9, B
B-20 og B-26), handelschefboligen (B-10), KNI-
bygningerne (B-11 og B-93), nuværende kunst-
værksted (B-31), samt nyere administrative funk-
tioner, der er opført efter en bebyggelsesplan
med et samlet arkitektonisk udtryk, udarbejdet
af Henning Larsen - kommunekontoret (B-963 og
B-964) og vuggestuen (B-750). Pakhusene B-13
og B-20 er nedtaget og opmagasineret til senere
mulig genopførelse. Den tidligere handelschef-
bolig (B-10) er i dag indrettet som kunstmuseum.
De fleste af bygningerne er udpeget som bevar-
ingsværdige, jf. hovedstrukturkortet.

Kirke- og museumsområdet ligger ud til fjorden,
umiddelbart syd for sygehuset. Kendetegnende
for området er et åbent dalstrøg med sparsom
bebyggelse, herunder den markante Zionskirke
(B-75) og Ilulissat bymuseum (B-78), der oprin-
deligt var præstebolig og Knud Rasmussens
fødehjem. Herudover ligger kapellet (B-76), den
nye præstebolig (B-4), lægeboligen (B-6) med
tilhørende hønsehus (B-5) og den gamle skole
(B-79, nu kirkekontor) i området. Dertil er der i
området en række større enfamiliehuse med
væksthuse og have af typen 513 og 514 (B-96,
B-98 og B-99). Zionskirken (B-75), museet (B-78)
og kapellet (B-76) er fredede i henhold til Inatsi-
sartutlov nr. 11 af 19. maj 2010 om fredning og
anden kulturarvsbeskyttelse af kulturminde, jf.
hovedstrukturkortet. I det historiske miljø indgår

suussineqarluni, kiisalu sumiiffimmi inuussutissarsiutinut ilinniarfeqarluni (Piareersarfik). Aammattaaq Kalaallit-Nunaanni Perorsaanimik Ilinniarfik, perorsaasut, inunnik isumaginnittut socialassistentillu illiniarfiat, Ilulissaniippoq. Ilinniarfik 200-it missiliorlugit ilinniartoqarpoq.

Kulturi sunngiffillu

Ilulissaniipput nunaminertat marluk (§ 2-atorlugu) eriag-isariaqarlunnartut toqqakkat – tassalu niuertoqarfiup allaffissuaqarfiullu eqqaat, aamma oqaluffiup katersugaasiviullu eqqaat.

Niuertoqarfik allaffissuaqarfillu, umiarsualivimmut attuumassuteqarlutik inissisimasut, ilaqarput sanaartukkanik niuertoqarfimmut attuumassuteqartunik aamma allaffissornermi ingerlatsivinnik nutaanerusunik Pisiniarfiup Illoqannginnerssaata eqqaaniittunik makkuusunik, agguavaik (B-15), KGH-p allaffikua niuertussap illua (B-7), kæmnerip illua ullumikkut eqqartuussivik (B-8), quit/quersuillu (B-9, B-13, B-20 aamma B-25), niuertup illua (B-10), KGH-p illutai (B11 aamma B-93), kommunip allaffia (B-963) aamma meeraaqqerivik (B750). Sanaartukkat amerlanersaat eriag-isarialittut toqqaganiikuupput, takuuk sammivilersuutit pingaarnerit nunap assiliornerat. Niuertup illorisimasaa (B-7) ullumikkut eqqumiitsulianut katersugaasivittut aaq-qissuunneqarnikuuvoq.

Niuertoqarfik allaffissuaqarfillu, umiarsualivimmut attuumassuteqarlutik inissisimasut, tassaapput illoqarfiup niuertoqarfia siulleg, tassanilu takuneqarsinnaavoq sanaartornerup oqaluttuassartaata ineriartorsimanera, 1700'kkunniit ukiut untritillit kingulliit qiteqqunnerannut, ersiuteqarlutillu massakkumut allaat allaffissornerup iluani pingaarutilimmik sunniuteqarnermikkut. Niuertoqarfiullu illutai pisoqaanerit tassaapput - agguavaik (B-15), niuertussap illua (B-7), kæmnerip allaffia (B-8), quersuit (B-9, B B-20 aamma B-26), niuertup illua (B-10), KGH'p illutai (B-11 aamma B-93), sanaluttartut sulliviat (B-31), kiisalu allaffeqarfiit nuntaanerusut, sanaartornermi pilersaarusiaq ataatsimoortumillu illussanik titartaasartutut ilusiliat atorlugit suliarineqarsimasooq, Henning Larsen-imillu ilusiler-sorneqarsimasooq – kommunip allaffeqarfii (B-963 aamma B-964) aamma meeraaqqerivik (B-750). Quersuit B-13 aamma B-20 isaterneqarnikuupput kingusinnerusukkut nappaqqinneqarsinnaangorlugit. Niuertup illorisimasaa (B-10) ullumikkut eqqumiitsulianut katersugaasiviuvoq. Illut amerlanersaat eriagisarialittut toqqarneqarnikuupput, takukkit sammivilersuutit pingaarnerit pillugit nunap assiliorneri.

Oqaluffiup katersugaasiviullu eqqaat ikermut sammipput, napparsimaviullu kujataatunginnguaniillutik. Nunaminertap ilisarnaqutigaa narsaamanerugami ammaannartoq annikitsuinnarmik sanaartorfusimasooq, matumani Zionip Oqaluffia (B-75) ersarissooq aamma Ilulissat Katersugaasiviat (B-78), palasip illutoqaa Knud Rasmussen-ip inunngorfi-

stien Qoorunnguaq (Præstestien) som et vigtigt led.

Uden for bevaringsområderne er der bevaringsinteresser knyttet til det gamle sygehus (B-3, nu patienthotel) og Naalakkatta Illua/ Qullissat-kirken B-987).

Byens kultur- og fritidsfunktioner omfatter også bibliotek, forsamlingshus, kulturhuset Sermermiut, Ilulissat Hallen og boldbane, der alle ligger centralt i tilknytning til TELE-POST-området og Pisiffik. Derudover er der aftenskoleundervisning – typisk på skolerne og en lang række foreninger, der enten har egne klubhuse eller benytter hal og gymnastiksal. Endelig er der mulighed for langrendsløb på præparerede løjper, snescooterkørsel og ture på hundeslæde i vintermånederne samt fjeldvandring næsten året rundt.

galugu angerlarsimaffigisimasaa. Taakkua saniatigut tamaaniipput toqusut inaat (B-76), palasip illua nutaaneq (B-4), nakorsap illua (B-6) kukkukuusivillu tassunga atasoq (B-5) aamma atuarfitoq (B79 ullumikkut oqaluffiup allaffia). Aamma tamaaniipput ilaqutariit illui ataasiakkaat angisuut naasuusiveqarlutillu naatsiivillit type 513 aamma 514 (B-96, B-98 aamma B-99). Zionip Oqaluffia (B-75), palasip illua nutaaneq (B-78) aamma toqusut inaat (B76), Eqqissimatitsisarneq aamma allatigut kulturikkut eriagisassanik kulturikkut kingornussatut illersuineq pillugu Inatsisartut Inatsisaat nr. 11, 19. maj 2010-meersoq malillugu eqqissimatitaapput, takuuk sammivilersuutit pingaarnert nunap assiliornerat. Avatangiisimut oqaluttuassartalimmut pingaarutilittut ilaavoq aqqusineeraq Qoorunnguaq (Palasip aqqutaa).

Eriagisassanngortitat saniatigut eriagisassatut soqutiginatillit makkununga attuumassuteqarput, napparsimavitoq (B-3, ullumikkut patienthoteli) aamma Naalakkatta Illua (Qullissat-oqaluffiat B-987).

Illoqarfimmi kulturikkut sunngiffimmilu ingerlatat ilagaat, atuakkanik atorniartarfik, katersortarfik, kulturhusi Sermermiut, Ilulissat Timersortarfissuat arsaattarfillu, tarmarmik TELE-POST-imut Pisiffimmullu qanittumi qitiusumik inis-sisimasut. Taakkua saniatigut unnukkut atuartitsisoqartarpoq – atuarfinni aamma peqatigiiffinni assigiinngitsuni, namminneerlutik peqatigiiffittut illutilinni imaluunnit timersortarfik, eqaarsaartarfilluunnit atorlugit, ingerlanneqakkajuttartunik. Naggataatigullu ukiuunerani ujakkaartarfeqarpoq aqqusiorneqarsimasumik, snescootererfissaqarluni qimusserfissaqarlunilu kiisalu ukioq kaajallallugu pisuttuarfissaqarluni.

Pilersaarummut nassuiaatip suliniute-qarfiisa pingaarutillit 10-t illoqarfinnut nunaqarfinnullu tutsinneri

ILULISSAT

Inuussutissarsiutinik ineriartortitsineq

Ilulissat, kommunip illoqarfiini annersatut, Avannaa tam-akkerlugu inuussutissarsiordermi aallarnisaavittut atuut-tariaqarpoq. Ilulissat Kangerluat alutornartoq UNESCO'llu eqqissisimatitaa illoqarfinmi takornariaqarnermi tunngaviupput, Nunatsinnilu takornariaqarnermi ornigas-satut pingaarnertut inissisimanera attatiinnarneqassappat angallannermi periarfissat illoqarfinmillu inissaqassuseq pitsanngorsaavigineqartariaqarput, takornariat ornigin-ninnerulersinniarlugit – minnerunngitsumillu 'Kangiata Sullissivia' pilersinneqartariaqarpoq. Aalisarnek, Qeqertar-suup Tunuani inuuniarnermi sulit tunngaviuvoq, taamaat-tumillu sulit annertunerusumik ikorfartorneqartariaqarluni, nunaminertanik allileriffiisunnaasunik tunniussaarto-qarneratigut, aalisartunullu atugassarititaasut pitsaasut aqqutigalugit.

Ilulissani periarfissat naammattut pilersinniarlugit, inuus-sutissarsiutinut oqimaannerusunut, nunaminertanik, illoqarfiup avataatungaani, atugassiisooqarnissaa, eqqar-saatigineqartariaqarpoq. Aamma aallarnisaasut illuannik pilersitsisoqarsinnaavoq.

Aammattaaq nunaqarfinni takornariaqarnermi periarfissat qulakkeerneqartariaqarput sanaartorfigineqarlutillu, nam-minersorlutik ingerlatalinnit nunaqarfinmiut suleqatigalu-git. Peqatigisaanillu aalisarnek, tunisassiornek tunisinerlu, nunaqarfiit ineriartornerini qitiutillugit, pilersaarusiornik-kullu nunaminertat, takornariaqarnermut aalisarnermullu atugassat, qulakkeerneqartariaqarput, nunaqarfiit ataasi-akkaat periarfissaat aallaavigalugit.

Ilinniartitaaq

Ilulissani ilinniakkat siunissamut qulakkeerinissutaann-gitsut amerlavallaat ingerlanneqarput. Taamaattumik illoqarfik ilinniaqarfittut ineriartortinneqartariaqarpoq, nunaminertanik nutaanik ilinniartutit atugassiiso-qarneratigut (assersuutigalugu GU, ilinniartut ingerlaq-qiffiusut il.il.), ilinniartut inaat aamma ilinniartut anger-larsimaffii illoqarfiup ilusaanut tulluutut, nunaminertat sungiffimmi atorineqartatut pissangartut, meeqqeriviit aamma qitiusumik ingerlatsiviit akornanni. Ilinniarneq, inuussutissarsiutit nukittorsarnissaanut tunngatillugu, pingaaruteqarpoq. Taamaattumik akisussaassutisimik tigu-sinnaaneq, illoqarfinmi inuussutissarsiutitigut periarfis-sanik eqqarsaatersuuteqarnermi ilaatinneqartariaqarpoq, assersuutigalugu offshore-mik ingerlatani, takornariartit-

Planredegørelsens 10 strategiske indsatsområder udmøntet i by og bygger

ILULISSAT

Erhvervsudvikling

Ilulissat bør som kommunens største by fungere som katalysator for erhvervslivet i hele Nordgrøn-land. Den imponerende isfjord og UNESCO-området er grundlag for byens turisme, men for at bevare status som Grønlands førende turist-destination skal både infrastruktur og byrum forbedres for stadig at kunne tiltrække turister – og ikke mindst skal 'Isfjordsstationen' etableres. Fiskeriet er stadig livsnerven i Diskobugten, og bør også yderligere understøttes gennem ar-ealudlæg med udvidelsesmuligheder og gode forhold for fiskerne.

For at skabe tilstrækkelige muligheder i Ilulissat, bør det overvejes at udlægge et område til tun-gere erhverv i udkanten af byen, så der samtidig skabes plads til nye erhverv og innovation i de centrale dele af i byen. Et iværksætterhus kan eventuelt etableres her.

I byggerne kan turismepotentialerne ligeledes sikres og udbygges, bl.a. af private aktører i samarbejde med beboerne. Samtidig er fiskeri, produktion og indhandling centralt for bygdeud-viklingen, og planlægningen bør sikre områder til både turisme og fiskeri, afhængigt af den enkelte bygds potentiale.

Uddannelse

I Ilulissat får for mange utilstrækkelig uddannelse til at kunne klare sig i fremtiden. Der skal derfor udvikles gode læringsmiljøer i byen, i form af arealer til nye uddannelsesinstitutioner (f.eks. GU, videregående uddannelser mm.), elevhjem og studieboliger og et godt samspil i bybilledet mel-lem spændende fritidsområder, institutionerne og andre centrale funktioner. Læring er også nød-vendigt i forhold til at styrke erhvervene. Derfor bør kompetenceudvikling tænkes sammen med byens erhvervspotentialer, f.eks. offshore aktiv-iteter, turisme og fiskeri.

Trods færre elever i bygdeskolerne skal de fysiske rammer være i orden, og kan eventuelt samtæn-kes med andre funktioner. Også udearealerne, f.eks. legepladser og boldbaner, bør indtænkes

sinermi, aalisarnermilu.

Naak nunaqarfinni atuartut ikinneruleraluartut sinaakkuttat tigussaasut pitsaasuusariaqarput, aammalu ingerlatanut allanut ataatsimoortinneqarsinnaaneri eqqarsaatigineqarsinnaallutik. Aamma silami periarfissat, assersuutigalugu, pinnguarterfiit arsaleriffiillu ilinniartitsinermut atatinnissat isumaliutigineqarsinnaavoq.

Inoqarfiit aamma inigisat pitsaasut

Ilulissat ineriartortuarnissaat qulakkeerneqassaaq, tamanalu aammattaq inissianik nutaanik pisariaqartitsivoq. Illoqarfimmi inissat pitsaasut, illoqarfiup illoqarfittut nutaaliaasutut malinnaasinnaanera qulakkiissavaat. Inissiat kikkunnilluunniit inigineqarsinnaasut, nammineerlunilu illuliat, periarfissinneqassapput, taamaalillunilu illoqariaatsinut akuleriaanut, aamma piginnittuusutsinut assigiinngitsunik siunnerfilinnut, aningaasalersueriaatsinullu assigiinngitsunut, periarfissiisoqassaaq, ataatsimoorlutik nunaminertanik orniginartunik aamma illoqarfimmi ataqatigiinnermik nukittuumik, pilersitsiviusunik.

Nunaqarfinni illoqarnermi pissutsit, inuussutissarsiornermi ingerlatanut killilleeqataapput nutserfusinnaasunik periarfissaqannginnera, isikkuilu pissutaallutik. Nunaqarfinni nammineerluni illulioqataasinnaanermut periarfissaqartitaanissamik kissaatigineqartoq, periarfissat iluini sapinngisamik ilaleneqassaaq assersuutigalugu, Qeqertami Saqqamilu illunik isaterinernut atatillugu. Inuiaqatigiillu ineriartornerata malitsigisaatut, illoqarfinni utoqqarnut inissialiornissamik pisariaqartitsineq annertusiartortoq, iluaqutitalimmik illunut pioreersunut ilaatinneqalersinnaavoq, assersuutigalugu Ilimanami.

Kulturi kinaassuserlu

Kulturimik uummarissumik ingerlatsineq, Ilulissat illoqarfitut orniginartumik ineriartorfiunerannut sunniuteqaqataavoq, inooqatigiinnermilu ajunnginnerusunik sinaakkutseqataalluni. Taamaattumik, silami illullu iluini sinaakkuttat tigussaasut, ataasiakkaat isumassarsiullaqqissusiannut, illoqarfimmilu peqatigiiffeqarnermut, ikorfartuutaassapput, aamma ulluinnarni ingerlatanut aaqqissuussinernullu annertunerusut – kulturikkut nutaaliornernut, nalinginnaasunullu. Kulturi aamma takkorliussinnaavoq illoqarfimmi eqqumiitsuliat aqquutigalugit.

Nunaqarfinni peqatigiiffeqarneq ingerlalluarpoq, kisiannili ingerlatsineq attatiinnarniarlugu tapersorneqarnissamik siunnersorneqarnissamillu pisariaqartitsiviulluni. Peqatigiiffiit pisariaqartitsinerat naammassineqarsinnaavoq periarfissani silamiittuni, aamma inini siunertanut atorineqartuni. Assersuutigalugu, katersortarfiit illu sulliviillu, ulluinnarni silinnerusumik atorineqarnerisigut.

Toqqissisimaneq inuunerinnerlu

i en læringssammenhæng. Bygdeeleverne skal have ordentlige forhold – både fysisk og socialt – når de flytter til byen for at afslutte skolen.

Bosætning og gode boliger

Der skal sikres fortsat vækst i Ilulissat, og det kræver også nye boliger. Gode byrum skal sikre, at byen kan følge med som moderne by. Både alment og privat byggeri skal muliggøres, og der skal således gives mulighed for blandede bolig- og ejertyper til forskellige målgrupper og økonomier, som tilsammen skaber attraktive områder og social sammenhængskraft i byen.

Boligforholdene i bygderne er med til at begrænse erhvervsaktiviteterne på grund af manglende tilflytningsmuligheder og det visuelle udtryk. Ønsket om selv at kunne være med til at bygge nye boliger i bygderne bør imødekommes i den udstrækning det er muligt og i sammenhæng med sanering, f.eks. i Qeqertaq og Saqqaq. Dertil medfører befolkningsudviklingen, at der i bygderne er større behov for ældreboliger, der med fordel kan integreres i den eksisterende boligmasse, f.eks. i Ilimanaq.

Kultur og identitet

Et aktivt kulturliv er med til at vitalisere Ilulissat som attraktiv vækstby og skabe bedre sociale rammer. Derfor bør de fysiske rammer både ude og inde støtte op om individuel kreativitet og foreningsliv i byen og muliggøre både hverdagsaktiviteter og større arrangementer – både for moderne og traditionel kultur. Kulturen kan også gøre sig synlig gennem kunst i bybilledet.

Foreningslivet er aktivt i bygderne, men kræver støtte og rådgivning for at bevare sin rolle. Fysisk kan foreningernes behov efterleves i udearealer og lokaler til formålet. F.eks. ved en bredere udnyttelse af forsamlingshuse og servicehuse i hverdagen.

Tryghed og det gode liv

Ilulissat har brug for at der udvikles et attraktivt bymiljø, der både skal gøre byen til et bedre sted for beboerne, tiltrække nye borgere og styrke byens placering som turismemagnet. Det stiller krav til bygningernes udtryk, især i centerområder. Byrummet har stor betydning for trygheden, derfor skal pladser og stier indbyde til ophold og være sikre at færdes på, især for de mange børn og unge. Placering af større institutioner og funktioner i og rundt om byen skal gennemtænkes, så de

Ilulissani illoqarfimmi avatangiisaasut takujuminar-sarneqarnissaat pisariaqartinneqarpoq, illoqarfimmik innuttaasunut najoruminarnerulersitsillunilu, innuttaaleru-maartussanut pilerinarnerulersitsillunilu, illoqarfiup takor-nariarfissaqqissutut inissimaneranut nukittorsaataasumik. Tamanna sanaartukkat isikkuinut piumasaqaatitaqarpoq, pingaartumik illoqarfiup qiterpasissortaani. Illoqarfimmi inissaqassuseq toqqissisimanermut isumalerujussuuvoq, taamaattumik illoqannginnersat aqqusineeqqallu, unin-gaarfissaqqillutillu, aqqutigissallugit pilerinartuusariaqar-put, minnerunngitsunit meeqqanut inuusuttunullu. Inulerviiit ingerlatsiviillu illoqarfiup qeqqani, illoqarfimmilu assigiinngitsuni inissisimasut, eqqarsaatigilluagaasari-aqarput, innuttaasunut amerlanerpaanut iluaqutaanissaat pillugu, sullissiviillu illoqarfiup iluani uummarinnerulerner-mik, illoqarfiullu iluani ataqatigiinnerulernermik, pilersitse-qataassappuut.

Nunaqarfinni ataatsimoortarfiit innuttaasut imminnut susassareqatigiinnerulernerannik kinguneqartarput, inillu ataatsimoorfusartut pitsanngorsarneqarnerat nu-naqarfimmi inuunermik naleqarnerulersitsissaaq. Inger-latat assigiinngitsut illu sullivinni ataatsimoortinneqarsin-naapput, soorlu sannaviit inillu tamanit atorineqartartut, taamaalillutillu nunaqarfiup innuttaanut katersuuffinngor-lutik. Peqatigisaanillu, aqqusineeqqani, imermik maqitsi-sarfinni il.il., silami qaammaqqutit pitsaasut, ataasiakkaat ulluinnaannik pitsaanerulersitseqataassapput.

Peqqissuseq pinaveersaartitsinerlu

Ilulissat, Peqqinnissaqarfik Avannaa'ta nunap immikkoor-tuani napparsimaveqarfiata, angerlarsimaffigaa, ilaqutar-iinnullu qitiusumik sullissiviup, Ilulissani pilersinneratigut, pinaveersaartitsineq annertummik sammineqalissaaq. Tamanna illoqarfimmi periarfissanik persuarsioranngit-sunik, aamma silami ingerlanneqarsinnaasunik, soorlu sungiusarfiusinnaasunik, pinnguarterfinnik il.il., malit-seqartinneqartariaqarpoq, illoqarfiup immikkoortortai ataasiakkaat, illoqarfillu tamakkerlugu periarfissat, eqqar-saatigalugit. Illoqarfimmi timersornermut højskolimik pil-ersitsisoqarsinnaaneranut periarfissat, inersuarmik tama-nut atorsinnaasumik pisariaqartitsisoqarneranut atatillugu eqqarsaatinut, aamma innuttaasut naluttarfittaarnissa-mik, ivigaaraasanillu qallikkamik arsaattarfittaarnissamik kissaataannut, ilanngullugit isumaliutigineqartariaqarput. Nunaqarfinni, sumiiffinnut arlalinnut tunngatillugu, peq-qinnissaaq timillu aalatinnissaa annertuumik pingaartin-neqarput. Taamaattumik timersornermut periarfissat pitsanngorsarneqartariaqarput, ilaatigut illut ataatsi-moorfusartut atorlugit. Nunaqarfinni nunaminertanik sunngimmi ingerlatsiviusinnaasunik atugassiisoqartari-aqarpoq, soorlu arsaattarfinnut, pinnguarterfinnut al-lanullu, assersuutigalugu Ilimanami tatsip atornissaanik kissateqartoqarpoq.

Angallannermi periarfissat pilersuinerlu

kommer til fordel for flest borgere i byen, og så funktionerne er med til at skabe liv og sammen-hæng i byrummet.

I bygderne er fælles mødesteder med til at borgerne kommer hinanden ved, og en oppriori-tering af fælles faciliteter vil være med til at skabe værdi om livet i bygderne. Forskellige funktioner kan kombineres med servicehusene, såsom værk-steder og fælleslokaler, og blive til et samlende sted for bygdens beboere. Samtidig skal orden-tlig belysning, stier, taphuse mm. være med til at gøre hverdagen bedre for den enkelte.

Sundhed og forebyggelse

Ilulissat er hjemby for regionssygehuset i Sund-hedsregion Avannaa, og med etablering af familiecenteret i Ilulissat er der sat fokus på fore-byggelsen. Det bør følges op med mere uformel-le muligheder i byen, samt udendørsaktiviteter, f.eks. en træningsplads, legepladser mv., både i sammenhæng med de enkelte boligkvarterer og faciliteter for hele byen. Muligheden for etabler-ing af idrætsgymnasium i byen bør samtænkes med behovet for en multihal og borgerønsker om svømmehal og kunstgræsbane.

Der er mange steder i bygderne stort fokus på sundhed og bevægelse. Derfor bør mulighederne for idræt styrkes, bl.a. brugen af fælleshusene. Der skal udlægges områder til fritidsaktiviteter som fodboldbane, legeplads mm. i bygderne, f.eks. ønsker man i Ilimanaq at anvende søen.

Infrastruktur og forsyning

Byens infrastruktur er bremseklods for udviklin-gen, ikke kun i byen selv, men for hele regionen. Der arbejdes for en tilstrækkelig udvidelse af lufthavn og havn, så de eksisterende kapac-itetsproblemer bliver løst og fremtidssikret, og til gavn for eksisterende og nye erhvervsmu-ligheder. Samtidig kan der udlægges områder til udskibning af affald og en eventuel flytning af forbrændingsanlægget, så større tekniske anlæg i udgangspunktet ligger i udkanten af byen og væk fra beboelse. Byens infrastruktur (både vej-og stinet) bør også leve op til byens størrelse. I flere bygder spiller kajfaciliteter og læmoler en stor rolle for fiskerimuligheder og især fisk-ernes sikkerhed og arbejdsforhold. Bygdernes forbrænding og dumpe samt kørespor dertil bør forbedres. Hvis man ønsker turisme, er det nød-vendigt med en mere hensigtsmæssig placering af dumpe mv.

Illoqarfiup tunngavimmigut ilusaa ineriartornermut kigaalaqutaavoq, illoqarfinnaanngitsaq, eqqaali tamaat ilanngullugu. Mittarfiup umiarsulialiviullu naammaginnartumik allineqarnissaat suliniutigineqarput, ullumikkut inissamik ajornartorsiutaasut qaangerneqarnissaat siunertaralugu ungasissumullu qulakkeerinnilluni, inuusutissarsiutinut pioreersunut inuussutissarsiornermilu periarfissanut nutaanut iluaqutaasumik. Peqatigisaanillu nunaminertamik tunniussisoqarsinnaavoq eqqakkanut usilerortarfissamut atugassamik, immaqalu aamma eqqakkanut ikuaallaavik nuullugu, taamaalilluni teknikkikkut ingerlatsiviit annertuut illoqarfiup avataani inissisimalersillugit, inunnik najugaqarfigneqartuniit nigortillugit. Illoqarfimmi angallannermi periarfissat (aqquusernit aqqusineeqqallu) illoqarfiup angissusianut napertuuttariaqarput.

Nunaqarfinni arlalinni, sissarsuartigut malingiaatitigullu atortut, aalisarnermi periarfissanut annertuumik pingaaruteqarput, minnerunngitsumik aalisartut atugarisaat sulinermilu pissutsit eqqarsaatigalugit. Nunaqarfinni eqqakkanut ikuaallaaviit eqqaavissuillu, tamakkunungalu angallassinermi illernit iluarsaanneqartariaqarput. Takornariartoqartarnissaa kissaatigigaanni, pingaaruteqarpoq eqqaavissuit il.il., tulluarnerusumut inississallugit.

Silap pissusaa, avatangiiseq pinngortitarlu

Kangiata Sullissivia'ta sulissutiginera nunarsuarmioqatigiit peqatigalugit ingerlateqqinneqassaaq, Ilulissat nunarsuup assinganut ilanngutsitiinnarnagit, aammali illoqarfiup innuttaasa pinngortitamut ilaatinnerulerniarneranni qitiusumik aallaavittut atorineqartussaq. Ilulissat kommunimi illoqarfiit annersaattut imminut nammassinnaassusermik pinngortitamillu mianerininnermut siuttuussariaqarpoq. Tamakkua tassaapput ataavartumik nukissiuuteqarnermut, erngup eqqakkap pitsaanerusumik isumagineqartalernissaanut, eqqaavit kuuffiitut, aamma nunaminertanut imminut nammattumik sanaartorfiusunut tunngasut. Kiisalu eqqaavilerineq avatangiisimillu saliineq, illoqarfimmi inissaq annikeqisoq pitsaasumik atorineqarsinnaaqqullugu. Aammattaaq pingaaruteqarpoq silaannap pissusaanut naleqqussarneq aallartissallugu. Tamakkualu saniatigut illoqarfiup, qorsuttaani asimilu qasuersaartarfusinnaasunik, ataatsimoortumik suliaqartoqassaaq.

Nunaqarfimmi inuunerimi, pinngortitaq, piniarneq angallaarnerlu annertuumik pingaaruteqarput, takornariartisinermilu periarfissat, kiisalu kulturikkut ingerlatat eqqarsaatersuutigineritut, ilaatinneqassallutik, pinngortitap pitsaanerpaamik illersorneqarnissaa pillugu. Tamanna aamma sunngiffimmi illuaqqat inissisimaffiitut tunngavoq, pinngortitap pitsaqaataasa sapinngisamik mianerininnerpaamik paarineqarnissaat pillugu.

Siuaasaniit kingornussarsiat allanngutsaaliuinerlu

Siuaasaniit kingornussarsiat, aalisarneq, piniarneq sanalun-

Klima, miljø og natur

Der skal arbejdes videre for en Isfjordsstation i international skala, der både sætter Ilulissat på verdenskortet og kan fungere som omdrejningspunkt for byens borgeres interaktion med naturen. Som kommunens største by bør Ilulissat gå foran med bæredygtighed og miljøtiltag. Det handler både om potentialer gennem vedvarende energi, forbedring af spildevand-sudledning, kloakering, og områder udlagt til bæredygtigt byggeri. Samt affaldshåndtering og miljøoprydning, så byens knappe plads kan udnyttes ordentligt. Det er også nødvendigt at sætte ind i forhold til klimatilpasning. Der skal desuden udarbejdes en samlet rekreativ plan for byens grønne og åbne områder.

Naturen, fangst og sejlads spiller en stor rolle for bygdelivet, og skal både indtænkes i turismemuligheder og i kulturlivet, f.eks. afmærkede ruter, så naturen beskyttes bedst muligt. Det samme gælder placeringen af fritidshytter, der skal foregå nænsomt for at bevare naturens kvaliteter.

Kulturarv og bevaring

Den aktive kulturarv med fiskeri, fangst og husflid er vigtig for borgerne i både by og bygder. Dette kan anvendes aktivt, både i forbindelse med turismen, i hverdagslivet og bybilledet. De ældre bevaringsværdige bygninger bør vedligeholdes yderligere, og et tydeligere samarbejde mellem byens museer og skolerne vil være med til at skabe en større forståelse for egen kulturbaggrund. Byens grønne strækninger og hundeområder er med til at minde os om vores historie og kultur og skabe luft i byen.

I bygderne omkring Ilulissat er der flere bevaringsværdige bygninger. Lokalt ønsker man at anvende disse mere aktivt, f.eks. oprettelse af museum i Saqqaq. Disse ønsker skal planlægningen understøtte, som f.eks. i Ilimanaqs ældre bygninger.

IT, demokrati og dialog

Kommuneplanen skal blive et vigtigt redskab for den gode forvaltning af byen og bygderne, hvor nye tiltag sker i overensstemmelse med målsætningerne for området. Det kræver også, at information når ud til borgerne, og at de løbende høres i processerne. Kommuneplanen skal aktivt sikre dialogen med borgerne, især i en proces, hvor man ønsker en hurtig udvikling af bl.a. erhverv og infrastruktur.

nerlu illoqarfinni nunaqarfinnilu innuttaasunut pingaarutilerujussuupput. Tamanna iluaqutaasumik atorneqarsinnaavoq, takornariaqarnermi, ulluinnarni inuunermi, illoqarfimmilu ingerlaatsimut atatillugit. Illut pisoqaanerit eriaqisarialittut isigineqarsinnaasut annertunerusumik asserfallattaaliorneqartariaqarput, illoqarfiullu katersugaasiviisa, atuarfillu, ersarinnerusumik suleqatigiinnerat namminerpiaq kulturikkut tunngavigisaq pillugu paasinninnermik annertunerusumik, pilersitsiviussaaq. Illoqarfimmi qorsooqqinnersat qimmiliviillu eqqaasa, oqaluttuarisaanitsinnik kulturitsinnillu eqqaasittarpaatigut, illoqarfimmilu anersaartorfissaqalersitsillutik.

Ilulissat eqqaanni nunaqarfinniipput illut eriaqisariallit arlalilit. Sumiiffinni kissaatigineqarpoq illut siunertaqarnerusumik atorneqassasut, assersuutigalugu Saqqami katersugaasivimmik pilersitsinermi. Kissaatigineqartut tamakkua pilersaarutikkut tapersersorneqarput, assersuutigalugu Ilimanami illutoqqat.

IT, tamat oqartussaaqataanerat oqaloqataanerlu

Kommuneplani tassaalissaaq illoqarfiup nunaqarfillu aquuneqarneranni sakkoq pingaarutilik, suliniutit nutaat tamaani anguniakkanut naapertuuttumik ingerlanneqaatigisinnaasaat. Pisariaqartinneqarportaaq, kommuneplanip innuttaasunut paasissutissiissutigineqarnissaa, taakkualu suliap ingerlanerani ataavartumik tusarniarneqartarnissaat. Kommuneplanip innuttaasunik oqaloqateqarneq qulakkiissavaa, pingaartumik, assersuutigalugu, inuus-sutissarsiutit angallannermilu pissutsit ineriartortitsivigineqarnerisa, sukkannerusumik ingerlanneqartarnissaannik kissaatigineqartunut, tunngatillugu.

IT tassaalissaaq sakkoq pingaarneq qaloqatigiinnermik qulakkeerisoq. Tamatuma, pingaartumik nunaqarfinni, tapersersorneqarnissaa pisariaqarpoq, atornissaa innuttaasuniit ilikkarneqaqqullugu. Ilinniagaqarfittaaq (qanimut) oqartussaaqataanerup ineriartortsinnerani suleqataanermikkut sunniuteqaqataasinnaapput.

IT bliver et centralt værktøj til at sikre dialogen. Det kræver støtte, især i bygderne, så borgerne lærer at anvende det. Uddannelsesinstitutionerne bør spille en aktiv rolle i udvikling af (nær) demokratiet.

Ilimanaq

Ilimanaq nunaqarfinni Ilulissanut attuumassuteqartuni anernut pingajuvoq, Ilulissaniillu 15 km missiliorlugit kujasinnerusumiilluni. Nunaqarfik Nunatsinni pisoqaanerpaat ilagaat, ajoqersuiartortitaqarfittut tunngavilerneqaqqaartoq 1741-p missaani, kingusinnikkulli arfanniarfinngorluni Claushavn-umik atserlugu, arfanniaq hollandimioq, Qeqertarsuup Tunuani 1700'kkunni arfanniartarsimasoq, atsiullugu.

Ilimanaq

Ilimanaq, der er den tredjestørste af de bygder der er tilknyttet Ilulissat, ligger ca. 15 km syd for Ilulissat Isfjord. Ilimanaq betyder "forventningspladsen". Bygden er en af de ældste i Grønland og er grundlagt som først missionsstation omkring 1741 og siden hvalfangerstation under navnet Claushavn, opkaldt efter en hollandsk hvalfanger, der huserede i Diskobugten i første halvdel af 1700-tallet.

Ilimanaq ilaatigut Qasigiannnguanut, UNESCO'llu nunar-suarmioqatigiinnut kingornussarsiarititaata kujasinneer-sortaani pisuttuurtunut, aamma Ilulissat Kangerluannut angallatinik angalaarnernut aallaaviusarpoq, taamatullu takornariat, kalaallit kulturiannik qanimut takusaqarusut-tut, ornittagaattut atorineqartarluni.

Nunaqarfiup anguniagai (pingaartitat, ineriartornermi anguniakkat il.il.)

Ilimanami sullissinermi illoqarnermilu pissutsit ullumikkut atuuttut atuutsinneqaannarnissaat minnerpaatut angunia-gaassapput. Aalisarnek ingerlanneqartoq tunisassiornerlu nukittorsarneqassapput, aammattaq kissaatigneqartoq tassaavoq, takornarianik inuussutissarsiuteqarnerup nukit-torsarneqarnissaa innutaasut suleqatigalugit – ilaatigut takornariat illuaraannik nutaanik pilersitsinissap peri-arfissanngortinneqarneratigut aammalu nunaqarfimmi kulturikkut nalillit, illunik eqqissisimatitsinnikkut, qul-akkeerneqarnerisigut kiisalu eriagisarialinnik nutaanik toqqagaqarnikkut. Illoqarnermi pissutsit, ataatsimoortar-fiit, eqqakkallu isumagineqartarnerat pitsanngorsarneqar-tariaqarput allanut nutserneq pinngitsoortinniarlugu avatangiiserlu kusassarniarlugu. Tamakku saniatigut sunngiffimmi sussaqaqtitsiviit nunaminertanik atugas-saqarnissaat pisariaqartinneqarpoq, assersuutigalugu atu-arfimmu atasumik arsaattarfik aamma tatsip atorineqarsin-naanera.

Innuttaasut ineqarnerlu

Ilimanami innuttaasut 1980'kkunni 99-siusimagaluartut affaannangajannngorsimapput, nunaqarfillu sulikinguari-artorfusoq 2013-mi 57-iinnarnik innuttaqarpoq. Takor-nariaqarnerup annertunerusumik sulissuteqarfigineratigut neriuutigineqarpoq, minnerpaamik, innuttaasut ikiliar-tuaarnerat unikaallatsinneqarssinnaassasoq. Tamanna tunngavigalugu, pilersarusiorfiup ingerlanerani pisari-aqassaaq, iluarsartuusinerlut atattillugu isatikkat nutaanik taarsersornissaat, utoqqarnut naleqquttunik illuliat, ilaqu-tariillu illui, eqqarsaatigalugit.

Illut amerlanersaat tassaapput ilaqutariit illui ataasiakkaat qaliaqanngitsut imaluunniit aappaa avillugu qaliillit. Illut ilaat iluarsartuuttariaapput arlallillu atorineqaratik napaan-narput.

Kommuneplani malillugu Ilimanami illuliorfissanut inissaq sinneruttoq illunut 15-t missinginut naapertuuppoq.

Innuussutissarsiutit umiarsualivillu

Nunaqarfimmi inuussutissarsiutit pingaarnersaraat aal-isarnek piniarnerlu, aalisakkat umiarsualiviup kujasis-sortaanut tulaanneqartarput, tunisinerulli annertunersaa Ilulissani pisarpoq. Umiarsualivimmi tunisassiorfivimmik

til Qasigiannnguit og til UNESCO verdensarvs-områdets sydlige del, samt bådture til isfjorden, ligesom det er udflugtsmål for turister, der gerne vil opleve den autentiske grønlandske kultur.

Målsætninger for bygden (foku-sområder, udviklingsmål mv.)

Det nuværende serviceniveau og boligudbud i Ilimanaq skal som minimum søges opretholdt. Det eksisterende fiskeri og produktion skal styrkes, ligesom man ønsker at styrke turismeerhvervet i samarbejde med borgerne – bl.a. ved at muliggøre etablering af nye turisthytter samt ved at sikre bygdens kulturarvsværdier gennem bygningsfredning og udpegningen af et nyt bevaringsområde. Boligforholdene, fællesfaciliteter og affaldshåndtering skal forbedres for at undgå fraflytning og forskønne området. Dertil er der behov for udlæg til fritidsanlæg, fx fodboldbane i tilknytning til skolen og anvendelse af søen.

Befolkning og boliger

Befolkningstallet i Ilimanaq er næsten halveret siden 1980 hvor der boede 99 indbyggere i bygden og bygden fortsat i tilbagegang med kun 57 indbyggere i 2013. Med en styrket turismeindsats forventes der som minimum en stagnation i befolkningstallet. På det grundlag vil der i planperioden primært være behov for erstatningsbyggeri i forbindelse med sanering, både i form af ældrevenlige boliger og familieboliger.

Boligerne består udelukkende af fritliggende huse i 1-1½ etage og er domineret enfamiliehuse. Mange af husene trænger til istandsættelse og en del står tomme.

I kommuneplanen er der en restrummelighed til ca. 15 boliger i Ilimanaq.

Erhverv og havn

Bygdens bærende erhverv er fiskeri og fangst. Fisken landes i havnen mod syd, men hovedindhandlingen sker i Ilulissat. Havnen har ikke et egentligt produktionsanlæg. Fiskerierhvervet har gennem længere tid påpeget, at havnens anløbsforhold er problematiske. Derfor er der nu åbnet mulighed for en udvidelse af kajanlægget.

Foruden jagt og fiskeri er turisme en vigtig indtægtskilde - herunder hytteudlejning, overnatning og bespisning i private hjem, bådture samt som forsyningsbase for vandreturister. Fra

soqanngilaq. Aalisarnermik inuussutissarsiuqartut piffissami sivitsulersumi eqqartortarsimavaat, umiarsualivimmi tulaffusinnaasoq ajornartorsiornartuusoq. Tamannalu pisutigalugu talittarfiup allineqarsinnaaneranut periarfissat ammaaffigineqarnikuupput.

Piniarnerup aalisarnerullu saniatigut takornariaqarnermiit isertitat pingaaruteqarlunnarput – matumani illuaqqanik attartortitsineq, angerlarsimaffinni unnuisitsineq ullaak-korsiortitsinerlu, angallatinik angallassinerit aamma pisutuarlutik takornarianut pilersuiffineq. Nunaqarfimmiit, Kangianut Qasigiannguanullu, pittuartunut aqquteqarpoq. Takornariaqarnermik inuussutissarsiuqarnerup ineriartortinneqarnerata ilaagisaatut pingaarutilittut nunaminertanik illuaqqiorfissanik arlalinnik atugassiisoqarnikuuvoq.

Naggataatigullu makkununga tunngasuni, assassorluni inuussutissarsiuqartut, sullissinermik inuussutissarsiuqartut, nunaqarfiup pisiniarfiani, atuarfimmi kiisalu kommunip nunaqarfimmi ingerlatsiviini assigiinngitsuni allaffimmilu, suliffissaqarpoq. Ataatsimut isigalugu 2010-miit Ilulissat nunaqarfiini sulisoqarnek annikitsunnguamik kinguari-aateqarfusimavoq.

Kommuneplani malillugu inuussutissarsiuqartut umiarsualivimmullu siunertanut sanaartorfissatut sinneruttoq 3.000 m² missiliorlugit angissuseqarpoq.

Angallannermi periarfissat sullissinerlu

Nunaqarfik avannamut kangiatungimini, helistop-imiit sulilneqarpoq utaqqisarfittaqaanngittumik. Tamaanipputtaaq qimussit aqquataat.

Aqquusernit avannamut kujammullu sammisuutillugit suliarineqarsimapput, kujataatungaani umiarsualivimmiit helistop-imut, avannaatungaani oqaluffimmut eqqaavisuarmullu. Takkunanngaanniit aqqusineeraqarpoq atuarfimmu kangiatungaani najugaqarfusunut kiisalu nunaqarfiup qiterisaanut. Aqquusernit annertunerpaar-tamikkut aqqusineeqqatut isikkoqarput, qarsupittumik suliaasunik qallersuuteqarput. Takornariaqarnerup anner-tusarniarneqarneranut atatillugu aqquuserngit pioreersut iluarsartuunneqarlutillu annertusarneqassapput.

Nunaqarfik innaallagissamik pilersorneqarpoq innaal-lagissiorfimmi maskinat dieselimik ingerlatillit atorlugit, imermilli pilersuineq nunap qaavata ernganiit ruujorit maqitsisarfiillu atorlugit ingerlanneqarpoq. Taseq isumal-lisaanissamut killeqartitaavoq. Ingerlatsineq Nukiss-iorkfimi isumagineqarpoq. Imerk pilersuiner-mut atatillugu nutaanik atorulersuisoqarnissaa kissaataavoq. Nunaqarfimmi illut kiassarnerat namminerisamik oliefyr-it atorlugit pisarpoq. Eqqakkanut kuuffilersuisoqarniku-unngilaq. Eqqakkat nunaqarfiup avannaani eqqaavis-suarmut iginneqartarput aammattaaq tassi anartarfiit

bygden er der vandreruter til Kangia såvel som til Qasigiannguit. Som det primære led i udviklin-gen af turisterhvervet er der udlagt en række nye hytteområder.

Endelig er der arbejdspladser relateret til hånd-værksvirksomhed, serviceerhverv, byens butik, skolen samt til kommunens forskellige bygdean-læg og kontorer. Siden 2010 har der samlet set været en lille tilbagegang i beskæftigelsen i Ilulis-sats bygger.

I kommuneplanen er der en restrummelighed på ca. 3.000 m² til erhvervs- og havneformål.

Infrastruktur og service

Bygden betjenes af helistop uden ventefaciliteter, der er placeret mod nordøst. Det er også her slædesporet ligger.

Vejstrukturen er bygget op omkring en nord-syd gående vej fra havnen i syd til helistoppet, kirken og dumpen i nord. Herfra er der stikveje til skolen og det østlige boligområde samt rundt i bygdens centrale del. Vejene har i langt overvejende grad karakter af stier og er kun sporadisk udført med befæstelse. I forbindelse med et øget satsning på turisme skal der ske forbedring samt udvidelse af det eksisterende vejnet.

Bygden el-forsynes fra et dieseldrevet elværk, mens vandforsyningen er baseret på overflade-vand via ledninger og taphuse. Søen er omfattet af vandspærrezone. Driften varetages af Nukiss-iorkfiit. Der er et ønske om nye faciliteter til vand-forsyningen. Bygdens boliger varmforsynes ved selvstændige oliefyr. Der er ikke kloakering. Affald deponeres på dumpen nord for bygden (yderst på næsset), hvor også natrenovation bortskaffes. I forbindelse med etableringen af nye turisthytter er det relevant at flytte dumpen til en alternativ placering, hvor der ligeledes på sigt er mulighed for at etablere ny modtagelsesplads med kildes-ortering af affald.

Telekommunikation varetages af TELE Greenland A/S.

Uddannelse

I bygden er der en folkeskole (Lars Hansenip Atuarfia) med ca. 10 elever, sygeplejestation, Servicehus med tilhørende vaskeri, værksted og idrætsfaciliteter samt en KNI-butik. Der er ingen institution eller plejehjem. Børnepasning sker som dagplejeordning.

imaarneqartarput (nuunnguup noorpiaani). Takornarianut illuaqqanik nutaanik pilersitsinermut atatillugu, pissusis-samisuussaaq eqqaavissuaq allamut nuussallugu, ungasin-nerusooq eqqarsaatigalugu, nutaamik immikkoortiterivittal-immik tigooravilernissaanut, periarfissalimmut.

TELE Greenlandip oqarasuaatit assigissaallu atorlugit at-taveqarnek isumagisaraa.

Ilinniartitaaneq

Nunaqarfik meeqqanut atuarfeqarpoq (Lars Hansen-ip Atuarfia) qulit missiliorlugit atuartulimmik, nivarsiamut nakorsiartarfeqarpoq, illu sullivik errorsiveqarlunilu san-navittalik, aamma timersornermi atortut, kiisalu KNI pisini-arfeqarluni. Meeqqeriveqanngilaq utoqqaallu illoqarani. Meqqanik paarsisarneq ulluunerani angerlarsimaffimmi paarsisarneq aqqutigalugu aqqitaavoq.

Kulturi sunngiffillu

Ilimanaq nunasiaasimanerup nalaaneersunik arlalinnik illutoqaqarpoq, ilaat qanittukkut nutarterneqarsimapput ilaatigullu takornariaqarnermi siunertanut atorneqarlutik.

Kultur og fritid

Ilimanaq har nogle af kolonitidens ældste bygninger, hvoraf nogle er nyrenoverede og ibrugtaget til bl.a. turistformål.

Kirken (B-810), der er opført 1908, ligger umiddelbart vest for helistoppet, mens kirkegården ligger i bygdens sydøstlige udkant. Udover kirken er følgende bygninger udpeget som bevaringsværdige: Lager fra kolonitiden (B-803), fiskehus (B-804), lager og tidligere kulhus (B-806), tidl. kolonibestyrerbolig (B-807), lager (B-808), tidl. trankogeri (B-827) samt området omkring de gamle handelsbygninger.

Ilimanaq har et forsamlingshus og en boldbane. I fritiden kan man desuden tage på ørredfangst, sejlture og vandre.

Oqaluffik (B810), 1908-mi sanaaq, helistop-ip kitaatun-geerannguaniippoq, iliveqarfilli nunaqarfiup kujam-mut qangimut killinganiilluni. Oqaluffiup saniatigut illut makkua eriagisarialittut toqqarneqarsimapput: Quersuaq nunasiaanerup nalaaninngaannersoq (B-807), aalisakkeri-vik (B804), quersuaq siusinnerusukkut aamaruutissaasivi-usimasoq (B-806), niuvertorutsip illugisimasaa (B807), quersuaq (B-808), napparsivik (B827) kiisalu nunaminertaq handelip illuutitoqaasa eqqaanniittoq.

Ilimanaq katersortafeqarlunilu arsaattarfeqarpoq. Aam-mattaaq sunngiffimmi eqalunniartoqarsinnaavoq, angal-lammik angalaartoqarsinnaalluni pisuttuartoqarsinnaal-lunilu.

Oqaatsut

Oqaatsut 40-t missiliuinnarlugit innuttaqarnermigut Ilulissat nunaqarfiini minnersaavoq Ilulissaniillu 18 km missiliorlugit avannarpasissuseqarluni. Nunaqarfik aamma Rodebay-tut ilisimaneqarpoq, arfanniat hollandimiut tamaanga atsiussimasaanik. Sumiiffik 1700'kkunnili inoqarsimavoq – inuit najugaqarfiattut arfanniarfittullu – aatsaalli 1877-mi asimioqarfinngorsimalluni. Nunaqarfik qeqertaasamiippoq Qeqertarsuullu Tunuani iluliarsuit tungaanut isikkiveqarluni, sulilu ullumimut Ilulissat eqqaanni arfanniarnermut atasumik pingaaruteqarluni arfernut amusivissarinnera pissutigalugu. Kalaallisut aqqa isumaqarpoq "Oqaats qarfik".

Oqaatsut

Oqaatsut er med sine ca. 40 indbyggere den mindste af Ilulissats bygder og ligger ca. 18 km nord for Ilulissat. Bygden er også kendt som Rodebay, som de hollandske hvalfangere navngav stedet. Lokalteteten har været beboet siden 1700-tallet – både som inuitboplads og som hvalfangersted - men blev først udsted i 1877. Bygden er placeret på en halvø med udsigt til isbjergene i Diskobugten og spiller stadig en aktiv rolle i forbindelse med hvalfangst i Ilulissat-området på grund af det velegnede hvaloptræksområde. Det grønlandske navn betyder "Skarvene".

Inuussutissarsiuteqarnermi tunngaviit pingaarnersaraat aalisarneq piniarnerlu, soorunalimi aamma pissusissam-isoortutut takornariaqarneq.

Nunaqarfiup anguniagai (pingaartitat, ineriartornermi anguniakkat il.il.)

Ullumikkut Saqqami sullissinerup pitsaassutsimigut inis-sisimanagera, inissanillu neqeroorutit, minnerpaamik attatiin-narniarneqarput. Anguniagaq tassaavoq, aalisarnermik takornariaqarnermillu inuussutissarsiuteqarnerup, ataavar-tumik ineriartortinneqarlutillu nukittorsarneqarnissaat et nuværende serviceniveau og boligudbud i Oqaatsut naleqqussarneqartariaqarput nunaqarfiup inuttussu-sianut inuussutissarsiutinillu periarfissanut. Siunertar-ineqarpoq, aalisarnerup takornariaqarnerullu nangittumik siuarsarneqarlutillu nukittorsarneqarnissaat, Ilulissat suleqatigalugit. Tamatumunnga atatillugu, eqqaavissuup inissisimaffia eqqaavilerinerlu kiisalu ikuallaaveqarneq, nalilersuiffigeqqinneqartariaqarput. Taamatullu, nu-naqarfimmi peqatigiiffeqarnerup ataatsimoornerullu uum-maarissuunissat, naammaginatunillu sinaakkutaqarnissat, qulakkeerneqartariaqarpoq.

Innuttaasut ineqarnerlu

Oqaatsuni innuttaasut amerlussasusaasa 1980'kuunni (85-usutt) affaat sinnerlugit ikileriarsimapput ullumikkullu inuit 39-iullutik. Innuttaasut ikittuinnaarnik inuusuttor-taqarlutillu meerartaqarput. Tamaattorli inuerukkiartorneq 2000-mili unissimavoq, Rodebay Fish-ip pilersineqarnerata ammut ingerlasoqarnera unitsissimavaa. Siumut isigisu-mik naatsorsuutigineqarpoq innuttaasut amerlassusaat aalaakkaalissasoq, taamaattumillu pilersaarusiortuup iluani pingaartumik isaterinermut atatillugu, nutaanik tamakku-nunnga taartaasussanik sanaartortoqarnissaa pisariaqar-tinneqassaaq.

Illut amerlanersaat tassaapput ilaqutariit illui ataasiak-kaat qaliaqanngitsut imaluunnit aappaa avillugu qaliallit, nunatsinni ileqqusoq malillugu qalipaatisaartut. Illut ilaat ukiup ilaanna najugaqarfigineqartarput, tamannalu aamma nunaqarfimmi takussutissartaqarpoq.

Kommuneplani malillugu Oqaatsuni illuliorfissanut inissaq sinneruttoq illunut 65-t missinginut naapertuuppoq.

Innuussutissarsiutit umiarsualivillu

Aalisarneq Oqaatsuni inuunermi sulii pingaarutileru-jussuavoq. Tamanna minnerunngitsumik ukioq 2000, tamaani Royal Greenland-ip tunitsiveqalerlunilu tunisas-siorfeqalerneranik, aamma Rodebay Fish-ip pilersin-neqarneranik peqquteqarpoq. Tamaani ilaatigut tunisas-siarineqartarput qullukkat, qalerallit aamma saarulliit

Erhvervsgrundlaget i Oqaatsut er primært fiskeri og fangst, men naturligvis også turisme.

Målsætninger for bygden (foku-sområder, udviklingsmål mv.)

Det nuværende serviceniveau og boligudbud i Oqaatsut skal tilpasses både bygdens befolk-ningsudvikling og erhvervsmuligheder. Målet er, at fiskeri- og turismeerhvervet fortsat skal udvikles og styrkes i aktivt samspil med Ilulissat. I den forbindelse bør også placering og håndtering af dump og forbrændingsanlæg overvejes. Dertil skal der også være tilstrækkelige fysiske rammer til at sikre et aktivt foreningsliv og fællesskab internt i bygden.

Befolkning og boliger

Befolkningstallet i Oqaatsut er mere end halveret siden 1980 (85) og tæller nu 39 personer. Befolk-ningen tæller kun få børn og unge. Tilbagegan-gen er dog stagneret siden år 2000, hvor dan-nelsen af Rodebay Fish stoppede den negative udvikling. Fremadrettet forventes et stabilt be-folkningstal, hvorfor der i planperioden primært være behov for erstatningsbyggeri i forbindelse med sanering.

Oqaatsuts boligbebyggelse består udelukkende af fritliggende enfamiliehuse i 1-1½ etage i de traditionelle grønlandske farver. En del af bol-igerne er kun beboet i perioder af året, hvilket bygden også bærer præg af.

I kommuneplanen er der en restrummelighed til ca. 65 boliger i Oqaatsut.

Erhverv og havn

Fiskeri fylder fortsat meget i bybilledet i Oqaatsut. Det skyldes ikke mindst den lokale overtagelse af Royal Greenlands indhandlingssted og produk-tionsanlæg i år 2000 og dannelsen af Rodebay Fish. Her forarbejdes bl.a. ræklinger, hellefisk og torsk – overvejende til hjemmemarkedet. Fabriken beskæftiger op til 10 ansatte i højsæsonen.

Placeringen tæt ved Ilulissat betyder, at en del tu-rister besøger bygden – enten på bådture, til fods eller med hundeslæde. I den forbindelse bliver turisterne typisk bispist med lokale grønlandske specialiteter og får en smagsprøve på fisker- og fangerlivet.

– annermik nunami namminermi tuniniagassatut. Tunisasiorfik peqarnerpaaffiani qulit missiliorlugit sulisoqartarpoq.

Ilulissanut qanittumi inissisimanerata kinguneranik, nunaqarfik takornarianit annertungaatsiartumik ornigarneqartarpoq – ilaatigut angallatinik, pisummik qimussimilluunniit. Tamatumunnga atatillugu, takornariat nal-inginnaasumik kalaaliminernik sassaallerfigineqartarput, taamaalillutillu aalisartut piniartullu inuunerat ilangiiffigilaartarlugu.

Nunaqarfimmi suliffiit amerlanersaat Rodebay Fish-imut attuumassuteqarput, soorunalimi aamma takornari-aqarnermut, kiffartuussivinnut, KNI-p pisiniarfianut, atuarfimmuk kommunillu ingerlatsiviinut allanut attuumassuteqarlutik. Ataatsimut isigalugu 2010-miit Ilulissat nunaqarfiini sulisoqarnek annikitsunnguamik kinguari-aateqarfusimavoq.

Kommuneplani malillugu inuussutissarsiutinut umiarsualivimmullu siunertanut sanaartorfissatut sinneruttoq 1.000 m² missiliorlugit angissuseqarpoq.

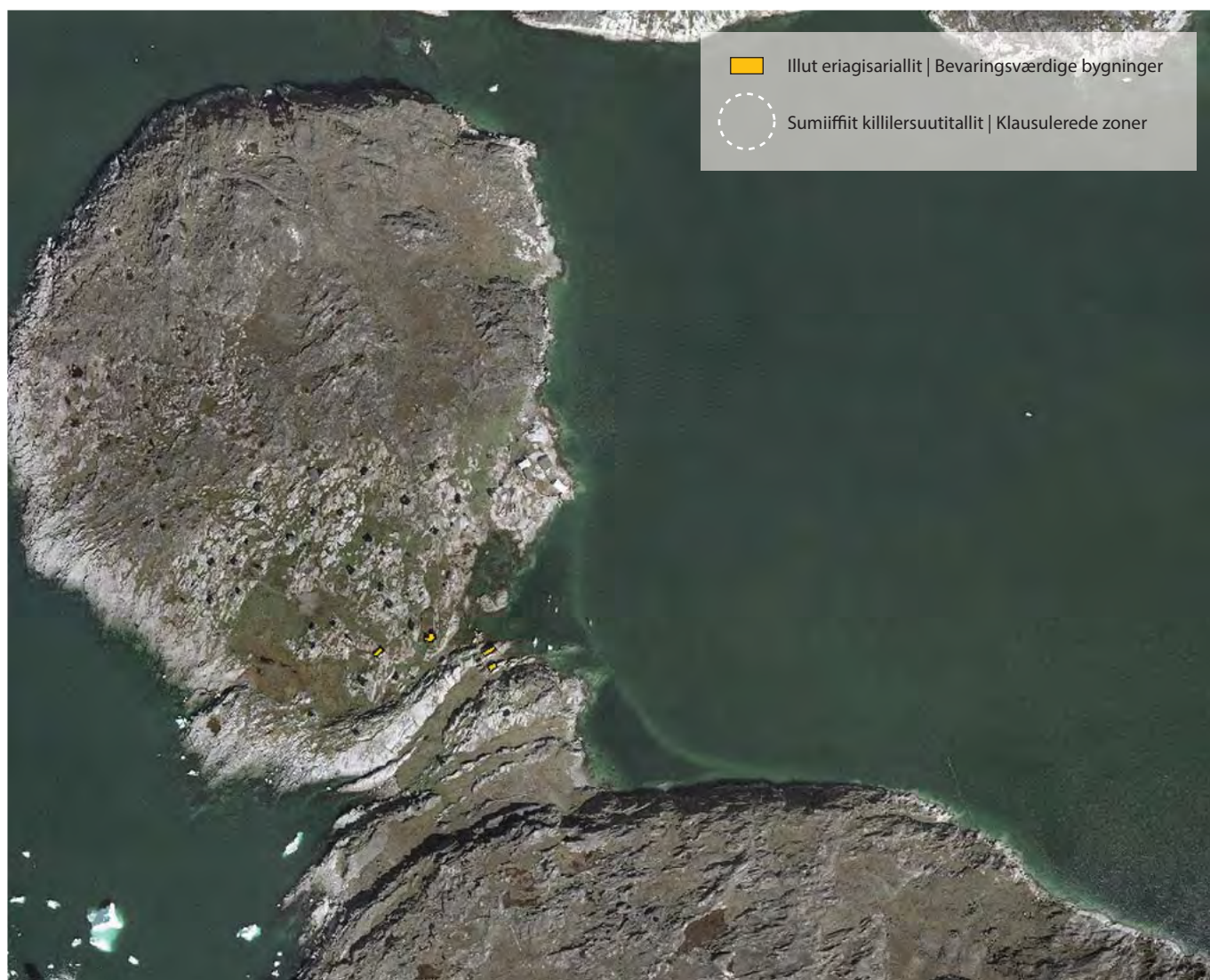
Hovedparten af bygdens arbejdspladser er knyttet til Rodebay Fish, men også turisme- og serviceerhvervet, KNI-butikken, skolen og de kommunale funktioner. Siden 2010 har der samlet set været en lille tilbagegang i beskæftigelsen i Ilulissats bygder.

I kommuneplanen er der en restrummelighed på ca. 1.000 m² til erhvervs- og havneformål.

Infrastruktur og service

I bygden er der et helistop, der ligger lige nordvest for havneområdet. Der er dog ikke serviceaftale om beflyvning af bygden. Herudover foregår transport med båd, hundeslæde eller snescooter – primært til Ilulissat. Bygden har ikke et sammenhængende vejnet, men mindre strækninger i form af kørespor/stier.

Bygdens bebyggelse er ikke kloakeret. Affald deponeres på dumpen ca. 500 m nordvest for bygden, hvor også natrenovation bortskaffes.

Angallannermi periarfissat sullissinerlu

Nunaqarfik helistop-eqarpoq, umiarsuaviliup avanna-mut kitaatunginnguani inissisimasumik. Taamaatoorli nunaqarfiup timmisartuussivigineqartarnissaa pillugu sullissinissamut isumaqatissuteqartoqarnikuunngilaq. Taassuma saniatigut assartuineq angallatit, qimussit snescoot-erillunniit atorlugit – pingaarnermik Ilulissanut pisarpoq. Nunaqarfik imminnut attuumasunik aqqusineqanngilaq, annikinnerusunilli motorilinnut illineqarluni / aqqusinee-raqarlunilu.

Nunaqarfimmi illut kuuffilersugaanngillat. Eqqakkat eqqaavissuarmi 500 m missiliorlugit nunaqarfiup qeqqani-it avannamut kitaatungaani inissisimasumi katersorneqartarput aammattaaq tassi anartarfiit imaarneqartarput. Imermik pilersuineq tarajuiaanikkut pisarpoq, maqitsivinni aaneqartartumik. Innaallagissiorfik tankeqarfillu umiarsualivimmiipput, nunaqarfimmili illut namminerisamik oliefyr-it atorlugit kiassarneqartarput. Teknikkikkut ingerlatsineq qaffasinnerusoq Nukissiorfimmiit ingerlatarineqarpoq.

TELE Greenlandip oqarasuaatit assigissaallu atorlugit at-taveqarneq isumagisaraa.

Ilinniartitaaneq

Nunaqarfik atuarfiutigisumik oqaluffeqarpoq (Oqaatsut Atuarfiat). Atuarfik tallimanik atuatoqarpoq atualeqqaani-it 7. klassi tikillugu. Tamatuma kingorna atuartut Ilulissani atuarfinnut nuutinneqartarput. Aammattaaq niviamsiamut nakkorsiartarfeqarpoq, ataatsimoorussamik sannaveqarluni aamma KNI pisiniarfeqarpoq. Meeqqanik paarsisarneq ulluunerani angerlarsimaffinni paarsisarneq aqutugalugu aaqqitaavoq.

Kulturi sunngiffillu

Atuarfik oqaluffiutigisoq nunaqarfimmi kulturikkut aaq-qissuuisarnermi sinaakkutaavoq. Taassuma saniatigut, imaani pinngortitamilu avatangiiserisami sunngiffimmi silaannarissumilu ingerlatassanut, periarfissanik ulikkaarpoq. Naagataatigullu nunaqarfiup innuttaasa Ilulissani periarfissarpasuit atorluartarpaat.

Oqaatsuni illut pisoqaanerit kangerliumarnup qinnguaniiipput illulianillu eriagisarialinnik makkunannga ilaqarlutk: Quersuaq 1894-meersoq (B-62), allaffik 1898-meersoq (B-66), katersortarfikoq 1923-meersoq (B-11) kiisalu pisiniarfitoq 1923-meersoq (B-122). Iliveqarfik nunaqarfiup kujammut killinganiippoq.

Vandforsyning sker fra afsaltningsanlæg, og hentes i taphuse. Elværk og tankanlæg ligger på havnen, mens bygdens boliger varmforsynes ved selvstændige oliefyr. Den overordnede tekniske drift varetages af Nukissiorfiit.

Telekommunikation varetages af TELE Greenland A/S.

Uddannelse

I bygden er der skolekapel med kombineret kirke og folkeskole (Oqaatsut Atuarfiat). Skolen har 5 elever fra 1. til 7. klasse. Herefter flyttes eleverne til skolerne i Ilulissat. Desuden er der sygeplejestation, fællesværksted og KNI butik. Børnepasning foregår i dagpleje.

Kultur og fritid

Skolekapellet danner ramme for bygdens kulturliv. Herudover er der rige muligheder for at bruge havet og den omgivende natur til fritids- og friluftaktiviteter. Endelig benytter bygdefolkningen også det brede udbud af faciliteter i Ilulissat.

Oqaatsuts ældste bygninger ligger inderst i bugten og omfatter følgende bevaringsværdige bygninger: Et pakhus fra 1894 (B-62), et kontor fra 1898 (B-66), det tidl. forsamlingshus fra 1923 (B-111) samt den gamle butik fra 1923 (B-122). Kirkegården er placeret i bygdens sydlige udkant.

Qeqertaq

Qeqertaq tamaani nunaqarfiit annersaata tulleraa Ilulissaniit 90 km missiliorlugit avannarpasinnerusumiittoq. Qeqertaq taama atserneqarsimavoq kangerliumarnup Tasiusap qeqertartaani Qeqertamiinnini pissutigalugu. Inoqarfik, asimioqarfinngorsimavoq 1845-mi, nalinginnaasumillu aalisarnermik piniarnermillu inuussutissarsiuteqarfiulluni. Nunaqarfik marlunnut avitaavoq 'alleq' umiarsualiviup tungaa kangiattunngaalu 'qulleq' kitaatungaa. Nunaqarfik sanilerisanilu Saqqaq pitsaasumik suleqatigiipput.

Qeqertaq

Qeqertaq er områdets næststørste bygd og ligger ca. 90 km nord for Ilulissat. Qeqertaq betyder "øen" og det skyldes bygdens placering på en ø i Tasiusaq bugten. Bostedet, fik status som udsted i 1845, er et typisk fisker- og fangersamfund. Bygden deler sig i to med en 'nedre' del mod havnen og østsiden og en 'øvre' del mod vest. Der er et godt samspil mellem bygden og den nærliggende bygd Saqqaq.

Nunaqarfiup anguniagai (pingaartitat, ineriartornermi anguniakkat il.il.)

Ullumikkut Qeqertami sullissinerup pitsaassutsimigut inissisimanera, inissanillu neqeroorutit, minnerpaamik at-tatiinnarniarneqarput. Anguniagaq tassaavoq, aalisarnermik takornariaqarnermillu inuussutissarsiuteqarnerup, ataavartumik ineriartortinneqarlutillu nukittorsarneqarnissaat. Pingaartumik aalisarnermik inuussutissarsiuteqarneq tunisassiornerlu ineriartortinneqarlutillu nukittorsarneqasapput, ilaatigut nunaminertanik aalisakkanik tunisassiornermut nikerartumut atugaasanik, naammattunik atugassaqartitsinikkut. Aammattaaq takornariaqarnermik inuussutissarsiuteqarneq ineriartortinneqarsinnaavoq nunaqarfik sanilerisaq Saqqaq suleqatigalugu. Naggataatigullu illoqarnermi atugarisat ataatsimoortarfillu pitsanngorsarneqartariaqarput nutserneq pinngitsoortinniarlugu, kiisalu illup iluani silamilu periarfissat naammaginnartumik sinaakkutsernissaat qulakkeerneqartariaqarpoq, nunaqarfimmi uummaarissumik peqatigiiffeqarneq ataatsimoornerlu qulakkeerniarlugit.

Innuttaasut ineqarnerlu

Qeqertami ullumikut innuttaasut 122-upput (Feb. 2013). Nunaqarfik piffissami 1980-miit 2005-mut alliartupiloor-simavoq, tamatumali kingornatigut innuttaasut ikiliartuaaginnalersimallutik. Siumut isigisumik naatsorsuutigineqarpoq innuttaasut amerlassusaat aalaakkaalissasoq, taamaattumillu pilersarusiorfiup iluani pingaartumik isaterinerlut atattillugu, nutaanik tamakkununga taartaasussanik sanaartortoqarnissaa pisariaqartinneqassaaq.

Illut amerlanersaat tassaapput ilaqutariit illui ataasiakkaat qaliaqanngitsut imaluunnit aappaa avillugu qaliallit. Illut ilarpaalui iluarsaattariaqalernikuupput.

Kommuneplani malillugu Qeqertami illuliorfissanut inissaq sinneruttoq illunut 20-t missinginut naapertuuppoq.

Innuussutissarsiutit umiarsualivillu

Nunaqarfimmi inuussutissarsiutit annersaraat qaleralinniarneq. Aalisagaq, Qeqertaq Fish-ip tunisassiorfianut, ingerlannera Royal Greenland-miit 2013 tiguneqartumut, tunineqarlunilu suliarineqartarpoq. Siusinnerusukkut aalisakkat assigiinngitsut aalisarneqarlutillu tunisaasarsimapput, eqalussuit allallu. Nunaqarfik aammattaaq, ilaatigut Ilulissaniit angallatit atorlugit, takornarianit amerlangaatsi-artunit tikinneqartarpoq.

Nunaqarfimmi suliffiit annertunersaat aalisarnermut attuumassuteqarput, aammali – annikkikaluamik – takornariaqarnermut – kiffartuussivinnut, pisiniarfimmut, atuarfimmut nunaqarfimmi kommunip ingerlatsiviinut allanut tunngallutik. Ataatsimut isigalugu 2010-miit Ilulissat nunaqarfini sulisoqarneq annikitsunnguamik kinguariaateqarfusimavoq.

Målsætninger for bygden (fokusområder, udviklingsmål mv.)

Det nuværende serviceniveau og boligudbud i Qeqertaq skal som minimum søges opretholdt. Især fiskerierhverv og produktion skal udvikles og styrkes, bl.a. gennem tilstrækkelige arealer til en varieret fiskeproduktion. Dertil kan også turismeerhvervet eventuelt udvikles i samarbejde med nabobygden Saqqaq. Endeligt skal boligforholdene og fællesfaciliteter forbedres for at undgå fraflytning, og der bør sikres tilstrækkelige fysiske rammer både inde og ude til at sikre et aktivt foreningsliv og fællesskab internt i bygden.

Befolkning og boliger

Qeqertaqs nuværende befolkning tæller 122 personer (feb. 2013). Bygden voksede voldsomt i perioden fra 1980-2005, hvorefter folketallet har været støt faldende. Fremadrettet forventes det, at befolkningstallet stabiliseres. I planperioden vil der således primært være behov for erstatningsbyggeri i forbindelse med sanering.

Bygdens boliger er udelukkende af fritliggende enfamiliehuse i 1-1½ etage. En del af boligmassen trænger til istandsættelse.

I kommuneplanen er der en restrummelighed til ca. 20 boliger i Qeqertaq.

Erhverv og havn

Bygdens største erhverv er fiskeri af hellefisk. Fisken indhandles og forarbejdes på Qeqertaq Fish produktionsanlæg, hvor Royal Greenland i 2013 overtog driften. Tidligere blev der fisket og indhandlet en variation af fisk, haj mm. Bygden besøges endvidere af turister, der bl.a. kommer sejlene fra Ilulissat.

Bygdens arbejdspladser er i høj grad knyttet til fiskeriet, men også – omend i mindre grad – til turisme- og serviceerhvervet, butikken, skolen og bygdens øvrige kommunale funktioner. Siden 2010 har der samlet set været en lille tilbagegang i beskæftigelsen i Ilulissats bygder.

I kommuneplanen er der en restrummelighed på ca. 1.000 m² til erhvervs- og havneformål.

Infrastruktur og service

Qeqertaq har en heliport, der ligger ca. 500 m nord for bygden. Øvrig transport foregår til vands med Diskoline, der har ugentlig afgang. Bygden har et begrænset vejnet i form af stianlæg, der strækker sig fra dumpen i nord til havnen i syd.

Kommuneplani malillugu inuussutissarsiutinut umiarsual-ivimmullu siunertanut sanaartorfissatut sinneruttoq 1.000 m² missiliorlugit angissuseqarpoq.

Angallannermi periarfissat sullissinerlu

Qeqartaq helistop-eqarpoq nunaqarfiup avannaani 500 m missiliorlugit ungasitsigisumiittumik. Angallassinertit allat, sapaatip akunnikkaartut, Diskoline atorlugu imaatigut pisarput. Nunaqarfik annikitsuinnarnik aqqusineqarpoq aqqusineeqqatut taasariaqarnerusunik, avannaani eqqaavissuarmiit kujammut umiarsualiviup tungaanut isorartussusilinnik. Eqqakkat eqqaavissuarmi katersorneqartarput aammattaaq tassi anartarfiit imaarneqartarput. Nunaqarfiup eqqakkanut ikualaavia atorsinnaangilaq, eqqaavissuarli inissilluagaavoq, nunaqarfimmut akornutaajunaarlugu.

Teknikkikkut ingerlatsineq qaffasinnerusooq Nukissiorfimiit ingerlatarineqarpoq. Imermik pilersuineq imaanik tarajuaanikkut pisarpoq, maqitsivinni aaneqartartumik, nunaqarfimmili illut namminerisamik oliefyr-it atorlugit kiassarneqartarput. Eqqakkanut kuuffeqanngilaq. Inaallag-

Affald deponeres på dumpen, hvor også natrenovation bortskaffes. Bygdeforbrændingsanlægget fungerer ikke, men dumpen er godt placeret, uden gene for bygden.

Den overordnede tekniske drift af bygden varetages af Nukissiorfiit. Vandforsyning sker fra afsaltningsanlæg, der hentes i bygdens taphus, mens boligerne varmforsynes ved selvstændige oliefyr. Der er ikke kloakering. Elforsyning sker fra et dieseldrevet elværk. Tankanlægget, der er omfattet af sikkerhedszone, er placeret på havnens østlige spids.

Telekommunikation varetages af TELE Greenland A/S.

Uddannelse

I bygden er der folkeskole (Iisaap Atuarfia). Skolen har ca. 16 elever fra 1. til 9. klasse. Herudover er der sygeplejestation, fællesværksted og KNI butik. Børnepasning foregår i dagpleje.

issamik pilersuineq inaallagissiuut diesel-itortoq atorlugu ingerlanneqarpoq. Tankeqarfik, isumaannaallisaanemut killeqarfilik, umiarsualiviup kujammut nuaniippoq.

TELE Greenlandip oqarasuaatit assigissaallu atorlugit at-taveqarneq isumagisaraa.

Ilinniartitaaneq

Nunaqarfik meeqqanut atuarfeqarpoq (lisap Atuarfia). Atuarfik 16-it missaanni atuartoqarpoq atualeqqaaniit 9. klassimut. Taassuma saniatigut nivarsiamut nakorsiar-tarfeqarpoq, ataatsimoorussamik sannaveqarluni aam-mattaaq KNI pisiniarfeqarpoq. Meeqqanik paarsisarneq ulluunerani angerlarsimaffinni paarsisarneq aqutigalugu aaqqitaavoq.

Kulturi sunngiffillu

Nunaqarfimmi illuliat pisoqaanerit umiarsulivimmiipput handelip ingerlatsivigisimasaani, sanaartukkallu makkua eriagisarialinnut ilaapput: Quersuaq 1945-meersoq (B-40) aamma aamaruutissaasivik 1893-meersoq (B-43). Illut ullumikkut atorineqanngillat. Qeqertaq nutaanerusumik oqaluffeqarpoq 1992-mi sanaamik. Iliveqarfik nunaqarfiup kitaatungaaniippoq ajunngilluinnarlunilu.

Sumiiffimmi kulturikkut, sunngiffimilu, inuuneq atuarfimmi katersortarfimmilu eqiteruffeqarput. Taassuma saniatigut, imaani pinngortitamilu avatangiiserisami sunngiffimmi silaannarissumilu ingerlatassanut, periarfissanik ulikkaar-poq.

Kultur og fritid

Bygdens ældste bygninger ligger på havneom-rådet i tilknytning til det gamle handelsområde og omfatter følgende bevaringsværdige byg-ninger: Et pakhus fra 1945 (B-40) og et kulhus fra 1893 (B-43). Bygningerne bliver ikke anvendt i dag. Qeqertaq har en nyere kirke opført i 1992. Kirkegården er placeret vest for bygden og er i god stand.

Det lokale kultur- og fritidsliv er koncentreret omkring skolen og forsamlingshuset. Herudover er der rige muligheder for at bruge havet og den omgivende natur til fritids- og friluftaktiviteter.

Saqqaq

Saqqaq, isumaqartoq "Seqinermut sammisoq", tassaavoq Ilulissat nunaqarfiisa pisoqaanersaat 100 km missiliorlugit avannarpasinnerusumiittoq Nuussuup Qeqertaasaata saqqaatungaani. Nunaqarfik najugarineqartarsimavoq ukiuni tusindtilinni arlaqartuni, 1755-mili niuvertogarfittut tunngavilerneqarluni Ritenbenk-imik atserlugu, taannali kingusinnerusukkut (1781-mi) Alluttumi Appanut nuuneqarpoq. Nunaqarfik ingerlalluartumik aalisarnermik piniarnermillu inuussutissarsiteqarfiuvoq, aammali takornarianit ornigarneqartarluni. Saqqaq nunaqarfimmik sanilerisaminik Qeqertamik pitsaasumik suleqateqarpoq.

Nunaqarfik oqimaaqatigiisumik ataatsimoorfiuvoq illoqqasutut isikkoqarluni, ammasunik, eqimattakkuutaanik illoqartitserluni. Eqimattakkuutaat nunataata qatsinneraani ataatsimootiterput. Pukinnersani kitaannit kangimut aqqusineeqqanik aqqusernianillu, sissami qitiusumik illoqannginnersami naapiffilinnik, imminnut atassuteqarlutik. Tamaaniippullu nunaqarfimmi ingerlat-siviit tamarmik.

Saqqaq

Saqqaq, der betyder "Solsiden", er den ældste af Ilulissats bygder og ligger ca. 100 km mod nord på sydsiden af Nuussuaq-halvøen. Bygden har fungeret som bosted igennem flere tusind år, men blev i 1755 grundlagt som kolonien Ritenbenk, der senere (1781) blev flyttet til Arveprinsens Ejland (Alluitsoq). Bygden er en velfungerende fisker- og fangerbygd, men er også et turistmål. Saqqaq indgår i et tæt samspil med den nærliggende bygd Qeqertaq.

Bygden udgør et harmonisk fællesskab struktureret af cirkulære, åbne, klynger af enfamiliehuse. Grupperingerne koncentrerer sig om landskabets toppe. De er bundet sammen på tværs fra vest til øst af lavtliggende sti- og vejanlæg, der samles midtfor kystlinjens centrale pladsdannelse. Her ligger bygdens fælles funktioner.

Nunaqarfiup anguniagai (pingaartitat, ineriartornermi anguniakkat il.il.)

Ullumikkut Saqqami sullissinerup pitsaassutsimigut inissisimanera, inissanillu neqeroorutit, minnerpaamik attatiinnarniarneqarput. Aalisarneq umiarsualivimmilu nunaminertat tamatununga attuumassutillit aamma angallannermi periarfissat annertusarneqarsinnaasariaqarput, takornariaqarnermillu inuussutissarsiuteqarneq ineriartorteqqinneqassaaq nukittorsarneqarlunilu, nunaqarfimmi periarfissat ersarissut sinaakkuttallu tigussaasut, inissimaffik kulturikkullu ingerlatat, aallaavigalugit. Aammattaaq aaqqiussutissamik suliaqartoqassaaq, sumiiffimmi itsarnisarsiuut nassaavi pitsaanagerusumik nittarsaanniarlugit, kiisalu sanaartukkatigut kulturikkut kingornussarsiat iluaqutaasumik atorneqartariaqarput, assersuutigalugu, siunertanut inuussutissarnermut sammititanut. Illoqarnermi pissutsit, ataatsimoortarfiit, eqqakkallu isumagineqartarnerat pitsanngorsarneqartariaqarput allanut nutserneq pinngitsoortinniarlugu avatangiiserlu kusassarniarlugu.

Innuttaasut ineqarnerlu

Saqqami innuttaasut 1980-miit 2000-ip tungaanut amerliartuaarsimapput (147-niit 198-nut). Tamatumali kingorna innuttaqassuseq appariartuaarusaaginnarsimavoq – ullumikkullu nunaqarfik 166-nik innuttaqarpoq. Nutsernerup annertunersaa nunaqarfinnut sanilerisanut illoqarfinnuluuniit anginerusunut pisarpoq. Naatsorsuutigineqarpoq inuttaqassuseq appariartuaarusaaginnassasoq, pilersaarusiorfiulluni ingerlanerani pingaartumik illunik isaterinernut atatillugu, taartaasussanik sanaartornissaaq, pisariaqartinneqartassaaq.

Illut amerlanersaat tassaapput ilaqutariit illui ataasiakkaat qaliaqanngitsut imaluunnit aappaa avillugu qaliallit. Illut ilaat iluarsartuuttariaapput arlallillu atorneqaratik napaannarput. Tamakkua ilaat iluaqutaasumik siunertanut allanut atorleqarsinnaapput.

Kommuneplani malillugu Saqqami illuliorfissanut inissaq sinneruttoq illunut 30-t missinginut naapertuuppoq.

Innuussutissarsiutit umiarsualivillu

Saqqaq ingerlalluartumik aalisarmi umiarsualiveqarpoq, 2005-mi sanaamik Royal Greenland-imit pigineqartumik tunisassiorfittalimmik. Tunisassiorfiup pingaarnertut qalerallinnik suliareeqqaarineq ingerlataaraa, peqarnerpaaffianilu qulit angullugit sulisoqartarluni. Aalisakkanik stunisassiorfimmi periarfissaq maannakkut atuuttoq killeqarpoq, tunisassiorfillu illunut qanippallaarpoq.

Takornariaqarneq suliffiit annerit aapparaat, takusassar-taalu iluliarsuarnut, tatsit kuuillu sinerlugit pisuttuarnernut, nunataanilu pinngortitami misigisassanut allanut, matumani sumiiffimmi sermimut iigartartumut qimusserner-nut, tunngasuupput. Aamma Hannibal Fencker-ip illua, nunaminertarlu itsarnisarsiuunit assaavigineqarsimasoq,

Målsætninger for bygden (fokusområder, udviklingsmål mv.)

Saqqaq's serviceniveau og boligudbud skal som minimum søges opretholdt. Fiskeriet samt tilhørende havnearealer og infrastruktur skal kunne udbygges og turisterhvervet skal fortsat udvikles og styrkes med udgangspunkt i bygdens klare potentialer i både fysiske rammer, beliggenhed og kulturelle aktiviteter. Desuden skal der arbejdes for en løsning, hvor området med arkæologiske fund bliver bedre præsenteret og bygningskulturarv bør anvendes aktivt til fx erhvervsrettede formål. Boligforholdene, fællesfaciliteter og affaldshåndtering skal forbedres for at undgå fraflytning og forskønne området.

Befolkning og boliger

Befolkningstallet i Saqqaq voksede i perioden fra 1980-2000 (147-198 indbyggere). Siden da har folketallet været jævnt faldende og bygden har nu ca. 166 indbyggere. Fraflytning sker overvejende til nabobygder eller de større byer. Det forventes at befolkningstallet fortsat vil være faldende og at der i planperioden primært være behov for erstatningsbyggeri i forbindelse med sanering.

Boligerne består udelukkende af fritliggende enfamiliehuse i 1-1½ etage. En større del af boligerne trænger til istandsættelse, ligesom en del huse står tomme. Flere af disse kan med fordel anvendes til andre formål.

I kommuneplanen er der en restrummelighed til ca. 30 boliger i Saqqaq.

Erhverv og havn

Saqqaq har en aktiv fiskerihavn med et produktionsanlæg fra 2005 ejet af Royal Greenland A/S. Fabrikken, der først og fremmest forarbejder hel-lefisk, beskæftiger op til 10 ansatte i højsæsonen. Den eksisterende kapacitet til fiskerivirksomhed er begrænset, og fabrikken ligger tæt op ad boligområdet.

Turisme er det andet største erhverv og knytter sig til attraktionerne ved Isfjorden, vandring langs søer og elve og andre naturoplevelser i baglandet, herunder slædeture til den lokale gletscher. Også Hannibal Fenckers hus og det arkæologiske område er interessant for turismen. Bygden har sin egen turismeforening.

Saqqaq har ca. 200 slædehunde.

takornariaqarnermi soqutiginaateqarput. Nunaqarfik nammineq takornariaqarnermi peqatigiiffeqarpoq.

Saqqaq 200-t missiliorlugit qimmeqarpoq.

Kiisalu nunaqarfik makkununga tunngasuni, sullissinermik inuussutissarsiuini, pisiniarfimmi, atuarfimmi, kommunip nunaqarfimmi ingerlatsiviini assigiinngitsuni allaffimmilu, kiisalu piniarnermik inuussutissarsiuuteqarnermi suliffissaqarpoq. Ataatsimut isigalugu 2010-miit Ilulissat nunaqarfiini sulisoqarnek annikitsunnguamik kinguariateqarfusimavoq.

Kommuneplani malillugu inuussutissarsiuinut umiarsualivimmullu siunertanut sanaartorfissatut sinneruttoq 1.000 m² missiliorlugit angissuseqarpoq.

Angallannermi periarfissat sullissinerlu

Nunaqarfik kangiitungimini, helistop-imiit sullineqarpoq. Taassuma saniatigut sapaatip akunneranut ataasiarluni Disko Line angallassisarpoq.

Aqqusineqarnerup ilusaa, helistop-imiit illuliorfigineqarsimasumiillu kangimut-kimmut, kangiutungaani eqqaavisuarmut kitaanilu umiarsualivimmut sammisunik, toqqam-

Bygden har også arbejdspladser knyttet til serviceerhvervene, butikken, skolen, kommunens forskellige bygdeanlæg og kontorer samt fangererhvervet. Siden 2010 har der samlet set været en lille tilbagegang i beskæftigelsen i Ilulissats bygger.

I kommuneplanen er der en restrummelighed på ca. 1.000 m² til erhvervs- og havneformål.

Infrastruktur og service

Bygden betjenes af helistop, som er placeret i den østlige del af bygden. Herudover er der en ugentlig bådafgang med Disko Line.

Vejstrukturen består af et øst-vest gående vejnet fra helistop og boligbebyggelse i øst til dumpen og havnen i vest. Vejføring til dump og natrenovation går dog forbi fiskefabrikken. De ældste bebyggelser ligger centralt i bygden side om side med de primære servicefunktioner. Herfra er der stikveje til de omgivende boligområder. Vejnettet har overvejende karakter af stier.

maveqarpoq. Taamaattorli aqqusineq, eqqaavissuarmut annanillu eqqaavimmut ingerlasoq, aalisakkanik tunisassiorfiup eqqaatigoorpoq. Sanaartukkat pisoqaanerit nunaqarfiup qeqqaniipput, sullissiveqarfinnut pingaarnernut qanillutik, sanileriaarsimallutik. Tamaanngaanniit nunaminertanut illuliorfusimasunut aqqusineeraqartitserpoq. Aqqusinernit aqqusineeqqatut isikkoqarnerupput.

Teknikkimut tunngasortaa Nukissiorfimmiit ingerlanneqarpoq. Taassuma iluaniipput ilaatigut, inaallagissiorfik dieselitortoq, imermillu pilersuineq nunaqarfiup avannaaniittup tatsip ernganik aallaaveqartoq. Tatsimiit, isumanaatsuunissaq pillugu killilernerqarsimasumiit, imeq imiisivimmut tunisassiorfiup killinganiittumut pumperneqartarpoq, tassanngaanniillu maqitsisarfinnut marlunut ingerlatinneqarluni. Nunaqarfimmi illut namminerisamik olieftyrit atorlugit kiassagaapput. Eqqaavinnut kuuffilersugaanngilaq. Eqqakkat eqqaavissuarmi katersorneqartarput aammattaaq tassi anartarfiit imaarneqartarput.

TELE Greenlandip oqarasuaatit assigissaallu atorlugit ataveqarneq isumagisaraa.

Ilinniartitaaneq

Nunaqarfik meeqqanut atuarseqarpoq (Naatap Atuarfia) 28-it missiliorlugit atuartulimmik, nivarsiamut nakorsiarfarfeqarpoq, tamanit atornerqarsinnaasumik sannaveqarpoq, KNI pisiniarfeqarluni kiisalu innuttaasunut illoqarluni, arlariinnik sullissivittaqlunilu katersortarfittalimmik nunaqarfiup qeqqaniipput. Meqqanik paarsisarneq atuarseqarfinni paarsisarnertut ingerlanneqarpoq, meeqqeriveqaranilu ulluunerani paaqqinnittarfeqannginnera pissutigalugu.

Kulturi sunngiffillu

Kulturikkut kingornussarsiat itsarsuarnisaapput. Tassami nunaqarfiup kitaatungaani itsarnisarsiuut assaaneranni, takussutissanik Saqqaq-kulturimeersunik, nunaqarfik atsiullugu, nassaartoqarnikuuvoq, Kr.in. ukiunik 2.500-nik sioqqullugu pisoqaassusilinnik.

Tamakkua saniatigut nutaanerusunik eriagisarialinnik illoqarpoq avatangiisai eriagisarialinnik, taakkununga ilaavoq Hannibal Fencker-ip illua, naatsiiveqarlunilu naatsitsiveqarnermigut tusaamaneqartumik. Sanaartukkat makkua eriagisassatut toqqagaanikuupput: Quersuit (B-67, B-69 aamma B-72) niuertorutsip illugisimasaa (B-73), katersortarfitoqaaq (B-86) aamma oqaluffik (B-143) 1909-mi sanaaq.

Atuarfiup eqqaani nunaminertamik arsaattarfissamik atu-gassiisoqarnikuuvoq. Nunaqarfimmi kulturikkut, ataatsimoorlunilu ingerlanneqartartut amerlanersaat, innuttaasut illuani ingerlanneqartarput. Saqqami ukiumoortumik ingerlanneqartarpoq, Saqqaq Midnight Sun Festival (SMS-Festival), inuusuttut siunissaq kulturilu pillugit oqallittarfiat

Den tekniske drift varetages af Nukissiorfiit. Det omfatter bl.a. et dieseldrevet elværk, mens vandforsyningen er baseret på overfladevand fra en sø beliggende nord for bygden. Fra søen, der er omfattet af vandspærrezone, pumpes vandet til en beholder ved fiskefabrikken, hvorfra det fordeles til 2 taphuse. Bygdens boliger varmforsynes ved selvstændige oliefyre. Der er ikke kloakering. Affald deponeres på dumpen, hvor også natrenovation bortskaffes.

Telekommunikation varetages af TELE Greenland A/S.

Uddannelse

I bygden er der folkeskole (Naatap Atuarfia) med ca. 28 elever, sygeplejestation, fællesværksted, KNI butik samt beboerhus med kombineret servicehus og forsamlingshus centralt i bygden. Børnepasning foregår som skolepasning, idet der hverken er institutioner eller dagpleje.

Kultur og fritid

Kulturarven går langt tilbage i tiden. Således er der vest for bygden fundet arkæologiske spor efter Saqqaq-kulturen fra ca. 2.500 år f.Kr., opkaldt efter bygden.

Herudover er der flere bevaringsværdige bygninger fra nyere tid, der udgør et bevaringsværdigt miljø, herunder Hannibal Fenckers hus, som er kendt for sin tilhørende have og drivhuse. Følgende bygninger er udpeget som bevaringsværdige: Pakhusene (B-67, B.69, og B-72), tidl. bestyrerbolig (B-73), tidl. forsamlingshus (B-86) og kirken (B-143), der er opført 1909.

Der er udlagt areal til boldbane ved skolen. Hovedparten af bygdens øvrige kultur- og fællesaktiviteter afholdes i beboerhuset. I Saqqaq afholdes også årligt Saqqaq Midnight Sun Festival (SMS-Festival), hvor unge diskuterer fremtid og kultur og lokale bands spiller.

Kangaatsiaq

Kangaatsiaq, kaperlattartup killeqarfianiit 200 km missiliorlugit avannarpasinnerusumiippoq. Kangaatsiaq tassaavoq Nunatsinni illoqarfiit inuusunnarsaat 1986-mi illoqarfittut pisinnaatitaaffeqalersoq. Illoqarfik siusinnerusukkut Kangaatsiap Kommuniani (1950-mi pilersinneqartumi) qitiusumik allattoqarfiuvoq, sisamanillu nunaqarfittaqluni: Attu, Niaqornaarsuk, Ikerasaarsuk aamma Iginniarfik, tamarmik Kangaatsiamiit kujalliullutik inissisimasut.

Kangaatsiaq

Kangaatsiaq, der betyder "det lille forbjerg" ligger ca. 200 km nord for polar-cirklen. Kangaatsiaq er Grønlands yngste by og fik bystatus i 1986. Byen, der tidligere var administrationsby i Kangaatsiaq Kommune (etableret i 1950), har fire tilhørende bygder: Attu, Niaqornaarsuk, Ikerasaarsuk og Iginniarfik, der alle ligger syd for Kangaatsiaq.

Kaangaatsiaq nunaqarfittaalu Qaasuitsup Kommuniani kujammut kippasinnerpaallutik inissisimapput, nunallu imikkortuanut Qeqertarsuup Tunuanut ilaallutik. Illoqarfik, avammut ammaannartumut tulliuilluni, inissisimavoq kangerlorujussuarmullu 150 km missiliorlugit takitigisumut qeqertarpassuarnik kangerliumanerpassuarnierlu paangerneqarsimasumut ilaalluni. Illoqarfiup kangerloqarfissuarmi inissisimanerata, kujammut Sisimiuniit avannamut Aasiaat tikillugit isorartussusillip, takisuunik avalequterpassualinnik kangerluttaqartup, kisissaanngiusattunillu qeqertarpassuaqartup, kangerluaraqarlunilu ikerasappassuaqartup, taserpassuaqartullu, piniarnermi pinngortitamilu misigisassarpassuit pilersippai. Imartaa pissutsit aallaavigalugit unerisimasuuvoq, tamaani pisuttarfissaqarpoq, aammalu umiatsiarfissaqqilluni qajartorfissaqqillunilu. Uumasuinut ilaapput, natsiit, tuttut, umimmaat, terianniat, ukallit timmiaruarpassuillu assigiinngitsut – soorlu mitit, taateraata, qeerlutuut, nerlerillu.

Kaangaatsiaq – soorlu aqqata nalunaaraa – nuggersimaner-miippoq qaqqajunnartallimmi, illoqarfinngortitaanissanilu sioqquterujussuarluguli najugaqarfusimalluni. Illoqarfimmi ilaqutariit illui qalipaatisaarluinnartut, qimmit, qamutit, aalisakkanut neqinullu ikaat, puisit amii innikkat, qassutit, puttaqutit qaannallu takussaapput. Illoqarfiup ukiuni kingullerni ineriartorsimanera avannamukanneq ingerlarsimavoq, naak annertugineqarsinnaanngikkaluartumik.

Kaangaatsiaq kommunip illoqarfiisa minnersaraat, tamanalu pissutigerpiallugu illoqarfimmi ingerlatat sullissiviillu, kommunip illoqarfiisa sinnerisa amerlanersaanit ikinerupput.

Anguniakkat sammisallu pingaarutillit

Kaangaatsiaq sumiiffimmi illoqarfittut inerartornera ingerlateqqinneqassaaq, pisortat pilersuinerat namminersortullu sullissineri pingaarnerutillugit illoqarfiit sanilerisani suleqatigalugit. Illoqarfiup siunissami alliartoqqissinnaanera killingisa iluini pissaaq, periarfissallu aapparaat avannamut kangimut alliartorsinnaanera. Pingaartumik aalisarnermi, piniarnermi tunisassiornermilu pissutsit pitsanngorsaavigineqartariaqarput, aamma tunisaasiorfiup allilerneqarnissaanut, umiatsianik iluarsaassisarfiimmut il.il. kiisalu angallanermi pissutsit pitsanngorsarnissaannut, nunaminertanik qulakkeerinnittoqartariaqarpoq.

Taakkua saniatigut pingaaruteqarlunnarpoq, inunnik isumaginninnermi ingerlatsiviit, meeqqanut inuusuttunullu atugassarititaatut, silami illullu iluini, naammaginartumik sinaakkutsernissaasa qulakkeerneqarnissaat, kiisalu utoqqarnut illunik qitiusumiillu sullissivinnik pilersitsisoqarnissaa.

Kaangaatsiaq og dens bygder ligger i den sydvestligste del af Qaasuitsup Kommunia og hører til området omkring Diskobugten. Byen ligger ud til det åbne hav og indgår i et ca. 150 km langt fjord- og skærgårdssystem med et stort antal øer og bugter. Byens beliggenhed giver gode muligheder for fangst- og naturoplevelser i det lange fjordsystem, der strækker sig mellem Sisimiut i syd og Aasiaat i nord, og består af lange forgrenede fjorde med et utal af øer, vige, bugter og små søer. Farvandet er forholdsvis beskyttet og betyder at man både kan færdes til fods, i båd eller kajak. Faunaen omfatter bl.a. ringsæler, rensdyr, ræve, harer samt mange fuglearter – f.eks. edderfugle, rider, gråænder og blisgæs.

Kaangaatsiaq ligger – som navnet antyder – rundt om et lavt bjerg og har været bosted længe før det blev by. Bybilledet præges af enfamiliehuse i et væld af farver, hunde, slæder, tørrestativer til fisk og kød, udspilede sælskind, garn, bøjler og kajakker. De senere års byudvikling er overvejende sket i den nordlige del af byen, omend i begrænset omfang.

Kaangaatsiaq er kommunens mindste by, og af samme grund har byen færre funktioner og servicefaciliteter end de fleste af kommunens øvrige byer.

Målsætninger for byen (fokusområder, udviklingsmål mv.)

Kaangaatsiaq skal fortsat udvikles som lokalby med primær forsyning af offentlig og privat service i samspil med omkringliggende byer. Fremtidig byudvikling skal ske indenfor de eksisterende rammer og alternativt mod nordøst. Især forholdene for fiskeri, fangst og produktion i forbindelse hermed bør forbedres, og der skal sikres arealer til udbygning af produktionsanlæg, bådværksteder mm., samt en forbedret infrastruktur.

Det er desuden meget vigtigt, at der sikres mulighed for at der er tilstrækkelige rammer for sociale institutioner og faciliteter for børn og unge, både ude og inde, samt etablering af boliger og centre til ældre.

Kommunens overordnede visioner og målsætninger er styringsredskab for den fysiske udvikling, i sammenhæng med borgernes egne ønsker. Derfor kommer det konkret til udtryk i kommunens byer og bygder på forskellig vis, hvilket kan ses her: indsatsomraader_kangaatsiaq.pdf (56.7 KB)

Kommunip takorluugai anguniagaalu pingaarnert tas-
saapput, innuttaasut kissaatigisaannut ilanngullugit,
tigussaasumik pilersaarusiornermi aqutsinermi sakkut.
Taamaattumik kommunip illoqarfiini nunaqarfiinilu as-
sigiinngitsunik iluseqarlutik takkuttarput, matumani
takuneqarsinnaasutut. kangaatsiaq_kn.pdf (56.8 KB)

Innuttaasut ineqarnerlu

Illoqarfik ulloq 1/1 2013-mi 558-nik innuttaqarpoq taakku-
lu kommunip innuttaasa 3 %-iisa missingaat. Innuttaasut
amerlassusaat ukiuni kingullerni tallimani annertuumik
appariaateqarsimavoq (2008-mi innuttaasut 654-upput).
Angutit arnallu tamarmik ikileriaateqarsimapput. Akerlian-
ik piffissami 1980-2013 illoqarfik 35 %-mik alleriaateqar-
simavoq (innuttaasut 1980-mi 411-upput). Nunaqarfittai
sisamaasut pissutsit allaavigalugit aakajaajupput katillugit
700-it angullugit innuttallit, taamaattorli aamma taakku-
nani ukiuni kingullerni qulini innuttaasut appariaateqarsi-
mapput.

Innuttaasut ukiumikkut agguassimanerat ataatsimut isi-
galugu, Nunatsinni ukioqqortussutsinut agguassimaner-
mut assinguvoq, taamaattorli 45-niit 54-nut ukiullit amer-
lanerupput, utoqqaallu ikinnerungaatsiarlutik. 2011-mi
innuttaasut 32 %-ii ukioqanngitsuniit 16-nut ukioqarput,
63 %-ii 17-niit 64-nut, 5 %-iilu 65-it sinnerlugit ukioqarlutik.

Illoqarfimmi inoqutigiit 178-upput, imaappoq agguaq-
tigiisillugu illoqutigiit tamarmik 3-nik inoqarput.

Kangaatsiami ilaqutariit illui malunnarnerpaapput, illummi
220-it missingisaasa 88 %-ii ilaqutariit ataasiakkaat il-
lorivaat, illut uigulukutsut 12 %-usut.

Namminersorlutik Oqartussat illoqarfimmi illut 17-nit pi-
gisaraat, imaluunnit 8 %-it missingi. Illoqarfimmi quleriin-
nik inissiaqaranilu ilinniartunut inissiaqanngilaq, utoqqat
illualli (B667) 8-nik inissaqarpoq.

Illoqarfiup avannamut kangiatungaani nunaminertanik
illuliorfissanik immikkoortitsisoqarnikuuvoq, illoqarfiulli
pioereersup iluani nutaanik illuliorfusinnaasut killeqarput.
Illuliorfissatut inissaq sinneruttoq illut 100 missinginut
naapertuuppoq, taannalu 2026-mut pilersaarusiorfusup
iluani pisariaqartitsinermut naammappoq.

Inuussutissarsiutit umiarsualivillu

Suliffeqarfiit, pingaartumik illoqarfiup kujammut kitaatun-
gaani umiarsualivimmut, illoqarfiulli qeqqanut attuumas-
suteqartillugit, inissinneqarsimapput. Taakkua saniatigut
illoqarfiup avannarpasissortaanu nunaminertaqarpoq
inuussutissarsiuteqarfusumik tamakkingajallugu sanaar-
torfusimasumik.

Inuussutissarsiuteqarfiit annerit pingasut suliffusinnaasut

Befolkning og boliger

Der er 558 indbyggere (pr.1/1 2013) i byen
svarende til ca. 3 % af kommunens befolkning.
Befolkningstallet er reduceret betydeligt i løbet
af de seneste fem år (654 indbyggere i 2008). Der
bliver både færre mænd og kvinder. Til gengæld
er byen vokset med 35 % i perioden 1980-2013
(411 indbyggere i 1980). De fire tilhørende
bygder er relativt store med op mod 700 ind-
byggere i alt, men også her er der sket et fald i
indbyggertallet de sidste 10 år.

Befolkningens aldersfordeling ligner den gener-
elle aldersfordeling i Grønland, men der er dog
flere i aldersgruppen 45-54 år og betydeligt færre
ældre. I 2011 var 32 % af indbyggerne 0-16 år, 63
% 17-64 år og 5 % mere end 65 år.

Der er 178 husstande i byen, dvs. at der gennem-
snitligt bor 3 personer i hver husstand.

Kangaatsiaq er præget af enfamiliehuse, og af
ca. 220 boliger er 88 % enfamiliehuse, og 12 %
rækkehuse. Selvstyret ejer 17 boliger i byen, eller
knap 8 %. Der er ingen etage- eller kollegiebol-
iger i byen, men et alderdomshjem (B-667) med 8
pladser.

Der er udlagt arealer til boliger i den nordøstlige
del af byen, mens der i den eksisterende by er
begrænsede muligheder for nybyggeri. Restrum-
meligheden er på ca. ca. 100 boliger, hvilket er
dækkende for behovet i planperioden frem til
2026.

Erhverv og havn

Arbejdspladserne er primært placeret i byens
sydvestlige del i tilknytning til havnen og bymid-
ten. Herudover er der et delvist udbygget erh-
vervsområde i den nordlige del af byen.

De tre største brancher - i forhold til antallet af
arbejdspladser (2010-tal) - er offentlig administra-
tion og service (179), handel og reparations-virk-
somhed (92) samt fiskeri (49). I alt er der knap 400
arbejdspladser i byen. Beskæftigelsesgraden (34
%) er noget under middel for kommunen (42 %),
mens antallet af arbejdssøgende (10 %) er noget
over middel (6 %).

Fiskerierhvervet omfatter bl.a. fiskeri med bun-
dgarn eller krabbefiskeri, men der er også jolle-
fiskeri. Byens fiskefabrik (B-28) drives af Royal
Greenland. Her forarbejdes stenbider, havkatte,
og torsk – både til indfrysning og som tørfisk.

kisitsisitaannut sanilliullugit (2010-mi kisitsisit) – tassaap-put pisortat allaffissornerat sullissiviilu (179-it), nuierner-mik iluarsartuussinermillu inuussutissarsiutit (92-it) kiisalu aalisarnej (49-it). Illoqarfimmi suliffiusinnaasut katillutik 400-ngajaapput. Sulisoqarnej (34 %-usoq) kommunimi (42 %-usumiit) appasinnerungaatsiarpoq, akerlianik suliffissarsiortut (10 %-iusut) agguaqatigiisitsinermiit (6 %-usumiit) qaffasinnerungaatsiartut.

Aalisarnermik inuussutissarsiuteqarnerup ilaatigut ilagai, bundgarnersorneq imaluunnit saattuarniarnej, umiatsi-aararsornillu. Illoqarfup aalisakkanik tunisassiorfia (B28) Royal Greenland-imit ingerlanneqarpoq. Tassani nipisat suaat, qeeqqat saarulliillu suliareqqaarneqartarput – qeri-tillugit panertuliarlugillu. Tunisassiorfik, peqarnerpaaffiani 25-it missiliorlugit, sulisoqartarpoq.

Takornariaqarnej Kangaatsiap eqqaani inuussutissarsiutit malunnaatillit ilagaat, naatsorsuutigineqarporlu inuus-sutissarsiut taanna ukiuni aggersuni annertusiartoru-maartoq. Ukiup qaammataani takornariat, sumiiffimmi piniartunit, qimussiunneqarsinnaapput. Kangaatsiamiit Kangerlussuarmut qimussernej ullut sisamat missiliorlu-git sivilussuseqartarpoq. Aasaanerani angallatinik anga-larneq qajartornerlu neqeroorutaapput, aammattaq

Fabrikken beskæftiger ca. 25 personer i højsæ-sonen.

Turisme er også et betydende erhverv i Kangaat-siaq-området og den branche som forventes at vokse mest i de kommende år. I vintermånederne kan turister komme på hundeslædeture med lokale fangere. Turen med hundeslæde mellem Kangaatsiaq og Kangerlussuaq tager ca. fire dage. Om sommeren tilbydes sejlture i båd eller kajak, hvor der også er gode muligheder for at se hvaler i bugten. Derudover er der særdeles gode betingelser for at opleve nordlys i byen.

I kommuneplanen er der en restrummelighed på ca. 10.500 m². til erhvervs- og havneformål.

Infrastruktur og tekniske anlæg

Byen har et begrænset vejnet og stinet, der forløber fra bymidten og henholdsvis nord og syd om forbjerget, jf. hovedstrukturkortet.

Flyvepladsen er anlagt som et helistop uden ventefaciliteter nord for byen. Der er en helikop-

tamaani arfernik naammattuisoqarsinnaavoq. Tamakkua saniatigut illoqarfik arsarnernik takusaqarnissamut immi-kuullarissunik periarfissagissaarpoq.

Kommuneplani malillugu inuussutissarsiutinut umiarsu-alivimmullu tunngasuni inissaq sinneruttoq 10.000 m² missiliorlugu annertussuseqarpoq.

Angallannermi periarfissat teknikkik-kullu atortut

Illoqarfik annikitsuinnarnik aqqusineqarpoq, illoqarfiup qeqqaniit qaqqajunnaq avannaqqullugu kujaqqullugulu ingerlasunik, takuuk sammivilersuutit pingaarnerit nunap assiliornerat.

Timmisartoqarfik illoqarfiup avannaani utaqqisarfeqann-gitsumi helistop-itut suliaavoq. Piffissami Novembarimiit Apriilimut Aasianniit sapaatip akunneranut pingasoriarluni helikopterimik attaveqartoqartarpoq.

Kangaatsiap umiarsualivia, umiarsualiviuvuq annikitsaq 12 meterinik takussusilimmik 3 meteritullu ititigisumik, talittarfittalik. Umiarsualivimmi ilitiviusinnaasut annikit-

terforbindelse tre gange om ugen til Asiaat i perioden fra november til april.

Havnen i Kangaatsiaq er et mindre havneanlæg med en kajlængde på 12 meter og en dybde af 3 meter. Havnearealerne er af en begrænset størrelse, og omfatter et areal på ca. 2.000 m². Havnen kan besejles i perioden maj-december. I perioden januar-april kan havnen besejles i det omfang, isforholdene tillader. Skonnertkajen anvendes til gods, passagerer og indhandling. Fra maj til oktober er der passager- og fragtsejlads med Diskoline til og fra Asiaat, eller med private både.

Om vinteren er hundeslæde og snescootere de bedst egnede transportmidler.

El-, vand- og varmforsyning varetages af Nukissiorfiit. Elforsyningen sker fra et dieseldrevet elværk (B-621), og der er også et nødelværk i byen. Vandforsyningen er baseret på overfladevand med vandvinding fra to søer nordøst for byen via ledningsnet og taphuse. Der er ikke fjernvarme i byen, men individuel opvarmning.

suinnaapput, 2.000 m² -it missiliorlugit nunaminertallit. Umiarsualivik imaatigut tikinneqarsinnaavoq Maajimiit Decembarimut. Piffissami Januaarimiit Apriliimut, umiarsualivik ingerlavigineqarsinnaasarpog, siku apeqqutaatillugu. Umiarsuaaqqanut talittarfik nassiussanut, ilaasunut, tunisinermilu atornegartarpog. Maajimiit Oktobarip tungaanut, Diskoline imaluunnit angallatit nammisortut atorlugit, ilaasunik nassiussanillu angallassisoqartarpog, Asiannut Asianniillu.

Ukiuunerani qimussit snescooterilluunnit angallassissuti-gissallugit pitsaanerpaasarput.

Innaallagissamik, imermik kiassarnermillu pilersuinerit Nukissiorfinniit isumagineqarpog. Innaallagissamik pilersuineq innaallagissiorfimmii (B621) dieselgeneratori atorlugu ingerlanneqarpog, illoqarfik aammattaaq sillim-mataasumik inaallagissiorfeqarpog. Imermik pilersuineq, nunap qaavata ernganik illoqarfiup avannamut kangiatungaani tatsinit marlunniit, ruujorilersuutit maqitsisarfiillu tunngavigalugit, ingerlanneqarpog. Illoqarfimmi ungasissumiit kiassarneq atugarineqanngilaq, taamaallaalli nammineerluni kiassarneq.

Eqqaaveqarnermi pineqarpog ulluunerani unnuakkullu igitassat. Ulluunerani eqqakkat ikualaavimmi ikualanneqartarpog eqqaavissuarmullunniit igikkiartorneqartarlutik. Eqqaaviit tamarmik illoqarfiup avannamut kangianiippog. Eqqakkat naajuitsunik tunngavillit (kemisk) saviminikullu eqqaavissuarmi paaqqutarineqartarpog.

Annanut eqqaaveqarfik, illoqarfiup avannaatungaani illunut qanittumi inissisimavoq. Illut uigulukutsut nutaanerugut, illoqarfiup avannaatungaaniittut kisimik, annanut eqqaaveqarfiup qanitaaniittut eqqaavinnut kuuffilersug-aappog.

TELE Greenlandip oqarasuaatit assigissaallu atorlugit attaveqarneq isumagisaraa, kangerullu qatsinnersaani sakkortusaaveqarluni.

Sullissineq aamma pisortat ingerlatsivii

Pisortat namminersortullu sullissivii illoqarfiup qeqqani, umiarsualiviullu eqqaani illoqarfiup kujasinnerusortaanittumi, eqiteruffeqarpog. Kangaatsiaq tigooraaginnarfimmik ataatsimik pisiniarfeqarpog ataatsimillu caféqarluni.

Illoqarfik takornarianut allaffeqanngilaq, taamaattorli unnuinissamut periarfissaqarpog Entreprenør Lyng & Jensen AP-imi, "Polar Cab Inn" Franz Petersen-mi aamma "Siniffik Hostel"-mi. Taakkua saniatigut illuinnarni unnuinissamut periarfissaqarpog.

Meeqqanik paaqqinnittarfiit (B390) sunngiffimmi klubbi 30-nik inissalik aualeqqaaniit 3. klassinut, Meeqqerivik

Renovationen omfatter dag- og natrenovation. Dagrenovation brændes i forbrændingsanlæg eller køres på lossepladsen. Begge anlæg ligger nordøst for byen. Kemisk affald og metal deponeres på dumpen.

Natrenovationspladsen ligger i den nordlige del af byen, tæt på bebyggelse. Der er kun etableret kloak med udledning ved natrenovationspladsen i forbindelse med en nyere rækkehusbebyggelse i den nordlige bydel. Der er behov for at der findes arel til ny placering af dumpen.

Telekommunikation varetages af TELE Greenland, der har et teleanlæg på toppen af forbjerg.

Service og offentlige funktioner

Offentlig og privat service er koncentreret i bymidten og ved havnen i den sydvestlige del af byen. Kangaatsiaq har ét supermarked og én café.

Byen har intet turistkontor, men der er overnatningsmuligheder ved Entreprenør Lyng & Jensen APS, "Polar Cab Inn" Franz Petersen og på vandrehjemmet "Siniffik Hostel". Derudover er der private indkvarteringsmuligheder.

Børnepasningsområdet (B-390) er fritidsklub med 30 pladser fra 1. klasse til 3. klasse, Børnegrave (B-861) med 12 vuggestuepladser og 20 børnegravepladser. Endelig har Kangaatsiaq en sundhedsstation med tandklinik samt plejehjem.

Uddannelse

Skolen (B-65 og B-823) har ca. 110 elever fra 1.-10. klasse (skoleåret 2013-14). I forbindelse med skolen er der bibliotek, fritidsklub og SFO. Der er også en erhvervsskole i byen (Piareersarfik) med tilhørende kollegium.

Kultur og fritid

Der er ikke udpeget byområder med bevaringsinteresser, men fire bygninger er udpeget som bevaringsværdige: Kirken (B-55) - en vigtig historisk og markant bygning opført i 1920 og udvidet i 1988-89, et tidligere bødkerværksted opført 1932 (B-27), en lagerbygning fra begyndelsen af 1930'erne (B-36)). Der er ingen fredede bygninger.

Byen har et forsamlingshus (B-405) samt en fodboldbane.

(B-861) meeraaqqanut 12-nut aamma meeqqanut 20-nut inissalik.

Naggataatigullu Kangaatsiaq peqqissaaveqarpoq kigutilleriffittalimmik utoqqaallu illoqarluni.

Ilinniartitaaneq

Meeqqat atuarfiat (B65 aamma B823) 110-it missiliorlugit atuartoqarpoq atualeqqaaniit 10. klassi angullugu (atuarfiusumi 2013-14-mi). Atuarfimmuut atasumik atuakkanik atorniartarfeqarpoq, sunngiffimmi klubbeqarluni SFO-qarlunilu. Aammattaaq illoqarfik inuussutissarsiutinut ilinniarfeqarpoq (Piareersarfik) ilinniartunut inissiartalik.

Kulturi sunngiffillu

Illoqarfimmi nunaminertanik eriagisarialinnik toqqaasoqarnikuunngilaq, illulli sisamat eriagisarialittut toqqarneqarsimapput: Oqaluffik (B-55) – oqaluttuarisaanermi pingaarutilik illuliarlu maluginngitsuugassaanngitsoq 1920-mi sananeqarsimasoq 1988-89-lu allineqarsimasoq, napparsivikoq 1932-mi sananeqarsimasoq (B-27), qersuaq 1930'kkut aallartilaarneranneersoq (B-36). Illulianik eqqissisitaqanngilaq.

Illoqarfik katersortarfeqarpoq (B405) arsaattarfeqarlunilu.

Pilersaarummut nassuiaatip suliniute-qarfiisa pingaarutillit 10-t illoqarfinnut nunaqarfinnullu tutsinneri

KANGAATSIAQ

Inuussutissarsiutinik ineriartortitsineq

Kangaatsiap eqqaani aalisarnek piniarnerlu inuunermut annertuumik ilaapput, tamaanilu, aalisarnerup, ammit, tunisassiornerullu ineriartortitsivigineqarneri, annertuumik pingaartinneqarput. Taamaattumik kommuneplanikkut, illoqarfimmi tunitsiveqarnerup tunisassiorfeqarnerup kiisalu umiatsianik iluarsaassisarfiit, orsersortarnermilu periarfissat annertusaaffigineqarsinnaaneri, qulakkeerneqartariaqarput.

Sumiiffimmi takornariaqarnerup ineriartortinneqarnissaanik kissaatigineqartut, matumani piniariartitsineq, asimi (nunaminertat K) unnuiffiusinnaasunik periarfissiinikkut, angallanneqarnermilu periarfissanik naleqquttunik kulturimut sammititanik, tapersersorneqassapput. Inuussutissarsiordermi periarfissat nutaat nukittorsarneqassapput, assersuutigalugu kangerluup iluani (nunaminertat M) nunaminertanik, nunalerinnermi misileraanernut atugas-sanik, tuniussaqaarnikkut.

Aammattaaq nunaqarfinni aalisarnermi piniarnermilu pissutsit, tamatigoornerusunik tunisassiorfeqaarnikkut, pitssanerusunillu atugassaqaartitsinikkut, nukittorsarneqarnissaat kissaatigineqarpoq, tamakkualu periarfissaqarput takornariaqarnerup piniarnermik inuussutissarsiummik aallaavilerlugu, inerisarneqarneratigut.

Ilinniartitaaneq

Sumiiffimmi, meeqqat inuusuttullu naammaginartumik ilinniaqarnissaat anguniarlugu, sinaakkuttat avatangiisaasut, ataavartumik pitsanngorsartuarneqarnissaat, pingaartinneqartariaqarpoq, ungasianiillu ilinniartitsinnermut, kiisalu sulisitsisuni ilinniaqarnissanut periarfissat, misissorneqarlutillu tapersersorneqartariaqarput. Peqatigisaanillu Kangaatsiaq angissutsini tunngavigalugu, illoqarfiit qaninnerusut ilinniagaqarfinik atuarnutullu inissiaateqarfinik, suleqateqartariaqarpoq. Minnerunngitsumik nunaqarfinni, meeqqat atuarnernut atatillugu silami sussaqaartitsivinnik pisariaqaartitsisoqarpoq, assersuutigalugu, pinnguarterfinnik, arsaleriffinnik il.il., atuarnut sulinerannut pingaaruteqarlunnartunik.

Inoqarfiit aamma inigisat pitsaasut

Innuttaasut, illoqarfinniikkunik nunaqarfinniikkunilluunnit, peqqissuullutillu toqqissimasumik inuuneqarsinnaasariaqarput. Kangaatsiami illut amerlanersaat tassaapput ilaqutariit illui akuttullutik inissisimasut, nunaminertallu

Planredegørelsens 10 strategiske indsatsområder udmøntet i by og bygger

KANGAATSIAQ

Erhvervsudvikling

Fiskeri og fangst er en stor del af livet i området om Kangaatsiaq, og lokalt er der stor fokus på udvikling af fiskeri, skind og produktion. Kommuneplanen bør derfor sikre muligheder for udbygning af indhandlings- og produktionsanlæg samt bådværksteder og optankningsmuligheder i byen.

De lokale ønsker om udvikling af turismen, herunder jagtturisme, skal understøttes af overnatningsmuligheder i det åbne land (K-områder), passende infrastruktur og fokus på kulturlivet. Nye erhvervsmuligheder kan styrkes, fx med arealer til forsøgslandbrug i fjordsystemet (M-områder).

Også i byggerne ønskes forholdene for fiskeri og fangst styrket gennem mere alsidig produktion og bedre forhold, så der sikres arbejdspladser året rundt, og der er muligheder for, at turismen kan udvikles med udgangspunkt i fangsterhvervet.

Uddannelse

For at give områdets børn og unge en tilstrækkelig god uddannelse, bør der være fokus på, at de fysiske rammer løbende forbedres, og mulighederne for fjernundervisning og mesterlære undersøges og understøttes. Samtidig må Kangaatsiaq i kraft af sin størrelse samarbejde med de nærliggende byers uddannelsesinstitutioner og skolehjem.

Især i byggerne er der behov for bedre udearealer til børns læring, fx legepladser, boldbaner mm., der har en vigtig rolle for skolerne.

Bosætning og gode boliger

Både i byen og byggerne skal borgerne kunne leve et sundt og trygt liv. Boligerne i Kangaatsiaq er hovedsageligt fritliggende enfamiliehuse, og nybyggeri med samme åbne karakter skal muliggøres i de eksisterende områder i takt med byens udvikling, ligesom renovering og sanering er nødvendig for at opretholde en ordentlig boligstandard. Andelen af ældre stiger og der sker fraflytning af ældre fra byggerne. For at skabe

pioreersut iluini illoqarfiup ineriartornera ilutigalugu nutaanik sanaartornermi, periaatsip tamatuma ingerlan-naarnissaa periarfissaqartinneqassaaq, taamatullu illut pitsaasuunissaat attatiinnarniarlugu, iluarsartuussisarnissaq isaterisarnissarlugu, pisariaqarput. Utoqqaat amerliar-torput, nunaqarfinniillu utoqqaat nuuttarput. Innuttaasut pitsaasumik utoqqalisinnaaqqullugit, illuliorfioreersimasut iluini, nunaminertanik immikkoortitsisoqartariaqarpoq, illunik utoqqarnut naleqquttunik pilersitsiviusinnaasunik Nunaqarfinni pingaaruteqarpoq illoqarnermi pissutsit sammissallugit, illulunneq nutsernermut pissutaalissann-gippat, akerlianilli siammasissumik nunaqarfimmiutut kultureqarneq attatiinnarneqassappat. Pingaartumik Attu-mi illut inoqanngitsut amerlapput, siunertanut al-lanut atorneqarsinnaagaluartut isaterneqarlutilluunniit, nunaminertallu illuliorfigineqarsimasut tamatumunnga naleqqussarlugit.

Kulturi kinaassuserlu

Kommunip, kulturimi ingerlatat pitsaasumik sinaak-kutaqarnissaanik qulakkeerinninnissamik anguniagaa, naammassineqarsinnaavoq, sunngiffimmi ingerlatanut, naapittarfinnullu pitsaasunut, nunaminertanik tunnius-sisoqarneratigut. Kulturi ineriartortinneqartariaqarpoq atuarfimmut, meeqqanut, inuusuttunut, utoqqarnullu attuumassuteqartillugu, aaqqiissutit tamanit atorneqarsin-naasut, ingerlatallu ataatsimoortinnissaat, pingaartillugit. Piniarneq, qimusserneq, pinngortitamiinneq, kiisalu kusan-artuliorneq sanalunnerlu, tassaapput sumiiffiit ilisarnaataat pingaarutillit. Tamakkualu aamma siunissami inissaqartin-neqartariaqarput, sannaveqarnikkut, qimmiliveqarnikkut, aqqusineeqqatigullu il.il., innuttaasunut takornarianullu iluaqutaasumik. Pingaartumik nunaqarfinni ingerlatanut pineqartunut, pitsaasunik sinaakkutaqartitsinissaq, nangit-tumik pingaartinneqartariaqarpoq.

Toqqissisimaneq inuunerinnerlu

Kulturi, toqqissisimaneq pinaveersaartitsinerlu Kangaat-siami imminnut atalluinnartuupput. Pinaveersaartitsiner-mut, ataatsimoorullugillu ingerlatanut, silami illullu iluani periarfissat amerlanerusut, ataatsimuulersitseqataallutillu illoqarfimmi toqqissisimanermik pilersitsissapput, il-anngullugulu tamatuma eqqaani piumassutsimik ingerlat-sinissanut amerlanerusunut tunngavissaqalersitsissallutik.

Aammattaaq nunaminertanik, assersuutigalugu mak-kununnga atugassanik, qulakkerinnittoqartariaqarpoq, innarluutillit naapittarfii sannaviilu, utoqqarnullu tunnga-tillugu assersuutigalugu makkununnga, utoqqaat naju-gaqarfisa allinissaannut periarfissat, ulluunerani sullissiviit, innuttaasunullu immikkut ittumik paaqqutarineqarnissa-mik pisariaqartitsisunut angerlarsimaffiit.

Ingerlatsiviit assigiinngitsut assersuutigalugu sannaviit inillu ataatsimoortarfiit, pingaartumik nunaqarfinni, illu

en god alderdom for borgerne, skal der afsættes areal til etablering forskellige typer ældrevenlige boliger, integreret i den eksisterende boligmasse. I byggerne er det vigtigt at have fokus på boligforholdene, så en dårlig boligstandard ikke bliver grundlaget for fraflytning, men at en spredt bygdekultur kan opretholdes. Især i Attu ligger mange ubeboede huse, der kan anvendes til andre formål eller saneres, og boligområderne skal tilpasses hertil.

Kultur og identitet

Kommunens målsætning om at sikre de fysiske rammer for kulturlivet kan ske gennem arealudlæg til fritidsaktiviteter og gode væresteder. Kulturen bør udvikles i sammenhæng med skole, børn, unge og ældre, med fokus på multifunktionelle løsninger og samling af funktioner. Fangst, hundeslædekørsel og ophold i naturen, samt husflid og kunsthåndværk er vigtige elementer i den lokale identitet. Dette skal der også være plads til i fremtiden, via værksteder, hundeområder, stiforløb mm., som henvender sig både til borgere og turismen. Især i byggerne bør der fortsat være fokus på gode rammer til disse aktiviteter.

Tryghed og det gode liv

Kultur, tryghed og forebyggelse er tæt forbundet i Kangaatsiaq. Flere mødesteder ude og inde til forebyggelse og fællesaktiviteter vil være med til at skabe sammenhængskraft og tryghed i byen samt skabe grobund for flere frivillige initiativer i området.

Dertil bør der sikres arealer til f.eks. handicap-væresteder og værksteder, og til ældre i form af f.eks. udvidelsesmuligheder til ældreboliger, dagcentre og plejehjem til særligt plejekrævende borgere.

Især i byggerne kan forskellige funktioner kombineres med servicehuse og bygdekontorer, der i forvejen trænger til et løft, såsom værksteder og fælleslokaler, og blive til et samlende sted for bygdens beboere.

Sundhed og forebyggelse

Det gode familieliv er vigtigt for at børn og unge får en god start på livet. Der skal være tilstrækkelig plads til sociale institutioner (dag- og døgn-), familiehus, familiehøjskole mm. Generelt skal der sikres arealer til fællesskabsorienterede formål, og eksisterende tomme boliger eller lokaler, som de lokale borgere peger på, bør anvendes.

sullissivinni nunaqarfiillu allaffini, kivinnejarnissaminnik pisariaqartitsiviereersuni, ataatsimoortinneqarsinnaapput, taamaallutillu nunaqarfiup innuttaanut ataatsimoortarfinngorlutik.

Peqqissuseq pinaveersaartitsinerlu

Ilaqutariit pitsaasumik inuuneqarnerat, meeqqat inuusutullu inuunerminni pitsaasumik aallararteriafeqarnissaanut, pingaaruteqarluinnarpoq. Inulerinermi sullissivinnut inis-saqarluartariaqarpoq (ulluunerani unnuakkullu), ilaqutariit illuat, ilaqutariit højskoliat il.il. Ataatsimut isigalugu siunertanut ataatsimoortitsinissamik imalinnut nunaminertanik qulakkeerinnittoqartariaqarpoq, illullu inilluun-nit pioereersut atornejanngitsut, innuttaasut toqqagaat, atornejartariaqarput. Periarfissat silamiittut, timi atorlugu ingerlatsivigissallugit, orniginartuusariaqarput, illoqarfiup immikkoortuini ataasiakkani illoqarfillu tamakkerlugu. Nunaqarfinni nunaminertanik pitsaasumik immikkoortit-sisoqassaaq, soorlu arsaattarfinnut, peqqissaanermillu suliaqartut init suliffigisaat, sulisunut innuttasunullu, orniginartuussapput.

Angallannermi periarfissat pilersuinerlu

Kommunip angallannermi periarfissanik ineriartortitsin-era, inuussutissarsiutit ineriartornerannut innuttaasullu periarfissaasa pitsanngorsarnerinut, ingiaqataatin-neqartariaqarpoq. Kangaatsiami piniarneq, aalisarneq takornariaqarnerlu eqqarsaatigalugit, talittarfiup pittut-torfusinnaasullu pitsanngorsarneqarsaat pillugit misis-suisoqartariaqarpoq. Aammattaarli aqquernit arlalitsigut pitsanngorsartariaqarput. Illoqarfiup eqqaani mittarfilio-rnissamut periarfissat misissorneqassapput, tamannalu pereerpat sumerpiag inissinneqarnissaa ilusilersornissaalu, kiisalu nunaminertap tunniunneqarneranut atatillugu aqquerniornissag, aamma Nuna Tamakkerlugu Pilersaaru-siortarfik suleqatigalugu sukumiisumik pilersaarusiornis-sag, isumagineqassapput.

Aammattaaq nunaqarfinni pilersuineramik pitsanngor-saaneq, matumani imermik pilersuineq eqqiluisaarnerlu, sumiiffinni pisortat ingerlatsiviini sulisussanut ilinniarsi-masunut, pilerinernerulersitsissutaasinnaapput, inuus-sutissarsiutinillu inerisaanissag pitsaanerusunik peri-arfissaqartilerlugu. Assersuutigalugu Niaqornaarsummi helistop-iliornissap siuartinneqarnissaa kissatigineqarpoq, qiterpasinnerusumut inissillugu, tenikkikkullu pilersuiner-mi aqquernit iluarsarneqartariaqarput.

Silap pissusaa, avatangiiseq pinngortitarlu

Kangaatsiami nunaqarfinilu imminut nammattumik eqqaavilerinermik aaqqiissoqarnissaa pingaaruteqarpoq, ulluunerani unnuakkullu eqqagassat ajornartorsiutaasar-mata. Sumiiffiit ilaanni eqqaavissuit nuunneqassanersut nalilersuffigineqartariaqarpoq (soorlu Kangaatsiami lkerasaarsummilu), imaluunnit aaqqiissutissanik pis-

Udendørs faciliteter skal indbyde til fysisk aktivitet, både i de enkelte boligområder og for hele byen.

I bygderne skal der reserveres gode udearealer, fx til fodboldbaner, og faciliteterne til sundhedspersonalet skal virke imødekomende for både personale og borgere.

Infrastruktur og forsyning

Kommunens udvikling af infrastrukturen bør gå hånd i hånd med erhvervsudviklingen og skabelsen af bedre forhold for borgerne. I Kangaatsiaq er der for fangst, fiskeri og turisme behov for at undersøge mulighederne for at forbedre kajanlæg og fortøjningsmuligheder. Men også vejnettet trænger flere steder til en forbedring. Mulighederne til placering af en lufthavn ved byen skal undersøges, og efterfølgende skal den endelige placering og indretning, samt vejforbindelse afklares i forbindelse med arealudlæg og detailplanlægning i samarbejde med Landsplanafdelingen.

Også i bygderne skal en forbedret forsyning, herunder vandforsyning og renhold, være med til at tiltrække kvalificeret arbejdskraft til områdets offentlige funktioner og forbedre mulighederne for erhvervsudvikling. I bl.a. Niaqornaarsuk ønskes helistoppet rykket til en mere central placering, og vejene til teknisk forsyning trænger til forbedring.

Klima, miljø og natur

Bæredygtige løsninger på affaldshåndteringen er relevant i Kangaatsiaq og bygderne, hvor dag- og natrenovation skaber udfordringer. Nogle steder må det overvejes om dumpene skal flyttes (f.eks. Kangaatsiaq og lkerasaarsuk), eller om mere tidssvarende løsninger kan tages i brug. Der skal derfor sikres arealudlæg til både renovationsløsninger og centrale modtagestationer/affaldssorteringsanlæg.

Borgerne i området værdsætter adgangen til naturen og ser det som et potentiale. Derfor skal planlægningen af det åbne land sikre både brug og beskyttelse af naturen.

Kulturarv og bevaring

Den aktive kulturarv med fangst og husflid er vigtig for borgerne i både by og bygder. Dette kan anvendes aktivt, både i forbindelse med turismen, i hverdagslivet og bybilledet. Eventuelle bevaringsværdige bygninger skal indtænkes i

sutsinut naleqqunerusunik atuilerluni. Taamaattumik nunaminertanik tuniussinissaq qulakkeerneqassaaq, eqqaavilerinerup aaqqiissutissaanut aamma qitiusumik tigooraavinnut/eqqakkanik immikkoortitserisarfinnut atugassanik.

Tamaani najugallit pinngortitamiissinnaaneq pingaarti-taraat periarfissatullu isigalugu. Taamaattumik asip piler-saarusiortfigineratigut, pinngortitap atorneqarnera iller-sorneqarneralu, qulakkeerneqassapput.

Siuaasaniit kingornussarsiat allanngutsaaliuinerlu

Kulturikkut kingornussaq uumasooq, piniarneq assassorner-lu, illoqarfimmi nunaqarfinnilu innuttaasunut pingaarute-qarpoq. Tamanna iluaqutaasumik atorneqarsinnaavoq, takornariaqarnermi, ulluinnarni inuunermi, illoqarfim-milu ingerlaatsimut atatillugit. Illut eriagisarialittut isigi-neqarsinnaasut, illoqarfiup nunaqarfiillu iluini pissutsinut nutaanut atorneqarsinnaaneri, isumaliutersuutigineqar-tariaqarput.

IT, tamat oqartussaaqataa nerat oqaloqataa nerlu

Illoqarfiup mikinerata pisariaqartippaa, illoqarfinnik eqqaamiorisanik suleqateqarnermik pissusissamisoortumik annertusaanissaq, soorlu Aasiat Qasigiannguillu. IT atorlugu, aamma ungasissumiit atuartitsinermik pilersaarutit pioreersut, tapersersorneqartariaqarput. Kommuneplani digitaliusooq tassaalersinnaavoq inoqarfinni attaveqaqatigiinnermi sakkoq pingaarutilik, oqaloqatigiinnermi aamma ineriartornissamut pilersaarutini saqqum-miussuinnermi, kiisalu suliniutit ataasiakkaat kommunip anguniagaanut sukkut attuumassuteqarnerisut pillugit.

forhold til nye funktioner i by og bygder.

IT, demokrati og dialog

Byens lille størrelse gør, at den naturligt må øge samarbejdet med omkringliggende byer, f.eks. Aasiaat og Qasigiannguil. Eksisterende IT- og fjernundervisningsprojekter bør understøttes. Den digitale kommuneplan kan blive et vigtigt kommunikationsredskab for bostederne til at understøtte dialogen og præsentere udviklingsmulighederne, samt tydeliggøre, hvordan de enkelte tiltag hænger sammen med kommunens målsætninger.

Attu

Attu kommunip nunaqarfittaasa kujallersaraat, qeqertannguami kippasissumi ateqaatigisamini, Davis Strædemut qanittumi, inissisimasoq. Attu Kangaatsiamiit 40 kilometerit missiliorlugit kujasinneruvoq, Aasianniillu 100 kilometerit missiliorlugit kujalliulluni, Nunaqarfiup aqqa isumaqarpoq "attortinnekoq". Nunaqarfik tunngavilerneqarpoq 1818-mi qassusersorluni piniarnermi misiler-aavittut.

Attu

Attu er kommunens sydligste bygd og ligger på en lille vestlig ø af samme navn ved Davisstrædet. Attu ligger ca. 40 kilometer syd for Kangaatsiaq og ca. 100 kilometer syd for Aasiaat. Bygdens navn betyder "den, der blev berørt". Bygden blev grundlagt i 1818 som en forsøgsstation for garnfangst.

Nunaqarfik qeqertaasannguamiippoq avannamut sam-misumik umiarsualiveqarluni, kangerluarannguamiittu-mik. Umiarsuliaviup kujataaniippoq "illoqarfiup qeqqa", tamagikkinnik illunik ungaluneqarsimasooq. Kippasinner-saavoq nunaminertaq allanik sanaartorfigeqqusaanngit-soq helistoppeqarfusooq.

Illut – akuttusuunik oqaatigineqarsinnaasut – kalaallit ileqquattut qalipaasersugaapput. Illuni annersaallutillu malunnaateqarnerpaat tassaapput oqaluffik, aalisakkanik tunisassiorfik umiarsualivimmiittoq, atuarfik pisiniarfillu.

Nunaqarfiup anguniagai (pingaartitat, ineriartornermi anguniakkat il.il.)

Attumi sullissinermi pissutsit atuuttut inissatigullu neqeroorutit attatiinnarniarneqarput. Nunaqarfiup al-liartoqqissinnaanera killingisa iluini pissaaq. Nunaqarfiup angissusia aallaavigalugu inuussutissarsiutinik ineriartor-titsinermut suliniutinik aallartitsisoqartariaqarpoq, aal-isarnermut, piniarnermut, immaqalu takornarialerinermut tunngasunik, tamatumalu kommuneplanimi inissaqartin-nissaa qulakkeerneqassaaq. Inissaqarniarnermi pissutsit ataatsimoortarfiit aamma eqqaavilerneq pitsanngor-sarneqartariaqarput, allanut nutserneq pinngitsoortinni-arlugu, aammattaaq isaterisoqarnissaa pisariaqarpoq.

Innuttaasut ineqarnerlu

Attu-mi inuit 231-it ulloq 1/2 2013 najugaqarput. Nu-naqarfik siusinnerusukkut Nunatsinni annerpaat ilagisima-vaat, piffissalli sivisuup iluani innuttaasut amerlassusaat annertuumik appariartorsimavoq. 1980'kkunniit ullumimut qiviraanni (1980-mi innuttaasut 349-sut) 34 %-mik appari-aateqarsimapput. Taamaakkaluartorli ukiuni kingullerni pingasuni innuttaasut tallimanik ilasimapput. 2011-mi in-nuttaasut 27 %-ii ukioqanngitsuniit 16-nik ukioqarput, 66 %-ii 17-niit 64-nut ukioqarlutik, 8 %-iilu 65-it qaangerlugit ukioqarlutik. Tamanna Qaasuitsp Kommuniiani agguqa-tigiisitsinermut naapertuutikannerpoq.

Attup illuliorfigineqarsimanera annermik ilaqutariit ataasiakkaat illuinik siammasissunik toqqammaveqarpoq. Naatsorsuutigineqanngimmat innuttaasut ukiuni agger-suni malunnaatilimmik amerleriaateqarnissaa, pilersaar-u-siorfiup ingerlanerani, annermik isaterinermut tunngatil-lugu taartaasussanik sanaartorneq pisariaqartinneqassaaq – ilaatigut ilaqutariit illuinik. Nunaqarfiup killeqarfiata atuuttup iluani inissaqarluartoq naliliiffigineqarpoq. Nunaqarfimmi illuliorfissanut inissaq sinneruttoq illunut 15-nut naapertuuppoq, taannalu piffissami pilersaar-u-siorfusumi 2026-p tungaanut naammalluarpoq.

Inuussutissarsiutit umiarsualivillu

Nunaqarfiup aalisartortaasa aalisakkat nipisaallu pisatik

Bygden ligger på en lille halvø med en nordv-endt havn, der ligger ud til en vig. Landskabet er relativt fladt med spredte våde arealer. Syd for havnen ligger "bymidten", der er omkranset af boligområder på næsten alle sider. Længst mod vest ligger et friholdt område med bl.a. helistop.

Husene - der ligger forholdsvis spredt - er malet i de typiske grønlandske farver. De største og mest markante bygninger er kirken, fiskeproduktion-shuset ved havnen samt skolen og butikken.

Målsætninger for bygden (fokusområder, udviklingsmål mv.)

Attus nuværende serviceniveau og boligudbud søges opretholdt. Yderligere byudvikling skal ske inden for den eksisterende bygdezone. I kraft af bygdens størrelse bør der iværksættes initia-tiver for erhvervsudvikling, især indenfor fiskeri, fangst og eventuel turisme, og dette skal der sikres plads til i kommuneplanen. Boligforhold-ene, fællesfaciliteter og affaldshåndtering skal forbedres for at undgå fraflytning, ligesom der er behov for sanering.

Befolkning og boliger

Der boede 231 personer i Attu pr. 1/2 2013. Bygden har tidligere været en af de største i Grønland, men indbyggertallet har været stærkt faldende over en længere periode. Set over peri-oden fra 1980 og frem til i dag er indbyggertallet faldet 34 % (349 indbyggere i 1980). Dog er ind-byggertallet vokset med 5 personer de seneste 3 år. I 2011 tilhørte 27 % aldersgruppen 0-16 år, 66 % gruppen af 17-64 årige og 8 % gruppen over 65 år. Dette svarer nogenlunde til gennemsnittet i Qaasuitsup Kommunia.

Bebyggelsen i Attu er primært fritliggende enfamiliehuse. Da befolkningstallet fremadrettet ikke forventes at stige markant, vil der i planpe-rioden primært være behov for erstatningsbyg-geri i forbindelse med sanering – bl.a. i form af familieboliger og evt. flere ældrevenlige boliger. Bygden har en restrummelighed på ca. 15, hvilket er tilstrækkeligt i planperioden frem til 2026.

Erhverv og havn

Bygdens fiskere indhandler deres fisk og stenbi-dere til Royal Greenlands fiskefabrik i Kangaat-siaq, der har en filial i Attu (B-70). Der er også en del fangst efter sæler og fugle. Udover fiskeri og fangst er de fleste af bygdens arbejdspladser knyttet til kommunens aktiviteter – bl.a. skolen - samt serviceerhverv.

Royal Greenland-ip Kangaatsiami aalisakkanik suliffissua-
nut, Attu-mi immikkoortortaqartumut (B70), tunisarpaat.
Aammattaaq puisinniarneq timmiaruarniarnerlu annertun-
gaatsiartumik aallutarineqarpoq. Aalisarnerup piniarner-
ullu saniatigut nunaqarfimmi suliffissat amerlanersaat
kommunip ingerlatsiviinut – soorlu atuarfimmut – sul-
lissinermillu inuussutissarsiutinut tunngapput.

Attu pinngortitap piliaanik umiarsualivinnguaqarpoq,
talittarfittaqlunilu, aalisartunut talittarfilimmik, putta-
sulimmik amutsivilimmillu. Nunaqarfik imaanut ammaan-
nartumut qaninnittumiinnini pissutigalugu, angallatinut
tikinnekarsinnaavoq Februaari/Marsimiit Decembarimut.

Kangaatsiap nunaqarfittaani sisamaasuni suliffiussinnasut
ataatsimut isigalugu (30 %-i) ataateqqavaat, tamanna kom-
munip agguaqatigiissitsinermi (42 %-mi) inissisimanerani
aappasinnerungaatsiaqaaq, akerlianik suliffissarsiortut (11
%-usut) agguaqatigiissitsinermi (6 %-imit) qaffasinnerun-
gaatsiaqisut.

Kommuneplani malillugu inissamik inuussutissarsiutinut
atornekarsinnaasumik sinneruttoqanngilaq.

Angallannermi periarfissat sullissinerlu

Attu helistop-eqarpoq, Air Greenlandimit ukiuunerani
Aasianniit Kangaatsiamiillu tikinneqartartumik. Aasaanera-
ni Maajimiit Oktobarimut, Aasiaat Kangaatsiallu akornani,
Diskoline atorlugu ilaasunik nassiussanillu angalassiso-
qartarpoq. Umiarsualivik angallavigineqarsinnaasarpoq
Maajimiit Decembarimut. Piffissami Januaarimiit Apriliimut
umiarsualivik angallavigineqarsinnaasarpoq sikoqarnera
apeqqutaatillugu. Umiarsuaaqqanut talittarfik nassiussa-
nut, ilaasunut, tunisinermullu atornekartarpoq.

Nunaqarfimmi aqqusinernit aqqusineeqqallu annikittuin-
naasut qaarsortarasaartullu, ujaraaqqanik qalliuteqarput
imaluunnit tassaallutik qamutit motorillit illinikui.

Attu innaallagissiorfeqarpoq, ukiorlu kaajallallugu imermut
ruujorikkut aqqusigaalluni. Tamannali tamanut atuutinngi-
laq, assersuutigalugumi aalisakkanik suliffissuaq attavil-
erneqarsimanngilaq. Qitiusumiit kissamik pilersuineq
Nunaqarfimmi atugaanngilaq. Ulluunerani unnuakkullu
eqqagassat eqqaavissuarmut iginneqartarput, aam-
mattaaq naajuitsunit (kemisk) eqqagassat saviminikullu
tamaani katersorneqartarput. Nunaqarfik eqqakkanut
kuuffilersugaanngilaq, illullu kuuffii tamarluinnangajam-
mik nunamut kuutsiinnarneqartarput. Naggataatigullu
nunaqarfik aseqqukumik inerneqanngitsumik eqqakkanut
ikuallaaveqarpoq

TELE Greenlandip oqarasuaatit assigissaallu atorlugit at-
taveqarneq isumagisaraa.

Der er en lille naturhavn i Attu med en anløbs-
bro, fiskeribro, pontonbro og bedding. Den kan
besejles fra februar/marts til december grundet
bygdens placering tæt på åbent hav.

Beskæftigelsesgraden i de fire bygder, der hører
til Kangaatsiaq under ét (30 %) er noget under
middel for kommunen (42 %), mens antallet af ar-
bejdssøgende (11 %) er noget over middel (6 %).

Der er ingen restrummelighed til erhverv i kom-
muneplanen.

Infrastruktur og service

Der er et helistop i Attu, som Air Greenland be-
flyver om vinteren med forbindelse til Aasiaat og
Kangaatsiaq. Om sommeren og i efteråret, fra maj
til oktober er der passager- og fragtsejls med
Diskoline til og fra Aasiaat og Kangaatsiaq
, Havnen kan besejles i perioden maj-december.
I perioden januar-april kan havnen besejles i det
omfang isforholdende tillader. Skonnertkajen
anvendes til gods, passagerer og indhandling.

Bygden har et begrænset internt vej- og stinet
bestående af smalle grusstier eller kørespor.

Der er et elværk i Attu, og der er etableret en
helårsvandledning. Dog er forsyningen ikke
dækkende, da fx fiskefabrikken er afskåret herfra.
Der er ingen central varmforsyning i bygden.
Dag- og natrenovation smides på dumpen,
ligesom kemisk affald og metal også deponeres
her. Der er ikke kloakering i bygden, og flere huse
har afløb direkte ud på fjeldet. Endelig er der et
defekt / ufærdigt bygdeforbrændingsanlæg.

Telekommunikation varetages af TELE Greenland.

Centerfunktioner og den offentlige service er
overvejende placeret centralt i bygden og ned
mod havnen. Udbuddet omfatter et lille super-
marked, et kommunekontor (B-493), en syge-
plejestation (B-416) og et servicehus (B-776). I
den østlige del af bygden ligger en nyere kirke,
der blev indviet i 1974. Der er en børnehave til 12
pladser (B-933).

Uddannelse

Skolen har ni klassetrin og ca. 50 elever (55 i
2005).

Kultur og fritid

Attu har et forsamlingshus (B-427), som skal total-

Qitiusumik ingerlatsiviit pisortallu sullissiviisa amerlanersaat, nunaqarfiup qiterpasissortaani umiarsualivimmut qanittumi, inissisimapput. tamakkualu ilagaat pisiniarfik tigooraaginnartarfiusoq, kommunip allaffia (B493), nivarsiamut nakorsiartarfik (B416) kiisalu illu sullivik (B776). Nunaqarfiup kangiataunganiippoq oqaluffik, 1974-mi atoqqaartinneqarsimasoq. Meeqqeriveqarpoq 12-nik inis-salimmik (B-933).

renoveres, samt en fodboldbane, der er placeret nord for skolen. Skolens bygninger anvendes også til selskabs- og fritidsaktiviteter. Der er ingen udpegede bevaringsværdier eller fredninger i bygden.

Ilinniartitaaneq

Atuarfimmi klassit qulaaluaapput 50-it missaanni atuartul-lit (2005-mi 55-usimapput).

Kulturi sunngiffillu

Attu katersortarfeqarpoq (B427), tamakkerlugu iluarsaattar-ialimmik, arsaattarfeqarlunilu, atuarfiup avannaatungaani inissinneqarsimasumik. Atuarfiup initai aamma, nalliuttor-siortoqartillugu sunngiffimmilu ingerlatanut, ator-neqartar-put. Nunaqarfimmi eriagisarialinnik eqqissisimatitassanil-luunnit toqqaasoqarnikuunngilaq.

Iginniarfik

Iginniarfik Kangaatsiamiit 40 km-it missiliorlugit kujalliuvooq, Ikerasaarsummiillu 15 km-it missiliorlugit kangilliulluni, qeqertaasallu Alanngorsua-nik atillup kujammut sammisortaniilluni. Nunaqarfik asimioqarfittut tunngavilerneqarpoq 1850-p missaani, ilisarnaatigalugulu pissutsit aallaavigalugit nerumaartumik silaannaqarnini.

Nunaqarfik kangerluarannguamiippoq illugiinnillu imartaqarluni. Nunaqarfiup pisoqartaa narsaamanertamiippoq avannamut sivingasuumik qaqqajunnartalimmi.

Iginniarfik

Iginniarfik ligger ca. 40 km syd for Kangaatsiaq og ca. 15 kilometer øst for Ikerasaarsuk, på sydsiden af halvøen Alanngorsua. Bygden blev anlagt som udsted ca. 1850 og kendetegnet ved i forholdsvis mildt klima.

Bygden ligger ved en lille vig og har vand til to sider. Den ældste del af bygden ligger i en lavning i landskabet, med et stejlt fjeldparti på nordsiden.

Nunaqarfiup anguniagai (pingaartitat, ineriartornermi anguniakkat il.il.)

Iginniarfimmil sullissinermi pissutsit atuuttut inissatigullu neqeroorutit nunaqarfiup alliartorneranut naleqqusarneqassapput. Inuussutissarsiutinik ineriartortitsineq tapersorsorneqassaaq pingaartumik, aalisartunut, tunisassiorfimmilu naammattunik inissaqartitsisoqarneratigut. Ingerlaarfusinnaasut aqqusineeqqallu pitsanngorsarneqassapput, taamatullu eqqaavilerineq aaqqiivigineqassaaq.

Innuttaasut ineqarnerlu

Iginniarfik 82-nik inoqarpoq ulloq 01.2 2013. Nunaqarfik 1990'kkunni annertuumik alliartorpoq, 2005-illi kingorna innuttaasut amerlassusaat sukkasuumik appariartulerpoq (18 %-mik). Tallimaniit 19-nut ukiullit amerlapput, 65-illi qaangerlugit ukiullit ikittuaraannaallutik.

Siunissamut sammisumik innuttaasut amerleriaateqarnissaat naatsorsuutigineqanngimmat, pilersaarusiortut ingerlanerani pingaarnertut pisariaqartinneqassaaq, isaternut atatillugu nutaanik illuliortoqartarnissaa.

Nunaqarfiit Kangaatsiamut atasut, katillutik 213-nik inoqutigeeqarput, Niaqornaarsuup illuliortigineqarsimanera annermik ilaqutariit ataasiakkaat illuinik siammasissunik toqqammaveqarpoq. Nunaqarfik utoqqarnut sisamanik inissiaqarpoq.

Nunaqarfimmi nunaminertat illuliorfusimasut marluusut ataatsimut isigalugit sanaartorfigineqanngingajapput, siunissamilu pilersaarusiortinermi annikillisinneqarsinnaallutik. Nunaqarfimmi illuliorfissanut inissaq sinneruttoq naammalluartutut naatsorsuutigineqarpoq, taannalu piffissami pilersaarusiortifusumi 2026-p tungaanut pisariaqartitsinermut naammappoq.

Inuussutissarsiutit umiarsualivillu

Innuttaasut amerlanersaat pingaarnertut piniarnermik aalisarnermillu inuussutissarsiuqarput, nunaqarfik aalisakkeriveqaranilu/tunisassiorfeqanngilaq. Aalisarnerup piniarnerullu sanitigut suliffissat makkununga attumasuteqarput, pisortat ingerlatsivii, atuarfik sullisiviillu.

Kangaatsiap nunaqarfittaani sisamaasuni suliffusinnasut ataatsimut isigalugu (30 %-i) ataateqqavaat, tamanna kommunip agguaqatigiissitsinermi (42 %-mi) inissisimaneraniit aappasinnerungaatsiaqaaq, akerlianik suliffissarsiortut (11 %-usut) agguaqatigiissitsinermi (6 %-imit) qaffasinnerungaatsiaqisut. Sulisinnaassusillit suliffeqarfinnut assigiinnigitsunut agguassimanerat pillugu, kisitsisinik paasisutaasinnaasunik nassaassaqqanngilaq

Umiarsualivik malingiaateqarpoq.

Målsætninger for bygden (fokusområder, udviklingsmål mv.)

Iginniarfiks serviceniveau og boligudbud søges tilpasset bygdens udvikling. Erhvervsudviklingen skal især støttes gennem tilstrækkelige områder til fiskerne og produktionsanlæg. Stadig bør adgangs- og stiforhold forbedres, ligesom affaldshåndteringen skal ordnes.

Befolkning og boliger

Pr. 1.2.2013 boede der 82 personer i Iginniarfik. Bygden oplevede en kraftig vækst i 1990'erne, men siden 2005 har befolkningstallet været stærkt faldende (18 %). Der er mange i aldersgruppen 5-19 år, men meget få over 65 år.

Da befolkningstallet ikke forventes at stige markant, vil der i planperioden primært være behov for erstatningsbyggeri i forbindelse med sanering.

Der er i alt 213 husstande i de bygder, der hører til Kangaatsiaq, og bebyggelsen i Iginniarfik består primært af fritliggende enfamiliehuse. Der er ingen ældreboliger i bygden.

Bygdens to boligområder er stort set ubebbyggede og kan reduceres i fremtidig planlægning. Restrummeligheden på ca. 20 boliger vurderes rigeligt at kunne dække behovet i planperioden frem til 2026.

Erhverv og havn

Indbyggerne ernærer sig hovedsageligt af fangst og fiskeri, og bygden har ingen fiskefabrik/produktionsanlæg er der arbejdspladser i tilknytning til offentlige aktiviteter, skole og service.

Beskæftigelsesgraden i de fire bygder, der hører til Kangaatsiaq, er 30 % under ét – altså noget under middel ift. kommunegennemsnittet (42 %), mens antallet af arbejdssøgende (11 %) er noget over middel (6 %). Der findes ikke tal, der belyser arbejdsstyrkens fordeling på brancher.

Havnen består af et moleanlæg.

Der er ingen restrummelighed til erhverv i kommuneplanen.

Infrastruktur og service

Der er et helistop i bygden, som Air Greenland beflyver om vinteren og i foråret. Der er afsat

Kommuneplani malillugu inissamik inuussutissarsiutinut atugassamik sinneruttoqanngilaq

Angallannermi periarfissat sullissinerlu

Nunaqarfik helistop-eqarpoq, Air Greenland-ip ukiuunerani upernaakkullu kiffartuussivigisartagaanik. Helistop-ip annertunerulersinneqarnissaanut naalagaaffimmiit aningaasanik immikkoortitsisoqarnikuuvoq. Maajimiit Oktobarimut, Aasiaat Kangaatsiallu akornani, Diskoline atorlugu ilaasunik nassiussanillu angalassisoqartarpoq, malingiaat nassiussanut ilaasunullu atornerqartarpoq. Nunaqarfik annikitsuinnarneq qallersuutitaqanngitsunik aqqusineqarpoq.

Imerk pilersuineq, nilaat atorlugit nunaqarfiullu kujataa-tungaaniit tatsimiit imermik assartorluni isumagineqartarpoq. Aammattaaq nunaqarfik innaallagissiuuteqarpoq, tassanngaannillu innaallagissap aqquataasa annertusarneqarnissaat pilersaarutaavoq. Eqqaavinnut kuuffilersugaanngilaq. Ullunerani unnuakkullu kiisalu naajuitsunik (kemisk) saviminikullu eqqakkat, eqqaavissuarmi kater-sorneqartarput.

TELE Greenlandip oqarasuaatit assigissaallu atorlugit at-taveqarneq isumagisaraa.

statslige midler til en opgradering af helistoppet. fra maj til oktober er der passager- og fragtsejls med Diskoline til og fra Aasiaat og Kangaatsiaq, moleanlæg anvendes til gods passagerer. Bygden har et meget begrænset net af ubefæstede vejforbindelser.

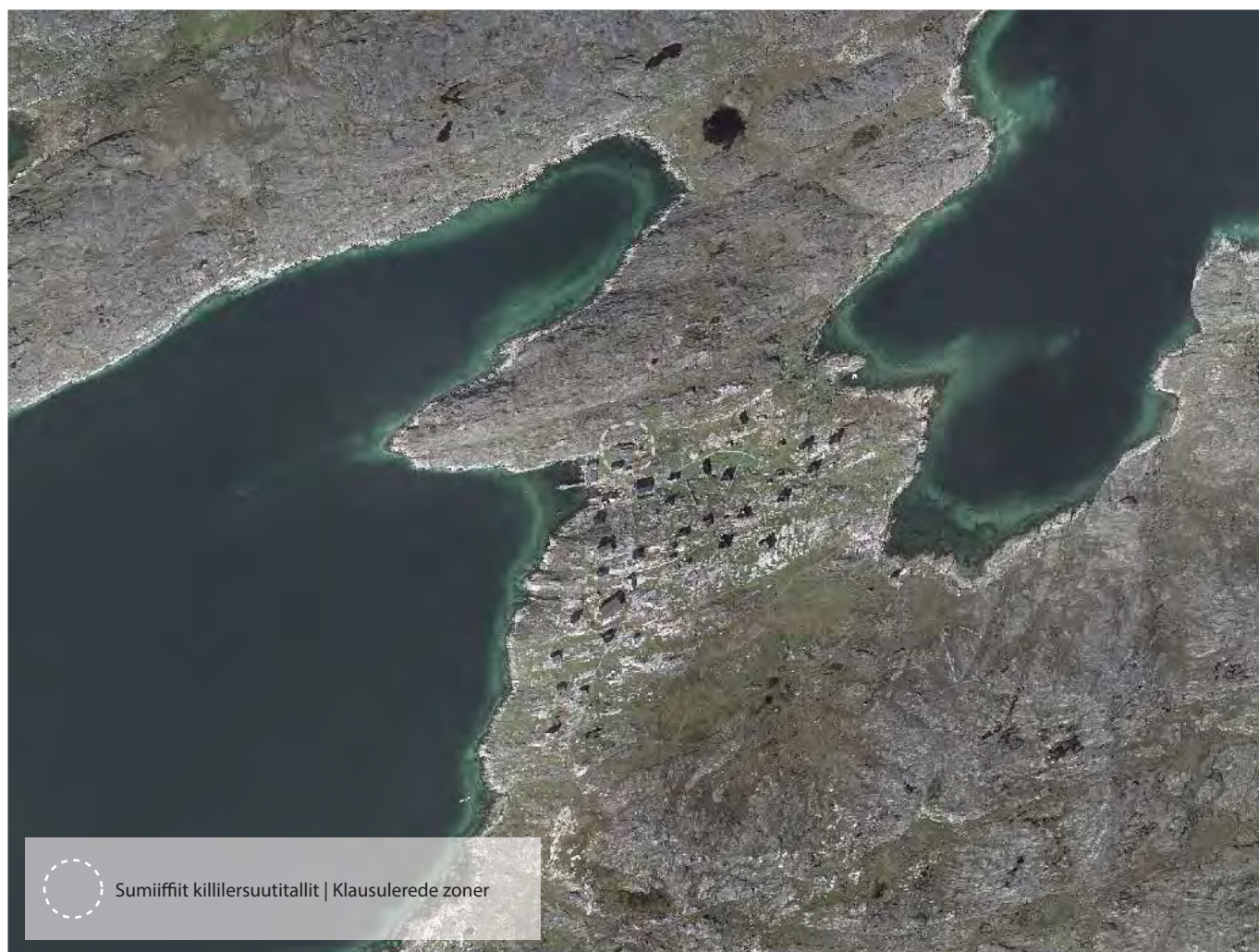
Vandforsyning sker ved is- og vandafhentningsordning fra en sø syd for bygden. Der er desuden et elværk i bygden, for hvilket der er planer om en udbygning af el-ledningsnettet. Der er ingen kloakering. Dag- og natrenovation deponeres på dumpen sammen med kemisk affald og metal.

Telekommunikation varetages af TELE Greenland.

Bygdens servicefunktioner omfatter bl.a. en lille butik og et bygdekontor (B-710). I samme bygning som skolen er der indrettet sygeplejestation og skolekapel. Børnepasning foregår via dagplejeordninger.

Uddannelse

Skolen – Atuarfik Iginniarfik – har ca. 22 elever fra 1. til 9. klasse.

Sumiiffiit killilersuutitallit | Klausulerede zoner

Nunaqarfimmi sullissinermik ingerlatsivinnut ilaapput pisiniarfeerannguaq aamma nunaqarfiup allaffia (B710). Atuarfiup illutaaniipput, niviarsiamut nakorsiartarfik atuarfillu oqaluffiutigisoq. Meeqqanik paarsisarneq angerlarsimaffimmi paarsisarneq aqqutigalugu ingerlataavoq.

Ilinniartitaaneq

Atuarfik – Atuarfik Iginniarfik –22-it missiliorlugit atuortoqarpoq atualeqqaaniit 9. klassimut.

Kulturi sunngiffillu

Atuarfitoqaq (B53) nunaqarfiup katersortarfiatut atorineqarpoq. Taassuma saniatigut arsaattarfeqarpoq nunaminertami nunaqarfiup kujataatungaani maninnersami atsinnerusumiittumi, helistop-ip eqqannguani. Iginniarfimmi eriagisarialinnik eqqissisimatitassanilluunnit toqqaasoqarnikuunngilaq.

Kultur og fritid

Den gamle skole (B-53) anvendes som bygdens forsamlingshus. Herudover er der fodboldbane på et fladt og lavere liggende areal syd for bygden, tæt på helistopet. Der er ingen udpegede bevaringsværdier eller fredninger i Iginniarfik.

Ikerasaarsuk

Ikerasaarsuk qeqertaasamiippoq Alanngorsuarmik atil-immi – Kangaatsiamiit 35 km-it missiliorlugit kujalliulluni Iginniarfimmilu 12 km-nik killiulluni.

Nunaqarfiup aqqa isumaqarpoq "ikarasannguaq eqqumitsaq", sumiiffimmut, nunaqarfimmit kilometerit marlus-suit missiliorlugit ungasissusilimmut, tunngatitaasumik. Nunaqarfiup aqqata aappaa tassaavoq Illukoq, isumaqar-toq "illu pisoq". Ikerasaarsuk nunaqarfittut inissisimaler-poq 1993-mi, tassalu nunaqarfittut nutaajusoq oqaatigi-neqarsinnaalluni.

Ikerasaarsuk

Ikerasaarsuk ligger på halvøen Alanngorsua - ca. 35 km syd for Kangaatsiaq og 12 kilometer vest for Iginniarfik.

Bygdens navn betyder "det lille mærkelige sund", og referer til en lokalitet et par kilometer fra bygden. Et andet navn for bygden er Illukoq, der betyder "det gamle hus". Ikerasaarsuk opnåede bygdestatus i 1993 og er derfor en forholdsvis ny bygd.

Ikerasaarsuup pisoqaanersaa narsaamaninnguamiippoq imaanut qanittumi, nutaanerusortaali qaqqajunnamilluni maneeqisumi. Nunataata maniinnerata, nunaqarfiup anertunerusumik sanaartorfiusinnaanera killilerpaa.

Nunaqarfiup anguniagai (pingaartitat, ineriartornermi anguniakkat il.il.)

Ikerasaarsummi sullissinermi pissutsit atuuttut inissatigullu neqeroorutit attatiinnarniarneqarput. Nunaqarfiup alliar-toqqissinnaanera killingisa iluini pissaaq. Ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu illunik sanaartorneq kangimut sammi-sumik ingerlanneqassaaq. Inuussutissarsiutinik ineriartortitsineq tapersersorneqassaaq pingaartumik, aalisartunut, tunisassiorfimmi talittarmilu naammattunik inissaqartit-sisoqarneratigut. Sunngiffimmi periarfissat, assersuutigalu-gu arsaattafik, naperiaassutigineqartariaqarpoq, nunamin-ertamik siunertamut atugassamik qulakkeerinninnikkut.

Innuttaasut ineqarnerlu

Ikerasaarsuk 98-nik innuttaqarpoq (1.2. 2013). 2005-ip kingortigulli innuttaasut annertuumik appariartuaarsimap-put, inuit 11-t taakkualu 10 %-it missingaat. Innuttaasut amerlanerpaasimapput 2006-mi 124-usimallutik. Innut-taasut ilisarnaatigaat, agguaqatigiisillugit ukioqanngitsu-niit 29-nut ukiullit aamma 40-niit 54-nut ukiullit amerlisi-manerat.

Siunissamut sammisumik innuttaasut amerleriaateqarn-issaat naatsorsuutigineqanngimmat, pilersaarusiortfiup ingerlanerani pingaarnertut pisariaqartinneqassaaq, isater-inernut atatillugu nutaanik illuliortoqartarnissaa.

Nunaqarfiit Kangaatsiamut atasut, katillutik 213-nik inoqutigeeqarput, Ikerasaarsuup illuliorfigineqarsimanera annermik ilaqutariit ataasiakkaat illuinik siammasissunik toqqammaveqarpoq. Ikerasaarsummi utoqqarnut inis-siaqanngilaq.

Nunaqarfiup killingisa iluaniipput nunaminertat illuliorfigi-neqarsimasut marluk. Taakkunani illuliorfissaaq sinneruttoq – illut 10-it missinginut naapertuuppoq – naatsorsuutigi-neqarporlu pilersaarusiortfiup iluani pisariaqartitsinermut naapertuuttut.

Inuussutissarsiutit umiarsualivillu

Inuussutissarsiutit pingaarnersaat – nunaqarfinni Kangaat-sip eqqaaniittuni allanisuuili – tassaavoq piniarneq aal-isarnerlu. Aasanerani nipisat suaat saarulliillu sammineqar-tarput. Royal Greenland nunaqarfimmi tunitsiveeraqarpoq qerititsivittaqaanngitsumik (B49, B63), pingaarnertut saarul-linnik suannillu tigooraviusumik, tarajorteriviusumillu. Aalisakkerivik aasaanerani peqarnerpaaffiani 10-it angul-lugit sulisoqartarpoq. Aalisarnerup piniarnerullu saniatigut kommunip ingerlatsiviinut, atuarfimmuut sullissinermullu

Den ældste del af Ikerasaarsuk ligger på et lille og fladt areal ud til vandet, mens den nyere del lig-ger op ad en fjeldside i et ret kuperet terræn. Ter-rænet betyder, at der er begrænsede muligheder for yderligere udbygning af bygden.

Målsætninger for bygden (foku-sområder, udviklingsmål mv.)

Ikerasaarsuk nuværende serviceniveau og bol-igudbud søges opretholdt. Yderligere byudvikling skal ske inden for den eksisterende bygdezonen og på længere sigt eventuelt i østlig retning. Erhvervsudviklingen skal især støttes gennem tilstrækkelige områder til fiskerne, produktion-sanlæg og kajområde. Fritidsmulighederne, fx en boldbane bør imødekommes gennem sikring af arealer til formålet.

Befolkning og boliger

Ikerasaarsuk har 98 indbyggere (1.2.2013). Siden 2005 har indbyggertallet været stærkt faldende - 11 personer svarende til godt 10 %. Indbyggertal-let toppede i 2006 med 124 personer. Kendeteg-nende for befolkningen er, at der er forholdsvis mange i gruppen 0-29 årige samt i gruppen af 40-54 årige.

Da befolkningstallet ikke forventes at stige mar-kant, vil der i planperioden primært være behov for erstatningsbyggeri i forbindelse med saner-ing.

Der er i alt 213 husstande i de bygder, der hører til Kangaatsiaq, og bebyggelsen i Ikerasaarsuk består primært af fritliggende enfamiliehuse. Der er ingen ældreboliger i Ikerasaarsuk.

Bygdezonen omfatter to boligområder. Restrum-meligheden i disse – ca. 10 boliger - vurderes at være dækkende for behovet i den kommende planperiode.

Erhverv og havn

Det primære erhverv er - som i de andre bygder ved Kangaatsiaq - fangst og fiskeri. Om somme-ren fiskes efter stenbider og torsk. Royal Green-land driver en lille fiskefabrik uden frysehus i bygden (B-49, B-63), der primært modtager torsk og rogn og producerer saltfisk. Fiskefabrikken beskæftiger op til 10 medarbejdere i højsæsonen. Udover fiskeri og fangst er der arbejdspladser i tilknytning til kommunens aktiviteter, skole og service.

tunngasunik suliffissaqarpoq.

Kangaatsiap nunaqarfittaani sisamaasuni suliffiussinnasut ataatsimut isigalugu (30 %-i) ataateqqavaat, tamanna kommunip agguaqatigiissitsinermit (42 %-mi) inissisimaneranit aappasinnerungaatsiaqaaq, akerlianik suliffissarsiortut (11 %-usut) agguaqatigiissitsinermit (6 %-imit) qaffasinnerungaatsiaqisut. Sulisinnaassusillit inuussutisarsiuteqarfinnut allanut agguaaassimanerinut paasissutissanik, kisitsisinik takussutissaqanngilaq.

Umiarsualivimmiippoq talittarfik, KNI-p pisiniarfittaavanut atatillugu tallineqarsimasoq.

Kommuneplani malillugu inuussutissarsiutinut umiarsul-iaveqarnermilu siunertanut inissap sinneruttup 500 m² missiliorpaa.

Angallannermi periarfissat sullissinerlu

Nunaqarfiup kangiitungaani helistop-eqarpoq. Aasaan-erani Maajimiit Oktobarimut, Aasiaat Kangaatsiallu akor-
na, Diskoline atorlugu ilaasunik nassiussanillu angalassiso-
qartarpoq. Umiarsualivik angallavigineqarsinnaasarpoq
Maajimiit Decembarimut. Piffissami Januaarimiit Aprili-
mut umiarsualivik angallavigineqarsinnaasarpoq sikoqarnera
apeqqutaatillugu. Umiarsuaaqqanut talittarfik nassiussa-
nut, ilaasunut, tunisinermullu atorneqartarpoq.

Ikerasaarsuk marlunnik illineqarpoq, aappaa helistop-imiit
umiarsualiviup tungaanut ingerlasoq. Imerk pilersuineq

Beskæftigelsesgraden i de fire bygder, der hører til Kangaatsiaq er 30 % under ét - altså noget under middel for kommunen (42 %) - mens antallet af arbejdssøgende (11 %) er noget over middel (6 %). Der findes ikke tal, der belyser arbejdsstyrkens fordeling på brancher.

Havnen omfatter et kajanlæg, der er udvidet i forbindelse med en ny KNI-butik.

I kommuneplanen er der en restrummelighed på ca. 500 m². til erhvervs- og havneformål.

Infrastruktur og service

Der er et helistop i den østlige del af bygden. Om sommeren fra maj til oktober er der passager- og fragtsejlad med Diskoline til og fra Aasiaat og Kangaatsiaq Havnen kan besejles i perioden maj-december. I perioden januar-april kan havnen besejles i det omfang, isforholdene tillader. Skonnertkajen anvendes til gods passagerer og indhandling.

Ikerasaarsuk har 2 simple køresporforbindelser, hvoraf den ene forløber mellem heliporten og havnen. Vandforsyningen er baseret på et omvendt osmoseanlæg ved elværket. Bygden har desuden et elværk, men ingen kloakering. Dag-

innaallagissiorfiup eqqaani imaanik tarajuiaanikkut pisarpoq. Ullunerani unnuakkullu kiisalu naajuitsunik (kemisk) saviminikullu eqqakkat, eqqaavissuarmi nunaqarfiup avannaatungaaniittumi katersorneqartarput, ammaannartumik ikuaallaavittalimmi, nunaqarfimmut qanilluinnartumi.

TELE Greenlandip oqarasuaatit assigissaallu atorlugit at-taveqarneq isumagisaraa.

Ikerasaarsuk nunaqarfimi allaffeqarpoq (B-897), niviarsiamut nakkorsiartarfeqarluni atuarfimmut atasumik, illu sullissiveqarluni atuarfiutigisumillu oqaluffeqarluni. Meeqqanik paarsisarneq angerlarsimaffimmi paarsisarneq aqqutigalugu ingerlataavoq.

Ilinniartitaaneq

Atuarfik (B694) - Qaqqannguup Atuarfia – 30-t missaanni atuartoqarpoq (2012-mi). Atuarfik oqaluffillu illumi ataatsimoorput, atuarfiutigaluni oqaluffittut nutaanerusutut.

Kulturi sunngiffillu

Atuarfiup initai aamma, nalliuttorsiortoqartillugu sunngiffimmilu ingerlatanut, atorineqartarput. Nunaqarfimmi eriagisarialinnik eqqissisimatitassanilluunnit toqqaasoqarnikuunngilaq.

og natrenovation samt kemisk affald og metal deponeres på dumpen, der har åben forbrænding og ligger tæt op ad bygden.

Telekommunikation varetages af TELE Greenland.

Ikerasaarsuk har et bygdekontor (B-897), en butik, en sygeplejestation i forbindelse med skolen, et servicehus samt et skolekapel. Børnepasning foregår ved dagplejeordninger.

Uddannelse

Skolen (B-694) - Qaqqannguup Atuarfia - har knapt 30 elever (2012). Skole og kirke er indrettet i samme bygning som et nyere skolekapel.

Kultur og fritid

Skolens bygninger anvendes også til selskabs- og fritidsaktiviteter. Der er ingen udpegede bevaringsværdier eller fredninger i bygden.

Niaqornaarsuk

Niaqornaarsuk Kangaatsiap kangiatungaani 40 km misiliorlugit ungasitsigisumi inissisimavoq. Nunaqarfiup aqqa isumaqarpoq (Niaqqumut assingusoq).

Nunaqarfik, Arfersiorfiup 152 km-nik takissuseqartup ilaatigullu 24 km-it angullugit silissuseqartup, avannamut sinaata paarpasissuaniippoq. Arfersiorfik isumaqarpoq "arfermik takunniffik". Kangerluk Davisstrædemiit sermersuaq tikillugu isorartussuseqarpoq. Taassuma avannaaniipput Aasiaat, kujataaniipporlu Kangerlussuaq.

Niaqornaarsuk

Niaqornaarsuk ligger ca. 40 km vest for Kangaatsiaq. Bygdens navn betyder "det aparte, hovedlignende".

Bygden ligger på den nordlige side af udmundingen af Arfersiorfik Fjord, der er 152 kilometer lang og op til 24 kilometer bred. Navnet betyder "stedet, hvor hvalen blev set". Fjorden strækker sig fra Davisstrædet ind til indlandsisen. Mod nord ligger Aasiaat og mod syd Nordre Strømfjord.

Nunaqarfiup pisoqartaa qeqqalu nuunnguamiipput. Ilaatigut tassaniipput aalisakkanik tunisassiorfik, pisiniarfik quersuarlu, umiarsulialiviup eqqaani eqiterussimallutik inissisimasut. Atuarfik qiterpasissumiippoq, nuunnguup timaatalu akornata ikaartarfiata qanittuani, taamaaniipputtaaq illuliat nutaanerit oqaluffillu. Niaqornaarsuup ilisarnaatigaa sanaartukkat nunatami siammasillutik inissimanerat .

Nunaqarfiup anguniagai (pingaartitat, ineriartornermi anguniakkat il.il.)

Niaqornaarsummi sullissinermi pissutsit atuuttut inissatigullu neqeroorutit attatiinnarniarneqarput. Nunaqarfiup alliartoqqissinnaanera killingisa iluini pissaaq. Nunaqarfiup angissusia aallaavigalugu inuussutissarsiutinik ineriartortitsinermut suliniutinik aallartitsisoqartariaqarpoq pingaartumik, aalisarnermut, piniarnermut, tunisassiornermullu sammisunik. Tamatuma kommuneplanimi inissaqartinnissaa qulakkeerneqassaaq. Inissaqarniarnermi pissutsit ataatsimoorfusinnaasullu, ilaatigut peqatigiffeqarneq nukittorsarniarlugu, pingaartinneqassapput, allanut nutserneq pinngitsoortinniarlugu, aammattaaq eqqaaveqarnermi ingerlaarfusinnaasutigullu pissutsit pitsaanerulersinneqassapput. Illut inillu pioreersut iluaqutaasumik kulturikkut sunngiffimmilu ingerlatanut ilaatinneqarsinnaapput.

Innuttaasut ineqarnerlu

Nunaqarfik kommunimi nunaqarfiit annerpaat ilagaat 258-nik innuttalik (ulloq 1.2. 2013). Nunaqarfik inuttunerpaasimavoq 1998-mi (370-it), tamatumali kingornagut innuttaasut amerlassusaat annertuumik appariartorsimavoq. Taamaalluni 2005-miit kinguariaat 25 %-usimalluni. Innuttaasut ilisarnaatigilluarpaat meerarpassuit inuusuttuararpassuillu 10-nit 19-it tikillugit ukiullit.

Siunissami innuttaasut amerleriaateqarnissaat naatsorsuutigineqanngimmat, pilersarusiorfiup ingerlanerani pingaarnertut pisariaqartinneqassaaq, isaterinernut atatillugu nutaanik illuliorqartarnissaa. Nuunnguaq tamakkerluni sanaartorfigineqareerpoq, nuunnguulli avannaatungaani nunaminertaq annertungaatsiartog nutaanik illuliorfisatut immikkortinneqarnikuuvoq. Nunaminertaq ilaatigut illuliorfigineqarsimavoq, inissaq sinneruttoq illunut 20-it missinginut naapertuuppoq, naatsorsuutigineqarporli inissaqassusia pilersarusiorfiup iluani 2026-ip tungaanut naammassasoq.

Nunaqarfiit Kangaatsiamut atasut, katillutik 213-nik inoqutigeeqarput, Niaqornaarsuup illuliorfigineqarsimanera annermik ilaqutariit ataasiakkaat illuinik siammasissunik toqqammaveqarpoq.

Inuussutissarsiutit umiarsualivillu

Den ældste og centrale del af bygden ligger på et næs. Her ligger desuden en fiskefabrik, en butik og et pakhus samlet på havnen. Skolen er placeret centralt i overgangen mellem næs og opland, hvor også en nyere boligbebyggelse samt kirken ligger. Det er karakteristisk for Niaqornaarsuk, at bebyggelsen ligger spredt i terrænet.

Målsætninger for bygden (fokusområder, udviklingsmål mv.)

Niaqornaarsuks nuværende serviceniveau og boligudbud søges opretholdt. Yderligere byudvikling skal ske inden for den eksisterende bygdezone. I kraft af bygdens størrelse bør der iværksættes initiativer for erhvervsudvikling af især fiskeri og produktion. Dette skal der sikres plads til i kommuneplanen. Boligforholdene og fællesfaciliteter til bl.a. et styrket foreningsliv skal prioriteres for at undgå fraflytning, ligesom affalds- og adkomstforhold bør forbedres. Eksisterende boliger og lokaler kan med fordel indtænkes i kulturelle og fritidsformål.

Befolkning og boliger

Bygden er en af kommunens største bygder med 258 indbyggere (pr.1.2. 2013). Størrelsesmæssigt havde bygden sit højdepunkt i 1998 (370 pers.), men siden har indbyggertallet været stærkt faldende. Siden 2005 har der således været er tilbagegang på ca. 25 %. Befolkningen er kendetegnet ved mange børn og unge i aldersgruppen 10-19 år.

Da der fremadrettet ikke forventes et væsentligt øget befolkningstal, vil der i planperioden primært være behov for erstatningsbyggeri i forbindelse med sanering. Næsset er fuldt udbygget, men der er udlagt et større område til nye boliger nord for næsset. Området er delvist udbygget, men har en restrummelighed på ca. 20 boliger, hvilket vurderes at være dækkende i planperioden frem til 2026.

Der er i alt 213 husstande i de bygder, der hører til Kangaatsiaq, og bebyggelsen i Niaqornaarsuk består primært af fritliggende enfamiliehuse.

Erhverv og havn

Indbyggerne i Niaqornaarsuk lever hovedsageligt af fiskeri hele året og fangst af sæler om vinteren. Royal Greenland driver en fiskefabrik uden frysehus i bygden (B-777), der primært modtager torsk og rogn, og producerer saltfisk. Fiskefabrikken beskæftiger op til 10 personer i højsæsonen. Udover fiskeri og fangst er der arbejdspladser i

Niaqornaarsummiut ukioq kaajallallugu pingaarnertut aalisarnermik, ukiuuneranilu puisinniarnermik, inuussutisarsariuteqarput. Royal Greenland nunaqarfimmi aalisakanik tunisassiorfeqarpoq qerititsiveqanngitsumik (B777), pingaarnertut saarullinnik suannillu tigooraasumik, aalisakkanillu tarajortikkanik tunisassiorfusumik. Aalisakkanik tunisassiorfik peqarnerpaaffiani qulinik sulisoqartarpoq. Aalisarnerup piniarnerullu saniatigut kommunip ingerlatsiviinut, atuarfimmuut sullissinermullu tunngasunik suliffisaqarpoq.

Kangaatsiap nunaqarfittaani sisamaasuni suliffiusinnaasut ataatsimut isigalugu (30 %) ataateqqavaat, tamanna kommunip agguaqatigiissitsinermi (42 %-mi) inissisimaneranit aappasinnerungaatsiaqaaq, akerlianik suliffissarsiortut (11 %-usut) agguaqatigiitsinermi (6 %-usumit) qaffasinnerungaatsiaqisut.

Nunaqarfik imaanut ammaannartumut qaninnittumiinnini pissutigalugu, ukioq kaajallugu angallatinit tikinneqarsinnaavoq. Umiarsualivik umiarsuaaqqanut talittarfeqarpoq, tiningutsitsiveqarluni amusisarfeqarluni.

Kommuneplani malillugu inissamik inuussutissarsiutinut atorneqarsinnaasumik sinneruttoqanngilaq.

tilknytning til kommunens aktiviteter, skole og service.

Beskæftigelsesgraden i de fire bygder, der hører til Kangaatsiaq er 30% under ét - altså noget under middel for kommunen (42 %) - mens antallet af arbejdssøgende (11 %) er noget over middel (6 %). Der findes ikke tal, der belyser arbejdsstyrkens fordeling på brancher.

Byens placering tæt på åbent hav er gunstig med åbent vand året rundt. Havnen har en kutterkaj og banksætnings- og ophalersted.

Der er ingen restrummelighed til erhverv i kommuneplanen.

Infrastruktur og service

Der er en helistop i bygden, som beflyves af Air Greenland om vinteren, til Aasiaat og Kangaatsiaq. fra maj til oktober er der passager- og fragtsejlad med Diskoline til og fra Aasiaat og Kangaatsiaq Havnen kan besejles i perioden maj-december. I perioden januar-april kan havnen besejles i det omfang, isforholdene tillader.

Sumiiffiit killilersuutitalit | Klausulerede zoner

Angallannermi periarfissat sullissinerlu

Niaqornaarsuk helistop-eqarpoq, Air Greenlandimit ukiu-unerani Aasianniit Kangaatsiamiillu tikinneqartartumik. Aasaanerani Maajimiit Oktobarimut, Aasiaat Kangaatsi-allu akornani, Diskoline atorlugu ilaasunik nassiussanillu angalassisoqartarpoq. Umiarsualivik angallavigineqarsinnaasarpoq Maajimiit Decembarimut. Piffissami Januaarim-iit Aprillimut umiarsualivik angallavigineqarsinnaasarpoq sikoqarnera apeqqutaatillugu. Umiarsuaaqqanut talittarfik nassiussanut, ilaasunut, tunisinermullu atorineqartarpoq.

Nunaqarfimmi aqqusinernit aqqusineeqqallu annikittuin-naapput tassaallutillu qamutit motorillit illinikui.

Niaqornaarsuk ukiuunerani atorineqartartumik imermut tankeqarpoq (B756) ukioq kaajallugu imermut aqqusikkamik. Taanna nutaamik pilersaaruteqarfigineqarpoq, ilaati-gut arlalinnik imermik makitsisarfitallarlugu. Nunaqarfik aammattaaq innaallagissiorfeqarpoq (B511). Tassunga atatillugu pilersaarutaavoq innaallagissap aqqutaasa annertusarneqarnissaat. Nunaqarfik eqqakkanut kuuffil-ersugaanngilaq, tamannalu erngup eqqakkaq annertu-siartuinnartumik ajornartorsiutaanerani pilersitsiviuvoq. Ulluunerani unnuakkullu kiisalu naajuitsunik (kemisk) saviminikullu eqqakkaq, eqqaavissuarmi nunaqarfiup avan-naatungaaniittumi katersorneqartarput, ammaannartumik ikuallaavittalimmi.

TELE Greenlandip oqarasuaatit assigissaallu atorlugit at-taveqarneq isumagisaraa.

Nunaqarfik, nunaqarfiup allaffeqarpoq (B777), katersor-tarfeqarluni (B379), illu sulliveqarluni (B-777), aalisakkanik tunisassiorfik (B-777), peqqissaveqarluni nutarpassissumillu 1981-mi sanaamik oqaluffeqarluni. Oqaluffik, siusin-nerusukkut atuarfiutigisimasooq, kangerluarannguup avannaatungaaniippoq nuunnguamut ikaartarfimmik aqquserneqarsimalluni. Meeqqanik paarsisarneq angerlar-simaffimmi paarsisarneq aqqutigalugu ingerlataavoq.

Ilinniartitaaneq

Nunaqarfiup atuarfia 60-it missiliorlugit atuortoqarpoq. 2009-mi atuarfitoqqap affaa isaterneqarpoq, ininillu nutaarsuarnik taarserneqarlutik, atuarfiup allineqarnerata ilaatut.

Kulturi sunngiffillu

Katersortarfiup saniatigut arsaattarfeqarpoq. Arsaattarfik nunaqarfiup avannaatungaaniippoq, helistop-ip eqqann-guani. Niaqornaarsummi eriagisarialinnik eqqissisimatitas-sanilluunnit toqqaasoqarnikuunngilaq

Skonnertkajen anvendes til gods passagerer og indhandling.

Bygden har et begrænset internt vejnettet bestående af simple kørespor.

Niaqornaarsuk har en vintervandtank (B-756) med helårsvandledning. Denne planlægges nyetableret, bl.a. med flere tapsteder. Bygden har endvidere et elværk (B-511). I den forbindelse er der planlagt en udbygning af ledningsnettet. Der er ingen kloakering i bygden, hvilket afføder voksende problemer ift. håndtering af spildevand. Dag- og natrenovation samt kemisk affald og metal deponeres på dumpen nord for byen, hvor der er åben forbrænding.

Telekommunikation varetages af TELE Greenland.

Bygden har et bygdekontor (B-777), forsamlingshus (B-379), servicehus (B-777), fiskefabrik (B-777), sundhedsstation og en nyere kirke opført i 1981. Kirken, der tidligere var skolekapel, ligger på nordsiden af en lille vig og forbindes med næsset via en lille bro. Børnepasning foregår ved dagplejeordninger.

Uddannelse

Bygdens skole har ca. 60 elever. I 2009 blev halvdelen af den gamle skole revet ned og erstattet med helt nye lokaler samtidig med, at skolen også blev udvidet.

Kultur og fritid

Udover forsamlingshuset er der en fodboldbane. Banen ligger nord for bygden, tæt på helistoppet. Der er ingen bevaringsværdige bygninger eller fredninger i Niaqornaarsuk.

Qaanaaq

Kommunimi – aamma Nunarput tamakkerlugu – Qaanaaq illoqarfiit avannarlersaraat. Avannarpasissumi inissisimani ni pissutigalugu qaammatini sisamangajanni kaaviinnartumik seqineqartarpoq, illuatungaanili qaammatini sisamani kaperlattarluni. Qaanaaq, nunap immikkoortuaniippoq siusinnerukkut Oqqorlernik, taaneqartarsimasumi: Ikersuup eqqaani oqqorlermiut. Illoqarfik Piulip Nunaani qeqertaasamiippoq, Ikerup avannamut sissaani, qilalukkanik gernertanik, aavernik, tuttunillu piniartarfissuup qeqqani.

Qaanaaq

Qaanaaq er kommunens – og hele Grønlands - nordligste by. I kraft af den nordlige placering er der midnatssol i knap fire måneder og tilsvarende fire måneder med vintermørke. Qaanaaq ligger i det område, der tidligere gik under betegnelsen Orqordlit: læsideboerne i Whale sund-området. Byen ligger på halvøen Piulip Nuna, på nordkysten af Inglefield Fjord, i centrum af fangststederne for narhval, hvalros og rensdyr.

Amerikap nunavittaanut qanittumik inissisimanerata king-
unerisaanik, tamatuma eqqaa ukiuni tusindtilippassuarni
Nunatsinnut ikaararfusarsimavoq – kingullermik ukiut
130-t missiliorlugit matuma siornagut, taamani inoqutigiit
Inuit Akilinermeersut tamaanga nunasimmata.

Qaanaaq 1953-mi tunngavilerneqarpoq, nunaqarfigi-
neqaraluartumut Uummannamut (Dundas) taarsiullugu,
aamma Thule-mik taaneqartarsimasumut latinerit taagu-
utaat "Ultima Thule", isumaqartoq "nuna ungasissumiittoq
ilisimaneqanngitsoq", atsiullugu. 1909-mi ajoqersuiar-
tortitsiviliorartoqarpoq, 1910-milu ilisimasassarsiorartut
marluk Knud Rasmussen aamma Peter Freuchen tamaani
niuertoqarfik siulleq pilersippaat. 1943-mi silasiorfeqarfik
Pituffimmi pilersinneqarpoq, Uummannap (Dundas)
kujataatungaani, 1951-milu illersoqatigiinnissamut
isumaqatigiissusiortoqarnerata kingorna Thule Air Base
sananeqarpoq – tamaanngaanniit 2 km missiliuinnaarlugit
ungasitsigisumi. Isumaqartoqarsimavoq, sakkutooqarfik
iortoqarnera innuttaasut tamaani piniarnermut periarfis-
saannik, annikillisisissasoq, 1953-milu qallunaat oqartus-
saasui aaliangerput nunaqarfiup innuttai pinngitsaalillugit
Qaanaamut – 130 km missiliorlugit avannarpasinnerusu-
mut – nuutinneqassasut. Innuttaasut affaat missiliorlugit
inuit 116-it Qaanaamut nuupput, sinneri Qeqertarsuarmut,
Kangerlussuarmut Qeqertanullu nuuttut.

Qaanaap Kommunerisimasaa nunasiatut inissisimaannar-
poq, 1960'kkunni kitaani kommunit aaqqissuussaanan-
nut ilanngusitinneqarnissani tikillugu.

Illoqarfik sivinganermiippoq, qaqqaniit sissap tungaanu-
kaartumi, kuunnit marlunnit avinneqarsimasumi. Illuliorfi-
usimasut immikkoortut marluupput, Piniartut Illoqarfiat
taartaallutik illulianik illutalik, sissap killinganiittoq, aamma
Qallunaat Illoqarfiat, aqquernup sisamiit qummorluinnaq
sammisup killingani napparneqarsimasoq. Qallunaat illo-
qarfianni sananeqarsimapput, pisiniarfik, atuarfik, oqaluffik
napparsimavillu. Qaanaaq kingusinnerusukkut kimmut ali-
artulersimavoq, 1980'kkullu kingorna kuup illuatungaani
annertunerusumik illuliorartoqarpoq. Illoqarfimmi sanaar-
tukkat kingulliit ilagaat utoqqaat illuat kangianilu illuliat,
napparsimaviup heliportitpoqqallu eqqaanni. Kinguller-
paatut sananeqarsimapput utoqqaat illuat, atuartut inaat
aamma illoqarfiup kangiutungaani illuliat, napparsimaviup
heliportitpoqqallu eqqaanni.

Qaanaap nunaqarfittai tassaapput Savissivik Siorapalullu.
Nunaqarfiit marluk ukiuni kingullerni qulikkaarneqar-
tut: Qeqertarsuaq aamma Moriusaq, asimioqarfilli Qeqertat
suli aasaanerani najorneqartarpoq. Qeqertarsuaq aamma
suli piniariartarfittut atornerqartarpoq. Ineriartornerup
tamatumata takutippaa, nunaqarfiit ineriartornerisa
naatsorsoruminaalluinnartuunerat, pissut-sillu ukiuni
aggersuni allannguuteqarnaviannigillat.

Placeringen tæt på det nordamerikanske konti-
nent betyder, at området gennem årtusinder har
været porten for indvandring til Grønland - sen-
est for ca. 130 år siden, da en gruppe inuitter fra
Baffin Island flyttede til området.

Qaanaaq blev anlagt i 1953, som erstatning for
det oprindelige bosted Uummannaq (Dundas),
der også blev kaldt Thule efter den latinske
betegnelse "Ultima Thule", der betyder "fjern-
tliggende, ukendt område". I 1909 blev der
etableret en missionsstation og i 1910 etablerede
de to opdagelsesrejsende Knud Rasmussen og
Peter Freuchen distriktets første handelssted. I
1943 blev vejstationen ved Pituffik anlagt, syd
for Uummannaq (Dundas), og efter forsvarsaf-
talen i 1951 blev Thule Air Base udbygget samme
sted - kun ca. 2 km derfra. Anlæggelsen af basen
mentes at medføre en indskrænkning i befolk-
ningens muligheder for jagt og fangst i området
og i 1953 besluttede de danske myndigheder
at tvangsflytte befolkningen fra bopladsen til
Qaanaaq - ca. 130 km længere mod nord. Cirka
halvdelen af den oprindelige befolkning på 116
personer foretog flytningen til Qaanaaq, mens
den resterende del flyttede til Qeqertarsuaq,
Kangerdluarssuk og Qeqertat.

Den tidligere Qaanaaq Kommune bevarede sin
kolonistatus helt frem til 1960'erne, hvor kom-
munen kom med i den vestgrønlandske kom-
munalordning.

Byen ligger på et skrånende terræn mellem hav
og bjerg og deles i to af en elv. Den oprindelige
bebyggelse består dels af de såkaldte erstat-
ningshuse i Fangerbyen, der blev opført tæt på
stranden, dels Danskerbyen, der blev opført om-
kring en vej vinkelret på stranden. I Danskerbyen
blev butik, kontor, skole, kirke og sygehus opført.
Qaanaaq er siden primært udbygget mod vest,
efter 1980 med et større boligområde på den
anden side af elven. Senest er der opført et ple-
jehjem, kollegium og nye boliger i byens østlige
del, tæt på sygehuset og den gamle heliport.

Til Qaanaaq hører bygderne Savissivik, Siorapaluk
og Qeqertat. To bygder er nedlagt inden for
de sidste årtier: Qeqertarsuaq og Moriusaq.
Qeqertarsuaq benyttes stadig også som fangst-
plads. Denne udvikling giver et godt billede af,
at udviklingen af bygdesamfundene er svær at
forudsige, hvilket også vil være tilfældet i de kom-
mende år.

Illoqarfiup anguniagai (pingaartitat, ineriartornermi anguniakkat il.il.)

Illoqarfiup sumiiffimmi illoqarfittut ineriartornera ingerlateqqinneqassaaq, pisortat pilersuinerat namminersortullu sullissineri pingaarnerutillugit – pingaartumik illoqarfiup pioreersup iluani. Siunissami illoqarfiup alliertornissaa avannamut kimmut ingerlassaaq, nunaminertanik illuliorfissanik immikkoortitsivioersimasumi, immaqalu aamma nunarsuup kajungerisaanik misissuiviup eqqaani. Illuliorneq oqimaalutarneqassaaq siunniussani immik-kortuni assigiinngitsuni pisariaqartitsineq aallaavigalugu, pitsaassuserlu issittumi pissutsinut naleqqutissaaq. Pilersaarusiornermi aammattaaq aalisarnerup anner-tusarneqarnissaanut periarfissat, takornarianillu inuus-sutissarsiuteqarnerup – piniarnermik inuussutissarsiute-qarnerup saniatigut – illoqarfiup annertunerpaamik isertitaqarfigisartagaata, pingaartinneqarnissaat. Inuus-sutissarsiutitoqqat nunaminertat annertuut atorlugit tapersorsorneqassapput, nutaanillu aallarnisaasut, inuus-sutissarsiutinut mikinerusunut tunngatillugu, sinaakkusior-toqarneratigut pitsaanersunik periarfissinneqassapput.

Kommunip takorluugai pingaarnerit anguniagaalu tas-saapput, innuttaasut namminneerlutik kissaatigisaannut tunngatillugu, tigussaasumik ineriartortinnerisa aqun-neqarneranni sakkussat. Taamaattumik pineqartut, kom-munip illoqarfinut nunaqarfinullu assigiinngitsunik iluseqarlutik, saqqummerput: qaanaaq_kn.pdf (54 KB)

Innuttaasut ineqarnerlu

Qaanaaq 656-nik innuttaqarpoq ulloq 1/1 2013, taakkualu kommunip innuttaasa 4 %-ringajappaat. Innuttaasut amer-lassusaat – nikeralaartarluni – ukiuni kingullerni qulikkaani qaffakiaartuaarsimavoq. Illoqarfimmi innuttaasut 1980-mi 409-usimapput 2000-milu 665-ullutik. Ukiuni kingullerni tallimani innuttaasut kisitsisaat 5 %-mik qaffariateqar-simavoq (2008-mi 631-ullutik), tamanna pingaartumik nunaqarfinniit nutsertoqarneranik pissuteqarpoq.

Illoqarfimmi innuttaasut ukioqatigiiaanut agguaassiman-erat ataatsimut isigalugu Nunatta sinneranut assinguvoq, taamaattorli nuna tamakkerlugu agguaqatigiisitsinermiit 35-niit 44-nut ukiullit marloriaatingajaapput, meeqqanut inuusuttunullu tunngatillugu ikinnerusut.

Qaanaami illoqutigiit 2013-mi 244-uupput, tassa agguaqatigiisillugit Qaanaammi illoqutigiinni ataatsini inuit 2,7-it najugaqarput.

Qaanaami illuliat amerlanerpaartaat tassaapput ilaqutariit ataasikkaat illui, taakkualu amerlanerssat Uummannamiit (Dundas) nutsertoqarneranut atatillugu sananeqarsimap-put. Ulloq 1. Januaari 2010 Qaanaami inissiat 266-up-put, taakkua 82 %-iisa missingi ilaqutariit ataasiakkaat

Målsætninger for byen (fokusområder, udviklingsmål mv.)

Qaanaaq skal fortsat udvikles som lokalby med primær forsyning af offentlig og privat service – overvejende inden for det eksisterende by-område. Fremtidig byudvikling skal ske mod nordvest, hvor der er udlagt arealer til boliger, og eventuelt ved området for det magnet-iske observatorium. Boligbyggeri skal afvejes i forhold til behovet i de forskellige målgrupper, og kvaliteten skal følge de arktiske forhold. I planlægningen er der endvidere fokus på mu-lighederne for at udvikle fiskeri- og turismeerh-vervet, der – foruden fangererhvervet – er byens primære indtægtskilder. De traditionelle erhverv skal understøttes af tilstrækkelige arealer, og nye iværksættere bør ligeledes sikres rammer gen-nem bedre muligheder for småerhverv.

Kommunens overordnede visioner og målsætning-er er styringsredskab for den fysiske udvikling, i sammenhæng med borgernes egne ønsker. Der-for kommer det konkret til udtryk i kommunens byer og bygder på forskellig vis, hvilket kan ses her: indsatsomraader_qaanaaq.pdf (54.6 KB)

Befolkning og boliger

Der var 656 indbyggere i Qaanaaq pr. 1/1 2013 svarende til knap 4 % af kommunens indbyg-gere. Indbyggertallet har – med en del udsving – været stigende de seneste årtier. I 1980 var der 409 indbyggere i byen og i 2000 havde byen 665 indbyggere. De sidste fem år er indbyggertallet steget med 5 % (631 i 2008), hvilket bl.a. skyldes tilflytning fra bygderne.

Befolkningens aldersfordeling i byen ligner meget den generelle for Grønland, dog er der næsten dobbelt så mange i aldersgruppen 35-44-årige som på landsplan, mens der er nogle færre børn og unge.

Der er 244 husstande i Qaanaaq (2013), dvs. at der gennemsnitligt bor 2,7 personer i hver hus-stand.

Bebyggelsen i Qaanaaq er præget af enfamilie-huse og hovedparten er opført i forbindelse med udflytningen fra Uummannaq (Dundas). Den 1. januar 2010 var der 266 boliger i Qaanaaq, hvor ca. 82 % var enfamilieshuse (219) og 14 % række-huse (38). De sidste 4 % er ikke oplyst. I Qaanaaq var der på samme tidspunkt 18 kollegieværelser og 4 ældrevenlige boliger. På alderdomshjemmet

illoraat (219-it) 14 %-illu tassaapput illut uigulukutsut (38-it). Sinneruttut 4 %-it sumut tunnganersut nalunaarutiqeqanngilaq. Piffissami tamatumani, Qaanaami 18-nik ilinniartunut inissiaqarpoq, sisamanillu utoqqarnut naleqquttunik inissiaqarluni. Utoqqaat illuat 13-inut inissiaqarpoq, allilerneqarneralu ingerlanneqarluni.

Illoqarfiup avannamut kippasissuani nunaminertamik illuliorfissamik immikkoortitsisoqarnikuuvoq, illoqarfiulli pioreersup iluani nutaanik illuliornissamut periarfissat annikipput. Illoqarfimmi illuliorfissanut inissiaq sinneruttoq illunut 185-t naapertuuppoq. Nutaanik illuliortoqarnissaa, teknikkikkut pitsanngorsaasoqarnissaa, iluarsartuussisoqarnissaa, illunillu pioreersunik isaterisoqarnissa, kiisalu Piniartut Illoqarfianni taartaallutik illuliat atorineqarnerisa allanngortinneqarnissaat, pisariaqartinneqarlunnarput, assersuutigalugu inuussutissarsiutinut mikinerusunut aamma allilerineri periarfissanut. Nutamik illuliat qanoq ittuunissaat nalilersuiffiqeqartariaqarpoq, inuusuttut, utoqqaat innarluutilillu pisariaqartitaat aallaavigalugit. Illut amerlasuut ataatsikkut suliaasimammata, sanaartukkallu nutaanerusut naleqqiussineri ajornerummata, naatsorsuutiqeqarpoq annertuumik ataatsikkorsuaq iluarsartuussinissamik pisariaqartitsisoqalissasoq. Tamatumunnga atatillugu ajornatorsiutaavoq, Namminersorlutik Oqartussat inissianik quleriaanik iluarsartuussinissaq pingaarnerutillugu pilersaarusiorsimanerat.

Illut amerlanersaat kalaallit pisarnerattut qalipaatis-saartut, qaliaasalu sivinganeri assigiimmik sammivillit, aammattaaq sanaartukkat nutaajunerusut pioreersunut nalequssarneqarsimallutik.

Inuussutissarsiutit umiarsualivillu

Piniarnermik inuussutissarsiuteqarneq Qaanaap eqqaani qangarsuaaniilli inuussutissarsiutaavoq, aalisarneq inuussutissarsiutinut tapertaralugu ingerlanneqartartoq. Maanakkorpiaq sulissutiqeqarpoq Qaanaami qaleralinnik tunitsiviup, Royal Greenland-imit tiguneqartumik tunisasiofittallip, Thulefonden-ip akiligaanik qerititsivittalergu, ammaqqinneqarnissaa, ilaatigut tamaani aalisarnermi qaleralinniarnermilu pisassanik killilersuisoqannginnera, imaluunniit peqassuttip ilisimaneqannginnera pissutigalugu. Tamatumunnga tunngatillugu umiarsualivitsigut pitsanngorsaasoqarnissaa pisariaqartinneqariartuinnarpoq, toqqorsiveqarnermilu periarfissat Qaanaami aalisarnerup ineriartortinnissaanu unammillernarlutik. Illoqarfimmi innuussutissarsiuteqarfiit illoqarfiup qeqqaniipput, makkuusut: ujaraaqqerivik, nalunaarasuartaaserivik aamma nunarsuup kajungerisaanut misissuivik, inuussutissarsiutinik ingerlatsiviit sissamut qanittumiipput akuleriiaarlutik inissinneqarsimasut, containererpassuarnik toqqorsivillit. Taakkununnga ilaapput suliffeqarfeeqqat sissap killingani, illoqarfiup ungataaniittut. Sikuunerata nalaani qaangooq aamma atorineqartarpoq ilitsivittut umiatsianillu inissiivit-tut.

er der plads til 13 beboere, men en udvidelse er i gang.

Der er udlagt arealer til boliger i den nordvestlige del af byen, mens der i den eksisterende by er begrænsede muligheder for nybyggeri. Det vurderes, at restrummeligheden i kommuneplanen svarer til ca. 185 boliger. Der er et udtalt behov for nye boliger, men også tekniske forbedringer, renovering og sanering af de eksisterende boliger samt ændret anvendelse af erstatningshusene i Fangerbyen til f.eks. mindre erhverv og tilbygningsmuligheder. Typen af nyt boligbyggeri bør afvejes ift. behovet blandt unge, ældre og handicappede. Da mange af husene er opført samtidigt, og det nyere byggeri er af relativt ringere kvalitet, forventes der et stort sammenfaldende renoveringsbehov. I den forbindelse er det problematisk, at selvstyrets boligstrategi lægger op til primært at renovere etagebyggeri.

Bygningerne er hovedsageligt bevaret i de traditionelle grønlandske farver med samme kipretning, hvor også nyere boliger er tilpasset eksisterende byggeri.

Erhverv og havn

Fangererhvervet er det traditionelle erhverv i Qaanaaq-området, mens fiskeri gennem tiderne har været et sideerhverv. Der arbejdes for tiden på en genåbning af indhandling af hellefisk i Qaanaaq med tilhørende fabrik overtaget af Royal Greenland og etablering af fryserum med støtte fra Thulefonden, og der er en forventning om, at fiskeriet kan øges betydeligt i de kommende år – bl.a. fordi der i området ikke er kvotebegrænsning på fiskeri efter hellefisk eller overblik over bestandens omfang. I den forbindelse er et voksende behov for bedre havnefaciliteter og oplagsmuligheder en udfordring for udviklingen af fiskererhvervet i Qaanaaq. Byens erhvervsområder ligger midt i byen, herunder grusgraven, telestationen (og det magnetiske observatorium), mens erhvervsfunktioner nede ved stranden er udlagt som et blandet område med oplag af mange containere. Dertil kommer enkelte mindre erhvervsområder langs kysten, der ligger løsrevet fra byen. I perioder med islæg anvendes isfodsområdet også til oplag og badeområde.

De to største brancher – i forhold til antallet af arbejdspladser (2010-tal) – er offentlig administration og service (128 af 246), handel og reparationsvirksomhed (61 af 246). Øvrige brancher beskæftiger under 20 personer på årsbasis.

Ingerlatsiviit annerusut marluk – suliffiusinnaasunut sanilliussinnermi (kisitsit 2010-meersut) – pisortat allaffisornerat aamma sullisiviit (128-it, 246-nit), niuernermik iluarsartuussinnermillu suliffeqarfiit (61-it, 246-nit). Ingerlatsiviit allat ukioq kaajallallugu 20-it ataallugit sulisoqarput. Sulisoqarneq (34 %-uvoq) kommunimi agguaqatigiisitsinnermiit (42 %-miit) appasinnerungaatsiarluni, suliffissarsiorlut amerlassusaat (7 %-usoq) agguaqatigiisitsinnermiit (6 %-usumiit) qaffasinnerulaartoq.

Kommuneplani malillugu inuussutissarsiutinut umiarsualivimmullu siunertanut sanaartorfissatut sinneruttoq 3000 m² missiliorlugit angissuseqarpoq.

Takornariaqarnerup pingaaruteqarnera ukiuni kingullerni qaffakkiartuaarsimavoq. Takornariat ukiukkut qimussiunneqarnissamik neqeroorfigineqartarput qamutit qaavini tuparluni unnuinertalimmik, aasaanerani angallatinik angalaarnermik, illuaqqamiit illuaqqamut pisuttusarnermik imalunniit. aamma Pilup Nunaani 1021 meterinik portususilimmi pisuttarnermik. Angallavigisani pinngortitaq qanimut misigineqartarpoq: nuna, sermit iigartartut uumasut soorlu puisit, aarrit, timmiarussallu. Illoqarfik akuttunngitsunik ilisimassarsiorluni takornariartaatinik tikiqqartarpoq, amerlanertigut Qeqertapaluumik takusaasunit. Tamakkua saniatigut Qaanaap ilisimaneqaatigaa, illoqarfinni piniartoqarfusuni, avannarlarsaanini, kalaallit qangarsuaaniilli kulturiata nukittuffiani, inngerutitoqqat, qajartoriaatsit, inuiaassutimilu atisanik assukkersorluni erinarsoqatigiinnerit takunissaannut periarfissaqartarlutik.

Angallannermi periarfissat sullissinerlu

Nunatsinni pissutsit aallavigalugit Qaanaaq aqqusineqarpoq, kisianni pitsaanngilluinnartunik asfaltigaanngitsunik. Illoqarfik aqqusineerarpaaloqarpoq, imminnulli aqqis-suussamik atasutut oqaatigineqarsinnaanngitsunik.

Qaanaaq Nunatsinni illoqarfiit tikikkuminaannerpaat ilagaat, illoqarfilli mittarfeqarpoq, 2001-mi atorneqalersumik. Mittarfik illoqarfiup kangiataaaniippoq 3,5 km-nik ungasissusilimmi 900 meterinik takissuseqarpoq ujaraaqqanik qalligaalluni, aamma heliporteqarpoq. Air Greenland-imit kiffartuussivigineqartarpoq Kangerlussuaqkoorlugu (Upernavik aqqusaarlugu). Mittarfimmiit illoqarfiup tungaanut aqqusineqarpoq, aputip aattornerata nalaani akutsunngitsunik qarsutsinernik ajornartorsiuteqartartumik.

Angallannermut Ataatsimiititaliarsuup 2011-mi isumaliutissiissutimini Qaanaap mittarfiata matuneqarnissaa siunnersuutigaa, siunissami ilaassusat Thule Air Base-miit helikoptere atorlugu timmisartunneqartalarseqqullugit – soorlu Qaanaap Mittarfiata 2001-mi ammarneqarnera sioqqullugu taamaattoqartartoq. Tunngavilersuutigineqar-

Beskæftigelsesgraden (34 %) er noget under middel for kommunen (42 %), mens antallet af arbejdsøgende (7 %) ligger en smule over mid-
del (6 %).

I kommuneplanen er der en restrummelighed på ca. 3.000 m² til erhvervs- og havneformål.

Turismens betydning har været stigende de senere år. Turister tilbydes bl.a. hundeslædeture i vinterperioden med overnatning i slædetelt, mens der om sommeren bydes på sejlture, vandreture fra hytte til hytte eller op på f.eks. Piulip Nuna, der har en højde af 1021 meter. På udflugterne opleves naturen på nært hold: landskabet, gletschere og dyrelivet med sæler, hvalrosser og fugle. Byen besøges også af ekspeditions-krydstogter, der ofte har Hans' Ø som mål. Derudover er Qaanaaq kendt som fangerkultu-rens nordligst beliggende by, hvor den oprindel-ige, grønlandske kultur står stærkt med mulighed for at opleve traditionel trommedans, demonstra-tion af kajakteknik og korsang.

Infrastruktur og tekniske anlæg

Efter grønlandske forhold er Qaanaaq en by med et regulært gadenet, men med dårlig kvalitet uden asfaltering. Der er en del stier i byen, men ikke et decideret sammenhængende stisystem.

Qaanaaq er en af de sværest tilgængelige grøn-landske byer, men byen har en lufthavn, der blev taget i brug i 2001. Lufthavnen ligger ca. 3,5 km øst for byen og har en 900 m gruslandingsbane og en heliport. Den beflyves af Air Greenland via lufthavnen i Kangerlussuaq (med mellemlanding i Upernavik). Fra lufthavnen er der vejforbindelse til selve byen, men vejen er hyppigt belastet af oversvømmelser i smeltevandsperioden.

Transportkommissionen foreslog i sin betænkning i 2011 en lukning af lufthavnen i Qaanaaq, hvor passagerer fremover flyves med helikopter fra Thule Air Base – akkurat som før Qaanaaq Lufthavns åbning i 2001. Argumentet er en be-tydelig økonomisk besparelse, men realiseringen forudsætter, at der indgås en aftale med USA, herunder om behovet for supplerende overnatningsmuligheder både i byen og på basen. Qaas-uitsup Kommunia vil belyse behovet nærmere i den kommende planperiode og først på baggr-und at dette foretage de eventuelle nødvendige ændringer i planlægningen.

De primære transportmuligheder i Qaanaaq-om-

poq aningaasartuutaasartut annertuut sipaarneqarsinnaanerat, taamaaliortoqassappalli pisariaqartinneqarpoq, Amerikamiunik isumaqatigiissuteqarnissaq, matumani ilaallutik illoqarfimmi sakkutooqarfimmilu unnuiffi-usinnaasunut tunngasut. Qaasuitsup Kommuniata pisariaqartitsineq, pilersaarusiortuup ingerlanerani qu-laajaaffigeqqaassavaa, taamaaliortoqareerpallu aatsaat, allannguutaasinnaasut pisariallit pilersaarusiornermut ilanngullugit.

Qaannaami angallannermi periarfissat pingaarnertit tas-saapput timmisartoq atorlugu, qimmussimik pujortu-leeqqamillu angallassinerit. Aasaanerani nunaqarfinnut angallassineq pujortuleeqqat atorlugit pisarpoq, ukiu-neranilu helikopterit, qimussit imaluunniit snescooterit.

Qaanaaq Nunatsinni illoqarfiit umiarsualiveqanngitsut aapparaat, umiarsualiviliornissamullu periarfissat ajor-nakusoorput ikarloqarnera pissutigalugu, taamaaliorto-qassappat angallatit ingerlaarfigisinnaasaanik qaartiter-isoqarnissaa pisariaqassammat. Taamaattumik ullumikkut usingiarnermut usilersornermullu atatillugu prammit ator-neqartarput, tamannalu pissutigalugu, suliaq ulluni arlalinni ingerlanneqarsinnaasarpoq. Qaanaaq imaatigut tikineqarsinnaasarpoq Juulimiit Septembarimut, piffis-

rådet er flytransport, hundeslæde og motorbåd. I sommersæsonen kan transport til bygderne ske med båd, mens transport om vinteren foregår med helikopter, hundeslæde eller snescooter.

Qaanaaq er en af to byer i Grønland, der ikke har et egentligt havneanlæg, og forholdene til etablering af en havn er vanskelige på grund af et rev, hvilket vil kræve en udspængning af en sejlrende. I forbindelse med lastning og losning anvendes derfor pramme, hvilket gør, at arbejdet kan tage flere dage. Qaanaaq kan besejles i en kort periode fra juli til september, nogle gange kun i 1 måned. Royal Arctic Line besejler byen. Der er kun begrænsede muligheder for oplag.

El-, varme- og vandforsyning varetages af Nukissiorfiit. Elproduktion sker fra et dieseldrevet elværk, og der er også et nødelværk i byen. Varmeproduktion er elvarme samt restvarme fra elværket, etableret i forbindelse med by-ens opstart. Qaanaaqs vestby har en oliefyret varmforsyning. Vandproduktion er baseret på overfladevand om sommeren og smeltet is fra fastfrosede isfjelde på fjorden om vinteren, og

- Illut eqqissisimatitat | Fredede bygninger
- Illut eriagisariallit | Bevaringsværdige bygninger
- Sumiiffiit killilersuutitalit | Klausulerede zoner

salli ilaanni qaammammi ataasiinnarmi. Royal Arctic Line illoqarfimmik pilersuisuuvoq. Toqqorsiveqarniarnermi periarfissat annikitsuinnaapput.

Innaallagissamik, kiassarnermik imermillu pilersuineq Nukissiorfiit isumagisaraat. Innaallagissamik pilersuineq innaallagissiuut diesel-itortoq atorlugu ingerlanneqarpoq,

forsyning sker via et net af elfrostsikrede, præisolerede ledninger, vandtankvogne og taphuse. Vandforsyningen har rigelig kapacitet til at levere det nuværende forbrug, men i overgangsperioderne er vandforsyningen usikker. Mange af byens indbyggere henter dog selv isblokke til eget vandforbrug.

Renovation omfatter dag- og natrenovation, men der er ikke etableret et kloaksystem i byen. Gråt spildevand udledes således på terræn, hvilket er problematisk og til gene for borgerne. Dagrenovation indsamles, deponeres og afskaffes via åben forbrænding, selvom der findes et

aammattaaq illoqarfik sillimmataasumik innaallagissiuute-qarpoq. Kiassarneq, kiassaait innaallagiartortut innaallagis-siorfimmillu kissaq sinneruttoq, illoqarfiup sananeqarner-anut atatillugu pilersinneqartoq, atorlugu pisarpoq. Qaanaap illoqarfiata kimmut immikkootortaa olie-fyret atorlugit kiassagaavoq. Aasaanerani imermik pilersuineq nunap qaavata erngi atorlugit pisarpoq, ukiuuneranilu nilannik aatsitsineq, imeq ruujorit oqorsakkat innaallagia-rlu atorlugu qerinaveeqqusersukkat, biilersuit imermik assartuutit, maqitsisarfiillu, atorlugit ingerlatinneqartar-poq. Iermik pilersuineq ullumikkut atuinnermut naammal-luarpoq, ikaarsaariartoqalersilluguli imermik pilersuineq tatiginarunnaartarpoq. Illoqarffiulli innuttai amerlasuut namminneq atugassaminnik nilattartarput.

Eqqaavilerinnermut tunngasut tassaapput ulluunerani uun-nuakkullu eqqakkat, illoqarfilli eqqaavinnut kuuffilersug-aanngilaq. Taamaattumillu imeq igitassaq pinngortitamat kuutsinnarneqarpoq, tamannalu ajornartorsiutaavoq innuttaasunullu ajoqutaalluni. Ulluunerani eqqakkat katersorneqartarput, eqqaavimmilu ammaannartumi ikuallanneqartarlutik, naak eqqakkanut ikuallaaveqaralu-artoq (aseqqukumik). Anartarfiit imaannik eqqaasarneq ajornartorsiutaavoq, puussiat kajortut ataatsimut kater-sorneqartaramik, avammut kuuffeqanngitsumi. Unnuaan-erani eqqakkat siusinnerusukkat imaanut kuarneqar-tarsimagaluarput sikumulluunni ingerlanneqarlutik. Eqqakkat naajuitsunik tunngavillit (kemisk) tamakkununn-ga ilitsivissiami katersorneqartarput.

TELE Greenlandip oqarasuaatit assigissaallu atorlugit attaveqarneq isumagisaraa, illoqarfiullu avannamut kangiatungaani sakkortusaaveqarluni taakkununga atasunik illutalimmik. Illoqarfiup qeqqaniippoq Nunarsuup kajungerisaanik misissuiffik, nunarsuup kajungerisaanut uuttuutitalik. Misissuiffik allamut nuunneqarsinnaasu-uppat, nunaminertaq illoqarfimmi ingerlatanut allanut atorneqarsinnaalissagaluarpoq – soorlu illulianut nutaanut – aammalu ataatsimut isigalugu illoqarfiup ataqtigiinnera annertunerusoq pilersinneqarsinnaalissagaluarluni.

Minnerunngitsumik illoqarfiup tankeqarfia illoqarfiup qeqqani inissinneqarsimavoq, illuliorfusumut qanittumi.

Sullissineq aamma pisortat ingerlatsivii

Sissaq tassaavoq, Qaanaami illoqarfimmi inuunerup qiter-isaa, tamaani innuttaasut imminnut naapittarput. Qitiusu-mik ingerlatsiviit pisortallu ingerlatsiviisa amerlanersaat tulattarfiup eqqaan, illoqarfimmilu kangillersaallutik, inissisimapput, ilaatigut makkuusut, pisiniarfik, timersor-tarfeeraq, katersugaasivik, qitiusumik peqqissaaveqarfik, atuarfik, atuartut angerlarsimaffiat, meeraaqqerivik aam-ma utoqqaat illuat. Illoqarfiup hotelituaa inissisimavoq, kippasinnerusortaani illuliorfusimasumi, qulinik initaqar-poq neriniartarfittaqarlunilu, taassuma saniatigut illuinnar-ni, illuaqqani, tupernilu unnuinissamat periarfissaqarpoq.

forbrændingsanlæg (der er defekt). Natrenova-tionen er problematisk, idet den samles ét sted og i gule poser, men uden udledning. Tidligere blev natrenovationen hældt i vandet eller kørt ud på isen. Kemisk affald indsamles og opmagasi-neres på en depotplads.

TELE Greenland varetager byens telekommunika-tion og har et parabol anlæg med tilhørende byg-ninger nordøstligt i byen. Centralt i byen ligger et magnetisk observatorium med en målestation, der registrerer jordens magnetfelt. En eventuel flytning af observatoriet vil muliggøre, at om-rådet kan frigøres til andre bymæssige formål - f.eks. nye boliger - og at der generelt skabes en større fysisk og funktionel sammenhæng i byen.

Ikke mindst ligger byens tankanlæg placeret midt i byen, tæt på eksisterende bebyggelse.

Service og offentlige funktioner

Stranden er omdrejningspunktet for bylivet i Qaanaaq, og det er her indbyggerne mødes. Centerfunktioner og offentlige funktioner er primært placeret i nærheden af anløbspladsen og østligst i byen, herunder butikker, minihal, museum, kirke, sygehus (sundhedscenter), skole, skolehjem, vuggestue og alderdomshjem. Byens eneste hotel ligger i det vestlige boligområde og har 10 værelser og en restaurant, dertil er der mu-lighed for privat overnatning samt overnatning i hytter eller telt.

Turistkontoret deler lokaler med Ultima Thule Husflidsprodukter, der bl.a. sælger sælskind-sprodukter, tupilakker og isbjørnehoveder i tand, ben og rensdyrtak, fremstillet af lokale kun-sthåndværkere. Kunsthåndværkerne fra Ultima Thule kan også købes i hele Grønland. Begge dele har dog været lukket i længere tid.

Byens børnehave ligger også i den vestlige bydel og har plads til 34 børn, mens der i vuggestuen er plads til 12 børn. Qaanaaq Sygehus, der er en del af Sundhedsregion Avannaa, ligger centralt i byen.

Endelig er der et servicehus i byen, der fungerer som offentlig badeanstalt og vaskeri. Service-huset er sammenbygget med et skindbehan-dlingshus.

Uddannelse

Skolen hedder Avangersuup Atuarfia og har ca. 120 elever i 1.-10. klasse. På skolen ligger også

Takornarianut allaffiup illutaqatigaa Ultimo Thule Husflid-sprodukter, ilaatigut puisit amiinik tunisassinik, tupilannik, nannut niaquusianik, uumasut kigutaat, saarnit, tuttullu nassui atorlugit, sanaluttartut tamaanimiut sanaavinik, nioqquteqartarfik. Ultimo Thule-p kusanartuliai Nunarput tamakkerlugu pisiarineqarsinnaapput. Takkuali tamarmik piffissami sivilisuumi matoqqasinnasarpur.

Illoqarfiup meeqqerivia illoqarfiup kippasinnerusortaanit-toq, meeqqanut 34-nut inissaqarpoq, meeraaqqerivillu meeqqanut 12-nut. Qaanaap Napparsimavia, Peqqinnis-saqarfik Avaannata ilagisaa, illoqarfiup qiterpasissuaniip-poq.

Naggataatigullu illoqarfimmi illu sulliveqarpoq, tamanut ammasumik uffartarfittut errorsisarfittullu atuuttumik. Illu sullivik illumut amernik suliarinnittarfimmut atatillugu sanaajuvoq.

Ilinniartitaaneq

Atuurfik Avanersuup Atuarfia 120-it missiliorlugit atuaroqarpoq atualeqqaaniit 10. klassit tikillugit. Illoqarfiup atuakkanik atorniartarfia atuurfimmiippoq, aammattaaq atuurfimmut atasumik atuartut angerlarsimaffeqarput, atuartunut nunaqarfinneersunut 20-nut inissalimmik. Illoqarfimmi aammattaaq inuussutissarsiutinut ilinniartefarpoq (Piareersarfik), aftenskoleqarluni sunngiffimmilu ilinniartitsinermik aaqqissuusiisoqarnikuulluni (fritidsundervisning), kisianni atuartut sunngiffimmi aaqqissuussivigineqanngillat. Piareersarfimmut tunngasumik, atuartut inaannik nutaamik, illoqarfiup kangiatungaani sanasoqarnikuuvoq.

Kulturi sunngiffillu

Katersugaasiviup illutaa (B-252) – Knud Rasmussen-ip Peter Freuchen-illu pisiniarfigisimasaat, Uummannammit (Dundas) nuunneqarnikoq – eriaqarsialittut toqqagasi-mavoq. Piniartut illoqarfianni illut taartaasussatut sanaat, illullu ataasiakkaat, eqqissisittasatut imaluunnit eriaqisas-satut naliliiffigineqartariaqaraluarput. Tamanna aamma Dundas-imi illunut, kommunimit pigineqartunut, sakkutooqarfullu iluaniittuni asimiittunut, tunngavoq.

Qaanaap Katersugaasivia Thule-p Niuertoqarfiani, Uummannami Dundas-imiittumi 1910-mi sananeqarsimasumi, kingusinnerusukkulli Qaanaamut nuunneqarsimasumi pilersinneqarsimavoq. Illu taanna oqaluttuassartalik, Knud Rasmussen-ip Peter Freuchen-illu "Thule-mi ilisimasasarsiorartnerit" arfineq marluk tusaamasaasut pillugit atuakkiaasigut, ilisimaneqalerpoq. Aamma taamaappoq oqaluffimmut tunngatillugu, tassami oqaluffiup eqqaa sanaartorfiunikuvoq, tamatuma eqqissinartuunera, oqaluffullu igalaviniit isikkivik attatinnarumallugu. Iliveqarfik illoqarfiup kangiatungaaniippoq, taakkungalu qaammaqqusersukkamik aqqusineqarpoq.

byens bibliotek, ligesom der i tilknytning til skolebygningen ligger et skolehjem, hvor der er plads til 20 elever fra de tilknyttede bygder. Der er også en erhvervsskole (Piareersarfik) i byen samt aften-skole og fritidsundervisning, men ingen skolefritidsordning. Der er etableret nye skolehjem til Piareersarfik i den østlige del af byen.

Kultur og fritid

Museumsbygningen (B-252) - Knud Rasmussen og Peter Freuchens oprindelige handelsstation, som er flyttet fra Uummannaq (Dundas) til Qaanaaq – er udpeget som bevaringsværdigt. Erstatningshusene i Fangerbyen og enkelte andre bygninger bør vurderes med hensyn til bevaringsværdi. Det samme gælder for bygningerne i Dundas, der ejes af kommunen, men er beliggende i baseområdet i det åbne land.

Qaanaaq Museum er indrettet i Thule Handelsstation, opført i Dundas i 1910, men senere nedtaget og flyttet til Qaanaaq. Den historiske bygning er kendt fra Knud Rasmussen og Peter Freuchens bøger om de syv kendte "Thule-ekspeditioner". Det samme er tilfældet for kirken, hvor området bag kirken er ubebygget for at bevare friområdet og udsynet fra kirkens vinduer. Kirkegården ligger længere øst for byen, og der er etableret vej med belysning derud til.

Østligst i byen - tæt på kysten - ligger der et foreningsdrevet forsamlingshus og en minihal – Inuttat Illuat. I tilknytning til minihallen er der en fritidsklub. I kommuneplanen er der rummelighed til udvidelse af kultur- og fritidsfunktionerne, herunder også etablering af en fodboldbane og en forlængelse af minihallen.

Områder til hundeholde er placeret langs kysten vest for byen, på græstørveområdet øst for byen og ved isfoden langs byen om vinteren (på selve isen).

Illoqarfimmi kangillerpaallutik – sissamut qanittumi – inis-
sisimapput katersortarfik peqatigiiffinnit ingerlatarineqar-
toq aamma timersortarfeeraq – Innuttaasut Illuat. Timer-
sortarfeeqqamut atasumik sunngiffimmi klubbeqarpoq
(fritidsklub). Kommuneplanimi kulturikkut sunngiffimmilu
ingerlatat tamakkua ilarpassuisa allilerneqarnissaannut
inissaqartitsisoqarpoq, taakkununga aamma ilaavoq
arsaattarfiliornissaq kiisalu timersortarfeeqqap tallinissaa.

Nunaminertat qimmeqarfiusut inissinneqarsimapput illo-
qarfiup kitaatungaani sissaq sinerlugu, illoqarfiup kangia-
tungaani ivigaqarfinni aamma ukiuunerani illoqarfiup
saavani qaanngoq atuarlugu (sikumilu).

Pilersaarummut nassuiaatip suliniute-qarfiisa pingaarutillit 10-t illoqarfinnut nunaqarfinnullu tutsinneri

QAANAAQ

Inuussutissarsiutinik ineriartortitsineq

Qaanaap piniartoqarfittut inissisimanera ataavartumik nukittorsarneqassaaq aalisarnerup ineriartortinneqarneranut peqatigitillugu, nunaminertanik, angallatinut, ator-tunut il.il., kiisalu tunisassiorfinnut (aalisakkanik tunisas-siorfik, qerititsiviit amma panertuusiviit), inissiinissamut periarfissanik pitsaanerulersitsinikkut. Tamakkualu saniati-gut illoqarfimmi sumiiffinni arlalinni inuussutissarsiorfinnik mikisunik ingerlatsinissamut periarfissaqassaaq, matumani aammattaaq takorianut unnuisarfeqarnissamut periarfissat eqqarsaatigalugit.

Tunitsiveqarnermi periarfissat nunaqarfinniittut anner-tusineqartariaqarput. Pingaartumik Qeqertani qalerallinni-arnermut soqutiginninneq annertoq eqqarsaatigalugu.

Ilinniartitaaq

Aammattaaq kommunip illoqarfiisa avannarlarsaanni innuttaasut, inuunermi ilikkagaqarnissaminnut, periarfis-saqartariaqarput. Pitsaasunik toqqissisimanartunillu atuar-tunut angerlarsimaffeqarnissaaq, nunaqarfimmiunut ilinni-artunut aamma inuusuttunut ilinniakkamik ingerlatalinnut, inuusuttunut inissiaqarnissaaq, qulakkeerneqartariaqarput, taamatullu pikkorissarnernut ilinniaqaqqissinnaanernullu periarfissaqartariaqarpoq. Sinaakkuttat tigussaasut, illup iluini silamilu, pitsaasuussapput ilinniarnermi avatangiiseq pitsaanerpaq anguneqassappat.

Nunaqarfinni, atuartut ikiliartoraluarpataluunniit, atu-arfinni ulluuneranilu neqeroorutaasunut sinaakkuttat pitsaasuusariaqarput, ilinniartitsisullu illuisa pitsaasut, nu-naqarfiit ilinniarsimasunik ilinniartitsisoqalersinnaanerat, qulakkiissavaat.

Inoqarfiit aamma inigisat pitsaasut

Angerlarsimaffik tassaavoq, ulluinnarni aallaavik, inu-unerinnermullu tunngatillugu qitiusoq. Taamaattumik pingaaruteqarpoq Qaanaami illut pilersaarusiukkamik ilu-arsaatissallugit, iluarsartuussinissaaq naammassineqarsin-naangitsoq pinngitsoorumallugu. Peqatigitillugulu nunaminertanik nutaanik illuliorfusinnaasunik periarfis-sisoqartariaqarpoq (assersuutigalugu nunarsuup kajun-gerisaanik misissuiviup eqqaani), illulianut pioreersunut angissutsimikkut, inissimaffimmikkut qalipaatimikkullu naleqqussagaasunik, issittumi pissutsit aallaavigalugit qaffasissumik pitsaassusilinnik. Inissanik pisariaqartitsineq inuusuttunut, ilaqutariinnut utoqqarnullu atuuppoq, tas-

Planredegørelsens 10 strategiske indsatsområder udmøntet i by og bygger

QAANAAQ

Erhvervsudvikling

Qaanaqs rolle som fangerby skal til stadighed styrkes sammen med udviklingen af fiskeriet, gennem forbedring af mulighederne for og arealer til oplægning af båd, udstyr mm., og til produktionsanlæg (fiskefabrik, fryse- og tør-rehuse). Samtidig skal det være muligt at drive småerhverv flere steder i byen, herunder også mulighed for indkvartering i forbindelse med turisme.

I byggerne bør indhandlingsmulighederne ud-vides. Især i forbindelse med den større interesse for hellefiskeri ved Qeqertat.

Uddannelse

I Kommunens nordligste by skal borgerne også have mulighed for læring gennem livet. Der skal sikres ordentlige og trygge elevhjem og ung-domsboliger til bygdeeleverne og til unge under uddannelse, og der skal være muligheder for kurser og efteruddannelse. De fysiske rammer, både inde og ude, skal være i orden for at få det bedste læringsmiljø.

Trods færre elever i bygdeskolerne bør de fysiske rammer være i orden, og kan eventuelt samtænkes med andre funktioner, og ordentlige lærerbol-iger skal sikre at byggerne får uddannede lærere.

Bosætning og gode boliger

Boligen er udgangspunktet for hverdagen og centralt i forhold til et godt liv. Derfor er det vigtigt, at Qaanaaqs boliger renoveres sys-tematisk, for også at undgå en uoverkommelig renoveringsbyrde. Samtidig bør der muliggøres nye arealer til boliger (f.eks. ved det magnetiske observatorium), der skal tilpasses den eksister-ende bygningsmasse i størrelse, placering og farve, med kvaliteten i højsæde og hensyn til arktiske forhold. Boligbehovet gælder både for unge, familier og ældre, idet der sker tilflytning fra byggerne.

I byggerne er der især behov for sanering, men også her vil en forbedret boligstandard være med til at skabe gode rammer for hverdagen.

sami nunaqarfinniit nutsertoqartuarmat.

Pingaartumik nunaqarfinni isaterisoqarnissaanik pisari-aqartitsisoqarpoq, aammattaarli tamakkunani illoqarnerp pitsanngorsaavigineqarnera, ulluinnarni pitsaanagerusunik sinaakkutseeqataassaaq.

Kulturi kinaassuserlu

Kommunip kulturikkut suliatigut tigussaasunik sinaak-kutsiinissamik anguniagaa naammassineqarsinnaavoq, katersortarfimmi inissat pitsaanagerusut, timersortarfeeqqap allinera aamma pitsaasunik naapittarfeqarneq aqutugalugit. Avannaani piniartutut inuuneq sumiiffimmik kinaassut-simut pingaaruteqarlunnartuuvog, kommunillu annertus-susianik qulakkeerineqataalluni. Qangaaniilli ingerlatat, imminut nammattumik attatiinnarneqarsinnaanerannut periarfissat tamaaniissapput, illoqarfullu inuuneranut ilaal-lutik. Piniartut piginnaasaat ilisimasaallu ilinniartitsinermi aamma atorneqarsinnaapput, najugaqavissunut tikeraan-ullu ilinniartitsissutugalugit.

Nunaqarfinni kulturip ingerlannisaanut inissaqarluassaaq, peqatigisaanillu ineriartorneq atortullu nutaaliaasut atorlu-arlugit.

Toqqissisimaneq inuunerinnerlu

Kikkulluunnit atortunut inuunerinnerulissutaasinnaasu-nut periarfissaqartitaasariaqarput. Qaanaami ilaqutariit meerartallit illuat inissaqarluartoq, naapittarfinnut ataatsi-moorlunilu sullissivinnut tunngatillugu inissisimalluartoq, inoqatinik akisussaaqateqarnermik nukittorsaaqataassaaq. Ingerlatat sannaviillu aammattaq ulluinnarni aalajaas-sutsimik pilersitseqataasinnaapput, tamakkualu pilersaar-u-siornikkut qajannaatsunik sinaakkuserneqassapput. Nunaqarfiit meerartaat taakkualu kissatigisaat pingartin-neqassapput. Savissivimmi pitsaasumik naapittarfeqarniss-saq annertuumik kissaataavoq, taannalu minnerpaamik, assersuutugalugu, nunaqarfiit ataasiakkaat pitsaanagerusunik aqquserniorneqarnissaattulli, pingaaruteqartigaaq.

Peqqissuseq pinaveersaartitsinerlu

Qaanaaq, inissanik naammattunik inuleriffiliorfissamullu periarfissanik naammattunik isumagineqassaaq, aam-mattaq illuliorfusimasunut tunngatillugu. Ataatsimut isigalugu nunaminertat ataatsimoorinissamik siunertanut atorneqarsinnaasut qulakkeerneqartariaqarput, taamma-tullu illut inillu pioreersut atorneqanngitsut, innuttaasunit toqqarneqartut, atorneqarlutik. Silami ingerlatassanut periarfissat, timi atorlugu ingerlatsinissamut naleqqut-tuussapput, illup iluanullu tunngasut, soorlu timersortar-feeqqap allinissaa, tunngaviummik pilersaarusiame akuer-ineqarnissaa qinnuteqaatigineqassaaq.

Angallannermi periarfissat pilersuinerlu

Tamaani aqqusernit uteqqiattumik ajornartorsiutaapput, isumannaallisarneqaaqqittariaqarlutillu, pingaartumik aat-

Kultur og identitet

Kommunens målsætning om at sikre de fysiske rammer for kulturlivet kan ske gennem bedre forsamlingslokaler, udvidelse af minihal og gode væresteder. Det nordgrønlandske fangeliv er livsvigtigt for den lokale identitet og er med til at sikre mangfoldighed i kommunen. Muligheder for fortsat at dyrke de traditionelle aktiviteter på bæredygtig vis skal være til stede og være en del af bybilledet. Fangernes evner og viden kan også bruges i læringsøjemed, hvor både lokale og gæster kan lære mere herom.

I byggerne skal der være rigelig plads den aktive kultur, samtidig med en udvikling og forbedring af de moderne faciliteter.

Tryghed og det gode liv

Alle bør have adgang til redskaber, der kan give dem et godt liv. I Qaanaaq vil et familiehus/ børnehus med ordentlige rammer og god placering i samspil med gode mødesteder og fælles-faciliteter være med til at styrke vores ansvar overfor hinanden. Aktiviteter og værksteder kan ligeledes være med til at skabe stabilitet i hverda-gen, og det skal planlægningen sikre rammer til. Bygdernes børn og deres ønsker skal prioriteres. I Savissivik er der stort ønske om bedre værest-eder, og dette kan være mindst ligeså vigtigt som f.eks. forbedret infrastruktur i den enkelte bygd.

Sundhed og forebyggelse

Qaanaaq skal sikres tilstrækkelig plads og mu-ligheder for etablering af sociale institutioner, også i forbindelse med boligområderne. Generelt skal der sikres arealer til fællesskabsorienterede formål, og eksisterende tomme boliger eller lokaler, som de lokale borgere peger på, bør anvendes. Udendørs faciliteter skal indbyde til fysisk aktivitet, og de indendørs, f.eks. en udvi-delse af minihallen, skal søges imødekommet i plangrundlaget.

Infrastruktur og forsyning

Vejnettet volder tilbagevendende problemer for området, og bør sikres yderligere, især mod smeltevand. Det eksisterende forsyningsnet bør løbende understøttes og udbygges. Også belysn-ing er ekstra vigtig i Qaanaaq, hvor solen er væk i flere måneder, og her kan man overveje bæ-re-dygtige løsninger. Vokser fiskeindustrien, forøges behovet for en ordentlig havn, og anlægsprojek-ter højest mod nord kræver lang tidsplanlægn-ing. Lokale ressourcer til byggematerialer bør un-dersøges og anvendes. Desuden bør der arbejdes

tulerneranut atatillugu. Pilersuinermit aqqutit ataavartumik illersuusersorneqartariaqarput annertusarneqarlutillu. Aammattaaq qaammaqqutit Qaanaami immikkut pingaaruteqarput, seqernup qaammatini arlalinni qinngorfineq ajugaani, matumanilu imminut nammattumik aaqqiissuteqartoqarsinnaanera isumaliutigineqartariaqarpoq. Aalisakkanik tunisassiorneq annertusiartussappat, pitsaasumik umiarsualiveqarnissaanik pisariaqartitsineq annertusissaaq, avannarpassinnerpaamilu sanaartugassanik pilersaarusiart, sivisuumik pilersaarusiortoqarnissaanik pisariaqartitsisarput. Ilanngullugulu sulissutigineqartariaqarpoq, tankeqarfiit, illoqarfiup qeqqani inissinneqarsimasut, nuunneqarnissaat assersuutigalugu mittarfeqafiup tankeqarfiisa eqqaannut.

Nunaqarfinni pingaarutilinnik pilersuineq amigaataavoq. Sumiiffinni ataasiakkaani, siunissamut tunngatillugu isumertoqarnissaa, pisariaqartinneqarpoq.

Silap pissusaa, avatangiiseq pinngortitarlu

Eqqaaveqarneq pillugu ajornartorsiummut annertuumut, isumannaatsumik aaqqiisoqarnissaa, Qaanaami pisariaqartinneqarpoq, tassami eqqaavissuarmi ammaannartumik ikuallanneqartarput, qillertusakut anartarfillu puusiartaat kajortut. Ikuallaavik atorsinnaasoq imaluunniit nunaminertaq usilersorfiusinnaasoq, aaqqiissutaasinnaapput. Silaannap pissusaata allangornera, innuttaasut qangatoortumik nerisaqariaasiannut tunngatillugu pissutsinik nutaanik kinguneqarpoq, ilungersunartutullu tigusariaqarluni, kulturimut teknikkimullu tunngatillugu.

Pingaartumik nunaqarfinni pingaaruteqarpoq, tassami pinngortitamik inooqateqarneq aammattaaq eqqagalerinikkut eqqiluisaarnikkullu ersiuteqarpoq.

Siuaasaniit kingornussarsiat allanngutsaaliuinerlu

Pingaartumik oqaluffiup tamatumalu eqqaani, aamma katersugaasivup (Knud Rasmussen'p pisiniarfiata) eqqaani nunaminertat ammaannartut pigiinnarneqartariaqarput. Taamatullu piniartut illoqarfianni illut taartaasut atorneqarneri periarsissaallu eqqarsaatigineqartariaqarput. Takkumi namminneerlutik oqaluttuarisaanermi takussutissaallutik eqqaassutissaapput, illoqarfimmullu ilaalluinarlutik.

Qangaaniilli inuussutissarsiutitoqqanut ingerlattakkanullu inissaqartuassaaq, tamakkualu nukittorsarneqassapput atortuarnerisigut, assersuutigalugu takornariaqarnermi ilinniartitsissutitullu.

IT, tamat oqartussaaqataaner at oqaloqataanerlu

Kommuneplani tassaalissaaq illoqarfiup nunaqarfillu aqunneqarneranni sakkoq pingaarutilik, suliniutit nutaat tamaani anguniakkanut naapertuuttumik ingerlanneqaatigisinnaasaat. Pisariaqartinneqarportaaq, kommuneplanip

for, at tankanlægget, der er placeret midt i byen, kan flyttes ud til f.eks. lufthavnsområdets tanke. I bygderne mangler helt basal forsyning. Det kræver stillingtagen til fremtidige forhold for de enkelte steder.

Klima, miljø og natur

Qaanaaq har brug for en sikker løsning på det store affaldsproblem, hvor dumpen er præget af åben afbrænding, dåser og gule natrenovationsposer. Et brugbart forbrændingsanlæg eller område til afskibning kan være en løsning. Klimaforandringernes betydning for borgerne skaber nye forhold for den traditionelle levevis, og skal tages alvorligt, både i forbindelse med kultur og tekniske forhold.

I bygderne er det især vigtigt, at livet i samspil med naturen også viser sig i affaldshåndtering og renhold.

Kulturarv og bevaring

Især kirken og det dertilhørende område, samt museet (Knud Rasmussens handelsstation) skal bevare de åbne arealer omkring sig. Ligeledes bør erstatningshusene i fangerbyen gentænkes i nye funktioner og muligheder. De er i sig selv et fysisk mindemærke om en vigtig historie og en integreret del af byen.

Der skal stadig være plads til traditionelle erhverv og aktiviteter, og disse skal styrkes og anvendes aktivt i f.eks. turisme eller læring.

IT, demokrati og dialog

Kommuneplanen skal blive et vigtigt redskab for den gode forvaltning af byen og bygderne, hvor nye tiltag sker i overensstemmelse med målsætningerne for området. Det kræver også, at information om kommuneplanen når ud til borgerne, og at de løbende høres i processerne. Qaanaaq lider kraftigt af at have en dårlig internetforbindelse. Blandt andet derfor skal dialogen med borgerne også foregå lokalt og være konkret.

Demokratiet skal værne om de mange forskelligheder i vores samfund og også beskytte mindretallet. IT er adgangen til den globale verden, der for mange borgere er svær at nå til.

innuttaasunut paasissutissiissutigineqarnissaa, taakkualu suliap ingerlanerani ataavartumik tusarniarneqartarnissaat. Qaanaami annertuumik ajornartorsiutaavoq internettikkut attaviit pitsaannginerat. Aammattaaq ilaatigullu tamanna pissutigalugu innuttaasunik oqaloqateqarneq sumiiffinni toqqaannartumik ingerlanneqartassaaq.

Tamat oqartussaaqataaneratigut, inuiaqatigiinni assigiinn-gissuterpasuit paarineqassapput, ikinnerssuteqartullu illersorneqarlutik. IT tassaavoq nunarsuup sinneranut, innuttaasut amerlasuut angujuminaatsitaannut, isertarfik.

Qeqertat

Qeqertat, Kangerlussuarmi (Inglefield Bredning), qeqertap ateqaatigisami kangerliumanertannguaniippoq – Qaanaamiit 65 km missiliorlugit kangilliulluni. Nunaqarfik nunap immikkoortuani, siusinnerusukkut Oqqorlernik taaneqartartumiippoq: Ikermi oqqorlermiut.

Qeqertat

Qeqertat ligger ved en lille bugt vestligst på Harward øen, i det indre af Inglefield Bredning (Kangerlussuaq) - ca. 65 km øst for Qaanaaq. Bygden tilhører det område, der tidligere gik under betegnelsen Orqordlit: læsideboerne i Whale sund-området. Bygdens navn betyder "øerne".

Nunaqarfik piniartoqarfiuvoq, piniarfigissoq. Qeqertat siunissaat nalunartoqarpoq, inukinnini pissutigalugu, ammat-taaq nunaqarfik pilersuiner-mi pingaarutilinnik amigaateqarpoq, piffissalli ilaani amerlasuunit piniarfigineqartarlunilu aalisarfigineqartarpoq – taamaattumik, nunaqarfiup inissisimanera pingaruteqassusialu naliliiffi-neqassappat, inuttussia kisimi aallaavigineqarsinnaanngilaq.

Aasakkut kangerluk sikueraangat, qernertarpassuit kangerlummot pulaaraasarp-ut neriniarlutik piaqqiorni-arlutillu. Qeqertat avannamut kangimullu sammernganiit iluliarujussuit serminit iigartartunit, sersersuarmit Qeqertaniit 16 km missiliorlugit ungasitsigisuninngaanneersut, tungaannut isikkiveqarpoq.

Nunaqarfiup anguniagai (pingaartitat, ineriartornermi anguniakkat il.il.)

Nunaqarfimmi ingerlatsiviit pioreersut illullu pigiinarneqarnissaat kissaatigineqarpoq, nunaqarfiulli, qaleralinniarnermik inuussutissarsiutinut tunngatillugu suliniutit ingerlareersut eqqaassanngikkaanni, pimoorullugu siuarsarnissaa siunniunneqarani. Nunaqarfiup aalisarnermik inuussutissarsiuteqarnermi periarfissai apeqqutaatillugit, tunisassiorfiliortoqarlunilu tunitsivilio-rtogartariaqaralarpoq. Taamatullu pisoqassagaluarpat, taava pilersuiner-mi angallannermilu periarfissat annertuumik pitsanngorsaavigineqartariaqarput, tunisassiorfimmik nutaamik ingerlatsinissaa aamma illut ingerlatsiviillu tamakkununga attuumassuteqartut pigiinnarneqarnissaat pingaarnerpaatillugit. Qanorluunniilli pisoqassagaluarpat illut, pilersuiner-mi avatangiisimilu sunniutit pitsanngorsartariaqarput innuttaasunut eqqaanullu iluaqutaasumik, matumani uuliamut nappartakorsuit piarlugit. Aammattaaq nunaqarfiup Qaanamut attuumassutai pitsaanerusu-mik ingerlanneqartariqarput.

(Immaqa nunaqarfik ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu asimi inuussutissarsiumik ingerlatsivinngortinneqarsinnaavoq, ilaatigut sikkorlutsillugu sivisuumik tikikkuminaal-isarnera pissutigalugu.)

Innuttaasut ineqarnerlu

Qeqertat 29-nik innuttaqarpoq ulloqa 1.2. 2013. 1980-mi Qeqertani innuttaasut amerlassusaannut sanilliullugu appariaat 37 %-uvoq, nalinginnaaneruvorlu nunaqarfimmi innuttaasut amerlassusaasa 20-it 30-illu akornanniittarnerat. Ukiuni kinguliunerusuni innuttaasut amerlassusaat annertuumik qaffakkiartorsimavoq, 2008-miillu qaffariaat 16 %-uvoq (25-it). Innuttaasut amerlassusaat aasannerani annertunerusinnaasarpog, nunaqarfimmit qiluarniarnerit ingerlanneqartillugit, taamatullu ukiukkut tikeraaqar-larsinnaasarpog, nunaqarfiup eqqaani qaleralinnut aal-isarfiginnera pissutigalugu. Pissutsit aallaavigalugit 10-niit

Bygden er et udpræget fangersamfund, med gode fangstforhold. Qeqertats rolle og fremtid er og har været usikker, da der er få fastboende i bygden, og bygden mangler basale forsyningsforhold, men i perioder kommer mange til byen for at gå på jagt eller fiske – så indbyggertallet kan ikke stå alene, når bygdens rolle og betydning vurderes.

Når fjorden bliver isfri om sommeren, svømmer narhvaler i store flokke ind i fjorden for at indtage føde og yngle. Fra nord- og østsiden af øen er der udsigt til gigantiske isbjerge og de store bræer, der strækker sig ned fra indlandsisen i en afstand af ca. 16 km fra Qeqertat.

Målsætninger for bygden (fokusområder, udviklingsmål mv.)

Bygdens nuværende funktioner og boliger ønskes opretholdt, men der sættes ikke på en egentlig byudvikling, udover igangværende erhvervsinitiativer i forbindelse med hellefiskeriet. Afhængigt af bygdens reelle potentiale indenfor fiskerierhvervet, bør der etableres produktionsanlæg og indhandlingssted. I så fald skal forsyning og infrastruktur forbedres betydeligt, men hovedfokus på at kunne drive nye anlæg og opretholde boliger og servicefunktioner i forbindelse hermed. Under alle omstændigheder bør boligstandard og forsynings- og miljømæssige tiltag opprioriteres til fordel for indbyggerne og området, herunder oprydning af solar-tromler. Desuden skal bygden i højere grad fungere i samspil med Qaanaaq.

(Bygden kan eventuelt på sigt få rolle som aktivt erhvervsområde i det åbne land, bl.a. pga. de svære adkomstforhold i perioder med usikker havis.)

Befolkning og boliger

Der var 29 indbyggere i Qeqertat pr. 1/2 2013. Set i forhold til 1980 er indbyggertallet i Qeqertat faldet med 37 %, og der har typisk været mellem 20 og 30 indbyggere i bygden. De senere år har indbyggertallet været stærkt stigende, og fra 2008 er det steget med 16 % (25). Befolkningstallet kan være noget større om sommeren, hvor bygden er udgangspunkt for narhvalfangst, ligesom der også kan være mange gæster om vinteren, da der er gode forhold for fiskeri efter hellefisk i nærheden af bygden. Der er forholdsvis mange 10-14 årige samt mange unge mænd i alderen 10-24 år.

14-nut ukiullit amerlapput kiisalu angutit inuusuttut 10-niit 24-nut ukiullit amerlallutik.

Qanaap eqqaani nunaqarfiit pingasuusut, katillutik 45-nik inoqutigeeqarput 145-nillu innuttaqarlutik. Taamaallilluni agguaqatigiisitsinermit inoqutigiiit ataatsit 3,2-nik inoqarput, allatut oqaatigalugu Qaanamiit (inoqutiginni 2,7-nik innuttaqartuniit) amerlanerungaatsiarlutik.

Ulloq 01. Januaari 2010 nunaqarfinni taakkunani pun-gasuni 119-nik inissiaqarpoq, ilaqutariit ataasiakkaat illui 117-nit akuttusuut marluk suuneri taaneqarsimanngillat. Taamaallilluni illuliat tamarmik ilaqutariinnut ataasiak-kaanut illoraat. Ilinniartunut inissiaqanngilaq utoqqaallu illoqarani. Illut arlallit isatertarianngornikuupput iluarsaan-neqartariaqarlutilluunniit.

Innutaasut amerlassusaat – imatut paasillugu aaliangersi-masumik najugallit – ukiuni aggersuni amerleriaateqarn-issaat naatsorsuutigineqanngimmat, pilersaarusiortuup ingerlanerani pingaarnertut pisariaqartinneqassaaq, isaterineranut atatillugu nutaanik illuliorqartarnissaa. Nu-naqarfimmi illuliorfissanut inissaq sinneruttoq illunut 40-t naapertuuppoq, taannalu piffissami pilersaarusiortufusumi 2026-p tungaanut naammalluarpog.

Inuussutissarsiutit umiarsualivillu

Aningaasarsiorfiit pingaarnersaraat puisinniarneq qilalu-arniarnerlu. Aggustimiit Septembarimut qilaluarniarqar-tarpoq lkerup Kangerlussuulluunniit qinnguini. Takornariat nunaqarfiliarnissaannik neqeroorfigineqartarput, ileqquto-qpat atorlugit qilaluarniarneq misisaqarfigiartorlugu.

Nunaqarfiup qanittunnguani qaleralqarfimmik nas-saarineqarnikuuvoq, maannakkorpiarlugu qaleralinniarnerup aallartinnissa siunertarlugu ineriartortitsilluni suliat in-gerlanneqarput. Nunaqarfilli tunisassiorfeqaranilu, qeri-titsiveqaranilu tunitsiveqanngilaq. Taamaattumillu pisat Qanaaliaanneqartarput tunineqarlutillu.

Piniarnerup aalisarnerullu saniatigut nunaqarfimmi taamaallaat atuarfimmut pisiniarfimmullu atasunik suliffis-saqarpoq.

Kommuneplani malillugu inuussutissarsiutinut umiarsual-ivimmullu siunertanut sanaartorfissatut sinneruttoq 500 m² missiliorlugit angissuseqarpoq.

Nunaqarfinni taakkunani pingasuni, Qaanaamut atasuni, sulisinnaassuseqarneq ataatsimut isigalugu 30 %uvoq, tannalu kommuni tamakkerlugu agguaqatigiisitsinermit (42 %-usumit) appasinnerungaatsiarpoq, Qaanaamilu (34 %-usumit) appasinnerulaarluni (kisitsisit 2010-meersut). Suliffissarsiorut amerlassusaat 2 %-uvoq, taannalu kom-munimi agguaqatigiisitsinermit (6 %-usumit) appasin-

Der er i alt 45 husstande med 145 indbyggere i Qaanaaq-området to tre bygder. Det betyder, at den gennemsnitlige husstandsstørrelse er på 3,2 personer, eller noget større end i Qaanaaq (2,7 personer pr. husstand).

Den 1. januar 2010 var der samlet set 119 boliger i de tre bygder. 117 var fritliggende enfamilie-huse, mens 2 boliger ikke var oplyst. Bebyggelsen består derfor udelukkende af enfamiliehuse. Der er ingen kollegie- eller ældreboliger i bygderne. Flere af boligerne trænger til at blive saneret eller renoveret.

Indbyggertallet – dvs. de fastboende – forventes ikke at stige i de kommende år, og i planperioden vil der primært være behov for erstatningsbyg-geri i forbindelse med sanering. Bygden har en restrummelighed på 40 boliger, hvilket er tilstrækkeligt i planperioden frem til 2026.

Erhverv og havn

Den vigtigste indtægtskilde er fangst af sæler og hvaler. Fangst efter narhval foregår i august-september i bunden af Inglefield-fjorden eller Kangerlussuaq (den store fjord). Turister tilbydes ture til bygden, for at opleve den traditionelle fangst efter narhval.

Der er konstateret forekomster af hellefisk i nær-heden af bygden, og der pågår aktuelt udvikling-sarbejde mht. opstart af fiskeri efter hellefisk. Der er dog ikke et produktionsanlæg, fryselager eller indhandlingssted i bygden. Derfor bliver fang-sten transporteret til Qaanaaq og indhandlet.

Udover fangst og fiskeri er der kun arbejdsplad-ser i tilknytning til skole og butik i bygden.

I kommuneplanen er der en restrummelighed på ca. 500 m² til erhvervs- og havneformål.

Beskæftigelsesgraden i de tre bygder, der hører til Qaanaaq er på 30 %, hvilket er en del under mid-del for kommunen (42 %) og lidt under niveauet i Qaanaaq (34 %) (2010-tal). Antallet af arbejdssø-gende er 2 %, hvilket er en del under middel for kommunen (6 %).

Infrastruktur og service

Om sommeren kan bygden nås med skib, der anløbes af et forsyningskib 1 gang om året. Der er ingen havn og der lastes/losses over stranden. Resten af året sker transport med helikopter, og

nerungaatsiarpoq.

Angallannermi periarfissat sullissinerlu

Nunaqarfik aasaanerani umiarsuarmik tikineqarsinnasarpoq, ukiumut ataasiarluni pajuttumik umiarsiaqartarpoq. Umiarsualiveqanngilaq taamaattumillu sissamiit usilersortoqarlunilu/usingiartoqartarpoq. Ukiup sinnerani angallaneq helikopterit atorlugit pisarpoq, nunaqarfik helistop-eqarpoq. Nunaqarfik nunaqarfiit timmisartuussiv-igineqarneranni ilaatinneqanngilaq.

Nunaqarfik aqqusineqanngilaq, aqqusineeraqarporli atorsinnasat tamanittut atorlugit sanaanik. Pingaartumik eqqaavissuup tungaanut aqqusineqannginnera amigaaavoq. Angallassissutit pingaarnerit tassaapput qimus-sit, snescooterit biilit (ukiup sikuatigut) pujortuleeqqallu.

Nunaqarfik inaallagissiorfeqanngilaq. Taamaattorli atuarfik generatori atorlugu innaallagissamik pilersugaavoq. Tankeqarfeqanngilaq, nunaqarfillu nappartarsuit atorlugit benzinamik, solar-imik petroleumillu pilersugaavoq.

Eqqakkanut kuuffeqanngilaq imerlu eqqagaq nunamut kuutsinnarneqartarpoq. Aaqqissussanik ulluneerani unuaanerani luunnit eqqaavilerisoqarneq ajorpoq. Eqqaavis-suaq E2-miippoq, aqqusienrli amigaataavoq. Imermik pilersuineq nammineerluni imertartornikkut nilattarnikkul-luunniit pisarpoq. Kissarsuutit petroliutortut oliefyr-illuun-niit atorlugit kiassartoqartarpoq.

Nunaqarfik kommunip pigisaanik batteriitortumik ataatsi-mik napparuteqarpoq ataatsimillu radiotelefoneeqarluni. Mobiltelefoninut internettikkulluunit attaveqanngilaq.

Nunaqarfik mikisunnguamik pisiniarfeqarpoq/peqqu-maasivik niviarsiamut nakorsiartafeqarluni/nunaqarfiup nakorsitarfia, kisiannili nunaqarfik allaffeqanngilaq, illu sulliveqarani qatserutaasiveqaranilu.

Ilinniartitaaneq

Nunaqarfiup atuarfia, Qeqertat Atuarfiat, marlunniit sisa-manut atuortoqarpoq, 6. kassi tikillugu atuartinneqartar-tunik, tamatuma kingornagut atuartut Qaanaaliartarput. Atuartitsineq ingerlanneqartarpoq meeqqat angerlarsi-maffiini, imaluunniit inimi atuartitsvimmi, aammattaaq nunaqarfiup oqaluffiatut atugarineqartumi. Nunaqarfiup atuarfia iluarsaanneqarpoq 2013-mi, nutaanik igalaalerlu-gu, angallatit kissarsuutaannik pilerlugu, natii oqorsalugit, IT-mullu atortulerlugu.

Kulturi sunngiffillu

Oqaluffik (atuarfiutugaluni oqaluffik) 1962-mi (1973) san-aajuvoq. Ini atuartitsivik mikisumik atuakkanik atorniartar-feqarpoq. Nunaqarfimmi meeqqanik paaqqinninnermut

der er et helistop i bygden. Bygden indgår ikke i bygdebeflyvningen.

Der er ikke et egentligt vejnet i bygden, kun stier opbygget af stedlige materialer. Især mangler en etableret vej til dumpen. Hundeslæde, snescooter, bil (på havis) og motorbåd er de primære transportmidler.

Der er ikke etableret elværk i bygden. Derimod har bl.a. skolen generator til forsyning af el. Der er ikke tankanlæg, men bygden forsynes med tromler med benzin, solar og petroleum.

Der er ingen kloakering og gråt spildevand udledes til terræn. Der er ingen organiseret dag- eller natrenovation. Lossepladsen ligger i E2, men mangler vejforbindelse. Vandforsyningen foregår ved individuel afhentning af vand eller is. Opvarmning sker ved petroleumsovne eller oliefyr.

Der er et batteridrevet antenneanlæg i byen og en enkelt radiotelefon, der tilhører kommunen. Der er hverken mobildækning eller internet.

Der er en lille butik/depot i bygden og en sygeplejestation/bygdekonsultation, men hverken bygdekontor, servicehus eller brandskur.

Uddannelse

Bygdens skole, Qeqertat Atuarfiat, har kun 2-4 elever, der har mulighed for at gå i skole til og med 6. klasse, hvorefter eleverne skal til Qaanaaq. Undervisningen foregår med timelærer i elevernes hjem, eller i skolelokalet, der også fungerer som bygdens kirke. Bygdens skole blev renoveret i 2013, med nye vinduer, skibsovne og gulvisoler-ing, samt IT-udstyr.

Kultur og fritid

Kirken (skolekapel) er opført i 1962 (1973). I skolelokalet er et mindre bibliotek. Der er ingen pasningstilbud i bygden.

Der er ikke fritidstilbud i Qeqertat.

Der er ingen fredninger eller bevaringsværdige bygninger i Qeqertat.

neqerooruteqanngilaq.

Qeqertani sunngiffimmi neqerooruteqangilaq.

Qeqertani illunik eqqissisimatitaqaranilu eriagisarialinnik
soqanngilaq.

Savissivik

Savissivik Qaanaap eqqaani nunaqarfinni kujallersaavoq – Qaanaamiit 185 km-it misiiliorlugit kujalliusoq – qeqertami Savissivimmik atilimmi Qimusseriarsuarmiittumi. Nunaqarfik nunap immikkoortuaniippoq siusinnerusukkut Nigernik taaneqartarsimasumi: isumaqartoq, anorinut kissartunut sammisormiut. Innaangarnup eqqaani arlallinnik inoqarfeqarsimagaluarpoq ullumikkulli Savissivik kiserngorussimavoq.

Savissivik

Savissivik ligger som den sydligste bygd i Qaanaaq-området - ca. 185 km syd for Qaanaaq - på Meteoritøen i Melville Bay. Bygden tilhører det område, der tidligere gik under betegnelsen Nigerdlit: dem, der boede nærmest sydvestenvinden og de varme fønvinde. Dette omfattede forskellige bopladser omkring Kap York, hvoraf Savissivik er det eneste tilbageværende bosted.

Savissivik nunaqarfinngorpoq 1934-mi. Nunaqarfiup aqqa isumaqarpoq "saviminermik nassaarfik", tamatuma ersersippaa tamaani ullorissat anaanik arlalissuarnik nassaartoqarsimanera.

Qimusseriarsuaq 200 km-nik isorartussuseqarpoq Baffinnilu Kangerliumanersuanut ammaannarluni. Tamanna Nunatsinni sumiiffiit attorneqarsimannginnerpaat ilagaat, ilarujussualu eqqissisimatitaavoq, qilulukkat qernertat erniorfissuarimmassuk. Tamaanniipput sermit iigartartut annertoorsuit, kangerliumarngup annertunerujussua pissutigalugu tamanna sikujaartarpoq, kingusissukkullu si-kuertarluni, taamaalilluni ilaannikkooriarluni ukioq kaajallallugu qimusserfiusinnaasarluni.

Nunaqarfiup anguniagai (pingaartitat, ineriartornermi anguniakkat il.il.)

Sullissinermi pissutsit atuuttut inissatigullu neqeroorutit attatiinnarniarneqarput. Nunaqarfiup alliartoqqissinnaanera nunaminertap pilersaaruteqarfiup iluini pissaaq. Inuusutissarsiutinin ineriartortitsineq pissaaq, piniarnerup, aalisarnerullu iluini, matumani tunisinissamut periarfissat annertusillugit kalaaliminernillu tunisassiorluni, takornariartitsinermilu ineriartortinneqarsinnaasut pingaanertut sammillugit. Taamaattumik inuusutissarsiummut ikorfartuutaasinnaasut nukittorsartariaqarput assersuutigalugu angallatinik amusisarfik. Taassuma saniatigut illoqarnermi pissutsit, pilersuineq aamma meeqqanut inuusuttunullu atugassarititaasut pitsanngorsartariaqarput, ilaatigut inuit periarfissaasa annertusinerisigut, ataatsimoorfiusinnaasut sunngiffimmilu sammisassat

Innuttaasut ineqarnerlu

Ulloq 1.2. 2013 Savissivimmi najugaqarput 59-it. Piffissap sivitsulersup ingerlanerani innuttaasut amerlassusaat appariartuaarsimavoq, taakkunannga ukiuni kingullerpaani tallimani 24 %-i angullugu (2008-mi innuttaasunit 78-usuniit). 1980-imiit (123-usimasuniit) innuttaasut amerlassusaat affaa sinnerlugu ikileriaateqarsimavoq. Nunaqarfiup innuttaasa ilisarnaatigaat meeqqat inuusuttullu akornanni nivarsiaqqat amerlanerujussuat, kiisalu sulisinnaassusillit ukioqqortungaatsiarnerat.

Qanaap eqqaani nunaqarfiit pingasuusut, katillutik 45-nik inoqutigeeqarput 145-nillu innuttaqarlutik. Taamaalilluni agguaqatigiisitsinermi inoqutigiit ataatsit 3,2-nik inoqarput, allatut oqaatigalugu Qaanamiit (inoqutiginni 2,7-nik inuttaqartuniit) amerlanerungaatsiarlutik.

Ulloq 01. Januaari 2010 nunaqarfinni taakkunani pun-gasuni 119-nik inissiaqarpoq, ilaqutariit ataasiakkaat illui 117-nit akuttusuut marluk suuneri taaneqarsimanngillat. Taamaalilluni illuliat tamarmik ilaqutariinnut ataasiak-kaanut illoraat. Ilinniartunut inissiaqanngilaq utoqqaallu

Savissivik blev anlagt som udsted i 1934. Bygdens navn betyder "stedet af meteoritjern", hvilket henviser til de mange meteoritter, der er fundet i området.

Melvillebugten er 200 km bred og åbner ud til Baffinbugten. Den er et af Grønlands mest vildtrige områder og en stor del er udlagt som nationalpark og fredet, som et ynglested for narhvalen. I området er der gigantiske bræer og på grund af bugtens størrelse dannes vinterisen tidligt og forsvinder sent, så nogle gange er hun-deslædekørsel mulig året rundt.

Målsætninger for bygden (foku-sområder, udviklingsmål mv.)

Bygdens nuværende serviceniveau og boligudbud søges opretholdt. Nybyggeri og omdannelse skal ske inden for det eksisterende planlagte område. Den primære erhvervsudvikling skal ske med fokus på fangst og fiskeri, herunder en udvikling af indhandlingsmulighederne og produktion af grønlandsk proviant, samt produkter til turismeerhvervet. Derfor bør især funktioner i forhold til erhvervet styrkes, fx bådophaling. Desuden bør boligforholdene, forsyning samt vilkår for børn og unge forbedres, bl.a. gennem sociale tiltag, værested og fritidsfaciliteter.

Befolkning og boliger

Der boede 59 indbyggere i Savissivik pr. 1.2. 2013. Indbyggertallet er faldet i gennem længere tid, heraf de seneste fem år med godt 24 % (fra 78 indbyggere i 2008). Siden 1980 (123) er indbyggertallet mere end halveret. Bygdebefolkningen er kendetegnet ved mange piger blandt børn og unge, samt en del ældre arbejdsdygtige personer.

Der er i alt 45 husstande med 145 indbyggere i Qaanaaq-områdets tre bygder. Det betyder, at den gennemsnitlige husstandsstørrelse er på 3,2 personer, eller noget større end i Qaanaaq (2,7 personer pr. husstand).

Den 1. januar 2010 var der samlet set 119 boliger i de tre bygder. 117 var fritliggende enfamiliehuse, mens 2 boliger ikke var oplyst. Bebyggelsen består derfor udelukkende af enfamiliehuse. Der er ingen kollegie- eller ældreboliger. Flere af boligerne trænger til at blive saneret eller renoveret.

Indbyggertallet forventes ikke at stige markant i de kommende år, og i planperioden vil der

illoqarani. Illut arlallit isatertariangornikuupput iluarsaan-
neqartariaqarlutilluunniit.

Naatsorsuutigineqanngilaq innuttaasut amerlassusaat
ukiuni aggersuni malunnaatilimmik qaffariaateqaru-
maartoq, pilersaarusiortuup ingerlanerani pingaarnertut
pisariaqartinneqassaaq, isaterinernut atatillugu nutaanik
illuliortoqartarnissaa. Nunaqarfimmi illuliorfissanut inissaq
sinneruttoq illunut 15-t naapertuuppoq, taannalu piffis-
sami pilersaarusiortufiusumi 2026-p tungaanut naammal-
luarpoq.

Inuussutissarsiutit umiarsualivillu

Sineriak Qimusseriarsuarmiittoq piniariartarfusimavoq
pingaarutilik timmiaruarpassualik sarfarissorlu, allaat
issinnerpaaffiani, sikup sinaavaniit imarnersaniilluunniit
piniarnissamut periarfissalik. Innuttaasut piniarnerinnan-
gajammik, annikikkaluamillu aalisarnermik (qaleralinnik),
inuuniuteqarfisaa. Innat timmissat ineqarfii nunaqarfiup
tunuaniiittut appaliarsuppassuaqarput, taamaattumillu
timmiaruarnerneq puisinniarnertu tassapput isertit-
siffiusinnaasut pingaarnersaat, aammali qernertat, nan-
nut uumasullu allat piniarneqartarput. Innaangarnup

primært være behov for erstatningsbyggeri i
forbindelse med sanering. Bygden har en re-
strømmelighed på 15 boliger, hvilket er tilstræk-
keligt i planperioden frem til 2026.

Erhverv og havn

Kyststrækningen ved Melvillebugten har været et
vigtigt fangststed med rige fuglefjælde og strøm-
forhold, der muliggør fangst ved iskanten eller
revner og våger i isen, selv i de koldeste perioder.
Indbyggerne lever primært af jagt og i noget
omfang fiskeri (hellefiskeri). Det store fuglefjeld
bag bygden rummer store kolonier af søkonger,
og fuglefangst er sammen med sælfangst den
vigtigste indtægtskilde, men også narhval,
isbjørn og andre dyr fanges. I Kap York-området
nedlægges mellem 30-50 isbjørne hvert år.

Royal Greenland har et mindre indhandlingsan-
læg i bygden, der bl.a. aftager hellefisk og mattak
(der dog for tiden er lukket uden fastlagt genåb-
ningstidspunkt). Foruden et produktionsanlæg
er der fryselager og værksted. Sælskind sælges i
noget omfang.

eqqaani ukiut tamaasa nannut 30-50-illu akornanniittut pisarineqartarput.

Royal Greenland nunaqarfimmi annertunngitsumik tunit-siveqarpoq, ilaatigut qaleralinnik mattannillu tigoraasu-mik (taannali maannakkuugallartoq matuneqarnikuuvoq qaqugu ammaqqinneqassanersoq aaliangiiffiginagu). Tunisassiorfiup saniatigut qerititsivimmik peqqu-maasiveqarpoq sannaveqarlunilu. Puisit amii annertun-gaatsiartumik tunisaapput.

Kommuneplani malillugu inuussutissarsiutinut umiarsual-ivimmullu siunertanut sanaartorfissatut sinneruttoq 7.000 m² missiliorlugit angissuseqarpoq.

Piniarnerup alisarnerullu saniatigut innuttaasut sanalun-nermiit isertitaqartarput. Aamma amerlanngikkaluani pisiniarfimmi, atuarfimmi, kommunillu ingerlatsiviini suliffissaqarpoq.

Nunaqarfinni taakkunani pingasuni, Qaanaamut atasuni, sulisinnaassuseqarneq ataatsimut isigalugu 30 %-uvoq, taannalu kommuni tamakkerlugu agguaqatigiisitsinermi (42 %-usumit) appasinnerungaatsiarpoq, Qaanaamilu (34 %-usumit) appasinnerulaarluni (kisitsisit 2010-meersut). Suliffissarsiortut amerlassusaat 2 %-uvoq, taannalu kom-munimi agguaqatigiisitsinermi (6 %-usumit) appasin-nerungaatsiarpoq.

Angallannermi periarfissat sullissinerlu

Nunaqarfik aqqusinertut taaneqarsinnaasunik soqanngi-laq, taamaallaalli aqqusineeraqarluni tamaani atortut pilersitaannik. Qimussit pujortuleeqqallu angallassitutini pingaarnersaapput.

Nunaqarfik helistop-eqarpoq, nuunnguami inissinneqar-simasumik. Taanna ilaasunik, allakkanik nassiussanillu timmisartuussivineqartarpoq, ukioq kaajallallugu. Ukiuunerani silamik peqquteqartumik sapaatik akunneri arlallit avammut attaveqarneq ajornarsisinnaasarpoq. Nu-naqarfiup innuttaasa, piniariarniartillutik Qaanaamulluiniit assartuinermi atugassaminnik, orsersornermi atugarisaat ajornartorsiornarnerulerput, Moriusap matuneqarnerati-gut.

Aasaanerani nunaqarfik umiarsuarnik tikinneqarsin-naasarpoq, Savissivillu umiarsuarnik pajuttumik ukiumut ataasiarluni tikinneqartarpoq. Nunaqarfik umiarsual-iveqanngilaq, taamaattumillu usilersorneq/usingiarneq sissamiit ingerlanneqartarpoq.

Nunaqarfik innaallagissiuuteqarpoq, imermilli pilersuineq aasaanerani tatsinit marlunniit imertartornikkut pisarpoq, ukiukkullu nilannik aatsitsineq atorneqartarluni. Kias-sarneq kissarsuutit petroleutortut oliefyr-illuunnit atorlugit

I kommuneplanen er der en restrummelighed på ca. 7.000 m² til erhvervs- og havneformål.

Udover fangst og fiskeri stammer indbyggernes indtægter fra husflidsproduktion. Dertil er der et begrænset antal arbejdspladser i tilknytning til butik, skolen og kommunens virksomhed.

Beskæftigelsesgraden i de to bygder, der hører til Qaanaaq er på 30 %, hvilket er en del under mid-del for kommunen (42 %) og lidt under niveauet i Qaanaaq (34 %) (2010-tal). Antallet af arbejdssø-gende er 2 %, hvilket er en del under middel for kommunen (6 %).

Infrastruktur og service

Der er ikke et egentligt vejnet i bygden, kun stier opbygget af stedlige materialer. Hundeslæde og motorbåd er de primære transportmidler.

Bygden har et helistop, der er placeret på et lille næs. Dette beflyves hele året med passagerer, post og fragt. I vinterperioden kan vejret med-føre flere uger uden forbindelse til omverdenen. Bygdens borgere oplever yderligere problemer i forhold til optankning af brændstof ved jagtture eller transport til Qaanaaq, i kraft af lukningen af Moriusaq.

Om sommeren kan bygden nås med skib, og Savissivik anløbes af et forsyningsskib en gang om året. Der er ingen havn i bygden, så lastning/losning foregår på stranden.

Der er et elværk i byen, mens vandforsyningen sker ved vandafhentning fra to søer om somme-ren og issmeltning om vinteren. Varmeforsyning sker ved petroleumsovne eller oliefyr.

Der er ingen kloakering i bygden, og gråt spildevand udledes til terræn. Dagrenovation indsam-les og deponeres på lossepladsen, der ligger nord for byen, hvor affaldet afbrændes, og i den forbindelse er en manglende vejforbindelse problematisk. Der er ingen organiseret natreno-vation.

TELE Greenland varetager bygdens telekommu-nikation via paraboldækning. Herudover er der satellitbaseret radio og tv.

Der er to områder til center- og offentlige funktioner i bygden. Vestligst ligger et område med butik og pakhús, frysehus, skolekapel, bygdeskole og skindhus. Mod øst ligger service-

pisarpoq.

Nunaqarfik eqqaavinnut kuuffilersugaanngilaq, imerlu eqqagaq pinngortitamut kuutsiinnarneqartarpoq. Ul-luunerani eqqakkat eqqaavissuarmi, nunaqarfiup avannaaniittumi, katersorneqartarput, ikuallanneqartarlutillu, tamatumunngalu tunngatillugu aqqusineqannginnera ajornartorsiutaasarpoq. Anartarfinnik igitsisarneq aaqqiis-suussaangilaq.

TELE Greenlandip oqarasuaatit assigissaallu atorlugit attaveqarneq sakkortusaaviit parabolit atorlugit isumagisaraa. Taakkua saniatigut qaammataasat aqquutigalugit radio TV-lu tusarnaarneqarlutillu isiginnaarneqartarput.

Nunaqarfimmi nunaminertani marlunni ingerlatsiveqarfeqarpoq tassaasut sullissiviit aamma pisortat ingerlatsivii. Killerpaavoq nunaminertaq pisiniarfiup, quersuup, atuarfiup oqaluffiutigisup, nunaqarfiup atuarfiata amiisiviullu inissisimaffiat. Kangilliuppullu illu sullivik, nunaqarfiup allaffia, sannavik, tunisassiorfik innaallagissiorfillu. Aammattaaq nunaqarfik nivarsiamut nakorsiartarfeqarpoq.

Ilinniartitaaneq

Nunaqarfiup atuarfia ateqarpoq Piitaaqqap Atuarfia, atualeqqaaniit 9. klassi tikillugu atuartarput. Atuarfik 15-it missiliorlugit atuartoqartoq, 1998-99-mi allineqarpoq init atuartsiviit ilallugit atuakkanillu atorniartarfeqalerluni.

Kulturi sunngiffillu

Oqaluffik (atuarfiutigaluni oqaluffik) 1962-mi sananeqarpoq 75-inillu issiavissaqarluni. Illu sullivimmi ingerlatat arlallit ataatsimoorput: kommunip allaffia, ataatsimiittarfik, meeqqanik paarsisarfik, katersortarfik, ataatsimoorullugu uffarfik, errorsisarfik aamma amernik suliarinnittarfik. Atuarfimmu atasumik atuakkanik atorniartarfeqarpoq, klubbimullu assingusunik ingerlatsiveqarluni.

Savissivimmi eqqissisimatitaqanngillaq illunillu eriagisari-alinnik soqarani.

hus, bygdekonto, værksted og produktionsanlæg samt elværk. Der er også en sygeplejestation i bygden.

Uddannelse

Bygdens skole hedder Piitaaqqap Atuarfia, med 1.-9. klasse. Skolen, der har ca. 15 elever, blev i 1998-99 udvidet med nye lokaler og et bibliotek.

Kultur og fritid

Kirken (skolekapellet) blev bygget i 1962 og har 75 siddepladser. Servicehuset forener flere funktioner: kommunekonto, mødesal, børnepasning, forsamlingshus, fælles bad, vaskeri og skindbehandling. I tilknytning til skolen er der bibliotek og klublignende aktiviteter.

Der er ingen fredninger eller bevaringsværdige bygninger i Savissivik.

Siorapaluk

Siorapaluk avanersuarmiutut Hiurapaluk. Atia isumaqarpoq "siorannguit", nunaqarfiup sissaaniittut siorannguit atsillugit. Siorapaluk Nunatsinni nunaqarfiit avannarlarsaat, nunarsuarmilu inoqarfiit avannarlarsaasa ilagalugu. Nunaqarfik Siorapaluup Kangerluata Ivittuupaluup tungaanut qinngoqartup saqqaatungaaniippoq. Tamassuma eqqaa siusinnerusukkut taaneqartarsimavoq Avannarliit: isumaqartoq, avannerajuttormiut. Nunaqarfimmiit, Qaanaamut toqqaannarlugu 50 km-it missiliorlugit, Qalasarsuarmullu 1362 km-nik, ungasissuseqarpoq. Inuisa ilarpassui Inunnik Akilernermiunik siuaasaqarput, 1880-p missaani Ikeq ikaarlugu Siorapalummi nunassittunik.

Siorapaluk

Siorapaluk er også kendt som Hiurapaluk. Navnet betyder "lille sand", hvilket stammer fra den smalle sandstrand foran bygden. Siorapaluk er den nordligste bygd i Grønland og et af verdens nordligste bosteder. Bygden ligger på den nordlige side af Robertson Fjorden, der skærer sig ind i Hayes Halvøen. Området gik tidligere under betegnelsen Avangnardlit: dem, der bor nærmest nordenvinden. Fra bygden er der ca. 50 km i luftlinje til Qaanaaq og 1362 km til Nordpolen. En stor del af indbyggerne er efterkommere af canadiske inuitter, der flyttede til Siorapaluk ved at rejse over Smith Sund omkring 1880.

Siorapaluk sivinganermiippoq kujammut sammisumi, arlalitsigut kuuttalimmi. Kuuk ataaseq nunaqarfimmik marlunut avitsisimavoq: immikkoortoq killeq illoqarfigineqartoq, aamma immikkoortoq kangilleq illoqarfigineqarlunilu, qitiusunik ingerlatsiveqarfusooq.

Nunaqarfiup anguniagai (pingaartitat, ineriartornermi anguniakkat il.il.)

Nunaqarfimmi sullissinermi pissutsit atuuttut inissatigullu neqeroorutit attatiinnarniarneqarput. Ineriartorneq annertunerusoq allanngortiterinerillu nunaqarfiup iluani nunaminertani pilersaarusiortfigineqareersimasuni pissapput. Inuussutissarsiutitigut ineriartortitsineq pingaarneq, piniarneq, aalisarneq, takornariaqarnermilu suliniutit qitiutillugit ingerlanneqassaaq, Qanaaq suleqatigalugu. Taamaattumik angallanermi pissutsit eqqaavilerinermilu periaatsit il.il. pitaanerulersinneqartariaqarput, innuttaasut inuunerminni atugarisaat pitsanngorsarniarlugit.

Innuttaasut ineqarnerlu

Ulloq 1.2. 2013 nunaqarfik 57-nik innuttaqarpoq. Nunaqarfiup innuttai 00'kkut aallartinneranni malunnaatilimmik amerleriaateqarput, 2006-milu nuuttut amerlanerpaajupput, 93-iusimallutik. Tamatuma kingorna innuttaasut 40 %-i angullugu ikileriarput, tamannalu pingaartumik Qaanaamut nutsertoqarneranik pissuteqarpoq. 1980-mi innuttaasunut sanilliussinermi innuttaasut amerlassusaat 12 %-mik (65-nik) ikileriaateqarput.

Qanaap eqqaani nunaqarfiit pingasuusut, katillutik 45-nik inoqutigeeqarput 145-nillu innuttaqarlutik. Taamaalluni agguaqatigiisitsinermi inoqutigiit ataatsit 3,2-nik inoqarput, allatut oqaatigalugu Qaanamiit (inoqutiginni 2,7-nik inuttaqartuniit) amerlanerungaatsiarlutik.

Ulloq 01. Januaari 2010 nunaqarfinni taakkunani pungasuni 119-nik inissiaqarpoq, ilaqutariit ataasiakkaat illui 117-nit akuttusuut marluk suuneri taaneqarsimanngillat. Taamaalluni illuliat tamarmik ilaqutariinnut ataasiakkaanut illoraat. Ilinniartunut inissiaqanngilaq utoqqaallu illoqarani. Illut arlallit isatertarianngornikuupput iluarsaanneqartariaqarlutilluunniit.

Naatsorsuutigineqanngilaq innuttaasut amerlassusaat ukiuni aggersuni malunnaatilimmik qaffariaateqarumaartoq, pilersaarusiortfiup ingerlanerani pingaarnertut pisariaqartinneqassaaq, isaterinernut atatillugu nutaanik illulioortoqartarnissaa. Nunaqarfimmi illulioarfissanut inissaq sinneruttoq illunut 10-t naapertuuppoq, taannalu piffissami pilersaarusiortfusumi 2026-p tungaanut naammalluarpoq.

Inuussutissarsiutit umiarsualivillu

Siorapaluk ligger på en sydvendt skråning, der gennemskæres af flere elve. En elv opdeler bygden i to dele: et vestligt boligområde og et østligt område med boliger og centerfunktioner.

Målsætninger for bygden (fokusområder, udviklingsmål mv.)

Bygdens nuværende serviceniveau og boligudbud søges opretholdt. Yderligere udvikling og omdannelse skal ske inden for det eksisterende planlagte område. Den primære erhvervsudvikling skal ske med fokus på fangst og fiskeri samt indsatser ift. turisme, i samarbejde med Qaanaaq. Derudover bør infrastruktur, affaldshåndtering mm. forbedres for at forbedre den borgernes levestandard.

Befolkning og boliger

Der var 57 indbyggere i bygden pr. 1/2 2013. Indbyggertallet steg markant i starten af 00'erne, og flest indbyggere var der i 2006, med 93 personer. Siden er der blevet knap 40 % færre indbyggere, hvilket primært skyldes fraflytning til Qaanaaq. Sammenlignet med indbyggertallet i 1980 er faldet i indbyggertallet 12 % (65).

Der er i alt 45 husstande med 145 indbyggere i Qaanaaq-området tre bygder. Det betyder, at den gennemsnitlige husstandsstørrelse er på 3,2 personer, eller noget mere end i Qaanaaq (2,7 personer pr. husstand).

Den 1. januar 2010 var der samt set 119 boliger i de tre bygder. 117 var fritliggende enfamiliehuse, mens 2 boliger ikke var oplyst. Bebyggelsen i bygden består derfor udelukkende af enfamiliehuse. Der er ingen kollegie- eller ældreboliger. Flere af boligerne trænger til at blive saneret eller renoveret.

Indbyggertallet forventes ikke at stige markant i de kommende år, og i planperioden vil der primært være behov for erstatningsbyggeri i forbindelse med sanering. Bygden har en restrømmelighed på 10, hvilket er tilstrækkeligt i planperioden frem til 2026.

Erhverv og havn

Det primære erhverv er fangst, og der er gode muligheder for fangst af fugle (søkrone og polarlomvie), polarræv, polarhare, sæl og hvalros. Men også jagten efter isbjørne har stor betydning. Der er dog ikke et egentligt indhandlings- eller

Inuussutissarsiutit pingaarnersaraat piniarneq, makku-nanngalu piniarnissamut periarfissageqaaq, timmiarussat (appaliarsuit appallu), terianniat, ukallit, puisit aamma aarrit. Aammattaaq nannunniarneq annertuumik pingaaruteqarpoq. Siorapalummili tunitsiveqaranilu pisanut peqqumaasiveqanngilaq.

Nunaqarfimmi aalisarneq annikippoq, piniarnerulli saniatigut innuttaasut sanalunnermiit isertitaqartarput. Taakkua saniatigut makkununga tunngasuni suliffissaqarpoq, pisiniarfik, atuarfik, kommunip ingerlatsivii annikikkalua-millu takornariaqarneq.

Kommuneplani malillugu inuussutissarsiutinut umiarsualivimmullu siunertanut sanaartorfissatut sinneruttoq 0 m² missiliorlugit angissuseqarpoq.

Nunaqarfinni taakkunani pingasuni, Qaanaamut atasuni, sulisinnaassuseqarneq ataatsimut isigalugu 30 %uvoq, tannalu kommuni tamakkerlugu agguaqatigiisitsinermiit (42 %-usumit) appasinnerungaatsiarpoq, Qaanaamilu (34 %-usumit) appasinnerulaarluni (kisitsisit 2010-meersut). Suliffissarsiortut amerlassusaat 2 %-uvoq, taannalu kommunimi agguaqatigiisitsinermiit (6 %-usumit) appasinnerungaatsiarpoq.

opbevaringssted i Siorapaluk.

Fiskeri er begrænset i bygden, men udover fangst henter indbyggerne indtægter fra fremstilling af husflidsprodukter. Hertil er der arbejdspladser i forbindelse med butik, skole, kommunal virksomhed og i noget omfang turisme.

Der er ingen restrummelighed til erhvervs- og havneformål.

Beskæftigelsesgraden i de tre bygder, der hører til Qaanaaq under ét er på 30 %, hvilket er en del under middel for kommunen (42 %) og lidt under niveauet i Qaanaaq (34 %) (2010-tal). Antallet af arbejdssøgende er 2 %, hvilket er en del under middel for kommunen (6 %).

Turister kan om sommeren komme på hundeslædeture ud på Robertson Fjorden og der er mulighed for at se arrangementer med traditionel trommedans, demonstration af kajakteknik og korsang.

Takornariat aasakkut Siorapaluup Kangerluani qimus-siunneqarsinnaasarput. Aammattaq periarfissaqarpoq, inngerutitoqqat, qajartoriaatsit, erinarsoqatigiillu erinar-sortut misigissallugit.

Angallannermi periarfissat sullissinerlu

Siorapaluup helistop-ia nunaqarfiup avannaatungaaniip-poq. Helistoppi ukioq kaajallallugu Air Greenland-imiit sullissiviusarpoq. Ukiuunerani Qaanaamiit assartuussineq qimussit snescooterillu atorlugit pisarpoq.

Nunaqarfik imaatigut aammattaq tikinneqarsinnaasar-poq Juulimiit Septembarimut, soorunalimi sikut silallu pissusaat apeqqutaatillugit, ukiumullu ataasiarluni pajut-tumik umiarsuaqartarpoq. Siorapaluk umiarsualiveqanngi-laq, taamaattumillu pajuttumik umiarsuaqartillugu, usin-giarneq/usilersorneq sissamiit ingerlanneqartarpoq.

Nunaqarfik aqqusineqanngilaq, illineqarporli aqqusinee-raqarlunilu.

Nunaqarfik innaallagissiuuteqarpoq, kiassarneq kissar-suutit petroleutortut oliefyr-illuunnit atorlugit pisarpoq. Nunaqarfik imermik pilersorneqanngilaq. Aasaanerani kuunniit imertartortoqartarpoq, ukiukkullu nilannik aat-sitsineq atorneqartarluni. Nunaqarfik eqqaavinnut kuuffil-ersugaanngilaq, imerlu eqqagaq pinngortitamut kuutsiin-narneqartarpoq. Ulluunerani eqqakkat eqqaavissuarmi, nunaqarfiup kangiattunngaaniittumi, katersorneqartarput, akuttunngitsunillu ikuallanneqartarlutik. Tamatumunngalu tunngatillugu aqqusineqannginnera ajornartorsiutaasar-poq. Anartarfinnik igitsisarneq aaqqiissuussaannngilaq ataatsimullu isigalugu eqqiluisaarnermut tunngatillugu ajornartorsiutaalluni.

TELE Greenlandip oqarasuaatit assigissaallu atorlugit attaveqarneq napparutit sakkortusaaviit atorlugit isum-agisaraa. Taakkua saniatigut qaammataasat aqutugalugit radio TV-lu tusarnaarneqarlutillu isiginnaarneqartarput.

Nunaqarfiup pisiniarfia toqqorsivittalik allakkerisarfllu illumik ataatsimoorussippat. Siorapaluk aammattaq nunaqarfiup allaffeqarpoq, niviarsiamut nakorsiartarfeqar-luni, illu sulliveqarlunilu makkununga atorneqartumik, ataatsimiittarfik, ataatsimoorullugu uffarfik, amernik suliarinnittarfik errorsisarfllu. Siusinnerusuklut illu sul-livimmi meeqqanik paaqqinnitoqartarsimagaluarpoq, maannakkuugallartorli nunaqarfimmi aaqqiissuussasumik paaqqinninnermut neqerooruteqanngilaq.

Nunaqarfimmi tamanit atorneqarsinnaasunik unnuisar-feqanngilaq, illuinnarnili unnuisoqarsinnaasarpoq imalu-unnit tuperluni.

Ilinniartitaaneq

Infrastruktur og service

Helistoppet ligger nord for bygden og beflyves hele året af Air Greenland. Om vinteren foregår transport også med hundeslæde og snescooter fra Qaanaaq.

I perioden juli-september kan bygden nås med skib, alt efter isforholdene og vejsituationen, og bygden anløbes af et forsyningsskib 1 gang om året. Der er ingen havn i Siorapaluk, så lastning/losning af forsyningsskibe foregår på stranden. Der er ikke et vejnet i bygden, men (køre)spor og stier.

Elforsyning sker fra bygdens elværk, mens opvarmning sker med petroleumsovn eller oliefyr. Der er ingen vandforsyning. I sommerperioden hentes vandet fra elvene, mens der om vinteren anvendes issmeltning. Bygden er ikke kloakeret, og gråt spildevand udledes til terræn. Dagrenovation indsamles og deponeres på lossepladsen øst for byen, hvor det afbrændes jævnlige. Den manglende vejforbindelse hertil gør dog renovation problematisk. Der er ingen organiseret natrenovation og et generelt problem i forbindelse med renhold.

TELE Greenland varetager bygdens telekommunikation via en telemast. Herudover er der satellit-baseret radio og tv.

Bygdens butik med tilhørende lager har til huse i samme bygning som posthuset. Siorapaluk har endvidere et bygdekontor, en sygeplejestation og et servicehus, der også fungerer som mødesal, fælles bad, skindbehandling og vaskeri. Der har tidligere været børnepasning i servicehuset, men på nuværende tidspunkt er der ikke et organiseret pasningstilbud i bygden.

Der er ingen officielle overnatningsmuligheder i bygden, men mulighed for privat overnatning eller overnatning i telt.

Uddannelse

Bygdens skole, Evap Atuarfia, er opført i 2006 og deler bygning med kapellet og et lille bibliotek. Skolen, hvor eleverne går fra 1.-7. klasse, har ca. 7 elever.

Kultur og fritid

Der er et forsamlingshus og et skolekapel i bygden, ligesom der er klublignende aktiviteter på skolen.

Nunaqarfiup atuarfia, Evap Atuarfia, 2006-mi sananeqar-
toq oqaluffiutigalunilu mikisumik atuakkanik atorniar-
tarfittaqarpoq. Atuarfik atualeqqaaniit 7. klassi tikillugu
atuartulik, arfineq marluk missiliorlugit atuartoqarpoq.

Kulturi sunngiffillu

Nunaqarfik katersortafeqarlunilu oqaluffiutigisumik atu-
arfeqarpoq, atuarfimmilu klubbimut assingusunik ingerla-
tsisoqartarpoq.

Qasigiannguut

Qasigiannguut – "qasigiaqarfik" – Nunatsinni illoqarfiit pi-soqaanersaata tullia, Qaasuitsup Kommunianilu illoqarfiit annerit sisamaat. Illoqarfik siusinnerusukkut Qasigiannguut Kommunerisimasaata illoqarfittaraa allaffissornermi qitiu-soq. Qasigiannguaniit Aasiaat 65 km missiliorlugit, Ilulissat 60 km ataassimallugit, sersersuarlu 35 km missiliorlugit ungasissuseqarput. Illoqarfik kommunit kattussuutsin-neqarnerisa kinguneranik nunaqarfittaqaaruppoq.

Qasigiannguut

Qasigiannguut – "små spraglede sæler" – er Grønlands næstældste by og den fjerdestørste i Qaasuitsup Kommunia. Byen var tidligere hoved-by og administrativt center i den tidligere Qasi-giannguut Kommune. Fra Qasigiannguut der ca. 65 km til Aasiaat, under 60 km til Ilulissat og ca. 35 km til indlandsisen. Byen har efter kommunesam-menlægningen ingen tilknyttede bygder.

Illoqarfik Qeqertarsuup Tunuani ilorpasissumi qeqer-taasamiippoq, qinngortulaartumik – kangerliumanertal-immi – Ikeraanngua. Illoqarfik kangerliumarnup avan-naatungaaniipppoq mikisunik qeqertarpaaluttalimmi, avannamut kujammullu sivinngaarissunik qattunertaqar-luni, kangiataungaaniipporlu narsaamaneq qorsooqqissoq – Qinngunnguit. Qattunersaniit illoqarfimmut, Ilulissat Kangerluannut, Qeqertarsuup tungaanut, qaqqanullu timaaniittunut isikkiveqarpoq.

Quilik, qeqertat avataatungaaniittut ilaat, sapusiorlugu nunamut atanilerneqarsimavoq. Illoqarfiup umiarsual-iveqarfisaa arlaat inuussutissarsionermilu suliffeqarfiit tassaniipput. Illoqafimmi sanaartukkat pisoqaanerit umiatsiaaqqanullu umiatsialivik kangerliumarnup qinn-guniipput. Illoqarfiup immikkoortortaasa taakkua mar-luusut akornanniippoq illoqarfiup qeqqa, 1960-kkunni sanaartorfiusimasoo, pisiniarfeqarluni, oqaluffeqarluni, napparsimaveqarluni, allanillu qitiusunik sullissiveqarluni aammalu quleriinnik inissiaqarluni. Illoqarfiup qeqqata kujataatungaaniippoq inissiaqarfik Quikoq, kiisalu inuus-sutissarsiateqarfiit iluliallu nutaanerusut avannatun-gaanillutillu avannamut kangiataungaaniipput. Illoqarfiup nunaqarfippalaartumik aaqqissugaanini attatiinarsimavaa, illoqarfimmi avatangiiseq qalipaaticissaartumik akun-neqartitserluni katigigaalluni, aammalu ingerlatsiviit susassaqaqarfillu tamarmik pisinnaarluni ornittarianaallutik. Pegatigitillugulu illoqarfiup pilersorneqarnera angallan-ermilu periarfissat, ukiuni qulikkaani ineriartorsimanermit sunnigaasimanerannik takussutissaqarpoq.

Piniarnermut periarfissagissaarnera pissutigalugu, eqqaa qangarsuaaniilli nunaqarfigineqartarsimavoq. Ukiut 4.500-t matuma sionatigulli inuit siulliit Qeqertasussummi nu-nassissimapput, Qasigiannnguit kujammut kitaatungaanni 30 km missiliorlugit ungasitsigisumi, tassani nunaqarfikoq Saqqaq-kulturimeersoq assaavigineqarsimavoq. Qasi-giannnguit niuertoqarfittut tunngavilerneqarput 1734-p aasaani, qallunaamit niivertumit Jacob Severin-mik atil-immit, atserneqarlutillu Christianshåb kunngi Christian VI atsiullugu. Niuertoqarfik aallaqqaammut Illukumiis-simagaluarpoq, Ikeraannguata kujataatungaani, 1763-mili ullumikkut inigisaminut nuunneqarsimalluni, anorinut oqquunerusumut. Niuertoqarfitoqqap illukui suli nassaas-saapput.

1950'kkunni 1960'kkunnilu raajarniarnerup ineriartulerut-torfani illoqarfik sukkasuumik alliartulerpoq, innuttaasullu amerlassusaat 300-niit 1.400-nut qafallutik. 1980'kkut aallartinneranni innuttaasut amerlanerpaaffimminniis-simaput 1.800-t missiliorisimallugit. 1999-mi raajaleriffik matuneqarmat appariartortoqalerpoq, fabrikilli ammaq-qinneqarnerata kingornatigut, aalisarnerup annertusinera-tigut, efterskolimillu nutaamik ammaasoqareerneratigut, Qasigiannnguit siuariartoqqilernerannut takussutissaqarto-

Byen ligger på en halvø inderst i Diskobugten, hvor en vig – Havnebugten – skærer sig ind i landet. Byen ligger på den nordlige side af bugten i tilknytning til en række mindre øer samt omgivet af stejle fjeldskrånninger mod nord og syd samt det grønne dalstrøg – Sletten – mod øst. Fra fjeldene er der udsigt over byen, Isfjorden, Diskoøen, og indlandets bjerge.

Quilik (Spækholmen), der er en af de omgivende øer, er forbundet med land via en dæmning. Her ligger det ene af byens to havneanlæg samt et erhvervsområde. Byens ældste bebyggelse og jollehavn ligger længere inde i vigen. I mellem de to bydele ligger bymidten, opført i 1960'erne, med butikker, kirke, sygehus og andre centrale institutioner samt etageboliger. Syd for bymidten ligger boligområdet Quikoq og mod nord og nor-døst nyere erhvervs- og boligområder. Byen har bevaret den oprindelige intime stemning, hvor bymiljøet er sammensat og farverigt med åbne pladser, og hvor alle funktioner og faciliteter lig-ger inden for gåafstand. Samtidig bærer byens forsyning og infrastruktur præg af, at store dele er etableret gennem flere årtier med vækst.

På grund af de gode fangstbetingelser har der været bopladser i egnen i lang tid. Allerede for 4.500 år siden slog de første mennesker sig ned på øen Qeqertasussuk, ca. 30 km sydvest for Qasi-giannnguit, hvor en boplads fra Saqqaqkulturen er udgravet. Qasigiannnguit blev grundlagt som handelskoloni i sommeren 1734 af den danske købmand Jacob Severin og opkaldt Christianshåb efter Christian VI. Kolonien lå oprindeligt ved Bryghusbugten (Illukut), syd for Havnevigen, men blev i 1763 flyttet til den nuværende lokalitet, hvor der er bedre vindforhold. Ruinerne af den gamle koloni findes endnu.

Med udviklingen af rejefiskeriet i 1950'erne og 1960'erne voksede byen voldsomt, og indbyg-gertallet steg fra 300 til 1.400. Befolkningstallet toppede i begyndelsen af 1980'erne med ca. 1.800 indbyggere. Da rejefabrikken lukkede i 1999, begyndte en nedgangsperiode, men efter genåbning af fiskefabrikken, med øget fiskeri og åbningen af en ny efterskole, er der igen tegn på fremgang i Qasigiannnguit.

Målsætninger for byen (fokusom-råder, udviklingsmål mv.)

For Qasigiannnguit er målsætningen først og frem-mest at skabe nye muligheder for erhvervsområ-

qaqqilerpoq.

Illoqarfiup anguniagai (pingaartitat, ineriartornermi anguniakkat il.il.)

Qasigiannguut ineriartortinneqarneranni, anguniakkani sallerisaallunilu pingaarnersaavoq, inuussutissarsiornerup iluani periarfissanik nutaanik pilersitsinissaq. Tamatumani aalisakkanik tunisassiornerup pioreersup ineriartortinneqarluni, ineriigaanerusunik suliaqarnerulernissaa pineqaannangilaq, aammali aatsitassarsiorartoqarlarsinnaanera, aamma minnerunngitsumillu takornariaqarneq, illoqarfiup kusanartumik immikkuullarissumillu inissisimaffeqarneranik tunngaveqartoq, ullumikkullu anner-tuumik sunniuteqalereersoq, pineqarput. Ineriartornerulli tamatuma pisariaqartippaa, nunaminertat ingerlatanut kulturimilu sulianut atorineqartartut, pitsaangorsaavigineqarnissaat, angallannermi pilersuinermilu piumasaqaatinut pingaruteqarluinnartunut tunngatillugu. Tassunga tunngatillugu erngup nukinganik nukissiorfiliortoqarsinnaaneranut periarfissat atorineqartariaqaralarput, avatangiisimut, inuussutissarsiu-teqarfinnut innuttaasunullu iluaqutaasumik.

Naggataatigullu Qasiannguut illoqarfittut ilinniagaqarfittut nangittumik ineriartortinneqarlutillu nukittorsarneqassap-put.

Kommunip takorluugai anguniagaalu pingaarnarit tassaapput, innuttaasut kissaatigisaannut ilanngullugit, tigussaasumik pilersaarusiornermi aqutsiner-mi sakkut. Taamaattumik kommunip illoqarfiini nunaqarfiinilu as-sigiinngitsunik iluseqarlutik takkuttarput, matumani takuneqarsinnaasutut: qasigiannguut_kn.pdf (53.3 KB)

Innuttaasut ineqarnerlu

Qasigiannguut ulloq 1/2 2013 innuttaqarput 1.171-nik, taakkua kommunip innuttaasut 7 %-iinut naapertuupput, kisiannili tassa ataatsimut isigalugu 80'kkunni innuttaasut amerlassusaat appariartuaaginnarsimavoq. 1980-mi illoqarfik 1.771-nik innuttaqarsimavoq, tamatumali kingorna kisitsit appartuinnarsimavoq 2008-milu 1.124-iulersimal-lutk. 2008-miit kisitsit qaffariaateqarsimavoq – 4 %-mik

Innuttaasut ukioqqortussutsinut agguataarnerat Nunatta sinneranut assinguvoq. Taamaattorli ukioqatigiiaat 35-niit 44-nut marloriaatingajaapput, ukioqatigiiaalli sinnerini ikinnerulaarlutik.

Qasigiannguani illoqutigiiaat 453-upput, imaappoq ag-guaqatigiisillugu illoqutigiiaat tamarmik 2,6-nik inoqarput. Qasigiannguut illoqarfianni inissiat ulloq 1. Januaari 2010 586-usimapput. 37 %-it tassaasimapput ilaqutariit illui (217-it), 16 %-t illut uigulukutsut (96-it), 47 %-ngajaallu tassaallutik inissiat quleriit (273-it). Taakkunannga inissiat

det. Det drejer sig ikke blot om at videreudvikle den eksisterende fiskeproduktion til større grad af forædling, men også eventuelle råstofakti-viteter og især turismen, der allerede i dag spiller en stor rolle på grund af byens smukke beliggenhed og karakteristiske udtryk. Men denne ud-vikling kræver en forbedring af såvel arealerne til aktiviteterne og kulturlivet som basale krav for infrastruktur og forsyning. Dertil bør potentialet indenfor vandkraft snart indfries, til gavn for både miljøet, erhvervslivet og byens borgere.

Endelig skal Qasigiannguut fortsat udvikles og styrkes som uddannelsesby.

Kommunens overordnede visioner og målsætninger er styringsredskab for den fysiske udvikling, i sammenhæng med borgernes egne ønsker. Derfor kommer det konkret til udtryk i kommunens byer og bygder på forskellig vis, hvilket kan ses her: indsatsomraader_qasigiannguut.pdf (54.4 KB)

Befolkning og boliger

Der var 1.171 indbyggere i Qasigiannguut pr. 1/2 2013 svarende til knapt 7 % af kommunens indbyggere, men indbyggertallet har generelt været faldende siden 1980'erne. I 1980 var der således 1.771 indbyggere i byen, men herefter faldt tallet frem til 1.124 indbyggere i 2008. Siden 2008 er tallet igen steget - med 4 %.

Befolkningens aldersfordeling i byen ligner meget den generelle for Grønland. Der er dog næsten dobbelt så mange i aldersgruppen 35-44 år, mens der er lidt færre i alle de øvrige alders-grupper.

Der er 453 husstande i Qasigiannguut, dvs. at der gennemsnitligt bor 2,6 personer i hver husstand. Den 1. januar 2010 var der 586 boliger i Qasi-giannguut by. 37 % var enfamiliehuse (217), 16 % rækkehuse (96) og knap 47 % etageboliger (273). Heraf var ingen af boligerne kollegieværelser, mens 23 boliger ligger i alderdomshjemmet.

Eftersom byen har oplevet stagnation de seneste år er boligsituationen rimelig, men der er fortsat behov for løbende reovering og sanering. Der er restrummelighed i et par af de eksisterende boligområder og der er udlagt to helt nye boligområder nordligst i byen. På nuværende tidspunkt vurderes restrummeligheden at være svarende til ca. 200 nye boliger.

Erhverv

ilinniartunut inissartaqanngillat, inissialli 23-it utoqqaat illuannut atallutik

Ukiuni kingulliunerusuni illoqarfiup unittooqqasimaneraniq peqquteqartumik inissaqarniarneq naammaginatut inissisimavoq, taamaattorli ataavartumik iluarsaassisoqarlunilu ingutserisoqartarnissaa pisariaqartinneqarpoq. Inissiaqarfinni pioreersunni marluini inissianik sinnerut-toqarpoq, illoqarfiullu avannarpasinneraani illuliorfissiat nutaat marluk neqeroorutaapput. Maannakkuugallartoq sinneruttunik inissaqassuseq illuliat nutaat 200-it missiliorlugit naleqartoq naatsorsuutigineqarpoq.

Inuussutissarsiutit

Qasigiannguani aalisarneq piniarnerlu inuussutissarsiutini pingaarnarpaajupput. Illoqarfiup qanittuani puisit, umimmaat arferillu piniarneqartarput. Illoqarfik piffissap ingerlanerani pingaartumik raajarniarfittut ilisimaneqarpoq, Royal Greenland-illi 2000-mi raajaleriffusimasumik tigusineratigut, tunisassiorneq ilaatigut qalerallinnik, suannik, tisaartornermik, saattussanik il.il. tunisassiornermut saatsinneqarsinalluni. Suliffissuaq Nunatsinni suliffeqarfiit annerpaat ilagaat, 130-it missiliorlugit sulisoqartoq.

Qasigiannguani inuussutissarsiuteqarfiit ataatsimut isigalugit siammasissumik inissisimapput. Aatsitassanut tunngasut, suliffeqarfinnik avatangiisimik mingutsitsinnaasunik ilaqartut, illoqarfiup avannarpasinnerusortaani Qinngunnguaniluunniit inissinneqarnissat pilersaarutaavoq. Tamakkua saniatigut aamma nunaminertaqarpoq arlalinnik, pilersitsiortorluni inuussutissarsiutinut, tunisassiorfeeqqanut, sulisitsisunut, assessorluni inuussutissarsiutillinnut, umiarsuliveqarnermik ingerlatsinernik inuussutissarsiutinillinnut aamma inuussutissarsiutinut umiarsualivinnut attuumassutilinnut, naleqqusarneqarsinnaasunik. Tamakkunangali ingerlatsineq aalisarnermik inuussutissarsiuteqarnermut sanillullugu ikittuinnarnik suliffissaqartitsiuvoq. Ataatsimut isigalugu, nunaminertat inuussutissarsiutinut atugassanngortinneqartut, inissaqarluartutut nalilerneqarput.

Qasigiannguait, Qeqertarsuup Kitaani (Disko Vest) akuersissuteqarfinnut nunaminertanullu taakkununga atasumik inuussutissarsiuteqarfusunut, tapertaallutik pilersuiffittut toqqagaapput, ilaatigut Quilimmiit aamma Ikeraata heliportillu akornanniit. Nunaminertat inuussutissarsiuteqarfit, toqqorsiveqarfit umiarsulivinnullu tunngasunut atugassatut immikkoortitaapput, katillutillu 22,8 ha-itut annertussuseqarlutik. Qasigiannguait tapertaallutik pilersuiffittut illoqarfimmik allamik avitseqateqasapput, soorlu Aasiaat, taamaallunilu assersuutigalugu nunaminertanik nutaanik illuliorfissanik pisariaqartitsisoqassanngilaq. Aatsitassanulli tungasunik ineriartortitsineq illoqarfimmi inuussutissartiutit allat periarfissaannut atatil-lugu ingerlanneqartariaqarpoq.

Fiskeri og fangst er det primære erhverv i Qasigiannguait. I området omkring byen jages bl.a. sæler, moskusokser og hvaler. Byen har gennem tiderne været mest kendt for sit rejefiskeri, men efter Royal Greenland overtog den tidligere rejefabrik i år 2000 har produktionen skiftet fokus mod bl.a. hellefisk, rogn, fileter, krabber mv. Fabrikken er en af de største arbejdspladser i Grønland, med ca. 130 medarbejdere.

Erhvervsområderne i Qasigiannguait ligger forholdsvis spredt. Råstofområderne, hvor der også kan placeres miljøbelastende virksomheder, er planlagt nordligt i byen eller på Sletten. Herudover er der en række områder, hvor der kan indpasses fremstillingserhverv, mindre industrivirksomheder, entreprenør- og håndværksvirksomheder samt havnefunktioner og havnerelaterede erhverv. Beskæftigelsen her tæller dog kun få fastansatte sammenlignet med fiskerierhvervet. Der vurderes generelt at være god rummelighed i de udlagte erhvervsområder.

Qasigiannguait er udpeget som supplerende forsyningsbase for tilladelsesblokkene i Disko Vest med to tilhørende erhvervsområder, dels på Quilik (Spækholmen) og dels mellem Havnebugten og heliporten. Områderne er udlagt til erhverv, oplag og havneformål og udgøre i alt et areal på 22,8 ha. Som supplerende forsyningsbase vil Qasigiannguait skulle indgå i en arbejdsdeling med en anden by, f.eks. Aasiaat, og der vil således ikke blive behov for nye arealer til f.eks. boliger. Udvikling af råstofområdet skal dog ske i sammenhæng med byens andre erhvervspotentialer.

Der var 597 arbejdspladser i Qasigiannguait i 2010. De to største brancher i forhold til antallet af arbejdspladser var offentlig administration og service med 36,5 % (218) og handel og reparationsvirksomhed med 35,5 % (212). Transportsektoren beskæftigede 48 personer, mens 53 personer arbejdede i "øvrige brancher". Beskæftigelsesgraden (45 %) er over middel for kommunen (42 %), mens antallet af arbejdssøgende (5 %) ligger lidt under middel for kommunen som helhed (6 %).

Den lokale turisme har afsæt i områdets naturgivne attraktioner og områdets særegne varme klima. Terrænet er f.eks. velegnet til korte og længere vandreture i fjeldene eller ind til randen af indlandsisen, Bings Hule, Eqalunnguait/Strømstedet eller Qaqqarsuaq. Flere af ruterne er markeret, blandt andet en nordgående rute til bygden Ilimanaq. Om sommeren tilbydes udflugter med

Qasigiannguani suliffusinnaasut 2010-mi 597-upput. Suliffusinnaasunut sanillillugit, suliaasaqarfiit annerpaat marluk tassaapput, pisortat allaffissornerat sullissiviilu 36,5 %-usut (218-it), aamma niuernerq iluarsartuussinermillu suliffeqarfiit 35,5 %-usut (212-it). Assartuineramik ingerlatsiviit 48-nik sulisoqarput, "suliffusinnaasut sinneri" 53-nik sulisoqartut. Suliffeqarnerup qaffasissusia (45 %-uvoq) kommunimi agguatigiisitsinermiit (42 %-usumit) qaffasinnerulluni, suliffissarsiortullu (5 %-ullutik) kommunimi agguaqatigiisitsinermiit katillugu (6 %-usumit) appasinnerullutik.

Sumiiffimmi takornariaqarneq, eqqaata pinngortitatut alutornartortaanik, eqqaatalu silaannaata immikkuullarissumik pissuseqarneranik, aallaaveqarpoq. Nunataa, assersuutigalugu qaqqani naatsunik takinerusunilluunnit, imaluunnit sersersuup killinganut, Putorsuarmut, Eqlunnguanut Qaqqarsuarmulluunniit, pisuttuarfis-sallugu piukkunnarlunnartuuvoq. Pisuttuarterfiit ilaat nalunaaqutsersugaapput, soorlu avannamut Ilimanamut aqputaa. Aasanerani ornitassanut arlalinnut, arfernil-luunnit takornariarnermut, angallatinik angalaarnissaq neqeroorutigineqartarpoq. Takornariat ukiuunerani qimus-siunneqarsinnaapput sikukkulluunniit aalisariarsinnaal-lutik. Aammattaaq sumiiffimmi katersugaasivik takornari-aqarnermut annertuumik pingaaruteqarpoq, ilaatigut suliniut "Nunaqarfik Uumasoo"-mik suliaqarnermigut, minnerunngitsumillu Hotel Disko Bay sissamut qanittumi inissisimasooq. Ukiuni kingulliunerusuni illoqarfik umiarsu-arnik takornariartaatinik tikinneqartalerpoq.

Kommuneplani malillugu inuussutissarsiutinut umiarsu-alivimmullu tunngasuni inissaaq sinneruttoq 47.000 m² missiliorlugu annertussuseqarpoq.

Angallannermi periarfissat teknikkik-kullu atortut

Illoqarfik arlalinnik aqqusineqarpoq, aqqusineeraqarluni tummaraqarlunilu. Aqqusernit pingaarnernik sisamanik toqqammaveqarput, taakkunannga pingasut illoqarfup qeqqaniit aallartiffeqarput sisamaallu eqqaavissuup tungaanut ingerlalluni. Illoqarfup aqquserngi allat pin-gaaruteqannginnerupput. Ukiuunerani illoqarfup iluani allanik arlalinnik aqqusineqalersarpoq, kiisalu avannamut kujammullu qimussinut aqquteqalersarluni. Aqquserngit arlallit aserfallattaaliisoqarnissaanik pisariaqartitsiffiupput.

Aasaanerani angallatit atorlugit Qasigiannguanut assar-tuisoqarsinnaasarpoq. Nalunaaquttap akunneri pingasut sisamat atorlugit Disko Line-mik Ilulissiartoqarsinnaavoq, (angallammik sukkasuumik 1½ tiimi). Aammattaaq nam-minerisamik angallatit atornerqartarput, soorluttaaq ukiu-unerani qimussimik, snescooterinik ataarutinillu angalaso-qartartoq.

båd til flere destinationer eller hvalsafari, . Om vinteren kan turister komme på ture med hund-slæde eller tage på isfiskeri. Det lokale mu-seum har også en vigtig rolle i forhold til turisme blandt andet med "Projekt Levende Boplads", og ikke mindst ligger Hotel Disko Bay tæt ved havnen. Byen har i de seneste år gentagne gange modtaget krydstogtskibe.

I kommuneplanen er der en restrummelighed på ca. 47.000 m² til erhvervs- og havneformål.

Infrastruktur og tekniske anlæg

Byen har flere anlagte veje, stier og trapper. Vejnettet består af fire primærveje, hvor af tre går ud fra bymidten og den fjerde fører til dumpen. Byens andre veje har sekundær betydning. Om vinteren anvendes også en række vinterveje inden for byområdet samt slædeveje nord og syd om byen. Flere af vejene trænger til vedligehold.

I sommersæsonen kan transport til Qasigianngu-it ske med båd. Turen med Disko Line fra Ilulissat tager 3-4 timer (med hurtigbåd 1½ time). Dertil anvendes private motorbåde, ligesom vinter-transport lokalt i området også foregår med hundslæde, snescooter eller på ski.

Qasigiannguits flyveplads er anlagt som heliport, uden hangarplads. Det tager ca. 15 minutter at flyve hertil fra Ilulissat. Der flyves også til Asiaat og Qeqertarsuaq. Der er udlagt et delområde til eventuel lufthavn. Placeringen bør dog under-søges nærmere, hvis dette bliver relevant.

Havnen i Qasigianngu-it består af to kajanlæg. På Quilik (Spækholmen) er en trafikhavn med en dybde på over 8 m. Her er en 40 m atlantkaj og en skonnertkaj på 55 m. Ved kolonibyen og den tidligere fabrik er en 75 m kutterkaj dybde 3-4 meter. Dertil findes tre kommunalt ejede pon-tonbroer, der anvendes af mindre både. Havnearealerne omfatter et areal på ca. 14.000 m² (1,4 ha), hvoraf kun en del er bebygget. Byen besejles med feederskibe, og passagertransport sker med Disko Line i sommerperioden, hvor der er daglige afgange til Ilulissat eller Asiaat. Qasigianngu-it kan besejles regelmæssigt i perioden juni til de-cember, men i perioden januar til maj er havnen som regel lukket af is.

Nukissiorfiit forsyner Qasigianngu-it med el, vand og varme. Elproduktion sker med dieselgenera-torer og varmforsyningen fra oliefyr. Der har dog meget længe været planer om at opføre et

Qasigiannguut timmisartunut mittarfia heliportiuvoq, timmisartunullu eqqussisarfeqarani. Ilulissanut timmineq 15 minutsit missiliorlugit sivissuseqartarpoq. Aammattaaq Aasiannut Qeqertarsuarmullu timmisartortoqartarpoq. Nunaminertamik timmisartunut suluusalinnut mittarfili-rfusinnaasumik immikkoortitsisoqarnikuuvoq. Piviusunn-gussappalli inissinneqarfia misissuiffigineqaqqaartari-aqapoq.

Qasigiannguani umiarsualivimmi marlunnik talittar-feqarpoq. Quilimmiittoq assartuinermi talittarfiuvoq 8 meterinillu itissuseqarluni. Imapikkooortaatitut talittarfik 40 m-uvoq umiarsuaaqanullu talittarfik 55 m-ulluni. Niuertoqarfusimasumi aalisakkanik suliffissuaasimasup eqqaani pujortuleerarsuarnut talittarfeqarpoq 75 m-inik takissusilimmik 3-4 meterinillu itissusilimmik. Taakkua saniatigut kommuni pingasunik puttasuliaateqarpoq, an-gallatinit minnerusunit atorqeartartunik. Nunaminertat umiarsualiveqarfimmiittut 14.000 m² (1,4 ha) missiliorlugit annertussuseqarput, taakkualu ilaannat sanaartorfusimal-lutik. Illoqarfik umiarsuarnik assartuutinin tikinneqartar-poq, aasaaneranilu ilaasunik angallassineq Disko Line-mit isumagineqartarpoq, ullullu tamaasa Ilulissanut Aasian-nulluunnit ingerlaartoqartarluni. Qasigiannguut imaatigut aaliangersimasumik angallavigineqarsinnaalersarpoq

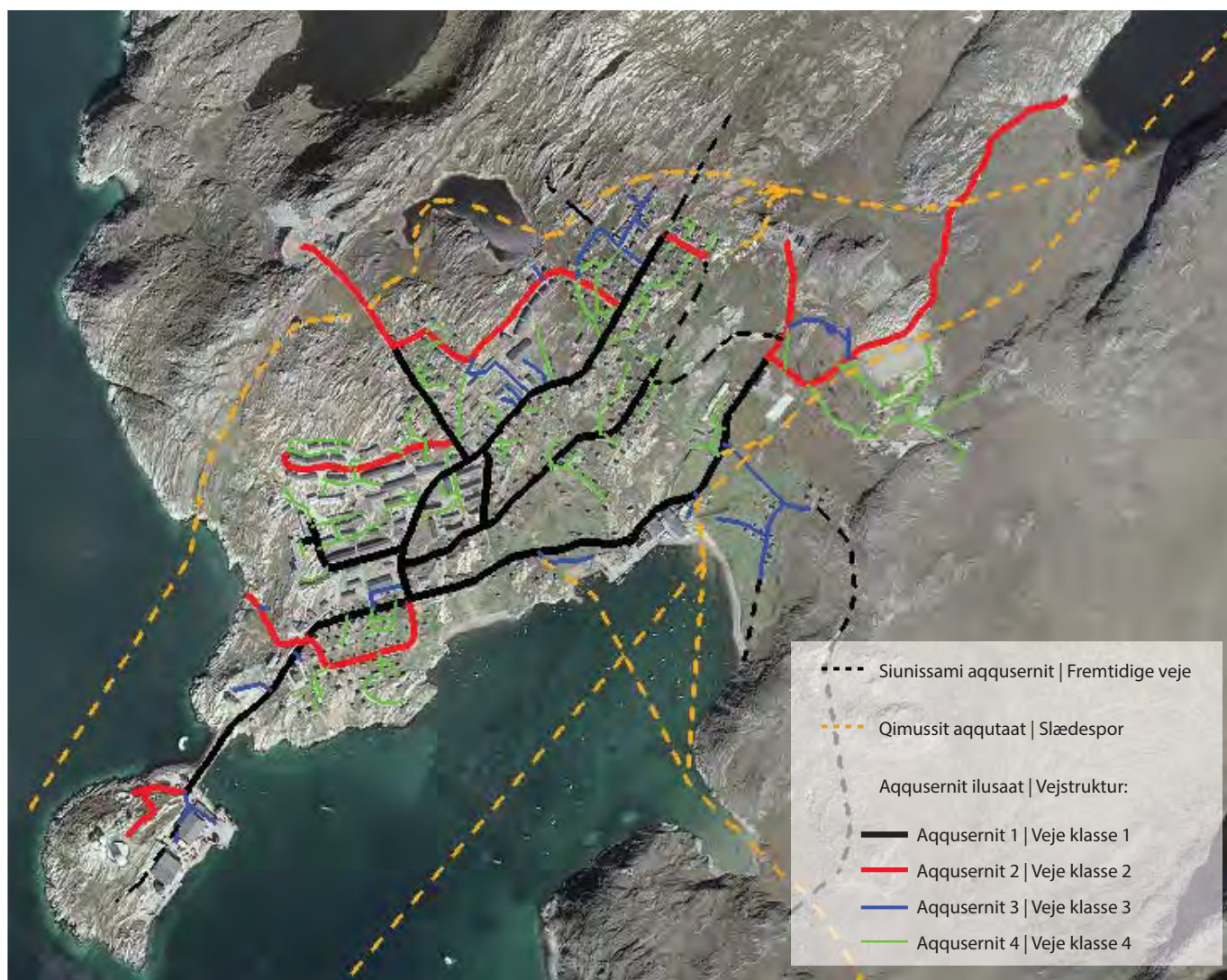
vandkraftværk ved 'Kuussuup Tasia til forsyning af byen. Vandforsyning sker ved indvinding fra Qorlortup Tasia (Sø 6), hvor byen forsynes via et net af elfrostsikrede, præisolerede ledninger samt vandtankvogne og taphuse. Indvindingsmu-lighederne i Qasigiannguut er nogle af de bedste i Grønland.

Der er etableret et kloaksystem, der omfatter by-midten svarende til ca. 45 % af boligerne. Natren-ovation af de resterende boliger sker via tømning af spande, der køres til tipning i havet. Enkelte husstande har slamtanke. Gråt spildevand udledes til terræn eller grøfter. Dagrenovation sker via indsamling og deponering på dumpen, mens miljøfarligt affald sendes til Danmark.

Telekommunikation varetages af TELE Greenland.

Service og offentlige funktioner

I bymidten ligger kommunekontoret, politista-tionen, biblioteket, Tele Posten, Pilersuisoq, flere butikker og kiosker, grillbar samt Disko Bay Hotel (i retning mod havnen), der har 14 værelser og tilhørende restaurant. Dertil er der mulighed for

piffissami Juuni-miit Decembari-mut, nalinginnaasumilli Januaari-miit Maaji-mut sikuuneranik peqquteqartumik umiarsualivik matoqqasarpog.

Nukissiorfiit, innaallagissamik, imermik kiassarnermillu, Qasigiannguit pilersorpaat. Innaallagissiorneq dieselgeneratorit atorlugit pisarpoq, kiassarnerlu oliefyrit atorlugit pisarluni. Sivisuumilli pilersaarutaasimavoq 'Kuussup Tasia'-ta eqqaani erngup nukissiorfiliortoqarnissaa illoqarfimmik pilersuisussamik. Iermik pilersuineq Qorlortup Tasianiit, illoqarfimmut ruujorit oqorsakkat innaallagiarlu atorlugu qerisoornaveeqqutitalit attavilersuutaasimasut, kiisalu biilersuit imermik assartuutit, illuaqqallu imermik maqitsisarfiit atorlugit, ingerlanneqarpoq. Qasigiannguani pilersuinerneq periarfissat Nunatsinni pitsaanerpaanut ilaapput.

Iloqarfiup qeqqa erngup eqqakkap aqqutaannut kuuffiler-sugaavoq, inissiat 45 %-iisa missinginut naapertuuttumik. Illut sinnerinut atserineq siparninik imaarsisarneq atorlugu pisarpoq, imaanut kuiartorneqartartunik. Illut ataasiakkaat anartarfiit kuuffinut tankeqarput. Imeq igitassaq nunamut kussinernulluunnit kuutsinneqartarpoq. Eqqaavilerineq eqqagassat katersoriarlugit eqqaavissualiaanneqartarner-isigut pisarpoq, eqqakkat avatangiisimut ulorianaatillit

overnatning ved private. Byen har også et sygehus med status som sundhedscenter samt en tandklinik. Byens plejehjem har plads til ca. 20 beboere. Endelig har Qasigiannguit flere daginstitutioner - både børnehaver og vuggestuer.

Der er kun begrænset restrummelighed i selve bymidten, men i den nyere centerdannelse omkring idrætshallen og erhvervsuddannelserne ved Poul Hansensvej er der god rummelighed. Hertil kommer rummeligheden i de udlagt byudviklingsområder – et lokalcenterområde og boligområder – i den nordlige del af byen.

Uddannelse

Skolen hedder Juunarsip Atuarfia og er 2-sporret med ca. 162 elever i 1.-10. klasse. For 1. og 2. klasse er der en skolefritidsordning før og efter skoletid plus en klub for skolebørn på alle klassetrin. Der er et skolebibliotek i lokalefællesskab med byens bibliotek.

Qasigiannguit har også en lokal erhvervsskole med plads til 36 elever (Piareersarfik). I 2009 blev

Danmarkimut nassiunneqartarput.

TELE Greenlandip oqarasuaatit assigissaallu atorlugit at-taveqarneq isumagisaraa.

Sullissineq aamma pisortat ingerlatsivii
Kommunip allaffia, politeeqarfik, Tele Post, Pilersuisoq, pisiniarfiit kioskillu arlallit, grillbari aamma Disko Bay Hotel umiarsualiviup aqqutaani, 14-nik initalik neriniartarfit-talillu, illoqarfiup qeqqaniipput. Aammattaaq illuinnarni unnuinissamut periarfissaqartarpoq. Illoqarfik napparsimaveqarpoq qitiusumik peqqinnissaqarfittut atuuttumik, kigutileriffeqarlunilu. Illoqarfimmi utoqqaat illuat 20-it missiliorlugit inissaqarpoq. Naggataatigullu Qasigiannguut arlalinnik ulluunerani paaqqinnittarfeqarput – meeqqerivii-it meeraaqqeriviillu.

Illoqarfiup qeqqa annikitsuinnarmik sinneruttumik inis-saqarpoq, qitiusumilli pilersitsiviusumi nutaanerusumi, timersortarfissuup inuussutissarsiutinillu ilinniartarfiup eqqaanni Poul Hansen-ip Aqqutaata eqqaaniittumi inis-saqarluarpoq. Taakkununga ilanngunneqassapput inissat illoqarfiup ineriartorfissaatut neqeroorutaasumiittut – nu-naminertap qiterisaa aamma nunaminertaq illuliorfissaq – illoqarfiup avannaatungaaniittut.

Ilinniartitaaneq

Atuarfik ateqarpoq Juunarsip Atuarfia marloqiusamik ingerlatsiviusoq 162-it missiliorlugit atuartulik, atualeqqaa-niit 11. klassi tikillugu. 1. aamma 2. klassini atuartunut, atu-arnissaq sioqqullugu atuareernermilu, atuarfik sunngiffimi aaqqissuussinikuuvoq, taakkunungalu ilaavoq klubbi atuartunit tamanit atorineqarsinnaasoq. Atuarfik atuak-kanik atorniartarfeqarpoq, illoqarfiup atuakkanik atorniartar-fianik, inimik ataatsimoorusiffiusumik.

Qasigiannguut aamma inuussutissarsiuinut ilinniartarfeqar-put (Piareersarfik). Villads Villadsen-ip efterskolia 2009-mi ammarneqarpoq, ilinniartunut 16-nit 18-nillu akornanni ukiulinnut 80-nut inissalik. Efterskoli iluatsilluarpoq, ilaati-gut atuartut 70 %-iisa missingisa atuareernerminni, inuu-suttut ilinniaqqiffiut ingerlaqqittarnerisigut. Siunissami ilinniagaqarfinnik annertusaanissat, ilinniartut inaannik il.il. qitiusumik inissinneqassapput Poul Hansen-ip Aqqutaata eqqaani.

Kulturi sunngiffillu

Illoqarfiup pisoqartaa, matumani niuertoqarfitoq, nunaminertatut eriagisarialittut toqqagaanikuuvoq. Nu-naminertamiittut ilaatigut, GTO-p illuliarisimasai pisoqaan-erit, ullumikkut ilusaat allanngutsaaliorneqarput. Aam-mattaaq, Napparsimaviup titartarneqarnermigut ilusaata iluatinnartortai, tassungalu atusumik init quleriit san-aneqarsimasut, ilanngullugit toqqarneqarput. Qasigiann-

efterskole Villads Villadsen åbnet, med plads til 80 elever mellem 16 og 18 år. Efterskolen oplever god succes, bl.a. ved at ca. 70 % af skolens elever går i gang med en ungdomsuddannelse efter at have været på skolen. Fremtidig udbygning med uddannelsesinstitutioner, kollegier mm. skal plac-eres i centerområdet ved Poul Hansensvej.

Kultur og fritid

Den ældste bydel, herunder kolonibyen, er ud-peget som bevaringsområde. I området gælder bl.a., at de ældre GTO-typehuse skal bevares i deres nuværende form. Dertil udpeges arkitek-toniske værdier i Sygehuset med det sammen-byggede etagebyggeri. Følgende bevaringsvær-dige bygninger er udpeget i Qasigiannguut: "Poul Egedes hus" (B-3) opført i 1752, tjenestebolig (B-8) opført i 1940'erne, tømrerværksted (B-18) opført i 1940'erne, er nedrevet med B60 i 2003, den gamle kirke (B-50) opført i 1889, det tidligere menighedshus (B-257) opført og flyttet i peri-oden 1920-1940, selvbyggerhus (B-181) opført 1917 og tjenestebolig (B-2) opført 1932.

Byen har endvidere en fredet bygning - butikken (B-4) - opført i 1734. Bygningen er landets ældste stokværkshus, opført efter norsk byggeskik, og er samtidig Grønlands ældste træhus. Bygningen ejes af kommunen og anvendes som museum - Qasigiannguut Katersugaasiviat.

Museet – i B4 - blev åbnet i 1984. Museet har bl.a. udstillinger om jæger- og fangerkulturen, inuits historie osv. og omfatter også flere af de gamle kolonihuse og en fangerbolig fra 1950'erne. Om sommeren arbejder frivillige og fagfolk sammen i Projekt Levende Boplads, hvor inuits kultur i 1700-tallet levendegøres og formidles.

Byens nye kirke, Paviap Oqaluffia, blev opført i 1968-69 og ligger i den centrale bymidte, ligesom forsamlingshuset. I byen er der også et mission-shus, diverse foreninger og fritidstilbud. Der er et aktivt musik- og sportsliv i byen og idrætshallen, Qasigiannguani Timersortarfik, er omdrejning-spunktet for byens idræts- og ungdomsliv. En-delig er der en fodboldbane på Sletten, som med fordel kan rykkes til den nordvestlige del af byen.

I området omkring Qasigiannguut er der rige mu-ligheder for rekreative aktiviteter, så som skisport – både langrend og alpin – i skisportsområdet Qeqertalik, slalombakkerne ved Qaqqarsuaq eller langrendsløjpen til Eqlunnguit/Strømstedet.

guani illut eriajisassatut toqqakkat makkuupput: "Poul Egede-p illua" (B-3) 1752-mi sananeqarsimasoq, atorfillit illuat (B-8) 1940'kkunni sanaaq, sannavik (B-18) 1940'kkunni sanaaq, quersuaq (B-21) 1930'kkunni 2003-mi isaterneqarpoq B-60 ilanngullugu, oqaluffitoq (B-50) 1889-mi sanaaq, siusinnerusukkut ilagiit illuutigisimasaat (B-257) sananeqarsimasoq nuunneqarsimallunilu 1920-1940, nammineerluni illuliaq (B-181) 1917-mi sanaaq aamma atorfillit illuat (B-2) 1932-mi sanaaq.

Aammattaaq illoqarfik illumik eqqissisitaqarpoq – pisinarfik (B-4) – 1734-mi sanaaq. Illu nuna tamakkerlugu quassuttuut qaleriaarlugit igaliullugit quleriimmik illuliat siullersaat, norskit sanariaasiat malillugu, aammattaaq Nunatsinni illut qisuusut pisoqaanersarisaat. Illu kommunimit pigineqarpoq katersugaasivittullu atorneqarluni – Qasigiannguit Katersugaasiviat.

Katersugaasivik – B4-miittoq – ammarneqarpoq 1984-mi. Katersugaasivik ilaatigut piniarnermik kultureqarnermik, inuit oqaluttuarisaanerannik il.il. saqqummersitaqartoq, niuertoqarfittuqqami illutoqqanik arlalinnik illutaqarlunilu piniartut illuannik 1950-ikkornisamik illutaqarpoq. Aasaanerani piumassutsiminnik sulisut ilinniagartuullu, Nunaqarfik Uumasumik taallugu Suliniummi sulisarput, inuit kulturiat 1700-kkunneersoq piviusuusiaralugu nitarsaallugulu.

Illoqarfiup oqaluffia nutaaq, Paaviap Oqaluffia, 1968-69-mi sananeqartoq illoqarfiup qiterpasissuaniippoq, taamatullu katersortarfik. Illoqarfimmi aammattaaq ilagiit illuuteqarput, assigiinngitsunik peqatigiiffeqarluni, sunngiffimmilu neqerooruteqarluni. Nipilersorneq timersornerlu illoqarfimmi uummaarissumik aallunneqarput, timersortarfisuaqarportaaq Qasigiannguani Timersortarfik, illoqarfimmi timersornermi inuusuttullu inuuneranni qitiusumik. Naggataatigullu Qinngunnguaniippoq arsaattarfik, iluaqutitalimmik illoqarfiup avannamut kitaanut nuunneqarsinnaasoq.

Qasigiannguit eqqaanni sukisaarsaarluni ingerlatsinissamut periarfissanik ulikkaarpoq, soorlu ataarnermut – ujakkaarnermut sangusaarnermullu – Qeqertalimmi atarfusartumi, Qaqqarsuup eqqaani sangusaartarfimmi imaluunniit Eqalunnguani ujakkaartarfimmi. Eqqaani aammattaaq eqqaaneqareersutut snescooterinik qimussimillu pitsaasunik ingerlaarfissaqarpoq, piniariarfissaqarluni aalisarfissaqarlunilu.

I området er der som nævnt også gode muligheder for snescooter- og slædekørsel, fangst og fiskeri.

Pilersaarummut nassuiaatip suliniute-qarfiisa pingaarutillit 10-t illoqarfinnut nunaqarfinnullu tutsinneri

QASIGIANNGUIT

Inuussutissarsiutinik ineriartortitsineq

Qasigiannguani inuussutissarsiutinik ineriartortitsineq pingaartumik aalisakkanik tunisassiornermut takornariaqarnermullu tunngavoq. Takornariaqarnermi periarfissat (umiarsuit atorlugit takornarianiit, takornarianut nunaqavissunut) ikorfartorneqassapput, illoqarfiup, nunaminertallu arlallallit takornariaqarnermut tunngatillugu ingerlatsivissallugit periarfissallit, takujuminarsarnerisigut. Tunisassiorfitoqqap eqqaa aalisartut atugarisaasa pitsanngorsarneqarnissaannut atorneqarsinnaavoq, assersuutigalugu umiatsiaanik iluarsaasarfimmik pilersitsivigalugu angallatinullu minnerusunut umiarsualivittut, nunaminertallu illoqarfiup qeqqaniittut inuussutissarsiutinut oqinnerusunut/eqqiluinnerusunut ammaassiffigineqarsinnaapput, ilaatigut aamma offshore-mik ingerlatanut.

Ilinniartitaaq

Qasigiannguut illoqarfittut, inuusuttunut ilinniartoqarfitut nukittuumik inississimavoq, meeqqeriviillu pioreersut, silami illullu iluani ingerlataminnut, periarfissaqarluartariaqarput. Peqatigitillugulu qulakkeerneqartariaqarpoq, ilinniagaqarfiit nutaat, illoqarfimmi ingerlatsilersinnaanissaat. Immaqa illut atorneqanngitsut tamatumunnga tunngatillugu atorneqarsinnaapput.

Inoqarfiit aamma inigisat pitsaasut

Naak illoqarfimmi inissaaleqisoqanngikkaluartoq, pingaaruteqarpoq pisortat illuutaasa atavartumik aserfallettaalineqartarnissaat, aammalu inuusuttut, ilinniartut, utoqqaallu illussaqaarnissaasa, isumagineqaarnissaat. Qasigiannguut illoqarfittut isikkuat illulioriaatsinik assigiinngitsunik, akuttusuunik inissisimasunik tunngavilik, attatiinnarneqartariaqarpoq, aammattaarli illulioriaatsinut nutaanut inissaqartariaqarpoq, illoqarfimmik nutaamik inuuneqalersitsisumik.

Kulturi kinaassuserlu

Kulturikkut inuuneq tigussaasunik sinaakkuserneqartariaqarpoq, Qasigiannguanilu nipilersorneq annertuumik sunniuteqarpoq. Tamanna ikorfartorneqarsinnaavoq, ininik sungiusartarfinnik nipilersornermillu ilinniartarfimmik, illoqarfimmi ingerlatsiviit allanut eqqarsaatigalugit, qiterpasissumi pilersitsisoqarneratigut. Peqatigisaanillu imikkooortortat allanut atorneqalersinnaaneri eqqarsaatigineqarsinnaapput, assersuutigalugu aalisartut talittarfitoqaat, katersugaasiveqarfik suleqatigalugu, kulturikkut

Planredegørelsens 10 strategiske indsatsområder udmøntet i by og bygger

QASIGIANNGUIT

Erhvervsudvikling

For Qasigiannguut handler udviklingen af erhvervsområdet især om fiskeproduktion og turisme. Turismepotentialet (fra krydstogtsgæster til lokale turister) skal understøttes gennem forskønnelse af byen og flere områder med mulighed for turismeaktiviteter. Det gamle fabriksområde kan anvendes til at forbedre fiskernes muligheder med etablering af f.eks. bådewærksted og bådhavn, og delområderne kan åbne op for blødere/renere erhverv centralt i byen, også i forbindelse med eventuel offshore-aktivitet.

Uddannelse

Qasigiannguut har slået sig fast som en stærk uddannelsesby for unge, og de eksisterende institutioner skal have plads nok til deres aktiviteter både ude og inde. Samtidig bør der sikres mulighed for at nye uddannelsesinstitutioner kan etablere sig i byen. Tomme boliger kan eventuelt anvendes i den forbindelse.

Bosætning og gode boliger

Selvom der ikke er boligmangel i byen, er det vigtigt med løbende vedligeholdelse af de mange offentlige boliger, ligesom der skal sikres boliger til unge, studerende og til ældre. Qasigiannguits bybillede med de mange typehuse og åbne områder bør bevares, men der skal også være plads til nye typer byggeri, der sikrer byen nyt liv.

Kultur og identitet

Der skal sikres fysiske rammer for kulturlivet, og i Qasigiannguut spiller især musiklivet en stor rolle. Dette kan støttes gennem mulighed for etablering af øvelokaler og musikskole placeret centralt i forhold til byens andre funktioner. Samtidig kan områder tænkes i nye funktioner, f.eks. kan den gamle fiskerikaj anvendes til kulturelle formål i samspil med museumsområdet, eller boliger kan få anden anvendelse, samtidig med at byen stadig beholder sit udtryk.

Børne- og uddannelsesinstitutionerne bør trække på byens kulturkræfter og bl.a. arbejde sammen med museet for at skabe en levende kultur. Mu-

siunertanut atorineqarsinnaavoq, imaluunnit illut allanut atorineqalersinnaapput, illoqarfiup isikkua allanngortinngikkaluarlugu.

Meeqqanut ilinniartitaanermullu suliffeqarfiit, illoqarfimmi kulturikkut qimuttuusariaqarput, kulturimik uumasumik pilersitsiniarlutik, ilaatigut katersugaasivik suleqatigallugu. Sunngiffimmi ingerlanneqartartut, soorlu qimusserneq sisorarnerlu, pitsanngorsaavigineqartariaqarput. Nunaminertallu ammaannartut tamatumunnga atorineqartariaqarput.

Toqqissisimaneq inuunerinnerlu

Inuunerinnissamut kisaatigineqartut assigiinngitsorpasuaunut tunngasuupput. Peqatigiiffeqarneq pitsaasoq annertunerusumik tapersersorneqassaaq, innuttaasunut ataasiakkaanut periarfissat amerlanerulersinniarlugit. Tamanna sinaakkuttanik tigussaasunik naammattunik pisariaqartitsiviuvooq, ilaatigut periarfissat pioreersut pitsanngorsarnerisigut. Peqatigisaanillu Qasigiannguani nunaminertat ammaannartut, qorsooqqinnersallu, inuit imminnut qaninnerulernerannik pilersitsiviusinnaapput, pimoorullugu atorineqarunik.

Peqqissuseq pinaveersaartitsinerlu

Peqqissumik inuuneqarnissamut suliniutit ingerlareersut, susassaartitsiviusartunillu atuineq ikorfartorneqarsinnaavoq, pitsaasunik inissaqartitsinikkut. Amerlanerusunik pinnguarterfeqarnissaanik, arsaattarfiullu illoqarfiup avannarpasinnerusortaanut nuunneqarnissaanik innuttaasut kisaatigisaat, meeqqat inuusuttullu susassaqartinneranut pitsaannerusunik sinnaakkutsiisapput. Illoqarfik timersortarfissuaqarpoq katersortarfeqarlunilu, illoqarfimmi malunnaateqarnerulersinneqarsinnaasunik.

Angallannermi periarfissat pilersuinerlu

Qasigiannguait ineriartornerat, angallannermi pilersuinermilu periarfissanik pitsaannerusumik ineriartortitsinermik, illoqarfimmi Qeqertarsuup Tunuata sinneranik pitsaannerusumik attaviliisumik, pisariaqartitsivoq. Minnerunngitsumik ilimanap tungaanut aqqusineqalersinnaaneranut periarfissat misissorneqartariaqarput, imaatigut angallanneq ilanngullugu. Illoqarfiup avannaani nunaminertamik mittarfiliorfissamik immikkoortitsisoqarnikuuvooq. Inissavia ilusilersorneqarnissaalu, aqqusinerniornissaa ilanngullugu, peqqissaannerusumik misissorneqartariaqarput. Kiisalu, iliveqarfik maannakkut inigisamini, allineqarsinnaavoq.

Teknikkikkut pilersuineq ingerlalluartooq, taperserneqassaaq, ullutsinnut naleqquttumik eqqaavilereriaaseqalernikkut, nunaminertamillu, umiarsuit atorlugit eqqakkanik usilersorfiliorfusinnaasumik atugassiisoqartariaqarpoq. Illoqarfik tamakkerlugu eqqakkanut kuuffilersuisoqassappat, tamanna ukioq kaajallallugu imermut aqqusersuiner-

ligheder for fritidsaktiviteter som hundeslæde og skiløb bør også forbedres. De åbne områder bør indrettes til at styrke dette.

Tryghed og det gode liv

Ønskerne til det gode liv handler om mange elementer. Det gode foreningsliv skal styrkes yderligere, for at skabe flere muligheder for den enkelte borger. Det kræver tilstrækkelige fysiske rammer, bl.a. gennem forbedring af de eksisterende muligheder. Samtidig vil Qasigiannguits åbne pladser og grønne områder kunne skabe mulighed at komme hinanden mere ved, hvis de anvendes mere aktivt.

Sundhed og forebyggelse

De eksisterende initiativer for sund livsførelse og den aktive brug af de rekreative områder kan understøttes af gode fysiske faciliteter. Borgernes ønske om flere legepladser og at flytte boldbanen til den nordlige del af byen vil skabe bedre rammer for aktivitet for byens børn og unge. Byen råder over hal og forsamlingshus, der kan gøres tydeligere i bybilledet.

Infrastruktur og forsyning

Udviklingen i Qasigiannguait er afhængig af en bedre infrastruktur og forsyning, der binder byen bedre sammen med resten af Diskobugten. Især bør muligheden for vejforbindelse til Ililmanaq undersøges, sammen med bådtrafikken. Der er udlagt areal til en lufthavn øst for byen. Den endelige placering og indretning, samt vejforbindelse skal afklares i mere detaljerede undersøgelser. Dertil kan kirkegården udvides ved nuværende placering.

Den velfungerende tekniske forsyning skal understøttes af tidssvarende affaldshåndtering, og der skal arbejdes for et område til udskibning af affald. En eventuel kloakering af hele byen bør koordineres med udbygning af helårsvand, asfaltering mm., samtidig med at udledning til inderhavnen undgås for at sikre et bedre bymiljø.

Klima, miljø og natur

Planerne om vedvarende energi i form af et vandkraftværk har længe været på tale og undersøgt i Qasigiannguait på grund af de gunstige muligheder. Derfor er det vigtigt, at der arbejdes videre med planerne om vandkraftværk, at de nødvendige arealer reserveres til formålet, og at mulige erhvervsaktiviteter indtænkes i forbindelse hermed, for at sikre en fortsat bæredygtig udvikling.

mik, asfalterinermik il.il., ingiaqateqartinneqartariaqarpoq, peqatigitillugulu umiarsualiviup ilorpasinnerusortaanut kuutsitsineq unitsillugu, illoqarfiup avatangiisaata pitsaanerulernissaa qulakkeerniarlugu.

Silap pissusaa, avatangiiseq pinngortitarlu

Erngup nukinga atorlugu ataavartumik nukissiuuteqarneq sivisuumik eqqartorneqartarnikuuvoq misissorneqarnikuullunilu, Qasigiannguani pitsaasunik periarfissaqarnera tunngavigalugu. Taamaattumik pingaaruteqarpoq, erngup nukinga atorlugu nukissiuuteqalernissamik pilersaarutit sulissutigineqarnerat ingerlateqqissallugu, nunaminertat siunertamut pisariaqartinneqartut inniminnissallugit, tamatumunngalu atatillugu inuussutissarsiutit ingerlanneqarsinnaasut eqqarsaatersorfigissallugit, akilersinnaasumik ingerlatsisoqarnissaa qulakkeerniarlugu. Illoqarfiup eqqaata kiattumik silaannaqarnera, pinngortitarlu avatangiisaasoq, inuussutissarsiutinut, takornariaqarnermut, qasuersaarfissanullu periarfissaqalersitsipput. Nunalerinermik ingerlataqarnissanut nutaanut (asser-suutigalugu Kangersunermi), pisuttuarterfinnut, takornariallu illuaraannut, imaluunniit nunap immikkortuani sulinngiffeqarnermi ornittagassanut, periarfissaqarsorinarpoq. Peqatigissaanilli, pinngortitaq, nassaat oqaluttuariaanermut tunngassuteqartut, soorlu Qeqertarsussummi Akullernilu, illersorneqassapput.

Siuaasaniit kingornussarsiat allanngutsaaliuinerlu

Siuaasaniit kingornussarsiat Qasigianguanut anner-tuumik tigussaasumillu pingaaruteqarput, sulili anner-tusarneqarnerusinnaallutik, kulturikkut ingerlatatigut, pinguaatitoqqallu atorlugit pinnguarterfeqarnikkut. Suliniut Nunaqarfik Uumasooq, nunap illersugaasumik, aamma-taarli siuaasaniit kingornussarsiat qaammaasaqarnerulernissamut, atorneqarsinnaanerannut assersuutissaalluarpoq. Siuasaniit kingornussarsiat takussaasut, nammineq kinaas-suserisamik paasinninnissamut, pitsaasumik tunngavissiip-put.

IT, tamat oqartussaaqataanerat oqaloqataanerlu

Kommuneplani tassaalissaaq illoqarfiup aqunneqarne-rani, aamma suliniutit sanaartukkalu siunnerfilimmik tullerriaarneranni, sakkoq pingaarutilik. Tamaattumillu pisariaqarpoq, kommuneplani pillugu paasissutissiinerup innuttaasunut anngunnissaa, aamma innuttaasut kisaati-gisaasa politikerinut anngunnissaat. (Qanimut) oqartus-saaqataanerup ineriartortinneqarnerani atuarfik pingaar-tilimmik suleqataasinnaavoq.

Det varme klima og naturen rundt om byen rummer mulighed for både erhverv, turisme og rekreation. Det kan være nye muligheder for landbrug (f.eks. ved Kangersuneq), vandruter og turisthytter eller som feriedestination for regionen. Samtidig skal der værnes om naturen og de kulturhistoriske fund, f.eks. ved Qeqertarsussuk og Akulliit.

Kulturarv og bevaring

Kulturarven har stor og aktiv betydning i Qasi-giannguut, men kan styrkes yderligere gennem kultur-aktiviteter, legeplads med traditionelle lege. Projekt Levende Boplads er et godt eksem-pel på brug og beskyttelse af naturen, samtidig med oplysning om kulturarven. En synlig kultur-arv skaber bedre grundlag for at forstå sin egen identitet.

IT, demokrati og dialog

Kommuneplanen skal blive et vigtigt redskab for den gode forvaltning af byen og en målrettet prioritering af indsatser og anlæg. Det kræver også, at information om kommuneplanen når ud til borgerne, og borgernes ønsker når politikerne. Skolerne kan spille en aktiv rolle i udvikling af (nær)demokratiet.

Qeqertarsuaq

Qeqertarsuaq, Qeqertarsuarmiippoq, illoqarfittut at-eqaatigisamini. Illoqarfik Ilulissaniit 100 km missiliorlugit kippasinnerusumiippoq, Aasiannullu 70 km missiliorlugit ungasissuseqarluni. Qeqertarsuaq ataasiinnarmik nu-naqarfittaqarpoq: Kangerluk.

Qeqertarsuaq

Qeqertarsuaq ligger på Diskøen og har sit navn - "den store ø" - herfra. Byen ligger ca. 100 km fra Ilulissat, og ca. 70 km fra Aasiaat. Qeqertarsuaq har en enkelt tilknyttet bygd: Kangerluk.

Qeqertarsuarmi nassaarineqarsimapput illukutoqqat ukiunik 5.000 – 6.000-nik pisoqaassusillit, inuit siuliisa avannaaniit kujammut ingerlaarnerminni najugaqarfigisarsimasaat. Niuertoqarfik Godhavn (Qeqertarsuaq) tunngavilerneqarpoq 1773-mi arfanniamit Svend Sandgreen-imit. Sorsunneq, naalagaaffiup akissaaruttoornera, umiarsuaqartannginneralu 1800'kkunni illoqarfiup unittoorneranik kinguneqarpoq, piffissallu ilaani Qeqertarsuarmi arfanniarneq unitsinneqarpoq. Qeqertarsuaq 1782-miit 1950-mut Avannaani naalagaqarfiuvoq, aqutsineri qitiulluni Avannaatalu Landsrådiinut angerlarsimaffiulluni. Danmark-ip 1940-mi tiguagaanerata kingornatigut Kujataata Avannaatalu Landsråd-ii Qeqertarsuarmi ataatsimeeqatigiipput, Qeqertarsuarmiillu Nalunaarusiaq (Godhavn-deklaration) aaliangiullugu. Tassani aaliangiunneqarpoq Nunatta nammineerluni, nunanut allanut oqartussaasuseq ingerlatilissagaa, USA-mullu attaveqarneq anner-tooq ingerlanneqalerpoq, taamaaliornikkut sorsunnersuup nalaani Nunatsinni atugassarititaasut qulakkeerneqarput. Tamatumunngalu taarsiullugu USA Nunatsinni sakkutooqarfinnik pilersitsivoq. Qeqertarsuarmi ataatsimeeqatiginnerup kingunerisaasa ilagaat, nunatsinni aqutsinerup tamarmi Nuummi ataatsimoortinneqalernera. Qeqertarsuarmi Naalagaqarfik matuneqarpoq 1950-mi.

Qeqertarsuaq Nunatsinni qeqertat annersaraat – nunap sananeqaataanut tunngatillugu – nunavimmiit nutaajuneroqalunilu allaaneroqaaq. Qeqertap ilarujussua ilisarnaatigisaminik, sivingasuunik anngarnik qaqqaqarpoq, ukiut millionilippassuit matuma sionratigut qaqqat innermik anitsinerisigut pinngorsimasunik. Qeqertap pinngortitatut pitsaaquterpassuaqarpoq, tamakkua ilagaat Masarsoqarfiit (Ramsarområder) pingasut: Aqajarua/Sullorsuaq, Kuannersuit Kuussuat aamma Qinguata Marraa/Kuusuaq, kiisalu Nunatsinni arfernik takornariarfiusinnaasut pitsaanerpaat ilaat. Qeqertap arlalinnik sermeqarfeqarpoq, taakkua Sermersuaq annersaraat. Qeqertarsuup avannaatunginnguaniippoq Uunartuarsuup qaqqaa sermia 700 meterit missiliorlugit portutigisumiittoq, tunummut 10 kilometerigajannik isorartussusilik. Qeqertap kissartunik puilasorpasuaqarpoq, qaqqat innaat naggoreqalutik kooroqarlunilu assigiinngitsorpasuaarnik naasulinnik, kiisalu aasakkut angisoorsuarnik qorlortoqarluni sermip aannerata pilersitaanik.

Qeqertarsuaq, qeqertap kjasinnersaani, qeqertaasami kusanaqisumik inissisimaffeqarpoq, illoqarfiullu avannaatunginnguaniippoq qaqqat portullutik sanileriaat: Navaranaaq, Uunartuarsuup Qaqqaa aamma Innap Qaqqaa. Illoqarfinni sanaartukkat pisoqaanerit umiarsualiviup, sionratigut amitsunnguamik ikerasaqarsimagaluartup, kujataatungaani inissisimapput. Illoqarfiup qeqqa inissialiorfigineqarsimasooq, sullissiveqarlunilu pisortanit namminersortunillu ingerlatsiveqarfiusoq, illoqarfiup pisoqartaata ilassutaatut inissisimavoq. Illoqarfik avannamut kujammullu nutaanik immikkoortotaqarpoq, inissiaqarfiullutillu

Ved Qeqertarsuaq er fundet 5.000-6.000 år gamle spor af beboelse, hvor palæo-eskimoer har etableret bopladser på deres vandring nordfra. Selve kolonien Godhavn (Qeqertarsuaq) blev grundlagt i 1773 af hvalfangeren Svend Sandgreen. Krig, statsbankerot og mangel på stationerede skibe medførte stagnation i byen i 1800-tallet, og i en periode blev hvalfangsten ved Godhavn indstillet. I perioden 1782-1950 var Qeqertarsuaq hovedstad i Nordgrønland, centrum for administrationen og hjemsted for Nordgrønlands Landsråd. Efter Danmarks besættelse i 1940 mødtes landsrådene fra Nord- og Sydgrønland i Godhavn og vedtog den såkaldte Godhavn-deklaration. Her blev det vedtaget, at Grønland skulle føre en selvstændig udenrigspolitik og knytte en stærk forbindelse til USA, hvilket sikrede Grønlands vilkår gennem hele krigen. I stedet oprettede USA baser i Grønland. En anden konsekvens af fællesmødet i Godhavn blev, at hele administrationen af Grønland blev samlet i Nuuk. Landsfogedembedet i Godhavn blev nedlagt i 1950.

Diskoøen er Grønlands største ø og - i en geologisk sammenhæng - meget yngre og meget anderledes end fastlandet. Store dele af øen består af karakteristiske, stejle basaltfjelde, der opstod gennem vulkansk aktivitet for mange millioner år siden. Øen rummer store naturkvaliteter, herunder tre Ramsarområder: Aqajarua- Sullorsuaq, Kuannersuit kuussuat og Qinguata Marraa-Kuussuaq, samt nogle af Grønlands bedste lokaliteter for hvalsafari. Der er også flere gletsjere på øen, hvoraf Sermersuaq ("Storgletcheren") er den største. Umiddelbart nord for Qeqertarsuaq ligger gletsjeren Lyngmarksbræen i ca. 700 meters højde, der strækker sig næsten 10 km ind på øen. På øen er mange varme kilder, frodige fjeldsider og dale med stor planterigdom, og om sommeren store vandfald af smeltevand fra gletsjerne.

Qeqertarsuaq ligger smukt placeret på en halvø, sydligt på øen, og umiddelbart nord for byen ligger en række høje fjelde: Apostelfjeldet, Lyngmarksfjeldet og Skarvefjeldet (Innap Qaqqaa). Den ældste bebyggelse ligger på sydsiden af havnen, hvor der oprindeligt var et smalt sund. Bymidten med boliger, service samt offentlige og private centerfunktioner ligger i forlængelse af den gamle bydel. Mod nord og syd ligger de nyere bydele, der både består af bolig- og erhvervsområder.

Målsætninger og fokusområder

inuussutissarsiuteqarfiusunik.

Illoqarfiup anguniagai (pingaartitat, ineriartornermi anguniakkat il.il.)

Qqertarsuup sumiiffimmi illoqarfittut ineriartornera ingerlateqqinneqassaaq, pisortat pilersuinerat namminersortullu sullissineri pingaarnertullugit. Illoqarfik, tunisassiassanik inerisaavittut, tunisassianillu ineriartortitsivittut, assersuutigalugu imermik, aalisakkanik, nunalerinermilu periarfissanik nutaanik, kiisalu takornariaqarnerullu iluani nutaanik ineriartortitsivigissallugu piukkunnaateqarluinnarpoq. Taakkunungattaq ilaavoq illoqarfiup – Qeqertarsuullu tamarmi – offshore / onshore inuussutissarsiuteqarfinnut tunngatillugu pingaaruteqarnera, inuussutissarsiutitigut, umiarsualiveqarnikkut timmisartunullu mittarfeqarnikkut, tapertalluni pilersuiffissatut inissisimanera tunngavigalugu.

Qeqertarsuup, inuussutissarsiutitigut ineriartornermik, imaluunniit assersuutigalugu ilinniartitaanerup iluani suniuteqaqataasutut misigisaqarnissaa pingaaruteqarluinnarpoq, illoqarfiup ineriartortinneqanissaa innuttaasut kissaatigisaqarnerat naaperiaaffigineqassappat. Tamatuma aamma pisariaqartippaa illoqarfiup iluani, Qeqertarsuarmullu, angallannermi periarfissat pitsanngorsaavigineqarnerat, kiisalu ataatsimoorfiusartut, meeqqat pinnguarterfiisa, ataatsimiittarfiit il.il. pitsanngorsarneqarnerat

Kommunip takorluugai pingaarnert anguniagaalu tassapput, innuttaasut namminneerlutik kissaatigisaannut tunngatillugu, tigussaasumik ineriartortinnerisa aquneqarneranni sakkussat. Taamaattumik pineqartut, kommunip illoqarfinut nunaqarfinullu assigiinngitsunik iluseqarlutik, saqqummerput: qeqertarsuaq_kn.pdf (61.9 KB)

Innuttaasut ineqarnerlu

Illoqarfik 847-nik innuttaqarpoq, ulloq 1/2 2013. Sanillius-sissaganni 1980-mi 941-nik innuttaqarsimavoq – kisitsit, 1994-ip tungaanut qaffassimasooq (1.125-nut). Tamatuma kingorna innuttaasut amerlassusaat appariartulersimavoq, piffissalli ilaani nikeralaartartumik. Innuttaasut ukioqasutsimikkut inissisimanerat Nunap sinneranut assinguvoq, taamaattorli meeqqanut inuusuttunullu tunngatillugu kisitsit appasinnerulaarput. Sanaartukkat pukkinerat illoqarfiup ilisarnaatigai, nutaamillu sanaartugassat, pioreersunut naleqqussarsimasariaqarput..

Qeqertarsuarmi ineqarfiit ulloq 1. Januaari 2010-mi 426-upput. 71 %-it tassapput ilaqutariit illui (302-t), 20 %-it tassapput inissiat uigulukutsut (85-t), 9 %-illu tassaalutik inissiat quleriit (39-t). Ilinniartunut inissiaqanngilaq, utoqqaat illuannili 23-nut inissiaqarpoq, taakkualu saniatigut utoqqalinersialinnut 16-nik inissiaqarpoq. Illoqarfimmi inoqutigiit katillutik 340-upput, agguaqatigiisitsinermi

Qeqertarsuaq skal fortsat udvikles som lokalby med primær forsyning af offentlig og privat service. Byen har et særligt potentiale ift. en videreudvikling af råvareproduktion og produktudvikling, fx indenfor vandressourcer, fiskeri og nye landbrugsmuligheder, samt indenfor turismeområdet. Hertil kommer byens – og øens – rolle i relation til offshore/onshore branchen, hvor den er givet status som supplerende forsyningsbase ift. erhverv, havn og lufthavn.

Det er nødvendigt, at Qeqertarsuaq oplever en erhvervsudvikling eller får en særlig rolle på fx uddannelsesområdet, for at imødegå befolkningsudviklingen i byen. Dette kræver også en opgradering af infrastrukturen i byen og til øen, samt forbedring af fællesfaciliteter, herunder legepladser, mødesteder mm.

Kommunens overordnede visioner og målsætninger er styringsredskab for den fysiske udvikling, i sammenhæng med borgernes egne ønsker. Derfor kommer det konkret til udtryk i kommunens byer og bygder på forskellig vis, hvilket kan ses her: indsatsomraader_qeqertarsuaq.pdf (62.3 KB)

Befolkning og boliger

Der var 847 indbyggere i byen pr. 1/2 2013. Til sammenligning var der i 1980 941 indbyggere – et tal, der steg frem til 1994 (1.125). Siden har indbyggertallet været faldende, dog med udsving og stabilitet i perioder. Befolkningens aldersfordeling ligner meget den generelle for Grønland, men med en mindre andel af børn og unge.

Den 1. januar 2010 var der 426 boliger i Qeqertarsuaq. 71 % var enfamiliehuse (302), 20 % rækkehuse (85) og 9 % etageboliger (39). Der er ingen kollegieværelser, men 16 boliger i alderdomshjem. Der var i alt 340 husstande i byen, hvilket giver en gennemsnitlig husstandsstørrelse på knap 2,5 – ca. som gennemsnittet i kommunen. Den lave bebyggelse er kendetegnende for byen og nybyggeri bør tilpasses til eksisterende byggeri.

Der er et behov for renovering af dele af den eksisterende boligmasse, hvor en del står tomme. Inden for de udlagte boligområder er der en restrømmelighed på ca. 445 boliger. Dette vurderes at være fuldt dækkende i planperioden.

Erhverv og havn

Hvalfangst har gennem tiden haft stor betydning for byen. Fangst og fiskeri er stadig byens hove-

2,5-nik inuttaqartut – taannalu kommunimi agguaqatigi-isitsinermut naapertuuppoq.

Inissiat ullumikkut pigineqartut ilaat iluarsaanneqarnissamik pisariaqartitsiviupput, taakkualu ilaat atorneqanngilat. Nunaminertani illuliorfissatut immikkoortinneqarsimasuni sanaartorfissaq sinneruttoq inissianut 445-t missinginut naapertuuppoq. Tamannalu pilersaarusiortuup iluani naammalluartaatut isigineqarpoq.

Inuussutissarsiutit umiarsualivillu

Arfanniarneq piffissap ingerlanerani illoqarfimmut anertuumik pingaaruteqarsimavoq. Piniarneq aalisarnerlu sulii illoqarfimmi inuussutissarsiuni pingaarnersaapput – matumani puisinniarneq qalerallinniarnerlu. Royal Greenland illoqarfimmi tunisassiorfeqarpoq, pingaarnertut saattuanik, saarullinnik suannillu tigooqqaasumik, saattuat tunisassiarineqartarput, aalisakkat ilivitukaanngorlugit qeritinneqartarlutik suaallu nappartanut immiunneqartarlutik. Tunisassiorfimmi sulisut nikerartuupput peqannginnerpaaffiani pingasuusarlutik peqarluartilluguli 30-t missiliortarlugit.

Sumiiffimmi tunisassiornermik ingerlatsivik alla Greenland Springwater ApS-mut tunngassuteqarpoq, puilasup ernganik Qeqertarsuarneersumik kisermaassillutik atuisinnaatitaallutillu niueruteqarsinnaatitaasumut. Suliffeqarfik Schweiz-imiut pigisaraat, Qeqertarsuarmi tunisassiorfeqarlunilu, maqitsiveqartoq quersuaqarlunilu. Suliffeqarfilli aallartisarnermini arlalinnik ajornartorsiuteqarsimavoq, ilaatigut talittarfeqarnermut, toqqorsiveqarnermut, assartuinerummullu tunngassuteqartunik, sulisorineqartartullu ikittuinnaapput.

2010-mi Qeqertarsuarmi suliffiusinnaasut 349-simapput. Suliffiusinnaasunut tunngatillugu ingerlatsiviit annerit pingasut tassaapput pisortat allaffissornerat sullissinerallu 46 %-usoq (161-t), niuermik iluarsartuussinermillu suliffeqarfiit 23 %-tit (80-t), aalisarneq 11 %-ngajak (37-t). 2010-mi sulisorineqarsinnaasut inissisimanerat 37 %-uvoq, kommunimi agguaqatigiisitsinermi 42 %-usumit appasinerungaatsiarluni, suliffissarsiortut amerlassusaat 5 %-usimavoq kommuni ataatsimut isigalugu qaffasissutsimut (6 %-usumut) naapertuutikannerluni.

Nunaminertat, tunisarsiorfinnut, assarsorluni ingerlatsivinut, umiarsualivinnut, tankeqarfinnut ingerlatanullu mingutsinnaasunut atugassanngortitat, illoqarfiup avammut killinginiipput. Namminersorlutik inuussutissarsiuteqarfiit akornanniipput illuliornermik sanaartornermillu ingerlatalit qulit missingisaat. Nunaminertamit sanaartorfissatut tunniunneqarsimasumit sinneruttoq 172.000 m². missiliortarlugu annertussuseqarpoq.

Assilissamut ilaavoq, akuersissuteqarfiit Qeqertarsuup

derhverv – herunder sælfangst og fiskeri efter hellefisk. Royal Greenland har et produktionsanlæg i byen, der primært modtager krabber, torsk og rogn og producerer krabbesektioner, fisk i blok og rogn i tønder. Medarbejderantallet på fabrikken svinger fra 3 fastansatte i lavsæsonen til ca. 30 i højsæsonen.

En anden lokal råvareproduktion knytter sig til Greenland Springwater ApS, der har eneret på udvinding og markedsføring af kildevand fra Diskøen. Firmaet hører til i Schweiz, men har produktions-, tappeanlæg og lagerbygninger i Qeqertarsuaq. Virksomheden har dog haft en række opstartsvanskeligheder, bl.a. pga. havnens manglende oplags- og transportmuligheder, ligesom antallet af arbejdspladser er meget lavt.

I 2010 var der 349 arbejdspladser i Qeqertarsuaq. De tre største brancher i forhold til antallet af arbejdspladser var offentlig administration og service med 46 % (161), handel og reparationsvirksomhed med 23 % (80) og fiskeri med knap 11 % (37). Beskæftigelsesgraden i 2010 lå på 37 %, hvilket ligger noget under middel for kommunen (42 %), mens antallet af arbejdssøgende på 5 % svarer nogenlunde til niveauet for kommunen som helhed (6 %).

Erhvervsområder til industri, håndværk, havn, tankanlæg samt forurenende virksomheder ligger i byens yderkant. Det private erhvervsliv tæller bl.a. ca. 10 virksomheder inden for bygge- og anlægssektoren. I de udlagte områder vurderes at være en restrømmelighed på ca. 172.000 m².

Til billedet hører, at Qeqertarsuaq er udpeget som mulig supplerende forsyningsbase i udbygning- og produktionsfasen for tilladelsesblokkene i Disko Vest. Det kræver udvidelse af den eksisterende havn, eller anlæggelse af en ny. To områder er udlagt til relaterede erhvervs og/eller havneformål. Det ene ligger nordvest for byen (erhvervs- og havneformål samt oplag), mens det andet ligger øst for Røde Elv, grænsende op til det område, der er udlagt til en lufthavn (erhvervsformål og oplag). Vandressourcerne er meget store og byen vil kunne forsyne operatørerne med vand. Som supplerende forsyningsbase skal byen indgå i en arbejdsdeling med Asiaat, hvorfor der vil ikke være behov for nye arealer til f.eks. boliger.

Endelig har byen en lang række tilbud inden for turisme, f.eks. vandre-, hundeslæde- og snes-

Kitaaniittut (Disko Vest) allileriffigineqarnissaannut tunisasiortoqalernissaanullu atatillugu, Qeqertarsuup tapertaalluni pilersuiffissatut toqqarneqarsimanera. Tamanna umiarsualiviup pioreersup allilerneqarnissaanik, imaluunniit nutaanik umiarsualiviliortoqarnissaanik pisariaqartitsivoq. Nunaminertat marluk, inuussutissarsiutinut tamakkunnga attuumassuteqartunut, aamma/imaluunniit umiarsualiviorfusinnaasut immikkoortinneqarput. Siulleg illoqarfiup avannamut kitaatungaaniippoq (inuussutissarsiornermut umiarsualiveqarnermullu tunngasunut, kiisalu ilitsivittut), aappaa Kuussuup kangianiippoq nunaminertap, timmisartunut mittarfilorfissatut immikkoortinneqarsimasup, killinganiilluni (inuussutissarsiutit aamma ilitsiviit). Imeq illoqarfimmiittoq annertoorejussuuvuq ingerlatsisunillu pilersuiffusinnaalluni. Illoqarfiup tapertaalluni pilersuiffunera Aasiaat avitseqatigiiffilugit ingerlanneqassaaq, taamaattumillu assersuutigalugu nunaminertanik illuliorfissanik nutaanik pisariaqartitsisoqassanani.

Naggataatigullu illoqarfik takornariaqarnerup iluani amerlasuunik neqeroorutissaqarpoq, soorlu pisuttuartsinerit, qimusserneq snescooterinillu angalaarneq. Aammattaaq neqeroorutigineqarput sermersiornerit, Sermersuarmit sisorarnissamut assigisaanullu periarfissalimmi. Aasaanerani Uunartuarsuup Qaqaani Sermianilu qimusserneq neqeroorutaavoq, Illuaqqami unnuinissamut periarfissalerlugu. Uunartuarsuup Sermia illoqarfimmiit nalunaquttap akunneri marluk pisulluni tikinneqarsinnaavoq. Ukiukkut immap sikuani pisuttuarneq neqeroorutaavoq, aasaanerani angallammik arfernik takornariaqarnerneqeroorutaalluni. Eqqaa pisuttuarfissanik pitsaasunik ulikkaarpoq, soorlu Qaqqaliamut, siusinnerusukkut arfernik ajuarsiiviusarsimasumut, imaluunniit Kuussuup ikaarsinarlugu Kuanninut, Kuup Iluanut Innap Qaqaatalu qaavanut. Nunaqarfiliarneq, soorlu Kangerlummur imaluunniit aamaruutissarsiorfusimasumut Qullissanut, Qeqertarsuup kangimut sineriaaniittumut. Illoqarfik hotel-eqarpoq neriniartarfittalimmik, arlalinnik vandrehjemmeqarluni aqqisussamillu tupersimaartarfeqarluni. Ila takornariaqarnermik inuussutissarsiutit ineriartorteqqinneqarnissaannut periarfissat pitsaasut tunngavissarissaartullu amerlaqaat.

Angallannermi periarfissat teknikkik-kullu atortut

Pissutsit aallaavigalugit illoqarfiup aqquserngi inisilluagaapput. Aqqusernit pingaarnerit pingasuusut, illoqarfiup immikkoortui tamaasa, imminnut atassuserpaat: aqqusineq kangimut kimmullu sammisoq (Naasorsiooqarfimmiit anartarfinnik imaarsisarfimmut atassusiivoq), aqqusineq illoqarfiup qeqqaniit kujammut eqqaavissualiarloq, kiisalu aqqusineq kipungasoq, illoqarfiup kujasinner sortaani aqqusinernik pingaarnernik atassusiisoq. Aqqusernilli ataatsimut isigalugit aserfallaataalisassaapput. Illoqarfimmi angallannermi periarfissanut ilaapputtaa qimussit aqqutaat – avannamut kimmukan-

cooterture. Der tilbydes også gletsjerture, f.eks. til Sermersuaq med muligheder for skisport o.l.. Om sommeren udbydes der hundeslædeture på Lyngmarksfjeldet og Lyngmarksbræen med mulighed for overnatning i Lyngmarkshytten. Lyngmarksbræen kan også nås ved et par timers vandring fra byen. Der tilbydes ture ud på vinterisen og om sommeren tilbydes hvalsafari med båd. Området byder på masser af gode vandremuligheder, f.eks. ud til halvøens yderste punkt Qaqqaliaq ("Udkiggen"), hvor man tidligere observerede hvaler, eller over Røde Elv langs kysten til Kuannit, Blæsedalen og op på Skarvefjeldet. Bygdeture bringer turisterne til f.eks. Kangerluk eller den nedlagte kulmineby Qullissat på Diskøens østkyst. Byen råder over et hotel med restaurant, flere vandrehjem og udbygget campingområde. Der er således et godt og solidt afsæt for en videreudvikling af turismeerhvervet.

Infrastruktur og tekniske anlæg

Der er et forholdsvis veletableret vejnet i byen. Tre primærveje forbinder de forskellige bydele: dels en overordnet øst-vest gående vejforbindelse (fra Arktisk Station til natrenovationspladsen), dels en vejforbindelse fra bymidten til lossepladsen syd for byen, og dels en diagonalvej, der forbinder de to primærveje syd for byen. Vejnettet trænger dog generelt til vedligehold. Infrastrukturen omfatter desuden slædespor ud af byen - både mod nordvest, mod syd og i østlig retning.

Der er ingen fortove i byen, så fodgængere er henvist til veje og stier mellem bebyggelserne. Stisystemet er ikke sammenhængende, og de forskellige strækninger har varierende kvalitet.

De større områder til teknisk forsyning og infrastruktur ligger typisk i byens yderkant eller helt uden for byen. Flyvepladsen er anlagt som heliport på "Sorte sand" øst for byen. Air Greenland beflyver byen flere gange om ugen i vintersæsonen til Aasiaat eller Ilulissat. I relation til udviklingen af offshore erhverv er der udlagt et område til en fremtidig lufthavn øst for Røde Elv, ca. 1 km uden for byen, hvilket også stemmer overens med tidligere kommuneplan og borgerønsker.

Qeqertarsuaq kan besejles regelmæssigt fra juni til november. Havnen i Qeqertarsuaq har to kajanlæg: en kaj på 12 m med en dybde på 5 m, og 15 m trawlerkaj med en dybde på 6,5 m. Havne-

neq, kujammut, kangimullu ingerlasut.

Illoqarfik pisuinnarnut aqquteqanngilaq, taammaat-tumillu pisuinnaat aqqusinertigut najugaqarfillu akornini aqqusineeqqatigut ingerlaartarput. Aqqusineeqqat im-minnut attuumasuliaanngillat, sumiiffinilu pitsaassutsimik-kut assigiinngiaaqalutik.

Teknikkikkut pilersuiffiit nalinginnaasumik illoqarfiup avataatungaani, avataaniluunnit inissisimapput. Timmisar-toqarfik heliportit suliaasoq illoqarfiup kangiatungaani "Kangillersuarniippoq". Ukiuunerani Air Greenlandip, illoqarfik Aasianniit Ilulissaniilluunnit sapaatip akunnera-nut arlaleriarluni, timmisartuussivigisarpaa. Offshore-mik inuussutissarsiuteqarnerup ineriartorneranut atatillugu, Kuussuup kangiatungaani illoqarfimmit 1 km missiliorlugu ungasitigisumi, nunaminertaq siunissami mittarfeqarfil-iorfissatut immikkoortinneqarpoq, tamannalu siusin-nerusukkut kommuneplaniusimasumut innuttaasullu kissaataannut naapertuuppoq.

Qeqertarsuaq angallatinik aaliangersimasumik tikin-neqarsinnaasarpooq Juunimiit Novembarimut. Qeqertar-suup umiarsualivia marlunnik talittarfeqarpoq: talittarfik 12 m-nik silissusilik 5m-inillu itissusilik, kiisalu aalisariutit talittarfiat 15 m-nik silissusilik 6,5 m-inilli itissusilik. Umi-

realerne har begrænsede oplagsmuligheder. Pas-sagertransport sker med Disko Line, der har flere ugentlige afgang i perioden april-december til hhv. Aasiaat og Ilulissat.

Nukissiorfiit forsyner Qeqertarsuaq med el og vand. Elproduktion sker med dieselgeneratorer, mens vand indvindes fra Lyngmarkskilden og distribueres via et net af elfrostsikrede, præi-solerede ledninger, vandtankvogne og taphuse. Lyngmarkskilden har en meget stor kapacitet, hvorfor den bl.a. anvendes til produktion af kilde-vand. Varmeforsyningen er individuel, primært via oliefyrrer eller petroleumsovnene. Det eksisterende kloaknet omfatter alle større institutioner samt den nyere boligbebyggelse (tæt-lav). Spildevand udledes til havet øst for byen, tæt på "Sorte sand". Den ældre bebyggelse og størstedelen af enkelt-og dobbelthuse er uden kloak, og udleder gråt spildevand til terræn. Dagrenovation indsamles og deponeres på dumpen til åben afbrænding idet bygdeforbrændingsanlægget ikke er blevet etableret, mens natrenovation indsamles og køres til renovationspladsen, hvor det kastes i havet. Olie- og kemikalieaffald indsamles og de-

arsuliaviit annikitsuinnarmik ilitsivissaqarput. Ilaasunik angallassineq Disko Line-mit ingerlanneqarpoq, piffissami Apriilimiit Decembarimut, Aasiannut Ilulissanullu, sapaatip akunneranut arlaleriarluni ingerlaartoqartarluni.

Nukissiorfiit Qeqertarsuaq innaallagissamik imermillu pilersugaraat. Innaallagissiorneq dieselgeneratorit atorlugit ingerlanneqarpoq, imermilli pilersuineq Uunartuarsuup puilasuanii, ruujorsuit kallerup inneranik qerinaveersakat oqorsaasersoriikkallu, aammalu biilersit imertaatit maqitsisarfillu aqutugalugit siammarterneqarluni. Uunartuarsuup puilasua annertoorujussuarmik puilavoq, taamaattumillu ilaatigut puilasup ernga tunisassiornermi atorneqarluni. Kiassarneq namminerisamik olieftyr-it, kiasatilluunniit petroliutortut, atorlugit pisarpoq. Eqqaavitsigut kuuffeqarneq kommunip ingerlatsiviinut annernut tamanut illulianullu nutaanerusunut (imminnut qanittunut-appasissumiittunut) atuuppoq. Imaq eqqagaq illoqarfiup kangiutungaani imaanut, "Siorarsuit" qanitaannut ingerlatinneqartarpoq. Sanaartukkat pisoqaanerusut kisalu illut ataasiakkaat affarleriillu amerlanersaat, kuuffinnut attaviligaanngillat, imerlu eqqagassaq pinngortitamut kuutsinneqartarpoq. Ulluunerani eqqakkaat eqqaavissuarmi katersorneqartarput, ammaannartumi ikuallatassanngorlugit, ikuallaaveqannginnera pissutigalugu, anartarfitsigulli

poneres på ligeledes på dumpen. Der er etableret en modtagestation i forbindelse med et igangværende forsøgsprojekt.

Natrenovation og tankanlæg er placeret tæt på eksisterende og nye boligområder, hvorfor det på sigt kan blive nødvendigt at finde alternative placeringer. Dette vil bl.a. kunne muliggøre yderligere byudvikling mod vest og syd.

Telekommunikation varetages af TELE Greenland. Der er to antenneområder, hhv. sydøst for byen og sydligst på halvøen.

Service og offentlige funktioner

Kommunekontor, posthus, skole, idrætshal og kirke ligger i det centrale byområde. Der er også en KNI-butik, flere mindre butikker og kiosker, cafe, grillbar samt turistkontor, rejsebureau og politistation. Byen har et hotel - Hotel Disko (med Restaurant Arthur) - og dertil er der flere vandrehjem: Panorama Hostel, Siorarsuit Hostel, Napasunnguit Hostel, Fox Hostel, Island Hostel samt en campingplads ved Røde Elv.

eqqakkat annanut eqqaaviliaaneqariarlutik imaanut igin-neqartarput. Uuliakut eqqakkallu naajuitsortallit (kemi-kalier) katersorneqartarput eqqaavissuarmilu paaqqu-tarineqartarlutik. Misileraanermut ingerlanneqartumut atatillugu tigooraaviliortoqarnikuuvoq.

Annanut eqqaaveqarfik tankeqarfllu, illuliat pioreersut nutaanerusullu qanittuini inissisimaffeqarput, taamaat-tumillu ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu allanut nuun-neqarnissaat pisariaqalersinnaalluni. Taamaaliornep ilaatigut illoqarfiup kujammut alliartoqqissinnaanera periarfissaqartilissavaa.

TELE Greenlandip oqarasuaatit assigissaallu atorlugit attaveqarneq isumagisaraa. Nunaminertat marluk anten-neqarfiupput, illoqarfiup kujammut kangiataunganiittoq aamma illoqarfiup kujataatungaaniittoq.

Sullissineq aamma pisortat ingerlatsivii

Kommunip allaffia, allakkerivik, atuarfik, timersortarfis-suaq oqaluffillu illoqarfirmi qiterpasissumiipput. KNI pisiniarfeqarpoq, arlalinnillu mikinerusunik pisiniarfeqar-lunilu kioskeqarpoq, café-qarluni, grillbar-eqarluni kiisalu takornarianut allaffeqarluni, angalatitseqatigeeqarluni aammattaq politeeqarfeqarpoq. Illoqarfik ataatsimik hotel-eqarpoq Hotel Disko neriniartarfittalik Restaurant Arthur – kiisalu arlalinnik vandrejhemmeqarluni: Panorama Hostel, Siorarsuit Hostel, Napasunnguit Hostel, Fox Hostel, Island Hostel aamma Kussuup eqqaani tupersimaartarfeqarluni.

Illoqarfik ataatsimoorfiusumik meeqqeriveqarpoq/meeraaqqeriveqarpoq, ulluunerani paaqqinnittarfeqar-luni ataatsimillu utoqqarnut illoqarluni. Naggataatigullu Qeqertarsuaq nunap immikkortuani peqqissaaveqarfittut inissisimavoq napparsimaveqarluni kigutileriffeqarlunilu.

Ilinniartitaaneq

Atuarfik Qeqertarsuup Atuarfia 150-illu missiliorlugit atuartoqarluni, atualeqqaaniit 10. klassit ilanngullugit, atuareermermi paaqqinnittarfeqarpoq sunngiffimmilu klubbeqarluni. Atuakkanik atorniartarfik aammattaq atuarfiup atuakkanik atorniartarfittut atuuppoq. Aam-mattaq illoqarfik inuussutissarsiornermi ilinniartarfeqarpoq (Piareersarfik).

Naasorsiooqarfik illoqarfiup kangiataungani Innaarsussu-up eqqaaniittoq Københavns Universitet-imit ingerlan-neqarpoq. Tassani issittumi pinngortitaaq pillugu ilisima-tusartoqarlunilu, naasorsiorneq (biologi), ujarassiorneq (geologi), aamma nunap qeriuannartup, silaannaap, immallu sarfaasa pinngortitamut sunniutaat (geografi) pillugit atuartitsisoqartarpoq. Pinngortitami suliaqarneq Qeqertarsuup Tunua tamakkerlugu ingerlanneqartarpoq. Naasorsiooqarfik ilisimatuunit, immikkut ittunik ilisima-tusaateqartunit, ilinniarnertuunngornianillu nunarsuarmit

I byen er en integreret børnehave/vuggestue, dagpleje og et værested samt et alderdomshjem. Endelig har Qeqertarsuaq status som regionalt sundhedscenter med sygehus og tandklinik.

Uddannelse

Skolen, Qeqertarsuup Atuarfia, har ca. 150 elever i 1.-10. klasse samt en pasningsordning og fritid-sklub. Biblioteket fungerer også som skolebibli-otek. I byen er der endvidere en lokal erhvervs-skole (Piareersarfik).

Arktisk Station ligger på Østerlien øst for byen og administreres af Københavns Universitet. Her udføres arktisk naturvidenskabelig forskning og undervisning inden for biologi, geologi og geo-grafi. Feltarbejdet foregår i hele Diskobugten. Sta-tionen besøges af forskere, specialestuderende og studerende fra hele verden samt kursister fra Grønland, og er fast bemannet med en videnska-belig leder, stationsleder og skipper. Der er også et magnetisk observatorium og en ionosfæresta-tion i byen.

Kultur og fritid

Qeqertarsuaq omfatter to bevaringsområder. Det ene område er den gamle bydel syd for havnen. Her er der flere stokværksbygninger, bræddebeklædte bindingsværkskonstruktioner og et par stenhuse samt kongebro, som udgør et kulturhistorisk og arkitektonisk værdifuldt miljø og hvoraf flere anvendes til museum. Det andet er området ved kirken, der rummer kirken (B-67), med tilnavnet "Vorherres Blækhus", klokkestabel (B-502) og ligkapel (B-68), samt det omkring-liggende areal. Bygningerne ligger højt i terrænet og udgør en arkitektonisk helhed. De tre omtalte bygninger blev fredet i 1998, og ejes af Kirken/Selvstyret.

Herudover er følgende bygninger udpeget som bevaringsværdige:

- B-1 (Gammel Arktisk Station, opført 1906)
- B-2 (Bolg for videnskabelig leder af Arktisk Sta-tion, opført 1948)
- B-3 (Assistentbolig, Arktisk Station, opført 1948)
- B-4 (Landsrådsbygning, senere bogtrykkeri og skole, opført 1913)
- B-5 (Nordfogedboligen, opført omkring 1840, udvidet 1850 samt udhuse og kongebro. Anv-endes til museum)
- B-6 (Geofysisk Observatorium, opført i 1927)
- B-9 (Den ældste del af sygehuset, tidligere hval-

tamarmeersunit, kiisalu pikkorissarianit Nunatsinneersunit ornigarneqartarpoq, aaliangersimasumillu ilisimatuusut-sikkut pisortaqarluni, ulluinnarni pisortaqarluni angallatillu naalagaqarluni.

Kulturi sunngiffillu

Qeqertarsuaq eriagisarialinnik marlunnik nunaminertaqarpoq. Siulleg tassavog illoqarfiup pisoqartaa umiarsualivi-up kujataatungaaniittoq. Tamaaniipput quassuttuut qaleri-issitaarlugit illuliat arlallit, illuliat sallilikkanik qalliutillit quassuttuunik saanilersukkat, illullu ujaraannaasut marluk Naalakkap Sisarsuaalu, oqaluttuassartaqarlutillu illut titartarneqarnermikkut avatangiisimut pingaarutillit, tamakkua ilaat arlallit katersugaavittut atugaapput. Aappaa tassavog oqaluffiup eqqaa, tassaniipput oqaluffik, sianertarfik aamma toqusut inaat kiisalu nuna taakkununnga avatangiisaasoq. Illut qatsissumiipput titartarneqarnermikkut ataatsimoortutut suliaasut. Illuliat pineqartut 1998-mi eqqissisinnearput, Oqaluffeqarfimmillu/Namminersorlulik Oqartussanit pigineqarlutik.

Taakkua saniatigut sanaartukkat makkua eriagisarialittut toqqarneqarput:

- B-1 (Naasorsiooqarfik, sananeqartoq 1906-mi)
- B-2 (Naasorsiooqarfimmi ilisimatuussutsikkut pisortap illua, sananeqartoq 1948-mi)
- B-3 (Sulisut inaat, DMI, saneqartoq 1948 – ullumikkut kommunip innarluutilinnut sannavia)
- B-4 (Landsrådip ataatsimiittarfia, Avannaata Naqiterivik, sananeqartoq 1913-mi)
- B-5 (Naalakkap Illorsua ullumikkut Qeqertarsuup Katersugaasivia, 1840-p missaani sananeqartoq, allineqarlunilu 1850-mi, quit tassunga atasut, aamma Naalakkap Sissarsuaa)
- B-6 (Silasiorfik, sananeqartoq 1927-mi) kommunip pigisaa ullumikkut pinaveersaartitsisup allaffia
- B-9 (Napparsimavitoqqap pisoqartaa, arfanniat illugisimasaat. Sananeqartoq 1778-mi, allineqartoq 1978-mi)
- B-12 (Timiusiorfik, sananeqartoq 1935-mi – inuinnarnit pigineqartoq)
- B-13 (Niuertup illorsua, sananeqartoq 1923-mi – inuinnarnit pigineqartoq)
- B-15 (Pisiniarfik, sananeqartoq 1939-mi)
- B-27 (Atisaarniarfik/kamippaarniarfik, sananeqartoq 1967-mi)
- B-33 (Napparsivik, sananeqartoq 1852-mi)
- B-34 (Naatsiaasivik, sananeqartoq 1950-mi)
- B-69 (Palasip illua, sananeqartoq 1909-mi)
- B-86 (Radiolerisut naalagaata illua, sananeqartoq 1925-mi – inuinnarnit pigineqartoq)
- B-208 ('Akiivikassak' – sananerata ukiua ilisimaneqanngilaq)
- B-276 (Ulloriarsiorfik, sananeqartoq 1938-mi – inuinnarnit pigineqartoq)

fangerhus. Opført 1778, udvidet i 1978)

- B-10 (Tidligere bestyrerbolig, kontor, lagerbygning og butik, opført 1840 og udvidet 1890)
 - B-11 (Syværksted, opført 1948)
 - B-12 (Bageri, opført 1935)
 - B-13 (Handelschefbolig, opført 1923)
 - B-15 (Butik, opført 1939)
 - B-16 (Tømrerværksted, opført 1902)
 - B-23 (Krudthus, opført 1873)
 - B-27 (Manufaktur- og skobutik, opført 1967)
 - B-32 (Smedje, opført 1909 – delvist nedrevet 1992)
 - B-33 (Spækhushus, nu lager, opført 1852)
 - B-34 (Lagerbygning, opbevaringshus til grøntsager, opført 1950)
 - B-69 (Præstebolig, opført 1909)
 - B-70 (Den ældste af skolebygningerne, opført 1928)
 - B-86 (Bolig, opført 1925)
 - B-183 (Stenpakhushus, opført 1880)
 - B-208 (Tidligere arkiv, opført i sten, nu værksted – opførselsår ukendt)
 - B-276 (Kosmisk observatorium, opført 1938)
 - B-287 (Tandklinikken, opført 1963)
 - B-348 (Arktisk Station, opført 1965)
- På Diskøen finder man desuden en række ram-sar-, yngle- og fældningsområder. Dertil er der Engelskmandens Havn vest for Qeqertarsuaq der – som en af de første - blev fredet i begyndelsen af 1900-tallet, samt Østerlien ved Arktisk Station, der er blev totalfredet i 1954 pga. sin botaniske værdi.

Byens kulturtilbud omfatter Qeqertarsuaq Museum, Qeqertarsuup Katersugaasivia, samt forsamlingshuset og idrætshallen. Idrætshallen blev opført i slutningen af 1980'erne og anvendes til en bred palette af idrætstilbud. Hallen suppleres af en fodboldbane på "Sorte sand" øst for byen. Der er generelt et aktivt foreningsliv i byen, og mange muligheder for fritidsaktiviteter såsom at vandre, løbe, køre hundeslæde, dyrke skisport, gå på jagt/fiske mv, men en mangel på reelle fritids-faciliteter og legepladser.

•B-287 (Kigutileriffik, sananeqartoq 1963-mi)

•B-348 (Atuagaateqarfik/laboratoriaa, Naasorsiooqarfik, sananeqartoq 1965-mi)

Qeqertarsuarmi Uunartuarsuup eqqaata, 1954-mi eqqissisinnerqartup saniatigut, Qeqertarsuup nunataani arlalin-nik masarsoqarfeqarpoq (ramsar-inik taaneqartartunik) timmiarussat piaqqiorfigalugillu, isaffigisartagaannik. Taak-kua saniatigut aammattaaq Uunartorsuaq Qeqertarsuup kitaatungaaniittoq – siullerpaat ilaattut – 1900'kkut aal-lartilaarneranni eqqissisinnerqarpoq, kiisalu Innaarsussup eqqaa Naasorsiuup Nunaassuanik taaneqartartoq, 1954-mi eqqissisitaalluinnarpoq naasoqassusutsimigut pingaarute-qarnini pissutigalugu.

Qeqertarsuarmi kulturikkut neqeroorutit ilagaat, Qeqertar-suup Katersugaasivia, katersortarfik timersortarfissuarlu.

Timersortarfissuaq 1980'kkut naalerneranni sananeqarpoq timersuutinillu assigiinngitsorpassuarnik ingerlatsiviulluni. Timersortarfissuup saniatigut, "Kangillersuarni" illoqarfiup kangiataungaaniittuni, arsaattarfeqarpoq. Illoqarfimmi peqatigiiffeqarneq ataatsimut isigalugu ingerlalluarpoq, sunngiffimmilu ingerlanneqarsinnaasunik periarfissarpas-suaqarluni, soorlu pisuttuarneq, arpanneq, qimusserneq, sisorarneq, piniariarneq/aalisariarneq allarpassuillu, sunngiffimili ingerlatsiviusinnaasut pinnguarterfiillu ami-gaatapput.

Pilersaarummut nassuiaatip suliniute-qarfisa pingaarutillit 10-t illoqarfinnut nunaqarfinnullu tutsinneri

QEQERTARSUAQ

Inuussutissarsiutinik ineriartortitsineq

Qeqertarsuarmi pisariaqartinneqarpoq inuussutissarsiutitigut periarfissat annertunerusumik sammineqarnissaat, nutsernerup annertunerulersinnaanera illuatungilerniarlugu. Illoqarfik tunisassiassatigut tunisassianillu ineriartortitsinissamut immikkut ittumik periarfissaqarpoq, assersuutigalugu, imermut, aalisakkanut, nunalinerinermilu periarfissanut nutaanut tunngatillugu, kiisalu takorniaqarnermi periarfissat nutaat, Qeqertarsuup Tunua suleqatigalugu, ineriartortinnerisigut. Aammattaaq offshore-mut atatillugu pilersuiffittut inissisimaneq nipilersoqataavoq. Inuussutissarsiutinut assigiinngitsunik sammivilinnut (aalisakkanik tunisassiorfik, imermik tunisassiorfik, nunalinerineq, takorniaqarneq), nunaminertanik immikkortitsisoqarnissaa qulakkeerneqassaaq, inuussutissarsiordermi ingerlatat assigiinngitsuuneri mianeralugit, aamma suliffissat nutaat sullissinermillu inuussutissarsiutit pingaartillugit.

Kangerlummumut tunngatillugu pingaaruteqarpoq, Qeqertarsuaq qanimut suleqatigalugu aalisarnermik inuussutissarsiuteqarnerup ilungersuutiginnissaa, imaluunniit nunalinerimmi periarfissat sammineqarnissaat. Periarfissaq alla tassaavoq, takorniaqarnermi ornittagassatut periarfissat misissornissat nukittorsarneqarnissaallu, tamatumani ilu tikiffikkuminaarsaaneq pisariaqartineqarpoq.

Ilinniartitaaq

Illoqarfik arlalinnik ingerlalluuartunik ilinniarteqarpoq siumullu isigisumik meeqqat atuarfeqarluni, inuusuttulli meeqqat atuarfiannik naammassinnereerneranni, ilinniartinnik ingerlaqqiffiusunik, suliffinnik misiliiiffiusinnaasunik, ilinniaqqiffiusinnaasunillu, amigaateqarluni. Ilinniagaqarfinnut ingerlaqqinnissamut qaffassarfiusinnaasut nutaat, Naasorsiooqarfimmik suleqateqarsinnaaneq imaluunniit efterskolemik pilersitsineq, pilersaarusiordermi ilaatinneqartariaqarput, peqatigitillugulu ilinniagaqarfiit akornanni suleqatigiissinnaaneq qulakkeerlugu. Kangerluk ilinniagaqarnissamut killilimmik periarfissaqarpoq, taamaattumillu Qeqertarsuarmiit imaluunniit Qeqertarsuup Tunuani allaniit ikorfartorneqartariaqarluni. Atuarfiup ingerlatat assigiinngitsut, sinaakkuttat ataatsit iluini, ingerlaqqittariaqartarput.

Inoqarfiit aamma inigisat pitsaasut

Qeqertarsuup ilisarnaatigai illut amerlasuut akuttullutik nappaatiterneqarsimasut, aamma illut affarleriaat pit-

Planredegørelsens 10 strategiske indsatsområder udmøntet i by og bygger

QEQERTARSUAQ

Erhvervsudvikling

Qeqertarsuaq har behov for et øget fokus på erhvervspotentialer for at modstå yderligere fraflytning. Byen har et særligt potentiale ift. en videreudvikling af råvareproduktion og produktudvikling, f.eks. indenfor vandressourcer, fiskeri og nye landbrugsmuligheder, samt nye og forbedrede turistattraktioner i samspil med resten af Diskobugten. Hertil kommer en rolle som supplerende base for offshore aktiviteter. Der skal sikres arealer til denne alsidige erhvervsudvikling (fiskefabrik, vandproduktion, landbrug, turisme), under hensyntagen til de forskellige brancher og med fokus på nye arbejdspladser samt udvikling af serviceerhvervene.

For Kangerluk gælder, at der i tæt samarbejde med Qeqertarsuaq bør sættes kræfter ind på fiskerierhvervet, eller der kan sættes på landbrugsmuligheder. Alternativt kan potentialet som turistmål undersøges og styrkes, hvilket kræver forbedrede adgangsforhold.

Uddannelse

Byen har en række solide uddannelsesinstitutioner og en fremsynet folkeskole, men mangler tilbud om videreuddannelse, praktikpladser og efteruddannelse, når de unge har gennemført folkeskolen. Muligheder for nye uddannelsesinstitutioner til opkvalificering, samarbejde med Ark-tisk Station eller etablering af en efterskole, bør være til stede i planlægningen, og kan samtidig sikre synergieffekt mellem institutionerne. Kangerluk har meget begrænsede uddannelsesmuligheder og bør derfor understøttes af muligheder i Qeqertarsuaq eller andre steder i Diskobugten. Skolens flere funktioner skal også gå igen i de fysiske rammer.

Bosætning og gode boliger

Qeqertarsuaq kendetegnes ved mange fritliggende huse og velfungerende kædehuse. Der skal fortsat være plads til forskelligt byggeri i mindre skala til flere målgrupper i blandede boligområder, og ved eventuel udvidelse af byen mod vest eller syd skal mangfoldighed i boligområderne stadig sikres.

saasutt. Illoqarfiup immikkoortortaani assigiinngitsuni siunniuteriikkanut arlalinnut, assigiinngisitaartunik san-aartornissamut annikinnerusumut inissaqartitsisoqassaaq, aammalu illoqarfiup kimmuut imaluunniit kujammut alliar-tortinneratigut, illoqarfiup immikkoortortaani annertus-suseq, qulakkeerneqassaaq.

Kangerlummi illut atorneqanngitsut allanut atorneqarsin-naaneri periarfissiuuneqassapput, aserfallakkiartuinnaqqu-nagit, peqatigitilluguli isaterinissamik pisariaqartitsiso-qarnera naatsorsuutigineqartariaqarpoq.

Kulturi kinaassuserlu

Qeqertarsuarmi kulturikkut ingerlatat nukittorsarneqas-sapput illoqarfiup iluani tigussaasunik sinaakkutaqartit-sinikkut, assersuutigalugu naapittarfisigut, pingaartumilli meeqqanut inuusuttunullu silami ingerlanneqarsinnaasut amerlinerisigut, aamma peqatigiiffeqarnikkut. Tamanna pilersaarusiornikkut isumagineqassaaq. Pinngortitaq innuttaasut inuuneranni annertuumik sunniuteqarpoq, ingerlanneqartartullu soorlu qimusserneq, alisarneq, pini-arneq, sisorarneq, pisuttuarneq allallu, tamaani kulturimik pilersitseqataapput, kulturimilli ingerlatsiviit pioreersut illoqarfimmi takusaanerusariaqarput.

Kangerluk, Qeqertarsuup, ilami Qeqertarsuup Tunua ata-at-simut isigalugu, kulturikkut ingerlatsinerani eqqarsaatsi-nut ilaatinneqartariaqarpoq.

Toqqissisimaneq inuunerinnerlu

Suliniutit assigiinngitsut toqqissisimanermik pilersit-seqataasinnaapput. Assersuutigalugu sunngiffimmi neqeroorutit nalinginnaasut arlallit, pinaveersaartitsin-iutitut atorneqarsinnaasut, tapersersorneqarsinnaapput allaffissornikkut inissatigullu (soorlu naapittarfiit aamma sannaviit). Qeqertarsuaq katersuuffiusinnaasunik piuk-kunnartunik arlalinnik peqarpoq, nerrivilersorlugit issia-vilersorlugillu orniginarsarneqarsinnaasunik, aammattaaq aaqqissuussanik aqqusineeqqersuinikkut illoqarfik ataq-tigiinnerulersinneqarsinnaavoq, innuttaasullu periarfis-sanik arlalinnik toqqagaqareernikuupput.

Kangerlummi, ataatsimoortarfittut atugassamik pisortat ingerlatsiviisa pilersitsinerat, nunaqarfimmi toqqissisima-sumik inuuneqarnermut ikorfartuutaassaaq.

Peqqissuseq pinaveersaartitsinerlu

Qeqertarsuarmi silami suliniuterpassuit nunaminertatigut tapersersorneqartariaqarput, anguniakkanik assigiinngit-sunik piviusunngortitsisoqarsinnaanngorlugu, tamakkua ssersuutigalugu makkuusinnaapput grilliserarfiit, arsamik pinnguarfiit tamakkualu eqqaanni pinnguartarfiliornissa-mik kissaatigisat. Peqatigitillugulu qimmiliveqartarneq at-tatiinnarneqassaaq illoqarfimmi naleqquttumik inissillugit. Pinaveersaartitsinermi suliniutit aamma sunngiffimmi

Der bør muliggøres andre anvendelsesmu-ligheder for Kangerluks tomme boliger, så de ikke forfalder yderligere, ligesom der samtidig må forventes saneringsbehov.

Kultur og identitet

Kulturlivet i Qeqertarsuaq skal styrkes gen-nem fysiske rammer i byrummet, f.eks. gennem væresteder og flere udendørsaktiviteter for især børn og unge og foreningslivet. Det skal planlæg-ningen være med til at sikre. Naturen spiller en stor rolle for de lokale borgere, og aktiviteter som hundeslædekørsel, fiskeri, fangst, skiløb, vandring mm. kan understøttes af planlægningen. Even-tuelle etableringer af uddannelsesinstitutioner kan være med til at skabe mere liv på kulturom-rådet, og eksisterende kulturfunktioner skal være tydeligere i bybilledet.

Kangerluk bør indtænkes i Qeqertarsuaqs kul-turliv og i Diskobugten generelt.

Tryghed og det gode liv

Forskellige tiltag kan være med til at skabe tryghed. F.eks. bør mere uformelle fritidstilbud med en forebyggende karakter understøttes, både administrativt og gennem arealer til formålet (f.eks. væresteder og værksteder). Qeqertarsuaq har mange oplagte samlingssteder, som bør defineres klarere og gøres attraktive med borde og bænke, og et udbygget stisystem kan være med til at skabe bedre sammenhæng i byen, og borgerne har allerede peget på flere områder.

I Kangerluk kan en decideret fællesanvendelse af de offentlige institutioner være med til at fremme trygheden og livet i bygden.

Sundhed og forebyggelse

De mange initiativer i Qeqertarsuaqs udeom-råder bør understøttes af arealer, der muliggør mange fysiske aktiviteter til forskellige målgrup-per, det gælder f.eks. grillpladser, boldbanen og ønsker om legeplads i nærheden heraf. Samti-dig skal muligheden for hundehold bevares og placeres på hensigtsmæssige steder i tilknytning til byen.

De forebyggende indsatser kan også rettes mod fritidsaktiviteter, væresteder, uddannelse mm.

Infrastruktur og forsyning

Qeqertarsuaqs havnefaciliteter bør forbedres for

ingerlatanut, naapittarfinnut, ilinniartitaanermut allanullu sammitinneqarsinnaapput.

Angallannermi periarfissat pilersuinerlu

Qeqertarsuarmi umiarsualivimmi periarfissat pitsanngor-sarneqarsinnaapput, inuussutissarsiordermi periarfissat assigiinngitsut, innuttaasunillu sullissineq, ikorfartorniartugit, tamanna aamma qajartorfiusinnaasunut, umiatsi-aqqat tulattarfinut puttasunnnullu tunngavoq. Illoqarfik, angallannermut tunngatillugu, pingaartumik ukiuunerani, Qeqertarsuup Tunuata sinneranut tunngatillugu kipiluttu-nartumik inissisimavoq, umiatsiaraarsortullu silap pis-susaasa allanngornerannit annertuumik eqqugaasarpot. Illoqarfiup kangiaturangaani nunaminertamik mittarfiliorsamik immikkortitsisoqarnikuuvoo. Sumerpiaq inissinneqarnissaa ilusilersornissaa, aamma aqqusinnerniornissaa qulaajarneqassapput, immikkualuttut ilanngullugit misissuisoqareerneratigut.

Illoqarfiup ilaa annertungaatsiartoq pilersuinikkut, eqqaaviit kuuffisigut/illulerinnermiit erngup eqqakkap kuuffisigut (matumani kuuffiit naleqqunnerusumut inissinneqarnissaat), isumagineqassapput, aammattaaq nunap iluata kissarnera misissorneqassaaq. Annanut eqqaavik, tele aamma tankeqarfik nunaminertanut illuliorfiusinnaasunut qanittumik inissisimapput, taamaattumik, ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu, allanut nuunneqarsinnaanerit pisariaqalersinnaavoq.

Kangerluk angallannermi assartuinnermilu periarfisanut tunngatillugu matoqqasorujussuarmik inissisimavoq, tamatumalu aqqiivigineqarnissaa eqqarsaatigineqartariaqarpoq, matumani nunaminertamik helistop-iliorfissamik immikkortitsisoqarsinnaavoq.

Silap pissusaa, avatangiiseq pinngortitarlu

Qeqertarsuarmi eqqakkanut tigooraviliortoqarnikuuvoo eqqakkallu assartorneqartarnerannut misileraaviuvoq. Angissusaanut naleqqutinngitsumik, illoqarfiup avataatungaani, aammaannartumik eqqakkanik ikuallaasoqartarpoq. Tamanna qimallugu eqqakkanik isumaginneriaatsimik pitsaannerusumik pilersarusiortoqartariaqaraluarpoq, assersuutigalugu eqqakkanik assartuineq. Aamma Kangerlummi eqqaavissuup inissisimaffia nalilersuiffigeqqinneqartariaqarsorinarpoq.

Qeqertarsuarmi pinngortitaq immikkuullarissuuvoo Qeqertarsuup Tunuanilu innuttaasunit tamanit, takor-narianillu atugarineqarluni. Taamaattumik immikkut pingaruteqarpoq pinngortitami nunaminertat illersugaasut ersarissaassutiginnissaat, ilutigisaanillu nunaminertat ator-neqarsinnaanerit periarfissiuullugit, assersuutigalugu annikitsunik ikaartarfilersuinikkut, aqqusineeqqat amer-linerisigut, aamma nunaminertanik qasuersaartarfittut atugassanik tunniussisoqarneratigut.

at kunne imødekomme de forskellige erhvervs-muligheder og for at servicere borgerne, det gælder både kajområdet, jollevand og pontoner. Byen er især i vinterhalvåret befordringsmæssigt afgrænset fra resten af Diskobugten, og ændrede vejforhold gør jollerne mere udsatte. En lufthavn i relation til offshore-udviklingen vil også kunne forbedre adgangen til Qeqertarsuaq. Der er udlagt areal til lufthavn øst for byen. Den endelige placering og indretning, samt vejforbindelse skal afklares i mere detaljerede undersøgelser. En større del af byen bør sikres forsyning og kloakering/afledning af gråt spildevand (herunder hensigtsmæssig placering af udledning), og alternativer som jordvarme skal undersøges. Natrenovation, tele- og tankanlæg er placeret tæt på eksisterende og potentielle boligområder, hvorfor det på sigt kan blive nødvendigt at finde alternative placeringer. Kangerluk er meget isoleret i forhold til infrastruktur og transportmuligheder, og der bør overvejes løsninger herfor, herunder evt. arealudlæg til helistop.

Klima, miljø og natur

Qeqertarsuaq har etableret modtagestation og er forsøgsområde for affaldstransport. Trods sin størrelse er der åben forbrænding i byens udkant. I stedet bør der arbejdes og planlægges for bedre affaldshåndteringsløsninger, f.eks. transport af affald. Også i Kangerluk kan placering af dumpen eventuelt genovervejes.

Naturen på Qeqertarsuaq er enestående og anvendes både af borgere fra hele Diskoregionen og turister. Derfor er det særligt vigtigt at tydeliggøre naturbeskyttelsesområderne og samtidig muliggøre en aktiv brug af området, f.eks. ved etablering af mindre broovergange, flere stiforløb og udlæg af rekreative områder.

Kulturarv og bevaring

Byen har en spændende historie som Nordgrønlands hovedstad og en række bevaringsværdige bygninger, som der bør tages vare om, blandt andet gennem styrkelse af museet, samt alternativ og nutidig anvendelse af bygningerne. Også hundeslædekørslen er central for områdets kultur, og forhold for dette skal styrkes i den fysiske planlægning.

Også øens nedlagte bosteder, bl.a. Nipisat og Qullissat skal beskyttes i deres anvendelse gennem planlægningen af det åbne land.

Siuaasaniit kingornussarsiat allanngutsaaliuinerlu

Iloqarfiup oqaluttuassartaa, Avannaani illoqarfinni pingaarnersaasimaneraninngaanneersoq pissanganartuuvooq, illullu eriagisariallit arlallit mianerineqartariaqartut, ilaatigut katersugaasiviup piorsarneratigut, aamma illut allatut, ullutsinnut naleqquttumik atorineqarnerisigut, illersorneqarsinnaapput. Qimusserneq tamatuma kulturikut inuunerani qitiuvoq, tamannalu piviusumik pilersaarusiornermi nukittorsarneqassaaq.

Aamma Qeqertarsuarmi inoqarfigisimasut atorneruttut, ilaatigut Nipisat, Qullissallu atorineqarnerat, asimut pilersaarutikkut illersorneqassapput.

IT, tamat oqartussaaqataanerat oqaloqataanerlu

Kommuneplani tassaalissaaq pitsaasumik siunnerfilimmilu ingerlatsinermi sakkoq pingaarutilik, atorineqarneralu innuttaasunut paasissutissiissutigineqassaaq, kommunillu ineriartortitaasa oqallissutigineqartarnissanut inis-saqartitsisoqassaaq. Innuttaasut kommunillu akornanni oqaloqatigiinneq nukittorsarneqassaaq, aammattaaq attaveqaatit digitalisut aqutigalugit.

IT, demokrati og dialog

Kommuneplanen skal blive et vigtigt og mål-baseret redskab for den gode forvaltning, og brugen af den skal formidles til borgerne, og der skal være plads til debatemøder i kommunens processer. Dialogen mellem borger og kommune skal styrkes, også via digitale medier.

Kangerluk

Kangerluk Qeqertarsuarmi nunaqarfiit sinneruttortaraat. Qeqertarsuup avannamut kitaatungani 35 km missiliorlugit ungasitsigisumiippoq – avinngarusimalaarluni – Qeqertarsuap kangerluisa annertunersaanni, taannalu ateqaatigalugu. Nunaqarfik Kangerluarsummik ateqaqaarsimagaluarpoq, kangerluup ilaa inissisimaffigisani atsiullugu. Nunaqarfik 1800'kkut aallartinneraniilli annertunerusumik annikinnersumillu najugaqarfigineqartarsimavoq.

Kangerluk

Kangerluk (Diskofjord) er den eneste tilbageværende bygd på Diskøen. Den ligger ca. 35 km nordvest for Qeqertarsuaq – lidt afsides - inde i det største fjordsystem på Diskøen og har sit navn derfra. Oprindeligt hed bygden Kangerluarssuk efter den fjordarm, hvor bygden ligger. Bygden har været bosted mere eller mindre siden starten af 1800-tallet.

Nunaqarfiup anguniagai (pingaartitat, ineriartornermi anguniakkat il.il.)

Kangerlummi sullissinermi pissutsit atuuttut inissatigullu neqeroorutit nunaqarfiup ineriartorneranut naleqqus-sarnejassapput. Nunaqarfiup alliartoqqissinnaanera killingisa iluini pissaaq. Nunaqarfik nunalerinermut tunngasutigut misileraanermi, kiisalu Qeqertarsuarmut atasumik takornariarfissatut periarfissaqarsorinarpoq. Illut inillu pioreersut, kulturikkut sunngiffimmilu siunertanut, ataatsimoortillugit iluaqutaasumik atornejarluarsinnaasorinarput.

Innuttaasut ineqarnerlu

Ukiuni 200-ni kingullerni, innuttaasut amerlassusaat, annertuumik nikerartarsimavoq, nunaqarfillu piffissap ilaani inueruttarsimalluni. Ulloq 1/2 2013 Kangerluk 34-nik innuttaarsimavoq. 1980-mi inuit 71-it nunaqarfimmi najugaqarsimapput, ukiulli tusindtillit nikinnerisa kingornagut innuttaasut amerlassusaat annertuumik apparisimavoq – 2008-p kingorna appariaat 17 %-iulluni.

2010-mi nunaqarfimmi illut 30-upput. 90 %-ii ilaqutariit ataasiakkat illoraat (27-t), 10 %-illu tassaalutik illut affarlerit (3-t). Inoqutigiit 13-t nunaqarfimmiipput agguaqatigiisil-lugu inoqutigiit 2,6-upput, Qeqertarsuarmut (2,5-usumit) annertunerulaarlutik. Nunaqarfimmi illut arlalissuit inoqangillat.

Naatsorsuutigineqanngilaq innuttaasut ukiuni aggersuni amerleriaateqarnissaat, pilersaarusiorfillu ingerlanerani, pisariaqartitanik iluarsartuussisarnej, isaterinerlu, immaqalu taartaasussanik sanaartorneq pisariaqartinneqas-saaq. Nunaqarfiup killeqarfiaa atuuttup iluani inissaqarlu-artoq naliliiffigneqarpoq.

Nunaqarfimmi illuliorfissanut inissaq sinneruttoq illunut 20-t naapertuuppoq, taannalu piffissami pilersaarusiorfiu-sumi 2026-p tungaanut naammalluarpoq.

Inuussutissarsiutit umiarsualivillu

Kangerlummi piniarneq aalisarnerlu inuussutissarsiutini pingaarnersaapput. Nunaqarfik tunisassiorfeqarpoq, uuk-kanik puisillu amiinik tunitsiviusartumik.

Kommuneplani malillugu inuussutissarsiutinut umiarsualivimmullu siunertanut sanaartorfissatut sinneruttoq 13.000 m² missiliorlugit angissuseqarpoq.

Kangerlummi 2010-mi sulisinnaassusillit 52 %-upput, kom-munimi agguaqatigiisitsinermiit qaffasinnerungaatsiarlu-tik, aamma Qeqertarsuarmi (37 %-miit). Piffissami tassani suliffissarsiortut amerlassusaat 0 %-uvoq. Nunaqarfimmi suliffiit makununga aatumassuteqarput, piniarneq aal-

Målsætninger for bygden (foku-sområder, udviklingsmål mv.)

Kangerluks serviceniveau og boligudbud søges tilpasset bygdens udvikling. Bygden har eventuelt erhvervspotentiale indenfor forsøgsland-brug, samt som turistmål i sammenhæng med Qeqertarsuaq. Eksisterende boliger og lokaler kan med fordel indtænkes i fælles kulturelle og fritidsformål.

Befolkning og boliger

Indbyggertallet har varieret kraftig igennem de sidste 200 år, og bygden har i perioder været ubeboet. Kangerluk havde 34 indbyggere pr. 1/2 2013. I 1980 boede 71 personer i bygden, men siden årtusindskiftet er indbyggertallet faldet kraftigt – et fald på 17 % siden 2008.

I 2010 var der 30 boliger i bygden. 90 % var en-familiehuse (27) og 10 % rækkehuse (3). I bygden er der 13 husstande og den gennemsnitlige husstandsstørrelse er således på 2,6 personer, lidt mere end i Qeqertarsuaq (2,5). En stor del af byens boliger står således tomme.

Indbyggertallet forventes ikke at stige markant i de kommende år, og i planperioden vil der primært være behov for renovering og sanering samt evt. erstatningsbyggeri. Bygden har en re-strummelighed på 20 boliger, hvilket er tilstrækkeligt i planperioden frem til 2026.

Erhverv og havn

Hovederhvervet i Kangerluk er fangst og fiskeri. Bygden har en fabrik, hvor der indhandles Uvak (fjordtorsk) og sælskind.

I kommuneplanen er der en restrummelighed på ca. 13.000 m² til erhvervs- og havneformål.

Beskæftigelsesgraden i Kangerluk var i 2010 på 52 %, hvilket ligger noget over gennemsnittet i kommunen (42 %) og Qeqertarsuaq (37 %). Antallet af arbejdssøgende var 0 % på samme tidspunkt. I bygden er der arbejdspladser i tilknytning til fangst, fiskeri, diverse kommunale funktioner, butikken og skolen.

Turister kan besøge bygden via søvejen eller som destination på en vandre- eller hundeslædetur.

Infrastruktur og service

Der er ingen anlagte veje, men flere kørespor i

isarneq, kommunip ingerlatsivii assigiinngitsut, pisiniarfik atuarfilla.

Takornarianit tikinneqarsinnaavoq imaatigut, pisuttuurluni, qimussimilluunniit.

Angallannermi periarfissat sullissinerlu

Nunaqarfik aqquserniorfigineqarsimanngilaq, arla-linnilli motorillit ingerlaarfigisimasaannik aqquteqarpoq. Ukiuunerani qimussit snescooterillu angallassisutitut pingaarnarpaapput, aasaneranilu nunaqarfik imaatigut tikinneqarsinnaavoq, taamaattorli umiarsualivittut taaneqarsinnaasumik soqanngilaq. Inunnik, pisanik il.il. angallassinertup annerpaartaa, aquuteralaat angallatillu motorillit atorlugit, pisarpoq.

Kangerluk namminerisaminik innaallagissiorfeqarpoq, nunaqarfimmi illut amerlanersaasa attavilerfigisimasaannik. Imerk pilersuineq qillerinikkut nunap iluata ernganik tunngaveqarpoq. Kiassarneq kissarsuutit petroliutortut olieftyr-illuunnit atorlugit pisarluni. Eqqakkanut kuuffil-ersuisoqarnikuunngilaq imerlu igitassaq pinngortitamut kuutsinnarneqartarpoq. Ulluunerani unnukkullu eqqakkat eqqaavissuarmut motorilinnik ingerlanneqartarput, ilaatig-

bygden. De primære transportmidler om vinteren er hundeslæde og snescooter, men om sommeren kan der sejles til og fra bygden, der dog ikke har et egentligt havneanlæg. Langt den største transport af personer, fangst m.m. sker med joller og motorbåde.

Kangerluk har sit eget elværk, hvortil de fleste af bygdens huse er tilsluttet. Vandforsyningen er baseret på en grundvandsboring. Opvarmning sker med petroleumsovn eller olieftyr. Der er ingen kloakering og gråt spildevand udledes til terræn. Dag- og natrenovation indsamles og køres på lossepladsen, hvorefter det bl.a. udledes i havet. Der er ingen modtageplads for miljøfarligt affald bortset fra spildolie fra Nukissiorifit.

Bygdens servicefunktioner omfatter bl.a. posthus, butik og bygdekortor. Herudover er der et servicehus og sygeplejestation, der er indrettet i samme bygning. Der er ingen organiseret børnepasning i bygden.

Uddannelse

ullu imaanut eqqarneqartarlutik. Eqqakkanut avatangiisimut ulorianaatillinnut tigooraaveqanngilaq, Nukissiorfiit uuliakumik igitassataat eqqaassanngikkaanni.

Nunaqarfimmi sullisiviit ilaatigut makkuupput, allakkerivik, pisiniarfik nunaqarfiullu allaffia. Taakkua saniatigut illu sulliveqarpoq niviarsiamullu nakorsiartarfeqarluni, illumi tassani inissinneqarsimasumik. Nunaqarfimmi aaqqissuusamik meeqqanik paaqqinnittoqartanngilaq.

Ilinniartitaaneq

Meeqqat tallimat missiliortut Aalunnguup Atuarfiani 8. klassi tikillugu atuartinneqartarput. Tamatuma kingorna atuartut Qeqertarsuup Atuarfiani atuarnertik nangit-tarpaat. Atuarfik atuakkanut atorniartarfittaqarpoq.

Kulturi sunngiffillu

Nunaqarfimmi illunik nunaminertanilluunniit eriag-isarialinnik toqqaasoqarnikuunngilaq. Nunaqarfiup oqaluffeqarnera atuarfimmut ilaavoq.

Kangerluk katersortarfeqarpoq, sunngiffimmi ingerlatanut assigiinngitsunut, nalliuttorsionernut il.il. atorneqartartumik.

Kusanartuliorluni qalipaasartoq Jakob Danielsen (1888-1938) nunaqarfimmi inunngorpoq alliartorlunilu, titartagaalu amerlasoorpassuit Kangerlummi misigisanik inuunermillu oqaluttuartuupput. Titartagaassa ilarpassui Qeqertarsuup Katersugaasiviani saqqummersitaapput.

Bygdens cirka 5 børn bliver undervist i en bygning kaldet Aalunnguup Atuarfia, der fungerer som skole til og med 8. klassetrin. Derefter må eleverne fortsætte skolegangen i Qeqertarsuaq. På skolen er der også bibliotek.

Kultur og fritid

Der er ikke udpeget bevaringsværdige bygninger eller områder i bygden. Bygdens kirkefunktion ligger som en integreret del af skolen.

Kangerluk har ikke et decideret forsamlingshus, men skolens lokaler anvendes til forskellige fritidsaktiviteter, ligesom kommunens tømrerværksted anvendes til fester o.l.

Kunstmaleren Jacob Danielsen (1888-1938) blev født og voksede op i bygden, og mange af hans tegninger beretter om oplevelser og livets gang i Kangerluk. En del af hans originale tegninger er udstillet på museet i Qeqertarsuaq.

Upernavik

Upernavik tassaavoq kommunip illoqarfiisa avannarlerpaat ilaat. Upernavik isumaqarpoq "upernaarsiortarfik", tassami upernaakkut sikup nallulernerani tamaannaasarsimapput, niuffakkiartorlutik tamaanngaanniillu aalisarlutillu imaani avammut ammaannartumi piniarniarlutik. Illoqarfik Upernavik, Baffin-ip Imartornganut sammisumiippoq Upernaviup Qeqertaata kujasinneraani Ikermut atasumi. Illoqarfik, Upernaviup Kommunerisimasaani 9-nik nunaqarfittalimmi, pingaarnertut illoqarfiusimavoq. Illoqarfik pisortatigoortumik niuertoqarfittut tunngavilerneqarpoq 1772-mi, kisianili 16-1700'kuunili nunaqarfigineqartarsimalluni.

Upernavik

Upernavik er en af kommunens nordligst beliggende byer. Upernavik betyder "forårsstedet", og var det sted man tog til om foråret, når isen brød op, for at handle samt for at fiske og drive fangst i det åbne hav. Byen Upernavik ligger i Baffin-bugten på Upernavik-øen i den sydlige del af Upernavik Isfjord. Byen var hovedby for den tidligere Upernavik Kommune og har 10 tilknyttede bygder. Byen blev officielt grundlagt som kolonistation i 1772, men har fungeret som bosted tilbage i 16-1700-tallet.

Illoqarfik qeqertap kujasinnerusortaaniippoq, illoqarfullu ilisarnaatigai ilaqutariit illui qalipaaticigissaartut sivinganer-mi nappaatiterneqarsimasut. Illoqarfimmi pisortat inger-latsivii inuussutissarsiuteqarfiillu amerlanersaat sissamut qanittumiipput. Kujasinnerpaalluni inissisimavoq niuer-toqarfiup pisoqartaa, illoqarfulli qeqqanik taaneqarsin-naasoq kippasinnerpaavoq. Illoqarfik ukiuni kingulliuneru-suni nutaamik kulturikkut qiterisaqalersimavoq, illoqarfiup avannaatungaani inissisimasumik, tassaniipput kulturikkut illorsuaq nutaq, ilinniartut inaat nutaq, aamma silami timersorfiusinnaasut nutaat. Qitiulersoq taanna nutaq illoqarfiup avannamut alliartoqqinnissaata aallarniutigaa.

Anguniakkat sammisallu pingaarutillit

Illoqarfiup sumiiffimmi illoqarfittut ineriartornera ingerla-teqqinneqassaaq, pisortat pilersuinerat namminersortullu sullissineri pingaarnerutillugit, ilaatigut aamma nunaqarfit-taasunut qulaaluaasunut tunngatillugu.

Aalisarnek aalisakkanillu tunisassiornek tassaapput il-loqarfimmi inuussutissarsiutit pingaarnersaat, Upernavillu aalisarnermut tunngasunik ilinniartitsivittut, pikkorisar-tarfittut ineriartortitsivittullu periarfissaqarluarpoq, aammattaaq aalisakkanik assigiinngitsunik arlalinnik tunisassiornermik allilerinissamut, suliffinnik ataavartunik amerlanerusunik pilersitsissutaasinaasunik. Ineriartortitsin-ermut periarfissat ikorfartorneqassapput nunaminertanik naammattunik siunertamut naapertuuttunik atugassiiso-qarneratigut, naammaginartumik imermik, eqqaaviillu kuuffinik pilersorneqarsinnaasunik

Tamatumunnga ilanngullugit aammattaaq nunap qaavani inuussutissarsiuteqarfiit, takornariartitsinerlu, nunaminertatigut ikorfartorneqartariaqarput. Umiarsualiveqarnermi pissutsit imermillu pilersuineq ineriartornissamut periarfis-sani annertuumik pingaaruteqarput, allilerinissamullu periarfissat misissorneqartariaqarput. Aammattaaq pin-gaaruteqassaaq, imermik pilersuinerup iluatsikkiartornera ilutigalugu, eqqaaviit kuuffinik annertusaasoqarnissaa.

Upernavimmi aalisarnermik inuussutissarsiutit siuar-sarnekarnissaata saniatigut, pingaarnertut sammineqartoq offshore-mut attuumassutilinnik ingerlatsinissami peri-arfissanut tunngavoq, matumani illoqarfiup Qaasuitsup Kommuni-ani uuliaqarneranik misissuineri pilersuiffittut pingaarnertut inissisimanera pineqarluni. Kommuneplani, umiarsualiviup, angallanneri periarfissat, ineqarnerup qitiusumillu ingerlatat annertuumik ineriartornissaan-nut, pitsaasunik periarfissiivoq, – Upernaviup Qeqertaata avannaatungaani aamma Akiata ilarujussuani ungasin-nersumut isigaluni. Akiata nunaminertamik annertuumik periarfissaqarpoq, ilaatigut nutaamik mittarfiliortfigi-neqarsinnaalluni immaqalu aamma nutaamik anginerusu-mik umiarsualiviorfiusinnaalluni, inissiivissartaqarlunilu inuussutissarsiuteqarfiusinnaasumik. Ungasinnerusoq

Byen ligger på den sydlige halvdel af øen, og by-billedet præges af farvede énfamiliehuse, der lig-ger op ad fjeldene. Byens offentlige funktioner og erhverv ligger overvejende ud til vandet. Længst mod syd ligger den ældste kolonibebyggelse, mens byens centerområde ligger længst mod vest. I de senere år har byen fået et nyt kulturelt center i den nordlige bydel, hvor der er opført et nyt kulturhus, nyt kollegie samt nye udendørs idrætsfaciliteter. Det nye centerområde er starten på en yderligere byudvikling mod nord.

Målsætninger og fokusområder

Byen skal fortsat udvikles som lokalby med primær forsyning af offentlig og privat service, bl.a. til de 9 tilknyttede bygder.

Fiskeriet og produktion af fisk er de overskyggen-de erhverv i byen, og Upernavik har et godt udgangspunkt for både uddannelser, kursus og innovation af fiskeriet, samt en udvidet fiske-produktion til flere arter, som vil kunne medføre flere og mere faste arbejdspladser. Udviklingsmu-lighederne skal understøttes med tilstrækkelige og hensigtsmæssige arealudlæg, med tilfredss-tillende forsyning mht. vand, kloak mv..

Dertil bør også forskellige landbaserede erhverv og turisme understøttes med arealer. Havnefor-holdene og vandforsyningen spiller en betydelig rolle for udviklingsmulighederne og der er behov for at se på udbygningsmulighederne. Der vil endvidere være behov for udbygning af kloaker-ing i takt med forbedret vandforsyning.

Et primært fokusområde i Upernavik, udover en udvikling af fiskerierhvervet, er de potentielle offshore relaterede aktiviteter, og herunder byens status som hovedforsyningsbasefor olieefterforskningen i Qaasuitsup Kommunia. Kommuneplanen giver gode muligheder for yderligere udvikling med både havn, erhverv, infrastruktur, bolig og centerformål – både i den nordlige del af Upernavik-øen, og på store dele af Langø (Akia) i et længere perspektiv. Langø har et arealmæssigt potentiale, bl.a. til placering af en ny landingsbane samt en evt. ny og større havn med tilhørende oplags- og erhvervsarealer. Der er mulighed for, at der på sigt kan etableres fast forbindelse mellem Upernavik-øen og Langø.

Det har høj prioritet at der skal foretages en koordineret undersøgelse og kortlægning af mulighederne for udbygning af byområder og infrastrukturen, herunder vejanlæg, heliport og

eqqasaatigalugu, Upernaviup Qeqertaaniit Akianut ikaar-tarfliortoqarsinnaanera periarfissaavoq.

Nunaqarfinnut qulaaluanut illoqarfittaasutut, meeqqat inuusuttullu, kulturi ilinniartitaanerlu, tamakkunungalu sinaakkuttat pitsaanerulersinniarnernanni nunaqarfiit pisseseqataatinneqarnissaat pingaaruteqarlunnartutut inis-sisimapput, minnerunngitsumik atuartut angerlarsimaffiini pissutsinut tunngatillugu. Illoqarnerup ineriartornera ataatsimut isigalugu sanaartukkatpioreersut, pingarner-tut ilaqutariit ataasiakkaat iluinik toqqammaveqartut, eqqarsaatigalugit ataqqinnittumik ingerlanneqartussaa-voq.

Kommunip takorluugai anguniagaalu pingarnerit tas-saapput, innuttaasut kissaatigisaannut ilanngullugit, tigussaasumik pilersarusiornermi aqutsinermi sakkut. Taamaattumik kommunip illoqarfiini nunaqarfinilu as-sigiinngitsunik iluseqarlutik takkuttarput, matumani takuneqarsinnaasutut: upernavik_kn.pdf (60.1 KB)

Innuttaasut ineqarnerlu

2013-mi Upernavimmi innuttaasutut nalunaarsorneqar-simasut 1181-upput, illoqutigiinnut 396-nut agguaassi-masut. Tassalu imaappoq agguaqatigiisillugu illoqutigiit ataatsit pingasunik inuttaqarput. Innuttaasut amerlas-susaat 1980-imiilli (innuttaasut 844-t) qaffakkiartuaarusaa-ginnavissimavoq 2013 tikillugu 40%-ngajammik qaffaari-aateqarsimalluni. Taamaattorli ukiuni kingullerni qulini innuttaasut amerliartornerat annertuumik nikerartarsimal-luni. Innuttaasut katitigaaneranni siusinnerusukkut inuu-sunnerusut amerlanerussuteqarluarsimagaluarpud, ukiuni kingullerni meeqqat inuusuttullu amerlassusaat annertuu-mik appariaateqarsimapput. Avataaniit nutsertut amer-lanersaat Nuummeerlutillu Sisimiuneerput, nunaqarfinniit nutsertunik ilaqarlutik.

Illoqarfimmi inissiat 392-upput, taakkunannga 21-iinnaat ilaqutariit illorinngisaat, tassaasut illut uigulukutsut. Uper-navimmi inissianik qulereeqanngilaq. Ataatsimut isigalugu illut aserfallattaalisassaapput nutartigassaallutillu.

Kommuneplani malillugu illoqarfimmi pioreersumi illulio-rfissaq sinneruttoq annertoqaaq, tassami nunaminertat annertoorujussuit nutaanik illuliorfissatut, qitiusumik sullissiviliorfissatut, inuussutissarsiuteqarfissatullu im-mikkoortinneqarnikuuppuut, taakkualu saniatigut Akiani, Upernaviup Qeqertaaniit 800 meterinik kujalliusumi, nu-naminertat annertoorujussuit atugassanngortinneqarniku-upput. Naatsorsuutigineqarpoq illuliorfissaq sinneruttoq inissianut 955-nut naapertuuppoq, illoqarfiup avannamut alliartorfissaani nutaami.

Inuussutissarsiutit umiarsualivillu

Upernavimmi inuussutissarsiutit pingaarnersaraat qalera-

helikopterhangar, samt ny placering af dumpen.

Som hovedby for 9 bygder, spiller børn og unge, kulturliv og uddannelse en vigtig rolle, og en forbedring af rammerne herfor vil også komme bygderne til gode, ikke mindst kollegiefor-holdene. Boligudviklingen skal generelt foregå hensynsfuldt med respekt for den eksisterende bebyggelse, der primært består af enfamiliehuse.

Kommunens overordnede visioner og målsætning-er styringsredskab for den fysiske udvikling, i sammenhæng med borgernes egne ønsker. Der-fer kommer det konkret til udtryk i kommunens byer og bygder på forskellig vis, hvilket kan ses her: indsatsomraader_upernavik.pdf (59.6 KB)

Befolkning og boliger

I 2013 var der registreret 1.181 indbyggere i Uper-navik, fordelt på 396 husstande. Der bor således i gennemsnit 3 personer pr. husstand. Befolkn-ingstallet har været jævnt stigende siden 1980 (844 indbyggere) med en tilvækst på næsten 40 % i 2013. Dog har befolkningsudviklingen været meget svingende i den seneste 10 års periode. Tidligere har den yngre generation været meget dominerende i befolkningssammensætningen, men på det seneste er antallet af børn og unge faldet betydeligt. Befolkningstilvæksten udefra er primært sket fra Nuuk og Sisimiut samt ved tilflytning fra bygderne.

Byen har 392 boliger, hvoraf kun 21 ikke er en-familiehuse, men rækkehuse. Der er ingen etage-boliger i Upernavik. Boligbebyggelsen trænger generelt til vedligehold og modernisering.

Der er stor restrummelig i kommuneplanen, idet der er udlagt store områder til nye bolig-, center-, erhvervs- og havneformål nord for det eksister-ende byområde, og desuden er der udlagt store arealer på Langø (Akia) 800 meter syd for Uper-navik-øen. Det vurderes at restrummeligheden i byen svarer til ca. 955 boliger i et nyt byudvikling-sområde nord for byen.

Erhverv og havn

Hovederhvervet i Upernavik er fiskeri af hellefisk. Der drives også fangst af sæler, narhvaler, hvidh-valer og isbjørne.

Den overordnede erhvervspolitik har i en årrække været at understøtte omstillingen fra fangst til moderne fiskeri, samt forarbejdning og eksport af fiskeprodukter. I dag er denne omstilling

linniarnej. Aamma puisinniartoqartarpoq, qilaluarniartoqartarluni nannunniartoqartarlunilu.

Ukiut amerlasuut ingerlaneranni inuussutissarsiornermut politikki tassaasimavoq piniartuunermiit aalisarnermut nutaaliaasumut ikaarsaarnermik, aamma aalisakkanik avammut nioqqutigineqartussanik suliarinneqqaarnermik, tapersersuineq. Ullumikkut ikaarsaariarnej tamanna anertunerpaartamigut naammassineqarsimasutut oqatigineqarsinnaavoq, malitsigisaatullumi, tunisassiorfinnut qerititsiveqarfinnullu aningaasaliisoqarnikuuvoq, ajoralu-artumilli tunisassiorfinnik matusisoqarneranik, ineriartormilu kinguariaatinik, pisoqarfusarsimalluni. Upernavimmi imissaqarniarnerup killeqarnera aalisarnermik inuussutissarsiuteqarnermut aporfuuvoq, taamaalillunilu tunisassioriaatsinik allanik ineriartortitsinissamut killiliisu-ulluni. Taamaattumik imermik pilersuineq pitsaanerusoq pisariaqartinneqarpoq.

Upernavik containerersortunut umiarsualiveqarpoq 30 meterinik takitigisumik, talittarfittaqlunilu containerinut inissiivittalimmik. Taassuma saniatigut umiarsuaaqqanut umiarsualiveqarpoq 15 meterisut takitigisumik talittarfit-talimmik, 4,2 meterinillu itissusilimmik. Containerersortulli talittarfianni malingiaasiisoqarnissaa kissaatigineqarpoq,

stort set gennemført, og er fulgt op af investeringer i produktionsanlæg og fryseanlæg, der dog desværre har lidt under fabrikslukninger og tilbagegang i udviklingen. I Upernavik er de begrænsede vandressourcer en barriere for fiskerierhvervet og begrænser mulighederne for at udvikle andre former for produktion. En bedre vandforsyning er således påkrævet.

Upernavik har en containerhavn med en kajlængde på 30 meter og et tilhørende containerareal. Herudover er der en skonnerthavn med en skonnertbro på 15 m kajlængde og 4,2 meters vanddybde. Ved containerhavnen efterspørges imidlertid en læmole, da havnen udsættes for kraftige dønninger. Før der foretages udbygning de eksisterende havneanlæg skal der foretages nærmere undersøgelser, for at afdække de konkrete muligheder og forhold.

Upernavik er endvidere udpeget som én af to hovedforsyningsbaser for offshore aktiviteter til olieindustrien. I den forbindelse er der udlagt store arealer til udvikling af byens infrastruktur, herunder en udbygning af havnen

umiarsualiviup itinneraarpallaartarnera pissutigalugu.

Aammattaaq Upernavik, offshore-mik ingerlatanut uuliamillu nioqqutissiornermi, pingaarnertut pilersuiffiusussat marluusut aappaattut toqqagaanikuuvoq. Tassunga atatillugu nunaminertat annertoorujussuit, illoqarfiup angallannikkut periarfissaasa ineriartortinnissaanut atugassatut immikkoortinneqarnikuupput, taakkununga ilaallutik talittarfinnik umiarsualivimmilu ilitsivissanik nutaanik annertusaanissat. Anginerusumik umiarsualiviliortoqarnissaa pisariqartinneqarpat, kommuneplanikkoorlugu Akiani, Upernavimmiit 800 meterinik kujasinnerusumiittumi, nunaminertanik immikkoortitsisoqarnikuuvoq, nutaamik umiarsualiviliorfissamik, toqqorsivittaqaarlunilu inuussutisarsariutinik nutaanik pilersitsinissamut, inissaqartitsisumik. Akiani,

Upernavimmut sanilliullugu, imermik pilersuinissamut periarfissat pitsaanerupput. Upernavimmi mittarfik 2000-mi ammarpoq (qeqertap qaqaata malunnarluinnartup qaavaniittoq), tamanna nunarsuup sinneranut attavinnik pitsaanerusunik pilersitsivoq, taamaallunilu illoqafimmi takornariaqarnermi tunngavissanik annertunerusunik ammaassilluni. Taamatuttaaq umiarsuit atorlugit takornariartoqartarnera annertuumik ineriartorfusimavoq.

med nye kaj- og havnearealer. Hvis behovet for en endnu større havn opstår, er der i kommuneplanen udlagt arealer på Langø (Akia) 800 m syd for Upernavik, til udbygning af en ny havn med tilhørende arealer til oplag og erhvervsområder. På Langø er der bedre vandforsyning sammenlignet med Upernavik.

I 2000 åbnede lufthavnen i Upernavik (på toppen af øens markante fjeldtop), hvilket skabte bedre forbindelse til omverdenen, og dermed også åbnede op for et større turistgrundlag i byen. Der er ligeledes sket en betydelig udvikling inden for krydstogtturisme. Turisme er således et af de nye store erhverv i Upernavik. Konkret er der etableret en række overnatningssteder, turistkontor samt et udlejningssted for havkajakker. Der udbydes en lang række ture og aktiviteter i området og til byggerne. En fremtidig udvikling vil i høj grad være knyttet til naturoplevelser, fangermiljøet i byggerne samt kajaksejls og hundeslædekørsel. I byggerne spiller den særlige bosætningsstruktur en vigtig rolle, hvor indhandling af skind og egenproduktioner kan være med til at styrke bostedernes økonomi.

Tassa imaappoq, takornarialerineq Upernavimmi innuus-sutissarsiutinut annertuunut nutaanut, ilaalersimavoq. Nutaanik arlalinnik hoteliortoqarsimavoq unnisarfilio-rtoqarsimallunilu, takornarianut allaffeqarpoq, qajarissan-illu imarsiutinik atukkiussisarfeqarluni. Eqqaani illoqarfim-milu pisuttuartsinerit, aaqqissuussinerillu assigiinngitsut, neqeroorutaapput. Siunissami ineriartortitassat annermik, pinngortitami misigisassanut, nunaqarfinni piniartukkor-miut inuunerannut, qajartornermut qimussernermullu, tunngasuussapput. Nunaqarfinni najugaqariaaseq immik-kuullarissuq pingaaruteqarpoq, ameerniuteqartarnerup pilisarnerullu, najukkani nukittoqutaalluni tapertarineqar-tarnerannik tunngavilik.

Aammattaq Upernavik takornarianut Qaanaaliartunut akunniffiusarpoq, aammalu nunatsinni ornitassanut al-lanut aallaavittut tikiffittullu atorpeqartarluni. Tamatuma illoqarfik immikkuullarisumik inisitsippaa, Akuleriisillugit angalaarnernut tunngaillugu.

Kommuneplani malillugu inuussutissarsiutinut umiarsu-alivimmullu tunngasuni inissaq sinneruttoq 2.367.000 m²

Upernavik er endvidere transitsted for viderefly-vning til Qaanaaq og som ud- og hjemrejested for andre grønlandske besøgsmaal. Dette giver byen en særlig rolle ifm. kombinationsrejser.

I kommuneplanen er der en restrummelighed på ca. 2.367.000 m² til erhvervs- og havneformål.

Infrastruktur og tekniske anlæg

Upernavik Lufthavn ligger midt på øen, men med kort afstand til bymidten. Fra lufthaven er der regelmæssige forbindelser til Ilulissat og Qaanaaq. Bygdehelikopteren til distriktsflyv-ninger anvender lufthavnen til ruteflyvning, mens det gamle helistop ved havnen stadig anvendes som teknisk base for helikopteren. I det udlagte område på Langø (Akia) syd for Upernavik-øen kan der på sigt etableres en ny landingsbane på op til 2.200 meter, hvis behovet opstår.

missiliorlugu annertussuseqarpoq.

Angallannermi periarfissat teknikkik-kullu atortut

Upernaviup Mittarfia qeqertap qiterpiaaniippoq, illoqarfimmiilli ungasinnani. Mittarfimmiit pilersaarutaareer-sumik Ilulissanut Qaanaamullu attaveqartoqartarpoq. Nunaqarfiit helikopteriata, eqqaani nunaqarfinnut pilersaarusiukkamik timmisartuussinermini, mittarfik aallaavittut atortarpaa, sulili heliportitoqaq umiarsualiviup eqqaaniittoq teknikkikkut uningaartarfittut atugaralugu. Ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu, pisariaqartitsisoqalis-sappat Akiani, Upernaviup Qeqertaata kujataatungaaniit-tumi, mittarfimmik nutaamik 2.200 meterinik takitigsumik sanasoqarsinnaavoq.

Angallannermi periarfissat allat tassaapput imaatigut angallatit, qimussit snescooterillu. Nunap immikkortua pilersaarusiukkamik imaatigut ilaasunik angallassiunngilaq.

Øvrig transport foregår ad søvejen, med hundeslæde eller snescooter. Der er ikke decideret passagersejlad i området.

Bortset fra de nyeste veje på Telebakken og vejen til lufthavnen består vejnettet overvejende af tidligere kørespor og arbejdsveje og ikke egentlige veje. De seneste års byvækst har medført et stort behov for både forbedring og udbygning af vejnettet. I forbindelse med yderligere byudvikling mod nord er der planlagt en fremtidig vejstruktur, der forbinder det nye byområde med den eksisterende by. Der er ingen fortove i Upernavik og kun få steder er der etableret stier eller feldtrapper.

El, vand og varmeforsyningen varetages af Nukissiorfiit, mens telekommunikation varetages af Tele Greenland.

Vandforsyningen i Upernavik er baseret på

Telebakken-mi aqquserniat nutaat mittarfimmullu aqquseq eqqaassanngikkaanni, aqqusernit sinneri amerlanerit tassaapput illernit sulinermullu atatillugu aqquserniat, aqqusinivittut taaneqarsinnaanngitsut. Ukiuni kingullerni illoqarfiup alliartornerata, aqqusinernik pitsanngorsaallunilu ineriartortitsisoqarnissaa, annertuumik pisariaqartilersimavaa. Illoqarfiup avannamut alliartoq-qinnissaanut atatillugu, siunissami aqqusinernik nutamik ilusiliinissaq pilersaarutaavoq, illoqarfiup nutaartanik pisoqartaanillu atassusiisumik. Upernavimmi aqquserngit sinaasigut pisuinnaat ingerlaartarfeqanngillat, tamaallaat arlaqanngitsuinnarnik aqquusineeraqarlunilu tummeraqarpoq.

Innaallagissamik, imermik kiassarnermillu pilersuineq Nukissiorfiit ingerlataraat, oqarasuaatit assigissaallu atorlugit attaveqarneq TELE Greenlandip isumagisarigaa.

Upernaviup imermik pilersorneqarnera Upernaviup Qeqertaata qangiatungaani tatsimiit aallaaveqarpoq. Imeq pumpeqarfimmiit ruujorikkoortillugu imeqarfimut ingerlaartinneqartarpoq. Atuisunut attavilersuisoqarnikuunngilaq, taamaattumillu imeq billit imertaatit atorlugit ingerlanneqartarpoq. Upernavimmi imissamaataasok killilerujussuavoq, tamannalu illoqarfiup siunissami alliartorsinnaaneranut annertuumik killiliivoq. Taamaattumillu Akianiit nutamik ataavartummillu imermik pilersuisinnaaneq sulissutigineqarpoq.

Upernavimmi eqqakkanut kuuffilersuineq annikitsuinnaavoq taamaallaallu napparsimavimmut, utoqqaat illuanut, atuartullu ineqarfiannut atuulluni. Illut ataasiakkaat anartarfinnut tankeqarput, illulli sinneri kommuniip puusiat atorlugit atserinermik aqqqissuussineranut atapput. Illoqarfiup immikkoortua nutaaq illoqarfiup avannaatungaaniittoq tamakkiisumik sanaartorfigissarneqarsimasasok pilersaarutaavoq, eqqaavinnut kuuffiit ilanngullugit. Aammattaaq pilersaarutaavoq illoqarfimmi pioreersumi sumiiffinni ataasiakkaani kuuffinnut aqquersuisoqassasok. Imeq eqqagaq tamarmi, illulerinermeersok anartarfitsigoortorlu, tummisanit annikitsuniit salinneqarani imaanut ingerlatinneqartarpoq.

Eqqaavissuag illoqarfiup immikkoortortaata pisoqqap kujataatungerpiaaniippoq, tamannalu illoqarfik tamakerlugu tipimik ajornartorsiortitsisarpoq. Taamaattumik illoqarfiup avannaani nunaminertamik nutamik tamatumunnga atugassamik immikkoortitsisoqarnikuavoq, eqqaavissuup pioreersup piaarnerpaamik peerneqarnissaa siunertarlugu.

Sullissineq aamma pisortat ingerlatsivii

Illoqarfiup qeqqa, illoqarfiup kippasissortaaniiippoq, umiarsualiviup kujataatungaani. Tamaani "Kunngip Nunaataa" illoqarfiup qeqqani illoqannginnersatut atuuppoq. Tamaa-

vandindvinding fra søen på Upernaviks østside. Fra pumpestationen overføres vand gennem en råvandsledning til vandværket. Der findes ikke et vandforsyningsnet til forbrugerne, så alt vand bliver kørt ud med tankvogn. Der er meget begrænsede vandressourcer i Upernavik, hvilket ses som en væsentlig begrænsning for byens fremtidige udvikling. Der arbejdes derfor med at etablere en ny og mere stabil vandforsyning fra Langø (Akia).

Kloakering i Upernavik begrænser sig til hospitalet, alderdomshjemmet og skolekollegiet. Enkelte husstande har egen slamtank til sort spildevand, mens de resterende husstande er tilmeldt kommunens indsamlingsordning af natrenovations-sække. Den nye bydel nord for byen er planlagt etableret med fuld byggemodning, inklusiv kloak. Der planlægges desuden etablering af kloak enkelte steder i den eksisterende by. Al spildevand, gråt som sort, udledes urensset til havet fra en kort rampe ved dumpen.

Dumpen ligger lige syd for den gamle bydel, hvilket generelt giver lugtgener i byen. Der er derfor udlagt et nyt område til formålet nord for byen med henblik på snarest at fjerne den eksisterende dump.

Service og offentlige funktioner

Byens centerområde ligger i den vestlige del af byen, syd for havnen. Her udgør området omkring "Kongepladsen" det centrale torv. I området ligger hovedparten af byens servicefunktioner som f.eks. sygehus, kommunekontor, butik, alderdomshjem, kollegie, tele-post, brandstation, skole samt institutioner. Byen har en KNI-butik med bankservice og to mindre kiosker.

Upernavik Sygehus har i alt 14 sengepladser og fungerer som sundhedscenter i region Avannaa, men fungerer desuden deltids tandlægeklinik. Sygehuset dækker ligeledes de 9 tilknyttede bygder.

Upernavik har desuden et alderdomshjem, fire ældreboliger, to bofællesskaber for psykisk handicappede samt en hjemmehjælpsordning.

På institutionsområdet er der en børnehave med ca. 65 pladser, 32 dagplejepladser, en vuggestue med 24 pladser samt et børnekollektiv, som er en døgninstitution/børnehjem med 6-8 pladser.

niipput illoqarfimmi sullissiviit amerlanerpaat, soorlu, napparsimavik, kommunip allaffia, pisiniarfik, utoqqaat illuat, atuartut angerlarsimaffiat, tele-post, qatserutaasivik, atuarfik meeqqeriviillu. Illoqarfimmi KNI-pisiniarfeqarpoq bankimut sullissivittalimmik aamma mikinerusunik marlunnik kioskeqarpoq.

Upernaviup Napparsimavia katillugit 14-nik siniffeqarpoq Peqqinnissaqarfik Avannaanilu qitiusumik peqqinnissaqarfittut atuulluni, aammali affarmik kigutileriffiulluni. Napparsimavik aamma nunaqarfinnut qulaaluanut atuuppoq.

Upernavik ataatsimik utoqqaat illoqarpoq, sisamanik utoqqarnut inissiaqarluni, eqqarsartaatsimikkut innarluutilinnut marluk najugaqatigiiffeqarluni, kiisalu ataatsimik angerlarsimaffimmi ikiortinut aaqqissuussiveqarluni.

Meeqqeriveqarnermut tunngatillugu, ataatsimik meeqqeriveqarpoq 65-nut inissalimmik, 32-nik ulluunerani paaqqinnittarfeqarpoq, meeraaqqeriveqarluni 24-nut inissalimmik, kiisalu meeqqanut ataatsimoorluni inissiaqarpoq, ulloq unnuarlu paaqqinnittarfiusumik/meeqqat angerlarsimaffiat arfinillit, arfineq pingasullu, akornanni inissalimmik.

Ilinniartitaaneq

Illoqarfimmi Meeqqat Atuarfiat, Prinsesse Margrethe-p Atuarfia, atuartunut 300 missinginut inissaqarpoq atualeqqaaniit 10. klassinut. Atuarfimmi atuartuni angajullerni (9. – 10.) aammattaaq nunaqarfimmiut tiguneqartarput, tamatumunnga atatillugu atuartut angerlarsimaffianni imaluunniit ilaqutariinni najugaqartinneqartartunik. Atuarfik aammattaaq atuakkanik atorniartarfeqarpoq, nunaqarfiit atuakkanik atorniartarfiinut, atuakkanik atorniartarfittut pingaarnertut, atuuttumik.

2008-mi ilinniartut inaat nutaaq, Piareersarfiup ilinniartunut angerlarsimaffia, atoqqaartinneqarpoq. Angerlarsimaffik, kulturikkut illorsuarmut illoqarfiup avannaatungaanittumut, attuumasumik inissisimavoq. Kiisalu atuartunut nunaqarfinneersunut atuartunut angerlarsimaffeqarpoq 48-nut inissalimmik, taannali aserfallattaalineqarnissamik immaqalu allilernerqarnissamik, nutaanillu atortulersorneqarnissamik, pisariaqartitsipput.

Kulturi aamma sunngiffik

Upernavimmi illunut eriaqisarialinnut ilaapput illutoqqat, niuertoqarfimmi, illoqarfiup kujammut isuanittut. Illut eqqissisimatitat arfiniliupput, taakkua saniatigut uku eqqissisinneqarput, innuttaasut illuat (B-1191) 1992-meersoq, aamma illu issunik qarmalik (B-1393) Upernaviup 1997-mi nalliuttorsiorneranut atatillugu sananeqarsimasoq. Innuttaasut illuat aallaqqaammut peqatigiiffinnut as-

Uddannelse

Byens folkeskole, Prinsesse Margrethe skolen, har plads til ca. 300 elever i klassetrin 1-10. På skolens ældste klassetrin (9.-10.) optages også elever fra bygderne, som i den forbindelse bor på kollegiet eller hos plejefamilier. På skolen er der desuden et bibliotek, som fungerer som hovedbibliotek for bygdebibliotekerne.

I 2008 blev det nye kollegie, Piareersarfik kollegiet, indviet. Kollegiet ligger i tilknytning til kulturhuset i den nordlige del af byen. Desuden er der skolekollegium for 48 bygdeelever, denne har dog behov for vedligeholdelse og eventuel udvidelse eller nyanlæg.

Kultur og fritid

Bevaringsområdet i Upernavik omfatter den gamle kolonibebyggelse på byens sydspids. Bebyggelsen her omfatter 6 fredede bygninger samt medborgerhuset (B-1191) fra 1992 og et tørvehus (B-1393), der blev opført i 1997 i forbindelse med Upernaviks jubilæum. Medborgerhuset blev oprindeligt opført til forskellig foreningsvirksomhed, men anvendes i dag primært til skolepasning og mødelokale. De fredede bygninger omfatter den gamle kirke (B-3), det gamle bageri (B-11), kolonibestyrerboligen (B-12), den gamle butik (B-14), præsteboligen (B-98) samt den gamle skole (B-99). Alle de fredede bygninger har i dag ny anvendelse bl.a. som museum, turistkontor, udstillingslokaler mv.

Uden for kolonibebyggelsen er en række enkeltbygninger udpeget som fredede eller bevaringsværdige, herunder kirken (B-96) og kapellet (B-97), som begge er fredede. De bevaringsværdige bygninger omfatter: Assistentbolig (B-10), spækhushus (B-32), lægebolig (B-4), fartøjsførerbolig (B-17), handelskontor (B-21), pakhus (B-28) og smedeværksted (B-31).

Kulturhuset i nordbyen fungerer som samlingssted for idræt, skoleidræt, dans, teater, koncerter, foredrag mv. I forbindelse med aktivitetshuset ligger der også en fodboldbane. Byens 2 idrætssklubber benytter idrætsfaciliteterne på skolen til øve- og træningslokaler. B-1315 fungerer som "Fritidsklub" og anvendes som fritids- og ungdomsklub. Herudover er der "Red Barnet Klubhus", der blev taget i brug i 2009.

I Upernavik er der rig mulighed for unikke naturoplevelser, og egnen er kendt for sine 100 mindre

sigiinngitsunik ingerlatsivissatut sananeqaqqaarluartoq, ullumikkut annermik atuareermermi paaqqinnittarfittut, ataatsimiittarfittullu, atorneqartarpoq. Illunut eqqissisitanut ilaapput oqaluffik (B-3), timiusiorfitoq (B-11), niuertup illua (B-12), pisiniarfitoq (B-14), palasip illua (B-98) aamma atuarfitoq (B-99). Illut eqqissisimatitat tamarmik ullumikkut allamik atuuffeqarput, ilaatigut katersugaasivittut, takornarialeriffittut, saqqummersitsisarfittut il.il..

Niuertoqarfiup avataaniitut illut ataasiakkaat arlallit eqqissisimatitassatut imaluunniit eriagisarialittut toqqarneqarsimapput, taakkununga ilaapput oqaluffik (B-96) aamma toqusut inaat (B-97) taakkua tamarmik eqqissisimatitaapput. Illunut eriagisarialinnut ilaapput: Niuertussap illua (B-10), napparsivik (B-32), nakorsap illua (B-4), angallatip naalagaat illua (B-17), niuertup allaffia (B-21), quersuaq (B-28) aamma saffiorfik (B-31).

Kulturikkut illorsuaq illoqarfiup avannaatungaaniittoq, timersornermut tunngasunik ataatsimoortarfittut, atuarut timersortarfiattut, qitittarfittut, isiginnaartitsisarfittut, filmertarfittut, tusarnaartitsisarfittut, oqalugiartarfittut il.il. atorneqartarpoq. Illumut sussaqaartitsiviusumut tunngatillugu aamma arsaattarfeqarpoq. Illoqarfimmi timersogatigiiffiit marluusut atuarfiup eqaarsaartarfia sungisartarfittut atortarpaat. B-1315, "Sunngiffimmi allaffik", sunngiffimmi klubbitut innuusuttullu klubbiattut atorneqartarpoq. Taakkua saniatigut "Red Barnet Klubhus"-eqarpoq, 2009-mi atorneqalersumik.

Upernavik pinngortitami misigisassanik immikkuullarisunik ulikkaarpoq, eqqaalu 100-nik mikisunik qeqertaqarnermigut ilisimaneqarpoq, qaannamik qajarissamiluunnit angalaarfigissallugit piukkunnarluinnartunik. Upernaviup eqqaa ukiup qaammataani sikuusarpoq, taamaaligaangallu snescooterinik qimussimillu angallattoqalersarpoq, periarfissaatillugu.

øer med gode muligheder for sejlads med kajak eller motorbåd. I vintermånederne er havet omkring Upernavik frosset til, så der foregår færdslen med snescooter eller hundeslæde, i det omfang det stadig er muligt.

Pilersaarummut nassuiaatip suliniute-qarfiisa pingaarutillit 10-t illoqarfinnut nunaqarfinnullu tutsinneri

UPERNAVIK

Inuussutissarsiutinik ineriartortitsineq

Upernaviup nunaqarfisalu ilisarnaatigaat aalisarnermik anertuumik sammisaqarnertik. Illoqarfik ilinniartitaanerup iluani, aamma aalisarnermik, tunisassiorfinnullu tamatumunga attuumassutilinnik, ineriartortitsivittut aallaaviulluartaavoq. Tamanna nunaminertanik naammattunik, pilersuinermillu, pisariaqartitsivoq, tamatumani anguniagaq tassaavoq suliffeqarfiit ataavartut sulii amerlanerusut pilersinneqarnissaat. Aammali aalisarnermi pissutsit pingaarutillit, soorlu umiatsianik inissiisarfiit, puttasut, ilitsiviillu pigineqartariaqarput. Taakkua saniatigut nunami inuussutissarsiutit assigiinngitsut illoqarfinmi nunaminertatigut ikorfartorneqartariaqarput. Taamaattumik umiarsualivimmi, imermillu pilersuinermi, pissutsit pitsanngorsaavigineqarnissaat, nukinginnarsilluinnarput.

Upernavik offshore-mik ingerlatanut atatillugu pilersuiffissatut pingaarnertut toqqagaanikuuvoq, tamannalu ineriartortinneqarlunilu nukittorsarniarneqarpoq, angallannermi periarfissatigut, nunaminertanillu pisariaqartinneqartunik atugassiissuteqarnikkut. Inuussutissarsiutinut malitsigisaanut arlalissuarnut, sinaakkutissat tigussaasut illoqarfiup pioreersup iluani avataanilu, ineriartortinneqartariaqarput.

Aammattaaq nunaqarfinni amerlasuuni aalisarnermut, piniarnermut, tunisassiorfeqarnermilu pissutsinik, sulisoqarnermik, tunitsiveqarnermillu aalajaatsunik pilersitsissutaasinnaasunik, pitsanngorsaasoqarnissaa pisariaqatinneqarpoq. Sumiiffinni arlalinni, nutaanik tunisassiorfiliortoqarnissaanut tunitsiviliortoqarnissaanullu, soqutiginnittoqarpoq (innuttaasuniit inuussutissarsiortuniillu), aalisartullu namminerisaminnik angalataat atortuillu nunaminertatigut taperserneqartariaqarput.

Ilinniartitaaq

Innuttaasut naammattunik periarfissaqarnissaat qulakkerneqassappat ilinniartitaaneq pingaaruteqarpoq. Nunaqarfiit meerartaat Upernaviliartinneqartarput meeqqat atuarfiat naammassiartorlugu. Tamatuma, meeqqat angerlarsimasutut misigisimaffigisinnaasaminnik pitsaasunik, tikiffissaqarlutillu, tigussaasunik sinaakkutaqartitsinneqarnissaat – minnerpaatullu atuartunut inissiat naammattut, pisariaqartippaa.

Nunaqarfinni, atuartut ikiliartoraluarpataluunniit, atu-arfinni ulluuneranilu neqeroorutaasunut sinaakkuttat pitsaasuusariaqarput, ilinniartitsisullu illuisa pitsaasut, nu-

Planredegørelsens 10 strategiske indsatsområder udmøntet i by og bygger

UPERNAVIK

Erhvervsudvikling

Både Upernavik og byggerne er kendetegnet ved et stærkt fokus på fiskeriet. Byen er et godt udgangspunkt for både uddannelser og innovation af fiskeriet og tilhørende produktion. Det kræver passende arealer med tilstrækkelig forsyning, og målet er dertil mere varige arbejdspladser. Men også de basale forhold for fiskerne, f.eks. bådpladser og pontoner og oplæg bør være på plads. Dertil bør forskellige landbaserede erhverv støttes med arealer i byen. En forbedring af havneforhold og vandforsyning er derfor presserende.

Upernavik er også udpeget som hovedforsyningsbase for offshore aktiviteter, hvilket søges udviklet og styrkes gennem både infrastruktur og gennem nødvendige arealudlæg. De fysiske rammer for en rækkefølgeerhverv bør videreudvikles i og udenfor den eksisterende by.

Også i mange bygger er der behov for forbedrede fiskeri-, fangst- og produktionsforhold, der kan skabe stabil arbejdskraftbehov og indhandling. Flere steder er der interesse (fra både borgere og erhvervsdrivende) for nye produktions- og indhandlingssteder, og fiskernes egne både og redskaber skal sikres arealer.

Uddannelse

Uddannelse er vigtigt for at sikre borgerne tilstrækkelige muligheder. Bygdernes børn sendes til Upernavik for at afslutte folkeskolen. Dette kræver et stærkt modtagerapparat samt fysiske rammer, der får børnene til at føle sig hjemme – og som minimum tilstrækkelige kollegiepladser.

I bygdernes skoler og dagtilbud skal rammerne stadig være i orden, selvom antallet af elever falder, og ordentlige lærerboliger skal sikre at byggerne får uddannede lærere. Det gælder også udearealerne, f.eks. legepladser, boldbaner og frirum om skolerne, der skal indtænkes i en læringssammenhæng. Især i de mindre, men stabile bygger kan funktioner samtænkes, hvor multihuse kan have en mangfoldighed af anvendelser. Uddannelse handler også om læring gennem livet, og der skal etableres mulighed for

naqarfiit ilinniarsimasunik ilinniartitsisoqalersinnaaner, qulakkiissavaat. Tamanna aamma, silami periarfissanut, soorlu pinnguarterfinnut, arsaleriffusinnaasunut atuarfi-illu anitsiarterfinnut, ilikkagaqartitsiniarnermut atatillugu eqqarsaatigineqartariaqartunut, tunngavoq. Pingaartumik nunaqarfinni mikigaluarlutik ingerlalluurtuni, ingerlatsiviit ataatsimoortinneqarsinnaaner at eqqarsaatigineqarsinnaavoq, illut tamatigoortut assingitsorpassuarnik ingerlatsiviusinnaasut pilersinnerisigut. Ilinniagaqarneq aamma inuunerup ingerlanerani ilikkagassanut tunngavoq, nunaqarfimmiunullu ungasianiit pikkorissaaner-mut assigisaanullu periarfissanik pilersitsisoqassaaq, assersuutigalugu tunisaassiornerup appasinnerpaaffiani atorineqarsinnaasunik.

Inoqarfiit aamma inigisat pitsaasut

Upernavimmi illut amerlasuut aserfallattaalineaqarnissamik pisariaqartitsippat, illoqarnerullu nutarteriffigineqarnissaa pisariaqavippoq. Nutaanik sanaartorneq ingerlaannartariaqarpoq, illoqarfik, nunaqarfinniit imaluunniit suliffissanut nutaanut tunngatillugu nutsertunik, tigusaqarsinnaaqullugu, illoqutigiillu amerlassusaat appariaateqarsinnaaqullugu. Illugisat taarsersornerinut atatillugu, nammineerluni illulianut assingusut, aaqqiissutigissallugit periarfissaap-put.

Nunaqarfinni illut pitsanngorsarniarlugit annertuumik suliaqartoqartariaqarpoq, illut ajornerussuisa allanut nutsernermut tunngaviunerat piinnarnagu, kisanilu aamma nunaqarfinni kulturi attakkumallugu. Inuusut-tunut, utoqqarnut, periarfissaqartillugulu innarluutilinnut illussat isumagineqassapput. Sumiiffinni arlalinni toqqaan-nartumik nunaqarfinnut naleqquttunik illuliortoqarnissaa pisariaqartinneqarpoq, soorlu Illorsuarni, Illorput aamma nammineerluni illuliat. Illut ilaat inoqanngillat aserfallas-simaqalutillu, tamakkualu isaterneqartariaqarput, aammataaq pineqartuni innuttaasunut akornutaammata.

Kulturi kinaassuserlu

Kulturikkut ingerlatat, tigussaasunik sinakkutserneqarnis-saannik kommunip anguniagaa, sunngiffimmi ingerlata-nut, naapittarfinnullu, nunaminertanik tunniussaqaarnikkut qulakkeerineqarsinnaavoq. Kulturi, atuarfimmut, meeqqa-nut, inuusuttunut utoqqarnullu attummassutilimmik ineriartortinneqarsinnaavoq, aaqqiissutit tamatigoortut ingerlatanillu ataatsimoortitsiffusut pingaarnertullugit. Kulturikkut ingerlatat inuussutissarsiornermut ilaatin-neqarsinnaaner at aamma eqqarsaatigineqarsinnaavoq, ilikkagaqarniarnermut tunngatillugu, periusitoqqat sam-mineqarsinnaallutik, kinguariillu inuusuttaannut, ingerla-teqqillugit.

Aammattaaq nunaqarfinni peqatigiiffeqarneq nukittor-sarneqarsinnaavoq isersimaarfissaqartitsinikkut qaam-marsaanikkullu, kiisalu sunngiffimmi, qangaaniilli inger-

fjernkurser og lignende for bygdens beboere, f.eks. i lavsæsonperioder.

Bosætning og gode boliger

Mange af Upernaviks boliger savner vedligehold, og en modernisering af boligmassen er nødven-dig. Der bør stadig bygges nyt, så byen både kan modtage tilflyttere fra bygderne eller i forbindel-se med nye erhverv, og så husstandsstørrelsen kan reduceres. Løsninger i lighed med selvbyg-gerhusene kan være en mulighed for at udskifte boligmassen.

I bygderne skal der gøres en kraftig indsats for at opgradere boligstandarden, så boligernes kvalitet ikke alene bliver grundlaget for fraflyt-ning, men at en spredt bygdekultur kan opret-holdes. Der skal sikres boliger til både unge og ældre, samt til handicappede, hvor det er muligt. Flere steder er der et direkte behov for boliger tilpasset bygderne, f.eks. Illorput-byggeri og selvbyggerhuse. Mange huse er forladte og i så dårlig stand, at de bør nedrives, da de også ge-nerer beboerne i området.

Kultur og fritid

Kommunens målsætning om at sikre de fysiske rammer for kulturlivet kan ske gennem områder til fritidsaktiviteter og gode væresteder. Kulturen bør udvikles i sammenhæng med skole, børn, unge og ældre, med fokus på multifunktionelle løsninger og samling af funktioner. Kulturlivet bør også tænkes ind i erhvervslivet og i forhold til læring, hvor traditionelle aktiviteter kan dyrkes og videregives til den yngre generation. Også bygdernes foreningsliv skal styrkes gennem både opholdsrum og oplysning, og der skal sikres plads til traditionelle fritidsaktiviteter såsom kajak, skindsyning mm.

Tryghed og det gode liv

I Upernavik bør det gode liv sikres både via plads til de traditionelle aktiviteter og moderne ud-vikling og krav. Væresteder og medborgerhuse (med IT-muligheder) kan skabe sammenhold og ansvar for hinanden, samtidig med at byen moderniseres.

Bygdelivet danner på mange måder rammen om et godt liv, hvor fællesskabet er stærkt og man kommer hinanden ved. Renhold og renovering skal være med til at skabe værdi om hver bygd, og borgerne skal deltage aktivt. Børnene skal prioriteres og have gode forhold gennem orden-tlige førskole-tilbud, væresteder og legepladser.

lattakkanut inissaqartitsisoqassaq, soorlu qajartorneq, amminik mersorneq allallu.

Toqqissisimaneq inuunerinnerlu

Upernavimmi inuunerinneq qulakkeerneqassaaq, ileqqu-toqqat aamma ineriatorneq nutaaliaasoq piumasaqaatillu, inissaqartillugit. Naapittarfiit innuttaasullu illui (IT-mut periarfissallit) ataatsimoornermik akisussaaqtigiinnermillu pilertsisinnaapput, illoqarfiup nunaterneqarnera ilutigalugu.

Nunaqarfinni inuunnermi, ataatsimoornerup susasareqatigiinnerullu nukittuffii, assignngitsorpasuartigut inuunerinnermut sinaakkutsiisarput. Eqqiluisarneq iluarsartuussinerlu nunqarfinni tamani naleqarneruler-sitseqataassapput, innuttaasullu suleqataanermikkut kivitseqataassapput. Meeqqat pingaartinneqassapput pitsaasunillu atugassaqartinneqassallutik, atuartunngorn-issaq sioqqullu neqeroorutit, naapittarfiit pinnguarterfillu pitsaasut aqutigalugit. Ilaatigut illu sulliviit aamma nunaqarfiit allaffii, innuttaasunut suliniuteqarnermi eqqarsaatitut ilaatinneqarsinnaapput.

Peqqissuseq pinaveersaartitsinerlu

Ilaqutariit pitsaasumik inuuneqarnerat, meeqqat inuussuttullu inuunerminni pitsaasumik aallartiffeqarnissaanut, pingaaruteqarpoq. Inunnik sullissivinni (ulluunerani aamma ulloq unnuarlui) paaqqinniffiit, ilaqutariit illui il.il., pisariaqartitsisoqartillugu orninneqarsinnaasut, pitsaasumik inissaqartitsiviussapput. Ataatsimut isigalugu nunaminertat ataatsimoornermik siunertanut atorneqarsinnaasut qulakkeerneqartariaqarput, taamatullu illut inillu pioreersut atorneqanngitsut, innuttaasunit toqqarneqartut, atorneqarlutik. Illoqarfik tamakkerlugu silami ingerlatassanut periarfissat timi atorlugu ingerlatsinissamut naleqquttuussapput.

Peqqissaaveqarfiit ingerlalluarnissaat sulisuisalu piginnarneqarnissaat pillugit, illut inissiallu pitsaasuullutillu iseruminartuunissaat pisariaqartinneqarpoq. Inunnik ataatsimoornermik ingerlatat, tamakkunungalui sinaakkuttat pitsaasut, aammattaaq pinaveersaartitsinermut pingaaruteqarput. Taamatullu pingaaruteqartigaaq angarlarsimaffinnik pitsanngorssoqarnissaa, inissakilliorneq angarlarsimaffiillu nungullarnikut pinngitsoortinniarlugit.

Angallannermi periarfissat pilersuinerlu

Kommunimi angallannermi periarfissanik ineriartortitsin-issaq, inuussutissarsiutinik ineriartortitsinermut, ataqatigiisinneqartariaqarpoq innuttaasullu atugarisaannik pitsaanerulersitsilluni. Umiarsuarliveqarnermi pissutsit angallatinullu inissiisarfik pitsanngorsaavigineqartariaqarput, pingaartumillu imermik pilersuinermi periarfissat annertusineqartariaqarput, illoqarfik inuussutissarsiutinut

Blandt andet kan servicehuse og bygdekontorer indtænke sociale funktioner.

Sundhed og forebyggelse

Det gode familieliv er vigtigt for at børn og unge får en god start på livet. Der skal være tilstrækkelig plads til sociale institutioner (dag- og døgn-), familiehus mm., hvor man kan tage hen, når behovet melder sig. Generelt bør der sikres arealer til fællesskabsorienterede formål, og eksisterende tomme boliger eller lokaler, som de lokale borgere peger på, bør anvendes. Udendørs faciliteter i hele byen skal indbyde til fysisk aktivitet.

For at sundhedsstationerne er velfungerende og personalet kan fastholdes, er der behov for bygninger og boliger i god og præsentabel stand. Aktiviteter og gode rammer der sikrer socialt samvær, har også en forebyggende betydning. Ligeså vigtig er en forbedret boligstandard, så man undgår trange forhold og nedslidte hjem.

Infrastruktur og forsyning

Den kommunale udvikling af infrastrukturen bør koordineres med erhvervsudviklingen og skabe bedre forhold for borgerne. Havnefaciliteter og bådoplæg skal forbedres, men især skal vandforsyningsmulighederne udvides, så byen er rustet til nye erhverv og større anlæg. Dette bør dog ske i koordination af kloakering, ligesom også byens infrastruktur kræver en indsats. De nye byområder skal realiseres for at skabe tilstrækkelig plads i byen og for at kæde byen sammen. Helt centralt er også oprydning af dump midt i byen og sikring af ny dump, samt eventuel etablering af forbrændingsanlæg med udnyttelse af restvarme.

Bygdernes infrastruktur kan mange steder og især i de store bygder med fabrikker forbedres betydeligt. Befordring er begrænset til privat transport og beflyvning, men kan udvides med passagerbåde og gode anløbsforhold for at skabe mere mobilitet og flere muligheder for bygdeborgerne. Også vandforsyning, taphuse, elværker og renovation bør forbedres i bygderne, bl.a. gennem ordentlig placering af funktionerne og tilstrækkelig kapacitet.

Klima, miljø og natur

I Upernavik og i flere bygder opleves klimaændringerne på nær hånd. Nogle steder betyder det dårligere levevilkår, andre steder nye muligheder. Kommunen bør støtte op om nye muligheder på grund af klimaet og samtidig støtte op om dem,

sanaartukkanullu nutaanut piareersimaneruleqqullugu. Tamannalu eqqaaviit kuuffinut atasumik ingerlanneqartariaqarpoq, aammattaaq illoqarfiup iluani angallannermi periarfissat iliuuseqarfigineqartariaqarput. Illoqarfiup immikkortui nutaat pilersinneqassapput, illoqarfimmi inissanik naammattunik pilersitsisoqarsinnaaqqullugu, illoqarfillu imminut ataqatigiittunngortillugu. Pingaaruteqarlunnarportaaq eqqaavissuup illoqarfiup qeqqaniittup salinneqarnissaa, nutaamillu eqqaavissualiorluni, kiisalu immaqa aamma ikuallaviliortoqarsinnaavoq, kiak sinnerut-toq atorneqarsinnaanngorlugu.

Nunaqarfinni arlalinni aqquusernit, pingaartumik nunaqarfinni anginerusuni tunisassiorfittalinni annertuumik pitsanngorsarneqartariaqarput. Angallassisineq taamaallaat namminerisamik angalatinut timmisartuussinermullu killeqarpoq, nunaqarfimmiullu nikerarsinnaaner at anner-tusarniarlugu periarfissaallu amerlisarniarlugit, ilaasartaatitigut tulaffiusinnaasutigullu pitsaanerusutigut, pitsanngor-saasoqartariaqarpoq. Aammattaaq nunaqarfinni imermik pilersuineq, maqitsisarfiit, inaallagisiiorfiit eqqaavilerinerlu pitsanngorsarneqarsinnaapput, ilaatigut tamakkunannga ingerlatsiviit pitsaanersumut inissinnerisigut, naammattunillu pilersitsinikkut.

Silap pissusaa, avatangiiseq pinngortitarlu

Upernavimmi, nunaqarfinnilu arlalinni, silaannap allanngornera qanimut sunniteqarpoq. Sumiiffiit ilaanni inuuniarnermi atugarisat ajorseriarnerannik kinguneqarpoq, allanili periarfissanik nutaanik pilersitsilluni. Kommuni, periarfissat nutaat silaannap pissusaanik pilersinneqartut taperserortariaqarpai, peqatigisaanillu allanngornerit pilersitaanik sakkortuumik eqqorneqartut ikiorserlugit. Pinngortitaq innuttaasut ilarpassuisa inuuniarnerannut toqqammaviuvoq, taamanalu attatiinnarneqassapput, iliuuseqartoqartariaqarpoq. Avatangiisimut imminullu nam-mattumik ingerlatsinissamut suliniutit nutaat, pinngortitap mianerineqartariaqarneranik paasinninnermik, pilersitse-qataasinnaapput.

Pinngortitamik illersuineq, eqqagalerineq peqqissuunerlu, imminnut atalluinnarput. Innuttaasut pinngortitamut qaninnerat, aammattaaq innuttaasut nunaqarfinnik saligaatsuutitsinerisigut, ersiuteqartinneqartariaqarpoq, pitsaanerusumillu eqqaavileriaaseqarnikkut taper-sorneqarluni, ammaannartumik ikullaasarneq minner-paaffissaaniitlerlugu.

Siuaasaniit kingornussarsiat allanngutsaaliuinerlu

Siuaasaniit kingornussarsianik takussaasumik pingaartitsineq, namminerpiaq kinaassutsip paasinissaanut, pitsaanerusunik periarfissaqalersitsisarpoq. Kulturikkut piniarnermik, aalisarnermik qimussernermillu kingornussarsiat attatiinnarneqartariaqarput, pimoorullugu atornerisigut inissaqarnissaasalu pingaartinneqarnerisigut.

der bliver hårdt ramt af forandringerne. Naturen er livsgrundlaget for mange borgere, og der skal værnes om den, hvis det fortsat skal være sådan. Nye miljø- og bæredygtige tiltag kan være med til at skabe bevidsthed om at passe på naturen.

Beskyttelse af natur, håndtering af affald og sundhed hører sammen. Borgernes tætte forhold til naturen bør gå igen i borgernes renholdelse af bygderne, og understøttes af bedre affaldshåndtering, hvor åben afbrænding minimeres.

Kulturarv og bevaring

En synlig og prioriteret kulturarv skaber bedre muligheder for at forstå sin egen identitet. Den kulturelle arv med fangst, kajak og hundeslæde bør bevares gennem en aktiv brug og opprioritering af faciliteter dertil. Især bygdelivets fællesskaber og nærhed til naturen er en vigtig del af kulturen.

Men også de enkelte bevaringsværdige områder med ældre huse kan være spændende rammer for nye fællesaktiviteter eller serviceerhverv. Dette kræver vedligeholdelse og at bygningerne tænkes ind i en sammenhæng, hvor områderne vitaliseres til fordel for borgerne.

IT, demokrati og dialog

Kommuneplanen skal blive et vigtigt redskab for den gode forvaltning af byen og bygderne, hvor nye tiltag sker i overensstemmelse med målsætningerne for området. Det kræver også, at information om kommuneplanen når ud til borgerne, og at de løbende høres i processerne.

I Upernavik og bygderne handler demokrati også om frihed og om at have plads til alle. Derfor er det vigtigt, at planlægningen ikke virker for begrænsende, men tværtimod sikrer den enkelte. Samtidig er det vigtigt, at også bygderne selv deltager aktivt i debatten.

Pingaartumik nunaqarfinni inuunermi ataatsimuussuseq, pinngortitamullu qaninneq, tassaapput kulturip ilagisai pingaarutillit.

Aammali nunaminertat ataasiakkaat eriagisariallit pi-soqaanerusunillu illutallit, ataatsimoorluni ingerlatanut nutaanut, imaluunnit sullissinermik inuussutissarsiutinut sinaakkutarissallugit, pissanganarluinnarsinnaapput. Taamaaliortoqassappat aserfallataaliineq kiisalu illut, nunaminertat pingaarutilimmik innuttaasunut iluaqutaal-ersinneqarnisaannut atatillugu, eqqarsaatinut ilaatin-neqarnissaat pisariaqassaaq.

IT, tamat oqartussaaqataanerat oqaloqataanerlu

Kommuneplani tassaalissaaq iloqarfiup nunaqarfillu aqunneqarneranni sakkoq pingaarutilik, suliniutit nutaat tamaani anguniakkanut naapertuuttumik ingerlanneqaati-gisinnaasaat. Pisariaqartinneqarportaaq, kommuneplanip innuttaasunut paasissutissiissutigineqarnissaa, innut-taasullu suliap ingerlanerani ataavartumik tusarniarneqar-tarnissaat.

Upernavimmi nunaqarfiinilu tamat oqartussaaqataanerat aamma tassaavoq, tamat inissiqartinneqarnissaannut kiffaanngissuseqarneq. Taamaattumik pingaaruteqarpoq, pilersaarusiorderup killilersuutitut sunniuteqannginnissaa, akerlianilli ataatsiakkaanut qulakkeerinnittuunissaa. Aam-mattaaq pingaaruteqarpoq, nunaqarfiit namminneerlutik oqallinnermi peqataanissaat.

Aappilattoq

Aappilattoq isumaqarpoq "qaqqaq aappaluttoq". Nunaqarfik Upernaviup kangimut avannaatungaani 22 km-rinik ungasissusilimmiittoq, 1805-mi tunngavilerneqarpoq, aatsaalli niuertoruseqarfinngorluni 1850-mi. Aappilattup silaannaa qeqertanit avallerniit kianneruvoq taammattumillu, qaqutiguinnaq sikusarluni, tamannalu pissutigalugu ukiup annertunersaa aalisarfiusinaalluni.

Aappilattoq

Aappilattoq betyder "det røde fjeld". Bygden, der ligger ca. 22 km nordøst for Upernavik, blev grundlagt i 1805, men blev først handelsstation i 1850. Klimaet ved Aappilattoq er mildere end ved yderøerne og det betyder, at havet sjældent fryser til og dermed giver mulighed for fiskeri det meste af året.

Aappilattoq avannamut kangimullu qaqqanit innaaqqis-sunit tikikkuminaatsunillu ungaluneqarsimavoq. Taamaan-nerata, innuttaasut amerliartornerat tunngavigalugu, nunaqarfiup alliartortinnissaanut nunaminertanik ilann-gussaqarnissamut periarfissat killilerpai. Taamaattumik sannartornerup ilusaa, pissutit aallavigalugit imminnut qanittunik appassisumi, qeqertap avannamut kimmut sammerngani, ingerlanneqarsimavoq.

Anguniakkat sammisallu pingaarutillit

Sullissinermi pissutsit atuuttut inissatigullu neqeroorutit attatiinnarniarneqarput. Nunaqarfiup alliartoqqissinnaan-era killingisa iluini pissaq.

Imminut nammattumik aalisarnermik ineriartortitsiso-qarnissaa naatsorsuutigineqarpoq, ilatigut aalisakkanik tunisassiorfimmik (soorlu qullukkiorfimmik) soqutigin-nittoqarnera tunngavigalugu. Ineriartortitsinissamut periarfissat misissorneqassapput, nunaminertanillu tun-niussisoqarneratigut aamma tulattarfiup perioreersup pit-saanerulersinneqarsinnaanerani misissuinikkut, aamma immaqaluunniit sissarsuit allineqarnerisigut, tunngavissin-eqarlutik. Tamanna imaassinnaavoq, ingerlataqarfiit annertuut (helistop-ip eqqaavissuullu) allamut naleqqun-nerusumut nuunneqarnissaannik. Pisariaqartitsisoq. Nunaqarfimmi illut arlalippassuit iluarsartuunneqarnissa-mik isaterneqarnissamilluunniit pisariaqartitsipput. Illunik pisariaqartitsineq, immaqalu nutaanik illuliorneq, nu-naminertat pioreersut iluini pissasoq, eqqarsaatigineqar-tariaqarpoq. Nunaqarfimmi anguniakkat, meerarpassuar-nit inuusuttunillu, aallaaveqartariaqarput. Taamaattumik nunaminertat atortorissaarutillu, meeqqanut tunngasut, annertuumik pingaartinneqartariaqarput, soorlu arsaat-tarfik, ataatsimoortarfik aamma meeqqerivik, aammali ilinniartitsisut illui naapiffillu. Tamakkua saniatigut qan-gaaniilli aallutat naammattumik inissaqartinneqartariaqar-put, soorlu qimmiliviit.

Innuttaasut ineqarnerlu

Innuttaasut amerlassusaat piffissami 1980-2003 ataatsi-mut isigalugu qaffakkiartuaarsimavoq, 1980-mi 119-niit 2013-mi 154-inut. Innuttaasut amerlanerpaasimap-put ukioq 2000-ip missaani, Aappilattumi innuttaasut nalunaarsorneqarsimasut 213-usimallutik. Tamatuma kingornatigut innuttaasut amerlassusaat appariartu-aarusaginnavissimavoq, ullumikkullu 28 %-ngajammik innuttakinnerulersimavoq. Naatsorsuutigineqarpoq, innut-taasut amerlassusaasa appariartornerat ingarlaannassasoq, taamaattumillu pilersarusiorfiup ingerlanerani pin-gaarnertut pisariaqartinneqassaaq, isaterinernut atatillugu nutaanik illuliorqartarnissaa. Aappilattumi innuttaasunik ukioqqortussutsinut sanilliussinermi meeqqat inuusuttullu amerlangaatsiaqaat (36 %-illutik).

Illut sanaartorneqarsimasut tassaapput ilaqutariit ataasiak-

Aappilattoq er mod nord og øst omgivet af et stejlt og svært tilgængeligt fjeldterræn. Dette har begrænset mulighederne for at inddrage nye arealer til byudvikling, efterhånden som befolkningstallet er vokset. Bebyggelsesmønstret er således relativt tæt og placeret i et lavt terræn på øens nordvestlige kyst.

Målsætninger og fokusområder

Det nuværende serviceniveau og boligudbud skal søges opretholdt. Yderligere byudvikling skal ske inden for det eksisterende bygdeområde.

Der forventes en udvikling inden for bæredygtigt fiskeri, bl.a. pga. interesse for fiskeproduktion-sanlæg (f.eks. ræklingefabrik). Udviklingsmu-ligheder skal understøttes med arealudlæg og undersøgelse af mulighed for forbedring af den eksisterende anløbsmulighed og evt. opgradering med egenligt kajanlæg. Dette kan eventuelt kræve, at større funktioner (heliport og dump) flyttes til mere hensigtsmæssig placering. En lang række af bygdens boliger har behov for reno-vering og sanering. Boligbehov og eventuelle nye boliger bør derfor indtænkes i eksisterende områder.

Målsætningerne for bygden skal afspejle de mange børn og unge. Derfor bør områder og faciliteter til børn prioriteres højt, fx fodboldbane, mødested og børnehave, men også lærerboliger og væresteder. Desuden skal der være tilstræk-kelige arealer til traditionelle aktiviteter, bl.a. hundehold.

Befolkning og boliger

Befolkningstallet er samlet set steget i perioden 1980-2003, fra et indbyggertal på 119 i 1980 til 154 indbyggere i 2013. Befolkningstallet toppede omkring år 2000, hvor der var registreret 213 indbyggere i Aappilattoq. Herefter er befolkning-stallet faldet jævnt og har næsten 28 % færre indbyggere i dag. Det forventes, at befolkningstallet fortsat vil falde, hvorfor der inden for planperi-oden primært vil være behov for erstatningsbyg-geri og renovering. Indbyggerne i Aappilattoq omfatter en forholdsvis stor andel af børn og unge (36 %).

Boligbebyggelsen består af fritliggende en-familiehuse, der er fordelt i to delområder. Et nyt boligområde på højderyggen mod sydøst er i dag ubebygget og har en restrummelighed på ca. 60 boliger. I bygden er der et udtalt behov for

kaat illui akuttusuut, nunaminertani marlunni avissimasut. Nunaminertaq illuliorfissaq nutaaq qattunermi kujamut kangimut sammisumiittoq ullumikkut sanaartorfiusimanngilaq, sanaartorfissartaalu illut 60-it missinginut naapertuuppoq. Nunaqarfimmi illulinik isaterisoqarnisaanik pisariaqartitsineq annertoqaaq.

Inuussutissarsiutit umiarsualivillu

Nunaqarfimmi inuussutissarsiutit pingaarnersaraat aalisarneq piniarnerlu, taakkualu nunaqarfiup inui tamakingajallugit suliffissaqartitsipput. Pisarineqartartut pingaarnersaraat qalerallit puisillu, ataatsimut isigalugu, ukiup annersaa, aalisartoqarsinnaallunilu piniartoqarsinaavoq. Royal Greenland-ip aamma Polar Seafood A/S-ip Upernavik Seafood A/S-nngorlutik kattunnerat, Aappilattumi tunisasioqarfiup, tunitsiviinnanngorlugu allanngortinneqarneranik, kinguneqarsimavoq

Aappilattoq umiarsualivittut taaneqarsinnasumik soqanngilaq, mikisumilli sissarsuaqarluni. Angallatit sissami pukitsuajaami nunaqarfiup qeqqanut qanittumi pittoqqasarput.

Nunaqarfimmi suliffiusinnaasut makkununga tunngapput: Kommunip allaffia, atuarfik, oqaluffik, Pilersuisoq, Upernavik Seafood A/S, Nukissiorfiit, illu sullivik aamma nunaqarfiup nakorsiartarfia. Taakkua saniatigut namminersortumik amernik nutaanik tunitsiveqarpoq. 2010-mi nunaqarfinni suliffissarsiortut amerlassusaat 4 %-ip missingaa, kommunip agguaqatigiisitsineranut (6 %-mut) sanilliullugu appasinnerulluni.

Nunaqarfimmi takornialerinerinermik inuussutissarsiuteqarneq pissutsit aallaavigalugit nutaajuvoq, ineriartortinneqarnissaminulli periarfissaqarluni. Assersuutigalugu Upernavimmiit Aappilattumut ulluinnarlugu qimussertitsisoqartarpoq, imaluunnit tamaanga qajartortoqarsinnaasarluni. Nunaqarfimmut takorniarnerup annertusiaratornera tunngavigalugu, nammineeirluni sanaartukkanik tuniniarneqarsinnaasunik, annertunerusumik ineriartortitsinissamut, tunngavissaqarpoq.

Kommuneplani malillugu inuussutissarsiutinut umiarsualivimmullu tunngasuni inissaq sinneruttoq 5.000 m² missiliorlugu annertussuseqarpoq.

Angallannermi periarfissat sullissinerlu

Nunaqarfik helistop-eqarpoq ujaraaqqanik qalliutilimmik. Angallannermi periarfissat allat tassaapput imatigut angallatit, qimussit snescooterillu.

Nunaqarfik tunngavimmigut ataasiinnarmik aqqusineqarpoq, sissarsuarniit tunitsivimmiillu kimmut helistop-ip tungaanut nunaqarfullu kangiatungaanut ingerlasumik. Aqqusineq ataatsimut isigalugu aqqusineeqqatut aser-

sanering af boligbestanden.

Erhverv og havn

Bygdens hovederhverv er fiskeri og fangst, hvilket beskæftiger de fleste af bygdens indbyggere. Hovedfangsten er hellefisk og sæler, der kan fiskes og jages stort set året rundt. En fusion mellem Royal Greenland og Polar Seafood til Upernavik Seafood A/S har betydet, at fabrikken i Aappilattoq er omdannet, så det alene er indhandlingssted.

Der er ingen egentlig havn i Aappilattoq, men kun en mindre anløbsbro. Bådene tøjres langs det lavtliggende kystområde i centerområdet.

Arbejdspladserne i bygden er knyttet til: Kommunekontoret, skolen, kirken, Pilersuisoq, Upernavik Seafood A/S og Nukissiorfiit, Servicehus samt Bygdekonsultation. Der er desuden et privatejet indhandlingssted af fersk skind. I 2010 udgjorde antallet af arbejdssøgende i bygderne ca. 4 %, hvilket er lavere end kommunegennemsnittet (6 %).

Turisme er et forholdsvis nyt erhverv i bygden, men med et vist udviklingspotentiale. Der arrangeres f.eks. éndagsture fra Upernavik til Aappilattoq med hundeslæde, eller man kan sejle hertil i kajak. På baggrund af den øgede turisme i bygden er der tilsvarende basis for en yderligere udvikling inden for salg af egenproduktion.

I kommuneplanen er der en restrømmelighed på ca. 5.000 m² til erhvervs- og havneformål.

Infrastruktur og service

Bygdens har et helistop med en gruslandingsbane. Øvrig transport foregår ad søvejen, med hundeslæde eller snescooter.

Der er i princippet kun én vej i bygden, som forløber fra kajanlægget og indhandlingsstedet mod vest til heliporten i den nordlige del af bygden. Vejen har generelt karakter af sti og en ringe vedligeholdelsesstandard. Fra den gennemgående vej udspringer et par mindre veje/stier der fordeler sig i boligområderne.

Den tekniske drift varetages af Nukissiorfiit, mens telekommunikation varetages af TELE Greenland A/S. Natrenovation og affaldshåndtering udføres af en privat virksomhed. Der er ingen kloakering, og gråt spildevand udledes direkte på terræn. Vandforsyningen sker fra drikkevandssøer og

fallattaaliernerlutatut isikkoqarneruvoq. Aqqusinermit nunaqarfik napillugu ingerlaartumit nunaqarfiup immik-kortuinut annikitsunik marlussunnik aqqusineqarpoq/ aqqusineeraqarpoq.

Ingerlatat teknikkimut tunngasut Nukissiorfinniit ingerlanneqarput, attaveqaqatigiinnermut tunngasortai TELE Greenland-imit ingerlanneqartut. Unnuakkut igitassat isumagineqarneri namminersortumit ingerlanneqarput. Nunaqarfik eqqakkanut kuuffilersugaanngilaq, imeq illulerinermit igitag pinngortitamut kuutsiinnarneqartarpoq. Imerkik pilersuineq tatsinit imeqarfinniit pisarpoq maqitsarfikkoorlugu aaneqartartoq. Unnuaanerani eqqak-kat puussianiittut katersorneqartarput, imaanullu igin-neqarlutik tummeraasaniit sisoortitsiveqanngitsuniit.

Aappilattumi aamma kommune allaffeqarpoq, illu sul-liveqarluni, nunaqarfik nakorsiartarfeqarpoq katersortar-feqarlunilu. Meeqqanik paarsisarneq ulluunerani paarsi-sarneq aqputigalugu aaqqitaavoq

hentes i taphuse. Natrenovation foregår ved indsamling af poser, som tømmes fra nedslidt natrenovationsrampe uden slisk.

I Aappilattoq findes desuden et kommunekontor, et servicehus, en bygdekonsultation og et forsamlingshus. Børnepasning sker i dagpleje.

Uddannelse

På bygdens gamle folkeskole, Paaviap Atuarfia, var der ca. 32 elever fordelt på 1. – 9. klassetrin. Den gamle skolebygning blev renoveret og udvidet i 1996. Der er opført nyt skole, Narsannguup atuarfia, i 2011. Ved skolen findes en selvstændig biblioteksbygning.

Ilinniartitaaneq

Nunaqarfiup atuarfitoqaa, Paaviap Atuarfia, 32-it missiliorlugit atuartoqarsimavoq atualeqqaaniit 9. klaasimut ag-guaassimasunik. Atuarfiup illutaa 1996-mi iluarsaanneqarl-unilu allineqarpoq. 2011-mi nutaamik atuarfiliortoqarpoq, Narsannguup Atuarfia. Atuarfiup eqqaaniippoq illu atuak-kanik atorniartarfik namminersortoq.

Kulturi aamma sunngiffik

Nunaqarfik 5-nik eriagisarialinnik illoqarpoq: B-37, B-40, B-41, B-117 aamma B-132 (oqaluffik). Illut eriagisariallit tamarmik qiterpasissumi, sissarsuarnut qanittumi, inissisi-mapput.

Kulturikkut sunngiffimilu ingerlatat amerlanersaat atu-arfimmi katersortarfimmilu periarfissanut tunngasuupput.

Kultur og fritid

Bygden har 5 bevaringsværdige bygninger: B-37, B-40, B-41, B-117 og B-132 (kirken). Alle bevar-ingsværdige bygninger ligger i centerområdet tæt ved kajanlægget.

Kultur- og fritidslivet er overvejende knyttet til faciliteterne ved skolen og forsamlingshuset.

Innaarsuit

Innaarsuit nunaqarfiuvoq anginngitsoq 145-nik innutalik (ulloq 1.2. 2013), Upernavimmiit 46 km missiliorlugit avannarliusoq. Innaarsuit isumaqarput "qaqqajunnat sivinngaarissut", sumiiffik inoqalerpoq 1910-12. Innaarsuit 1950-ip tungaanut 30-aannarnik innuttaqarput, tamtumali kingorna amerliartuaarusaaginnarsimapput.

Innaarsuit

Innaarsuit er en mindre bygd med 145 indbyggere (pr. ½ 2013), der ligger ca. 46 km nord for Upernavik. Innaarsuit betyder "de ejendommelige bratninger", og lokaliteten blev taget i brug som boplads i 1910-12. Frem til 1950 var der kun 30 indbyggere i Innaarsuit, men herefter har tallet været støt stigende.

Nunaqarfik, umiarsualivik pinngortitami pilersitaasoq, qeqertap kimmuat sammernganiittoq, umiatsiaaqqat angallatillu mikinerusut anorimut oqquillutik uninngaviginnaasaat, qiteralugu alliaartorsimavoq. Umiarsualivik nunaqarfiup inuussutissarsiuteqarfiani, qiterisaanilu annertunngitsumi ataatsimut sullissivittalimmi, inissisimavoq. Umiarsualivik, qitiusumiillu sullissiveqarfik ungaqqullugu, ilaqutariit illui siassimallutik inissisimapput.

Nunaqarfik naqinninnguup naqqarpiaani inissisimavoq, tamaanneralu ukiorpassuarni nunaqarfiup alliaartorsinnaananik killiliisuusimavoq. Ukiualuilli matuma sior-natigut nunaqarfik napillugu aqquerniortoqarsimavoq, taamaalilluni nunaqarfiup immikkoortui marluusut akunnerminni pitsaanerusemik attaveqarsinnaalersillugit.

Anguniakkat sammisallu pingaarutillit

Sullissinermi pissutsit atuuttut inissatigullu neqeroorutit attatiinnarniarneqarput. Nunaqarfiup alliaartoqqissinnaanera killingisa iluini pissaaq.

Nunaqarfiup inuussutissarsiornera, Upernaviup nunaqarfiini allanisuulli, aalisarnermik, inuussutissarsiutinillu tamatumalitsigisaanik, toqqammaveqarpoq, nunaqarfik periarfissaqassaaq aalisarnerup imminut akilersinnaasumik ingerlasup ineriartortinnissaanut, tunitsiveqarneq immaqalu aamma takornariartitsinermik inuussutissarsiuteqarneq, annertusillugit. Ataatsimut isigalugu kissaatigineqarpoq angallannermi periarfissat pitsaanerulernissaat – Natiup Iluanut aqqusineqalernerata inuussutissarsiornermi pissutsit pitsaanerulersissavai. Eqqaavissuaq naleqqutinnngitsumik inissisimavoq nuunneqartariaqaraluarlunilu, nunaqarfiullu iluani eqqakkat sanaartornermilu atorukut sumi tamaani takussaapput.

Tamatuma eqqaa pitsaasumik piniartoqarfiuvoq, nunaqarfiullu piniartoqarfittut kultureqarnera paarilluaannaqqunaqaaq. Nunaqarfik kissaateqarpoq ataatsimoorluni ingerlatsivinnik amerlasuunik pilersitsoqarnissaanik, tamakkualu nunaqarfimmi nunaminertani inissaqarsinnaasari-aqarput.

Innuttaasut ineqarnerlu

Innuttaasut amerlassusaat ataatsimut isigalugu ukiut 30-t ingerlaneranni qaffakkiartuaarusaaginnarsimavoq. Innuttaasut 1980-mi 81-usimasut, 2010-mi 161-nut qaffassimapput. Ukiunili kingullerni marlunni innuttaasut amerlassusaat appariaateqarsimavoq, 145-simallutillu ulloq 1.2.2013.

Nunaqarfiup qeqqani nutaanik sanaartorfissat killeqarput, tamaanimi pingaaruteqarpoq, sanaartorfissap sinneruttup, siunertanut ataatsimut ingerlatsivissanut atorineqarnissaat. Nunaminertamik illuliorfissamik immikkoortitsisoqarnikuuvoq, tassanilu illuliorfissatut sinneruttoq illunut 25-nut

Bygden er vokset op omkring havnen, der ligger i en naturlig bugt på øens vestkyst, hvor joller og småbåde kan ligge beskyttet i læ for vinden. Ved havnen ligger bygdens erhvervsområder samt et mindre centerområde med de fælles servicefaciliteter. Havnen og centerområdet omkranses af et boligområde med spredte enfamiliehuse.

Bygden ligger i bunden af en lavning, og det har i mange år været en barriere for bygdens fysiske udvikling. For nogle år siden blev der imidlertid etableret en ny gennemgående vej, så der blev skabt bedre forbindelse til og mellem bygdens delområder.

Målsætninger og fokusområder

Det nuværende serviceniveau og boligudbud skal søges opretholdt. Yderligere byudvikling skal ske inden for det eksisterende bygdeområde.

Bygdens erhvervsgrundlag er som i Upernaviks andre bygder fiskeri og følgeerhverv, og bygden skal rumme mulighed for udvikling af bæredygtigt fiskeri med udvidelse af indhandling og eventuel turismeerhverv. Der er et generelt ønske om forbedret infrastruktur - en vej til Natiup Ilua kan forbedre erhvervsforholdene. Dumpen ligger uhensigtsmæssig og bør eventuelt flyttes, og flere steder i bygden ligger der affald eller gamle byggematerialer.

Området har et godt fangstmiljø og bygdens fangerkultur ønskes vedligeholdt. Bygden har ønsker om etablering af mange fællesfunktioner, som der bør være plads til i bygdens delområder.

Befolkning og boliger

Befolkningstallet har samlet set været stigende set over en 30-årig periode. I 1980 var der 81 indbyggere, hvilket steg til 161 indbyggere i 2010. De seneste par år er indbyggertallet faldet og udgør 145 pr. 1/2 2013.

I centerområdet er der begrænset rummelighed for ny bebyggelse, hvorfor det er vigtigt, at delområdets restrummelighed reserveres til fællesformål. Der er udlagt et område til boligformål, hvor der vurderes at være en restrummelighed på ca. 25 boliger.

Boligstandarden i Innaarsuit er relativt højt i forhold til distriktets øvrige bygder, hvilket afspejles af de senere års gunstige udvikling i hellefiskeriet.

naammappoq.

Innaarsunni illut pitsaassusaat, tamatuma eqqaani nunaqarfinnut allanut sanilliullugu qaffasissutut oqaatigineqarsinnaavoq, tamannalu ukiuni kingullerni qaleralinniarnerup pitsaasumik ineriartorsimanerata ersereraa.

Inuussutissarsiutit umiarsualivillu

Innaarsunni innuussutissarsiorneq piniarnermik aalisarnermillu inuussutissarsiuteqarnermit sunnigaavoq, qaleralinnillu tunitsivik inuussutissarsiornermi pingaarnerpaatut isigineqarpoq. Innaarsuit tassaapput Upernaviup pigisaani nunaqarfik, piniarnerup aalisarnerullu isertitatigut sunniuteqarnerpaaffigisaa. 2001-mi tunisatigut isertitat, isertitat tamakkerlutik katinnerisa 43,2 %-risimavaat.

Innaarsunni umiarsualiveqarfik sissarsuaqarpoq, 9 meterisut takitigisumik talittarfittalimmik, immallu itissusia 2 meteriuvoq. Ullumikkulli talittarfiusoq tunisaasartut annertussusiannut, pisanillu avammut nioqquteqarnermut sanilliullugu, annikippallaartutut isumaqarfigineqarpoq. Pissutsit taamaanerat sulii annertunerulerpoq, KNI Pilersuisup umiarsuit attartukkat siusinnerusukkut takuneqartartuniit anginerusut atorlugit, nunaqarfinnik pilersuineramik ingerlatsilerneratigut.

Suliffeqarfiit makkununga tunngassuteqarput, atuarfik oqaluffiutigisoq, kommunip nunaqarfimmi allaafia, illu sullivik, nunaqarfiup nakorsiartarfia, quersualerineq, Pilersuisoq aamma Upernavik Seafood A/S. Aammalu takornarialermik inuussutissarsiutit. 2010-mi nunaqarfinni suliffissarsiorut amerlassusaat 4 %-ip missingaa, kommunip agguaqatigiisitsineranut (6 %-mut) sanilliullugu appasinnerulluni.

Kommuneplani malillugu inuussutissarsiutinut umiarsualivimmullu tunngasuni inissaq sinneruttoq 1.000 m² misiliorlugu annertussuseqarpoq.

Angallannermi periarfissat teknikkikkullu atortut

Helistop-i nunaqarfiup avannaaniippoq. Angallannermi periarfissat allat tassaapput imaatigut angallatit, qimussit snescooterillu.

Nunaqarfik ataatsimik pingaarnermik aqqusineqarpoq, umiarsualivimmiit inuussutissarsiuteqarfimmiillu, nunaqarfiullu qeqqaniit, najugaqarfiusorlu kangerleq aqqusaarlugit, eqqaavissuaq helistop-ilu saneqqullugit avannamut kimmut iliveqarfimmut isulittoq. Ungasinerusoq eqqasaatigalugu kissatigineqarpoq aqqusineq iliveqarfimmiit nunaqarfiup qeqqanut ilaneqassasoq, taamaalilluni nunaqarfik kaajallassimatilerlugu, taamaalilluni najugarfiit avannamut kitaaniittut ajornaannerusumik tikinneqarsinnaangorlugit

Erhverv og havn

Erhvervslivet i Innaarsuit præges af fangst- og fiskerierhvervet, og indhandlingsstedet for hellefisk bliver opfattet som den vigtigste del af byens erhvervsliv. Innaarsuit er den bygd i Upernavik-distriktet, hvor fangst og fiskeri har den største andel af den samlede indkomst. Indhandlingen udgjorde i 2001 hele 43,2 % af den samlede bruttoindkomst.

Havneanlægget i Innaarsuit omfatter en anløbsbro med en kajlængde på 9 meter og en vanddybde på 2 meter. Det nuværende anlæg i Innaarsuit vurderes dog at være utilstrækkelige i forhold til den store indhandling og eksport af fangst. Dette forstærkes af KNI Pilersuisos overtagelse af bygdesejladserne med anvendelse af indchartrede skibe, som er større end hidtil set.

Arbejdspladserne er knyttet til skolekapellet, filialkontoret, servicehuset, bygdekonsultationen, Pilersuisoq samt Upernavik Seafood A/S. Hertil kommer turisterhvervet. I 2010 udgjorde antallet af arbejdssøgende i byggerne i Upernavik-distriktet ca. 4 %, hvilket er lavere end kommunegennemsnittet (6 %).

I kommuneplanen er der en restrummelighed på ca. 1.000 m² til erhvervs- og havneformål.

Infrastruktur og service

Helistoppet ligger nord for bygden. Øvrig transport sker med skib, hundeslæde eller snescooter.

Der er én primær vejforbindelse gennem bygden, der forløber fra havne- og erhvervsområdet, gennem centerområdet, den østlige del af boligområdet, op forbi dumpen og helistoppet i nord, for at ende ved kirkegården i nordvest. På sigt ønskes vejen forlænget fra kirkegården og ned til centerområdet, så den danner en ringvej gennem bygden og giver bedre adgang til boligområdet i nordvest.

Den tekniske drift i Innaarsuit varetages af Nukissiorfiit, mens telekommunikation varetages af TELE Greenland A/S. Elforsyningen er baseret på dieseldrevet bygdeelværk og varmforsyning på oliefyr. I 2002 blev der etableret et 750 meter vandledningsnet i forbindelse med 3 nye taphuse og fremføring af vand til produktionsanlægget. Vandforsyningen er baseret på overfladevand. Natrenovation foregår ved indsamling af poser, som tømmes fra natrenovationsrampe med sliksk.

Innaarsunni teknikkimut tunngasut Nukissiorfinniit ingerlanneqarput, attaveqaqatigiinnermut tunngasortai TELE Greenland-imit ingerlanneqartut. Innaallasagissamik pilersuineq nunaqarfiup innaallagissiorfianiit dieselimik tunngavilimik ingerlanneqarpoq, kiammillu pilersuineq olieftyr-it atorlugit. 2002-mi imermik maqitsisarfiit nutaat pingasut pilersinnerannut, tunisassiorfimmullu imermik attaviliinnermut atatillugu, erngup aqqutaanik 750 meterinik takissusilimmik ikkussisoqarpoq. Imermik pilersuineq nunap qaavata ernganik tunngaveqarpoq. Unnuaanerani eqqakkanik isumaginninneq puussianik katersuinikkut pisarpoq, unnuaanerani eqqakkat tummerisaaniit sisoortisivilinniit imaarneqartartunik.

Nunaqarfimmi ataatsimoorluni sullissivit tamarmik qitiusumi inissisimapput makkuusut, illu sullivik, immikkoortortap allaffia, nunaqarfiup nakorsiartarfia, oqaluffik atuarfiutigisoq. Meeqqanik paarsisarneq angerlarsimaffimmi paarsisarneq aqutigalugu ingerlataavoq.

Alle bygdens fælles faciliteter ligger i centerområdet og omfatter servicehus, filialkontor, bygdekonsultation, kapel og skole. Børnepasningen sker i dagpleje.

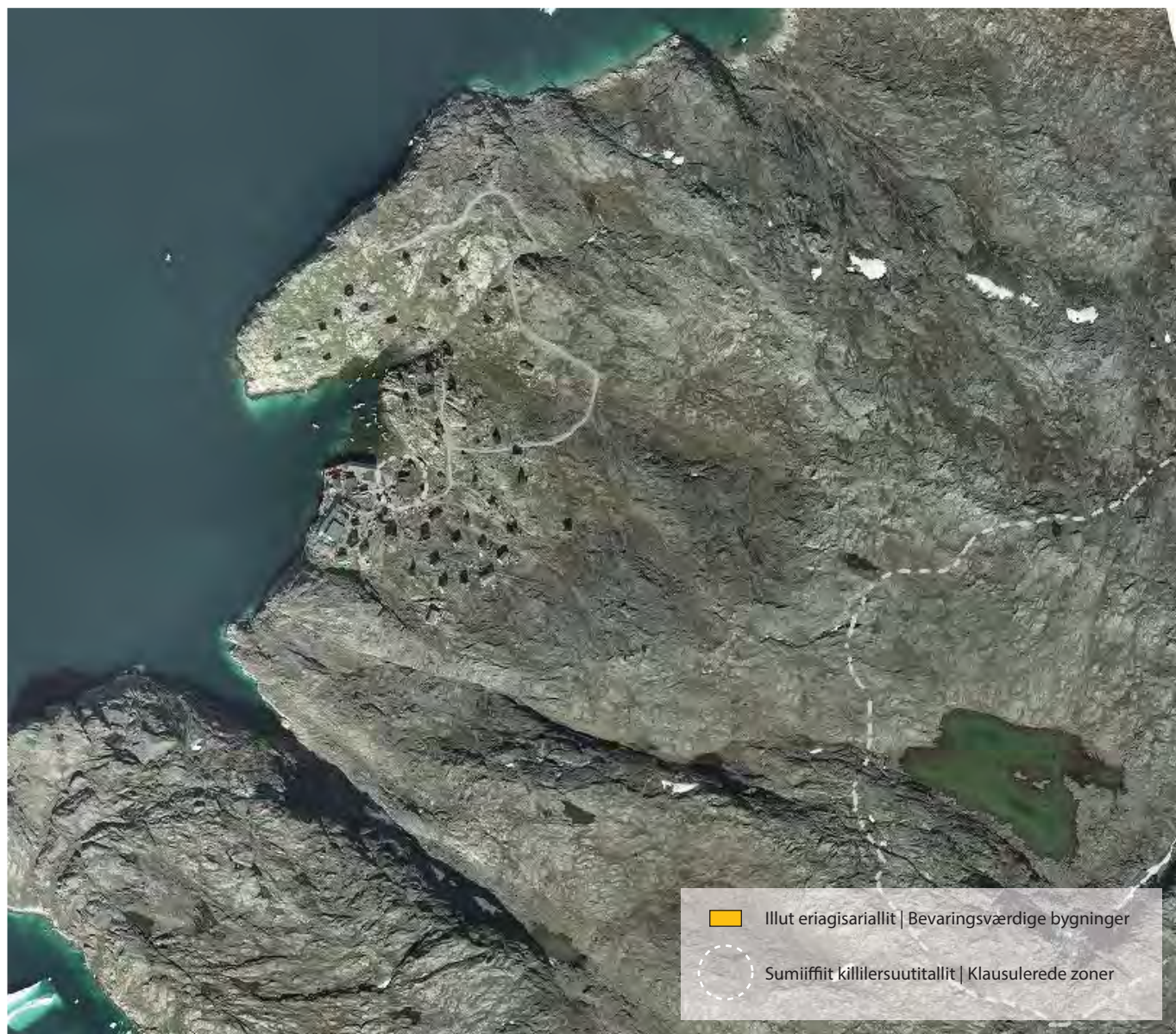
Uddannelse

Folkeskolen Fiilimuup Atuarfia har plads til ca. 25 elever fordelt på 1. – 8. klassetrin.

Kultur og fritid

Bygning B-489 i centerområdet er udpeget som bevaringsværdig.

Der er intet forsamlingshus i Innaarsuit, men salen i servicehuset fungerer som bygdens forsamlingshus og danner den overordnede ramme for bygdens kultur- og fritidsliv.

Ilinniartitaaneq

Meeqqat atuarfiat Fiilimuup Atuarfia atuartunut 25-it missinginut inissaqarpoq, atualeqqaaniit 8. klassinut.

Kulturi aamma sunngiffik

Illu B-489 nunaqarfiup qeqqaniittoq eriagisarialittut toqqarneqarsimavoq.

Innaarsuit katersortarfeqanngillat, kisianni oqaluffik atuarfiutigisoq ataatsimiittarfittut, susasaqartitsivittit assigisaanullu atorneqartarpoq, nunaqarfullu kulturikkut sunngiffimmilu inuuneranik pingaarnertut sinnaakkutaalluni.

Kangersuatsiaq

Kangersuatsiaq isumaqarpoq (kangeq angisooq) qeqertamiipppoq Upernavimmiit 56 km-nik ungasissusilimmi. Qallunaatut "Prøven"-mik ilisimaneqarpoq 1800-llu misaani "qassusersornermi misileraavittut" pilersinneqarsimalluni. Kangersuatsiaq 1850'kkunni tamatuma eqqaani inoqarfinnit tamanit ingerlalluarnepaasimavoq, taamaanneralu kiannerusumik silaannaqarneranik, aamma imaaniit oqqartami inissisimaffeqarneranit, pissuteqarsimasinnaavoq.

Kangersuatsiaq

Kangersuatsiaq betyder "det temmeligt store forbjerg" og ligger på en ø ca. 56 km fra Upernavik. På dansk kendes bygden også som "Prøven", og blev anlagt som "garnforsøg" omkring år 1800. I 1850 var Kangersuatsiaq det mest produktive bosted i hele distriktet, hvilket kan hænge sammen med et mildere klima og en mere beskyttet placering ift. havet.

Nunaqarfik arlaleriarluni Nunatsinni nunaqarfinni ingerlalluarfiunerpaatut toqqarneqartarnikuuvoq, tamanna paarilluakkanik illoqarneratigut, atuarfiup pisiniafiullu ingerlalluarnerisigut, ataatsimullu isigalugu pissutsit pitsaasuunerisigut, takussutissartaqarpoq. Aammattaaq, Kangersuatsiami piniartut aalisartullu, Nunatsinni pisaqamanerpaat ilaattut, oqaatigineqartarput.

Kangersuatsiap ilisarnaatigaa qaqqajunnarsuit angisuut saavanni nuunnguami inissinneqarsimanini. Nuunnguak kujammut pinngortitap piliaanik umiarsualivimmik sioqqanik sissalimmik killeqarpoq, nuunnguullu qeqqaniippoq oqaluffik maluginngitsuugassaanngitsoq, nunaqarfiup ilisarnaataatut qattunermi inissinneqarsimasoq. Tamaangaanniit illuliat nutaanerusut nammineeirluni illuliat, naqinninnguami kangimut-kimmut sammisum, iliveqarfiup kujataatungaani, inissisimapput, tassanngaanniilu naqinnermi avannamut-kujammut sammisumiipput nunaqarfiup helistop-ia eqqaavissuarlu.

Anguniakkat sammisallu pingaarutillit

Sullissinermi pissutsit atuuttut inissatigullu neqeroorutit attatiinnarniarneqarput. Nunaqarfiup alliartoqqissinnaanera killingisa iluini pissaq.

Inuussutissarsiornermi toqqammaviit pioreersut saniatigut, siunertarineqarpoq inuussutissarsiornermi periarfisantik nutaanik immap pissarititaanik toqqammaveqartunik inerisaasoqarnissaa, matumani pineqarluni akilersinnaasumik aalisarneq piniarnerlu immikkoortut pioreersut iluini. Aammattaaq takornariaqarnerup siuarsarneqarnissaanut periarfissaqarsorinarpoq. Nunaqarfik ingerlalluarpoq, namminneerlutillu eqiluisaarnermi suliniutaat tapersorsorneqartariaqarput, teknikkikkut pitsaasumik, aqqusinertigut, naammattumillu pilersuinikkut aaqqiisuteqarnertigut. Sanaartukkat arlallit aserfallattaalineqarlutilluunnit isaterneqartariaqarput, tamannali mianersortumik ingerlanneqartariaqarpoq sanaartukkat sumiinneri, nunaqarfimmilu illut eriagisariallit eqqarsaatigalugit.

Innuttaasut ineqarnerlu

Ukiuni kingullerni 30-ni innuttaasut amerlassusaat 18 %-i missiliorlugu appariaateqarsimavoq, 1980-mi 217-niit 2013-mi 179-nut. Piffissalli taassuma iluani innuttaasut amerlassusaat nikerarsimaqaaq, 1990'kkunni innuttaasut amerlanerpaagamik 250-it missaaniissimallutik. Apparartortoqarnera pasinarpoq qaleraleqarpallaarunnaarneranik, aamma nunaqarfiup tunisassiorfiata matuneqarneranik, pissuteqarsimassasoq.

Sanaartukkat tassaapput ilaqutariit ataasiakkaat illui akutusuut. Piffissami 1990-2000, innuttaasut amerliartornerpaaffianni, umiarsualiviup kangiataungaani nunaminertamik illuliorfissamik nutaamik pilersitsisoqarpoq. Tassani suli sinneruttunik inissaqarpoq. Immikkortorta q illuliorfiusoq

Bygden er flere gange blevet kåret til Grønlands bedst fungerende bygd, hvilket er karakteriseret med velholdte huse, en velfungerende skole og butik og generelt ordnede forhold. Fangerne og fiskerne fra Kangersuatsiaq har desuden ry for at være nogle af de mest produktive i Grønland.

Bebyggelsen i Kangersuatsiaq har en karakteristisk placering på et lille næs ved foden af nogle store fjeldpartier. Næsset afgrænses mod syd af en naturhavn med sandstrand, og midt på næsset er den markante kirkebygning placeret som et vartegn for bygden på toppen af en fjeldkold. Herfra strækker den nyere bebyggelse sig op gennem en øst-vest gående lavning med selvbyggerhuse syd for kirkegården, og frem til en nord-syd gående lavning med bygdens helistop og dump.

Målsætninger og fokusområder

Det nuværende serviceniveau og boligudbud skal søges opretholdt. Yderligere bygdeudvikling skal ske inden for det eksisterende bygdeområde.

Udover en styrkelse af det eksisterende erhvervsgrundlag er målet at udvikle nye erhvervsmuligheder baseret på havets ressourcer, herunder bæredygtigt fiskeri og fangst, inden for eksisterende delområder. Der tegner sig endvidere et udviklingspotentiale inden for turisme. Bygden er velfungerende, og deres egne tiltag for renhold skal bakkes op af ordentlige tekniske løsninger og infrastruktur samt tilstrækkelig forsyning. En lang række bygninger trænger til renovering eller sanering, hvilket bør gøres nænsomt med tanke på bebyggelsens placering i landskabet og bygdens velholdte bevaringsværdige bygninger.

Befolkning og boliger

De sidste 30 år er der sket et fald i befolkningstallet på ca. 18 % fra et indbyggertal på 217 i 1980 til et indbyggertal på 179 i 2013. I den mellemliggende periode har der dog været et stort udsving i befolkningstallet, der var på sit højeste i 1990'erne med ca. 250 indbyggere. Nedgangen er sandsynligvis en følge af en lavere bestand af hellefisk og nedlukningen af bygdens produktionsanlæg.

Boligbebyggelsen består af fritliggende enfamiliehuse. I perioden 1990-2000, hvor befolkningssudviklingen på sit højeste, blev der opført et nyt boligområde øst for havnen. Her er der stadig en vis restrummelighed. Det nye boligområde ligger på en relativ stejl skrænt ud mod havneindløbet

nutaaq umiarsualiviup isaariaata tungaanut sivingangaat-siartumiippoq, taamaattumillu Kangersuatsiamut tikik-kiartornermi ersarilluni. Taamaattumik pingaaruteqarpoq nutaanik sanaartorfusussaq inississallugu ilusilersorlugulu, umiarsualiviup eqqaata, KNI-p illutaasa, sissap oqaluffiullu ataatsimut ilivitsuussusaat, malunnarnerulersillugu.

Inuussutissarsiutit umiarsualivillu

Umiarsualivik nunaqarfiup qiterpasissortaaniiippoq, aammattaaq pisortat namminersortullu sullisineri ingerlat-siviisa inissisimaffigisaanni. Umiarsualivik tulaffigineqar-tarpoq 4,5 meterimik sissarsuartaqarluni 1,6 - 2 meterinillu itissuseqarluni.

Nunaqarfiup kujataatungaaniippoq nunaminertaq inuus-sutissarsiuteqarfusooq, tassaniipporlu siusinnerusukkut tunisassiorfusimasooq. Nunaminertaq, suliffeqarfiit nutaat aallartitserusulissagaluarpata, sanaartorfissaqarlualarpoq.

Nunaqarfimmi suliffiusinnaasut makkununga tunngap-put: Pilersuisooq, Saattuaq A/S, Qaasuitsup Kommunia, Nukissiorfiit, peqqinnissaqarfik. Taakkua saniatigut inuus-sutisarsiutit pingarnerit tassaapput piniarneq aalisarnerlu, naak annikilligaluarlutik. Taamaakkaluartorli sulii Kanger-sutsiami aalisakkanik tunisinissamut periarfissaqarpoq. Naggataatigullu takornarialerineri mut attuumasunik inuussutissarsiuteqartoqarpoq. 2010-mi nunaqarfinni su-liffissarsiorlut amerlassusaat 4 %-ip missingaa, kommunip agguaatigiisitsineranut (6 %-mut) sanilliullugu appasin-nerulluni.

Kommuneplani malillugu inuussutissarsiutinut umiarsual-ivimmullu tunngasuni inissaq sinneruttoq 3.000 m² mis-siliorlugu annertussuseqarpoq.

Angallannermi periarfissat sullissinerlu

Kangersuatsiaq pissutsit aallaavigalugit aqqusinerip-poq, pitsaassusaat annertussusaallu eqqarsaatigalugit. Aqqusineq ataaseq nunaqarfik tamakkerlugu inger-laarpoq, qitiusumiit illuliorfusimasooq saneqqullugu, iliveqarfimmut helistop-imullu, avannamut kangimullu eqqaavissuarmi isoqarluni. Aammattaaq mikinerusumik aqqusineqarpoq, kangimut sissaani tarajuaavimmut, innaallagissiorfimuullu ingerlasumik, kiisalu aqqusi-ninnguaqarluni, illunik nutaanik sanaartorfusumiit qitiusu-mut atassusiisumik. Eqqaaneqartoq kingulleq, ungasinne-rusooq eqqarsaatigalugu, umiarsualivimmut nunaqarfiullu kujataani inuussutisarsiuteqarfimmut, tallineqarsinnaavoq.

Helistop-i, nunaqarfiup eqqaavissuullu nunaqarfiup avan-naatungaaniittup, akornanni inissisimavoq, tassaallunilu ivikkani mittarfik killilersugaq. Angallannermi periarfissat allat tassaapput imaatigut angallatit, qimussit snescooter-illu.

og er således ret eksponeret, når man ankommer til Kangersuatsiaq. Det er derfor vigtigt, at ny bebyggelse placeres og udformes i samspil med helhedsudtrykket omkring havnen, KNI byg-ningerne, stranden og kirken.

Erhverv og havn

Havnen ligger i den centrale del af bygden, hvor også de øvrige offentlige og private servicefunk-tioner ligger. Havnen er en anløbshavn med en anløbsbro på 4,5 meter og en vanddybde på 1,6 - 2 meter.

Syd for bygden ligger erhvervsområdet som indeholder det tidligere produktionsanlæg. I området er der god restrummelighed, hvis nye virksomheder ønsker at etablere sig.

Bygdens arbejdspladser er knyttet til: Pilersuisooq, Saattuaq A/S/Upernavik Se-afood, Qaasuitsup Kommunia, Nukissiorfiit, sundhedsvæsenet. Herudover tegnes erhvervslivet primært af fangst og fiskeri, trods en afmatning. Der er dog stadig mulighed for indhandling af fisk i Kangersuatsiaq. Endelig er der erhvervsaktiviteter knyttet til tu-risme. I 2010 udgjorde antallet af arbejdssøgende i bygderne ca. 4 %, hvilket er lavere end kommu-negennemsnittet (6 %).

I kommuneplanen er der en restrummelighed på ca. 3.000 m² til erhvervs- og havneformål.

Infrastruktur og service

Kangersuatsiaq har et relativt godt vejnet, både hvad angår tilstand og omfang. Der er én gennemgående vej, der forløber fra centerom-rådet videre langs boligområderne, kirkegården og helistoppet, for at ende ved dumpen mod nordøst. Der er desuden en mindre vej til osmo-seanlægget og elværket på østkysten, samt en lille vej, der forbinder det nyere boligområde med centerområdet. Sidstnævnte vej vil på sigt kunne videreføres til havne- og erhvervsområdet syd for bygden.

Helistoppet ligger mellem bygden og dumpen mod nord og består af et afgrænset græsland-ingsområde. Øvrig transport foregår ad søvejen, med hundeslæde eller snescooter.

Den tekniske drift i øvrigt varetages af Nukiss-iorfiit, mens telekommunikation varetages af TELE Greenland A/S. I 2008 fik bygden et nyt, omvendt osmoseanlæg med tilhørende elværk, for at forbedre bygdens vandforsyning, der sker

Ingerlatat teknikkimut tunngasut Nukissiorfimmiit ingerlanneqarput, attaveqaqatigiinnermut tunngasortai TELE Greenland-imit ingerlanneqartut. Nunaqarfik, imermik pilersuineq maqitsisarfikkoortoq pitsaanerulersinniarlugu, 2008-mi nutaamik tarajuiaaffittaarpoq inaallagissiuutitalimmik. Kangarsuatsiaq eqqaavinnut kuuffilersugaanngilaq, illulerinermiillu imeq igitassaq pinngortitamut kuutsiinarneqartarpoq. Unnuaanerani igitassat eqqaavissuarmut nunaqarfiup avannaaniittumut assartorneqartarput, imaanullu toqqaannartumik tummeraasannit naatsumik sisoortitsivittalitsugut igineqartarlutik.

Nunaqarfimmi ataatsimoorluni ingerlatsiviit tamarmik qitiusumiipput, makkuusut: oqaluffik, pisiniarfik, allakerivik, banki, sannavik, atuarfik, immikkoortortap allaffia, nunaqarfiup nakorsiartarfia aamma katersortarfik. Nunaqarfik utoqqarnut najugaqatigiiffeqarpoq pingasunik initalimmik, taassuma sanitigut angerlarsimaffimmi ikiorteqarmut aqqissussisoqarsimavoq. Meeqqanik paarsisarneq ulluunerani paarsisarneq aqutigalugu aqqitaavoq.

via taphuse. Der er ingen kloakering i Kangarsuatsiaq, og det grå spildevand udledes direkte til terræn. Natrenovationen køres til dumpen nord for bygden, hvor der udledes direkte i havet. Natrenovation tømmes fra natrenovationsrampe med kort sliske.

Alle bygdens fællesfunktioner ligger i centerområdet og omfatter kirken, butik, posthus, bank, værksted, den gamle skole, filialkontor, bygdekonsultation og forsamlingshus. Der findes et ældrekollektiv i bygden med 3 lejligheder og desuden en hjemmeplejeordning. Børnepasning sker i dagpleje.

Uddannelse

Bygdens folkeskole, Juaap Atuarfia, ligger i centerområdet nær havnen, og havde plads til 31 elever i 1. – 9. klassetrin. 10. klasse foregår på skolen i Upernavik. Der er opført en ny skole i 2011.

Ilinniartitaaneq

Nunaqarfiup atuarfia, Juaap Atuarfia, qiterpasissumiippoq umiarsuliviup eqqaani, atuartunullu 31-nut inissaqarsimagaluartoq, atualeqqaaniit 9. klassinut. 10. klassit Upernaviup atuarfiani atuartinneqartarput. 2011-mi nutaamik atuarfiliortoqarpoq

Kulturi aamma sunngiffik

Kangersuatsiami illut 9-it eriagisassatut toqqarneqarsimapput (B-59, B-64, B-65, B-69, B-70, B-110 (oqaluffik), B-112 (atuarfik), B195 aamma B-42), taakkua taamarmik qitiusumi inissisimapput.

Kangersuatsiami kulturikkut sunngiffimmilu ingerlaneqarsinnaasut allat tassaapput, atuakkanik atorniartarfik.

Kultur og fritid

I Kangersuatsiaq er der udpeget 9 bevaringsværdige bygninger (B-59, B-64, B-65, B-69, B-70, B-110 (kirken), B-112 (skolen), B-195 og B-42), der alle ligger i centerområdet.

Af øvrige kultur- og fritidsanlæg råder Kangersuatsiaq over et bibliotek

Kullorsuaq

Kullorsuaq Upernaviup nunaqarfiisa avannarlersaraat. Aqqa isumaqarpoq "Kullorujussuaq", taamannak taaneqar-tarpoq, qaqqaq arajutsineqarsinnaanngitsoq, kitaaniit isigigalugu kullorujussuartut isikkoqarmat. Nunaqarfik tunngavilerneqarpoq 1928-mi, innuttaasut siulliit Qaaru-sulinniit – asimioqarfik 30 km missiliorlugit Kullorsuup avannamut kitaaniittoq – tamaanga nuummata. Avanna-mut nunaqarfik qaninneq tassaavoq Savissivik, 400 km-nik ungasitsigisoq, kujammullu nunaqarfik qaninnerpaaq tas-saavoq – Nuussuaq – 70 km-it missiliorlugit ungasitsigisoq. Kiisalu Upernavik 250 km-it missiliorlugit ungasitsigisoq.

Kullorsuaq

Kullorsuaq er den nordligste af byggerne i Upernavik. Navnet betyder "Den store Tommelfinger", og kendes til tider under navnet "Djævlens tommefinger". Navnet skyldes det iøjnefaldende fjeld nær bygden, som set fra vest ligner en stor tommelfinger. Bygden blev grundlagt i 1928, da de første indbyggere flyttede hertil fra Qaarusulik – en boplads ca. 30 km nordvest for Kullorsuaq. Den nærmeste nabobygd nordpå, Savissivik, ligger ca. 400 km væk, mens nabobygden mod syd – Nuussuaq - ligger ca. 70 km væk. Endelig er der ca. 250 km til Upernavik.

Kullorsuaq nuggersimarngup kujammut sammisortaanip-poq, pinngortitap pilersitaanik, annikitsumik umiarsualivitalimmi. Kullorsuup qiterisaaniipput pisiniarfik sullissiviillu allat, aamma umiarsualivik tunisassiorfillu. Nunaqarfiup qeqqata kitaatunginnguaniippoq atuarfik nutaaq. Nunaqarfiup qeqqa aammattaaq illuliorfusimasunit immikkoortunit marlunnit ungaluneqarsimavoq, nunaqarfiup helistop-ia eqqaavissuarlu kitaatungaani inissisimasut.

Anguniakkat sammisallu pingaarutillit

Sullissinermi pissutsit atuuttut inissatigullu neqeroorutit attatiinnarniarneqarput annertusilugit. Nunaqarfiup alliartoqqissinnaanera killingisa iluini avannamullu pissaq, illut aamma tamaani qanittutut-pukkitsutut iskkoqarsinnaammata ataatsimullu isigalugu qaffasin-nerusumik pitsaassuseqarsinnaammata. Nunaqarfiup ineriartornera pingarneq, piniarnermut aalisarnermullu aamma atortorisarutitut taakkununga tunngasunut, attuumassuteqartariaqarpoq, angallatinut amerlanerusunut sanaartukkanullu annertunerusunut inissaqartitsiffi-ulluni. Peqatigisaanillu pingaaruteqarpoq, nunaqarfiup ingerlatsiveqarfiisa naleqquttumik inissisimaffeqarnissaat, inuussutissarsiorneq pitsaanerulersillugu aamma qitiuso-qarfit illuliorfusimasullu qulakkeerlugit, assersuutigalugu misissorneqartariaqarput, innaallagissiorfik nunaqarfiup qeqqaniit nuunneqarsinnaanersoq, aamma eqqaavissuaq ungasinnersumut nuunneqarsinnaanersoq. Nunaqarfiup innuttaqassusia sukkasuumik annertusiartorpoq, ataatsimullu isigalugu inissat, ingerlatsiviillu illoqarfimmut assingusut arlallit, pisariaqartinneqarput, minnerunn-gitsumik meeqqat inuusuttullu atugarisaat pitsanngor-sarniarlugit, paaqqinnittarfiit aamma sunngiffimmi susas-saqartitsiviit, aammattaaq suliffissanik amerlanerusunik iluaqusiisinaasut, kiisalu angallannermi periarfissat pitsanngorsarneri, aqqusinivimmik pilersitsisoqarneratigut.

Innuttaasut ineqarnerlu

Kullorsuarmi innuttaasut 1980-imiilli annertuumik amerliartorsimapput. Tassami innuttaasut 1980-mi 203-usin-narlutik 2013-mi marloriaataat sinnerlugit 448-nngorsi-mapput. Ukiut 30-it taakkua ingerlaneraanni, innuttaasut amerliartornerat assigiinnangajavimmik ingerlasimavoq – ineriartorneq ukiuni aggersuni ingerlaannartussatut isikkoqarpoq.

Inissiaqarneq taamaallat ilaqutariit illuinik siammasissunik toqqammaveqarpoq. Innuttaasut amerliartorujussuarnerat pissutigalugu, Kullorsuaq tassaavoq Upernaviup eqqaani illoqutigiaat agguaqatigiisinneranni, illumi ataatsimi inuttunerpaaffiusoq (inuit 5,2). Taamaattumik ataatsimut isigalugit, nunaqarfimmi illut amerlillugillu, pitsassussaat qaffassarneqartariaqarpoq.

Naatsorsuutigineqarpoq illuliorfissaq sinneruttoq nunaqarfimmi illunut. 40-nut naapertuuttoq.

Kullorsuaq er placeret på de sydvendte arealer på et næs omkring en mindre naturhavn. Kullorsuaq har et centralt område med butik og øvrig service samt havn og produktionsanlæg. Umid-delbart vest for bymidten ligger den nye skole. Det centrale område omkranses endvidere af to boligområder, mens bygdens helistop og dump ligger mod vest.

Målsætninger og fokusområder

Det nuværende serviceniveau og boligudbud skal søges opretholdt og udvidet. Yderligere byudvikling skal ske inden for det eksisterende bygdeområde og mod nord, hvor boliger også kan have karakter af tæt-lav bebyggelse og ge-nerelt have en højere standard. Bygdens primære udvikling bør knyttes til fangst og fiskeri og de til-hørende anlægsfaciliteter, hvortil der bør skabes plads til både flere og større anlæg. Samtidig er det vigtigt, at bygdens funktioner placeres hen-sigtsmæssigt til både at forbedre erhvervslivet og sikre gode center- og boligområder, fx bør det undersøges, om elværket kan flyttes fra bygdens kerne og om dumpen kan flyttes længere væk. Bygden oplever en kraftig befolkningsvækst, og der er et generelt behov for boliger og flere bylignende funktioner, især til at forbedre børn og unges forhold, pasnings- og fritidsfaciliteter, som også kan bidrage med flere arbejdspladser, samt forbedret infrastruktur, hvor et reelt vejnet kan etableres.

Befolkning og boliger

Siden 1980 er befolkningstallet i Kullorsuaq vok-set kraftigt. Det er således mere end fordoblet fra 203 indbyggere i 1980 til 448 indbyggere i 2013. Der har over hele den 30-årige periode været en jævn stigning i befolkningstallet – en udvikling som ser ud til at fortsætte i de kommende år.

Boligmassen er udelukkende fritliggende en-familiehuse. Grundet den meget store stigning i befolkningstallet er Kullorsuaq også den bygd i Upernavik-distriktet med det største gennem-snitlige antal personer pr. husstand (5,2 per-soner). Der er derfor et generelt behov for at få udbygget og højnet boligstanden i bygden.

Der vurderes at være restrummelighed på ca. 40 boliger i bygden.

Erhverv og havn

Det vigtigste erhverv i bygden er fangst og fisk-

Inuussutissarsiutit umiarsualivillu

Nunaqarfimmi inuussutissarsiutit pingaarnersaraat piniarneq aalisarnerlu. Umiarsualivik talittafeqarpoq 10 meter-isut takitigisumik imallu itissusaata 1,5 meteri missiliorpaa.

Aalisarnerup annersaa tassaavoq sikumiit ningittagar-sorluni qaleralinniarneq, piniarneq puisinniarnermik tunngaveqarnerusooq, ammernik tunisaqartarnermik malitseqartarpoq. Aasaanernai Qimusseriarsuarmi anner-tungaatsiartumik qernertarniartoqartarpoq, oktoberimilu qaqortanik ikigisassaanngitsunik pisaqartoqartarluni. Ukiunili kingullerni aalisarnermik piniarnermillu inuussutissarsiteqarneq, nunarsuaq tamakkerlugu silaannaap pissusaata allanngornerata kinguneranik, sikuusarnerata sivikinnerulerneranit, malunnartumik sunnigaasimavoq

Nunaqarfimmi suliffiusinnaasut makkununga tunngap-put: Pilersuisoq A/S, Upernavik Seafood A/S, atuarfik, nunaqarfiup nakorsiartarfia, oqaluffik, Nukissiorfiit kom-munillu suliffiutati. Taakkualu saniatigut inuussutissar-siutit takornariaqarnermut attuumassuteqartut. 2010-mi nunaqarfinni suliffissarsiorlut amerlassusaat 4 %-ip miss-ingaa, kommunip agguaqatigiisitsineranut (6 %-mut) sanil-liullugu appasinnerulluni.

Kommuneplani malillugu inuussutissarsiutinut umiarsualivimmullu tunngasuni inissaq sinneruttoq 5.000 m² mis-siliorlugu annertussuseqarpoq.

Angallannermi periarfissat teknikkikkullu atortut Helistop-imiit nunaqarfiup kitaatungaaniittumiit, ukioq kaajallallugu sapaatip akunneranut pingasoriarluni he-likoptereqartarpoq, sila apeqqutaatillugu. Nunaqarfik, sikuunngiffiani (Juulimiit-Novembarimut), sapaatip akun-nera allortarlugu imatigut, nioqqutissanik pilersorneqar-tarpoq. Angallannermi periarfissat allat tassaapput imaati-gut angallatit, qimussit snescooterillu.

Kullorsuarmi aqqusernit pingaarnarit marluupput. Ataaseq qitiusumiit umiarsualivimmiillu helistop-imut eqqaavissu-armullu nunaqarfiup kitaaniittumut attaviliivoq, aappaalu qitiusumiit kangiatungaani najugaqarfiusumut attaviliil-luni. Taakkua saniatigut mikinerusunik aqqusineqarpoq/ aqqusineeraqarpoq, avannamut iliveqarfimmut ingerla-sumik. Ataatsimut isigalugu angallannermi periarfissat iluarsaanneqarlutillu annertusineqartariaqarput.

Nukissiorfiit teknikkimut tunngasut ingerlataarat, inaal-lagialu, kiassarneq, imermillu pilersuineq. TELE Greenlandip oqarasuaatit assigissaallu atorlugit attaveqarneq isum-agisaraa. Kullorsuaq eqqaavinnut kuuffilersugaanngilaq, illulerinermiillu imeq igitassaq pinngortitamut kuutsiin-arneqartarpoq. Taakkunani illu sullivik aamma nunaqarfi-up nakorsiartarfia ilaanngillat. Unnuaanerani eqqakkanik isumaginninneq puussianik katersuinikkut pisarpoq, unnuaanerani eqqakkat tummerisaaniit imaarneqartartut,

eri. Havnen har en anløbsbro på 10 meter og en vanddybde på ca. 1,5 meter.

Fiskeriet foregår mest som langlinefiskeri efter hellefisk på havisen, mens fangst er koncentreret omkring sæler, med efterfølgende indhandling af sælskind. Om sommeren fanges der en del narh-valer i Melvillebugten, mens der i oktober fanges en del hvidhvaler. Fiskeri- og fangererhvervet har dog de senere år været mærkbart påvirket af de globale klimaforandringer, der betyder kortere perioder med havis.

Bygdens øvrige arbejdspladser er knyttet til: Pilersuisoq A/S, Upernavik Seafood A/S, skolen, bygdekonsultationen, kirken, Nukissiorfiit samt de kommunale arbejdspladser. Hertil kommer erhvervsaktiviteter relateret til turisme. I 2010 udgjorde antallet af arbejdssøgende i byggerne ca. 4 %, hvilket er lavere end kommunegennem-snittet (6 %).

I kommuneplanen er der en restrummelighed på ca. 5.000 m² til erhvervs- og havneformål.

Infrastruktur og service

Der er helikopterbeflyvninger 3 gange om ugen hele året, afhængig af vejret, fra helistoppet vest for bygden. I den isfrie periode (juli-november) bliver bygden via båd forsynet med proviant hver anden uge. Øvrig transport sker med hund-eslæde eller snescooter.

Der er to primære bygdeveje i Kullorsuaq. Den ene forbinder centerområdet og havnen med helistoppet og dumpen vest for byen, mens den anden forbinder centerområdet med boligom-rådet mod øst. Derudover er der en mindre vej/ sti, der fører til kirkegården mod nord. Der er et generelt behov for at få renoveret og udbygget infrastrukturen.

Nukissiorfiit står for den tekniske drift af el-, varme- og vandforsyning. Telekommunikation varetages af TELE Greenland A/S. Der er ingen kloakering i Kullorsuaq, og gråt spildevand udledes på terræn. Undtaget herfra er service-huset og bygdekonsultationen. Natrenovation foregår ved indsamling af poser, som tømmes fra natrenovationsrampe uden slisk til at føre det tilstrækkeligt langt mod havet.

Bygden vandforsynes fra smeltevandssøen nær "Tommelfingeren" ca. 3 km fra bygden. Der er fire taphuse, hvorfra der kan hentes vand. Skolen,

sisoortitsiveqanngimmallu naammaginantumik avasissusil-immut imaanut pisinnaanngillat.

Nunaqarfiup imermik pilersorneqarnera tatsimiit "Kullorsuup" eqqaaniittumiit, nunaqarfimmit 3 km missiliorlugit ungasitsigisumiit, pisarpoq. Sisamanik maqitsisarfeqarpoq, imertartarfiusunik. Atuarfik, illu sullivik, nunaqarfiup nakorsiartarfia, aalisakkanillu tunisassiorfik kisiartaallutik imermut attaviligaanikuupput.

Sullissinermik pilersuisunut ilaapput illu sullivik, aningaasanik ikisisarfilimmik errorsisarfilik, uffarfilik, amernik suliarinneqqaartarfik, angilaartumik ataatsimiittarfittalik, mikisumik sukisaarsaarutigalugu sannavittalik/ataatsimiittarfittalik. Aammattaq illu sullivimmut atasumik aaqqissu-unneqarsimapput nakorsiartarfik kigutileriffillu. Kullorsuaq aamma ulluunerani paaqqinnittarfeqarlunilu angerlarsimaffimmi ikiorteqarpoq.

Ilinniartitaaneq

Nunaqarfiup atuarfia, Kullorsuup Atuarfia, atuartunut

servicehuset, bygdekonsultation og fiskefabrikken har som de eneste vandstikledninger.

Serviceforsyningen omfatter servicehuset, der indeholder møntvaskeri, baderum, et skindbehandlingsrum, et større mødelokale og et lille hobbyværksted/møderum. I sammenhæng med servicehuset er der endvidere indrettet lægekonsultation og tandlægeklinik. Kullorsuaq har også dagpleje- og hjemmehjælpsordning.

Uddannelse

Bygdens folkeskole, Kullorsuup Atuarfissua, har plads til 121 elever fordelt på 1. – 10. klassetrin. I tilknytning til skolen er der bibliotek samt en minihal med forskellige faciliteter, der også bliver brugt til idrætsaktiviteter uden for skoletiden.

I vinterperioden fra oktober til april er der fritid-sundervisning for børn, unge og voksne, og desuden fritidsklub for børn og unge. I 2008 fik

121-nut inissaqarpoq, atualeqqaaniit 10 klassit tikillugit. Atuarfimmut atasumik atuakkanik atorniartarfeqarpoq timersortarfeeraqarlunilu assigiinngitsunik atortorissaarus-ersukkamik, aammattaaq atuareernerup kingornatigut timersornermi ingerlatanut atorneqartartumik.

Ukiuunerani sunngiffimmi atuartitsisoqartarpoq meeqqanut, inuusuttunut inersimasunullu Oktobarimiit Apriliimut, taakkualu saniatigut meeqqanut inuusuttunullu sunngiffimmi klubbeqarluni. Atuarfik 2008-mi qeqertap illuatungaani tamaarsimaartarfimmik illuaqqiortitsivoq, akuttunngitsunik lejrskolitut atorneqartartumik.

Kulturi aamma sunngiffik

Kulturikkut sunnguffimmilu ingerlatat annertunersaat atuarfiup, illu sulliviullu akisussaaffigisaanik, ingerlaneqartarput. Tamakkua saniatigut, nunaqarfiup qanittuani pinngortitami, kulturikkullu, arlalinnik misigisassaqarpoq. Assersuutigalugu, nalunaaquttap akunnera avillugu angallammik ingerlagaanni sersersuaq tikinneqarsinnaavoq, qeqertamilu Kullorsuup avannamut kitaaniittumi – 25 km missiliorlugit ungasitsigisumippoq – Knud Rasmussen-ip piniariartarfigisimasaa ”Bjørneborg”. Kiisalu sumiiffinni arlalinni, pinngortitami avatangiisaasumi illukoqarpoq, oqalutuarisaanermullu, takussutissaqarluni.

Illut B-57, B-149 aamma B-174 eriagisarialittut toqqarneqarsimapput

skolen opført en lejrhytte på den anden side af øen, som jævnligt bliver brugt til lejrskole.

Kultur og fritid

Kultur- og fritidsliv afvikles overvejende i regi af skolen og servicehuset. Herudover er der flere natur- og kulturoplevelser i nærheden af bygden. For eksempel er der kun en halv times sejlads ind til indlandsisen, og på en ø - ca. 25 km nordvest for Kullorsuaq - ligger Knud Rasmussens gamle fangsthytte ”Bjørneborg”. Endelig findes der flere steder ruiner og kulturhistoriske spor i det omgivende landskab.

Bygningerne B-57, B-149 og B-174 er udpeget som bevaringsværdige.

Naajaat

Naajaat isumaqarpoq "naajat piaraat", nunaqarfillu qeqertannguamiippoq ateqaatigisamini, Upernaviup avannamut kangiataungaani 40 km missiorlugit ungasitsigisumi. Naajaat pinngortitami alianaalluinnartumiippoq, kangerlummi sermimut iigartartumut qanittumi.

Naajaat eqqaata nunataa maniitsuuvuq, taamaattumilu illut amerlanersaat qaqqajunnannguit qaavini, naqinnerniluunnit masarsuninneq ajortuni, inissiortorneqarsimapput.

Naajaat

Naajaat betyder "mågeungerne" og bygden ligger på en lille ø af samme navn ca. 40 km nordøst for Upernavik. Naajaat ligger naturskønt i en fjord tæt på en aktiv isbræ på indlandsisen.

Terrænet i og omkring Naajaat er kuperet, og husene er derfor overvejende placeret på toppen af mindre fjeldknolde eller fjeldflader, hvor overfladevandet nemt kan komme væk.

Anguniakkat sammisallu pingaarutillit

Sullissinermi pissutsit atuuttut inissatigullu neqeroorutit nunaqarfiup alliaratorneranut naleqqussarneqassapput. Nunaqarfiup alliartoqqissinnaanera killingisa iluini pissaaq.

Aalisarnej nunaqarfiup inuunerani tunngaviuvoq. An-nertuumillu kissaataavoq tunitsivimmik pilersitsisoqarnis-saa, tamatunngalu inissaqarluaraluarpoq. Nuunnguaq nunaqarfiup kujataatungaaniittoq, aalisakkanik tunis-asiorfimmik imaluunniit takornialerinerimik inuussutissars-iuteqarfimmik, pilersaaruteqarfiusumik (illuaqqat aamma unnuineq), pilersitsivigissallugu piukkunnaateqarsinnaa-voq

Innuttaasut ineqarnerlu

Naajaat Upernaviup pigisaani nunaqarfiup mikinerpaap tulleraa, 57-iinnarnik innuttalik, illuni ataasiakkaani 20-it missingini najugalinnik. Ukiunut 30-nut kingumut qivi-araanni, Naajaat innuttasa amerlassusaat annertuumik nikerarsimavoq. Innuttaasut 1980-mi 44-usimapput. 1980-

Målsætninger og fokusområder

Det nuværende serviceniveau og boligudbud skal søges tilpasset bygdens udvikling. Yderligere byudvikling skal ske inden for det eksisterende bygdeområde.

Fiskeriet er livsgrundlaget i bygden, og der er et stort ønske om etablering af indhandlingssted, til hvilket der skal være tilstrækkeligt areal. Næset syd for bygden kan eventuelt egne sig som placering for fiskeanlæg eller turismeerhverv, som der også satses på (hytter og ophold).

Befolkning og boliger

Naajaat er den næstmindste bygd i Upernavik-distriktet, med kun 57 indbyggere fordelt på ca. 20 fritliggende huse. Set over en 30-årig periode har befolkningstallet i Naajaat været svingende. I 1980 var indbyggertallet 44. Siden 1990 steg indbyggertallet kraftigt og kom helt op på 65 i 2005,

p kingornagut innuttaasut amerleriarujussuarsimapput allaat 2005-mi 65-it angusimallugit, tamatuma kingorna 2010-mi 50-nut appaqqissimallutik. Taava innuttaasut amerliartuaaqqilersimapput maannakkullu (1.2. 2013) innuttaasut 57-ullutik.

Naajaani illuliat tamakkerlutik sissami ataatsimoorput, aammalu siunissami alliartortoqarnissaa tamaani pissaaq – pingaartumik kujasinnerusortaani – taamaattorli nunaminertat kujataatungaaniittut sunngiffimmi atorpeqarsinnaasut sianigalugit, takornarianut inissiisarfiliorfissatut periarfissallit. Nunaqarfiup illuliornermi avannamut alliar-torsinnaanera eqqaavissuarmittunneqarpoq.

Kommuneplani malillugu sanaartorfiusinnaasoq sinnerut-toq illunut 5-t missinginut naapertuuppoq.

Inuussutissarsiutit umiarsualivillu

Naajaani inuussutissarsiutit pingaarnersaraat qaleralinni-arneq, innuttaasullu amerlanersaat tassannga inuuniute-qarput. Naajaat eqqaat aalisagaqarfissuuvoq, taama-akkuartorli, aalisartut tamaanimiut, nunaqarfimmut sanilerisaminnut Innaarsunnut pisaminnik tunisiartortar-put. Naajaat Innaarsuillu tassaapput tamatuma eqqaani, isertitaasartut tamakkerlugit procentingorneranni, pisanik aalisakkanillu tunisatigut isertitaqarfiunerpaat.

Naajaat umiarsualivittut taaneqarsinnaasumik soqanngil-lat, avannaatungaani immikkoortitsisoqarnikuuvoq inuussutissarsuteqarfiullunilu umiarsualiveqarfissamik, taakkualu saniatigut nunaminertat pingasut annertunngit-sut umiatsiaaqqat tulattarfissaattut immikkortinneqarput, nunaqarfiup tungaanut tummeraqaarfilimmi.

Aalisarnerup saniatigut innuttaasut makkunani suliffeqar-put, angerlarsimaffimmi ikiorti, Nukissiorfiit, eqqaaviler-isoq namminersortoq aamma atuarfik oqaluffiutugalunilu katersortarfik. Saniatigooralugu inuussutissarsiutaapput takorniarianiit isertitat. 2010-mi nunaqarfinni suliffis-sarsiortut amerlassusaat 4 %-ip missingaa, kommunip agguaqatigiisitsineranut (6 %-mut) sanilliullugu appasin-nerulluni.

Kommuneplani malillugu inuussutissarsiutinut umiarsual-ivimmullu tunngasuni inissaq sinneruttoq 5.500 m² mis-siliorlugu annertussuseqarpoq.

Angallannermi periarfissat teknikkik-kullu atortut

Naajaat helistop-eqanngillat, siunertamulli atugassamik nunaminertamik immikkoortitsisoqarnikuuvoq. Taamaalil-luni angallanneq imaatigut angallatit, qimussit snescooter-illuunnit atorlugit pisarpoq. Naajaat aqqusineqaratilluunnit aqqusineeraqanngillat.

hvorefter det igen faldt til 50 indbyggere i 2010. Herefter har indbyggertallet igen været stigende til det nuværende 57 indbyggere (1/2 2013).

Al eksisterende bebyggelse i Naajaat ligger i fællesområdet ud til kysten, og det er også her fremtidig udbygning skal ske - primært i den sydlige del – men under hensyntagen til sikring af det rekreative friareal syd for, hvor der er mulighed for turistfaciliteter. Mod nord forhindrer dumpen en videre udbygning med boliger.

Der er i kommuneplan en restrummelighed på ca. 5 boliger.

Erhverv og havn

Det primære erhverv i Naajaat er fiskeri efter hel-lefisk, som beskæftiger hovedparten af indbyg-gerne. Naajaats omegn er et stort fiskeriområde, men de lokale fiskere må tage til den nærliggen-de bygd Innaarsuit for at indhandle deres fangst. Naajaat er sammen med Innaarsuit de to bygder i området, hvor indhandling af fangst og fiskeri udgør den procentvis største andel af bruttoind-komsten.

Der er ingen egentlig havn i Naajaat, men der er udlagt et erhvervs- og havneområde i den nordlige del samt 3 mindre områder til anløb-smuligheder for joller, hvor fra der er fjeldtrapper op til bygden.

Udover fiskeri er befolkningen beskæftiget ifm. hjemmehjælp, Nukissiorfiit, en privatejet natrenovation samt på skolen, der også fungerer som kirke og forsamlingshus. Et andet sekundært erhverv er indtægter fra turismen. I 2010 udg-jorde antallet af arbejdssøgende i bygderne ca. 4 %, hvilket er lavere end kommunegennemsnittet (6 %).

I kommuneplanen er der en restrummelighed på ca. 5.500 m² til erhvervs- og havneformål.

Infrastruktur og service

Der er ingen helistop i Naajaat, men der er udlagt et område til formålet. Transport foregår således med skib, slæde eller snescooter. Der er ingen veje eller stier i Naajaat.

Den tekniske drift varetages af Nukissiorfiit, mens telekommunikation varetages af TELE Greenland A/S.

Nukissiorfiit har ansvaret for forsyningen med el

Nukissiorfiit teknikkimut tunngasut ingerlataraat, TELE Greenland A/S-ip attaveqaatinut tunngasut ingerlatarigai.

Nukissiorfiit innaallagissamik kiammillu (oliefyr) pilersuinerit akisussaaffigaat. Innaallagissamik pilersuineq nunaqarfiup innaallagissiorfiani dieselgeneratorimik toqqamaveqarpoq. Naajaani imermik pilersuisoqarneq ajorpoq. Eqqaavissuaqarpoq, sulili ikuallaasarfeqarani. Nunataata periarfilunnera pissutigalugu, Naajaat aqqusineqanngimata, eqqagassat tamarmik sissamut nammattorneqartariaqartarput, tassanngaanniillu umiatsiaaqqamik eqqaavisualiaanneqarlutik. Ukiukkut qimussiunneqartarput.

Naajaani pisiniarfeqanngilaq, pisiniarfik allakkerisarfillu qaninnerpaaq Innaarsunniippoq, 12 kilometerinik kangisinnerusumi. Nunaqarfimmi meeqqanik paaqqinninnermut aaqqissuussisoqarnikuunngilaq.

Ilinniartitaaneq

Naajaani meeqqat atuarfiat, Niisip Atuarfia 1972-mi sananeqarsimavoq arfinillillu missiliorlugit atuatoqarluni atualeqqaaniit 8. klassimut.

Kulturi aamma sunngiffik

Atuarfik oqaluffiutigalunilu katersortarfittut atorneqartarpoq. Aammattaaq Naajaat nunaqarfiup atuakkanik atorniartarfeqarput. Meeqqanut inuusuttunullu immikkut ingerlatsisoqaranilu ingerlatsiveqanngilaq, taamaattorli atuarfik nunaqarfimmi inuppalaartumik kulturikkullu aaq-qissuussanut atorneqartarpoq.

Naajaani illunik eriagisarialinnik nalunaarsuisoqarnikuunngilaq.

Naajaat eqqaalu pinngortitami misigisassarpassuaqarput, ilaatigut takornariartitsinnermut atatillugu soqutiginaateqarsinnaasunik. Taamaattumillu, ilanngullugu pilersarutaavoq takornarianut illuaqqiornissaq aammalu umiatsiaqqanut qaannanullu pitsaanerusumik tulattarfiornissaq.

og varme (oliefyr). Elforsyningen er baseret på dieseldrevet bygdeelværk. Der er ingen vandforsyning i Naajaat. Der findes en dump, men endnu intet forbrændingsanlæg. Da der er vanskelige terrænforhold og ingen veje i Naajaat, må al renovation bæres ned til stranden, hvorefter sejles til dumpen i en jolle. Om vinteren benyttes hundeslæde.

Der er ingen butik i Naajaat, og nærmeste butik og posthus ligger 12 kilometer mod øst i Innaarsuit. Der er ingen børnepasningsordning i bygden.

Uddannelse

Folkeskolen Niisip Atuarfia i Naajaat er opført i 1972 og har ca. 6 elever fra 1.-8. klasse.

Kultur og fritid

Skolens bygning fungerer også som kirke og forsamlingshus. Der er desuden et bygdebibliotek i Naajaat. Der er ingen særlig aktiviteter eller faciliteter for børn og unge, men skolen bliver brugt til al social- og kulturel sammenkomst i bygden.

Ingen bygninger i Naajaat er registreret som bevaringsværdige.

Naajaat og omegn byder på et væld af naturoplevelser, som bl.a. er interessante i turistmæssig sammenhæng. Der er således bl.a. planer om at opføre en turisthytte samt bedre anløbsforhold for joller og kajaker.

Nutaarmiut/Ikerasarssuk

Nutaarmiut qeqertamiipput Baffin-ip Kangerliumarnani ateqaatigisamini, Upernavimmit 91 km missiliorlugit avannarpasinnerusumi. Nutaarmiuniit 1 km missiliorlugu avannarpasinnerusumiippoq nunaqarfik Ikerasaarsuk, qeqertannguami amitsumi, Nutaarmiuniit ikerasannguamik amitsumik avissaaruteqarluni. Ikerasaarsuk arfinilinnik innuttaqarpoq Nutaarmiut 26-nik innuttaqqartut (ulloq 1.2. 2013) ataatsimoorlutik tassaapput Upernaviup pigisaani inoqarfiit minnerpaartaat.

Nutaarmiut/ Ikerasarssuk

Nutaarmiut ligger ca. 91 km nord for Upernavik på en ø i Baffin Bugten af samme navn. Det grønlandske navn betyder "menneskene på det nye sted". Ca. 1 km nord for Nutaarmiut ligger bygden Ikerasaarsuk, på en lille smal ø, der er adskilt fra Nutaarmiut af et smalt sund. Ikerasarssuk betyder "det ejendommelige sund". Der bor kun 6 indbyggere i Ikerasarssuk og 26 indbyggere i Nutaarmiut (pr. 1/2 2013) og tilsammen udgør de det mindste bosted i Upernavik-distriktet.

Innuttakinneerat nunaqarfillu taakkua marluk imminnut qaninnerat tunngavigalugu, Nutaarmiut Ikerasaarsullu ataatsimoortillugit pilersaarusiuunneqarput.

Anguniakkat sammisallu pingaarutillit

Sullissinermi pissutsit atuuttut inissatigullu neqeroorutit nunaqarfiup alliartorneranut naleqqussarneqassapput. Nunaqarfiup alliartoqqissinnaanera killingisa iluini pissaaq. Inuussutissarsiutit ineriartortinneranni, pingaarnertut qulakkeerneqassaaq, aalisarnermik piniarnermillu inuussutissarsiuteqarnerup nukittorsarneqarnissaat. Nunaqarfiit sulii innuttaminnut najukkatut pitsaasutut ingerlasinnasariaqarput. Nunaqarfiit inuuneranni aalisakkanik tunisasiorfik eqqarsaatersuutigineqarsinnaavoq imaluunniit immikkortillugu inissillugu nunaqarfinnut attavilittut.

Innuttaasut ineqarnerlu

Nutaarmiuni innuttaasut amerlassusaat, 1980-mi 75-siusimagaluarlutik, ikiliartuaaginnarsimapput. Ikerasaarsummi innuttaasut aammattaaq sukkasuumik

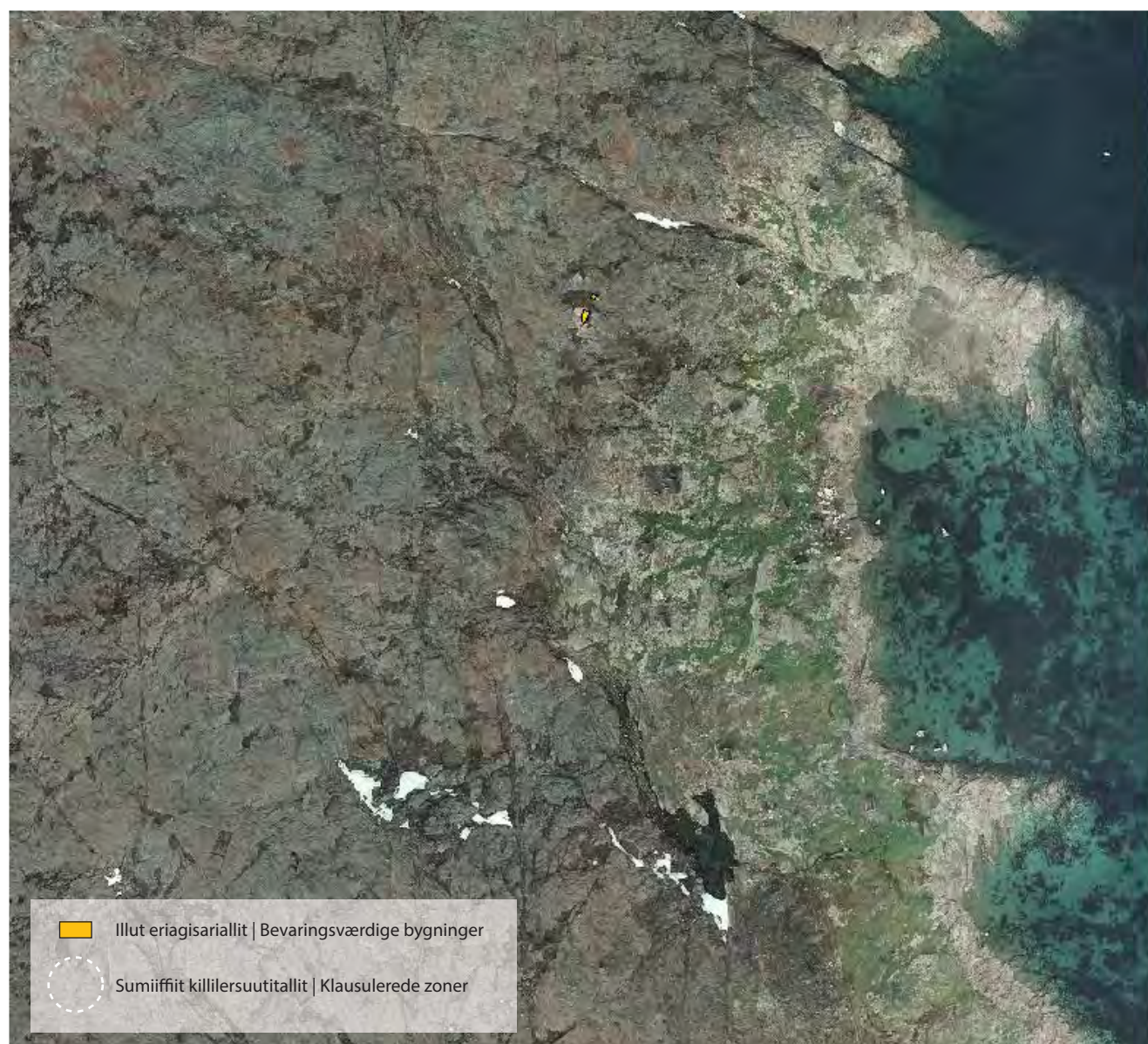
På baggrund af det lave indbyggertal samt den korte afstand imellem de to bygder, er Nutaarmiut og Ikerasaarsuk planlagt under ét.

Målsætninger og fokusområder

Det nuværende serviceniveau og boligudbud skal søges tilpasset udviklingen. Yderligere byudvikling skal ske inden for det eksisterende bygdeområde. Erhvervsudviklingen skal primært sikre og styrke fisker- og fangererhvervet. Bygderne skal stadig kunne fungere som godt bosted for indbyggerne. Fiskefabrikken kan tænkes med i bygdernes liv eller fungere som selvstændig enhed i tilknytning til bygderne.

Befolkning og boliger

Befolkningstallet i Nutaarmiut har været jævnt faldende siden 1980, hvor der var 75 indbyggere. I Ikerasaarsuk har befolkningstallet ligeledes været kraftigt faldende, fra 17 indbyggere

ikiliartorsimapput, 2000-mi 17-niit ullumikkut arfinilinnut. Innuttaasut immikkut eqqorneqaatigisimavaat Upernavik Seafood A/S-p tunisassiorfiata matuneqarnera. Illut tamak-kerlutik ilaqutariinnit ataasiakkaanit illorineqarput.

Nutaarmiuni lkerasaarsummilu sanaartukkat akuttusoortu-jussuarmik inissitsitigaapput, inissarlu nunaqarfiup al-liartorfigisinnaasaa annertoqaaq. Nunaqarfinni taakkunani marlunni inissaq sanaartorfiusinnaasoq sinneruttoq katillugu naatsorsuutigineqarpoq illunut 20-nut naammassa-
sasq.

Inuussutissarsiutit umiarsualivillu

Nutaarmiuni lkerasaarsummilu inuussutissarsiutit pin-gaernerit tassaapput puisinniarneq qaleranilliarneru, nunaqarfiillu umiarsualivittut taaneqarsinnaasumik soqanngillat. Nunaminertaq annikitsoq Nutaarmiut kujasinnerusortaaniittoq, inuussutissarsiornermi umiar-sualiveqarnermilu siunertanut atugassaq, immikkoortin-neqarnikuuvoq.

Suliffissat pingaartumik piniarnermut aalisarnermullu tunngasuupput, aammali suliffeqarpoq nunaqarfiup sullinneqarneranut tunngasunik, annikkaluamillu ta-kornariaqarnermi. 2010-mi nunaqarfinni suliffissarsiortut amerlassusaat 4 %-ip missingaa, kommunip agguaqatigi-isitsineranut (6 %-mut) sanilliullugu appasinnerulluni.

Kommuneplani malillugu inuussutissarsiutinut umiarsu-alivimmullu tunngasuni inissaq sinneruttoq 24.000 m² missiliorlugu annertussuseqarpoq.

Angallannermi periarfissat teknikkik-kullu atortut

Nunaqarfiit taakkua helistop-eqaratillu aqqusineqanngil-lat. Angallannermi periarfissat allat tassaapput imaatigut angallatit, qimussit snescooterillu.

Nunaqarfiit imermik pilersugaanngillat eqqakkanullu kuuffeqaratik. Taamaattumik imeq illulerinermiit igitaq pinngortitamut kuutsiinnarneqartarpoq. Eqqaavissuaq Nutaarmiut avannaaniippoq, tassani eqqakkat ammaan-nartumi ikuallanneqartarput, unnuaanerani eqqakkat, unnuaanerani eqqakkat tummeraasaanniit nutamiit, imaluunnit ruujorikkoortillugit imaanut iginneqartarlutik. Innaallagissamik kiassarnermillu pilersuineq Nukissiorfiit ingerlataat, TELE Greenlandip oqarasuaatit assigissaallu atorlugit attaveqarneq isumagisarigaa.

Nutaarmiuni sullisiviit tassaapput, oqaluffik, nunaqarfimmi atuakkanik atorniartarfik, atuarfik aamma immikkoortor-tap allaffia. Nunaqarfik pisiniarfeqanngilaq peqqinnis-samulluunnit sulissiveqarani, aammattaaq meeqqanik paarsissarneq aqqissuussivigineqarnikuunngilaq.

i 2000, til kun 6 indbyggere i dag. Befolkningen har været særligt berørt af lukningen af Uperna-vik Seafood A/S's produktionshal. Boligstanden består udelukkende af enfamiliehuse.

Bebyggelsesstrukturen i både Nutaarmiut og lkerasarssuk er meget spredt, og der er rigelig rummelighed til yderligere byudvikling. Konkret vurderes restrummeligheden at være i alt ca. 20 boliger i de to bygder.

Erhverv og havn

Det primære erhverv i Nutaarmiut og lkerasarssuk er fiskeri og fangst af hellefisk og sæl, men byggerne har intet besluttet havneanlæg. Der er udlagt et mindre område til erhvervs- og havneformål i den sydlige del af Nutaarmiut.

Beskæftigelsen er primært orienteret omkring fangst og fiskeri, men også jobs relateret til bygdens servicefaciliteter og en smule turisme. I 2010 udgjorde antallet af arbejdssøgende i byggerne i Upernavik-distriktet ca. 4 %, hvilket er lavere end kommunegennemsnittet (6 %).

I kommuneplanen er der en restrummelighed på ca. 24.000 m² til erhvervs- og havneformål.

Infrastruktur og service

Der er hverken helistop eller veje i byggerne. Transport sker med skib, hundeslæde eller snes-cooter.

Byggerne har ingen vandforsyning og kloaker-ing. Gråt spildevand udledes således på terræn. Dumpen er placeret nord for Nutaarmiut, hvor affald brændes i det fri, mens natrenovation deponeres i havet fra enten den nyere natrenova-tionsrampe eller et etableret rør. En del anbringes dog ved dumpen. El- og varmforsyning var-etages af Nukissiorfiit, mens telekommunikation varetages af TELE Greenland A/S.

Servicefunktionerne i Nutaarmiut tæller en kirke, et bygdebibliotek, skole samt filialkontor. Der findes ingen butik eller sundhedsfaciliteter i bygden, ligesom der heller ikke er børnepas-ningsordning. Der er ingen servicefunktioner i lkerasarssuk.

Uddannelse

Folkeskolen, Nutaarmiut Atuarfiat, har ca. 4 elever på 1. – 7. klassetrin.

Ikerasarssummi sullissiveqanngilaq.

Ilinniartitaaneq

Meeqqat atuarfiat, Nutaarmiut Atuarfiat, sisamat missiliorlugit atuartoqarpoq atualeqqaaniit 7. klassimut.

Kulturi aamma sunngiffik

Oqaluffik Nutaarmiuni Ikerasaaesummilu inuppalaartumik kulturikkullu ingerlatanut sinaakkutaavoq. Sunngiffimmi neqeroorutaasinnaasunik allanik soqanngilaq.

Aammattaaq Nutaarmiuni Ikeraarsummiluunniit eriagisarialinnik toqqaasoqarnikuunngilaq.

Kultur og fritid

Kirken danner rammen om de sociale og kulturelle aktiviteter i Nutaarmiut og Ikerasarssuk. Der findes ingen øvrige organiserede fritidstilbud.

Der er endvidere ikke udpeget bevaringsværdige bygninger i hverken Nutaarmiut eller Ikerasarssuk.

Nuussuaq

Nuussuaq niuertoruseqarfittut tunngavilerneqarpoq 1923-mi, ukiunilu siullerni pingasunik qulikkaarit asimioqarfeeraannaalluni. Ullumikkut nunaqarfik Upernaviup eqqaani nunaqarfiit annerpaat ilagaat 2013-mi 201-nik innuttalik. Nuussuaq isumaqarpoq "nuuk angisooq", nunaqarfilli qallunaanit "Kraulshavn"-itut ilisimaneqarpoq, taannalu Upernavimmi niuertuusimasumut, H.P. Kraul-imut (1863-1915) tunngatitaavoq.

Nuussuaq

Nuussuaq blev grundlagt som handelsstation i 1923, og var et relativt lille udsted i de første tre årtier. Bygden er nu en af de største bygder i Upernavik-området med 201 indbyggere i 2013. Nuussuaq betyder "det store næs", men på dansk kendes bygden også som "Kraulshavn", der relaterer til navnet på kolonibestyreren i Upernavik, H.P. Kraul (1863-1915).

Nuussuaq qeqertaasamiippoq ateqaatigisamini, Upernavimmit 200 km-it missiliorlugit avannarpasinneruluni. Nunaqarfik oqaatigineqarsinnaavoq pissusitoqqat atorlugit piniartoqarfiullunilu aalisartoqarfiusoq. Nuussuaq nuunnguamiippoq sammivinnit pingasuniit imaanik ungaluneqarsimalluni, kangimullu tasersuarmit, nunaqarfiup imeqarfiatut atugarineqartumit. Sanaartukkat siullit sissarsuit, nunaqarfiup kitaatungaaniittuu, eqqaani sananeqarsimapput, tassanngaannillu sanaartukkat kangimut siaruaassimapput oqaluffiup eqqaa, atuarfik, nunaqarfiup nakorsiartarfia, illu sullivik, aamma immikkoortortap allaffia, qiteralugit.

Ukiuni kingullerni Nuussuaq nalinginnaasumiit kiannerulersimavoq, tamatumalu kinguneranik ukiup sikua kingusinnerusukkut takkuttalersimalluni. Tamanna piniartunut, sikumiit puisinniartartunut, assut kinguneqarnerlussimavoq.

Anguniakkat sammisallu pingaarutillit

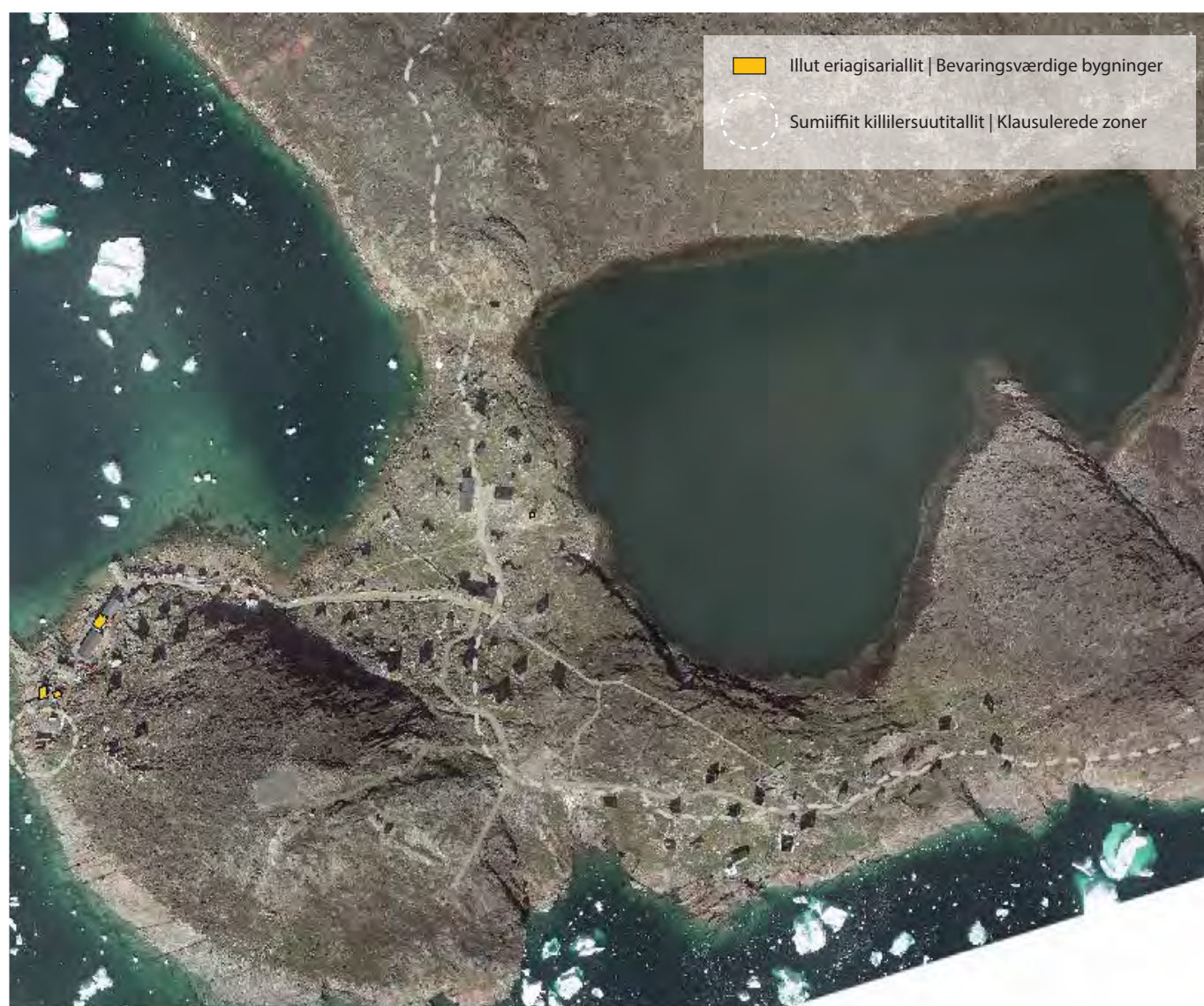
Sullissinermi pissutsit atuuttut inissatigullu neqeroorutit

Nuussuaq ligger på halvøen af samme navn, ca. 200 km nord for Upernavik. Bygden kan betegnes som en traditionel jagt- og fiskeribyg. Nuussuaq ligger på et næs, omgivet af havet til tre sider og af en stor ferskvandssø mod øst, der også udgør bygdens drikkevandsforsyning. Den tidligste bebyggelse er opført omkring anløbsbroen i den vestlige del af bygden, hvorfra bebyggelsen har spredt sig mod øst med centrum omkring kirken, skolen, bygdekonsultation, servicehus og filialkontoret.

De seneste år har temperaturen i Nuussuaq ligget over normalen, hvilket betyder at havisen er kommet senere på året end normalt. Dette har haft stor negativ betydning for fangerne, der fanger deres bytte, f.eks. sæler, på isen.

Målsætninger og fokusområder

Det nuværende serviceniveau og boligudbud

attatiinnarniarneqarput. Nunaqarfiup alliartoqqissinnaan-
era killingisa iluini pissaaq.

Nunaqarfiup ineriartornera pingaarneq, piniarnermut
aalisarnermullu aamma atortorisarutinut taakkununga
tunngasunut, attuumassuteqartariaqarpoq, angallatinut
amerlanerusunut sanaartukkanullu annertunerusunut
(tunisassiorfik tunitsivillu) inissamik pilersitsisoqartari-
aqarpoq, sissarsuillu pitsaanerulersillugit. Aammattaq
aalisarnermi pissutsit pitsanngorsaavineqartariaqarput,
angallatinik iluarsaasarfimmik, amusisarfimmullu il.il.,
inissanik pilersitsinikkut. Aammattaq illunik neqeroor-
tit annertunerusut pisariaqarluinnarput, innuttaasut
amerliartornerat akorsimaarniaatigalugu, innuttaasut
pitsaanerusunik najugaqalernissaat pilersillugu, nunaqarfi-
ullu utoqqartai illoqalersillugit. Immaqa nunaminertani
illuliorfittut pioreersuni sanaartukkat akulikinnerulersin-
neqarsinnaapput, illut ataasikkaat akuttusuut periaasiaat
iluqaqtsiullugu. Nunaminertat illuliorfissat nutaat, immaqa
helistop-ip kujataatungaani pilersinneqarsinnaapput,
tassami imeqarfimmut killigitiitap tatsip tungaanut alliler-
inissaq mattuteqqammagu. Aammattaq nunaqarfimmi
qitiusumik ingerlatsiviit arlallit annertusartariaqarput,
soorlu meeqqerivik aamma sunngiffimi susassaqartitsiviit.
Kiisalu ikuallaaviup qanoq innera, pissutsit inissisimaneralu
misissorneqartariaqarput.

Innuttaasut ineqarnerlu

Pissutsit aallaavigalugit innuttaasut amerlassusaat 1980-ip
kingornatigut annertuumik qaffiarsimapput. Taaman-
ikkut Nussuaq 143-nik innuttaqarsimavoq, ullumikkullu
(2013-mi) nunaqarfik 201-nik innuttaqarpoq. Innuttaasut
amerlanerpaasimapput 2005-mi 216-usimallutik.

Illoqarneq ilaqutariit illuinik akuttullutik nappaatiterneqar-
simasunik tunngaveqarpoq. Nuussuarmi inoqutigiit ag-
guaqatigiissillugu 4,5 innuttaqarput, tamannalu kommuni
ataatsimut isigalugu qaffasippoq. Innuttaasut amerliar-
tornerat, nunaqarfimmi inissaaleqinermik kinguneqarpoq.
Illuliorfissanut inissaq sinneruttoq illunut 15-t missinginut
naapertuuppoq.

Nuunnguup nunataata sivingangaatsiarnera, imeqarfillu il-
lersorniarlugu killeqarfiliussaq, nunaqarfiup alliarforfigisin-
naasaanik killiliipput.

Inuussutissarsiutit umiarsualivillu

Nuussuarmi inuussutissarsiutit pingaarnertit tassaap-
put piniarneq aalisarnerlu, ataatsimullu isigalugu asser-
suutigalugu qalerallit pisaasartut annikitsuinnaapput.
Pisaasartut annertunerusut, pujortuleerartaarnissamik il.il.,
pisariaqartitsisarput. Ukiunili kingullerni silaannap kian-
nerulernera, ukiukkut immap sikuaniiit ningittakkersorluni
aalisarfiusartup sivikinnerulerneranik kinguneqarsimavoq.
Nuussuarmi umiarsualivik umiarsuaaqanut sissarsuaqar-

skal søges opretholdt. Yderligere bygdeudvikling
skal ske inden for det eksisterende bygdeområde.

Bygdens primære udvikling bør knyttes til
fangst og fiskeri og de tilhørende anlægsfa-
ciliteter, hvortil der bør skabes plads til både
flere og større anlæg (fabrik og indhandling) og
forbedring af kajen. Også forholdene for fiskerne
skal forbedres, med områder til bådværksted,
ophaling mv. Helt tiltrængt er også et udvidet
boligudbud, der både skal imødekomme be-
folkningens udviklingen, skabe bedre boligforhold
for familierne og forsyne bygden med ældrebol-
iger. Tættere byggeri kan eventuelt anlægges
i eksisterende boligområder, i samspil med de
eksisterende boligers fritliggende karakter. Nye
boligområder kan eventuelt etableres syd for
helistoppet, idet vandspærrezonen blokerer
for udvidelse mod søen. Også flere af bygdens
centrale servicefunktioner bør udbygges bl.a.
børnehave og fritidsfaciliteter. Desuden bør for-
brændingsanlæggets status, forhold og placering
undersøges.

Befolkning og boliger

Der har været en forholdsvis stor stigning i
befolkningstallet siden 1980, hvor der var 143
indbyggere i Nuussuaq, til i dag (2013), hvor der
er 201 indbyggere i bygden. Indbyggertallet
toppede i 2005 med 216 indbyggere.

Boligbestanden udgøres af fritliggende enfami-
liehuse. Nuussuaq har i gennemsnit 4,5 personer
pr. husstand, hvilket er højt sammenlignet med
kommunen som helhed. Befolkningstilvæksten
betyder, at der er boligmangel i bygden. Re-
strummeligheden vurderes at være på ca. 15
boliger.

Det relativt stejle terræn på næsset samt spærr-
ezonen omkring drikkevandsøen, begrænser dog
bygdens udviklingsmuligheder.

Erhverv og havn

Det vigtigste erhverv i Nuussuaq er fangst og
fiskeri, men der er generelt et lille udbytte af f.eks.
hellefisk. Et større bytte kræver øgede invester-
inger i fiskerbåde m.m. De senere års tempera-
turstigninger har desuden betydet, at perioden
for fiskeri med langline fra havisen er blevet
afkortet. Havnen i Nuussuaq omfatter en skon-
nertbro med en kajlængde på ca. 4 meter og en
vanddybde på 1,2 meter.

Arbejdspladserne i Nuussuaq er knyttet til:

poq 4 meterit missiliorlugit takissusilimmik, immallu itis-susaa 1,2 meteriuvoq.

Nuussuarmi suliffiusinnaasut makkununga tunngapput: Pilersuisoq A/S, atuarfik, oqaluffik, amernik nutaanik tunitsivik namminersortoq, nunaqarfiup nakorsiartarfia, Illu sullivik, kommuni, eqqaavilerisoq namminersortoq aamma Nukissiorfiit. Taakkua saniatigut piniarneq aalisarnerlu kiisalu takornariaqarnermik inuussutissarsiutit. 2010-mi nunaqarfinni suliffissarsiortut amerlassusaat 4 %-ip missingaa, kommunip agguaqatigiisitsineranut (6 %-mut) saniliullugu appasinnerulluni.

Kommuneplani malillugu inuussutissarsiutinut umiarsualivimmullu tunngasuni inissaq sinneruttoq 2.000 m² missiliorlugu annertussuseqarpoq.

Angallannermi periarfissat sullissinerlu

Nuunnguup qeqqani qattunermiippoq nunaqarfiup helistop-ia, ukioq kaajallallugu sapaatip akunneranut marloriarluni Upernavimmik attaveqartitsiffiusartoq. Aammattaaq aasaanerani sapaatip akunneranut ataasiarluni marloriarluniluunniit imaatigut Upernavimmut attaveqartoqartarpoq. Angallannermi periarfissat allat tassaapput imaatigut angallatit, qimussit snescooterillu.

Nukissiorfiit teknikkikkut ingerlatat akisussaaffigaat, innaallagissamik, kiammik imermillu pilersuinerit, attaveqatigiinnermut tunngasortai TELE Greenland-imit ingerlanneqartut. Nuussuaq eqqaavinnut kuuffilersugaaangilaq, illulerinnermiillu imeq igitassaq pinngortitmut kuutsiinnerneqartarpoq. Tasersuaq, nunaqarfimmik kangimut killiliisoq, nunaqarfiup imeqarfigaa. Unnuaanerani eqqakkanik isumaginninneq puussianik katersuinik-kut pisarpoq, unnuaanerani eqqakkat tummerisaaniit imaarneqartartut, sisoortitsiveqanngimmallu naammaginantumik avasissusilimmut imaanut pisinnaangilat. Aammattaaq puussiat kajortut nungusarniartarneri ajornartorsiutaapput.

Aqquserngit atuuttut – annerpaartaat tassaapput illernit – nunaqarfimmi sanaartorfiusimasuni tamani atugaasut. Nunaminertami tunniunneqarsimasumi A2-mi nutaanik sanaartortoqalissappat, pisariaqarpoq nunaqarfimmi angallanermi pissutsit inerisarneqarnissaat, taamaalilluni qattuneq ungaqqullugu aqquteqalersillugu.

Nuussuarmi sullissinermi ingerlatsiviit ilagaat kommunip allaffia, illu susassaqtitsivik, nunaqarfiup nakorsitarfianik, illu sullivimmik, atuakkanik atorniartarfimmik, pisiniarfimmik allakkerivimmillu ataatsimut illoqateqartoq. Meeqqanik paarsisarneq angerlarsimaffimmi paarsisarneq aqqutigalugu ingerlataavoq.

Pilersuisoq A/S, skolen, kirken, et privatejet indhandlingssted af fersk, bygdekonsultation, servicehuset, kommunen, den lokale renovationsvirksomhed og Nukissiorfiit. Hertil kommer fangst og fiskeri samt turismeerhvervet. I 2010 udgjorde antallet af arbejdssøgende i bygderne ca. 4 %, hvilket er lavere end kommunegennemsnittet (6 %).

I kommuneplanen er der en restrummelighed på ca. 2.000 m² til erhvervs- og havneformål.

Infrastruktur og service

På fjeldknolden i midten af næsset ligger bygdens heliport, hvorfra der to gange om ugen er helikopterforbindelse til Upernavik, året rundt. Om sommeren er der desuden ca. 1-2 gange om ugen bådforbindelse til Upernavik. Øvrig transport foregår med snescooter eller hundeslæde.

Nukissiorfiit står for den tekniske drift af el-, varme- og vandforsyning, mens telekommunikation varetages af TELE Greenland A/S. Der er ingen kloakering i Nuussuaq, og gråt spildevand udledes på terræn. Den store sø, der afgrænser bygden mod øst, udgør bygdens drikkevand-sopland. Natrenovation foregår ved indsamling af poser, som tømmes fra natrenovationsrampe uden slisk til at føre det tilstrækkeligt langt mod havet. Der er desuden problemer med afskaffelsen af de gule poser.

Det eksisterende vejnet – overvejende kørespor – forsyner alle udbyggede områder i bygden. For at kunne opføre ny bebyggelse i det udlagte delområde A2, er det imidlertid nødvendigt at udvikle bygdens infrastruktur, så der skabes vejforbindelse rundt om fjeldknolden.

Servicefunktionerne i Nuussuaq omfatter endvidere et kommunekontor, der er sammenbygget med aktivitetshus og bygdekonsultation, et servicehus, et bibliotek, en butik og et posthus. Børnepasning foregår i dagpleje.

Uddannelse

Bygdens folkeskole, Nuussuup Atuarfia, der er udvidet i 2011, har plads til 36 elever, som er fordelt på 1. – 7. klassetrin. Efter 7. klasse tager eleverne resten af folkeskoleuddannelsen på Prinsesse Margrethe Skolen i Upernavik.

Ilinniartitaaneq

Nunaqarfiup atuarfia, Nuussuup Atuarfia 2011-mi allissu-serneqartoq, atuartunut 36-nut inissaqarpoq, atualeqqaa-niit 7. klassinut. Atuartut 7. klassereeraangamik meeqqat atuarfianni atuarnermik sinnera, Upernavimmi Prinsesse Margrethe-p Atuarfiani, naammassisarpaat.

Kulturi aamma sunngiffik

Nuussuarmi illut arfinillit eriagisarialittut toqqagaaniku-upput: B-45, B-48, B-49, B-118 (oqaluffik), B-137 aamma B-199. Oqaluffioqqaarsimagaluartoq 2008-mi ikuallappoq, nutaarlu 2011-mi atoqqaartinneqarluni.

Kommunip allaffeqarfiani illu ingerlatsivik nunaqarfimmi kulturikkut sunngiffimmilu ingerlatanut sinaakkutsiivoq. Naggataatigullu nunaqarfiup eqqaa pisuttuarfigissallugu, arfinnillu takunniniarfigissalugu, piukkunnarluinnartuu-voq. Ukiumut ataasiarlutik qilalukkat qaqortat qangerliu-manikkoortarput, piniartunillu piniariaasitoqaq atorlugu piniarneqartarlutik.

Kultur og fritid

I Nuussuaq er der udpeget seks bevaringsværdige bygninger: B-45, B-48, B-49, B-118 (kirken), B-137, B-199. Den oprindelige kirke nedbrændte i 2008, men en ny blev indviet i 2011.

Aktivitetshuset ved kommunekontoret udgør rammerne for de fleste af bygdens kultur- og fritidsaktiviteter.. Endelig er området omkring bygden er velegnet til vandring og observation af hvaler. Én gang årligt trækker hvidhvalerne ind i bugten, hvor de på traditionel vis jages af de lokale fangere.

Tasiusaq

Tasiusaq (tatsimut assingusoq) Upernaviup eqqaani nunaqarfiit annersaata tulleraa, qeqertaami anngajaarsuarmit Upernavimmiit 71 km missiliorlugit avannarliusumi inissisimasoq. 1805-mi nunasiaqarniat marluk tamaanga "inissineqarput", niuerniaatigalutik qassusersortussat, Tasiusarli aatsaat 1800'kkut naalerneranni pisortatigoortumik asimioqarfittut taagorneqalerput. Nunaqarfioqqaarsimasoq nuunnguami handelip illuutaaniit 1 km-mik kippasinnerusumi inissisimasimagaluarpoq.

Tasiusaq

Tasiusaq (den indsø-lignende bugt) er den næststørste bygd i Upernavik-distriktet, og ligger på en relativ stor ø 71 km nord for Upernavik. I 1805 blev der "anbragt" et par kolonister, som skulle drive både handel og garnfangst, men Tasiusaq blev ikke formelt betegnet som udsted før sidst i 1800-tallet. Den oprindelige boplads lå på et næs 1 km vest for handelens bygninger.

Nunaqarfiup ilisarnaatigaa akuttusuunik sanaartorfigineqarsimanini, nunaminertami siaangasumi, sissami kujammut sammisumi. Kangillerpaalluni inissisimavoq umiarsualivik pinngortitap piliaa, umiatsiaaqqanit angalat-inillu minnerusunit, atorreqartartoq. Nuunnguup anni-kitsup, siusinnerisukkut tunisassiorfeqarfiusimagaluartup, pinngortitap umiarsualiviliaa, Taasiusallu umiarsualivia inuussutisaarsiuteqarfialu nutaaq, innaallagissiorfiup sissarsuaqarfiullu inigisaat, avissaaqutsersimavai. Tamatuma itinerunera atorluarneqarsinnaaneruvoq.

Nunaqarfiup qiterisaa ilaatigut pisiniarfilik, allakkerisarfilik sissarsualillu, qiterlersaalluni inissisimavoq, illunik sanaartorfiusimasut, pingasunik immikkoortortallit, kangimut, avannamut, kimmullu, avatangiiseralugit. Aqqusernit, najugarfinnik pingasunik immikkoortortaqtartunik, nunaqarfiullu qiterisaanik atassusiisut, tamaanngaannit aallaaveqarput.

Anguniakkat sammisallu pingaarutillit

Sullissinermit pissutsit atuuttut inissatigullu neqeroorutit

Bygden er karakteriseret ved en spredt bebyggelsesstruktur, der omfatter et langstrakt areal langs den sydvendte kyst. Længst mod øst er der en naturhavn til joller og småbåde. Et mindre næs, hvor det tidligere produktionsanlæg ligger, adskiller naturhavnen fra Tasiusaq's nyere havne- og erhvervsområde, hvor der er etableret elværk og nye kajfaciliteter. Her er en bedre udnyttelse af den store vanddybde i området.

Bygdens centerområde med blandt andet butik, posthus og anløbsbro, ligger centralt placeret mellem tre omkringliggende boligområder mod hhv. øst, nord og vest. Herfra udgår et vejnet, der knytter de tre boligområder sammen med den centrale del af bygden.

Målsætninger og fokusområder

Det nuværende serviceniveau og boligudbud skal søges opretholdt. Yderligere bygdeudvikling skal ske inden for det eksisterende bygdeområde.

■ Illut erigisariallit | Bevaringsværdige bygninger

Sumiiffiit killilersuutitallit | Klausulerede zoner

attatiinnarniarneqarput. Nunaqarfiup alliartoqqissinnaan-
era killingisa iluini pissaaq.

Nunaqarfimmi inuussutissarsiutit ineriartortinneqarnerat
nukittorsarneqassaaq, pingaartumik aalisarnerup tunisas-
sionerullu imminut nammassinnaneranut pissutsit atuut-
tut pitsanngorsarnerisigut, matumani aamma nutaanik
suliniuteqarnikkut. Aammattaaq nunami suliffissanut
nutaanut periarfissaqassaaq. Nunaminertaq inuussutis-
sarsiuteqarfusoq avannamut allineqartariaqarpoq nu-
unnguaq ilanngullugu.

Illut isatiinnariangornikkut taartissaannik sanaartorneq
periarfissaavoq, innuttaasullu eqqaavaat pingaartumik
meeqqueriviit, illup iluani sunngiffimmi periarfissat aamma
angallannermi periarfissat pisariaqartinneqartut, taak-
kununga ilaallutik imermik pilersuineq, qaammaqqutit,
illernit nutaat eqqaavilerinerullu aaqqiivigineqarnissaa,
aammattaaq nunaqarfimmi peqqinnermut pingaaruteqar-
toq. Aammattaaq nalilersuivigineqartariaqarpoq eqqaavis-
suup nunneqarsinaanera

Innuttaasut ineqarnerlu

Tasiusami innuttaasut amerlassusaat 1980-miilli qaffak-
kiartuaarusaaginnarsimapput, taamanikkut 163-usimal-
lutik. Nunaqarfiup innuttai 246-simapput ulloq 1.2. 2013.
Taamaattorli ukiuni kingullerni qulini, innuttaasut amerlas-
susaat, annerusumik minnerusumilluunniit appariartuaal-
aarsimavoq, nunaqarfimmut, tassanngaanniillu, anner-
tunerusumik nutsertoqanngikkaluatoq.

Nunaqarfimmi sanaartornerup ilusaa ilaqutariit ataasiak-
kaat illuinik siammasissunik toqqammaveqarpoq. Illut
pingaarnertut sissap kujamut sammisup sinaani inissisi-
mapput. Nunaqarfimmi illuliorfissanut inissaq sinneruttoq
illut 50-t missinginut naapertuuppoq.

Inuussutissarsiutit umiarsualivillu

Tasiusami inuussutissarsiutit pingaarnerit tassaapput
piniarneq qaleralinnillu aalisarneq kiisalu qullukkiorneq.
Nunaqarfiulli tunisassiorfia taamaallaat qerititsiveqarfittut
atorneqarpoq. Tasiusami umiarsualivik sissarsuaqarpoq 5,5
meteritut takitigisumik 2,5 meterisullu itissusilimmik talit-
tarfittalimmik.

Tasiusami suliffiusinnaasut makkununga tunngapput:
Upernavik Seafood A/S, Pilersuisoq A/S, Illu sullivik, Nu-
naqarfiup nakorsitarfia, Kommunip allaffia, ammerivik,
amernik nutaanik tunitsivik namminersortoq, Nukissiorfiit,
eqqaavilerisoq namminersortoq aamma atuarfik. Taakkua
saniatigut takornariaqarnermut tunngatillugu inuussutis-
sarsiutinik ingerlatsisoqarpoq. 2010-mi nunaqarfinni su-
liffissarsioritut amerlassusaat 4 %-ip missingaa, kommunip
agguaqatigiisitsineranut (6 %-mut) sanilliullugu appasin-
nerulluni.

I bygden bør erhvervsudviklingen styrkes gen-
nem primært forbedrede forhold for bæredygtigt
fiskeri og produktion, herunder også nye ini-
tiativer. Dertil skal der være mulighed for nye
landbaserede erhverv. Området til erhverv bør
udvides nordpå og omfatte næsset.

Boligbyggeri til erstatning for saneringsmodne
boliger er en mulighed, og borgerne påpeger
især behov for børneinstitutioner, indendørs
fritidsfaciliteter og infrastruktur, herunder van-
dforsyning, belysning, nye kørespor og affald-
shåndteringsløsninger, der også har betydning
for bygdens sundhed. Det bør desuden overvejes
at flytte dumpen.

Befolkning og boliger

Befolkningstallet i Tasiusaq er vokset siden 1980,
hvor indbyggertallet var 163. Pr.1/2 2013 var der
således 246 indbyggere i bygden. Inden for de
seneste 10 år har indbyggertallet dog været mere
eller mindre stagnerende, og uden betydelig til-
eller fraflytning i bygden.

Bygden har en spredt bebyggelsesstruktur
bestående af fritliggende enfamiliehuse. Bol-
igerne ligger primært langs den sydvendte kyst-
strækning. I bygden er der en restrummelighed
på ca. 50 nye boliger.

Erhverv og havn

De vigtigste erhverv i Tasiusaq er fangst og fiskeri
efter hellefisk og ræklingeproduktion. Produk-
tionsanlægget i bygden benyttes imidlertid kun
som fryseanlæg. Havnen i Tasiusaq har en anløb-
sbro med en kajlængde på 5,5 meter og en vand-
dybde på ca. 2,5 meter.

Arbejdspladserne i Tasiusaq er knyttet til: Uper-
navik Seafood A/S, Pilersuisoq A/S, Servicehuset,
Bygdekonsultationen, Kommunekontoret, et
privatejet indhandlingssted af fersk skind, Nukiss-
iorfiit, den privatejede renovation og skolen.
Herudover er der erhvervsaktiviteter knyttet til
turisme. I 2010 udgjorde antallet af arbejds-
søgende i bygderne ca. 4 %, hvilket er lavere end
kommunegennemsnittet (6 %).

Der er ingen restrummelighed for erhverv.

Infrastruktur og service

Helistoppet ligger nord for bygden, men har
ingen vejforbindelse. Øvrig transport foregår ad
søvejen, med hundeslæde eller snescooter.

Inuussutissarsiutinut sanaartorfissaqanngilaq.

Angallannermi periarfissat sullissinerlu

Helistop-i nunaqarfiup avannaatungaaniippoq, aqqusineqanngilarli. Angallannermi periarfissat allat tas-saapput imatigut angallatit, qimussit snescooterillu.

Aqqusineq pingaarneq nunaqarfik kangianiit kimmut napillugu ingerlaarpoq. Tassanngaanniit minnerusunik avalequteqarpoq. Ataatsimut isigalugu aqquserngit im-minnut atanerulernissaat pisariaqartinneqarpoq – nutaat aqqusernillu pitsaanersut.

Nukissiorfiit teknikkimut tunngasut ingerlannerat isum-agisaraat, innaallagiaq, kiassarneq aamma imermik pil-ersuineq. Iermik pilersuineq tatsinit imeqarfiusuniit, imaluunniit nilaat aatseriarlugit maqitsisarfinniit imer-tartornikkut ingerlanneqartarpoq. Tasiusaq eqqakkanut kuuffilersugaanngilaq illu sullivik eqqaassanngikkaanni, imerlu illulerinnermiit igitaq, pinngortitamut kuutsiin-arneqartarpoq, unnuaanerani eqqakkat tummeraasiniit sisoortitsivilinniit imaanut iginneqartarput. TELE Green-landip oqarasuaatit assigissaallu atorlugit attaveqarneq isumagisaraa.

Kommunip allaffia 2002-mi sanaajuvoq, illumilu tassaniip-put nunaqarfimmi susassaqartitsiviit aamma nunaqarfiup nakorsiartarfia. Illu sullivik iggavittalimmik inersuaqarpoq, anartarfeqarluni, uffarfeqarluni mikisumillu errorsisarfeqar-luni. Taassuma saniatigut utoqqarnut marlunnik inissiaqar-poq, aaqqissuussaasumillu angerlarsimaffimmi ikiorteqar-luni. Meeqqanik paarsisarneq ulluunerani paarsisarneq aqqutigalugu aqqitaavoq.

Ilinniartitaaneq

Nunaqarfimmi meeqqat atuarfiat, Tasiusap Atuarfia 2011-mi allissuserneqartoq, 42-t missiliorlugit atuartoqarpoq atualeqqaaniit 9. klassimut.

Kulturi aamma sunngiffik

Tasiusami illut tallimat eriagisarialittut toqqarneqarsimap-put: B-81, B-83, B-89, B-102 aamma B-202 ilaatigullu taak-kua ilagaat handelip illuutitoqai.

Illu sullivimmi inersuaq nunaqarfiup katersortarfiatut atuuppoq, annermillu nunaqarfimmi kulturikkut inuunermi, peqatigiiifeqarnermilu, sinaakkutaalluni. Sunngiffimmi ingerlatat allat pinngortitamut avatangiiserisamut attuu-massuteqarput.

Den primære bygdevej forløber på tværs af bygden i øst-vestgående retning. Herfra ud-springer en række mindre veje. Der er generelt behov for en mere sammenhængende infrastruk-tur – både nye og bedre veje.

Nukissiorfiit står for den tekniske drift af el-, varme- og vandforsyning. Vandforsyningen sker fra drikkevandssøer eller som huggestykker fra mindre isbjerge som smeltes og hentes i taphuse. Der er ingen kloakering i Tasiusaq bortset fra ved servicehuset, og det grå spildevand udledes direkte til terræn. Natrenovation udledes til havet fra rampe med sliksk. Telekommunikation var-etages af TELE Greenland A/S.

Den kommunale administrationsbygning blev opført i 2002 og i samme bygning findes også bygdens aktivitetshus og bygdekonsultation. Servicehuset har en sal med tilhørende køkken, toilet og bad samt et lille vaskeri. Derudover er der to ældreboliger og organiseret hjemmehjælp. Børnepasning foregår i dagpleje.

Uddannelse

Bygdens folkeskole, Tasiusap Atuarfia, der er udvi-det i 2011, har ca. 42 elever fra 1. – 9. klassetrin.

Kultur og fritid

Der er udpeget fem bevaringsværdige bygninger i Tasiusaq: B-81, B-83, B-89, B-102, B-107 og B-202 og omfatter bl.a. de gamle handelsbygninger.

Salen i servicehuset fungerer som bygdens for-samlingshus og danner den primære ramme om bygdens kultur- og foreningsliv. Andet fritidsliv er knyttet til den omgivende natur.

Upernavik Kujalleq

Upernavik Kujalleq Upernavimmiit 81 km missiliorlugit kujalliuvoq. Tavanimut Sonnerimik taajugaat. Nunaqarfik niuertoruseqarfittut tunngavilerneqarpoq 1855-mi – tamatumalu eqqaani nunaqarfinnut anginerusunut allanut sanilliullugu – ammasumillunilu qorsoqqisumiilluni. Nunaqarfik narsaamanermiipppoq siunissami alliartorfis-sarissumi. Nunaqarfik nuungajuup kangiataungaani inissisimavoq, qeqertat anginerit Baffin-ip Kangerliumarnganut sammisut arlanni.

Upernavik Kujalleq

Upernavik Kujalleq ligger ca. 81 km syd for Upernavik. Bygden bliver ofte stadig kaldt Søndre Upernavik, og det grønlandske navn er en direkte oversættelse heraf.) Bygden blev grundlagt som handelsstation i 1855, og har - i modsætning til de øvrige større bygder på egnen - et åbent grønt præg. Bygden ligger i et fladt landskab med rigelig rummelighed til fremtidig udvikling. Bygden er placeret på den østlige side af en lille tange, der udspringer af en af de større øer i Baffinbugten.

Anguniakkat sammisallu pingaarutillit

Nunaqarfimmi anguniagaq tassaavoq, inoqarfiit allat suleqatigalugit, aalisarnermik immaqalu aamma takornari-aqarnermik ineriartortitsinissaq, nunaimertanillu immik-koortitsisoqarnissaa qulakkeerneqassaaq, inuussutissarsiuteqarfiit suliat akimorlugit suleqatigiiffisinnaasaannik. Minnerunngitsumik talittarfeqarnerup pitsanngorsaaffigineqarnissaa pisariaqartinneqarpoq, ilaatigullu nunaminertaq tatsip eqqaaniittoq umiarsualiveqarfissatut piukkunnaateqarpoq. Ataatsimut isigalugu, illoqarnermut tunngatillugu, annertuumik iluarsartuussisoqarnissaa isaterisoqarnissaa, kiisalu eqqaavilerinerup, nunaqarfimmi inuunermi atugassaritaasunut pingaaruteqarluinnartup pitsaanerusumik aaqqiivigineqarnissaa, pisariaqartinneqarput.

Meeqqat inuusuttullu periarfissaat amerlaqaat, nunaqarfiup iluani pinngortitamilu avatangiisimi, tamakkualu ilinniartitsinerimi, peqatigiiffilerinerullu pitsanngorsarnerani atorqeersinnaapput. Kissaatigineqarpoq qimussertarneq piniariaaserlu qangatoortoq illersorneqassasut. Tamakkua nunaqarfimmi inissaqartinneqartuarnissaat qulakkeerneqassaaq.

Målsætninger og fokusområder

Det nuværende serviceniveau og boligudbud skal søges opretholdt. Yderligere byudvikling skal ske inden for det eksisterende bygdeområde.

Målet for bygden er, at både fiskeriet og eventuel turisme skal udvikles i samspil med andre bosteder, og der skal sikres mulighed for arealudlæg, hvor erhvervene samarbejder på tværs af brancherne. Især er der behov for forbedrede kajanlæg, og bl.a. området ved indsøen kan anvendes til havneformål. Der er generelt et stort renoverings- og saneringsbehov på boligområdet, samt behov for bedre affaldshåndtering, som har betydning for levevilkårene i bygden.

Mulighederne for børn og unge er mange, både i bygden og i naturen rundt om, og disse kan bruges i læringssammenhæng og til at forbedre foreningslivet. Man ønsker at værne om aktiviteter som hundeslædekørsel og det traditionelle fangerliv. Det skal der fortsat sikres plads til i bygden.

Innuttaasut ineqarnerlu

Upernavik Kujallermi innuttaasut 1980-ip kingornatigut amerliartuaaginnarsimapput 1980-imi 133-niit, ullumikut 197-nut (ulloq 1.2. 2013). Ataatsimulli isigalugu innuttaasut amerlassusaat ukiuni kingullerni 20-ni taamaaginnangajavissimavoq, innuttaasut amerliartuaarnerat annikitsuinnarmik nikeralaartarluni. Innuttaasunik ukioqqortussutsinut sanilliussermi, meeqqat inuusuttullu amerlangaatsiaqaat (36 %-it), taamannallu inissisimasogarnera piffissami sivisuumi aalaakkaasimavoq.

Upernavik Kujallermi illut amerlanersaat tassaapput ilaqutariit ataasiakkaat illui immikkuullarissumik inissimasut, amerlanersaannut tunngatillugu, pissutsinut naleqqukkunnaarsimasut, angissutsimikkut isikkumikkullu. Upernaviup nunaqarfii ataatsimut isigalugit malunnarpoq, inoqutigiit amerlasoorpassuusarnerat (arfineq pingasut, qulaaluat angullugit) illuaramineeqqani. Upernavik Kujallermi agguaqatigiisitsinermi inoqutigiit ataatsit 4,7-nik inuttaqartarput, tamannalu Upernaviup nunaqarfiini qaffasinnerpaat ilagaat. Nunaqarfimmi illuliorfusinnaasog sinneruttoq illunut 40-nut naapertuuppoq.

Inuussutissarsiutit umiarsualivillu

Nunaqarfimmi pingaarnertut inuussutissarsiutaapput aalisarneq piniarnerlu, ukiunili kingullerni aalisarnermik inuussutissarsiuteqarneq kinguariartulersimavoq qaleraleqassutsip killeqalernera pissutigalugu. Kiisalu, Royal Greenland-ip aamma Polar Seafood A/S-ip Upernavik Seafood A/S-nngorlutik kattunnerat, ajoraluartumik tunisassiorfup matuneqarneranik kinguneqarsimavoq. Taamaattoarli Upernavik Kujallermi aalisakkanik tunisaqarnissamat sulii periarfissaqarpoq.

Umiarsualivik nunaqarfup qitikaniani inissisimavoq, annikitsuunnguamik puttasogarlumi umiatsiaaqqanut talittarfittalimmik/puttasulimmik 3 meterit missiliorlugit takitigisumik. Itissusia 0,2 meteriuvoq. Imaassinnaavoq taseq eqqaaniittoq umiarsualiveqarnermi atorneqarsinnaansoq misissuiffigineqarsinnaasoq.

Aammattaaq Upernavik Kujalleq, Baffin-ip Kangerliumannersuani akuersissuteqarfinnut tapertaalluni pilersiveqarfisatut, toqqarneqarnikuuvoq. Nunaqarfik toqqarneqarpoq, qeqertap annertuunik manissunik nunaminertaqarnera, pissutsillu aallaavigalugit kangerluup oqquusumiinnera, Upernavimmullu pilersuiffittut pingaarnertut toqqarneqarsimasumut, ungasippallaannginnera pissutigalugit. Nunaqarfup piukkunnaataasa ilagaat, ilaatigut misissueqqaarnerup taamatullu, nutaamik umiarsualiviliortoqassagalarpat, sulinerup nalaani annertuumik toqqorsiveqarfusinnaanini. Umiarsuarnik tikiinneqarsinnaanera pitsaasuuvoq, nunaqarfillu angallatinik tikiinneqarsinnaavoq Maajimiit Decembarimut. Tassalu taamaalilluni, nunaqarfup avannaani nunaminertamik immikkoortit-

Befolkning og boliger

Siden 1980 er befolkningstallet i Upernavik Kujalleq vokset fra 133 indbyggere i 1980, til 197 indbyggere i dag (pr. 1/2 2013). Befolkningstallet har dog generelt været stagnerende de seneste 20 år, kun med små udsving i befolkningstilvæksten. Der er en forholdsvis stor andel af børn og unge (36 %), og dette antal har været stabilt set over en længere periode.

Boligbebyggelsen i Upernavik Kujalleq består primært af fritliggende enfamiliehuse, der for en stor dels vedkommende er utidssvarende ift. størrelse og tilstand. I Upernaviks bygder er der en generel tendens til, at husstandene tæller mange personer (op til 8-9 personer) i meget små huse. I Upernavik Kujalleq er det gennemsnitlige antal personer pr. husstand 4,7, hvilket er ét af de højeste i Upernaviks bygder. Der tegner sig således et behov for dels at udvide boligmassen, og dels sanere/renovere de eksisterende boliger. I bygden vurderes at være en restrummelighed på ca. 40 boliger.

Erhverv og havn

Bygdens primære erhverv er fiskeri og fangst, men der har de senere år været en afmatning af fiskerierhvervet på grund af en begrænset hellefiskebestand. En fusion mellem Royal Greenland og Polar Seafood A/S til Upernavik Seafood A/S har desuden resulteret i en lukning af fabriksanlægget. Der er dog stadig mulighed for indhandling af fisk i Upernavik Kujalleq.

Havnen ligger i den centrale del af bygden og har en lille pontonhavn med anløbsbro til fiskerjoller, med en anløbsbro/ponton på ca. 3 meter. Vanddybden er 2 meter. Der kan eventuelt arbejdes med en udnyttelse af nærliggende indsø til havneformål.

Upernavik Kujalleq er endvidere udpeget som supplerende forsyningsbase for tilladelsesblokkene i Baffinbugten. Bygden er udpeget på grund af øens store flade arealer ved en relativt beskyttet bugt og stedets relative nærhed til Upernavik, der er udpeget til hovedforsyningsbase. Bygdens potentiale er bl.a. som et større oplagsområde i forbindelse med såvel efterforsknings- som udbygningsfasen, såfremt der etableres en ny havn. Besejlingsforholdene er gode, og bygden kan besejles fra maj til december. Der er således udlagt et nyt område nord for bygden til erhvervs- og havneformål.

sisoqarnikuuvoq, inuussutissarsiutinut umiarsualivimmullu atugassamik.

Tamakkua saniatigut makkunannga ingerlatsiviuvoq, in-
nuttaasut amerlanerpaataasa suliffigisaannik: Pilersuisoq,
Qaasuitsup Kommunia, atuarfik, Nukissiorfiit, Saattuaq A/S,
oqaluffik aamma nunaqarfik nakorsiartarfik. Taakkua sania-
tugut takornarialerineramik inuussutissarsiuteqartoqarpoq.
2010-mi nunaqarfinni suliffissarsiortut amerlassusaat 4
%-ip missingaa, kommunip agguaqatigiisitsineranut (6
%-mut) sanilliullugu appasinnerulluni.

Kommuneplani malillugu inuussutissarsiutinut umiarsu-
alivimmullu tunngasuni inissaq sinneruttoq 32.000 m²
missiliorlugu annertussuseqarpoq.

Angallannermi periarfissat sullissinerlu

Nunaqarfiup helistop-ia oqaluffiup killinnguani inigisarluni
aminiit qanittukkut nuunneqarpoq, nutaamik inissin-
neqarluni nunaqarfiup avannamut kippasinnerusortaani.
Angallannermi periarfissat allat tassaapput imaatigut
angallatit, qimussit snescooterillu, tamakkuali sivikinneru-
mik sikuusalerneranit killeqalernikuupput.

Nunaqarfiup iluani angallannermi periarfissatuat tassap-
put aqquernit marluk: Ataaseq kangimut-kimmullu sam-
missoq, nunaqarfimmiit kimmut eqqaavissuarmut ikual-
laavimmullu ingerlaartoq, aappaa avannamut-kujammullu
sammisoq kujataani oqaluffimmiit avannamut inuussutis-
sarsiuteqarfimmut (Royal Greenlandip tunisassiorfigisi-
masaanut) ingerlaartoq.

Ingerlatat teknikkimut tunngasut Nukissiorfinniit inger-
lanneqarput, attaveqatigiinnermut tunngasortai TELE
Greenland-imit ingerlanneqartut. Nunaqarfik eqqaavin-
nut kuuffilersugaanngilaq, illulerinerimiillu imeq igitassaq
pinngortitamut kuutsiinnarneqartarpoq. Unnuaanerani
igitassat puussiat tummeraasaniit sissamut kuerarneqar-
tarput.

Imermik pilersuineq tarajuiaavik, nunaqarfiup innallagis-
siorfianut iliveqarfiup kangiatungaaniittumi inissinneqar-
simasoq, atorlugu pisarpoq, Imeq imertartarfinni assar-
torneqartarpoq. Ataatsimulli isigalugu imeq annikippoq
taarseraanneralu pitsaasuunngilaq.

Upernavik Kujallermi marlunnik utoqqarnut inissiaqarpoq
aamma nunaqarfik nakorsiartarfeqarpoq, illu sulliveqar-
luni, nunaqarfimmi allaffeqarluni atuakkanillu atorniartar-
feqarluni. Nunaqarfik meeqqanik paaqqinnittarfeqarner-
mut aaqqissussivigineqanngilaq.

Ilinniartitaaneq

Nunaqarfiup atuarfia, Mathiarsip Atuarfia atuarnut
39-nut inissiaqarpoq atualeqqaaniit 9. klassinut. 10. klassit

Herudover har bygden følgende funktioner,
som beskæftiger den primære del af befolkning-
en: Pilersuisoq, Qaasuitsup Kommunia, skolen,
Nukissiorfiit, Saattuaq A/S, kirken og Bygdekonsultationen.
Herudover er der erhvervsaktiviteter
knyttet til turisme. I 2010 udgjorde antallet af
arbejdssøgende i bygderne ca. 4 %, hvilket er
lavere end kommunegennemsnittet (6 %).

I kommuneplanen er der en restrummelighed på
ca. 32.000 m² til erhvervs- og havneformål.

Infrastruktur og service

Bygdens helistop er netop flyttet fra sin oprindel-
ige placering tæt ved kirken, til en ny placering i
den nordvestlige del af bygden. Øvrig transport
foregår ad søvejen, med hundeslæde eller snes-
cooter, hvilket dog begrænses af kortere perioder
med islæg.

Vejstrukturen i bygden består i princippet kun
af to veje: En øst-vest gående vej, der forbinder
bygden med dumpen og forbrændingsanlægget
mod vest, og en nord-sydgående vej fra kirken i
syd til erhvervsområdet (tidligere Royal Green-
lands produktionsanlæg) i nord.

Den tekniske drift varetages af Nukissiorfiit,
mens telekommunikation varetages af TELE
Greenland A/S. Der er ingen kloakering i bygden,
og gråt spildevand udledes direkte til terræn.
Natrenovation indsamles i poser og deponeres
ved den etablerede rampe for tømning direkte til
stranden. Vandforsyning sker via osmoseanlæg-
get, der er placeret sammen ved bygdens elværk
umiddelbart øst for kirkegården. Vandet hentes
i taphuse. Dog er der generelt lav vandstand og
ringe vandudskiftning.

Der er to ældreboliger i Upernavik Kujalleq plus
bygdekonsultation, bygdekontor samt bibliotek.
Bygden har ingen organiseret børnepasning.

Uddannelse

Bygdeskolen, Mathiarsip Atuarfia, har plads til 39
elever fordelt på 1.-9. klassetrin. I 10. klasse flyttes
eleverne til Upernavik.

Kultur og fritid

Bygdens ældste bebyggelse ligger i området nær
havnen. Der er udpeget i alt 7 bevaringsværdige
bygninger, B-73, B-75, B-77, B-79, B-80, B-119,
B-120. De bevaringsværdige huse trænger dog
generelt til istandsættelse.

Upernavimmut nuuttarput.

Kulturi aamma sunngiffik

Nunaqarfimmi sanaartukkat pisoqaanerit umiarsual-
iviup eqqaaniipput. Illut arfineq marluk eriagisassatut
toqqarneqarsimapput, B-73, B-75, B-77, B-79, B-80, B-119,
B-120. Illulli eriagisariallit ataatsimut isigalugit iluarsaat-
tariaapput.

Oqaluffik kujataatungaani inissisimavoq, tamaalillunilu
nunaqarfiup kujammut killinganut nalunaaqutaalluni.
Oqaluffik, inuusutut klubbiat (Johannes-ip Katersortarfia)
katersortarfillu, nunaqarfiup kulturikkut inuuneranut,
peqatigiiffeqarnermullu, sinaakkutaapput.

Kirken ligger i den sydlige del, og markerer
således bygdens sydlige afgrænsning. Kirken,
ungdomsklubben (Johannes-ip Katersortarfia) og
forsamlingshuset danner rammerne om bygdens
kultur- og foreningsliv.

Uummannaq

Illoqarfik Uummannaq Uummannap Kangerluani qeqertannguamiippoq (12 km²-tut angitigisumi) kaperlattartup killeqarfianiit 460 km-rit missiliorlugit avannarpasinnerusumi. Illoqarfiup ateqaatigaa qaqqaq tunuliaqutigisani, 1.200 meterit missiliorlugit portutigami illoqarfimmut malunnaqutaalluortoq. Uummannaq kommunip illoqarfini annerit pingajoraat arfineq marlunnik nunaqarfitalik: Ikerasak, Illorsuit, Niaqornat, Nuugaatsiaq, Qaarsut, Saattut aamma Ukkusissat.

Uummannaq

Byen Uummannaq – “det hjerteformede” – ligger på en lille ø (12 km²) i Uummannaq Fjorden ca. 460 km nord for polarcirklen. Byen har fået navn efter det nærliggende fjeld, der med en højde på knap 1.200 m knejser over byen og dominerer bybilledet. Uummannaq er kommunens tredjestørste by med de 7 tilhørende bygder: Ikerasak, Illorsuit, Niaqornat, Nuugaatsiaq, Qaarsut, Saattut og Ukkusissat.

tamaani najugaqartoqartarsimaneranut, uppersaataap-put. Uummannap qeqertaa 1700'kkunni arfanniarfinngorpoq. Niuertut ajoqersuiartortitallu malinnaapput, illoqarfillu niuertoqarfittut tunngavilerneqarpoq 1763-mi niuertumit I.H. Bruun-imit.

Illoqarfik qaqqap sioraani kujammut sissartaa tamakkerlugu siassimavoq, illuliorfusinnaasutuarmi sissami qaqqajunnat sivingasuut, imeqarfiullu eqqaata tungaanut killigitiitap, akornanniippoq. Illoqarfinni allarpassuarnisulli illoqarfiup pisoqartaa umiarsualiviup eqqaaniippoq. Illoqarfiup illui qalipaatisissaaqisut qaarsortani maniit-tuni akuttullutik nappaatiterneqarsimapput. Illoqarfiup alliarthonera 1982-miilli annermik avannamut kangimut ingerlasimavoq, sulisitsisut suliffiuteqarfii, iliveqarfik, arsaattarfik aamma eqqaaveqarfik tamaaniilersimallutik, illoqarfiulli tamaanga alliartoqqissinnanera killeqalersimavoq pinngortitap nammineq pilersitai qaqqaniittut, illoqarfiullu qeqqani ingerlatsivinnut ungasippallaalerneq pissutigalugit. 1992-miilli, illoqarfiup avannamut kimmu-ut immikkoortortaa, ineriartorfiulersimavoq. Siunissami illoqarfiup alliarthonissaa aammattaaq avannamut kimmu-ut Uillut tungaanut ingerlassaaq, nunaminertanik illuliorfis-sanik inuussutissarsiuteqarfissanillu immikkoortitsivigineqarsimasumi.

Uummannaq takornariaqarfiuvoq, nunanit allanit umiarsuarnik takornariartaatinit, Ilulissaniilu ilaasartaatinit mikinerusunit, tikinneqartartoq. Eqqaa periarfissanik ulikkaarpoq, assersuutigalugu Nuussuarmi qaqqasiortit, Qasigissat tungaannut, Taseq Tungujortoq, nunamilu pisuttuarnerit – naak qeqertap ilaa pisuttuarfikkumina-akkaluaqisoq. Qimusserneq imaluunniit snescooterinik angalaarneq, sikukkut aalisarnissamut, kiisalu eqqaani iluliansuarnut ingerlaarneq aaqquissuunneqarsinnaap-put. Uummannamiit ajornanngitsumik periarfissaqarpoq, nunaqarfiit arfineq marluusut, imaluunnit asimioqarfi-usimasut arlaat, tikeraassallugu, taakkununga ilaavoq qangarsuaq ukiiviusarsimasooq Qilakitsoq, timinik paniin-narnikoqarnermigut ilisimaneqartooq.

Illoqarfiup anguniagai (pingaartitat, ineriartornermi anguniakkat il.il.)

Uummannap illoqarfittut ineriartornera attatiinnarneqas-saaq ingerlateqqinneqarlunilu, makkunatigut qitiusu-mik ingerlatsivittut, atuarfik, allaffissorneq, timersorneq aamma nioqqutissanik immikkuullarissunik nioqqute-qarfittut. Ilinniagaqarfiit illoqarfimmiittut, imikkoortortaq tamakkerlugu meeqqat atuarmi naammassereermermi, qitiusumik ilinniagaqarfittut nukittorsarneqassapput. Pit-saasunik inissaqartitsinikkut tamanna ikorfartorneqassaaq, aamma nunaminertat illuliorfissat qulaakkeerneqassapput, nunaqarfinniit illoqarfimmut nutsertut piareersimaffigin-iarlugit.

Oldtidsfund og ruiner er et bevis på, at der har været bosætning i området i tusinder af år. Uummannaq-øen blev hvalfangersted i 1700-tallet. Købmænd og missionærer fulgte efter og i 1763 blev byen grundlagt som koloni af kolonibestyrer I.H. Bruun.

Byområdet ligger langs med fjeldet og hele den sydlige kyst, idet der kun kan bygges på et bælte mellem stejle skrån timer ved kysten og spærrezonen til vandindvindingsområdet. Som i mange andre byer ligger den ældste bydel tæt på havnen. Byens huse er malet i et væld af farver og ligger frit i det kuperede klippeterræn. Siden 1982 er byudviklingen overvejende sket i nordøstlig retning med entreprenørpladser, kirkegård, fodboldbane og dumpområder, men yderligere byudvikling i denne retning er be-grænset af de naturgivne forhold med fjeld og en lang afstand til de centrale byfunktioner. Siden 1992 er der sket en udvikling af boligområder mod nordvest. Den fremtidige byudvikling vil ligeledes ske mod nordvest på det vestlige næs mod Spraglebugten, hvor der er udlagt arealer til boliger og erhverv.

Uummannaq er en turistdestination, der besøges af store internationale krydstogtskibe og mindre turboåde fra Ilulissat. Der er mange muligheder i området, f.eks. klatreture i fjeldene på Nuussuaq halvøen, vandreture til Spraglebugten, den Blå sø og i fjeldene – omend dele af øen er ufremkom-melige. Der kan arrangeres hundeslæde- eller snescooterture med mulighed for isfiskeri og kørsel til områdets store isfjelde. Fra Uummannaq er det også nemt at besøge en af de syv bygder eller nedlagte bopladser, herunder den gamle vinterboplads Qilakitsoq, der er kendt for sine mumier.

Målsætninger for byen (fokusområder, udviklingsmål mv.)

Uummannaq skal fastholdes og udvikles som lokalcenter med funktioner som skole, admin-istration, sport og specialvarebutikker. Byens uddannelsesinstitutioner skal styrkes som læring-scentrum for områdets unge, når de har færdig-gjort folkeskolen. Gode boliger skal understøtte dette, og der skal sikres arealudlæg til nye boliger for at imødekomme tilflytning fra bygd til by.

Byens øvrige potentialer knytter sig til udbygning af fiskeri og fiskeindustri, den forventede genåb-

Illoqarfiup allatigut periarfissai, aalisarnermut aalisakanillu tunissassiornermut, Marmoriliup ammarneqaq-qinnissaanik pilersaarutitut, offshore-mut atasumik inuussutissarsiutitut, takornariaqarnermullu, tunngapput. Angallannermi periarfissat pitsaanerulernerat – taasuma iluani umiarsuliavitsigut periarfissat annertunerusut aamma pilersaarusiukkamik imaatigut angallassineq, kisalu teknikkikkut pilersuineq pitsaanerusoq – periarfissat tamakkiisumik pivisunngortinneqarnissaani tunngaviususatut isigineqarput.

Kommunip takorluugai anguniagaalu pingaarnerit tassaapput, innuttaasut kissaatigisaannut ilanngullugit, tigussaasumik pilersaarusiornermi aqutsinermi sakkut. Taamaattumik kommunip illoqarfiini nunaqarfiinilu assigiinngitsunik iluseqarlutik takkuttarput, matumani takuneqarsinnaasutut: uummannaq_kn.pdf (62.3 KB)

Innuttaasut ineqarnerlu

Uummannami ulloq 1.2. 2013 inuit 1.282-it najugaqarsimapput, taakkualu kommunimi innuttaasut 7 %-ingajulluinnaraat. Innuttaasut amerlassusaat 2000-p tungaanut qaffakiartuaarsimavoq, tamatumali kingornagut 12 %-mik appariaateqarsimalluni. Innuttaasut ukioqqortussutitut agguaassimanerat Nunarput tamakkerlugu atuuttumut assinguvoq. Tamaanga, tamaangaannillu nuuttarnerit amerlanersaat Nuummur, Sisimiut og Qaqortumullu sammisuupput, Nunaqarfinni atugaaneruvoq nunaqarfimmut sanilerisamut illoqarfimmulluuniit qaninnermut nuuttoqartarnera.

2010-mi Uummannami illut 576-upput, taakkunaannga 41-t Namminersorlutik Oqartussanit pigineqarput, taannalu 7 %-mut naapertuuppoq. Illut agguaassimanerat imaappoq 79 %-it ilaqutariit illui, 13 %-it illut uigulukutsut aamma (8 %-it inissiat quleriit). Piffissami 2000-2010 ilaqutariit illui 40-t missiliorlugit amerleriaateqarsimapput, illut uigulukutsut inissiallu quleriit ataatsimut isigalugu allannguuteqanngitsut. Illoqarfik 2010-mi 7-nik ilinniartunut inissiaqarpoq, utoqqaat illuannilu 42-nik inissiaqarluni. Illoqarfimmi illoqutigiit 2013-mi 459-usimapput, tamannalu agguaqatigiisitsinermi illoqutigiinni inoqassutsimut 2,2-mut naapertuuppoq.

Illoqarfiup alliartornera ukiuni kingullerni kimmur Qasigissat tungaannut ingerlavoq. Taamatut ingerlasoqarnera ukiuni aggersuni nangeqqissaaq. Naatsorsuutigineqarpoq, nunaminertat sinaakkutsiunneqarsimasut iluini, inissiaq sinneruttoq illunut 185-t missinginut naammassasoq.

Inuussutissarsiutit umiarsualivillu

Illoqarfimmi inuussutissarsiutit pingaarnerit tassaapput aalisarnerneq (pingaartumik qaleralinnik) aamma puisinnarneq. Aalisartut pisatik Royal Greenland-imut, umiarsualivimmi tunisassiorfeqartumut, tunisarpaat. Aalisakanik tunisassiorfik illoqarfimmi suliffeqarfiit annersaraat,

ning af minen i Maamorilik samt udviklingsmuligheder relateret til offshore relaterede erhverv og turisme. En forbedret infrastruktur – herunder flere havnefaciliteter og bådrunder samt bedre teknisk forsyning - ses som forudsætning for at realisere det fulde potentiale.

Kommunens overordnede visioner og målsætninger er styringsredskab for den fysiske udvikling, i sammenhæng med borgernes egne ønsker. Derfor kommer det konkret til udtryk i kommunens byer og bygder på forskellig vis, hvilket kan ses her: indsatsomraader_uummannaq.pdf (60.2 KB)

Befolkning og boliger

Der boede 1.282 personer i Uummannaq pr. 1/2 2013, hvilket svarer til godt 7 % af kommunens befolkning. Indbyggertallet steg frem til 2000, men siden er det faldet med 12 %. Befolkningens aldersfordeling ligner meget den generelle for Grønland. Til- og fraflytning sker overvejende til Nuuk, Sisimiut og Qaqortoq. I bygderne er tendensen, at man overvejende flytter til nabo-bygder eller byen i lokalområdet.

I 2010 var der 576 boliger i Uummannaq, hvoraf Selvstyret ejede 41, svarende til 7 %. Boligerne fordeler sig på 79 % enfamiliehuse, 13 % rækkehuse og 8 % etageboliger. Antallet af enfamiliehuse er steget med ca. 40 i perioden 2000-2010, mens antallet af rækkehuse og etageboliger er stort set uændret. Der var 7 kollegieboliger i byen og 42 pladser i alderdomshjem i 2010. I 2013 var der 459 husstande i byen, hvilket svarer til en gennemsnitlig husstandsstørrelse på 2,2 personer.

I de senere år er boligudbygningen primært sket i vestlig retning, mod Spraglebugten. Denne udbygning fortsættes i de kommende år. Det vurderes, at der inden for de udlagte rammeområder er en restrummelighed svarende til ca. 185 boliger.

Erhverv og havn

Byens primære erhverv er fiskeri (især hellefisk) og sælfangst. Fiskerne indhandler deres fangst hos Royal Greenland, der har en fiskefabrik på havnen. Fiskefabrikken er den største arbejdsplads i byen, med 80 medarbejdere i højsæsonen. Der er rummelighed inden for havne- og erhvervsområdet til udvidelse af fabrikken.

Erhvervsområder til større håndværks- og erhvervsvirksomheder samt havneformål ligger

peqarnerpaaffiani 80-nik sulisoqartartoq. Umiarsualivimmi, inuussutissarsiuteqarfusumilu, tunisassiorfiup allinissaanut inissaqarpoq.

Sissaq sinerlugu sumiiffinni arlalinni, nunaminertat immikkoortinneqarsimapput, assessorissanik, sulinermillu inuussutissarsiuteqarfinnut anginerusunut, kiisalu umiarsualiveqarnermut attuumassutilinnut, atugassat, aammattaarli illoqarfiup iluani nunaminertaqarpoq iluarsaassisarfeqarfi-usunik, siunertanut allanut atugassiaasimagaluartuni. Nunaminertani avannarpasinnerusuni inissaqarluarpoq – sis-sami kitaatungaaniittumi kangiatungaaniittumilu 111.000 m² missiliorlugit annertutigisumik. Kisiannili kitaatungaani angallannermut periarfissat suli naammanngillat. Tamakua saniatigut illoqarfimmi arlalinnik sulisitsisoqarpoq, innaallagisserisut biilinillu iluarsaassisartut, aammattaaq kommuni sannaveqarpoq.

Takornariaqarnek Uummannami annertusiartorpoq, tunngavissalullunili tikikkuminaannera pissutigalugu. Peqatigisaanillu illoqarfik ullumikkut unammilligassaqarpoq, Hotel Uummannap matunerata kingunerisaanik, illoqarfimmi unnuiffissat ikittuaraannanngormata.

Uummannami suliffissaqarniarnek 2010-mi (46 %-uvoq)

flere steder langs kysten, men der findes også værksteder i byområder, der er udlagt til andre formål. Der er god rummelighed i de nordligste områder - både på vest- og østkysten - svarende til ca. 111.000 m². Der mangler dog tilstrækkelig infrastruktur på den vestlige side. Der er desuden flere entreprenører i byen, el-installatør samt autoværksteder, og kommunen har et kommunalt værksted.

Turisme er af voksende betydning i Uummannaq, men har dog svære forudsætninger på grund af adkomstmulighederne. Samtidig står byen i dag med den udfordring, at der med lukningen af Hotel Uummannaq nu er meget få overnatningssteder i byen.

I 2010 var beskæftigelsesgraden (46 %) i Uummannaq lidt højere end gennemsnitligt i kommunen (42 %) – også i de 7 tilknyttede bygder (44 %). Antallet af arbejdssøgende (6 %) svarede til niveauet i kommunen, mens det i bygderne lå på 5 %. De største brancher ift. antal arbejdspladser er Offentlig administration og service (391), Handel og reparations-virksomhed (264) og Fiskeri

kommunimi agguaqatigiisitsinermi (42 %-mit) qaffasin-nerulaarluni – aamma nunaqarfittaani arfineq marluusuni taamaappoq (44 %-ulluni). Suliffissarsiortut (6%-upput) kommunip inissisimaneranut naapertuullutik, uffa nunaqarfittaani 5 %-usoq. Sulisorineqartut amerlassusaannut sanilliussinermi suliaasaqarfiit annerit tassaapput, Pisortat allaffissornerat kiffartuussinerallu (391-t), Niuernermi iluar-sartuussinermillu suliffiit (264-t) aamma Aalisarneq (177-t). 2010-mi illoqarfimmi suliffiussinnaasut 1.011-t missilio-rpaat, ilinniarsimasunillu sulisussarsiorneq annertoqaaq.

Marmorilik Uummannaq avannamut kangianiippoq 55 km missilorlugit ungasitsigisumi. Tamaani 1933-miilli marmorimik piiasoqarnikuuvoq, 1973-imiillu aatsitassarsiorfimmi "Inngili Qernertumi" zink-imik, saviminissamik, aqerlus-samik siilvimillu piiasoqarnikuulluni. 300-t angungajal-lugit sulisoqarsimagaluarpoq, aatsitassarsiorfilli 1990-mi matuneqarpoq. Ukiuni makkunani sulissutigineqarpoq aatsitassarsiorfiup ammaqqinneqarnissaa, akuersissutinillu piginnittussaassuseq isumaqatigiissutaareerpoq. Suliniut sulii aallartisarfinniippoq, tunisassiorfiit angallanner-milu periarfissat suliareqqinneqarlutik?. Aatsitassarsior-toqalerpat naatsorsutigineqarpoq suliffissat 120-t missingi pilersinneqarumaartut.

(177). I alt var der i 2010 ca. 1.011 arbejdspladser i byen, hvor der er stor efterspørgsel på uddannet arbejdskraft.

Maamorilik ligger ca. 55 km nordøst for Uum-mannaq. Her er der blevet udvundet marmor fra et marmorbrud siden 1933, og fra 1973 er der ud-vundet zink, jern, bly og sølv i minen "Den sorte engel". Der var næsten 300 ansatte på stedet, men minen blev lukket i 1990. I disse år arbejdes på en genåbning af minen, og der er indgået en aftale med en licensholder. Projektet er fortsat i opstartsfasen, hvor produktionsanlæg og in-frastruktur genopbygges. I driftsfasen forventes minen at skabe ca. 120 arbejdspladser

Infrastruktur og tekniske anlæg

I Uummannaq er der et helistop, hvorfra der flyves til lufthavnen i Qaarsut. Herfra er der flyveforbindelse videre til Ilulissat. I tilknytning til helistoppet er en terminalbygning med ventesal og check-in-faciliteter samt en hangar til bygde-helikopteren.

Angallannermi periarfissat teknikkik-kullu atortut

Uummannaq heliporteqarpoq, tassanngaanniillu Qaarsut Mittarfiannut timmisartuussisoqartarpoq. Taakanngaanniit timmisartumik ilulissanut ingerlaqqittoqartarpoq. Heliporti aallariartortarfeqarpoq utaqqisarfiitaqarlunilu nassatanik tunniussisarfilimmik aammataaq helikopterinut eqqussisarfeqarpoq.

Uummannaq kangerlualu ilaasartaatinit angallavigneqarneq ajorput, Disko Line Arctic, Umiaq Line-luunnit (AUL), tamaannassaarnikuummata. Taamaalluni angallatinik angalaarnerit tamarmik nammineeqluni angallatit atorlugit pisarpoq. Taamaattorli eqqartorneqarpoq Qaarsut Uummannallu akornanni aaliangersimasumik angallasisoqartalissasoq.

Illoqarfimmi aqqusernit, aqqusinernik pingaarnernik aamma pingaaruteqannginnerusunik, aqqusinneeqqanillu, toqqammaveqarput. Aqqusernit pingaarnertit tassapput illoqarfiup immikkoortortaanik kitaaniit kangianut atassusiisut, sapinngisamillu biilnik saneqquffusinnaanngorlugit suliaasut. Aqqusinernit pingaaruteqannginnerusut tassapput illoqarfiup immikkoortuisa ataasiakkat iluini aqqusernit. Aqqusernit ilaat arlallit asfaltigaapput. Aammataaq illoqarfimmi, sumiiffinni arlalinni, aqqusineeraqarlunilu, tummeraqarlunilu ikaartarfeqarpoq. Nalinginnaanaruvoq Februaarimiit Maajimut qimusserfiusarnera. Qimusserfiusarneratali sivilissusia, qanoq ukiorissaartigineranut tunngassuteqarpoq, tassami qimussernerit tamarmik sikkumi pisarmata. Piffissami tamatumani qimussit snescooterillu angallassissutitut pingaarnertut atorneqarput.

Umiarsualivik umiarsuarnit 4,2 meterit angullugu itsinilinnit taliffigineqarsinnaavoq, marlunnillu anginngitsunik talittarfittaqluni – umiarsuaaqqat talittarfiat aamma aalisakkanik usingiartarfiuvoq. Pilersaarusiortoqarnikuuvoq talittarfiup pioreersup nutaamik 8 meterinik itissusilimmik tallineqarnissaa. Napparsimaviup sioraani pujortuleeqqanut umiatsiaaqqanullu puttasoqarpoq, tamakkualu aamma umiarsualiviup avannaatungaani kalaaliminnerniarfimmut tulassinnaapput. Angallatinik ingerlavigiuminaattarpoq ilulissat pissutigalugit, umiarsualivik nalinginaasumik tikineqarsinnaasarpoq Juunimiit Decembarimut. Aammataq Qasigissani, siunissami umiarsualiviliorfissamik, immikkoortitsisoqarnikuuvoq.

Uummannami teknikkikkut sanaartukkat anginerusut sissami siammasillutik inissisimapput, pingaartumik illoqarfiup kangiataungaani. Innaallagissamik, imermik aamma kiammik pilersuineq Nukissiorfinnit ingerlanneqarpoq. Illoqarfiup innaallagissiorfia uuliatortuuvoq, illoqarfiullu qeqqaniilluni. Imermik pilersuineq nunap qaavata ernganik tunngaveqarpoq, tatsinit marlunniit, atuisunullu

Uummannaq og fjorden besejles ikke af rutebåde, da hverken Disko Line eller Arctic Umiaq Line (AUL) sejler til området længere. Al bådtransport foregår derfor med private både. Der er dog tale om at oprette rutetransport mellem Qaarsut og Uummannaq.

Vejnettet i byen består af primærveje, sekundærveje og stier. Primærvejene udgør den overordnede forbindelse mellem byområderne fra vest til øst og tilstræbes udført som tosporede. Sekundærvejene er interne veje i de enkelte byområder. Flere af vejene er asfalteret. Dertil er der en række stier, trapper og gangbroer rundt om i byen. Slædesæsonen starter som regel omkring februar og varer til maj måned. Slædesæsonen er dog bestemt af, hvor god vinteren er, da al slædekørsel foregår på havis. I den periode anvendes hundeslæder og snescootere som primære transportmiddel.

Havnen kan anløbes af skibe med en dybdegang på op til 4,2 m og består af to mindre kajanlæg – en skonnertkaj og en losserampe for fisk. Der er projekteret et nyt kajanlæg med en dybde på 8 m i forlængelse af det eksisterende anlæg. Foran sygehuset er der en pontonbro til både og joller, som også kan lægge til ved brædtet nord for havnen. Besejlingsforholdene er vanskelige pga. isfjelde, men normalt kan havnen besejles i perioden juni til december. Der er endvidere udlagt et område til fremtidig havn ved Spraglebugten.

De større tekniske anlæg i Uummannaq ligger spredt langs kysten, primært i den østlige del af byen. El, vand og varmforsyning varetages af Nukissiorfiit. Byens elværk er oliefyret og ligger centralt i byen. Vandproduktionen er baseret på overfladevand, der indvindes fra to søer og modtages af forbrugerne via et net af elfrostsikrede, præisolerede ledninger, vandtankvogne og taphuse. De fleste huse har indlagt vand i form af vandledning eller vandtank. Varmeforsyningen er baseret på oliefyring. Dagrenovationen køres på dumpen, nord for byen, hvor der foregår åben afbrænding. Placeringen og vindforholdene skaber problemer og gener for borgerne. Samme sted er der jerndump og modtagestation for kemisk affald. Der er ikke etableret et kloaknet i byen. Natrenovation indsamles 3 gange om ugen og tippes i havet fra rampe sammen med gråt spildevand. Ved den østlige kyst er der reserveret et område til materialeoplag, sten- og grussortering samt sprængstofdepot. Større tekniske anlæg tæller også tankanlæg på øens sydligste odde, tæt på havnen.

anngunneqartarluni ruujorit innaallagissamik qerisoornaveersasersukkat oqorsaatitaqareersut, billit imermik asartuutit, imaluunnit imermut tankit atorlugit. Ulluunerani eqqakkat eqqaavissuarmut, illoqarfiup avannaatungaa-niittumut, ammaannartumik ikualaavigineqartartumut, assartorneqartarput. Anorit pissutigalugit, inissisimaffia, innuttaasunut akornutaasarpoq. Tassani aamma saviminikunut eqqakkanullu naajuitsunik (kemisk) tunngavilinnut tigooqqaaveqarpoq. Illoqarfik eqqakkanut kuuffilersug-aanngilaq. Unnuaanerani eqqakkat sapaatip akunneranut pingasoriarluni katersorneqartarput, tummeraasaniillu imaanut kuineqarlutik, imeq illulerinermiit igitaaq, ilanngulugu. Kangiatusaani sissami nunaminertamik, atorussanut ilitsivissamik, ujaqqanut, ujaraaqqanik immikkoortiterivimmut qaartitserutissaasivimmullu, atugassamik inniminniisoqarnikuuvoq. Teknikkikkut sanaartukkanut anginerusunut ilaapput tankersuit, qeqertap kujasinner-saani nuunnguamiittut, umiarsualivimmut qanittumi.

TELE Greenlandip oqarasuaatit assigissaallu atorlugit ataveqarneq isumagisaraa, illoqarfiullu avannaatungaani sakkortusaaviit napparutillu inissinneqarsimapput. Taak-kua inissinneqarsimapput imeqarfimmut killigittitap iluani, namminnerli aamma killigitaqarlutik illersugaapput.

Sullissineq aamma pisortat ingerlatsivii

Pisortat ingerlatsivii pisiniarfillu, illoqarfik tamakkerlugu kiffartuussisut, illoqarfiup qeqqani umiarsualiviup avan-namut kitaatungaani eqiterussimapput. Illoqarfimmi kommuni allaffeqarpoq, politeeqarfeqarpoq qatseru-taasiveqarlunilu, cafeteria, grillbari, imermiartarfik, aamma "Kalaalimineerniarfik". Illoqarfiup ulluinnarni atorussaarni-arfi pingasut, illoqarfiup qeqqani, aamma kitaani, kan-gianilu, immikkoortortaaniipput. Uummannaq qitiusumik peqqinnissaqarfittut, 17-nillu siniffittalimmik napparsi-maveqarfittut inissisimavoq. Illoqarfik aamma kigutiller-iffeqarpoq.

Uummannaq ataatsimoorussamik meeraaqqeriuutigisu-mik/meeqqeriveqarpoq ulluuleranilu paaqqinnittarfeqal-uni. Meeqqeriviusimasooq Dr. Ingridip Meeqqerivia ulloq 1. Aggusti aallarnerfigalugu sunngiffimmi klubbinngorpoq, meeqqanillu paaqqinninneq tamarmi Nuunumut eqiter-unneqarluni. Illoqarfiup meerartaanut nukarlernut, meer-aaqqeriveqarpoq pingasnik, pingasunik meeqqeriveqar-luni ulluuneranilu paaqqinnittoqartarluni. Illoqarfik aammattaaq utoqqarnut illoqarpoq – Utoqqaat Illuat – meeqqanullu angerlarsimaffeqarluni, ulloq unnuarlul paaqqinnittarfiusumik, meeqqanut inuusuttunullu 23-nut inissalimmik, ukioqanngitsuniit 23-it tikillugit ukiulinnut. Taakkua saniatigut atuartut angerlarsimaffiannik pilersit-isoqassaaq hoteliusimasup initaani, atuartunut 50-nut inissaqartitsisussamik, atuartut angerlarsimaffitoqaannut taarsiullugu.

Telekommunikation varetages af TELE Greenland, og der er opstillet en række anlæg og master på fjeldet, nord for byen. Disse er opført inden for vandspærrezonen, men er tillige omfattet af selvstændige spærrezoner.

Service og offentlige funktioner

Institutioner og butikker, der betjener hele byen, er koncentreret i den centrale bydel nord og vest for havnen. I byen er der et kommunekontor, politistation og brandstation, et cafeteria, grillbar, værtshus og "Brædtet". Byens tre dagligvarebutik-ker ligger centralt i byen og i de vest- og østlige bydele. Uummannaq har status som sundhed-scenter og sygehuset har 17 sengepladser. Der er også en tandklinik i byen.

Uummannaq har en kombineret vuggestue/ børnehave samt dagpleje. Pr. 1. august 2013 blev den forhenværende børnehave Dr. Ingrid's Børne-have omdannet til fritidsklub og al pasningsordn-ing for børn blev samlet i Nuunu.. I byen er der desuden et alderdomshjem – Utoqqaat Illuat – og et børnehjem, der fungerer som døgninstitu-tion med plads til 23 børn og unge i alderen 0-23 år. Dertil etableres der skolehjem i det tidligere hotels faciliteter, som erstatning for det gamle skolehjem og skal kunne rumme omkring 50 elever.

På sigt skal byudviklingen – herunder nye ser-vicefunktioner - placeres mod vest, hvor der allerede er udlagt et område til fælles formål som institutioner, undervisning, hotel, butikker og boliger. Området er ubebygget og har en rum-melighed på ca. 20.-23.000 m².

Uddannelse

Byens folkeskole hedder Atuarfik Edvard Kruse og har ca. 250 elever fra 1.-10. klasse samt en special-klasse. Byens bibliotek hører også til på skolen, ligesom der i tilknytning hertil også er fritidshjem og en ungdomsklub.

Uddannelses tilbuddene omfatter desuden den lokale erhvervsskole (Piareersarfik) samt Grøn-lands fisker- og fangerskole (Piniarnermut Aal-isarnermut Ilinniarfik), der stadig er placeret her. Skolen har dog kun et begrænset antal elever. Der kan hvert halve år optages 15 elever på den toårige erhvervsuddannelse. Der påtænkes eta-blering af et kursuscenter.

Illoqarfiup alliertornera, ungasinnerusoq eqqaasaati-galugu – matumani sullissivinnut tunngatillugu – kitaani nunaminertami, sullissiveqarfinnut, ilinniartitaanermut, hotelinut, pisiniarfinnut illulianullu atugassatut, immik-kortinneqareersumi, inissinneqassapput. Nunaminertaq sanaartorfiunikuunngila 20.-23.000m² missiliorlugit inis-saqluni.

Ilinniartitaaneq

Illoqarfimmi meeqqat atuarfiat ateqarpoq Atuarfik Ed-vard Kruse, 250-it missiliorlugit atuartulik atualeqqaaniit 10 klassinut, kiisalu immikkut ittumik atuartut klassiat ataaseq. Illoqarfiup atuakkanik atorniartarfia aamma atuarfimiippoq, taamatuttaq tamaaniipput sunngiffimmi paaqqinnittarfik aamma inuusuttut klubbiat.

Ilinniartitsineri neqeroorutit ilagaat sumiiffimmi in-uussutissarsiutinik atuarfik (Piareersarfik), aamma Pini-arnermut Aalisarnermut Ilinniartarfik, sulit tamaaniittoq, Kalaallit-Nunaanni kisiartaasoq. Atuarfilli ikittuinnarnik il-inniartoqarsinnaavoq. Ukioq affakkaarlugu ilinniartut 15-it tiguneqarsinnaapput ukiuni marlunni atuartussat. Qitiusu-mik pikkorissartarfimmik pilersitsinissaq eqqarsaataavoq.

Kulturi sunngiffillu

Illoqarfiup oqaluffia 1934-mi sananeqarpoq, qaarsunik kipparissakkanik tamaani piaarneqartunik. Oqaluffik – Uummannaq Qaqqaa aapparalugu – illoqarfimmut ilisar-naataavoq, Kalaallit-Nunaannilu oqaluffinni ujarannaasuni kisiartaalluni annersaallunilu. 1998-mi eqqissisinneqarpoq. Iliveqarfik kangiatungaani sissamiippoq illoqarfiup avan-naani.

Illoqarfimi immikkoortortamik eriagisarialimmik toqqaaso-qarnikuuvoq, tassaasoq nunaminertaq C1 tamakkerlugu. Nunaminertaq umiarsualivimmut qanittumiippoq, tamaa-niippullu illut pisoqaanerusut nunasiaanerup nalaaneersut, oqaluffik aamma katersugaasivk.

Uummannami illut eriagisarialittut toqqarneqarsimasut makkuupput:

- B-2, Sunngiffimmi klubbi, meeqqat sanatoriarisimasaat, sananeqartoq 1926/1956
- B-5, Nakorsap illua, sananeqartoq 1907
- B-8, Napparsimavik, sananeqartoq 1941
- B-9, Katersugaasivik, napparsimaviusimalluni illugineqar-simasooq, sananeqartoq 1870/1928/1987
- B-11, Niuertup illua, sananeqartoq 1909 – illu quassuttu-unik saaniliorlugu sanaaq
- B-14, KNI-p allaffia banki, sananeqartoq 1871
- B-12, Illu, sanaeqartoq 1947
- B-15, Allakkerivik, atortussaarniarfik, atisaarniarfusi-masooq, sananeqartoq 1853
- B-16, Orsivik, sananeqartoq 1852 – illu quassuttuunik

Kultur og fritid

Byens kirke blev opført i 1934 af granitkvadre, der blev hugget på stedet. Kirken er – sammen med Uummannaq-fjeldet – et vartegn for byen og den eneste større stenkirke i Grønland. Den blev fredet i 1998. Kirkegården ligger ud til østkysten, nord for byen.

Der er udpeget ét bevaringsområde i byen, der omfatter hele ramme område C1. Området, der ligger tæt på havnen, omfatter bl.a. den ældste bebyggelse fra kolonitiden, kirke og museum.

I Uummannaq er udpeget følgende bevarings-værdige bygninger:

- B-2, Fritidsklub, tidl. sanatorium, børnehjem, opført 1926/1956
- B-5, Distriktslægebolig, opført 1907
- B-8, Sygehus, opført 1941
- B-9, Museum, tidl. sygehus og bolig, opført 1870/1928/1987
- B-11, Handelschefbolig, opført 1909 – bindings-værkshus
- B-14, KNI-kontor og bank, opført 1871
- B-12, Bolig, opført 1947
- B-14, KNI-kontor, tidl. bestyrerbolig, opført 1871
- B-15, Postkontor, proviantbod, tidl. manufaktur-fabrik, opført 1853
- B-16, Bødkerværksted, opført 1852 – bindings-værkshus
- B-17, Assistentbolig, opført 1927
- B-19, Butikslager, opført 1949
- B-23, Udhus til B-29, opført 1923
- B-25, Mødesal, indflyttet fra Nussuaq, genopført 1920
- B-28, Postlager, pakhus, tidl. spækhus og provi-anthus, opført 1861
- B-29, Pakhus, tidl. butik, opført 1853
- B-30, Pakhus i tre etager, opført 1928
- B-32, Postdepot, opført 1921
- B-33, Lager, tidl. smedje, opført 1852
- B-34, Møbellager, tidl. spækhus, opført 1860
- B-110, Skole i 1½ etage, opført 1921/1952
- B-112, Bolig, opført 1948
- B-116, Kirke, opført 1934
- B-117, Præstebolig, opført 1894
- B-299, Udhus til B-117, opført 1904
- B-300, Udhus til B-9, opført 1904
- B-803, Bolig, opført ca. 1925 (tørvemurshus)
- B-807, Dobbeltbolig, opført ca. 1925 (tørvemur-shus)

Ved det vestlige næs af Uummannaq-øen ligger et par tomter efter tørvemurshuse og enkelte eskimoiske grave. Disse er omfattet af fredning-

saaniliorlugu sanaaq B-17, Niuertussap illua, sananeqartoq 1927

- B-19, Pisiniarfup quersua, sananeqartoq 1949
- B-23, Qui B-29-mut atasooq, sananeqartoq 1923
- B-25, Ataatsimiittarfik, Nussuarmiit nuutaaq, napparqin-neqartoq 1920
- B-28, Allagaasivik, quersuaq, orsiviullunilu peqqumaasivik, sananeqartoq 1861
- B-29, Qui, pisiniarfimmut atasiamsoq, sananeqartoq 1853
- B-30, Quersuaq pingasunik quleriilik, sananeqartoq 1928
- B-32, Allagaasivik, sananeqartoq 1921
- B-33, Toqqorsivik, saffiorfikoq, sananeqartoq 1852
- B-34, Pequtaasivik, orsivikoq, sananeqartoq 1860
- B-110, Atuarfik aappaa avillugu quleriilik, sananeqartoq 1921/1952
- B-112, Illu, sananeqartoq 1948
- B-116, Oqaluffik, sananeqartoq 1934
- B-117, Palasip illua, sananeqartoq 1894
- B-299, Qui B-117-mut atasooq, sananeqartoq 1904
- B-300, Qui B-9-mut atasooq, sananeqartoq 1904
- B-803, Illu, sananeqartoq 1925-p missaani (issunik ujaqqanillu qarmalik)
- B-807, Illu affarleriik, sananeqartoq 1925-p missaani (issunik ujaqqanillu qarmalik)

Uummannap Qeqertaata kimmuat nuuata eqqaaniip-put illukut marluk, issunik ujaqqanillu qarmallit sinnikui, ilivetoqqallu ataasiakkaat siulitsinneersut. Taakkua eqqissisimatitsinermut inatsisikkut eqqissisimatitaapput, Nunatta Katersuaasivissualu akuersiteqqaarnagu allanngorteqqusaanatik. Aammattaaq nunaminertaq "Niisimaap Illuata" eqqaaniittoq allanngorteqqusaanngilaq ammalortumik titarlugu 100 meterit iluanni.

Uummannap Katersugaasiviani, napparsimavitoqqami pilersinneqarsimasumi, sumiiffiup eqqaata oqaluttuasartaa paasisaqarfigineqarsinnaavoq, tamakkununnga ilaallutik issittumi ilisimasassarsiortarnerit, Alfred Wegenerip ilisimasassarsiortarneri immikkut sammillugit. Taamaamiipputtaaq ini Edward Kruse-mut eqqaassutissaq, aamma Qilakitsumi timit paniinnarnikut, atisaat assilillugit sanaat, piniarnermi sakkut, qajaq aamma umiaq.

Illoqarfimmiippoq katersortarfitoq aamma kulturik-kut sunngiffimmilu neqeroorutit, taakkununnga ilaallutik kommunimi sunngiffimmi atuartitsineq. Aammattaaq Uummannaq marlunnik arsaattarfeqarpoq, pinnguarterfeqarluni, illoqarfiullu avannaani arsaattarfeqarluni. Timer-sortarfissuaq illoqarfiup qiterpasissuaniippoq, iluaniippullu ini ataatsimoortarfik, ineqarfiusartut aamma cafeteria. Tamaani assammik arsaattoqarsinnaavoq, badmintonertoqarluni, illup iluanilu timersuutit allat ingerlanneqarsinnaallutik. Kiisalu qimussertoqarsinnaasarpooq Februaarimiit Maajimut. Sissamiippullu nunaminertat qimussernermut angallatinulluunnit tunngatillugu ingerlatanut atornerqarsinnaasut.

sloven og må ikke ændres uden Nationalmuseets godkendelse. Endvidere skal området omkring "Julemandens Hus" bevares uændret inden for en radius af 100 m.

På Uummannaq Museum, der er indrettet i byens gamle sygehus, kan man få et indblik i egnens historie, herunder den omfattende polarforskning, med fokus på Alfred Wegeners ekspedition. Her er også en mindestue for Edward Kruse samt kopier af dragterne fra Qilakitsoq-mumierne, fangstredskaber, kajak og umiaq (konebåd).

Der er et ældre forsamlingshus i byen plus forskellige kultur- og fritidstilbud, herunder kommunal fritidsundervisning. Uummannaq har desuden to fodboldklubber, legepladser og en fodboldbane nord for byen. Idrætshallen ligger centralt i byen og indeholder bl.a. et forsamlingslokale, indkvartering og et cafeteria. Der er mulighed for at dyrke håndbold, badminton og flere andre indendørs sportsgrene. Endelig kan der køres i hundeslæde i perioden februar til maj. Langs kysten ligger flere arealer til hundeslæde- og maritime aktiviteter.

Pilersaarummut nassuiaatip suliniute-qarfiisa pingaarutillit 10-t illoqarfinnut nunaqarfinnullu tutsinneri

UUMMANNAQ

Inuussutissarsiutinik ineriartortitsineq

Uummannap eqqaani innussutissarsiornermi qaleralinniarneq, aalisarnej, tunisassiornej, tunisassianillu inerisaaneq nangittumik ineriartortinneqassapput. Taamaattumik nunaminertanik alleriffissanik, nutaanik tunisassiorfiliorfissanik, aalisartullu atugassaannik, naam-mattunik qulakkeerinnittoqartariaqarpoq. Sulisussanik aalajaannerusunik pisariaqartitsineq illoqarfimmut tamarmut iluaqutaassaaq. Aammattaaq Uummannaq takornariarfissatut annertuumik piukkunnaateqarpoq, ilaatigut Qilakitsumi timit paniinnarnikut, Niisimaap Illua, immikkoortortaq eriagisarialik, pinngortitarlu pissutigalugit, tamakkualu piviusunngortinneqartariaqarput illoqarfimmi suliniutit, takujuminarsaanerit, tikinnermilu periarfissat pitsaanerusut aqqutigalugit.

Nunaqarfiit assigiinngiiaartut, tamakkua takornariaqarnermi pingaarutilimmik inissisimapput, taamaattumillu takornariaqarnej pillugu ataatsimoortumik pilersaarusionermermi eqqarsaatinut ilaatinneqartariaqarlutik, tamatumani illutoqqat (assersuutigalugu Illorsuarni, Saattuni aamma Niaqornani) nakkaakkiartorusaaginnaratik, siunertalimmik atorineqarsinnaasariaqarput. Aammattaaq nunaqarfinni inuussutissarsiut pingaarnerpaaq – aalisarnej – nukit-torsaqqinneqartariaqarpoq, ilaatigut talittarfinnik pitsaanerusunik atugassaqartitsinikkut, aalisartut atortuinut periarfissatigut, aamma tunitsivinnik naapertuuttumik allilerisoqarneratigut, kiisalu ingerlatsivinnik attuumas-suteqartunik nutaanik pilersitsinikkut (amernut, aalisakanullu allanut il.il.). Inuussutissarsiutit mikinerusut, soorlu mersortarfiit, assassorluni sanalunneq il.il., aallarnisaasullu minnerit, aammattaaq nunaqarfiit ataannarsinnaanerannut pingaaruteqarput.

Ilinniartitaaq

Uummannami atuarfik illoqarfimmi qiterpasissumi inissisimavoq, taamaattumik ilinniartitsinerup pingartinneqarnera aamma qiutinneqartariaqarpoq. Ulluunerani paaqqinnittarfiit, atuarfiup, atuartut angerlarsimaffisa, ilinniagaqarnermullu atatillugu inigisat, qaffasissumik pitsaassuseqarnermissaat, pitsaasunillu sinaakkutaqarnissaat (aamma silatimikkut), qulakkeerineqartariaqarput, tamatuma, eqqaatalu meerartaasa pitsaasumik atuartitaanissaat naammassiumallugu. Taamaattumik sullissiviit assigiinngitsut suleqatigiittariaqarput, ilinniakkallu sivikinnerusut illoqarfimmi pingartinneqarnerusariaqarput. Tamaanilu Inuit pingaarnerutillugit højskoleliortoqarsinnaaneramik kissaatigineqartoq, annertunerusumik misissorneqartari-

Planredegørelsens 10 strategiske indsatsområder udmøntet i by og bygder

UUMMANNAQ

Erhvervsudvikling

I Uummannaq-området er især hellefiskeriet centralt for erhvervslivet, og fiskeri, produktion og forædling skal stadig styrkes og udvikles. Derfor skal der sikres tilstrækkelige arealer til udvidelse, nye anlæg og til fiskerne. Et mere stabilt arbejdskraftbehov vil være til gavn for hele byen. Samtidig har Uummannaq et stort potentiale for turisme, bl.a. pga. Qilakitsoq-mumierne, julemandens hus, det bevaringsværdige område og naturen, som bør realiseres gennem muligheder og aktiviteter i byen, forskønnelse og bedre adkomstmuligheder.

De forskelligartede bygder spiller en vigtig rolle for turismen, og bør indtænkes i en samlet turiststrategi, hvor også ældre bygninger (i f.eks. Il-lorsuit, Saattut og Niaqornat) kan anvendes aktivt fremfor at forfalde. Men stadig bør bygdernes vigtigste grundlag - fiskeriet - styrkes gennem bl.a. bedre kajforhold, der sikrer fiskernes udstyr, og hensigtsmæssig udvidelse af anlæggene, samt nye relaterede funktioner (skind, andre arter mv.). De mindre erhverv, f.eks. systuer, husflid mm., og mindre iværksættere, har også betydning for bygdernes eksistensgrundlag.

Uddannelse

I Uummannaq er skolen placeret centralt i bybilledet, og prioritering af uddannelse bør ligeledes være central. Både daginstitutioner, skole, elevhjem og studiebolig bør sikres en høj standard og gode fysiske rammer (også udearealer) til at give områdets børn en god skolegang. Derfor bør de forskellige institutioner samarbejde, og de kortere uddannelser skal opprioriteres i byen. Lokale ønsker om en højskole med fokus på Inuit bør undersøges nærmere.

Trods færre elever i bygdeskolerne skal de fysiske rammer være i orden, og kan eventuelt aktivt samtænkes med andre funktioner, afhængigt af bygdens størrelse. Både førskoletilbud og fritidsordninger bør baseres på et pædagogisk grundlag med tilstrækkelige rammer. Også udearealerne, f.eks. legepladser og boldbaner samt frirum om skolebygningerne, er vigtige i en læringssammenhæng, samt boligforhold for uddannet personale. Bygdeleverne skal have

aqarpoq.

Naak nunaqarfiit atuarmi atuartukinneruleraluartoq sinaakkuttat tigussaasut pitsaasuusariaqarput, immaqalu aamma eqqarsaatersuutigineqarsinnaavoq ingerlatanut allanut ilaatinneqalersinnaanerit, nunaqarfiup angissusia apeqqutaatillugu. Atuartunngornissaq sioqqullugu neqeroorutit, sunngiffimmilu aaqqissuussinerit, peror-saanermik tunngaveqartillugit ingerlanneqartariaqarput, pitsaasunik sinaakkutaqartillugit. Aamma silami periarfissat, soorlu pinnguartaarfiit, arsaleriffiusinnaasut, atuarmiillu eqqaanni anitsiartaarfiit, ilikkagaqartitsiniarnermut atasumik pingaaruteqarput, taamatullu sulisorisat ilinniarsimasut illoqarnikkut atugarisaat. Atuartut nunaqarfimmiut, atuarnertik naammassiartorlugu illoqarfimmut nuunnerminni pitsaasunik atugassaqartitaasariaqarput (tigussaasumik, inuttullu), hoteliusimasullu atuartut angerlarsimaffiatut atorineqalersinera, tamatuma ineriartortinneqarnerani alloriarneruvoq pingaarutilik.

Inoqarfiit aamma inigisat pitsaasut

Uummannami ilaqutariit ataasiakkat illui akuttusuut malugisassaapput, Uummannap Qaqaata sioraatungaani inissilluagaallutik siassimasut. Taamaattumik illuiat nutaat, illut perioreersut inissitsiterneranni periusineqarsimasoq malillugu, sananeqassapput, illoqarfiullu allissutissaa kimmut ingerlasinnaavoq. Illut nungullarnikut arlaqartut iluarsaanneqarlutilluunniit isaterneqartariaqarput. Illut taarsersornerini taamatullu nutsertunut, ilaqutarinnut inuuttunut, utoqqarnullu illuliornermi, nammineeirluni illuiat, assingusumilluunniit aaqqiinerit, periarfissaasinnaapput.

Illut pitsaassusaasa nunaqarfinni malinnaatinneqarnissaat pingaaruteqarpoq, nunaqarfinniit nuuttoqartarneranut illulunneq tunngavigineqaleqqunagu, akerlianilli siammasissunik nunaqarfeqarnermik kultureqarneq attatiinnarneqarsinnaaqqullugu. Sumiiffinni arlalinni, illunik nunaqarfinnut naleqquttunik pilersitsisoqarnissaa, pisari-aqartinneqarpoq, soorlu illuiat Illorput. Illut amerlasuut inoqanngillat imalu aserfallassimatigalutik, isaterneqaannartariaqalersimallutik, ilaatigut sumiiffinni najugaqartunut akornutaalersimammata (assersuutigalugu Ukkusissani). Aammattaaq, tikeraanut sanasunullu inissiiffiusinnaasunik periarfissaqartitsinnginneq, nunaqarfinni nutaaliorsinnaanermut akornutaajualersimavoq.

Kulturi kinaassuserlu

Illoqarfimmi kulturikkut ingerlatsiviit arlallit, arlaatigut iliuuseqarfigineqartariaqalernikuupput, illoqarfimmilu malunnaateqarnerulersillugit. Innuttaasut illoqalernissaannik kissaatigisaqarneq, nunaminertamik tassunga atugassamik tunniussaarnikkut, tapersorsorneqartariaqarpoq. Aammattaaq sammineqarsinnaasut amerlanerusut meeqqanut inuusuttunullu pinaveersaartitsinutitut sunniuteqarsinnaapput, imminut paasinerulernissaannut

ordentlige forhold (både fysisk og socialt) når de flytter til byen for at afslutte skolen, og anvendelsen af det tidligere hotel som skolehjem er et vigtigt skridt i denne udvikling.

Bosætning og gode boliger

Uummannaq er præget af fritliggende enfamiliehuse, der er placeret harmonisk omkring Uummannaq-fjeldets fod. Nyt byggeri skal ligeledes følge topografien og de eksisterende bygninger, og en byudvidelse kan ske i vestlig retning. Flere nedslidte huse bør renoveres eller nedrives. Selvbyggerhuse eller tilsvarende løsninger kan være en mulighed for at udskifte boligmassen og sikre boliger til nytilkomne, unge familier og ældre.

I byggerne er det vigtigt at boligstandarderne følger med, så en dårlig boligstandard ikke bliver grundlaget for fraflytning, men at en spredt bygdekultur kan opretholdes. Flere steder er der et direkte boligbehov for boliger tilpasset byggerne, f.eks. Illorput-byggeri. Mange huse er forladte og i så dårlig stand, at de bør nedrives, da de også generer beboerne i området (f.eks. i Ukkusissat). Samtidig giver manglende indkvarteringsmuligheder for gæster og håndværkere løbende problemer for nye tiltag i byggerne.

Kultur og identitet

Flere af byens kulturinstitutioner trænger til en kærlig hånd og til en tydeligere rolle i bybilledet. Ønsket om et decideret borgerhus skal understøttes af areal hertil. Flere aktivitetsmuligheder vil også have en forebyggende effekt for børn og unge, der kan få værktøjer til forstå sig selv bedre. Børnehjemmet er et godt eksempel på, hvordan man forbedrer livet i harmoni med kulturen.

I byggerne kan fritidsklubber med aktiviteter for børn og unge være med til at styrke kulturlivet og foreningslivet – aktiviteter som kan foregå i eksisterende lokaler. Flere steder er der et godt og aktivt fællesskab, som bør understøttes af gode fysiske rammer for kulturlivet (f.eks. i Qaarsut). Samarbejdet mellem byggerne kan ligeledes styrkes gennem bygdetræf af social og kulturel karakter.

Tryghed og det gode liv

Uummannaqs smukke omgivelser er for mange kernen i det gode liv, men dette skal understøttes af tidssvarende muligheder i hverdagen, f.eks. gennem gode veje, fælles faciliteter osv. Udvikling af erhvervslivet og gode institutioner kan

sakkussaqaalersillugit. Qanoq ililluni inuunerup kulturemut ilaatillugu pitsaanerlersinneqarsinnaaneranut, meeqqat angerlarsimaffiat (børnehjem) assersuutissaqqippoq. Nunaqarfinni sunngiffimmi klubbit, kulturikkut ingerlata-nut peqatigiiffeqarnermillu nukittorsaaqataasinnaapput, meeqqanut inuutunullu sammisassaqaqtitsinikkut – sam-misassanik inini pioreersuni ingerlanneqarsinnaasunik. Sumiiffinni arlalinni pitsaasunik susassaqaqtitsiviusuni-llu ataatsimoortoqartarpoq, kulturikkut ingerlatanut pitsaasunik tigussaasunillu sinaakkutaqaqtitsinikkut ikorfartorneqartariaqartunik (soorlu Qaarsuni). Nu-naqarfiit akunnerminni suleqatigiinnerat aamma nukittor-sarneqarsinnaavoq, nunaqarfiit inuppalaartumik kul-turimullu sammisunik, napeqatigiisinneqartarnerisigut.

Toqqissisimaneq inuunerinnerlu

Uummannap avatangiisai kusanartut amerlaqisunut inuunerinnermi qitiutinneqarput, tamannalu taperser-sorneqassaaq ulluinnarni pissutsinut naleqquttunik atu-gassaqaqtitsinikkut, assersuutigalugu aqqusernit pitsaasut, ataatsimoorfiusinnaasut il.il.. Inuussutissarsiutinik ineri-ar-tortitsineq inulerviillu pitsaasut, innuttaasut aalajaannerul-ernerannik toqqissisimanerulernerannillu kinguneqassap-put. Innuttaasut ataatsimoortumik kulturip-/innuttaasullu illuannik pilersitsisoqarnissaanik kissaatigisaat, meeqqat inuusuttullu ornittagaqalernerannik kinguneqarsinnaasoq, annertunerusumik misissuiffineqartariaqarpoq.

Nunaqarfinni makkunuuna pitsanngorsaaneq, qaam-maqqutit, aqqusineeqqat, imermik maqitsisarfiit, iliveqarfi-it allallu, kiisalu isersimaffiusinnaasut pitsaasut, saligaat-suutitsinerlu pitsaanerusoq, tassaapput, inuunerinnermik pitsaasumik sinaakkutsiisut, nunaqarfimmi inuunerup inunnut allanut piffissaqarfusup, pitsaassusaanik ersarin-nerulersitsissutaasussat. Tamanna aamma nunaqarfiit tunisassiorfinut pisiniarfinullu, pisariaqanngikkaluamik akutsunngitsunik neruttortartunut, tunngavoq. Peqati-gisaanillu sulisut pitsaanerusunik ilinniagallit, assersuuti-galugu atuarfinni, inuusuttunut pingaaruteqarlunnarput.

Peqqissuseq pinaveersaartitsinerlu

Innuttaasut illuat, timersortarfissuup iluarsaannera, timer-sortarfeeraq, timigissarfiusinnaasullu, innuttaasut peq-qissusaannik, peqatigiiffit periarfissaannut, ulluinnarnilu ingerlatanut allanut, qulakkeerinnissutaallutillu kivitse-qataassapput. Innuttaasut, silami ingerlaneqarsinnaasut assigiinngitsut pillugit kisaatigisaat, pilersaarusiornikkut tapersersorneqartariaqarput. Naapittarfeqarnissamik, ajornartorsiortunullu qitiusumik sullissiveqalernissamik pisariaqaqtitsinerit, illoqarfimmi Uummannatut angitigi-sumi naammassineqarsinnaasariaqarput.

Nunaqarfiit ilaanni pissutsit, timersortarfeeraliorto-qarneratigut, pitsaanerusunik arsaattarfeqalernikkut il.il., pitsanngorsarneqarsinnaaneri kissaatigineqarput. Assersu-

betyde mere stabilitet og tryghed for borgerne. Borgernes ønske om et fælles kultur-/medborger-hus bør undersøges nærmere, som også kan betyde et værested for børn og unge.

I bygderne er forbedring af forhold som lys, stier, taphuse, kirkegård mm., samt pæne op-holdsmuligheder og bedre oprydning er alle elementer, der skaber rammen om et godt liv og fremhæver kvaliteten i bygd livet, hvor der er tid til hinanden. Dette gælder også for bygdernes fabrikker og butikker, der ofte breder sig unødigt. Samtidig er bedre uddannet personale, f.eks. i skolen, nødvendig for den unge generation.

Sundhed og forebyggelse

Medborgerhus, renovering af hal, minihal og mulighed for fitness vil kunne styrke folkesund-heden, foreningernes muligheder og sikre aktiviteter i hverdagen. Borgernes ønsker om forskellige udendørsaktiviteter bør bakkes op gennem planlægningen. Behovet for væresteder og krisecenter bør kunne dækkes i en by på Uum-mannaqs størrelse.

I flere bygder ønskes forholdene udbygget med en minihal, bedre fodboldbane mm. I f.eks. Uk-kusissat og Qaarsut lægger de etablerede bold-baner på ingen måde op til aktivitet. Ordentlige aktiviteter for børn og unge har også en fore-byggende effekt, og bør prioriteres højt.

Infrastruktur og forsyning

Uummannas udviklingsmuligheder er begræn-set på grund af de ringe infrastrukturforhold. En bedre trafik mellem bygderne bør etableres for at sikre bedre mobilitet. En opgradering af forbindelsen til lufthavnen i Qaarsut bør under-søges for også at styrke turismepotentialet og sammenhæng til resten af kommunen. Bedre havnefaciliteter, der kan klare vejrliget (større havn, moler og mindre pontonhavne) kan forbedre mulighederne for fiskeriet, men også byudvikling af byens nordvestlige områder nød-vendig for udviklingen. Vandindvindingsområdet bør revurderes for at åbne op for flere muligheder i byen.

I flere af bygderne er veje til dump, natrenovation og forbrænding utilstrækkelige, og placeringen er flere steder uhensigtsmæssig og bør flyttes, f.eks. i Nuugaatsiaq, Illorsuit og Qaarsut. En bedre belysning og flere taphuse kan også være med til at skabe tryghed og bedre hverdag for borgerne.

utigalugu Ukkusissani Qaarsunilu arsaattarfiit sananeqar-simasut atussallugit piukkunnangilluinnarput. Meeqqa-nut inuusuttunullu periarfissat pitsaasut aammattaaq pinaveersaartitsinermut sunniuteqarput, taamaattumilu annertuumik pingaartinneqartariaqarlutik.

Angallannermi periarfissat pilersuinerlu

Ummannap ineriartornissamut periarfissai angallan-nermi periarfissalunneranit killilersugaapput. Nunaqarfiit akornanni angallanneq pitsaanerulersinneqartariaqarpoq, nuttarsinnaanerup pitsaanerulernissaa qulakkearniarlugu. Qaarsuni mittarfimmut attaveqarsinnaanerup pitsaaner-ulersinneqarnissaa misissorneqartariaqarpoq, takornari-aqarnermi periarfissat nukittorsarneqarnissaannut, kom-munillu sinneranut attuumassuteqartunut tunngatillugu. Umiarsualiveqarnermi atortorissaarutit, silap pissusaanut akiuussinnaasut (talittarfik anginerusoq, malingiaatit, puttasut taliffiusinnaasut mikinerusut) aalisarnermi periarfissanut pitsanngorsaataassapput, aammattaaarli illoqarfiup, nunaminertani illoqarfiup kitaatungaaniit-tuni, ineriartortinneqarnera, illoqarfiup ineriartorneranut pingaarteqarput. Imeqarfigneqartoq nalilersuiffigeqqin-neqartariaqarpoq, illoqarfimmi periarfissat amerlanerusut ammaanniarlugit.

Nunaqarfinni arlalinni, eqqaavissuarnut, unnuaanerani eqqakkanut eqqakkanillu ikuallaasarfinnut aqqusinernit naammaginangillat, arlalinnilu inissinneqarsimaneri naapertuutinnngilluinnarlutik, nuunneqartariaqaraluarlu-tillu, soorlu Nuugaatsiami, Illorsuarni aamma Qaarsuni. Qaammaqqusersuineq pitsaanerusoq imermillu maqitsi-sarfiit amerlanerusut, innuttaasunut toqqisisimanermik, ulluinnarnilu atukkat pitsaanerulernerannik, kinguneqas-sapput.

Silap pissusaa, avatangiiseq pinngortitarlu

Illoqarfimmi Ummannatut angitigisumi eqqaavilerineq pitsaanerujussuusariaqarpoq. Nunaminertaq tamatu-munga atugaq, alisinnerujussuarmiittariaqarpoq, ili-veqarfiup illullu ineqarfiusut eqqaanniinnani, ilutigisaanillu aaqqiissutit naleqqunnerusut atorneqartariaqarput, soorlu eqqakkanik immikkoortiterinikkut umiarsuarnierlu assar-tuinikkut. Pinngortitaq kangerlummiittoq alutornarlui-nartuuvoq tamatigoortuullunilu, periarfissallu atorneqar-tariaqarput (qasuersaarfissatut, nukissiuuteqarnermi inuussutissarsiornermilu), peqatigitigisaanillu pinngortitaq kinguaassagut pillugit illersorlugit.

Aammattaaq nunaqarfinni eqqaavilerineri periarfissat pitsanngorsaavigneqartariaqarput, imminullu nammattu-mik nukissiuuteqarneq (seqineq aamma anori) nunaminertanik atugassiiinikkut tapersorsorneqartariaqarluni, tama-tumunngalu periarfissat atorneqarlutik (soorlu Qaarsuni Niaqornanilu).

Klima, miljø og natur

I en by med Uummannaqs størrelse bør affaldshåndteringen forbedres betydeligt. Områder hertil skal ligge afsondret fremfor tæt på kirkegårde og boliger, men samtidig skal der findes mere hensigtsmæssige løsninger, f.eks. gennem sortering og udskibning. Naturen i fjorden er storslået og alsidig, og potentialerne her bør udnyttes (både rekreativt og til energi og erhverv), samtidig med at naturen beskyttes for vore efterkommere.

I bygderne skal mulighederne for affaldshåndtering også forbedres, og interessen for bæredygtig energi (sol og vind) bør understøttes af arealer og muligheder for udnyttelse af dette (f.eks. i Qaarsut og Niaqornat).

Kulturarv og bevaring

Uummannaqs ældre bykerne rummer en række bevaringsværdige bygninger, stenkirke og tørvehytter, som tilsammen skaber et smukt bymiljø og indgang til byen. Men området kan anvendes mere aktivt og rekreativt (både af borgere og besøgende), og de gamle traditioner kan vækkes til live i dette område.

I mange af bygderne står der tomme ældre bygninger med bevaringsværdi, som kan anvendes til mange kulturelle formål for borgerne. Også en række tørvehytter bør bevares og spille en aktiv rolle i formidlingen af vores kulturarv. Gennem traditionelle aktiviteter i rette omgivelser, hvor unge og ældre lærer af hinanden, kan vi sikre os, at kulturen bliver ført videre til næste generation.

IT, demokrati og dialog

Kommuneplanen skal blive et vigtigt redskab for den gode forvaltning af byen og bygderne, hvor nye tiltag sker i overensstemmelse med målsætningerne for området. Uummannaq er en vel-fungerende by på linje med kommunens andre byer, og borgerne skal tilsvarende føle sig hørt. Det kræver, at der er steder, hvor man aktivt kan diskutere problemstillinger, både fysisk og ved hjælp af IT.

I bygderne skal der være bedre mulighed for deling af information, bl.a. vha. IT-løsninger, og bygdebestyrelsernes arbejde kan tydeliggøres. Både bygder og byers ønsker om udvikling bør respekteres, og borgerne bør høres i forskellige sammenhænge. Samarbejdet mellem bygderne kan styrkes og sikre nærdemokratiet.

Siuaasaniit kingornussarsiat allanngutsaaliuinerlu

Uummannap illoqarfiata qeqqa pisoqaanerusoq, illunik eriagisarialinnik arlalissuarnik peqarpoq, oqaluffik ujaraan-naq aamma illut issunik ujaqqanillu qarmallit, taakkualu ataatsimut, illoqarfimmi avatangiisimik, illoqarfimmullu isaarissamik kusanartumik, pilersitsipput. Nunaminertarli sunniuteqarnerusumik, qasuersaarfittullu, atorneqarsinnaavoq (illoqarfiup innuttaanut tikeraanullu), tamaanilu ileqqutoqqat qangaaneerusut uummartinneqarsinnaap-puut.

Nunaqarfiit ilarpassuini illutoqqat eriagisariallit atorneqaratik napaannarput, innuttaasunut tunngatillugu kulturiklut siunertanut arlalissuarnut atorneqarsinnaa-galuartut. Aammattaaq illut issumik ujaqqanillu qarmallit arlalissuit, pigiinnarneqarsinnaagaluarput, siuaasanniilu kingornussatut iluaqutaasumik atorneqarlutik. Ileqqut qangaaniilli atugaasimasut eqqortunik avatangiiseqarluni, inuusuttunit utoqqarnillu imminnut ilinniarteqatigiissu-tigineqarnerisigut, qulakkeersinnaavarput, kulturip king-uaariinnut tulluuttunut ingerlateqqinnera.

IT, tamat oqartussaaqataa nerat oqaloqataa nerlu

Kommuneplani tassaalissaaq illoqarfiup nunaqarfillu aqunneqarneranni sakkoq pingaarutilik, suliniutit nutaat tamaani anguniakkanut naapertuuttumik ingerlanneqaati-gisinnaasaat. Uummannaq, kommunip illoqarfii allat as-sigalugit tassaavoq illoqarfik ingerlalluortoq, aammattaa-li innuttaasut tusaaneqartutut misigisimassariaqarput. Tama-tuma pisariaqartippaa, sumiiffit, ajornartorsiuteqarfiusut pillugit peqatigiilluni oqalissutaasarnissaaq, inuttut najuul-luni aamma IT iluaqutigalugu.

Paasissutissanik pitsaanagerusumik avitseqatigiissuteqarsin-naaneq nunaqarfinni pitsaanerulissaaq, ilaatigut IT ilu-aqutigalugu aaqqiinertigut, taamaaliornikkullu aammattaaq nunaqarfinni aqutsisut suliaat ersarinnerulersinneqarsin-naapput. Nunaqarfiit illoqarfillu kissaatigaat ineriartorneq ataqqineqassasoq, pissutsinullu assigiinngitsunut tunnga-tillugu innuttaasut tusarniaaffigineqartassasut. Nunaqarfiit akornanni suleqatigiinneq nukittorsarneqarsinnaavoq qanimullu oqartussaaqataaneq qulakkeerlugu.

Ikerasak

Nunaqarfik ikerasak, qeqertap ateqaatigisami kangimut sineriaaniippoq, Qarajarmiuni, Uumannamiit kujammut kangimut 45 km missiliorlugit ungasitsigisumi. Nunaqarfik Uummannap eqqaani nunaqarfiup annerpaap tulleraa, tamaanillu kujallersaavoq.

Nunaqarfiup ilusaata ilisarnaatigaa siaangasumik inuus-sutissarsiutinut umiarsualivimmullu nunaminertaqarami, sissaq atuarlugu sangujoraartumik, tunuliaqutaralugit nunaqarfiup qeqqa nunaminertarlu illuliorfusimasoq.

Ikerasak

Bygden Ikerasak – "Sundet" – ligger på østkysten af en ø af samme navn i Karajak Fjord, ca. 45 km sydøst for Uummannaq. Bygden er den anden største og sydligst beliggende bygd i Uummannaq-området.

Bygdens struktur er kendetegnet ved et langstrakt erhvervs- og havneområde, der snor sig langs kysten, med bagvedliggende center- og boligområder.

Nunaqarfiup anguniagai (pingaartitat, ineriartornermi anguniakkat il.il.)

Ikerasammi sullissinermi pissutsit atuuttut inissatigullu neqeroorutit minnerpaamik attatiinnarniarneqarput. Aalisarnermik inuussutissarsiuteqarneq ataavartumik nukittorsarneqassaaq alliartorfissaqarnissaalu qulak-keerneqarluni. Nunaminertap illuliorfissap annertussusia, ineriartornermi pissusiviusunut, naleqqussarneqartariaqarpoq. Nunaqarfiup angissusiata, illut pitsaassusiisa ataavartumik aserfallattaalineqarlutillu pitsanngorsartu-arnissaat naleqqussarneqarnissaallu pisariaqartippaa, illut pisoqaanerit (issunik ujaqqanillu qarmallit ilanngullugit) atorneqartariaqarput, ilaatigummi sannavinnik ininillu ataatsimoorfusinnaasunik amigaateqartoqarpoq. Pissutsit meeqqanit inussutunillu atugaasut annertuumik pingaartinneqartariaqarput, ilaatigut meeqqeriviup illu sulliviullu avissaartinnerisigut, aammalu taseq kaajallallugu aneerfusinnaasut pitsanngorsarnerisigut

Innuttaasut ineqarnerlu

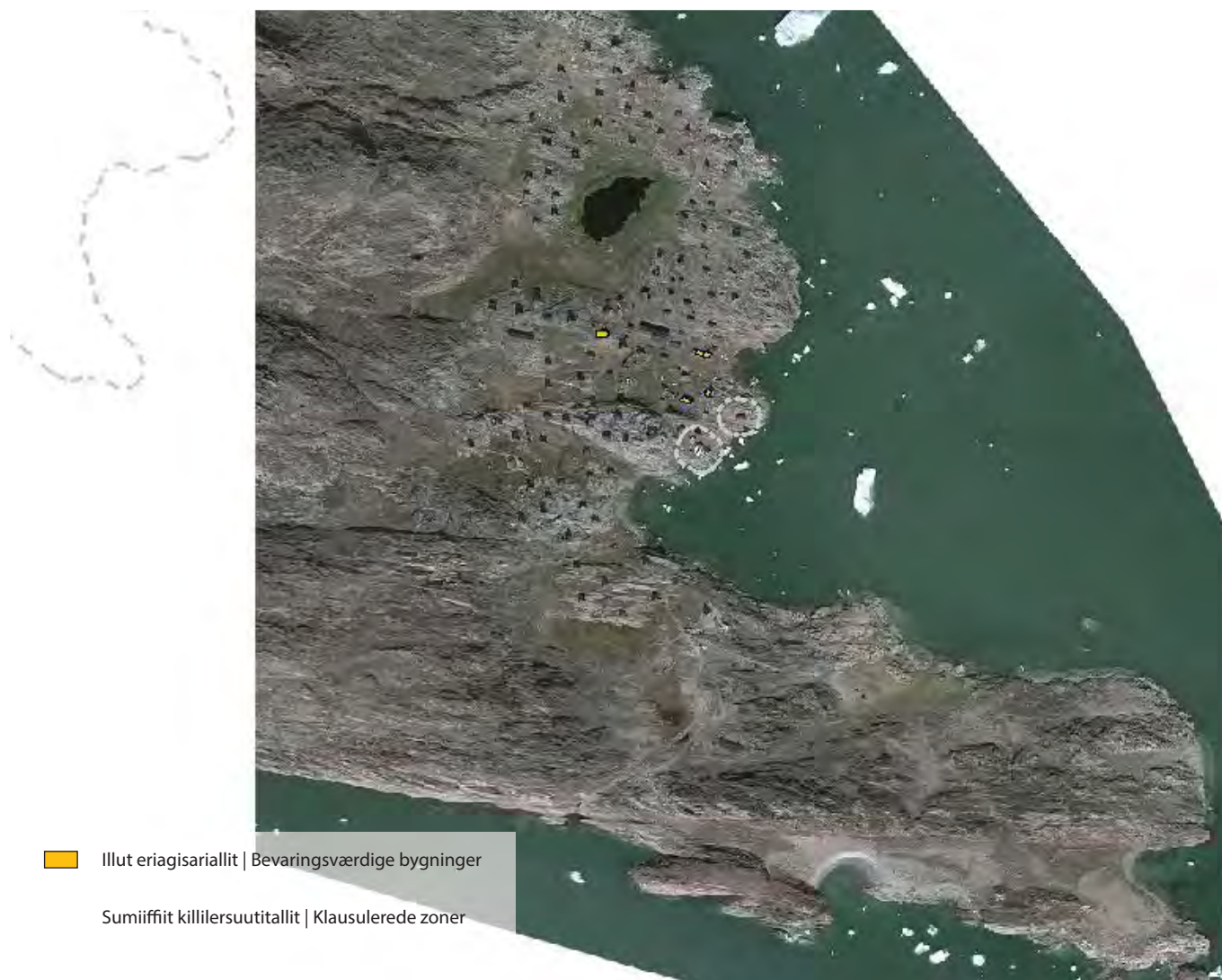
Ikerasammi innuttaasut amerlassusaat kaffakkiartorsimavoq – nikerartumik – 2006-p tungaanut, taamanikkut nunaqarfiup innuttai 279-usimapput. Tamatuma kingorna

Målsætninger for bygden (fokusområder, udviklingsmål mv.)

Det nuværende serviceniveau og boligudbud i Ikerasak skal som minimum søges opretholdt. Fiskerierhvervet skal løbende styrkes og sikres udvidelsesmuligheder. Boligområdernes størrelse bør tilpasses den reelle udvikling. Bygdens størrelse gør, at boligstandarden løbende bør vedligeholdes og forbedres, samt tilpasses ældre og tomme boliger (inkl. tørvehuse) skal anvendes aktivt, bl.a. er der behov for værksteder og fælleslokaler. Forhold for børn og unge bør prioriteres højt, bl.a. gennem adskillelse af børnehave og servicehus og gennem rekreative forbedringer rundt om søen.

Befolkning og boliger

Befolkningstallet i Ikerasak steg – med udsving – frem til 2006, hvor der var 279 indbyggere i bygden. Siden er indbyggertallet faldet til 211, hvilket er en tilbagegang på 24 %. Det forventes ikke, der sker en større stigning i indbyggertallet de kommende år og på det grundlag vil der

innuttaasut amerlassusaat 211-nut apparsimapput, appariaat 24 %-usimalluni. Siunissami innuttaasut amerleriaate-qarnissaat naatsorsuutigineqanngimmat, pilersaarusiortifup ingerlanerani pingaarnertut pisariaqartinneqassaaq, isaterineranut atatillugu nutaanik illuliortoqartarnissaa.

Uummannap nunaqarfini illut 509-upput (kisitsisit 2010-meersut). 2013-mi illoqutigiit ataatsimut katillugit 359-upput, katillugit 972-nik najugaqartullit. Agguaqatigisillugu illoqutigiinni ataatsini inuit 2,7-upput, tamanna Uummannap illoqarfiani 2,2-miit qaffasinneruvoq.

Siunissami illuliornissaaq, nunaminertat illuliorfigineqar-simasut marluusut nangissutaattut ingerlanneqassaaq, taamaakkaluartorli nunaqarfiup kujataatungaani, nunaminermik illuliorfissamik nutaamik, akuersissutiginnit-toqarsimavoq, sunissami atorneqalersinnaasumik. Naatsorsuutigineqarpoq nunaminertani taakkunani pingasuni, inissaaq sinneruttoq illut 105-t missinginut naammassasoq.

Illut tamakkerlutik tassaapput ilaqutariit ataasiakkaat illui assigiinngitsunik angissusillit. Illut amerlasuut iluarsartuut-tariaapput arlalillu inoqanngillat.

Inuussutissarsiutit umiarsualivillu

Nunaqarfiup inissisimanera ukioq kaajallallugu aalisarnis-samut piniarnissamullu pitsaasunik periarfissaqartitsivoq. Pisarineqartarput puisit, qalerallit, qeeqqat, tuttut umim-maallu. Royal Greenlandip tunisassiorfianut tuniorakkanik qalerallinniarneq, malunnartumik annertusiartorpoq. Tunisarssiorfimmi sulisorineqartartut marlunniit 25-nut nikerartarput ukiup qanoq ilinera apeqqutaatillugu. Tunisassiorfik 2013-mi arlaleriarluni matuneqartariaqartar-simavoq, sikup qajannarnera pissutigalugu qalerallit sne-scooterinik qimussimilluunniit assartorneqarsinnaanngin-nerat pissutigalugu. Aasaanerani pisat umiarsuarmik assartuummik aaneqartarput.

Ikerasak marlunnik mikisunik sissarsuaqarpoq – talittarfik nunaqarfiup avannarpasinneraani tunisassiorfiup eqqaaniittoq, aamma umiarsuaaqanut talittarfik nunaqarfiup qeeqqatungaani kangerliumanermiittoq. Tamaaniipportaaq angallateeqqanut umiatsialivik puttasulik. Sissami san-gujoraartumi arlalinnik kangerliumaneqarpoq, umiatsi-aaqqanit pituttorfigineqarlutillu amutsiviusartunik. Nunaqarfimmi suliffiusinnaasut makkununga tunngap-put, sullissineq, pisiniarfiit, atuarfik, ullunerani paaqqinnin-neq, errorsisarfik, utoqqaat illuat, pilersuineq aamma kom-munip ingerlatsivii assigiinngitsut, takornariaqarnermillu inuussutissarsiutit. 2010-mi Uummannap nunaqarfini suliffissat annertussusaat 44 %-uvoq, tamannalu Uum-mannap illoqarfiani inissisimanermut sanilliullugu 2 %-mik appasinneruvoq, Qaasuitsup Kommunanili agguaqatigi-isitsinermi 2 %-mik qaffasinerulluni. Sulisinnaasut 5 %-ii suliffissarsiortuupput, tamanna Uummannap illoqarfiani

i planperioden primært være behov for erstat-ningsbyggeri i forbindelse med sanering.

I Uummannaqs bygder er der 509 boliger (2010-tal). I 2013 var der 359 husstande i bygderne un-der ét, hvor der samlet boede 972 personer. Det svarer til en gennemsnitlig husstandsstørrelse på 2,7 personer pr. husstand, hvilket er mere end i Uummannaq by (2,2).

Fremtidig boligudbygning skal ske i forlængelse af de to eksisterende boligområder, men der er også udlagt et nyt boligområde sydligst i bygden, som på sigt kan tages i anvendelse. Der vurderes at være god rummelighed i disse tre områder, svarende til en restrummelighed til ca. 105 bol-iger.

Boligerne består udelukkende af enfamiliehuse i varierende størrelse. Mange af husene trænger til istandsættelse og en del står tomme.

Erhverv og havn

Bygdens placering giver gode betingelser for fiskeri og fangst året rundt. Der fanges sæl, hel-lefisk, havkat, rensdyr og moskusokse. Fiskeriet efter hellefisk, der modtages af Royal Greenlands produktionsanlæg, er af voksende betydning. Antallet af medarbejdere på produktionsanlæg-get svinger mellem 2 og 25 medarbejdere hen over sæsonen. I 2013 er der i flere tilfælde blevet lukket for indhandling til anlægget, da hellefisken ikke kunne transporteres væk med snescooter eller på hundeslæde på grund af usikker vinteris. Om sommeren afhentes fisken af fragtskibe.

Der er to mindre kajanlæg i Ikerasak – en kaj ved fiskefabrikken nordligst i bygden og en skonnert-kaj ved bugten midt i bygden. Her er der også en småbådehavn med en pontonbro. Der er flere bugte langs den krogede kyststrækning, hvor joller kan fortøjes og ophales.

Bygdens arbejdspladser er relateret til service, butikker, skole, dagplejen, vaskeri, alderdom-shjem, forsyning samt til kommunens forskellige aktiviteter og turisterhvervet. I 2010 var beskæft-igelsesgraden i Uummannaqs bygder på 44 %, hvilket er 2 % under niveauet i Uummannaq by, men 2 % over gennemsnittet i Qaasuitsup Kom-mune. 5 % af arbejdsstyrken var ledig, hvilket ligger under niveauet for Uummannaq by og kommunen som helhed, hvor tallet var 6 %. I kommuneplanen er der en restrummelighed på ca. 3.000 m² til erhvervs- og havneformål.

inissisimanermiit appasinneruvoq, aamma kommuni ataatsimut isigalugu, tassanimi kisitsit 6 %-uvoq.

Kommuneplani malillugu inuussutissarsiutinut umiarsualivimmullu tunngasuni inissaq sinneruttoq 3.000 m² missiliorlugu annertussuseqarpoq.

Angallannermi periarfissat sullissinerlu

Nunaqarfiup kujasinnerusortaaniiippoq helistop-i. Angallannermi periarfissat atugaanerpaat allat tassaapput, umiatsiaaqqat angallatillu mikinerusut. Ukiuunerani atorpeqartarput qimussit snescooterilluunniit kangimut qimussit aqquataasigut.

Qalliutilinnik aqqusineqanngilaq, aqquasernillu ilusaat tassaapput illernit avannamut-kujammut sammisut, umiarsualivimmiit avannaatungaani nunaminertamit illuliorfigineqarsimasumiit helistop-imut, aamma kujammut eqqaavissuarmut ingerlasut. Aqquasernit ilaat aqqusineeqqatut isikkoqarput.

Teknikkikkut pilersuineq Nukissiorfimmit isumagineqarpoq. Nunaqarfik innallagissiorfeqarpoq tankeqarfeqarlunilu, nunaqarfiup qiterpasissuani sissamut qanittumi inissisimasunik. Imermik pilersuineq nunaqarfiup avannaatungaani tatsimiit, imermut ruujorit ukioq kaajallallugu atugassiat aqquqigalugit, nunaqarfimmi maqitsisarfinnut arlinnut ingerlaartitsinikkut pisarpoq. Nunaqarfimmi illut kiassarneri, oliefyr-it nammineq pigisat atorlugit pisarpoq. Eqqakkanut kuffilersugaanngilaq, unnuaanerani eqqakkat nappartat katersuiffiit atorlugit tummeraasaniit imaanut kuineqartarput. Ulluunerani eqqakkat saviminikullu eqqaavissuarmi qeqertap kujasinnerpaartaaniittumi katersoneqartarput. TELE Greenlandip oqarasuaatit assigisaallu atorlugit attaveqarnek isumagisaraa.

Sullisinermi ingerlatsiviit tassaapput, niviarsiamut nakorsiartarfik, kommunip allaffia aamma pisiniarfik. Meeqeriveqanngilaq, ulluuneranili paaqqinninnermut aqqisuussisoqarnikuuvoq, ulluunerani qitiusumik paaqqinnittarfimmi "Meeqqat"-ni, illu sullivimmut atasumi, aammattaq ataatsimoorussamik sannavittaqartumi.

Ilinniartitaaneq

Ikerasammi meeqqat atuarfiat (Atuarfik Ole Løvstrøm) 36-it missiliorlugit atuartoqarpoq atualeqqaaniit 9. klassinut.

Kulturi sunngiffillu

Oqaluffik atuarfiututisutut sananeqarsimavoq 1936-mi, 1980-mili oqaluffittut iluarsartuunneqarluni. Iliveqarfitoq atuarfiup eqqaaniippoq, iliveqarfittaarli nunaqarfiup kujataatungaani kilometeri avillugu ungasitsigisumiippoq, sissamut qanittumi.

Infrastruktur og service

Der er et helistop i den sydlige del af bygden. Øvrig transport foregår primært med joller og mindre både. Om vinteren anvendes hundeslæde eller snescooter via slædesporet mod øst.

Der er ikke anlagt veje med fast belægning, og vejstrukturen består af et nord-syd gående kørespor fra havnen og boligområdet i nord til helistop og dump i syd. Herfra er der mindre stikveje til skole, boliger og rundt om søen. Flere af vejene har karakter af stier.

Den tekniske forsyning varetages af Nukissiorfiit. Bygden har et elværk og tankanlæg, der ligger ud til kysten ca. midt i bygden. Vandforsyning sker via en helårsvandledning fra en sø nord for bygden til flere tapsteder. Bygdens boliger opvarmes med private oliefyr. Der er ikke kloakering, og natrenovation tømmeres via natrenovationssrampe til havet fra indsamlingstønder. Dagrenovation samt jernskrot deponeres på dumpen sydligst på øen.

Telekommunikation varetages af TELE Greenland A/S.

Servicefunktionerne omfatter sygeplejestation, kommunekontor og en butik. Der er ingen børneinstitution, men dagplejeordning i dagplejecentret "Meeqqat", der er placeret i sammenhæng med servicehus med fællesværksted.

Uddannelse

Ikerasaks folkeskole (Atuarfik Ole Løvstrøm) har ca. 36 elever fra 1.-9. klasse.

Kultur og fritid

Kirken er opført som et skolekapel i 1936, men indrettet som kirke i 1980. Den gamle kirkegård ligger ved siden af skolen, mens en nyere kirkegård er placeret en halv kilometer syd for bygden, ud mod kysten.

Følgende bygninger er udpeget som bevaringsværdige: (B-49) kontor fra 1854, (B-57/55) sammenbyggede lagerbygninger fra 1850/1898, (B-60) handelsforvalterbolig fra 1909, (B-120) kirke fra 1937. Sammen med de nyere pakhuse (B-54) fra 194 og (B-56) fra 1945 udgør de bevaringsværdige bygninger et samlet bevaringsværdigt bygningsmiljø. Tørvemurshuset (B-890), der ligger tæt på kirken, foreslås udpeget som

Illuliat makkua eriagisarialittut toqqarneqarsimapput: (b-49) allaffik 1854-meersoq, (B57/5) quersuit imminnut ataannartut 1850/1898-meersut, (B-60) miuertussap illua 1909-meersoq, (B-120) oqaluffik 1937-meersoq. Illut eriagisariallit quersuarnut nutaanerusunut (B-54) 1940-meersumut aamma (B-56) 1945-meersumut ilanngullugit, ataatsimut illutut eriagisarialittut inissinneqarput. Illu issunik ujaqqanillu qarmalik (B-890) oqaluffiup eqqaaniittoq, eriagisarialittut toqqarneqassasoq siunnersuutaavoq.

Nunaqarfik katersortarfeqarpoq, kulturikkut sunngiffimilu ingerlatanut sinaakkutaasumik. Aammattaaq arsaattarfeqarpoq nunaminertami atuarfiup eqqaaniittumi. Tasinnguaq nunaqarfiup avannatungaaniittoq ukuiunerani arsaaffigineqartarpoq. Tamakkua saniatigut nunaqarfimmi arlalinnik peqatigiiffeqarpoq, assigiinngitsunik aaqqissuussisartunik, aammattaaq eqqaa asiarfissanik aalisarfissanillu ulikkaarpoq.

bevaringsværdigt.

I bygden er der et forsamlingshus, der danner ramme om en del af kultur- og fritidslivet. Der er endvidere fodboldbane på et areal ved siden af skolen. Om vinteren anvendes den lille sø i bygdens nordlige del til boldspil. Derudover findes der en række foreninger i bygden, der arrangerer forskellige aktiviteter, ligesom der er rig mulighed for at tage på udflugter i området eller fiske.

Illorsuit

Illorsuit qeqertap angisuup avannamut-kangimut sissaa-niippoq, Uummannamiillu 100 km missiliorlugit ungasis-suseqarluni. Nunaqarfik sivingaajaamiippoq qaqqanit portusuunit ungaluneqarsimasumi, tamannalu pissutiger-piarlugu immikkoortunut marlunnut avissimalluni – avannarleq qulit missiliorlugit illutaqarpoq, kujallermiippullu ingerlatsiviit illullu. Avannamut sammisumik inissisimanera qaqqallu portuneri pissutigalugit, seqineq takuneqarsinnaajunnaartarpoq Oktobarip 11.-aniit Marsip 4.-ata tungaanut.

Illorsuit

Illorsuit – “de mange store huse” – ligger ca. 100 km fra Uummannaq, på nordøstkysten af en stor ø af samme navn. Bygden ligger i skrånende terræn som afgrænses af høje bjerge, og er af samme årsag opdelt i to - en nordlig del med ca. 10 huse og en sydlig del med øvrige funktioner og boliger. På grund af den nordvendte placering og de høje bjerge ses solen ikke mellem 11. oktober og 4. marts.

Nunaqarfiup anguniagai (pingaartitat, ineriartornermi anguniakkat il.il.)

Illorsuarni sullissinnermi pissutsit atuuttut inissatigullu neqeroorutit minnerpaamik attatiinnarniarneqarput. Allilerisoqassappat tamanna kujammut sammisumik pisariaqarpoq. Anguniagaq tassaavoq, aalisarnermi takornariaqarnermilu inuussutissarsiutit nangittumik inerisarneqarlutillu nukittorsarneqarnissaat, ilaatigut tamatigoortumik tunisassiornikkut aalajaatsunillu sulisoqarnikkut, kiisalu kulturip uumasup illullu eriagisariallit takornariaqarnermi siunertanut atorneqarnerisigut. Aammattaaq nunaqarfimmi angallannermi periarfissat illullu isumannaallisarneqartariaqarput nunap ilusaa pissutigalugu, ataatsimoorlunilu ingerlatsivinnik pilersitsisoqarluni, innuttaasunut atugassarititaasut pitsaanerulersinniarlugit.

Innuttaasut ineqarnerlu

Illorsuit 2013-p aallartinnerani 80-nik inoqarput. Innuttaasut amerliartuaarsimapput 1999-i tikillugu, taamani nunaqarfimmi najugaqarsimapput 147-t, tamatumali kingornatigut ikiliartuaaginnersimallutik. Siunissami innuttaasut amerleriaateqarnissaat naatsorsuutigineqanngimmat, pilersaaruserfiup ingerlanerani pingaarnertut pisariaqartinneqassaaq, isaterinernut atatillugu nutaanik illuliortoqartarnissaa.

Ummannap nunaqarfiini illut 509-upput (kisitsisit 2010-meersut). 2013-mi illoqutigiit ataatsimut katillugit 359-upput, katillugit 972-nik najugaqartullit. Agguaqatigiisillugu illoqutigiinni ataatsini inuit 2,7-upput, tamanna Ummannap illoqarfiani 2,2-miit qaffasinneruvoq. Illugineqartut tassaanerupput ilaqutariit ataasiakkaat illui. Illut amerlasuut iluarsaattariaqarput isatertariaallutilluunnit, ilullu arlallit torneqanngillat.

Nunaminertami illuliorfusimasumi appasinnerusumi, toqqaviliorniarneq ajornakusoorpoq, nunaminertanilu sivinganerusuni akuttunngitsunik aput sisoortapoq. Nunaqarfiup avannarpasinnerusortaanisissaq nungujartorpoq, siunissami illunik aqqummillu navianartorsiortitsilersinnaasumik. Taamaattumik siunissami illuliortoqarnissaani tamanna eqqarsaatigineqartariaqarpoq. Nunaqarfimmi sannartukkat arlallit inaarsarneri ajoquteqarput, ilaatigut atuarfik peqqissaavillu. Naatsorsuutigineqarpoq nunaminertani illuliorfissani inissaq sinneruttoq naammalluartoq, tassalu illut 60-t missinginut.

Inuussutissarsiutit umiarsualivillu

Innuttaasut inuussutissarsiutaat pingaarneq tassaavoq aalisarneq piniarnerlu. Nunaqarfik marlunnik mikisunik tunisassiorfeqarpoq, qalerallinnik puisillu amiiniik ti-gooraasunik. Nunaqarfiup sissarsuaqarnera ikkattuaqqami prammi atorlugu aaqqitaavoq, angallatit sissamut talillutik usingiartarput, tamaanilu aamma amuneqartarlutik.

Målsætninger for bygden (fokusområder, udviklingsmål mv.)

Det nuværende serviceniveau og boligudbud i Illorsuit skal som minimum søges opretholdt. Eventuel udvikling bør kun ske i sydgående retning. Målet er, at fiskeri- og turismeerhvervet fortsat skal udvikles og styrkes, bl.a. gennem alsidig produktion og stabilt arbejde, samt anvendelse af den aktive kultur og de bevaringsværdige bygninger til turistformål. Endvidere bør infrastruktur og bygninger sikres i forhold til terrænet og fælles institutioner etableres, for at forbedre indbyggernes levekår.

Befolkning og boliger

I starten af 2013 boede der 80 personer i Illorsuit. Indbyggertallet steg frem til 1999, hvor der boede 147 personer i bygden, men siden er tallet faldet jævnt. Det forventes at befolkningstallet fortsat vil falde, hvorfor der i planperioden primært være behov for erstatningsbyggeri i forbindelse med sanering.

I Ummannaqs bygder er der 509 boliger (2010-tal). I 2013 var der 359 husstande i bygderne under ét, hvor der samlet boede 972 personer. Det svarer til en gennemsnitlig husstandsstørrelse på 2,7 personer pr. husstand, hvilket er mere end i Ummannaq by (2,2). Boligbestanden består udelukkende af enfamiliehuse. Typisk trænger en del af husene til istandsættelse eller sanering, ligesom der også er en del der står tomme.

Funderingsforholdene i det lavtliggende bygdeområde er vanskelige og ved de stejle områder har der lejlighedsvis været sneskred. I den nordlige del af bygden sker der nedbrydning af kysten, der på sigt kan true husene og adgangsvejen her. Fremtidig boligudbygning bør tage forbehold for dette. Flere bygninger i bygden lider ligeledes af sætningsskader, bl.a. skolen og sundhedsstationen. Der vurderes at være rigelig rummelighed i de eksisterende boligområder, konkret ca. 60 boliger.

Erhverv og havn

Indbyggernes primære beskæftigelse er fiskeri og fangst. Bygden har et par mindre produktionsanlæg, hvor der modtages fisk (hellefisk) og sælskind. Bygdens kajanlæg er en pramlosningsbro med en lille vanddybde, og bådene ligger fortøjet langs stranden, hvor der også sker ophalning.

Illorsuarni – piniarnerup aalisarnerullu saniatigut - sullis-siveqarfinnut attuumassutilinnik suliffissaqarpoq; pisini-arfik, atuarfik, kommunip ingerlatsivii allaffialu. Aammattaq takornariaqarnermut tunngasunik ingerlatsisoqarpoq. 2010-mi Uummannap nunaqarfiini suliffissat annertussusaat 44 %-uvoq, tamannalu Uummannap illoqarfiani inissisimanermit sanilliullugu 2 %-mik appasinneruvoq, Qaasuitsup Kommunianili agguaqatigiisitsinermit 2 %-mik qaffasinerulluni. Sulisinnaasut 5 %-ii suliffissarsiortuupput, tamanna Uummannap illoqarfiani inissisimanermit appasinneruvoq, aamma kommuni ataatsimut isigalugu, tassanimit kisitsit 6 %-uvoq.

Kommuneplani malillugu inuussutissarsiutinut umiarsualivimmullu tunngasuni inissaq sinneruttoq 7.000 m² missiliorlugu annertussuseqarpoq.

Angallannermi periarfissat sullissinerlu

Nunaqarfiup helistop-ia nunaqarfiup kujataatungaani maninnersami sioraasumiippoq. Angallannermi periarfissat allat tassaapput imaatigut angallatit, qimussit snescooterillu.

Nunaqarfik ataatsinik illineqarpoq, annersaa eqqarsaatigalugu avannaatungaaniit helistop-imut, kujataatunganilu

I Illorsuit er der – ud over fangst og fiskeri – arbejdspladser knyttet til servicefunktionerne; butik, skole, kommunens bygdeanlæg og kontor. Der er også aktiviteter i tilknytning til turisme. I 2010 var beskæftigelsesgraden i Uummannaqs bygger 44 %, hvilket er 2 % under niveauet i Uummannaq by, men 2 % over gennemsnittet i Qaasuitsup Kommune. 5 % af arbejdsstyrken var ledig, hvilket ligger under niveauet for Uummannaq by og kommunen som helhed, hvor tallet var 6 %.

I kommuneplanen er der en restrummelighed på ca. 7.000 m² til erhvervs- og havneformål.

Infrastruktur og service

Bygdens helistop ligger på jævnt sandområde syd for byen. Øvrig transport sker ad søvejen, med hundeslæde eller snescooter.

Der er ét kørespor i bygden, der i hovedtræk strækker sig fra den nordlige del til helistop og dump i syd med enkelte afstikkere. Vejstrækningen til "Kussinersuaq" er generelt nedslidt og trænger til renovering. Herudover er der kortere stistrækninger i Illorsuit.

eqqaavissuarmut, ataasikkaanik allanut sangunertaqarluni, ingerlasumik. "Kussinersuaq"-mut aqquusineq ataatsimut isigalugu nungullarsimavoq aaqquissuuneqartariaqarlunilu. Taassuma saniatigut Illorsuit naatsuaqqanik aqquusinee-raqarput.

Inaallagissiorfik tankeqarfyllu sissamut qanittumi inis-sisimapput, sissarsuit avannaatunnginnguanni. Imeqar-niarneq nilannik aatsitsinikkut pisarpoq, aasaanerani nunaqarfiup avannaatungaani kuummiit imertartorto-qartarpoq. Ulluunerani eqqakkat saviminikullu eqqaavis-suarmi, nunaqarfimmit 500 meterit missiliorlugit kujasin-nerusumiittumi katersorneqartarput, nunaannarmilu ikuallanneqarlutik. Unnuaanerani eqqakkat nappartani katersorneqartarput, unnuaaneralinu eqqakkanut tum-meraasaniit ruujori saviminiusoq aqquutigalugu kuuaqqa-mut imaanut kuuttumut kuineqartarlutik. Imeq eqqagaq nunaannarmut kuutsinneqartarpoq. Tunisassiorfimmit igitassat sissamut ingerlatiinnarneqartarput. Nukissiorfiit tenikkimut tunngasut isumagisaraat.

Qaqqami kujataatungaaniittumi napparuteqarfeqarpoq. TELE Greenlandip oqarasuaatit assigissaallu atorlugit at-taveqarneq isumagisaraa.

Illorsuit pisiniarfeqarput, kommuni allaffeqarluni, illu sulliveqarluni, nivarsiamut nakorsiartarfeqarluni, kater-sortarfeqarluni oqaluffeqarlunilu. Aamma ataatsimoorus-samik sannaveqarpoq. Meeqqanik paarsisarneq angerlarsi-maffimmi paarsisarneq aqquutigalugu ingerlataavoq.

Ilinniartitaaneq

Atuarfik nunaqarfimmi kujallersaavoq (Atuarfik Aaralik) 14-it missiliorlugit atuartulik atualeqqaaniit 9. klassimut aamma atuakkanik atorniartarfeqarpoq. Atuarfimmi sunngiffimmi klubbinut assingusunik ingerlatsisoqartar-poq.

Kulturi sunngiffillu

Illut makkua eriagisarialittut toqqarneqarsimapput: (B-37) quersuaq – siusinnerusukkut pisiniarfik – sananeqartoq 1919, (B-40) quersuaq/aamaruutissaasivik sananeqartoq 1935, (B-42) quersuaq/napparsivik sananeqartoq 1906, (B-43) quersuaq sananeqartoq 1917 Nuussuarmiit nuutaq, (B-48) allaffik/ineqarfik sananeqartoq 1913 aamma (B-118) oqaluffik sananeqartoq 1923). Illut ataatsimuukannerlutik inissisimapput, quilu (B-44) – anartarfik 1886-meersoq ilanngullugu – sanaartukkanik avatangiisaasunik eria-g-isaqarfiulluni. Illut arlallit KNI-mit atugarineqarput.

Iliveqarfik nunaqarfiup kujataaniippoq, nunaqarfulli arsaattarfia avannaatungaani sioraasumi pilersinneqarsi-malluni.

Kulturikkut sunngiffimilu ingerlatat nalinginnaasumik kat-ersortarfimmi atuarfimmilu ingerlanneqartarput.

Elværk og tankanlæg er placeret ud til kysten, lidt nord for kajen. Vandforsyning sker ved smeltning af is, mens der om sommeren hentes vand fra en elv nord for bygden. Dagrenovation og jernskrot deponeres på dumpen ca. 500 m syd for bygden og afbrændes på terræn. Natrenovation ind-samles i tønder, der udledes fra natrenovation-srampens metalrør til en mindre bæk, der løber ned til havet.. Gråt spildevand udledes til terræn. Fabrikkens udledning sker direkte til strandkant-en. Den tekniske drift varetages af Nukissiorfit.

På fjeldet i syd er der et masteanlæg. Telekommu-nikationen varetages af TELE Greenland A/S.

Illorsuit har en butik, kommunekontor, service-hus, sygeplejestation, forsamlingshus og kirke. Der er også et fællesværksted. Børnepasning foregår som dagplejeordning.

Uddannelse

Skolen ligger sydligst i bygden (Atuarfik Aaralik) med ca. 14 elever i 1.- 9. klasse og et bibliotek. På skolen arrangeres fritidsklublignende aktiviteter.

Kultur og fritid

Der er udpeget følgende bevaringsværdige bygninger i bygden: (B-37) pakhus - tidligere butik - opført 1919, (B-40) pakhus/kulhus opført 1935, (B-42) pak-hus/spækhushus opført 1906, (B-43) pakhus opført 1917 og indflyttet fra Nugsuaq, (B-48) kontor/indkvartering opført 1913 og (B-118) kirke opført 1923. Bygningerne ligger no-genlunde samlet og udgør sammen med skuret (B-44) - retiradehus fra 1886 - et bevaringsværdigt bygningsmiljø. Flere af bygningerne anvendes af KNI.

Kirkegården ligger syd for bygden, mens bygdens fodboldbane er etableret på sandterræn nord for bygden.

Kultur- og fritidsliv afvikles typisk i regi af forsam-lingshuset og skolen.

Niaqornat

Niaqornat, Nuussuup qeqertaasaata avannaatungaaniip-put, Uummannamiit 60 km missiliorlugit killiullutik. Sumi-iffik 1823-mili najugaqarfigineqalersimavoq 1870-imilu asimioqarfinngorsimalluni. Nunaqarfik alianaatsumi inis-sisimavoq, qeqertaasap annikitsup nuuani Uummannap Kangerluanut isikkivilimmi. Nunaqarfiup illui qalipaatisisut kangerliumaneq sinerlugu inissisimapput, tamaannilu piniartut umiatsiaaraat aamma pitussimaarfeqarput.

Niaqornat

Niaqornat – "de hovedformede" – ligger på nor-dsiden af halvøen Nuussuaq omtrent 60 km vest for Uummannaq. Lokaliteten har været bosted siden 1823 og fik status som udsted i 1870. Bygden har en unik beliggenhed på tangen til en lille halvø med udsigt over Uummannaq fjorden. Bygdens farvede huse ligger langs den bugt, hvor fiskernes og fangernes både også ligger fortøjet.

Nunaqarfiup anguniagai (pingaartitat, ineriartornermi anguniakkat il.il.)

Nunaqarfimmi sullissinermi pissutsit atuuttut inissatigullu neqeroorutit attatiinnarniarneqarput. Siunnertaasoq tassaavoq, aalisarnermik takornariaqarnermillu inuussutisarsiuutit, nangittumik nukittorsarneqarnissaat. Tamatuma pisariaqartippai tunisassiorfiup allilernerneqarnissaanut periarfissaqartitsineq, tulaffiusartut pitsaanerusut aamma aalisartut, nunaminertamik, atortuminnut ilitsiveqarnissaat. Takornariaqarnermut tunngatillugu, nunaqarfiup soqutigineqarnerulernera atorineqartariaqaralarpoq, ilaatigut quersuatoqqat takornarianut innuttaasunullu susassaqartitsiviliullugit. Nunaqarfiup meerartaanut inuussuttortaanullu periarfissat pitsanngorsarneqartariaqarput, ilaatigut atuarfimmi silataanilu periarfissat annertusinerisigut.

Innuttaasut ineqarnerlu

Niaqornani innuttaasut amerlassusaat ukioq 2000-imi 76-iniit pingajorarterumminnik ikilillutik ullumikkut 52-upput. Siunissami innuttaasut amerleriaateqarnissaat naatsorsuutigineqanngimmat, pilersaaruserfiup ingerlanerani pingaarnertut pisariaqartinneqassaaq, isaterinernut atatilugu nutaanik illuliortoqartarnissaa. Ataatsimut isigalugu illut ilarpaalui, iluarsaattariaapput isaterneqartariaqarlutiluunniit, taamatullu illorpaaluit inoqanngillat.

Ummannap nunaqarfiini illut 509-upput (kisitsisit 2010-meersut). 2013-mi illoqutigiit ataatsimut katillugit 359-upput, katillugit 972-nik najugaqartullit. Agguaqatigisillugu illoqutigiinni ataatsini inuit 2,7-upput, tamanna Ummannap illoqarfiani 2,2-miit qaffasinneruvoq. Utoqqaat, utoqqaat illuaniittariaqalersut, nunaqarfimmiit nuuttariaqartarput.

Nunaqarfiup kujammut kangiatungaani nunaminertamik annertuumik illuliorfissamik immikkoortitsisoqarnikuuvoq. Nunaminertarli sanaartorfigineqassappat nutaamik aqquuserniornissaaq pisariaqarpoq, taamatullu sanaartorfigissaanermi, qaarsortat annertuut qaartiterneqarnissaat, sissallu illersuusineqarnissaa, pisariaqartinneqassapput. Naatsorsuutigineqarpoq Niaqornani namminermi sanaartorfissatut sinneruttoq – taamaallaat illunut 40-nut naammassasoq.

Inuussutissarsiuutit umiarsualivillu

Niaqornani inuussutissarsiuinermi tunngaviupput aalisarneq aamma piniarneq, puisinik, aavernik qilalukkanik – ilaatigullu nannunik tunngavilik. Aalisarneqartarput saarullit, qalerallit, qeeqqat aamma eqalussuit, nunataani lu piniarneqartarput, tuttut, ukallit, aqissit, mitit, naajat allallallu. Aalisarneq piniarnerlu qimussimik umiatsiaaqqaniillu ingerlanneqartarpoq. Umiarsualivimmi periarfissat tassaapput nunaqarfiup sissarsuaa annikitsoq, angallatit

Målsætninger for bygden (fokusområder, udviklingsmål mv.)

Det nuværende serviceniveau og boligudbud i bygden skal som minimum søges opretholdt. Målet er, at fiskeri- og turismeerhvervet fortsat skal udvikles og styrkes. Dette kræver plads til udvidelse af fabriksanlæg, forbedrede kajfaciliteter og områder til fiskernes udstyr. Den fornyede interesse for bygden bør anvendes i turismeøjemed, hvor også de gamle pakhuse kan anvendes aktivt til både turister og borgere. Forholdene for bygdens børn og unge bør forbedres, bl.a. med tilstrækkelig plads om skolen og udefaciliteter.

Befolkning og boliger

Befolkningstallet i Niaqornat er faldet med en tredjedel siden år 2000 (76) og tæller nu 52 personer. Fremadrettet forventes fortsat et stigende befolkningstal, hvorfor der i planperioden primært være behov for erstatningsbyggeri i forbindelse med sanering. Der er generelt en del huse, der trænger til istandsættelse eller sanering, ligesom der også er en del tomme huse

I Uummannaqs bygder er der 509 boliger (2010-tal), hovedsageligt fritliggende enfamiliehuse i 1-1½ etage. I 2013 var der 359 husstande i bygderne under ét, hvor der samlet boede 972 personer. Det svarer til en gennemsnitlig husstandsstørrelse på 2,7 personer pr. husstand, hvilket er noget mere end i Uummannaq by, hvor den gennemsnitlige husstandsstørrelse er 2,2. Ældre, der skal på alderdomshjem må flytte fra bygden.

Der er udlagt et større boligområde sydøst for byen. Udbygning af området kræver imidlertid en ny vejforbindelse, ligesom byggemodning vil kræve bortsprængning af store klippeblokke og samt kystsikring. Der vurderes at være en begrænset restrummelighed i selve Niaqornat – kun ca. 40 boliger.

Erhverv og havn

Erhvervsgrundlaget i Niaqornat bygger på fiskeri og fangst af sæler, hvalros og hvaler – og ind i mellem isbjørne. Der fiskes torsk, hellefisk, hvalkat og Grønlandshaj, og på land jages rendyr, snehare, fjeldrype, edderfugl, måge m.fl. Fiskeri og fangst foregår med hundeslæde og joller. Havnefaciliteterne omfatter en mindre kaj i bygden, mens både ligger fortøjet i bugten

ikerasannguami kisaqqasarput sissamullu amuneqartarlutik, aamma alisarnermi atortut tamaani inissinneqartarput.

Royal Greenland-ip nunaqarfimmi tunisassiorfia tunitsivi-
alu 2011-mi matuneqarput, tamatuma kingorna innut-
taasut angallammik Uummannamut nunaqarfinnulluunniit
allanut tunisiartortarput. Innuttaasut 2011-mi pilersippaat
KNITApS, Niaqornani nioqqutissiorneq attatiinnarniarlu-
gu. Sumiiffimmi naatsorsuutigineqarpoq tunitsivimmik
tunisassiorfimmillu attassiinnarneq, kiisalu takornari-
aqarnerup inerisarneqarnera, nunaqarfiup ataannarnis-
saanut pingaaruteqarluinnartuusut.

2010-mi Uummannap nunaqarfiini suliffissat annertus-
susaat 44 %-uvoq, tamannalu Uummannap illoqarfiani
inissisimanermut sanilliullugu 2 %-mik appasinneruvoq,
Qaasuitsup Kommunianili agguaqatigiisitsinermit 2 %-mik
qaffasinerulluni. Sulisinnaasut 5 %-ii suliffissarsiortuup-
put, tamanna Uummannap illoqarfiani inissisimanermiit
appasinneruvoq, aamma kommuni ataatsimut isigalugu,
tassanimi kisitsit 6 %-uvoq.

Kalaallit-Nunaanni Pinngortitaleriffik Nuummi qullersaqar-
feqarpoq, 2007-mili Niaqornani immikkoortortaarfik
pilersinneqarpoq, inissisimaffiata, assersuutigalugu qila-

og ophales på den vestlige strand, hvor også
fiskeudstyr er lagt.

I 2011 lukkede Royal Greenland bygdens fiskefab-
rik og indhandlingsanlæg, og siden har fiskerne
sejlet til Uumannaq eller andre bygder for at
indhandle deres fangst. Indbyggerne stiftede i
2011 anpartsselskabet KNT Aps, for at fastholde
en produktion i Niaqornat. Lokalt vurderes
fastholdelse af indhandling og fiskefabrik samt
udviklingen af turisme at have stor betydning for
bygdens overlevelse.

I 2010 var beskæftigelsesgraden i Uummannaq
bygder 44 %, hvilket er 2 % under niveauet i
Uummannaq by, men 2 % over gennemsnittet i
Qaasuitsup Kommune. 5 % af arbejdsstyrken var
ledig, hvilket ligger under niveauet for Uumman-
naq by og kommunen som helhed, hvor tallet var
6 %.

Grønlands Naturinstitut har hovedsæde i Nuuk,
men i 2007 blev der oprettet en filial i Niaqornat,
idet beliggenheden er ideel med henblik på
studier af f.eks. narhval, hvidhval og isbjørne.

lukkanik qernertanik, qaqortanik, nannunillu ilisimatusarfi-gissallugu, piukkunnarnera pissutigalugu.

Takornariaqarneq inuussutissarsiutit pingaarutillit ilagaat, sumiiffimmilu peqatigiiffik aqcutigalugu takornariat amerlanerusut takkussinnaanerat aqcutissiuunniarneqarpoq. Tamatumunnga atatillugu umiarsuit takornariartaatit tikitarnernannut atasumik, aaqqissuussinerit ingerlanneqartarput, ilaatigut nunaqavissunik ingerlassisulerlugit (guide).

Kommuneplani malillugu inuussutissarsiutinut umiarsualivimmullu tunngasuni inissaq sinneruttoq 4.000 m² misiliorlugu annertussuseqarpoq.

Angallannermi periarfissat sullissinerlu

Nunaqarfiup helistop-ia sissamiippoq, tatsip sissamiittup kangiataungaani. Nunaqarfik aqquserniugaanngilaq, illernili naatsut nunaqarfiup ingerlatsiveqarfisa assigiinngitsut akornanni attaviliisuupput. Angallannermi periarfissat allat tassaapput imaatigut angallatit, qimussit snescooterillu.

Ulluunerani eqqakkat eqqaavissuarmi, helistop-ip kujataatungaaniittumi, katersorneqarlutillu ikuallanneqartarput. Nunaqarfimmi sanaartukkat eqqakkanut kuuffilersugaanngillat, unnuaaneraniilu eqqakkat nuna-mut kuerarneqartarput (sissamut, ulinneranut avalaanneqartussanngorlugit, aammali allani igitsisoqartarpoq). Nunaqarfik innaallagissiorfeqarpoq, kiassarnerli namminerisamik oliefyr-it atorlugit pisarpoq. Imerkik pilersuineq taseq qaqqaniittoq sapusiorlugu ingerlanneqarpoq, tassaangaanniit nunaqarfimmi tankimut ataatsimoorussamut aqquserlugu. Tanki imiisivik, innaallagissiorfillu, tatsip sissamiittup kujataatungaaniippat, tankili ikummatissaasivik sissami, kujammut kitaatungaani, inissisiamalluni.

Teknikkikkut pilersuineq pingaarneq Nukissiorfiit ingerlataat, oqarasuaatit assigissaallu atorlugit attaveqarneq TELE Greenland A/S-ip isumagisarigaa, nunaqarfiup avannaatungaani qaqqannguami sakkortusaaveqarluni.

Atuarkik mikisunnguamik atuakkanik atorniartarfeqarpoq, aammattaaq atuarkimmi, sunngiffimmi klubbimut assingusunik aaqqissuussinerit, ingerlanneqartarput. Nunaqarfimmi meeqqeriveqanngilaq, ulluuneranilu aaqqissuussamik paaqqinnittoqartarani. Taamaattorli pisiniarfeqarpoq, nivarsiamut nakorsiartarfeqarluni, ataatsimoorussamik sannaveqarluni, illu sulliveqarlunilu ilaatigut uffarfittalimik errorsisarfittalimmillu. Niaqornani KNI-p pisiniarfia misiligutaalluni nutaajuvoq 225 m²-ulluni, 2012-mi 20 fods containerit 15-nit atorlugit pilersitaalluni.

Ilinniartitaaneq

Kommuni allaffeqarpoq taassumalu illoqatigaa atuarkik oqaluffiutigisooq (Neriunnerup Atuarfia). Atuarkik arfinik pingasunik atuatoqarpoq atualeqqaaniit 8. klassimut.

Turisme er et andet erhverv med betydning og via en lokal forening arbejder man for at tiltrække flere turister. I den forbindelse arrangeres aktiviteter i forbindelse med anløb af krydstogtsskibe, bl.a. med lokale guider.

I kommuneplanen er der en restrummelighed på ca. 4.000 m² til erhvervs- og havneformål.

Infrastruktur og service

Bygdens helistop ligger på stranden, øst for strandsøen. Der er ikke anlagt veje i bygden, men et kørespor fører rundt mellem de forskellige bygdefunktioner. Øvrig transport foregår med båd, hundeslæde eller snescooter.

Dagrenovation deponeres og afbrændes på dumpen, der ligger på stranden syd for helistopet. Bygdens bebyggelse er ikke kloakeret, og natrenovation tømmes på terræn (på strandkanten, hvor tidevandet kan bortlede det, men også andre steder). Bygden har sit eget elværk, mens opvarmning sker med selvstændige olie-fyr. Vandforsyning sker ved indvinding fra en sø i fjeldet, hvorfra det ledes til en stor fælles vand-tank i bygden. Vandtank og elværk ligger syd for strandsøen, mens tankanlæg for brændstof ligger ud til vandet mod sydvest.

Den overordnede tekniske drift varetages af Nukissiorfiit, mens telekommunikationen varetages af TELE Greenland A/S, der har et anlæg på det lille fjeld nord for byen.

Der er et lille bibliotek på skolen, som også arrangerer fritidsklublignende aktiviteter. Der er ingen børneinstitution i bygden og heller ikke organiseret dagpleje. Der er derimod en butik, sygeplejestation, fællesværksted og et servicehus med bl.a. bad og vaskeri. KNI-butikken i Niaqornat er en ny prototype-butik på 225 m², der er etableret af 15 20 fods containermoduler i 2012.

Uddannelse

Kommunen har et kontor under samme tag som skolen (Neriunnerup Atuarfia), der også huser bygdens kapel. Skolen har 8 elever fra 1. til 8. klasse. Herefter fortsætter eleverne på byskole i Uummannaq.

Kultur og fritid

Der er udpeget 4 bevaringsværdige bygninger i Niaqornat: (B-73) opført 1839, (B-75) opført 1909, (B-77) opført 1852, (B-81) - tidligere butik - opført

Tamatuma kingornatigut atuartut atuarnertik Uumman-
nap atuarfiani nangittarpaat.

Kulturi sunngiffillu

Niaqornani illut sisamat eriagisarialittut toqqarneqarsi-
mapput: (B-73) sananeqartoq 1839, (B-75) sananeqartoq
1909, (B-77) sananeqartoq 1852, (B-81) – pisiniarfusi-
masoq – sananeqartoq 1763/1823. Taakkua saniatigut
(B-82) - niuertussap illua sananeqartoq 1922 eriagisassaa-
voq. Quersuit ataatsimoorlutik inissiismapput avatangii-
simi eriagisallialimmi. (B-81) nunaqarfikumi Nuussuarmit
nutaavoq. Iliveqarfik qeqertaasap qaavani, nunaqarfiup
avannaani, inissisimavoq.

Kulturikkut sunngiffimilu inuunermi atuarfiup illutaa sina-
akkuttat pingaarnersaraat.

Aammattaaq sunngiffimmi pinialunnissamut, aalisari-
arnissamut, pisuttuarnissamut, silamilu timersuutini
ingerlataqarnissamut, periarfissanik pitsaasunik peqarpoq.
Nunaqarfiup kujatungaaniippoq arsaattarfik, nunaqarfiullu
kujataatungaani koorortani ukiuunerani timersuutini in-
gerlatsisoqarsinnaavoq. Aammattaaq tatsimi sissamiittumi
sukuutsertoqartarpoq.

1763/1823. Derudover er (B-82) - handelsfor-
valterboligen opført 1922 bevaringsværdig. Pa-
khusene ligger som et samlet, bevaringsværdigt
bygningsmiljø. (B-81) er flyttet fra den nedlagte
bygd Nugssuaq. Kirkegården er placeret på det
lille bjerg på halvøen, nord for byen.

Kultur- og fritidsliv afvikles overvejende inden for
skolebygningens rammer.

I fritiden er der desuden gode muligheder for
fritidsjagt, fiskeri, vandreture og udendørs sport-
aktiviteter. Syd for byen er en fodboldbane og i
dalene syd for byen kan der udøves vintersport.
Desuden anvendes strandsøen til skøjteløb.

Nuugaatsiaq

Nuugaatsiaq, Qeqertarsuup Kangillermiittup kujammut sineriaani nuggersimanermi, ivigarissumiippoq, Uummannamiit 130 km missiliorlugit kangilliulluni. Uummannap pigisaani nunaqarfiit avannarlersaraat, tassanngaanniillu nunaqarfik qaninnerpaaq tassaavoq Illorsuit, 35 km missiliorlugit kujalliulluni killiusoq.

Nuugaatsiaq

Nuugaatsiaq – ”den mellemstore fremspringende pynt” – ligger på et græsbevokset næs på sydkysten af øen Qeqertarsuaq i Karrats Isfjord, ca. 130 km nord for Uummannaq. Det er den nordligste bygd i Uummannaq-distriktet og nærmeste nabobygd er Illorsuit, ca. 35 km mod sydvest.

Nunaqarfiup anguniagai (pingaartitat, ineriartornermi anguniakkat il.il.)

Nuugaatsiami sullissinnermi pissutsit atuuttut inissatigullu neqeroorutit attatiinnarniarneqarput. Siunnertaasoq tas-saavoq, aalisarnermik takornariaqarnermillu inuussutis-sarsiutit, nangittumik nukittorsarneqarnissaat, ilaatigut tunisassiorfiup immaqalu amernik tunitsiviup kiisalu sis-sarsuit pitsanngorsaavigineqarnerisigut. Peqatigitillugulu illut pitsaassusaat, eqqaavilerinnermik aqqissuussineq, aqqusinnermillu pitsanngorsaarneqartariaqarput, nunaqarfiup pisariaqartitsinera nammineerlunilu atortut aallaavigalugit. Qimusserneq nunaqarfimmut annertuumik pingaarute-qarpoq, tamannalu periarfissaajuartinneqartariaqarpoq. Kiisalu nunaqarfimmi maninnersat sunngiffimmi siunerta-nut atorineqartariaqarput

Innuttaasut ineqarnerlu

Nuugaatsiami innuttaasut amerlassussat 79-upput (Feb. 2013). Nunaqarfik 1999-ip tungaanut alliartorpoq, innut-taasut amerlanerpaagamik 122-ullutik. Tamatuma king-orna innuttaasut ikiliartulerput – ukiullu kingulliit 10-it ingerlaneranni 22 %-ngajammik ikileriarput (innuttaasut 2003-mi 101-ullutik). Taamaallunni pilersaarusiortuup iluani isaterinnermut atatillugu nutaanik illuliortoqartarnissaa pisariaqartinneqassaaq. Aammattaaq utoqqarnut illoqarn-issaa pisariaqartinneqarpoq, paaqqutarineqarnissamik annertunerusumik pisariaqartitsisut Uummannami isum-agineqartariaqarput.

Uummannap nunaqarfini illut 509-upput (kisitsisit 2010-meersut). 2013-mi illoqutigiit ataatsimut katillugit 359-upput, katillugit 972-nik najugaqartullit. Agguaqatigi-isillugu illoqutigiinni ataatsini inuit 2,7-upput, tamanna Uummannap illoqarfiani 2,2-miit qaffasinneruvoq. Illut ilaat iluarsaattariaapput arlallillu inoqanngillat.

Siunissami illuliornissaq illuliorfigineqareersup nangis-sutaatut ingerlanneqassaaq. Naatsorsuutigineqarpoq nunaminertat immikkoortinneqareersut iluini inissaqarlu-artoq, illunut 70-t missinginut.

Inuussutissarsiutit umiarsualivillu

Siusinnerusukkut innuussutissarsiutini pingaarnerpaasi-mapput puisinniarneq aamma qeerarniarneq, ullumik-kulli qaleralinniartoqarpoq. Qaleralinniarneq innuttaasut aningaasaqarniarnerannut annertuumik iluaqutaavoq. Tassalu Royal Greenland Nuugatsiami tunitsiveqarlunilu qaleralinnik suliarinneqqaartarfeqarpoq, taakkunungal-atasumik qerititsiveqarluni. Ukioq kaajallallugu aalisagaq tunisaavoq, ukiuuneranili/upernaakkullu, immap sikua pissutigalugu umiarsuit umiatsiaaqqallu qerisunik assar-tuisinnaajunnaaraangata, qerititsiviup tiguisinnaanera in-orsalersinnaasaarpoq. Tunisassiorfimmi sulisut ataatsimiit

Målsætninger for bygden (foku-sområder, udviklingsmål mv.)

Det nuværende serviceniveau og boligudbud i Nuugaatsiaq skal som minimum søges opre-tholdt. Målet er, at fiskeri- og turismeerhvervet fortsat skal udvikles og styrkes, bl.a. gennem ud-bygning af fabrik og eventuel skindindhandling samt forbedrede kajfaciliteter. Samtidig bør bol-igstandard, renovationsordninger og infrastruk-tur forbedres, med udgangspunkt i bygdebehov og egne ressourcer. Hundeslædekørsel spiller en stor rolle i bygden, og det skal der fortsat være mulighed for. Desuden skal bygdens flade om-råder komme i anvendelse til fritidsformål.

Befolkning og boliger

Indbyggertallet i Nuugaatsiaq tæller 79 personer (feb. 2013). Bygden voksede frem til 1999, hvor tallet toppede med 122 indbyggere. Siden er folketallet faldet – en tilbagegang på knapt 22 % inden for de seneste 10 år (101 indbyggere i 2003). I planperioden vil der således primært være behov for erstatningsbyggeri i forbindelse med sanering. Der er også behov for ældrebol-iger, mens mere plejekrævende behov bør var-etagesi Uummannaq.

I Uummannaqs bygder er der 509 boliger (2010-tal), hovedsageligt fritliggende enfamiliehuse i 1-1½ etage. I 2013 var der 359 husstande i bygderne under ét, hvor der samlet boede 972 personer. Det svarer til en gennemsnitlig hus-standsstørrelse på 2,7 personer pr. husstand, hvilket er noget mere end i Uummannaq by, hvor den gennemsnitlige husstandsstørrelse er 2,2. En del huse trænger til renovering ligesom en del står tomme.

Fremtidig boligudbygning skal ske i forlængelse af den eksisterende boligbebyggelse. Der vur-deres at være god rummelighed i de allerede udlagte områder, svarende til ca. 70 boliger.

Erhverv og havn

Tidligere var det primære erhverv sælfangst og fiskeri efter havkat, men nu fiskes der efter hellefisk. Hellefiskeriet er af stor økonomisk betydning for indbyggerne. Royal Greenland har således et indhandlingssted med forarbejdning af hellefisk i Nuugaatsiaq med tilknyttet frysehus. Fisk indhandles året rundt, men frysekapaciteten kan være utilstrækkelig i vinterperioden/foråret, hvor havisen forhindrer skibe og joller i at sejle

qulinut inissisimasarput, ukiup qanoq ilinera apeqqutaatil-lugu.

Nunaqarfik mikisumik sissarsuaqarpoq nuunnguup noorpianniittumik. Umiatsiaat kangerliumanermi pito-qqasarput, kangerliumanermilu nuunnguup kangia-tungaani sissamut amuneqartarlutik. Taamaakkluartorli umiarsualivimmi periarfissat annertunerusariaqarput.

Nunaqarfimmi suliffissat amerlanersaat aalisarnermut, kisiannili aamma nunaqarfiup pisiniarfianut, atuarfimmu kommunillu ingerlatsiviinut allanut attuumassuteqarput. Taakkua saniatigut takornariaqarnermut attuumassute-qartunik ingerlataqartoqarpoq. 2010-mi Uummannap nunaqarfiini suliffissat annertussusaat 44 %-uvoq, taman-nalu Uummannap illoqarfiani inissisimanermut sanilliul-lugu 2 %-mik appasinneruvoq, Qaasuitsup Kommunianili agguaqatigiisitsinermi 2 %-mik qaffasinerulluni. Sulisin-naasut 5 %-ii suliffissarsiortuupput, tamanna Uummannap illoqarfiani inissisimanermiit appasinneruvoq, aamma kommuni ataatsimut isigalugu, tassanimi kisitsit 6 %-uvoq.

Kommuneplani malillugu inuussutissarsiutinut umiarsu-alivimmullu tunngasuni inissaq sinneruttoq 12.000 m² missiliorlugu annertussuseqarpoq.

med den frosne fisk. Antallet af medarbejdere på produktionsstedet ligger mellem 1 og 10, afhæn-gigt af sæsonen.

Bygden har et lille kajanlæg yderst på næsset. Både ligger fortøjet i bugten, men trækkes op på stranden i en lille bugt øst for næsset. Der er dog behov for yderligere havnefaciliteter.

Bygdens arbejdspladser er i langt overvejende grad knyttet til fiskeriet, men også til bygdens butik, skole og de øvrige kommunale funktioner. Herudover er der aktiviteter relateret til turisme. I 2010 var beskæftigelsesgraden i Uummannaqs bygger 44 %, hvilket er 2 % under niveauet i Uummannaq by, men 2 % over gennemsnittet i Qaasuitsup Kommune. 5 % af arbejdsstyrken var ledig, hvilket ligger under niveauet for Uumman-naq by og kommunen som helhed, hvor tallet var 6 %.

I kommuneplanen er der en restrummelighed på ca. 12.000 m² til erhvervs- og havneformål.

Angallannermi periarfissat sullissinerlu

Nunaqarfiup helistop-ia nunaqarfiup avannaatunginnguaniippoq. Nunaqarfimmiit angallassissutit allat pingaarnertit tassaapput, aasaanerani umiatsiaaqqat, ukiukkullu qimusit snescooterillu.

Angallannermi periarfissanut ilaavoq aqqusineq ataaseq aaliangersimasumik qalliusigaq nuunnguamiittoq, umiarsualivimmut tunisassiorfimmullu atasoq. Taassuma saniatigut illineqarpoq, nuunnguamut ingerlasunik, tassanngaanniillu nunaqarfiup kitaatungaanut kangiaturganullu avalequtilimmik.

Teknikkikkut ingerlatsineq pingaarneq Nukissiorfinniit ingerlanneqarpoq. Innaallagissiorfik nunaqarfimmi kangillersaavoq. Ukiuunerani imermik pilersuineq imiisivimmiit, maqitsisarfik, illu sullivimmut atatillugu nunaqarfimmi qiterpasissumik inissinneqarsimasoq, atorlugu pisarpoq. Aasaanerani kuunnguami nunaqarfiup kangiaturgananiittumi imertartortoqartarpoq. Ulluunerani eqqakkat eqqaavissuarmi nunaqarfiup kitaaniittumi aqqulluttumi, katersorneqartarput ikuellanneqartarlutillu. Eqqakkanut kuuffeqanngilaq, unnuaanerani eqqakkanut aqqissuussisoqarnikuunngilaq, unnuaanerani eqqakkat nuunnguami tummeraasaniit imaanut kuineqartarput, taannali inissinnerliugaavoq. Aammattaaq nuunnguamiippoq tankeqarfik, aalisakkanik tunisassiorfiup sissarsuillu eqqaanni. Tankeqarfik isumannaallisaanissaq pissutigalugu killeqarfeqarpoq, TELE Greenlandip oqarasuaatit assigisaallu atorlugit attaveqarneq isumagisaraa.

Nunaqarfimmi meeqqeriveqanngilaq, ulluuneranili meeqqanik paarsisarneq atorineqarpoq. Aammattaaq nunaqarfik pisiniarfeqarpoq, kommune allaffeqarluni, ataatsimoorussamik sannaveqarluni, allakkeriveqarluni, illu sulliveqarluni, nivarsiamut nakorsiartarfeqarluni katersortafeqarlunilu. Atuarfik sullissiviillu nuunnguami inissinneqarsimapput.

Ilinniartitaanq

Nunaqarfimmi meeqqat atuarfeqarput /Atuarfik Saamu). Atuarfik isikkaneq marluk missiliorlugit atuartoqarpoq atualeqqaaniit 9 klassimut. Atuarfimmi sunngiffimmi klubbertitsisoqartarpoq, tassaniippoortaaq atuakkanik atorniarfik mikisunnguaq..

Kulturi sunngiffillu

Atuarfik oqaluffiutigisoq 1991-mi sanaajusoq, nunaqarfimmi avannarlarsaavoq iliveqarfiup killingani.

Nunaqarfimmi illuliat pisoqaanerit nuunnguup noorpi-aaniipput. Illut eriagisariallit tassaapput: B-83, quersuaq, 1924-mi sanaaq; B-84, quersuaq, 1936-mi sanaaq; B-86, pisiniarfik allaffillu, 1930-mi sanaaq, ilaneqartoq 1989-mi.

Infrastruktur og service

Bygdens helistop ligger umiddelbart nord for bygden. Øvrig transport til og fra byen foregår primært med private joller om sommeren og hundeslæder eller snescootere om vinteren.

Infrastrukturen omfatter et vejstykke med fast belægning på næsset samt i tilknytning til havn og produktionsanlæg. Derudover er der kørespor, der fører op ad næsset og forgrener sig til bygdens vestlige og østlige del.

Den overordnede tekniske drift af bygden varetages af Nukissiorfiit. Elværket ligger østligst i bygden. Om vinteren sker vandforsyning via vandtank og tapsted placeret i tilknytning til servicehuset centralt i bygden. Om sommeren hentes vand fra en bæk øst for bygden. Dagrenovation deponeres og afbrændes på lossepladsen vest for bygden, hvor adkomstforholdene dog er dårlige. Der er ingen kloakering. Der er ingen natrenovationsordning, og natrenovation tippes i havet fra en rampe på næsset, hvilket dog er en uhensigtsmæssig placering. Der er endvidere tankanlæg på næsset, ved siden af fiskefabrikken og kajen. Tankanlægget er omfattet af en spærrezone. Telekommunikation varetages af TELE Greenland A/S.

Der er ingen børneinstitution i byen, men børnepasning foregår i dagpleje. Desuden er der butik, kommunkontor, fællesværksted, posthus, servicehus, sygeplejestation og forsamlingshus i bygden. Skole og servicefunktioner er placeret på næsset.

Uddannelse

I bygden er der folkeskole (Atuarfik Saamu). Skolen har ca. 12 elever fra 1. til 9. klasse. Der arrangeres fritidsklubaktiviteter på skolen, hvor der også er et lille bibliotek.

Kultur og fritid

Skolekapellet, der er fra 1991, ligger nordligst i bygden ved siden af kirkegården.

De ældste bygninger i bygden ligger yderst på næsset. De bevaringsværdige bygninger er: B-83, pakhus, opført 1924; B-84, pakhus, opført 1936; B-86, butik og kontor, opført 1930, udvidet 1989; B-87, pakhus, spækehus, opført 1850, indflyttet fra Nugssuaq; B-89, pakhus, opførselsår ukendt. Bygningerne ligger samlet og udgør et bevaringsværdigt bygningsmiljø, der ligger højt på næsset,

Illut ataatsimoorput taamaalillutillu avatangisaat eriagisari-aqarlutk, nuunnguami qatsissumiipput, umiarsualivimmiit ersillutik, Nuugaatsiamullu ilisarnaqutaallutik. Illut isateneqarsinnaapput, Nunatta Katersugaavissuata akuersissuteqarneratigut, allamullu nuullugit.

Nunaqarfiup qeqqani maninnersami arsaattoqartarpoq, nunaqarfiullu avannaani avtangiisaasumi ukiunerani timersuutini ingelatsisoqarsinnaavoq.

synligt fra havnen, og karakteriserer bybilledet i Nuugaatsiaq. Bygningerne kan nedtages og flyttes til en anden placering, med Landsmuseet godkendelse.

Der spilles fodbold på det jævne terræn, midt i byen, og vintersport kan udøves i terrænet nord for bygden.

Qaarsut

Qaarsut Nuussuup Qeqertaasaata avannamut sammern-ganiippoq Uummannap Qeqertaaniit 25 km missiliorlugit avannamut killiulluni, Uummannamut isikkiveqarluni. Innuttaasut aalisartuinnangajaallutillu piniartuinnangajaapput. Kalaallisut aqqata nalunaarpaa nunaqarfiup, Qilertinnguit Qaqqata 2.000 meteringajannik portutigi-sup mannguani, inissisimanera. Nunaqarfik asimioqarfittut taaguuteqarlerpoq 1870-imi, Nunatsinnilu aamaruutissarsiorfiit siullersaat Qaarsuni 1778-miit 1924-mut ingerlanneqarpoq.

Qaarsut

Qaarsut – "nøgne bjerg"/"klippeflader" – ligger på nordsiden af Nuussuaqhalvøen ca. 25 km nordvest for Uummannaq-øen med udsigt hertil.

Byens befolkning er overvejende fiskere og jægere. Det grønlandske navn betyder "det nøgne bjerg" og hentyder til bygdens placering for foden af det næsten 2.000 m høje Qilertinnguit-fjeld. Bygden fik status som udsted omkring 1870, og Grønlands første kulmine var i drift i Qaarsut fra 1778 til 1924.

Nunaqarfiup anguniagai (pingaartitat, ineriartornermi anguniakkat il.il.)

Qaarsuni sullissinermi pissutsit atuuttut inissatigullu neqeroorutit attatiinnarniarneqarput (offshore-mut tunngasut ineriartornerat tamassumalu eqqaata tapertaal-luni pilersuiffittut inissisimanissaata qanoq isikkoqarnera apeequtaatillugit). Aammattaaq anguniarneqarpoq, nunaqarfiup aalisarnermi takornariaqarnermilu inuus-sutissarsiuteqarfiunerisa ineriartortinneqarlutillu nukit-torsarneqarnissaat, assersuutigalugu tunitsivimmik pilersitsisoqarneratigut assigiinniaartunillu tunisassiornikkut, kiisalu umiarsuarmit takornariartaatinit amerlanersunit tikinneqartalernissaata periarfissiuunneratigut. Aamma mersortarfik katersortarfillu pitsaanerulertariaqarput. Kiisalu kissaatigineqarsinnaavoq inaallagissiorfiup nuun-neqarsinnaanera aamma imminut nammattumik nukissiu-uteqarsinnaanerup soqutigineqarnissaa.

Innuttaasut ineqarnerlu

Qaarsuini innuttaasut ullumikkut 161-upput (Feb. 2013). Nunaqarfik ataavartumik alliartuaarsimavoq 1980-miit 2000-mut – 198-niit 241-nut. Tamatuma kingorna innut-taasut ikiliartuaalersimapput, ilaatigut nunaqarfinnut san-ilerisanut illoqarfinnullu anginerusunut nutsertoqarnera pissutigalugu. Siunissarli eqqarsaatigalu naatsorsuu-tigineqarpoq, innuttaasut amerlassusaat minnerpaamik taamaaginnalissasoq, immaqaluunniit allaat annertusiartu-lissasoq eqqaata offshore-mut tapertaalluni pilersuiffittut ineriartornera ilutigalugu. Taamaattumik pilersaarusiorfiup ingerlanerani annermik pisariaqartinneqassaaq isateriner-nut atatillugu taartaasussanik sanaartortoqartarnissaa.

Uummannap nunaqarfiini illut 509-upput (kisitsisit 2010-meersut). 2013-mi illoqutigiit ataatsimut katillugit 359-upput, katillugit 972-nik najugaqartullit. Agguaqatigi-isillugu illoqutigiinni ataatsini inuit 2,7-upput, tamanna Uummannap illoqarfiani 2,2-miit qaffasinneruvoq. Nunaqarfiup illunik sanaartorfigineqarsimanera, taamaal-laasut illoqutariit illuinik ataasikkaanik siammasissunik, toqqammaveqarpoq. Illut aserfallattaalineaqarsimanerat assigiinngiaarpoq. Kommuneplani malillugu Qaarsuni illuliorfissanut inissaq sinneruttoq illunut 105-nut naaper-tuuppoq.

Inuussutissarsiutit umiarsualivillu

Qaarsut umiarsualiviit inuussutissarsiuteqarfillu sissaq sinerlugu siaangavoq, sanaartukkat tunisaasiornermut pingaarutillit avannarliullutik, umiatsiaaraqarfillu kujalliul-luni. Nunaqarfinni inuussutissarsiutit annerpaat ilagaat qaleralinniarneq suannillu suliareqqaarineq. Aalisagaq Uummannami tunineqartarpoq. Taakkua saniatigut pu-isinniartoqartarpoq taakkulu neqaat amiilu suliarineqartar-lutik.. Kiisalu nunaqarfik takornarianit tikeraarneqartarpoq,

Målsætninger for bygden (foku-sområder, udviklingsmål mv.)

Det nuværende serviceniveau og boligudbud i Qaarsut skal som minimum søges opretholdt (afhængig af udviklingen på offshore-området og områdets rolle som eventuel supplerende forsyningsbase). Målet er endvidere, at bygdens fiskeri- og turismeerhverv fortsat skal udvikles og styrkes, f.eks. ved realisering af et indhandlingsst-ed og varieret produktion, samt mulighed for flere anløb af krydstogtskibe. Også systue og forsamlingsmuligheder bør forbedres. Desuden bør ønsket om at flytte elværket og interessen for bæredygtig energi undersøges.

Befolkning og boliger

Qaarsuts nuværende befolkning tæller 161 personer (feb. 2013). Bygden voksede støt fra 1980-2000 – fra 198 til 241 personer. Herefter er befolkningsgrundlaget svundet ind, bl.a. grundet fraflytning til nabobygder og de større byer. Fremadrettet forventes det, at befolkningstallet som minimum kan stabiliseres og måske endda øges i takt med at området udvikles som supplerende forsyningsbase for offshore. I planperioden vil der således overvejende være behov for erstatnings-byggeri i forbindelse med sanering.

I Uummannaq bygder er der 509 boliger (2010-tal). I 2013 var der 359 husstande i bygderne un-der ét, hvor der samlet boede 972 personer. Det svarer til en gennemsnitlig husstandsstørrelse på 2,7 personer pr. husstand, hvilket er noget mere end i Uummannaq by, hvor den gennemsnitlige husstandsstørrelse er 2,2.

Bygdens boligbebyggelse er udelukkende af fritliggende enfamiliehuse. Bygningernes vedligeholdelsesstandard er svingende. I kom-muneplanen er der en restrummelighed på ca. 105 boliger i Qaarsut.

Erhverv og havn

Qaarsuts havne- og erhvervsområde har et langstrakt forløb langs kysten med de primære produktionsbygninger mod nord og jollepladser mod syd. Et af bygdens største erhverv er fisk-eri af hellefisk og forarbejdning af rogn. Fisken indhandles i Uummannaq. Derudover drives der sæljagt med efterfølgende bearbejdning af kød og skind. Endelig besøges bygden af turister, der lægger vejen forbi, når de bl.a. besøger Uumman-naq og bopladsen ved Qilakitsoq.

ilaatigut Uummannameereerlutik Qilakitsumeeriarlutillu aqqusaartunit.

Umiarsuliveqarfik inuussutissarsiuteqarfillu nutaaq mittarfiup avannaatungaaniittoq suli sanaartorfigineqanngilaq. Nunaminertaq inuussutissarsiornermik ingerlatsivinnit assigiinngitsorpassuarnit atorineqarsinnaavoq, tamakununga ilaapput suliffeqarfiit offshore-mut attuumasutillit. Nunaqarfimmi suliffissaqarneq pingaartumik aalisarnermut, piniarnermut, inuussutissarsiutinullu mittarfimmut attuumassutilinnut, aammattaarli kommunip namminersortullu sullissiviinut soorlu pisiniarfimmut, atuarfimmut oqaluffiututisumut, illu sullivimmut il.il. tunngasuupput. Ataatsimut isigalugu 2010-p kingornagut Uummannap nunaqarfiini suliffissat annikitsumik kinguariatfusimapput.

Kommuneplani malillugu inuussutissarsiutinut umiarsualivimmullu tunngasuini inissaq sinneruttoq 82.000 m² missiliorlugu annertussuseqarpoq.

Angallannermi periarfissat sullissinerlu

Qaarsut mittarfeqarput – Uummannap Qaarsuarsunni Mittarfia – atoqqaartinneqartoq 1999-mi. Mittarfiup

Det nye havne- og erhvervsområde nord for lufthavnen er ubebygget. Området kan anvendes til en bred vifte af erhvervsformål, herunder offshore relaterede erhverv.

Beskæftigelsen i bygden er i høj grad knyttet til fiskeri, fangst og lufthavnsrelaterede erhverv, men også til de kommunale og private servicefunktioner som butikken, skolekapellet, servicehuset mv. Siden 2010 har der samlet set været en lille tilbagegang i beskæftigelsen i Uummannaqs bygger.

I kommuneplanen er der en restrummelighed på ca. 82.000 m² til erhvervs- og havneformål.

Infrastruktur og service

Qaarsut har en lufthavn – Uummannaq Lufthavn i Qaarsuarsuit – der blev indviet i 1999. Lufthavnsens primære formål er at servicere persontrafikken til Uummannaq. Fra lufthavnen, der ligger ca. 2 km vest for bygden, er der en helikoptertur på ca. 10 min til Uummannaq, og flyforbindelser til Ilulissat og Upernavik. I den sydvestlige kant af

pingaarnertut suliassara Uummannamiit ilaasunik angallassinermi kiffartuussineq. Mittarfimmiit, nunaqarfimmiit 2 km missiliorlugit kippasinnerusumiittumiit, Uummannamut helikopteritik timmineq minutsit qulit missiliorlugit sivisussuseqarpoq, aamma Ilulissat Upernavillu timmisartumik ingerlavigineqartarput. Nunaqarfiup kujammukimmut killingani helistop-eqarpoq. Angallassissutit allat, angallatit mikinerusut kiisalu qimussit, snescooterit ukiukullu sikuunerani biilit.

Nunaqarfik nammineq annikitsuinnarnik aqqusineqarpoq aqqusineeqqatut taaneqarsinnaanerusunik, pingaartumik avannaaniit kujamut sissaq sinerlugu ingerlaartunik. Taassuma saniatigut Mittarfimmut aqqusineqarpoq, sissaq sinerlugu avannamut mittarfiup tungaanut, inuussutissartiuteqarfimmullu annertuumut mittarfeqarfiup avannaatunginnguaniittumut ingerlasumik.

Teknikkikkut ingerlatsineq pingaarneq Nukissiorfinniit ingerlanneqarpoq. Imermik pilersuineq nunap qaavata ernganik aallaaveqarpoq, ilaatigut kujataatungaaniittumi kuunnguamiit (aasakkut), ilaatigullu sapusiukkamiit (ukiukkut). Illut kiassarnerat namminerisamik oliefyr-it atorlugit pisarpoq, innaallagisamik pilersuineq inaallagissiuut diesel-itortoq atorlugu ingerlanneqartoq, nunaqarfiup qeqqani inissinneqarsimasumiit. Eqqakkanut kuuffilersugaanngilaq, unnuaaneraniilu eqqakkanut aaqqissuussineq atortorissaaruteqarani ingerlanneqarpoq, nappartat kuummut kuineqartarlutik, imaanut kuugunneqartus-sanngorlugit. Eqqakkat saviminikut assigisaallu eqqaavis-suarmi, nunaqarfiup avannamut kitaatungaaniittumik, katersorneqartarput.

Nunaminertami umiarsualiveqarfimmi nunaminertamilu ataatsimoorfusumi atuarfiup oqaluffiutigisup eqqaanipput tankeqarfiit napparuteqarfiillu. TELE Greenlandip oqarasuaatit assigissaallu atorlugit attaveqarneq isumagisaraa. Kiffartuussiviit tassaapput, pisiniarfik, niviamsiamut nakorsiartarfik, illu sullivik, ataatsimoorullugu sannavik aamma KNI-p pisiniarfia. Meeqqanik paarsisarneq angerlarsimaffimmi paarsisarneq aqqutigalugu ingerlataavoq.

Ilinniartitaaneq

Nunaqarfik oqaluffiutigisumik atuarfeqarpoq (Atuarfik Kaali) 28-t missiliorlugit atuartulik atualeqqaaniit 9. klassimut.

Kulturi sunngiffillu

Nunaqarfimmi illut pisoqaanerit umiarsualivimmut attuumassuteqarput, taakkunanngalu eriagisarialitut nalunaarutigineqarsimasut makkuupput: Sannavik 1927-meersoq (B-63), quersuaq 1920-meersoq (B-67), quersuaq 1932-meersoq (B-69) aamma niuertorutsip illua 1928-meersoq (B-71). Illeqarfik nunaqarfiup kangiatungaa-niippoq. Aammattaaq nunaminertami inuussutissarsiute-

bygden er der et helistop. Øvrig transport foregår til vands med mindre både samt med hundeslæde, snescooter samt bil over havisen. Selve bygden har et begrænset vejnet med karakter af stier, der overvejende forløber nord-syd langs kysten. Herudover er der Lufthavnsvejen, der strækker sig langs kystlinjen mod nord frem til lufthavnen og et større erhvervsområde umiddelbart nord for lufthavnsanlægget.

Den overordnede tekniske drift af bygden varetages af Nukissiorfiit. Vandforsyning sker med overfladevand, dels fra en syd for beliggende bæk (i sommerperioden) og dels fra vandindvindingsområde (i vintersæsonen). Bebyggelsen varmforsynes med selvstændige oliefyr, mens elforsyning sker fra et dieseldrevet elværk, der er placeret midt i bygden. Der er ikke kloakering, og natrenovationsordningen fungerer uden etablerede faciliteter, hvor tønder ned i et vandløb, der leder ud i havet. Affald deponeres sammen med metalskrot o.l. på dumpen, der ligger nord-vest for bygden.

I havneområdet og i fællesområdet ved skolekapellet er der henholdsvis tankanlæg og telemast. Telekommunikation varetages af TELE Greenland A/S.

Serviceforsyningen tæller en butik, sygeplejestation, servicecenter, fællesværksted og KNI butik. Børnepasning foregår i dagpleje.

Uddannelse

I bygden er der et skolekapel (Atuarfik Kaali) med ca. 28 elever fra 1. til 9. klasse.

Kultur og fritid

Bygdens ældste bygninger ligger i tilknytning til havneområdet og omfatter følgende bevaringsværdige bygninger: Et værksted fra 1927 (B-63), et pakhús fra 1920 (B-67), et pakhús fra 1932 (B-69) og bygdebestyrerboligen fra 1928 (B-71). Kirkegården er placeret øst for bygden. I det nye erhvervsområde nord for lufthavnen er endvidere registreret en række beskyttede fortidsminder og ruiner.

Få kilometer øst for Qaarsut finder man inuit bopladsen Qilakitsoq, hvor man i 1972 gjorde et bemærkelsesværdigt fund af otte mumificerede lig fra Thulekulturen. De otte mumier, som i dag er udstillet på Nationalmuseet i Nuuk, giver en vigtig indsigt i inuit-kulturen for mere end 500 år siden. Bopladsen besøges hvert år af mange

qarfissami nutaami, mittarfiup avannaatungaaniittumi, qangarsuarnitsanik, illukunillu illersugaasumik, peqarpoq.

Qaarsuniit kilometerialunnguanik kangilliuvoq siulitta nunaqarfigisimasaat Qilakitsoq, 1972'kkunni timinik paniinnarnikunik Thulekulturimeersunik pingaaruteqarluinnartunik nassaarfiusoq. Timit paniinnarnikut taak-kua, ullumikkut Nuummi Nunatta Katersugaasivissuani saqqummersitarineqartut, inuit-kulturiat ukiut 500-t sinnerlugit pisoqaassusilik pillugu, ilisimasanik pingaaruteqarluinnartumik pissarsiviupput. Nunaqarfik ullumikkut takornariarpassuarnit tikeraarneqartarpoq.

Nunaqarfiup kulturikkut sunngiffimmilu inuunera atuarfimmi oqaluffiutigisumi katersortarfimmilu eqiteruffeqarpoq. Aammattaaq nunaqarfiup kujasinnerusortaani arsaattafeqarpoq.

turister.

Bygdens kultur- og fritidsliv er koncentreret omkring skolekapellet og forsamlingshuset. Desuden er der en fodboldbane i den sydlige del af bygden.

Saattut

Saattut Uummannap pigisaani nunaqarfiit annersaraat, Uummannamiit avannamut kangimut 26 km missiliorlugit ungasitsigisumiittoq. Nunaqarfik qeqertannguami saattumi inissisimavoq, eqqaa amerlasuunik portusuunik qaqqalinnik qeqertaqarpoq, sermimiillu iigartartumiit 30 kilometerit inorlugit ungasitsigaluni.

Nunaqarfik takornarianit ornigarneqartarpoq, illuinnarni unnuisinneqartunik, kalaallini ilaqutariinni kalaallit nerisaat, piniariaasiat, aalisarnek ulluinarnilu inuuneq misigisarpaat.

Saattut

Bygden Saattut er den største bygd i Uummannaq-området og ligger ca. 26 km nordøst for Uummannaq. Bygdens navn betyder "flade tynde sten", hvilket også er navnet på den lille ø, hvor bygden ligger i et forholdsvis fladt klippeteræn. Området er præget af mange øer med høje bjerge med mindre end 30 kilometer til indlandsisens bræer.

Bygden besøges af turister, der indkvarteres hos private og kan opleve den grønlandske kultur med mad, fangst, fiskeri samt dagliglivet hos en almindelig grønlandsk familie.

Nunaqarfiup anguniagai (pingaartitat, ineriartornermi anguniakkat il.il.)

Saattuni sullissinermi pissutsit atuuttut inissatigullu neqeroorutit attatiinnarniarneqarput. Siunnertaasok tassaavoq, aalisarnermik takornariaqarnermillu inuussutissarsiutit, nangittumik ineriartortinneqarnissaat nukittorsarneqarnissaallu. Inuussutissarsiuteqarfiit pisari-aqartitsinermut naleqqussarneqassapput, matumani aamma talittarfeqarneq aqqusinernillu. Pingaaruteqarpoq nunaqarfimmi ataatsimoortarfimmik immikkoortumik pilersitsisoqarnissa (assersuutigalugu atuarfiup oqaluffiullu eqqaanni), aammattaq illut pisoqaanerit ataatsimorluni ingerlatsivinnut atorneqarsinnaaneri eqqarsaatigineqarsinnaapput, soorlu umiatsianik iluarsaasarfittut il.il.

Innuttaasut ineqarnerlu

Februaari 2013-mi Saattuni innuttaasut 235-usimapput. Innuttaasut 2001-p tungaanut amerliartuaarsimapput, taamani nunaqarfimmi najugallit 283-usimapput. Tamatuma kingorna innuttaasut amerlassusaat apparitarsimavoq 2009 tikillugu (innuttaasut 211), taavalu qaffariartoqqilerluni. Naatsorsuutigineqarpoq, siunissami innuttaasut amerlassusaat aalaakkaalerumaartoq. Taamaattumik nunaminertat ullumikkut illuliorfissatut immikkoortinneqarsimasut, attatiinnarneqassapput, tamatumunngalu peqatigitillugu iluarsartuussinerit isaterinerillu ingerlanneqartassapput. Nunaqarfimmi immikkortinneqarsimasuni illuliorfissanut inissaq sinneruttoq illunut 60-t naapertuuppoq.

Ummannap nunaqarfini illut 509-upput (kisitsisit 2010-meersut). 2013-mi illoqutigiit ataatsimut katillugit 359-upput, katillugit 972-nik najugaqartullit. Agguaqatigisillugu illoqutigiinni ataatsini inuit 2,7-upput, tamanna Ummannap illoqarfiani 2,2-miit qaffasinneruvoq. Illut arlallit iluarsaattariaapput, arlallillu inoqaratik.

Inuussutissarsiutit umiarsualivillu

Nunaqarfimmi inuussutissarsiut pingaarneq tassaavoq aalisarneq, ukioq kaajallallugu ingerlanneqartartoq. Royal Greenland nunaqarfimmi tunisassiorfeqarpoq, qalerallinnik tigooraasumik. Tunisassiorfimmi sulisut peqannginnerpaaffiani ataatsimiit peqarnerpaaffiani 15-nut nikerartarput. Saattut sissarsuaat kangerliumarnermi avannamut sammisumiippoq, angallatinullu mikinerusunut put-tasoqarluni. Umiatsiaaqqat, sissaq avannaatungaaniittoq atuarlugu, pitoqqasarput, qaqitsiviusinnaasortaatigullu amuneqartarlutik.

Nunaqarfiup sullissiveqarfii makkununga tunngapput: Pisiniarfik, atuarfik, kommunip ingerlatsivii aamma piniarnermik takornariaqarnermillu inuussutissarsiutit. 2010-mi Ummannap nunaqarfini suliffissat annertussusaat 44 %-uvoq, tamannalu Ummannap illoqarfiani inissisiman-

Målsætninger for bygden (fokusområder, udviklingsmål mv.)

Det nuværende serviceniveau og boligudbud i Saattut skal som minimum søges opretholdt. Målet er, at fiskeri- og turismeerhvervet fortsat skal udvikles og styrkes. Erhvervsområderne skal tilpasses behovet, herunder også kajfaciliteterne og infrastruktur. Det er vigtigt med etablering af et egentligt samlingssted i bygdebilledet, med tilstrækkelige faciliteter (fx ved skolen og kirken), og ligeledes bør de ældre bygninger indtænkes i fællesfunktioner, fx bådværksted mm.

Befolkning og boliger

I februar 2013 var der 235 indbyggere i Saattut. Befolkningstallet voksede frem til 2001, hvor 283 personer boede i bygden. Siden faldt indbyggertallet betydeligt frem til 2009 (211 indbyggere), hvorefter der igen er sket en stigning. Det forventes, at befolkningstallet fremover vil være stabilt. Derfor fastholdes de nuværende arealudlæg til boliger, mens der sideløbende også vil være behov for renovering og sanering. Det vurderes at restrømmeligheden i de udlagte områder svarer til ca. 60 boliger.

I Uummannaqs bygder er der 509 boliger (2010-tal), hovedsageligt fritliggende enfamiliehuse i 1-1½ etage. I 2013 var der 359 husstande i bygderne under ét, hvor der samlet boede 972 personer. Det svarer til en gennemsnitlig husstandsstørrelse på 2,7 personer pr. husstand, hvilket er noget mere end i Uummannaq by, hvor den gennemsnitlige husstandsstørrelse er 2,2. En del huse trænger til renovering, ligesom en del står tomme.

Erhverv og havn

Det primære erhverv i bygden er fiskeri, som drives året rundt. Royal Greenland har et produktionsanlæg i bygden, der modtager hellefisk. Antallet af medarbejdere på fabrikken svinger fra 1 i lavsæsonen til 15 i højsæsonen. Saattuts kajanlæg ligger ud til en nordvendt bugt og omfatter en pontonbro til mindre både. Joller ligger fortøjet langs nordkysten og ophales, hvor terrænet tillader det.

Bygden har også arbejdspladser knyttet til servicefaciliteterne: Butik, skole, kommunale funktioner samt fanger- og turismeerhvervet. I 2010 var beskæftigelsesgraden i Uummannaqs bygder 44 %, hvilket er 2 % under niveauet i Ummann-

ermut sanilliullugu 2 %-mik appasinneruvoq, Qaasuitsup Kommunianili agguaqatigiisitsinermi 2 %-mik qaffasinnerulluni. Sulisinnaasut 5 %-ii suliffissarsiortuupput, tamanna Uummannap illoqarfiani inissisimanermiit appasinneruvoq, aamma kommuni ataatsimut isigalugu, tassanimi kisitsit 6 %-uvoq.

Kommuneplani malillugu inuussutissarsiutinut umiarsualivimmullu tunngasuni inissaq sinneruttoq 13.000 m² missiliorlugu annertussuseqarpoq.

Angallannermi periarfissat sullissinerlu

Nunaqarfik helistop-imiit, nunaqarfiup kujataatungaani inissisimasumiit, kiffartuunneqarpoq. Angallannermi periarfissat allat tassaapput imaatigut angallatit, qimussit snescooterillu.

Nunaqarfik aqqusinernik taaneqarsinnaasunik soqanngilaq, arlalinnilli illineqarpoq, nunaqarfiup qeqqaniit aallartiffilinnik – atuarfiup oqaluffiullu eqqaaniit – avannamut umiarsualivimmut, aamma nunaqarfiup kitaatungaa aqqusaarlugu umiatsiaanik qaqitsisarfimmut, tassaangaanniillu ingerlaqqilluni kujammut illuliorfusimasoq aqqusaarlugu helistop-imut. Arlalinni aqqusineq,

naq by, men 2 % over gennemsnittet i Qaasuitsup Kommune. 5 % af arbejdsstyrken var ledig, hvilket ligger under niveauet for Uummannaq by og kommunen som helhed, hvor tallet var 6 %.

I kommuneplanen er der en restrummelighed på ca. 13.000 m² til erhvervs- og havneformål.

Infrastruktur og service

Bygden betjenes af helistop, som er placeret syd for bygden. Øvrig transport foregår med hundslæde og snescooter.

Der er ikke et egentlig vejnet i bygden, men flere kørespor, der forløber fra bygdens centrale del - omkring skole og kirke - til havnen i nord, samt gennem den vestlige del af bygden til ophalingsstedet og videre mod syd gennem boligområder frem til helistoppet. Flere steder har vejene karakter af stier.

Den overordnede tekniske drift varetages af Nukissiorfiit. I bygden er der et elværk, mens vandproduktionen er baseret på et afsaltningsanlæg

aqqusineeqqatut, isikkoqarneruvoq.

Teknikkikkut ingerlatsineq pingaarneq Nukissiorfinniit ingerlanneqarpoq. Nunaqarfik innaallagissiorfeqarpoq, imermilli pilersuineq tarajuiakkamik maqitisarfikkoortit-sinermik tunngaveqarpoq. Kiassarneq oliefyr-it atorlugit pisarpoq, Ulluunerani eqqakkat, eqqaavissuarmi umiarsualiviup kangiatunginnguaniittumi, katersorneqartarput ikuallanneqartarlutillu. Nunaqarfimmi eqqakkanut kuuffeqanngilaq, unnuaaneranilu eqqakkat imaanut kuerarneqartarput, tummeraasanit mikisuniit nungullarsimasuniit. TELE Greenlandip oqarasuaatit assigissaallu atorlugit attaveqarneq isumagisaraa. Tele-p napparutai illuaraataalu qeqertap kujasinnersaani inissisimapput.

Saattuni kommuni allaffeqarpoq, niviersiamut nakorsitarfeqarluni, ataatsimoorussamik sannaveqarpoq, KNI pisiniarfeqarpoq, namminersortumik kioskeqarpoq, illu sulliveqarluni katersortarfeqarlunilu. Nunaqarfimmi hotel-eqanngilaq, illuinnarnili unnuisoqarsinnaasarpog. Nunaqarfimmi utoqqaat illoqanngilaq, taamaattumillu utoqqaat, illoqarfimmi utoqqaat illuannut nuutsinneqartarput. Naggataatigullu meeqqeriveqarpoq meeqqanut 24-nut inissalimmik.

Ilinniartitaaneq

Nunaqarfimmi meeqqat atuarfiat (Muusap Atuarfia) 32-it missiliorlugit atuartoqarpoq atualeqqaaniit 9 klassi tikillugu, aamma atuakkanik atorniartarfeqarpoq. Atuarfimmi aamma sunngiffimmi klubbartoqartarpoq.

Kulturi sunngiffillu

Illut makkua eriagisarialittut toqqarneqarsimapput: (B-90) atuarfik – siusinnerusukkut pisiniarfusimasog – sananeqartoq 1899, (B-94) quersuaq 1878-meersoq, (B-99) quersuaq – siusinnerusukkut napparsiviusimasog – 1871-meersoq, (B-101) juumuumut nakorsiartarfusimasog 1905-meersoq aamma (B-131) oqaluffik 1927-meersoq. Illut ilaat iluarsaanneqarnerminni mianersuunneqartarsimanngillat, taamaattoorli nunaqarfiup qeqqani avatangii-simik oqaluttuarisaanermut tunngasumik pileritsinermi atorneqarsinnaassagunarlutik.

Oqaluffik 1927-mi sananeqarpoq oqaluffiutigaluni atuarfittut, kingusinnerusukkulli oqaluffittuinnaq aqqis-suunneqarluni 1980-imi. Iliveqarfik nunaqarfiup kujataa-tungaani, nunaqarfik 200 meterinik qimalaarlugu, inissisimavoq. Kulturikkut sunngiffimmilu ingerlatat atuarfimmi katersortarfimmilu

med efterfølgende afhentning i taphus. Opvarmning sker med private oliefyr. Dagrenovation deponeres og afbrændes på dumpen, der ligger umiddelbart øst for havnen. Der er ingen kloakering i bygden, og natrenovationen tømmes fra mindre, nedslidt trærampe til hav. Telekommunikation varetages af TELE Greenland A/S. Telemast og telehytte ligger sydligt på øen.

Saattut har også et kommunekontor, sygeplejestation, fællesværksted, KNI butik, private kiosker samt et servicehus og et forsamlingshus. Der er ikke et hotel i bygden, men mulighed for privat indkvartering. Der er ikke noget alderdomshjem i bygden, hvilket betyder at ældre, der skal på plejehjem må flytte til byen. Endelig er der en børnehave med plads til 24 børn.

Uddannelse

I bygden er der folkeskole (Muusap Atuarfia) med ca. 32 elever i 1.- 9. klasse og et lille bibliotek. Der er også fritidsklubaktiviteter på skolen.

Kultur og fritid

Der er udpeget følgende bevaringsværdige bygninger i bygden: (B-90) skole - tidligere butik - opført 1899, (B-94) lager fra 1878, (B-99) lager - tidligere spækhushus - fra 1871, (B-101) jordmoderkonsultation fra 1905 og (B-131) kirke fra 1927. Nogle af bygningerne har fået en hårdhændet renovering, men kan rumme mulighed for etablering af et historisk bygningsmiljø centralt i bygden.

Kirken blev opført som skolekapel i 1927, men indrettet som egentlig kirke i 1980. Kirkegården ligger et par hundrede meter syd for bygden. Kultur- og fritidsaktiviteter i øvrigt afvikles i regi af skolen og forsamlingshuset. Endelig er der legeplads i den sydlige del af bygden.

Ukkusissat

Ukkusissat Uummannap pigisaani nunaqarfiit annerit sisamaraat, Uummannamiillu 50 km missiliorlugit avanarpasinnerusumiippoq. Nunaqarfik qaarsortamiippoq takkajaami avannaaniit kujammut sammivilimmi sissap qaqqallu akornanni. Eqqaani ukkusisaqarfeqarpoq.

25 km-nik kangilliuvoq Marmorilik aamma aatsitassar-siorfik Inngili Qernertoq.

Ukkusissat

Ukkusissat er den fjerdestørste bygd i Uummannaq-området, og ligger ca. 50 km nord for Uummannaq. Bygden ligger på et langstrakt nord-sydgående klippeterræn mellem kyst og fjeld. Ukkusissat betyder fedtstenene, efter en forekomst i nærheden. 25 km længere inde mod nordøst ligger Maamorilik og minen Den sorte Engel.

Nunaqarfiup anguniagai (pingaartitat, ineriartornermi anguniakkat il.il.)

Nuugaatsiami sullissinermi pissutsit atuuttut inissatigullu neqeroorutit attatiinnarniarneqarput. Siunnertaasoq tas-saavoq, aalisarnermik takornariaqarnermillu inuussutissars-iutit, nangittumik nukittorsarneqarnissaat, innuttaasullu ilinniagaqariartorlutik aallarsimasut nunaqarfimmut utern-issaannut soqutiginnilersinnissaat. Minnerunngitsumik takornariartitsinermi ingerlatat tapersorsorneqartariaqar-put, assersuutigigalugu nunaminertat ataatsimoorfusartut kusassarnerisigut, illut inoqanngitsut isaternerisigut, um-maarissumillu kulturikkut inuuneqarnikkut. Nunaqarfimmi illut pisoqaanerit eriagisariallit siunertamut tassunga ator-neqarsinnaapput. Aammattaaq nunaqarfimmi meeqqanut inuusuttunullu periarfissat pitsaanagerusariaqar-put: ulluunerani neqeroorutit, sunngiffimmi neqeroorutit, pinnguarterfik, arsaattarfik il.il. Kommunip ingerlatsivii ataatsimoortinneqartariaqarput.

Innuttaasut ineqarnerlu

Ukkusissani innuttaasut 2000-p tungaanut amerliartuaar-simapput, taamani nunaqarfik 230-nik inoqarsimalluni. Tamatuma kingorna malunnartumik ikiliartulersimapput 33 %-nik, innuttaasut 154-nut (Februaari 2013). Naatsor-suutigineqarpoq, pilersaaruserfiup iluani, illunik isater-inermut atattillugu, taartaasussanik illuliortoqartarnissaa pisariaqartinneqarumaartoq, utoqqarnut naleqquttut ilaqutariillu illui eqqarsaatigalugit. Ukioqassutsinut ag-guaassimaneq naleqqatigiiaarpoq, taamaattorli 30-niit 39-nut ukiullit ikipput, pissutsillu aallaavigalugit 40-niit 44-nut ukiullit amerlallutik.

Uummannap nunaqarfiini illut 509-upput (kisitsisit 2010-meersut), annermik ilaqutariit ataasikkaat illui aap-paa avillugu quleriit. Nalinginnaaneruvoq illut amerlasuut, iluarsaattariaallutilluunniit isatertariaaneri, aamma illut inoqanngitsut amerlaneri. 2013-mi illoqutigiit ataatsimut katillugit 359-upput, katillugit 972-nik najugaqartullit. Agguaqatigiisillugu illoqutigiinni ataatsini inuit 2,7-upput, tamanna Uummannap illoqarfiani 2,2-miit qaffasinneru-voq. Der er ikke et alderdomshjem i bygden.

Nunaqarfiup siunissami alliartornissaa pissaaq nunamin-ertat sinaakkutaasut pioreersut marluk sanaartorfigi-nerisigut. Taakkua saniatigut, nunaqarfiup avannaani, nunaminertamik illuliorfissamik nutaamik immikkoortit-sisoqarnikuuvoq. Naatsorsuutigineqarpoq nunaqarfimmi inissaq sinneruttoq naammalluartoq, illut 35-t missinginut.

Inuussutissarsiutit umiarsualivillu

Nunaqarfiup innuttai aalisarnermik suliaqarput, qalerallillu pisarineqartut Royal Greenland-ip nunaqarfimmi tunissas-iorfianut tunineqartarput. Tunisassiorfik ullup kaajallanner-

Målsætninger for bygden (foku-sområder, udviklingsmål mv.)

Det nuværende serviceniveau og boligudbud i Ukkusissat skal som minimum søges opretholdt. Målet er, at fiskeri- og turismeerhvervet fortsat skal udvikles og styrkes, og at uddannelsessø-gende borgere har interesse i at vende tilbage til bygden. Især bør der støttes op om eksisterende turismeaktiviteter, gennem fx forskønnelse af fællesområder, sanering af tomme boliger og et aktivt kulturliv. Bygdens ældre bevaringsværdige bygninger kan også anvendes til formålet. Dertil skal der etableres bedre forhold for børn og unge i bygden: dagtilbud, fritidstilbud, legeplads, fodboldbane mm. Kommunens funktioner bør desuden samles.

Befolkning og boliger

Befolkningstallet i Ukkusissat voksede frem til 2000, hvor 230 personer boede i bygden. Siden er det faldet markant med 33 % til 154 indbyggere (februar 2013). Det forventes, at der i planperi-oden primært vil være behov for erstatningsbyg-geri i forbindelse med sanering, både i form af ældrevenlige boliger og familieboliger. Alders-fordelingen er jævn, dog er der få mænd i alderen 30-39 år, og en forholdsvis stor gruppe i alderen 40-44 år.

I Uummannas bygder er der 509 boliger (2010-tal), hovedsageligt fritliggende enfamiliehuse i 1-1½ etage. Typisk er der mange huse, der trænger til istandsættelse eller sanering, ligesom der også er en del tomme huse. I 2013 var der 359 husstande i bygderne under ét, hvor der samlet boede 972 personer. Det svarer til en gennem-snitlig husstandsstørrelse på 2,7 personer pr. hus-stand, hvilket er noget mere end i Uummannaq by, hvor den gennemsnitlige husstandsstørrelse er 2,2. Der er ikke et alderdomshjem i bygden.

Fremtidig byudvikling skal ske ved udbygning af to eksisterende rammeområder. Dertil er der udlagt et helt nyt område til boliger nord for bygden. Det vurderes, at der er rigelig restrum-melighed, svarende til ca. 35 boliger i bygden.

Erhverv og havn

Bygdens indbyggere er beskæftiget med fisk-eri, og der fanges hellefisk til Royal Greenlands produktionsanlæg i bygden. Fabrikken har en modtagekapacitet på 4,5 tons/døgn, og et fryse-hus til 100 tons. Antallet af medarbejdere svinger

anut 4,5 tons-inik tiguisinnaassuseqarpoq, 100 tons-inullu qerititsiveqarluni. Tunisassiorfimmi sulisut ataatsimiit qulinut inissisimasarput, ukiup qanoq ilinera apeqqutaatillugu.

Nunaqarfiup kujasinnerusortaniipput sissarsuit, angalatillu mikinerusut kangerliumanermi nunaqarfiup kangiatungaaniittumi kisaqqasarput. Umiatsiaaqqat kangerliumanermi sissamut amuneqartarput.

fra 1-10 medarbejdere, afhængig af sæsonen.

Der er et kajanlæg i den sydlige del af bygden, og mindre både lægger til i bugten øst for havnen. Joller ophales på stranden ved bugten.

Der er arbejdspladser relateret til service, butik, skole samt til kommunens forskellige aktiviteter og aktiviteter knyttet til turisme. Blandt

Suliffissat makkununga tunngapput, sullissineq, pisini-arfik, atuarfik kiisalu kommunip ingerlatsivii assigiinn-gitsut, aamma takornariaqarnermi ingerlatat. Kiisalu nunaqarfik umiarsuarnik takornariartaatinit mikinerusunit akuttunngitsunik tikeraarneqartarpoq

2010-mi Uummannap nunaqarfiini suliffissat annertus-susaat 44 %-uvoq, tamannalu Uummannap illoqarfiani inissisimanermut sanilliullugu 2 %-mik appasinneruvoq, Qaasuitsup Kommuniarilili agguaatigiisitsinermi 2 %-mik qaffasinerulluni. Sulisinnaasut 5 %-ii suliffissarsior-tuupput, tamanna Uummannap illoqarfiani inissisimanermiit appasinneruvoq, aamma kommuni ataatsimut isigalugu, tassanimi kisitsit 6 %-uvoq.

Kommuneplani malillugu inuussutissarsiutinut umiarsu-alivimmullu tunngasuni inissaq sinneruttoq 13.000 m² missiliorlugu annertussuseqarpoq.

Angallannermi periarfissat teknikkik-kullu atortut

Helistop-i nunaqarfiup avannaaniippoq. Angallannermi periarfissat allat tassaapput imaatigut angallatit, qimussit snescooterillu.

Avannaatungaaniit kujammut ingerlaartumik aqqusineqar-poq, avannaatungaani eqqaavissuarmiit aallartilluni kujataatungaani tunisassiorfimmu sissarsuarnullu isorar-tussusilimmik. Aammattaaq avannarpasinnerusortaa-ni helistop-ip tungaanut illineqarpoq, nunaqarfiullu qiter-pasinnerusortaa-ni nunaqarfik napillugu aqqusineeraqar-titerpoq, illuliorfusimasunut, atuarfimmu il.il. atassusi-isunik. Ukkusissani aqqusernit ilaat aqqusineeqqatut isikkoqarput.

Teknikkikkut ingerlatsineq pingaarneq Nukissiorfinniit ingerlanneqarpoq. Nunaqarfimmi illut namminerisamik olie-fyr-it atorlugit kaissagaapput, nunaqarfiup innaallagis-siorfia umiarsualiviup qanittuaniippoq, uulianut tankersuit eqqaanni. Aasakkut imermik pilersuineq nunaqarfiup kujataatungaani kuunnguamiit imertartornikkut pisarpoq, tankit imiisiviit ukiumut peqqumaatissamik immerlugit, aammattaaq imermik maqitsisarfeqarpoq. Ulluunerani eqqakkat eqqaavissuarmi nunaqarfiup avannaaniittumi katersorneqartarput ikuallanneqartarlutillu. Eqqakkanut kuuffeqanngilaq, unnuaanerani eqqakkat kuunnguamut kuineqartarput imaanullu kuugunneqarlutik. TELE Green-landip oqarasuaatit assigissaallu atorlugit attaveqarneq isumagisaraa.

Kommunip allaffeqarpoq illumi mikisumi, illu sulliviup, umiarsualiviup piniarfiullu eqqaanni. Meeqqanik paarsi-sarneq angerlarsimaffimmi paarsisarneq aqqutigalugu ingerlataavoq. Nunaqarfik pisiniarfeqarpoq, niviarsiamut nakorsiartarfeqarluni, katersortarfeqarluni, illu sulliveqar-

andet modtager bygden ofte gæster fra mindre krydstogtskibe.

I 2010 var beskæftigelsesgraden i Uumman-naqs bygder 44 %, hvilket er 2 % under niveauet i Uummannaq by, men 2 % over gennemsnittet i Qaasuitsup Kommune. 5 % af arbejdsstyrken var ledig, hvilket ligger under niveauet for Uumman-naq by og kommunen som helhed, hvor tallet var 6 %.

I kommuneplanen er der en restrummelighed på ca. 13.000 m² til erhvervs- og havneformål.

Infrastruktur og service

Helistoppet ligger noget nord for bygden. Øvrig transport foregår ad søvejen samt med snescooter eller hundeslæde.

Der er en gennemgående nord-sydgående vej-forbindelse, der strækker sig fra dumpen i nord til fiskefabrikken og havnen i syd. I den nordlige ende fører et kørespor videre til helistoppet, og på den centrale strækning gennem bygden er der stikveje, der giver adgang til boligområderne, skolen osv.. Flere steder i Ukkusissat har vejene karakter af stier.

Den overordnede tekniske drift varetages af Nukissiorfiit. Bygdens boliger opvarmes med private olie-fyr, mens bygdens elværk ligger ved havnen, tæt på olietankene. Om sommeren sker vandforsyning fra en elv syd for bygden og opsamles i en vintervandtank, hvor der også er et tapsted. Dagrenovation deponeres og afbrændes på dumpen nord for byen. Der er ikke kloakering i bygden, men natrenovation indsamles og tippes i en bæk, der leder ud i havet.

Telekommunikation varetages af TELE Greenland A/S.

Kommunen har kontor i en mindre bygning i nærheden af servicehus, havn og butik.. Børnepasning sker som dagplejeordning. I bygden er der også en butik, sygeplejestation, forsamlingshus, servicehus, en systue og et par kiosker. Endelig er der et kommunalt fællesværksted.

Uddannelse

Bygdens skole (Atuarfik Pilerfik) har ca. 27 elever fra 1.-9. klasse. Der arrangeres fritidsklublignende aktiviteter på skolen, hvor der også er et bibliotek.

luni, mersortarfeqarluni marlunnillu kioskeqarluni. Naggaatigullu kommuni ataatsimoorussamik sannaveqarpoq.

Ilinniartitaaneq

Nunaqarfiup atuarfia (Atuarfik Pilerfik) 27-t missiliorlugit atuatoqarpoq atualeqqaaniit 9. klassimut. Atuarfimmi sunngiffimmi klubbimut assingusunik aaqqissuussisarpoq, atuakkanillu atorniartarfeqarluni.

Kulturi sunngiffillu

Oqaluffik Ukkusisat qiterpasissuanniippoq, iliveqarfiup killinnguani. Kulturikkut sunngiffimmilu ingerlatat allat annermik atuarfimmi katersortarfimmilu ingerlanneqartarput. Silami ataatsimoorluni ingerlatsiviusartut (pinnguarfik arsaattarfillu) iluarsaattariaangaatsiarput.

Illut makkua eriagisarialittut toqqarneqarsimapput: (B-104) quersuaq 1907-meersoq, (B-109) quersuaq 1867-meersoq, (B-111) quersuaq 1906-meersoq, (B-313) mersortarfik 1930-p missaanersoq. Illut eriagisarialiupput, ilisarnataallutillu sissami nunaqarfiuo kujammut isuani ikaanut/ angallatinillu qaqitsisarfimmut qanillutik inissisimallutik.

Kultur og fritid

Kirken ligger centralt i Ukkusissat, ved siden af kirkegården. Øvrige kultur- og fritidsaktiviteter afholdes typisk i forbindelse med skolens og forsamlingshusets faciliteter. Fælles aktivitetsområder udenfor (legeplads og boldbane) trænger til en del vedligehold.

Der er udpeget følgende bevaringsværdige bygninger: (B-104) pakhus fra 1907, (B-109) pakhus fra 1867, (B-111) pakhus fra 1906, (B-313) systue fra ca. 1930. Bygningerne udgør et bevaringsværdigt bygningsmiljø, der ligger karakteristisk langs stranden i bygdens sydlige ende, tæt på et tørre-/bådophalingsområde.

